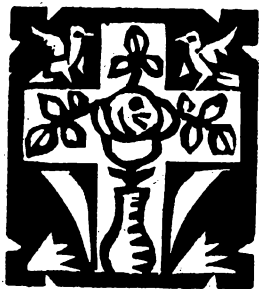


NA HLUBINU

REVUE

PRO VNITŘNÍ ŽIVOT



V OLÓMOUCI 1929

OBSAH IV. ROČNÍKU

- Abramczyk R., Na kraji Božího pláště 159.
Amiable, O. P., Život z Eucharistie 68, Maria a Eucharistie 291,
Účast P. M. na našem vykoupení 351.
~~Beson H., O. P., Poslání Joh. z Arku 304.~~
Braito S., O. P., Děťátko Boží 1, V Bohu 11, Přípravte. duše 57,
Co nás odvádí 113; V pláči 169, Jak rozjímati 225, Rozjímání
pro všechny 277, I srdce se chce modlit 330; Modlitba zjed-
nodušená 385, K výšinám 433, Veleknězi 481, Aby On žil
ve mně 485.
Deml J., Síla tradice 60, Dva pohřby 197, Maria, neboť jsou
děti 225, Ot. Březina 288, 358, Svátý Václave 329, Jediný ze
všech 499.
Dittl T., O. P., Odpustky 28, Liturgie svátostí 93, 145, 209, 257,
338, 409, 452, K jubileu 498.
Dlouhá B., M. Sinclair 212, Sv. Cecílie 239.
Dohnal J., Buď vůle tvá 505.
Drábek J., Sv. Jan Nep. na Slovensku 248, Chorál svatováclav-
ský 340.
Durych J., Gesto modlitby 7, Děkuji ti 118, P. Marii 233, Nebe
na zemi 347, Trpělivost 459.
Garigou-Lagrange, O. P., Nepředbíhejte 403.
Habáň M., O. P., Oddanost 4, Adoro 66, Plním sliby 133, Svá-
tek 187, Poslušnost 233, Vděčnost 286, Stíny 418, Dítě 450,
Život v Bohu 497.
Héris Ch. V., O. P., Vtělení 40, 199.
Hudec T., Tři chvalozpěvy 80, 121.
Kubíček Fr., Za příklady svatých 470, Víc důvěry 500, Svátý
František Xaverský 517.
Lemmonyer A., O. P., Sv. Tomáš — moralista 313.
Noble D. H., O. P., Vášně 147, 204, 253, 296, 362, 414, 442,
517.
Novák F. X., O uctivosti 32, 74.
Odvalil Fr., Úbohý šípek 506.
Papica F., Sv. František Sal. 50, 97, 141.
Pecka D., Záhada bolesti 129, Rembrandtdeutsche 189, Příklad
sv. Alexia 342, Čtyři metafoxy 394, 468, Na výšinách 482.
Pius XI., Všeobecné zadostičinění 273.
Rubin J., I vztáhl Ježíš ruku 452, Pod křížem 502.

Soukup-Em., O. P., Nábožní 2, Peruti 63, Obětování 130, V pa-
prscích 184, Cesta pro chudé 220, Vraceti se 283, Masky 334,
Svaté sdružení 389, Ústřední ctnost 438, Cíl i cesta 490.

Ston M., O. M. Cap., Požehnání samoty 23, 89, 135.

Štemberk A., Salvete flores 18.

Šumšal J., Sv. Cyprian 153.

Tauler J., Blažené oči 177.

Vrátný K., Ze života egyptských poustevníků 38, 250.

Zapletal V., O. P., Biblický Samson, mytos? 19.

Pracovna 46, 104, 160, 217, 260, 321, 371, 422, 471, 519.

Žeň 53, 109, 167, 219, 268, 326, 377, 428, 478, 526.

Zrnka: 159, 165, 174, 236, 237, 247, 307, 308, 319, 346, 463, 464,
470.

DĚTÁTKO BOŽÍ!

Sněží — a mráz zebe. Tvé svaté ručky křehnou mrazem. Zebe tě náš chlad a naše slabá, zkomírající víra. Tak slabě plápolá v srdcích tvůj oheň, který jsi přinesl na svět.

Proto, že jsme myslili na sebe, na své pohodlí, na svou slávu, na dny své, proto přišla noc na křesťanstvo. Smějí se Tobě, tvému svatému jménu, rouhají se i tvé svaté lásce. Máš býti králem a máš takové poddané! Nepřítel jásá, že přece on je pánem světa.

My, tvoji služebníci, nedovedeme zapomenouti na sebe, nedovedeme se dáti strávití tvým svatým ohněm, vše dáti, nic si nenechat, vše ztratiti, abychom tebe našli.

A proto jsou tak planá naše slova, matné naše činy. Jsou to mýdlové bublinky, jaké pouštějí děti. A my chceme, Děťátko svaté, dobýti pro Tebe svět!

Víme, jedno jest potřebné, a to jsi Ty, Ježíši. Tebe budeme hledati, tobě přineseme velkodušně k nohám zlato — vše pozemské a časné, zapálíme srdce své ve stálou, vonnou oběť kadidla modlitby dokonalé, trvající a pokorné, a dáme své srdce prolnouti hořkou vážností myrhy, upřímného hledání Tebe; vždy a ve všem, aby nám zhořkl svět a vše, co nám nabízí.

Abys Ty, Děťátko svaté, kralovalo v srdcích našich a aby oheň tvůj žhavý tak zaplnil naše jitro, aby nutně zapaloval všechny, kteří se k nám přiblíží. Amen!

P. SILV. M. BRAITO, redaktor.

NÁBOŽNÍ

Říkáme „nábožní“, „zbožní“ a myslíme totéž, nebo třeba někdo ani dobře neví, co myslí. My musíme vědět, protože bude řeč o nábožných i o zbožných.

Zbožnost je částí nebo květem nábožnosti. Nábožný je člověk smýšlením a jednáním na Boha orientovaný, k Bohu směřující. Zbožný člověk má náboženství a z Boha žije; totiž je životem Bohu skutečně oddaný. Aspoň nějaká nábožnost je podmínkou spásy duše. Z nábožného se státi zbožným jest ideálem křesťanství.

Pro duchovní život nábožnost značí základní kámen budovy duše s příbytky ctností. Je tedy napřed třeba uvědomělosti o nábožnosti.

Ctème v Summě sv. Tomáše Akvinského (II-II 81) o nábožnosti a shledáme tyto poučky: Náboženství řídí člověka k Bohu, jenž má míti vliv na každé naše rozhodnutí, jsa uznáván za náš poslední a nejvyšší cíl, kterého věrou a osvědčováním víry máme dosáhnouti. Nábožnosti náleží dávatí Bohu patřičnou čest a jednati s úctou k Bohu, jež uznává za nejvyššího Tvůrce a Vládce všech věcí. Ctnost nábožnosti buď Bohu dává, nebo od Boha chce přijímati, vyznávajíc svou podrobenost a jeho svrchovanost. Ona řídí všechno, co se má díti z úcty k Bohu. Souvisí se ctností spravedlnosti, snažíc se dáti Bohu, kolik může, kolik Bůh žádá a jak to žádá. Po víře, naději a lásce nejvíce sbližuje s Bohem, konajíc skutky přímo a bezprostředně z úcty k Bohu a pro čest Boží. Při ní hlavní věci jsou vnitřní úkony, jež jsou její podstatou; vnější úkony jsou podružné, jako znamení úkonů vnitřních. Vnitřní úkony nábožnosti jsou zbožnost a modlitba; zbožnost: ochotná a vroucností prodchnutá vůle co nejlépe Bohu sloužiti; modlitba: úkon duše, uctívající Boha, uznávající, že ho potřebuje jakožto pramen všeho, co může míti. Vnější úkony nábožnosti jsou: klaněti se, obětovati, zavazovati se sliby, přísahati, zapřisahati Boha, s úctou vyslovovati jméno Boží. Svatost se neliší podstatně od nábožnosti. Svatost

je všeobecnější, spojujíc každý svůj úkon s Bohem.

To je nauka andělského učitele v málo stručných větách. Máme-li si podle ní vytvořiti pojem nábožnosti a nábožného člověka, vidíme jasně, co viděli oni dva staří mudrci. Jeden pravil, že jako hlavní součástíou krásy lidského těla jsou oči, tak hlavní složkou krásy duše je ctnost nábožnosti; druhý řekl, že jako stín je vlastně po způsobu země přijatým odleskem slunce, tak ctnost nábožnosti je odleskem Boha v duši.

Jak mnohému člověku zle křivdíme, nazývájíc jej nábožným. Došli jsme dokonce až tam, že nábožný člověk jest jméno s nádechem příhany. A přece, opravdu, chcete-li, podle pravidel nábožný člověk si vynutí svým zjevem úctu i lásku. Nábožnost je hlavní složkou krásy duše.

Člověk nábožný je člověk duševně vyrovnaný. Nekolísá, nehledá dnes zde a zítra jinde, neslouží dnes tomu a zítra onomu, nedovede býti výstředním — leda v oběti pro Boha a z úcty k Bohu i pro tvory Boží, pro Boží zájmy.

Cesta k nábožnosti je základem budovy duše a ctností. Je zakotvením v Bohu. Jak nastoupiti tuto cestu a jak po ní jíti, toť první životní otázkou pro člověka toužícího po ctnosti. Nastupuje se cesta nábožnosti upevňováním v duši pojmu svrchovanosti Boží.

Svrchovanost Boží. Kdyby každý křesťan věděl, co to znamená. Bůh je bytost, ve které všechno jest jasná záře beze stínu — bohatství bez nejmenší mezery — moc bez nejmenší slabosti, takže jí nelze nikdy a v ničem uniknouti — moudrost bez možnosti pochybiti — síla ustavičně proudící tvorstvem a je držící jako dítě hračičku na dlani — Otec, jenž v lidech na zemi má své děti a chce je udržeti ve svazku, cti a lásce své rodiny; jenž ani nejnevděčnejšímu neodpírá všech svých darů.

Kdyby každý křesťan věděl, co to znamená: člověk je tvorem tohoto Boha, po celý svůj život více od něho závislým, než je dítě od rodičů v první den

svého života — tvorem, jenž má stanovenou délku cesty života i cíl její před tváří takového Boha, aby byla posouzena jeho práce — tvorem, jenž má v sobě vypracovati podobnost se svým Bohem a nemá k tomu sám od sebe nic — tvorem, jemuž takový Bůh dal možnost, ba právo vztáhnouti svou prázdnou ruku, aby dostala chleba, nástroje ku práci a práci začatou!

Kdyby — pak by se nastoupila cesta nábožnosti. Duše by se napřed schoulila v užaslé úctě, ale též v úctě blažící. Upevňovala by tuto úctu v sobě.

A upevňovala by nábožnost v sobě dávajíc Bohu a od Boha se snažíc přijímati. Není nábožnosti bez takového spojení s Bohem, dáváním totiž a přijímáním od Boha. Křestanu jest jasno, co obsahují tato dvě slova; dávati a přijímati. Znamenají udržování duše v zalíbení Božím, tedy aspoň bez těžkého hříchu. Neboť již ve Starém zákoně odstrkoval Bůh okázale ruce špinavé, byť plné darů; a již tam slavnostně prohlásil, že neplynou dary Boží do duše opanované hříchem. Znamenají bdělost na práva Boží a povinnosti člověka k Bohu. Znamenají neúnavnost.

Vyvrcholením ctnosti nábožnosti v tomto smyslu, toť vkročení na cestu svatosti.

Jeví se tu plodnost pojmu úcty k Bohu a smyslu pro čest Boží. Nejen základem křesťanského života je ctnost nábožnosti, nýbrž silným, bohatě rozvětveným kořenem, z něhož roste bohatství Boží vinice.

Snad musíme opravovati své pojmy podle nauky andělského učitele. Až je opravíme, až si větu za větou jeho nauku prorozjímáme, uvidíme zřetelně krásu cesty a ucítíme nemožnost zůstatí mimo ni.

P. EM. SOUKUP, O. P.

ODDANOST

Vznášeli-li se duše ve výšinách Boží dobroty, dostane zvláštní touhu oddati se jí. Uvědomuje-li si rozjímáním, že Bůh je dobrý, přirozeně letí do jeho objetí,

neboť se rozněcuje v lásce. Ať si hledá každý svoje dobro kdekoliv, má duše spočívá v Bohu, pod křídly jeho dobroty, kde má své štěstí a svou naději. Zakotvila v přístavu. Zdrčená a zhroucená často svou maličkostí a ubohostí nalézá jenom v Bohu svou sílu, svou oporu.

Zdá se, že si člověk nepadně zachová vnitřní zbožnost. Jsou kratičké chvíle, kdy duše plesá v posvátném nadšení, tak kratičké, že se záhy octne člověk zase ve všedním běhu života, jeho pozornost je zaujata maličernostmi. Kam zmizela ta nálada, v níž bychom kráčeli tak radostně cestou života?

Boží dobrota působí tyto kratičké okamžiky sváteční chvíle, v nichž se chvěje celá naše bytost, aby dopřála člověku odpočinku, oddechu. Jest to však zvláštní dar Boží, takže k pravé zbožnosti stačí oddanost vůle Bohu, ochota zasvětit se jeho službě, i když necítíme při tom zvláštního vnitřního potěšení. Chvilky vnitřní radosti jsou jen svátečními dny, po nichž se střídá celá řada všedních dnů.

Všední dny musí býti též posvěceny. Když se naše vůle vzdá zcela svému Otci, když se svěří jeho dobrotě, aby mu ochotně sloužila, pak vyplňuje svůj všední život leskem krásy Boží. Na noční obloze oddané duše svítí hvězdy, byť se i zdálo, že snad je zahalena hustým mrakem.

K této ochotné oddanosti Bohu spěje duše rychlými kroky, kdykoliv uvažuje o Boží dobrotě a své maličkosti, neboť tyto dvě propasti se navzájem vyplňují. Boží dobrota v nás budí lásku, poněvadž, co je Boží, je nejvíce hodno lásky a tím se vzdává naše oddanost. Všimneme-li si povahy oddanosti, cítíme, že se rádi oddáme dobrému člověku, u něhož je jistá plnost, ochota a dobrotivost, pro niž se mu svěřujeme. Naše duše postřehne vše v Bohu, když o něm uvažuje. Bůh se jí zjevuje jako svrchovaně dobrotivý a hodný lásky a přijímá její oddanost a jako rukojmí sesílá jí odlesk svého věčného blaha — svatou radost. Svěřiti se Bohu předpokládá dětinnou lásku a zaručuje nejúplnější bezpečnost. Není závislá na rozmarech citů,

jak se často přihází v oddanosti lidské, ba ani nesmí býti sentimentální.

Kdo se oddá Bohu jen z citlivosti, z okamžitého výronu citů, nebude stálou ani pevnou jeho oddanost, neboť lidská citlivost se vzruší snadno jiným předmětem a pak je konec s oddaností Bohu. Sentimentalismus naopak je v duchovním životě nebezpečný, neboť rozmar citů se dá snadno rozvířiti. Přijde-li nový náraz, silnější než předešlý, obrací se celá citová oddanost jinam.

V duchovním životě musí býti pevnost, stálost. Oddati se Bohu znamená svěřiti se mu vůlí pevnou, odhodlanou, upoutávající celou lidskou činnost k Bohu. Vůle jsouc upevněna se nedá pobouřiti snadno hladina lidské duše rozmarem citlivosti, neboť její nejvznešenější afekty vůle utkvěly v nezměnitelném Bohu. Blažený, klidný přístav uprostřed bouře našeho života.

Zdá se býti hodně nesnadným nepodléhati vlivu citových rozmarů. Jak rozmanitě bývá napadána naše citlivost se všech stran, k pláči, k radosti, ke smutku, k rozkoši atd.

Pevnost jednání zjedná jenom vůle. Upevnila-li svůj poměr k Bohu svou oddaností, zjedná si ustavičný klid — nesmírný klid mlčícího hvězdného nebe. Jako poutník upírá svůj zrak k cíli a jde bezpečně za ním.

Bouře citů ji nevyruší, poněvadž je ovládá, naopak slouží jí k upevnění svazku oddanosti k Bohu, neboť jeho dobrota ji zastřela a soustředila její činnost. Citlivost, uvedena do poddanství vůle, se rozplývá v Bohu, ve svém nejlepším předmětě a tím podporuje hlavní, podstatnou zbožnost vůle.

Podivuhodně splývají ve zbožnosti svatá radost a zármutek, k němuž vybízí Kristus: Blahoslavení kající. Z úvahy o Boží dobrotě a z oddanosti plyne radost, z rozvahy o vlastní maličkosti a nouzi vyplývá zármutek a splývají v krásný soulad ve zbožnosti, v oddanosti Bohu, tím se uklidňuje i rozmarný svět citů uveden na pravý předmět a podroben vůli.

DR. METOD HABÁŇ O. P.

GESTO MODLITBY

Baedeker se ztotožňuje s těmi, kteří litují, že Španělsko nezůstalo pod vládou Maurů až podnes a že dnes tam nestojí mešity, nýbrž katedrály. Španělé prý zničili skvělou kulturu maurskou a dnes i česká kapacita, která vydala knížku o Španělsku, domnívá se, že v Córdobě dosud je mešita. Bylo by asi lépe, kdyby se Evropa končila u Pyrenejí, a co je od nich na jih, kdyby se počítalo k Africe. Tyto sympatie k islamu nejsou ovšem nejnovějšího data; už po několik set let bývají s oblibou čas od času kříšeny a zdá se, že bývá výhodno občas zalkat nad vyspělými kulturami, které nepřátelská ruka nešetřně zničila. Neboť musí-li už někdo být ukřižován, nikdy se nesmí dopustit, aby to byl Barabáš. Ti Španělé prý byli v boji s Maury lstiví, věrolomní, nečestní a ukrutní. Lze se dle toho tedy domnívat, že to stateční a obětaví hrdinové nebyli a že Maurové jako praví ušlechtilí mudrci z pouště jim vznešeně ustoupili, nechtějíce prolévat jejich krev. Viděl jsem tam jeden obraz Goyův, na němž je vymalováno, jak jezdci v boji stahují tlustého a velikého Maura s koně a jeden z nich mu vráží s velikou chutí ostrou zbraň do břicha. Jak by nad tím nekvílelo srdce osvícené Evropy?

Ale všechno toto plémě maurské musilo býti vybito a vyhnáno ze země i se svou kulturou, aby se ze Španělska mohla stát hlava Evropy.

Vyprahlá země; přechod mezi zelenou Evropou a šedožlutou pouští; pýcha; svatost; kontemplace.

V katedrálách a křížových chodbách mají tam oltaře de la Virgen de Peña para socorro y consolación anebo Maria Santissima de los desamparados. Tam se mohou lidé uchýlit do kouta nebo do přití, ulevit si v bolesti a modlit se za odvrácení zoufalství pro sebe i pro jiné. Pocházejí tak asi z počátku sedmnáctého století. Někdy lze tu a tam zahlédnouti některého prosebníka.

Dívky a ženy chodí ve Španělsku do kostela jen v závojích. Jsou to malé a krátké černé závoje, které

přikrývají vlasy, čela se pouze dotýkají, též ramen se pouze dotýkají. Před kostelem si kladou závoj na hlavu, vycházejíce jej obyčejně odkládají. Je to spíše jen formalita, ač velice přísná a vážná, ale svědčí o úctě k chrámu a mimo to je to věc očím velice sympatická. Každé ženě bez rozdílu věku, postavy a vzhledu ten černý závoj sluší. Stane-li se, že si některá zapomene závoj doma či vyjde z domu jak bez závoje tak i bez úmyslu jíti do kostela a zachce-li se jí pak přece do kostela vstoupit, pomáhá si dovolenou obvyklou improvisací, položí si na hlavu obyčejný rozložený kapesník, což ovšem už není tak pěkné. S hlavou nepokrytou však ženy v kostele prodlévati nesmějí. Na všech dveřích kostelních jsou vyvěšeny cedule, jimiž se dámy prosí pro lásku Boží, aby do chrámu nevstupovaly v šatech nepřiměřených, jež údy a šíji nepřikrývají, a s hlavou nepokrytou. Tento příkaz je v celém Španělsku zachováván velmi uctivě, a poněvadž návštěva kostelů je tam všeobecná, má to vliv na ženskou módu. Byl jsem ve Španělsku v druhé polovici července, ale viděl jsem tam, aspoň na ulicích a ve vlaku, ženy jen v šatech s dlouhými rukávy, bez výstřihů, a šaty jim všem přikrývaly kolena i v chůzi. Myslím, že právě nejzkušenější světáci, pokud ovšem mají estetického genia, mohou býti tomuto vlivu církve na módu povděční, neboť ženy jsou v tom mnohem krásnější než ty, které chodí u nás, ukazující své beztak kratičké kalhotky nebo spínací košile i v bezvětří.

V kostelích a kaplích tam mají zvláštní lehké stoličky, které mají na jedné straně sedátko, na druhé straně klekátko. To si přinesou k tomu oltáři, kde se právě konají bohoslužby; pak to zase odnesou na vykázané místo. Pohled na ty lidi je velice krásný; jest vidět, že se dovedou modlit a že se modlí po celý ten čas s veškerou úsebraností. V kostele samém na holo dlažbu neklekají. Zato klekají na stupeň v těch odlehlých kaplích de la Virgen de Peña para socorro y consolación anebo Maria Santissima de los desamparados.

Gesta modlitby jsem si začal všimati až za války

v řeckokatolických kostelích a vidím, že téměř každý národ má gesto jiné. Řečtí katolíci staroslovanského obřadu se vrhají na zem a líbají dlažbu s jakýmsi bolestným vědomím své bídy a nicoty; právě tak přicházejí líbat ikonu, ležící na stole. Jednou na frontě vojáci bílili jizvu a obrázky svatých na stěně zastříkali vápnem. Přišla žena z té chalupy a hubovala, proč je vojáci zastříkali, že ji mohli zavolat, aby je sňala. Pak vylezla na lavici a utírala je pečlivě s jakousi zarmoucenou důvěrností. Pak jsem se často díval na Poláky u Panny Marie v Krakově. Tam se modlily ženy se rty pevně sevřenými, snad i se zuby zaťatými, jen chvílemi se ozval vzdech a několik zašeptaných slov, a bylo to mocně tiché, jako když hořící keř hořel bez praskotu a neshořel, a bylo to bílé, podmračné jitro, zvláštní čistota a bělost nade vším hořem a nad nečistotou běd válečných. Pak jsem viděl gesto zbožnosti u nás, ach, tak vzácné, ač překrásné! Gesto dívčího pokleknutí, sklonění hlavy a bití v prsa; pak ruce sepjaté, zdvižené téměř až ke rtům, a pohled upřený s mileneckou cudností na oltář. U nás totiž příroda takové gesto odměřuje velmi opatrně a přesně. Stálý boj s haeresí, skepsí, nevěrou a podezíravostí vynutil si takřka od samé přírody určitou zdrženlivost a opatrnost, zbavil je veškeré patetičnosti a okázalosti. U nás už tělo, srdce i duše jsou dědičně vědomy toho, že každý nedostí tlumený projev zbožnosti by vzbudil v okolí ať slyšitelný či neslyšitelný sykot, ať viditelný či neviditelný úškleb a rouhání. Tím je tělo naučeno, aby výraz zbožnosti tlumilo co nejvíce a nejlépe; ne snad z ostychu zbabělého, ale z ostychu cudnosti. Láska k Bohu má u nás půvab lásky tajné. Proto u nás gesto zbožnosti je velice diskretní a svrchovaně ekonomické; šetří každým centimetrem pohybu a šeptá v pianisimu. Ale právě v té ekonomii nabývá soustředěnosti a zvláštní skvělé minuciesní dokonalosti a delikátnosti, která se zase nenajde tak snadno v národech, u nichž neomezenost projevů zbožnosti se považuje za samozřejmost.

V hrdé a svobodné zemi španělské, jejíž světci jsou

podobni prudce planoucím pochodním; lze vidět ještě dnes v pobočních kaplích lidi, kteří se modlí na stupni před oltářem s rukama rozepjatýma. Ty ruce jsou buď zdviženy jako při Dominus vobiscum, anebo spuštěny dolů, s dlaněma k oltáři jako při přijímání stigmat. Na člověka, přicházejícího ze severu, působí to úžasně. Je v tom majestát důvěrnosti, odevzdanosti a naděje. To je vrchol epopoje lidského náboženského citění.

Podobné gesto jsem viděl na sever od Pyrenejí v Lurdech. Přiznám se, že nebylo mým úmyslem jeti do Lurd, ale poněvadž náš vůdce tam jeti chtěl a musil, nezbyvalo než jeti s ním. Přišli jsme právě na kázání před jeskyní. Jel a šel jsem tam s city dosti neutrálními či velmi neutrálními, poněvadž představa Lurd vždy je spojena s různými neutěšenými představami těch věcí, které zde a odtud utlačují všechno duchovní, aby zázraky duchovní byly zastíněny zázraky hmotnými. Úzpůsobení ulic, krámů, hotelů, i to úpravení basiliky, ba i to kázání francouzského kněze na kazatelně u jeskyně působilo na mne velice tristně. Na pojízdných nosítkách leželi nemocní, přikryti houněmi, a čekali; za nimi lidé stojící. Pak se kněz modlil, pak volal s lidmi po třikráte francouzské úpění: *Mère, nous vous aimons!* Lid to volal po něm a byl jsem smuten, když se mi toto volání nezdálo ani příliš věrohodným, ani příliš vhodným a když se mi zdálo, že by tato slova potřebovala jakéhosi odborného zpytování. Ale pak kněz odešel a ti, kteří byli více vzadu, modlili se klečíc. Tu jsem viděl tři sestry, stejně oblečené v bílých či světlých bluzách, tmavých sukních; nejmladší asi dvanáct, nejstarší sotva dvacet let. Klečely vedle sebe; s rukama rozepjatýma, dolů spuštěnýma, s dlaněma dopředu. Byly zřejmě zdravý a modlily se asi za někoho z rodiny. Krása jižní Francie. Šel jsem se svými druhy pomalu k zábradlí, a poněvadž jsem věděl, že ani katolík nemusí jíti po mostě, dokud se nepřesvědčí o jeho pevnosti, rozhodl jsem se učinit zkoušku. Otočil jsem se prostřed lidí k těm dívkám, dívaje se jim do planoucích očí, upřených k soše Panny Marie,

snaže se zachytiti je věrně jako fotografická deska. Bylo to asi tak, jako by z těch tří dívek byly napjaty dráty k soše Panny Marie, já se těch drátů dotýkala a ze zvědavosti se na ně zavěsil, abych zkusil, zda se nepřetrhnou. Výsledek však byl ten, že jsem toho okamžitě musil nechat; oči mi klesly a cítil jsem omráčení úžasem, jako bych se dotkl elektrického proudu. Jejich zbožnost měla krásu hluboké naivity, jak ji charakterisuje Ernst Hello, která jim zářila z obličejů velice španilých a vymodelovala i jejich těla. Opravdu neviděly nikoho a ničeho jiného než Pannu Marii a myslím, že asi byly vyslyšeny.

Francouzské gesto zbožnosti jest měkčí, naivnější; španělské se podobá těm kamenným chrámům, které jsou jedinou, ale zato úžasnou okrasou Španělska. Hlad, žízeň, sucho, poušť askály, to všecko ničím není, jen když tu vyrůstá chrám, pevný a vznešený; chrám — to jest všecko; jiného tu není. A proto i do toho gesta zbožnosti se vkládá všechna krása; do kterého jiného gesta by se měla vložit?

JAROSLAV DURYCH.

V BOHU

(Kurs vnitřní modlitby 1)

Sv. Terezie přála si vystoupiti na vysokou horu, aby ji mohl slyšeti celý svět, a volati do všech úhlů: modlete se, modlete se, modlete se!

Modlitba prosí od Boha vše, čeho potřebujem, abychom došli k němu, jenž jest naším nadpřirozeným určením. Prosíme o milosti a jeho pomoc a o dary pozemské v té míře, jak jsou prospěšny našemu spase-ní. Proto se nesmí modlitba zvrhnouti jen v žebrání o zdraví a počasí a zdar prací, nýbrž cílem modlitby musí býti především, aby bylo království Boží v nás a v celém světě. Proto jest modlitba nábožným povznesením myslí k Bohu.

Modlící nechce zvrátiti vůli Boží a jeho věčná urče-ní, jak nám neprávem někteří protestanté a filosofo-

vé předhazují. Vše Bůh určil, ale též určil, abychom určité věci nabyli, modlíce se o ně. Tedy zároveň s milostmi a dary chce Bůh od věčnosti i jich udělení našimi modlitbami.

Proto je modlitba tak potřebná, že jí vyznáváme, že On je nejvyšším dobrem a že On je naším cílem a že jen proto, že potřebujeme toho či onoho daru, abychom přišli snáze k němu, že oň prosíme. Modlitbou uznáváme Boha za nejvyššího Pána všeho, neb od něho vše očekáváme a jeho o vše pokorně prosíme.

Proto jest dobrá každá modlitba mající potřebné vlastnosti. Proto jest dobrá i modlitba ústní a nikdo nemá práva ji zavrhovati nebo se jí vyhýbati. Máme se jen tehdy přestatí ústně modliti, když nás právě ústní modlitba vyrušuje, rozptyluje, protože nás již dosti připravila k modlitbě vyšší. Toť je totiž účel ústní modlitby: projevití poddanství všech údů Bohu a potom příprava, abychom vešli do intimního styku s Bohem. Jakmile nás ústní modlitba zapálila, nejsme-li povinni ke zvláštní modlitbě ústní příkazem nebo slibem, máme se oddati vlnám, jež se rozlily v duši ústní modlitbou. Proto za starých časů, jak čteme ve starých dominikánských kronikách, setrvali bratři na modlitbách po společných kněžských hodinách. Jejich duše byla zapálena láskou při ústní společné modlitbě a nyní se nořili do onoho ovzduší, jež ústní modlitba v nich připravila.

Po dobré ústní modlitbě nastává ztišení, vanutí klidného, tichého větru Božího. Duše se modlí vlastně dále. Vždyť to neznamená, že po odříkání určitých modliteb jsme s Bohem vyrovnáni a že zase můžeme jíti po svých zaměstnáních patříce zase sobě a světu.

Duše potřebuje se pohroužití do Boha, když okusila jeho sladkosti, když poznala, že on je jediným jejím pokladem, že se musí k němu nějak přiblížiti. Pohroužení do Boha, přibližování se jemu, hle, jádro vnitřní modlitby! Modlitba, která není vázána na určitá slova, na určité formule, které jiný vyslovil, modlitba, která mluví s Bohem, jak to duch a srdce velí, modlitba, která není vyrušována pohyby rtů a těla.

Proto můžeme takto opsati vnitřní modlitbu: Vnitřní modlitba jest intimní styk s Bohem bez vyjadřování slova formulí, kdy duše se prostě ponoří do Boha. Patří na jeho vlastnosti, na jeho svatá tajemství. V tomto patření vidí duch, jak jsme vzdáleni od Boha, jak se máme změnit, abychom se přiblížili k Bohu. V Bohu vidí duše, co jí ještě chybí a jak může a má změnit své jednání. Podávám konečně výměr: Vnitřní modlitba je pozdvižení mysli k Bohu a vůle, aby vzdala Bohu to, co je mu povinna, aby se stala dle něho lepší.

Ponořiti se do Boha! Zapomenouti na celý svět, na všechno, co je kolem nás, a jen síliti se přebýváním v jeho svatých stáncích.

Jsou různé vnitřní modlitby. Pro začátečníky, pro pokročilé a pro dokonalé. (Třeba rozeznávati trojí druh vnitřní modlitby. Modlitba rozjímavá, modlitba milující (jež bývá v češtině nazývána modlitbou citů, což naprosto nevystihuje skutečnost) a pak modlitba nazíravá.)

Nechceme v ničem předbíhati a nechceme též nikoho vésti tam, kam si vede Bůh sám své duše. U nás nemožno vlastně nic předpokládati a proto začínám od prvých základů. Jich si budu především všímati a až nakonec, jako pro poučení a podání uceleného systému nauky o vnitřní modlitbě, pojednám o modlitbě vyššího stupně.

Pojďte za námi všichni, kteří se chcete naučiti dobře rozjímati, dobře obcovati s Bohem, mluvit s ním prostě a nenuceně jako dítě s otcem.

Rozjímati! Je to vůbec potřebné? Není to jen pro kláštery?

Známe snad dobře pravdy víry. Slyšeli jsme je tolikráte, snad je ještě umíme nazpaměť. Ale jak se s nimi srovnává náš život? Kolikráte, bohužel, právě nedostatkem prožití oněch svatých pravd zůstaly tyto pravdy docela na povrchu. Sémě božských pravd padlo na skálu našich srdcí. Nemělo půdy a nemělo vláhy a proto nezvešlo. My, kteří se zoveme hrdě katolíky, jsme jimi, bohužel, jen v kostele a to ještě kolikráte jakým způsobem! Bůh a my byli jsme si cizí. Šli jsme

podle sebe. Několikrát za života jsme se zase sešli, podívali jsme se na sebe: my na Boha jako na cizího mocnáře a zase jsme šli dále, za svým obchodem, za ženou, za slávou, nebo prostě jen do kanceláře jako nahrbení písíci otroci. Náš duchovní život můžeme nazvat klidně spánkem. Pravdy byly uloženy do našeho srdce, ale v něm bylo pořád tolik zima, že nemohly vzklíčiti. Tu a tam vzešlo nesmělé slunko jakési lásky k Bohu, ale co vzešlo pod tímto slunkem, to bylo tak mrtvé a slabé, že to bylo vše, jen ne zlatá pšenka plného, božskou životností nalitého klasu. Nám byl opravdu dobrý a sladký Bůh Bohem docela cizím. Měli jsme se státi dokonalými dítkami Božími a zatím jsme byli po celý život takovými nezuživými duchovními trpaslíky. Oheň Boží nezažehl nás. To proto, že jsme sami dobrovolně prchali před tímto ohněm.

Proto nutno, aby to vše, co jsme slyšeli dobrého a krásného o Bohu, aby ožilo v duši, aby se zapálilo. Bůh jest oheň a zapaluje všechny ty, kteří se k němu přibližují. Svaté pravdy Boží musí proniknouti duši, musí ji přetvořiti.

Proto nutno, aby nás něco probudilo k novému, lepšímu životu.

Vnitřní modlitba sestoupí s námi nyní v klid Boží a v tomto klidu zahřmí na nás její vanutí. Ukáže nám hrůzu stavu, ve kterém jsme dleli, ukáže nám velikost a krásu toho, k čemu jsme měli spěti. Otevře nám oči a ukáže nám, co je Bůh a co jsme my a co můžeme býti a co máme býti.

Ach, kdybychom znali Boha! Jak by nám zhořklo vše pozemské. Vnitřní modlitba ukazuje nám v jasném, přímo oslnujícím světle vlastnosti Boží a v tomto světle vidíme svůj ubohý, hrozný, nemožný, neudržitelný stav. Vichr Božího vanutí ve vnitřní modlitbě setřese s duše naší všechny padavky, vše, co se přivěsilo na duši neužitečného, příživnického. Když spatříme Boha, když se nad ním zamyslíme v usebrání, vidíme marnost a prázdnotu všeho bez Boha a mimo Boha. Vidíme, že vše jen v Bohu nabývá svého smyslu

a že mimo Boha všechny věci se kloní k přišernosti, že se stávají nástrojem jeho děsné spravedlnosti.

Neznáme Boha, neznáme ani sebe. Myslíme si, že jsme dobří, snad někteří si myslí, že jsou svatí, dokonalí. Kdyby jen nahlédli do sebe v Božím zrcadle! Viděli by, jak jsou malí a slabí a chudí, jak potřebují koupele v Božím milosrdenství, jak jsou daleko od Boha. Kdo pohlédne do ostrého zrcadla, k tomu ještě ozářeného silným světlem, uvidí každou vadu a skvrnu na sobě.

Vnitřní modlitba dává nám nahlédnouti do Boha; do našeho nejlepšího zrcadla. Kdo se zamyslí nad Boží dokonalostí a srovnává s touto dokonalostí svou ubohost, hned jasně spatří, kde se musí polepsiti, jak jest ještě daleko od Boha a jakou cestou nutno se bráti, aby se k němu aspoň nějak přiblížil.

Protože neznáme Boha, proto ani po něm nedychtíme. Kolikráte všechno naše říkání o touze po Bohu jest lží. Toužíme po Bohu a nevydržíme ani chvíli u něho prodlíti. Toužíme po Bohu, a kdyby nám vzal něco z toho pohodlíčka, jež nám umožňuje toto prohlásování lásky, myslím, že bychom na nic jiného nemyslili než na to, co jsme ztratili. Milujeme Boha, a zatím milujem svět a jeho dary a jeho radosti. Bůh patří, abych tak řekl, jako krásný obraz madony do občanského salonu. Ta nechť k Bohu a věcem božským! Jak je dlouhá a nekonečná mše svatá, jak nekonečný třeba jen Otčenáš. Jak hořké sebezapření, nepohodlí! Bůh měl by nám dostačiti, když říkáme, že jen po něm toužíme. Ale ne, my toužíme po všem pozemském a časném. Ctnosti jsou nám těžké. Jak neradi odpouštíme, jak neradi zapomínáme a jak je nám nudná tichost a ostatní ctnosti! To jsou všechno ctnosti, které nás mají připodobniti a přivésti k Bohu, mají býti projevy naší lásky. Ach, jak je ubohá a nalhaná ta naše láska! Sebe milujem, sebe, ne Boha.

Teď ale se ponořme do Boha! Opravdu a svědomitě si řekněme: co jest svět a jeho dary. Srovnajte si, jak nekonečně vyšší, dokonalejší je Bůh. Když duše takto vše do důsledků promyslí a když má opravdu

upřímnou touhu po dobru a po štěstí nekonečném, není prostě možné, aby se nezvedla, aby se pomalu neosvobodila od zla a od hříchu a posléze i od věcí tohoto světa. Vždyť celou bytostí hledáme lásku nekonečnou, hledáme něco, co by bylo opravdu hodno našeho milování. Jak musí přitáhnouti vůli patření, rozjímání o dobru, jež všechna dobra zastihuje! Před naším duchem ve vnitřní modlitbě stojí Pán plný lásky, láska sama, dobroty moře, dívá se na nás, otvírá nám zraněným a hledajícím své srdce za pevný přístav. Rozjímáme o spravedlnosti Boží, jež nutně musí odvrhnouti od sebe lidské plevy, jež nesnesou vanutí jeho svatého dechu, plevy, v nichž není božského života, božského zrna. Jak se musí zachvíti duše, která procítí, co je Bůh a co jsou pozemské věci, jak jí to musí otrásti. Jak pak vzplane vůle opravdovým plamenem, jež pak září na cestu celému dalšímu životu.

Chceme k Otci, otci dobrému, jež je ochoten přijmouti vždy své dítky i dítky, které poskvřily svých bílých šatů. A stačí jen rozjímati Otčenáš, stačí jen se zamyslet hned nad prvním slovem, abychom chtěli se něžně přituliti k tomuto dobrému, pečlivému otci, jež má starost o zbloudilé dítky, aby hladem a nouzí nezhybnuly.

Tak se pomalu vůle zvedá, vidí v Bohu pomíjejícnost všeho, vidí, srovnávajíc Boha s pozemskými věcmi, jak on je nekonečně věrný, a jde k němu a zhořknou jí věci, které nedovedou nasytiti.

Když se takto ponoříme do Boha, odnaučíme též vůli spoléhati se na sebe, protože jí rozum poučený lepším poznáním ve vnitřní modlitbě ukáže její nemohoucnost ve věcech nadpřirozených, kdyby byla sama na sebe odkázána. Tak vyléčíme vůli svou z pyšného přilnutí k sobě a budeme pokorně vše očekávati od Pána, který vše má a těm, kteří jej pokorně prosí, také vše dá.

Nemožno lépe vyjádřiti smysl vnitřní modlitby, než jak to učinil Blossius: Duše se zbaví vnitřní modlitbou všeho lidského a oděje se sklony božskými a přetvoří se Bohem.

Ukončeme tuto studii slovy sv. Terezie, největší učitelky duchovního vnitřního života v novější době. Ji zachránila také vnitřní modlitba od vlašného života a proto mluvila ze zkušenosti, když psala: Zde (ve vnitřní modlitbě) ničeho se nemusíme báti a všeho můžeme si žádati. Ovšem, jen pomalý je pokrok, buďž, ale aspoň se naučíme dobře znáti cestu k nebi . . . Člověk si nevyvolil zbytečně Boha za přítele. Neb, dle mne, je vnitřní modlitba přátelským obcováním s Bohem, kde duše obcuje sama s tím, o němž ví, že ji miluje. Jak jsi nesmírně dobrý k takové bytosti, můj Mistře! Viděla jsem to dobře ve svém případě a nechápu, proč by všichni neměli toužit přiblížit se k tobě tak něžným přátelstvím! Lituji ty, kteří se zřikají vnitřní modlitby. Slouží Bohu na své útraty. Bůh platí sám za ty, kteří vnitřně se modlí . . . (Svěživotopis hl. VIII.)

Ďábel pak snaží se všemi prostředky odraditi duše od vnitřní modlitby, protože, bídník, ví, že duše, která vytrvá ve vnitřní modlitbě, je ztracena pro něho . . . (tamtéž hl. XIX.)

P. SILVESTR M. BRAITO, O. P., ŘÍM.



SALVETE, FLORES MARTYRUM...

Hymnus pro chválu a jitřní na svátek sv. nemluvnátek betlemských. Jest částí hymnu od sv. Prudentia ze století IV.

Ke chválám:

Buď, květe mučedníků, zdráv!
Vás na úsvitě života
nepřítel Kristův rozmetal
jak vichr růží poupata.

Vy něžné stádce obětní,
jste první žertvou Kristovou...

Teď pod oltářem s korunou
si hrajete i s palmou svou.

Pro jitřní:

Hle, slyší tyran s úzkostí,
že přišel na svět králů král,
jenž by pak s trůnu Davida
nad Izraelem panoval.

„Již vtírá se, chce vyhnat nás,
tak v šílenství zní jeho řev —
„Jdi, vojáku, a uchop meč,
ať kolébku mu zbarví krev!“

Co Herodes má ze hříchu?
co vyzískává zločinem?
V tak četných vraždách uniká
své smrti Kristus přece jen.

Buď sláva Tobě, Ježíši,
nám z čisté Panny zrozený,
i s Otcem, s Duchem přestědrým,
až po věk neobmezený. Amen.

PŘELOŽIL ANT. ŠTEMBERG.

BIBLICKÝ SAMSON — SLUNEČNÍ MYTOS?

Biblické vypravování o Samsonovi je velmi cenné, jsouc vylíčením života, kultury a práce Izraele. Jsou tu pohledy do venkovského života, do selských svárů, do styků Izraelitů s novými sousedy Filišťany. Dovídáme se, že se Izraelité ženili smíšeným manželstvím s dcerami cizinců. Všem Izraelitům se to ovšem nelíbilo, neboť Samsonovi rodiče nepřáli sňatku svého syna s Filišťankou. On však prosadil svou proti vůli rodičů. Jako ještě dnes v Palestině, tak již tehdy svatba trvala sedm dní a hosté se bavili dáváním a luštěním hádanek. Dovídáme se, že Filišťané měli již chrámy, bohy a kalcovské stavy. Oslepovali své zajatce a ukládali jim práce služek, točení mlýnku a hraní. Osamělost Samsonova nám prozrazuje strach jeho krajanů před Filišťany, jeho milostné poměry svědčí o uvolněných mravech. Tím jsou naznačeny všeobecné poměry té doby.

Z palestinské zvířeny slyšíme o lvech, šakalech, liškách a včelách. Šakalů a lišek užívali k zapalování obilí na polích nenáviděného souseda. Dále se líčí Samson jako Nazirejský, Bohu zasvěcený (Sd. 13 a 16, 17).

Samsonovy činy zná každé dítě z biblické dějepřavy. Jsou však též dějepisně věrohodny? Mnoho spisovatelů tvrdí, že Samson je zakuklený bůh-slunce a proto že musí býti vyloučen z dějin Izraelitů; v životě Samsonově prý nejsou vylíčeny hrdinské činy izraelitického reka, nýbrž moc slunce.

Odvolávali se na jeho jméno, jež je hebrejsky Šimšon a odvozuje se od jména šemeš-slunce a jehož koncovka -on značí: slunečko nebo slunný, jako slunce. Snažili se všechny jeho činy buď přímo vyložit jako účinky slunce, nebo aspoň nepřímou, uvádějíc jeho činy ve spojitost s výkony bohů-sluncí, jako egyptského Ra, nebo heroů-sluncí, jako Herkula a Gilgameše.

Ochotně přiznávám, že Samsonovo jméno je vzato od jména slunce, ale rozhodně odmítám dovozování,

že je proto náš hrdina totožný se sluncem. Opravňuje mne k tomu studium arabských vlastních jmen, neboť se obecně uznává, že ve mnohých věcech Arabové stejně myslí jako Izraelité.

U dnešních Arabů dostávají děti jména:

a) podle místa narození: Wadi nebo Tel se jmenuje, když se narodilo v údolí na poušti. Emfejíd — malá písčitá poušť, protože se tam narodilo a Breide dostala jméno od svého rodiště, známého města Bereidy.

b) Podle doby narození: Rmeidín se narodil v ramadanu, postním měsíci mohamedánském. Emcharíb se narodil za války.

c) Podle vnějších okolností narození: Matir se narodil za deštivého dne, Sneitan prodléval dvanáct měsíců v životě matky, Taldša se narodila, když sněžilo.

d) Podle nálady otce nebo matky: Otec, který měl samé dcery, nazval novorozenou dceru Z'ul — Zlost; jiný Taman — Dosti, jiný Gejza — Urážka. Deset dní před porodem zapuzená matka nazvala novorozeného syna Muhiq — Jenž přináší smutek.

e) Podle vzezření dítěte: Dšleimid — Malý červený křemen, byl pojmenován hoch červený a tlustý, Chšem — Nosík, protože měl značný nos, podobně Ziqam — Dlouhý nos. Dubeib — Hardůnek sebou mrskal jako stejnojmenná ještěrka.

f) Podle toho, jak si rodiče přejí chování dítěte ke svým a k nepřátelům: Hoch sluje Dšimel — Velbloud samec, protože se má státi silným jako velbloud; aby dítě nepřátelům škodilo, dává se mu jméno dravce. Otrocipak vždy dostávají libozvučná jména, jako Imine — Poctivý, Mabruk — Požehnaný, S'eid — Nesoucí štěstí; kdyby totiž dostali jména dravců, mohli by povstati proti svým pánům a jim škoditi.

g) Podle známých předmětů, aniž bychom znali důvod. Na př. Bakradž — Konev na kávu, Sleibich — Malý pazourek.

h) Později děti nebo i odrostlí dostávají příslotek, jenž dřívější jméno zatlačí. Na př. Nadši — Jenž unikl nemoci, El 'Ati — Hrdý; Chabuwa — Lezoucí po čtyřech, protože byl od malička ochromen, Debsan —

Velké vole; Qrade—Střeček se jmenuje dívka, protože v dětství bleskem vyskočila na velblouda a držela se tam pevně jako jmenovaný hmyz. Venkované dostávali často příslotky Gurab—Krkavec, Dhib—Vlk, Wawi—Šakal, Abu riale—Slinták atd.

Izraelité pojmenovávali své děti podobně, jak dokazuje již zběžný pohled do hebrejského slovníku. Proč bychom tedy nesměli říci, že matka Samsonova svého novorozeného synáčka nazvala Sluníčkem, protože se narodil za slunného dne, nebo že se jí jeho tvářička zdála jako slunce milá, nebo že chtěla, aby na svůj lid měl blahodárný vliv jako slunce?

Chtítí všechny činy Samsonovy ztotožňovati s účinky slunce, je dokonalý nevkus. Kdo tak činí, musí mnohou věc přitahovati za vlasy tak, že podle čísi duchaplné poznámky na to nevystačí ani vlasy Samsonovy. Vážně by se mohlo nanejvýš uvažovati o té neb oné jednotlivosti, na př. vzhledem k dlouhým vlasům Samsonovým, k liškám nebo šakalům a k medu ve lví mršině.

Tvrdilo se, že dlouhé vlasy Samsonovy připomínají řeckou mytologii, kde sluneční paprsky jsou považovány za vlasy boha-slunce. Avšak toto mytické vysvětlování je již proto nesprávné, že paprsky sluneční nejsou nejdelší právě tehdy, když je slunce při největší síle, totiž v poledne nebo v létě. Samson však právě tehdy měl dlouhé vlasy, když byl nejsilnější.

Lišky (nebo šakali), které Samson pochytal, a na svázané ocasy jim přivázav zapálené pochodně, je zahnal do obilí Filištanů, aby zničil jejich úrodu, mají podle mytologických vykladačů znamenati červenou obilnísněť, kterou Izraelité nazývali červenou liškou. V tom prý se jeví neblahá činnost slunce i Samsona. Není však správně v tomto činu Samsonově hledati symbolismus, protože z dějin Orientu víme, že se takovým způsobem často ničilo obilí protivníkovu.

Med ve lví mršině vykládají mytologicky tak, že včely nanosí nejvíce medu, když slunce stojí ve znamení lva, v tak zvaných psích dnech. Ale úplně přitom zapomněli, že v Palestině v těch psích dnech není

již ani kvítka, slunce již vše spálilo a včely nenesí vůbec žádného medu.

Aby se nezdálo, že se vyhýbáme obtížím, chceme se zmíniti i o nejnovějším důkazu pro Samsona-slunce. Našlo se, že v babylonském území se vyskytuje jméno Dalilu-Ištar — Ctitel Ištary. Tím prý se musí vysvětlovati jméno Dalily, totiž Dalilat-Ištar, Služebnice, Ctitelka, Zsvěcená Ištary. Protože pak v babylonském slunečním mytu Gilgamešově má Ištar velikou úlohu, ukazuje prý Dalila na souvislost s eposem o Gilgamešovi a tím na Samsona jako slunce.

Výklad jména Dalila jako odvozeniny od dalalu-sloužití mám sice za možný, ačkoli je pravděpodobnější, že Filištanka této doby měla spíše jméno aégejské než semitské. Naprosto však se neví, které bohyně jméno se má k tomuto jménu přidati, zdali Ištar nebo jiné.

Nikoli, Samson není slunce. Neprochází jako slunce celým světem, zůstává zcela v nejbližším okolí svého domova, nebojuje s báječnými bytostmi, nýbrž s Filištany z masa a kostí, nezabíjí mytického, nýbrž skutečného lva.

Jistou dobu to bylo v módě, všude ve Starém zákoně viděti mytické rysy. Správně o tom napsal Fritz Wilke: „Má-li někdo dobrý zrak jako Mojžíš, musí býti hrdinou-sluncem; tratí-li se ve stáří jeho zrak, jako u Jakoba, musí to připomínati zatmění měsíce; je-li někdo osmahlý, čilý a obratný mladík jako David, válečník a dovedně hrající na flétu, jsou tím naznačeny vlastnosti slunce a Marduka a s druhé strany melancholie Saulova ukazuje patrně na boha-měsíc. Vrhne-li se vojsko ve dne na nepřítele jako vojsko Jonathanovo, jsou to lidé vlastností slunce, dějí-li se útoky za noci jako u Gideona a Saula, nelze neviděti povahu měsíce. Bojuje-li princ lukem a šípy jako Jonathan, musí se mysliti na boha-slunce; je-li jeho oblíbenou zbraní kopí jako Abnera, líčí vypravující hrdinu-měsíc.

Zvláště mnoho učnosti se vyplývalo důkazy, že Samson je bohem-sluncem, mnoho příkladů a srov-

nání se nahromadilo. Ale, podle případné poznámky Hermanna Gunkel, z těch příkladů není patrné, že Samson byl bůh-slunce, nýbrž že oči těchto slunečních mytologů jsou tak zaslepeny dokázanými nebo domnělými slunečními myty, že i v nejjednodušších a nejpřirozenějších věcech vidí ozvuky mytu.“

Proto není důvodu domnívati se, že by pisatel bible byl ze života Samsonova vybíral právě ony události, které by souvisely s lidovými zkazkami o hrdinovi-slunci. Neboť takového folkloru u Izraelitů nelze dokázati.

PROF. DR. VINCENC ZAPLETAL, FRIBOURG.

PO ŽEHNÁNÍ SAMOTY

I

Světci po svém obrácení nešli hned na veřejnost, aby obraceli jiné, nýbrž odcházeli obyčejně do samoty. Až se v samotě utvrdili, často dlouholetým bojem, pak teprv šli apoštolovat. Apoštolovali někdy jen několik let před svou smrtí a přece vykonali nesmírně více než tisíce pracovníků samotou nepřipravených. Někteří z nich zakládali řády a žádali od svých následovníků totéž: Nejprv život v samotě, pak veřejné působení.

I my musíme znáti samotu, chceme-li něco kloudného vykonati. Každý pak křesťan musí míti samotu aspoň při modlitbě, chce-li se naučiti modliti se. Kdo není při modlitbě sám, pouze s Pánem Bohem, i když jsou jiní kol něho, nikdy se pořádně modliti nebude.

My však se bojíme samoty. V samotě vidíme lépe velikost svých hříchů, probouzí se svědomí, cítí se odpovědnost před Bohem. Člověku je úzko před Bohem, před soudcem a prchá raději zas mezi lidi. Snad si to nepřizná, ale v podvědomí tento strach pracuje.

Bojíme se samoty. V samotě cítíme prázdnotu duše, světa jsme se zřekli, ale Bohem své nitro ještě ne-

náplnili. Než nutno znenáhla zmocniti se Boha, dáti si ho do srdce, později nám už smutno nebude.

Bojíme se samoty. Vzpomeneme si na lidi samotáře, mrzouty, rozervance, kteří mrzoutstvím otravují vše, sebe i jiné. Řekneme si: Takovým mám být já? A máme samoty dosti.

Přiznávám: Je dvojí samota, ďábelská a Boží (dle sv. Tomáše Akv.). Ta první je trestem za hřích, velikým trestem, a může jím být i duše, která denně chodí k sv. přijímání. Když totiž je oddána různým hříchům, byť to byly hříchy tajné, o nichž nikdo neví, a ze kterých se třeba ani nezpovídá, ač zpovědník ťuká, jako hříchy vnitřní pýchy, tvrdosti, lakoty, vnitřní nečistoty. Zvláště nečistota, byť v myšlenkách, citech a drážděních svého těla má nejstrašnější následky v tomto ohledu, třebaš takový či taková jsou považováni za čisté, panické lidi a s jinou osobou hřešiti se nikdy ani neopovážili. Podobné následky má manželské obcování nedovolené, protipřirozené, které mimo to zatěžuje budoucí pokolení a u potomků se teprv hlavně vymstí. Takové hříchy znenáhla zničí člověka, rozleptají síly duševní i tělesné, člověk stane se mrzoutem, nespokojencem, rozervancem, je nešťasten sám a svou povahou nešťastné činí jiné. To je panství ďáblovu už na tomto světě, panství smutné, a ukazuje, jak smutné, zoufalé bude panství jeho na světě onom.

Ale je samota krásná, požehnaná, oblažující, samota usmívající se, samota Boží. Člověk zřídá se věcí tohoto světa, ne že musí, že už s nimi nemůže vystát, ale z lásky k Bohu. Zřídá se něčeho, ale nabývá všeho, nabývá Boha svého, a proto radostí a štěstím září jeho nitro, je šťasten sám a šťastnými činí jiné. Jak okouzlujícím dojmem působí radostná, šťastná tvář Terezie Ježíškovy, jak na nás působí vnitřní radost sv. Františka! Mnohé úspěchy světců jsou na venek podmíněny tím, že tvář jejich zářila blahem, radostí. Byli to šťastní svatí oproti různým kyselým mravokárcům, oddaným v hloubi hříchu. Lidé viděli jejich bídu, utrpení, samotu, ale viděli i jejich veliké

šťestí, z tváří jejich a z hlasu cítili hloubku jejich radosti. Přesvědčili se vlastním pohledem, jak Bůh miluje své vyvolené. Zatoužili po onom šťastí, které cítili, a v tom byl úspěch světců, jejich podmanivost.

*

V samotě Boží vyrůstá vše veliké. Uvedu příklady z dějin spásy. Mojžíš. Znáte všichni jeho životopis. Po skončených studiích na školách egyptských prchá na poušť. 40 let tam tráví. Na poušti! To je víc než v klauzuře klášterní. Žije sice u rodiny kněze Jetra, ale jeho samota je zvyšována jeho zaměstnáním. Pasa stáda na travinkách pouště, je sám jen s tou němou tváří. Jeho samota je zakončena viděním Božím. Kolikrát před tím už Boha v samotě viděl, Písmo sv. nepraví. Po samotě nastává činnost. Opět 40 let. A jak velkolepá činnost. Věsti národ, který je největší na světě svým posláním, věsti ho v dobách nejtěžších, věsti ho ne požehnanými kraji, ale věsti ho pouští, věsti a vychovávají z otroctví k svobodě, věsti ho celých dlouhých 40 let! Mojžíš je nejslavnějším vůdcem svého národa v době 2.000 let, největším knězem, největším zákonodárcem. Největším zákonodárcem Židů, největším zákonodárcem světa mimo Krista. Akde vyrostl, kde se připravil tento veleduch? Na poušti. V 40leté samotě.

Už je připraven, už je vůdcem národa, ale ani tenkrát nesmí zapomínati na požehnání samoty. Na hoře Sinai dlí dvakrát po 40 dní. Ví, že lid je nestálý; ví to i Hospodin, že si chce postavit zlaté tele, ale Mojžíš nesmí odejít s hory, aby udělal pořádek. Musí býti připraven a pevný sám, pak může jít dělat pořádek a také ho pevnou rukou udělá u Izraelských. Kolikrát pak i později utíká se do samoty svatostánku, aby se tam připravil na rozluštění nejtěžších krisí, zatím co lid venku bouří se proti Mojžíšovi a Hospodinu. Nedělá pořádku mezi nimi, i když bouření se rozmáhá, úpí a sílí se dále v samotě, aby po načerpání sil teprv zakročil. — Hle, všichni, co vedete, jděte se učit k Mojžíšovi! Víím, že dnes někteří o ta-

kových věcech neradi slyší, považující to za výzvu k nečinnosti a vidíce v hlásání takových názorů kažení mladších pracovníků. Budou se dále dříti do strhání, nemajíce ani chvilku času, aby se řádně pomodlili. Vidí už nyní žalostné výsledky své práce a budou teprv viděti.

Co máme u zákonodárce z. St., to je i u zákonodárce z. N. Ale v měřítku daleko podivnějším. U Mojžíše po skončení let mladosti je zbývajících 80 et rozděleno na dvě půle. Ale Kristus Pán dělí svůj 33letý život na jedenáct dílů a jen poslední, jediný díl věnuje činnosti veřejné. Jak by bývalo působilo, kdyby už na př. jako 5letý býval hlásal božské nauky. Jak by jeho dětská slova dojímala srdce lidská. Ale ne učinil tak. Žil v naprosté samotě v Egyptě i Nazaretě, vedl život skrytý až do svého veřejného vystoupení. A pro koho tak učinil! Myslím, že pro nás!

My tomu snad nerozumíme, ale světcí tomu rozuměli. Kázal jsem sestřičkám o sv. Antonínu Paduánském. Tak mladý umíral, v 36. roce, a tak veliké věci vykonal, připomenula mi potom představená. Ano, mladý umíral, ale jak krátkou jen dobu z toho na venek pracoval, pravil jsem. Žil vědám u augustiniánů, skrytým životem žil potom u synů sv. Františka, ani bratři nic netušili o jeho hloubce a vzdělání, pak jen několik let venku pracoval. A teprv vlastně posledními několika měsíci svého života stal se velikým, populárním, když těžce nemocen, stížen vodnatelností, kázal denně postní kázání kraji padovskému, vláčeje své opuchlé tělo s kázání na kázání a od zpovědnic ke zpovědnicí.

Tak žila většina světců. Žili sobě a Bohu, žili v samotě, v samotě se stali velikými a pak nejednou za několik posledních let svého života obrátili svět.

Vše veliké vyrůstalo v samotě. Tak jako by v ruchu, hluku a shonu tohoto světa se nemohlo rozvíjet. V samotě vyrůstalo veliké, aby pak ten, kdo v Bohu uzrál, mohl rozdávat plody v Bohu uzráté.

To je neštěstí nás nynějších pracovníků, kněží i nekněží, že příliš brzo jdeme apoštolovat, dříve než

Jsme v Bohu úplně zakotvili. Snadno klesneme ve veřejné činnosti, proti jejímž úskalím jsme se dosti neobrnili dlouholetou samotou, vyzrálostí v ní a spojením s Bohem, klesneme, ztratíme vnitřní jistotu a ztratíme vážnost u lidí. I malý poklesek vidí u nás jiní jako veliký. Oč lépe by bylo pro nás, kdybychom nejprv našli Boha úplně a pak ho dávali jiným.

Nutí-li nás pak poslušnost a nedostatek pracovníků, bychom předčasně vyšli na vinici, jak nebezpečné je počínání těch z nás, kteří všechno chtějí věsti, všude pracovat od rána do půlnoci, všem rozdávati, zapomínajíce si jíti denně pro posilu do samoty svého pokojíku, do ticha kostela, aby tam načerpali další sílu pro sebe, pro svého uštvaného, ohroženého ducha. I Kristus Pán, ač se 30 let samotou připravoval na 3letý úřad svůj, ještě 40denní samotou pouště se posiluje k své činnosti a po denních kázáních odchází na noc na pusté místo, aby tam celou noc na modlitbách s Otcem rozmlouval.

Jsme-li vydáni my nebezpečím pro horečnou činnost a pro nedostatek léku v uklidnění a posílení v samotě, jsou podobným nebezpečím vydáni všichni, kdo chtějí jiné věsti, především rodičové.

Co si nanaříkají nyní rodičové na své děti. Na dítě působí mnoho vlivů, ale nejvíce rodičové. V dobrém i ve zlém. Působí svým životem před manželstvím, dítě mnoho dědí z jejich vlastností, vášní a hříchů, působí ve výchově dítěte a budou působiti až do smrti a po smrti dále svým příkladem, svými dobrými i zlými skutky a svou milostí a cenou před Bohem. Nelze jen naříkati na děti a na zkázu světa, lépe je naříkati na sebe. V prvních dobách křesťanských byly hroznější poměry pro děti ve všeobecné mravní zkáze a zpustlosti, a přece se vychovali světci. Ovšem rodiče byli také světci. Dítě chce mítí tátu a maminku andělem, světcem. Dokud je maličké, vidí v rodičích skutečně anděly a světce, klade si rodiče v dokonalosti hned za Pánem Bohem. Tenkrát mají rodiče na dítě největší vliv. Později ale vidí, že rodiče se třeba modlí, že dítě stále k dobrému napo-

mínají, ale sami že mají také své vášně, svou tvrdost, lakotu, zlost, lež a pod. Tenkrát nejvíce vlivu rodiče na dítě ztrácejí a nabývá vlivu kamarád, kamarádka, svět, na které dítě svou důvěru přenáší, považujíc je ve své nezkušenosti po zklamání u rodičů za lepší. Každý malý přestupek u rodičů vidí dítě mnohem větší a cítí mnohem bolestněji právě pro svou citlivost a pro zklamání dřívější neomezené důvěry.

Chtějí-li rodiče zachránit děti, musí najít sebe, svou dokonalost, musí zakotvit plně v Bohu. Zde pak nejvíce pomůže opět duchovní samota. Jak každý z nás může i ve světě o samotu usilovati, naznačím více v následujícím. (Příště dokončení.)

P. MANSUET STON O. M. CAP.

ODPUSTKY

V krajině Caesareje Filippovy dalkdysi božský Zakladatel církve svému prvnímu náměstkovi, apoštolu Petrovi, moc klíčů: „Tobě dám klíče království nebeského, a cokoli svážeš na zemi, bude svázáno i na nebi; a cokoli rozvážeš na zemi, bude rozvázáno i na nebi.“ (Mat. 16, 19.) Těmi slovy obdržela církev v Petrovi a jeho nástupcích nejvyšší moc učitelskou, kněžskou a královskou. Její viditelná hlava může vykládati nebo prohlašovati zjevené články víry a mravů, dávat předpisy o udělování svátostí, o posvátných obřadech a církevní kázni. Její nařízení a zákazy zavazují ve svědomí tak jako nařízení a zákazy Boží.

Královskou moc, Kristem svěřenou, vykonává církev také tím, že soudí svoje členy. Mimo svátost pokání uplatňuje svou soudní moc vylučujíc v určitých případech za trest nehodné členy ze svého středu a prokazujíc hodným údům neocenitelné dobrodiní svými odpustkami.

Odpustky jsou odpuštění před Bohem časného trestu za hříchy, zahlazené již co do viny, jež církevní autorita z pokladu církve povoluje živým na způsob

absoluce, zemřelým na způsob přimluy. (C. I. C. can. 911.)

Mezi všemi údy tajemného těla Kristova existuje úzká jednota. Jeden úd může dostiučiniti za druhý, takřka v jeho zastoupení. Nejprve sama hlava, Kristus. Účinnost jeho zásluh a dostiučinění není omezena na svátosti, je nekonečná, nevyčerpatelná. Také blahoslavená Panna podala Bohu mnoho dostiučinění, sama však žádného nepotřebovala, jsouc bez poskvrny jakéhokoli hříchu. Mučedníci a mnozí světcí dostiučinili více, než sami potřebovali. Všecky tyto zásluhy vzrostly ve veliký poklad, z něhož církev dává Bohu náhradu za tresty, jež bychom jinak vytrpěli zde na zemi, hlavně však v očistci.

Nejsou odpustky prominutím hříchu, neboť hřích těžký se odpouští jenom křtem, nebo u pokřtěného člověka svátostí pokání, kdežto odpustky se získávají mimo tuto svátost. Také nás nikterak neosvobozují od upřímné nápravy života, od skutků, jež mohou zabrániti v budoucnosti našemu pádu, nezbavují nás povinnosti napraviti křivdy, jimiž jsme bližnímu uškodili.

Tedy odpustky můžeme dosíci jenom odpuštěním časných trestů za své hříchy. Jsou-li to odpustky t. zv. **plnomocné**, promíjí se nám jejich získáním celý časný trest, **neplnomocnými** jen část tohoto trestu. Je zbožným a odůvodněným míněním, že ten, kdo nemůže získati plnomocný odpustek dokonale, poněvadž má na duši všední hřích, získává jej aspoň částečně, v té míře, jak je schopen. (Can. 926.) Proto si také věřící snaží získati odpustek „*toties quoties*“ (tolikrát kolikrát)¹ vícekrát. Jestliže jsme plnomocný odpustek skutečně získali, jsme ve stavu nevinnosti jako dospělý člověk po přijetí křtu; kdybychom v tom stavu odešli na věčnost, bylo by přímo nebe naším údělem. O neplnomocných odpustcích všeobecně učí theologové, že jsou prominutím tolika časných trestů, kolik

¹ Odpustek „*toties quoties*“ lze získati tolikrát, kolikrát vykonáme příslušnou modlitbu nebo dobrý skutek. Jiné plnomocné odpustky lze získati jen jednou za den.

bychom jich odkáli, kdybychom činili pokání podle přísné praxe prvotní církve.

Všecky odpustky, jež povolil papež, možno obětovati Bohu za tresty, jež mají ještě odpykati duše v očištcí — není-li znám opak. (Can. 930.) Odpustky, jež jsou spjaty s nějakou věcí, růžencem, medalionkem a pod., ztrácejí se jenom tenkrát, když růženec či jiná věc vůbec přestala existovati nebo byla prodána. (Can. 924 § 2.) Týž předmět může obdržeti různé odpustky, týž růženec může míti papežské odpustky, odpustky dominikánské, křižovnické, odpustky sv. Brigity, je-li k tomu vhodný. Ovšem majitel takového růžence, chce-li podle své volby získati ty či ony odpustky, je povinen splniti podmínky, k jich získání předepsané. Jedním a týmž skutkem, s jehož splněním jsou spojeny různé odpustky, není možno získati více odpustků, leč je-li oním požadovaným skutkem zpověď nebo svaté přijímání, anebo bylo-li něco jiného výslovně zákonem vyhrazeno. (Can. 933.)

Chceme-li získati odpustky, je třeba, abychom to měli v úmyslu, abychom byli v posvěcující milosti, žijíce v dokonalém obcování svatých, a konečně abychom vykonali předepsané dobré skutky. K získání odpustků stačí úmysl t. zv. virtuální: Ráno na příklad pojmem úmysl získati všecky odpustky, jichž jsme schopni. Ale stačí i všeobecný úmysl, který jsme jednou učinili a nikdy neodvolali. Není totiž nutno, abychom věděli, že s tím skutkem, s onou modlitbou jsou nějaké odpustky spojeny. Je ovšem radno a dobře vzbuzovati soudobý úmysl získati odpustky, ale nutno to není. Jenom chceme-li nabídnouti získané odpustky Bohu, aby jich použil ve prospěch určité duše, je třeba, abychom ji výslovně označili, jinak stačí všeobecný úmysl: Obětuji Bohu získané odpustky ve prospěch duší v očištcí vůbec nebo duší nejopuštěnějších.

K získání odpustků je třeba posvěcující milosti. „Mrtvý úd nepřijímá vlivu jiných živých údů. Než ten, kdo je v smrtelném hříchu, je jakoby mrtvým údem. Tudíž nepřijímá skrze odpustky vlivu zásluh

údů živých." (Sv. Tomáš Aq., Suppl. q. 27, a. 1.) Stav milosti je nutný při vykonávání alespoň posledního předepsaného skutku.

Dobré skutky, jež se obyčejně ukládají k získání odpustků, jsou zpověď, sv. přijímání, určité modlitby a návštěva určitého chrámu. — Požadovanou zpověď možno vykonati již v osmi dnech, jež předcházejí svátek, s nímž je spojen odpustek, sv. přijímání pak možno přijmouti už o vigilii dotyčného svátku; i zpověď i svaté přijímání možno vykonati také v oktávě. (Can. 931 § 1.)

Věřící, kteří aspoň dvakrát měsíčně přistupují k svátosti pokání nebo s pravým a zbožným úmyslem přijímají ve stavu milosti denně svaté přijímání, třebaže jednou nebo dvakrát v týdnu se ho zdrží, mohou získati všechny odpustky i bez skutečně soudobé zpovědi, jež by jinak byla k získání odpustků nutná — vyjímají se odpustky milostivého léta. (Can. 931 § 3.)

Skutkem, k němuž je kdo zavázán zákonem nebo přikázáním, nemůže získati odpustků, nebylo-li to při jeho udělení výslovně řečeno; kdo však vykoná skutek, uložený jako svátostné dostiučinění a snad obdařený odpustky, může zároveň i vykonati uložené pokání i získati odpustky. (Can. 932.)

Jestliže je předepsána k získání odpustků modlitba na úmysl sv. Otce, vyžaduje se modlitba retná; není-li určena zvláště, ponechává se volbě věřících. (Can. 934 § 1.) Stačí, vykonáme-li modlitbu střídavě s druhým nebo sledujeme-li ji v mysli, zatím co se ji někdo hlasitě modlí. (Can. 934 § 3.)

Návštěva chrámu se vyžaduje k získání odpustků jenom tehdy, je-li v povolovacím dekretu výslovně nařízena.

Zbožné skutky, uložené k získání odpustků, mohou zpovědníci změnit v jiné těm, kdož pro odůvodněnou překážku je nemohou vykonati. (Can. 935.)

Je jisto, že církev, bohatě rozdávajíc ze svěřeného pokladu, prokazuje nám svými odpustky nesmírné dobrodiní. Naši otcové dovedli ho využítí a nebáli se často hrdinských obětí, jenom aby získali odpust-

ky. Nepokulhávejme za jejich horlivostí! Snažme se spíše zahladiti co nejvíce svých časných trestů a vydatně pomáhati trpícím duším! Příležitost k tomu máme věru častou a snadnou.¹

P. TOMÁŠ M. DITTL O. P.

O UCTIVOSTI

STVOŘIL JSI NÁS K SOBĚ, A NEPÓKOJNO JE SRDCE NAŠE, DOKUD NESPOČINE V TOBĚ (sv. Aug., Vyznání). Tedy k Bohu jsme stvořeni. A v tom určení k Bohu jest obsaženo dvojí jiné ustanovení: POZNÁVATI Boha (určení k PRAVDĚ) a JEDNATI dle Boha (určení k dobru, k LÁSCE). Jedno bez druhého, konání bez osvětlení, dobro bez pravdy nedá se mysliti.

V tom našem určení, v tom poměru k Bohu je zároveň dán náš poměr k SOBĚ SAMÝM a náš poměr k OSTATNÍMU SVĚTU (k lidem i k tvorstvu nerozumnému). Bez Boha tápáme noci (v teorii i v praxi) o nás samých i o lidstvu a vůbec tvorstvu. V určení k Bohu tedy jest zároveň obsaženo i určení správně poznávati, náležitě milovati SEBE a určení poznávati správně náležitě milovati LIDSTVO, tvorstvo.

Při všem tom tu běží o určení, sklony a směry duše naší PŘIROZENÉ, jež možno každému vědomě a svědomě buď přijati a POSITIVNĚ PĚSTITI (pak se tu mluví o ctnosti), nebo rovněž tak ODMÍTNOUTI a proti nim jednati (pak to nazýváme hříchem).

*

Obojím směrem se tu otvírají duši, lidstvu horizonty NEKONEČNÉ, VĚČNÉ, co do hloubky i dálky, co do úchvatnosti i vlivu, co do krásy i rozmanitosti. Horizonty, jichž NIKDY PLNĚ NEVYSTIHNE ČLOVĚK, ani poznáváním ani konáním. Horizonty, bez nichž by život lidský byl plochý a prázdný a což více, i LŽIVÝ

¹ Vzácnou pomůckou pro orientaci v záležitosti odpustků je dílo Beringer-Hilgers, Die Ablässe, ihr Wesen und Gebrauch. Vyšlo u Schöningha v Paderbornu.

a NEPLODNÝ. Horizonty, které se nedají uvést na žádnou formuli ani co do užitku ani co do dálky ani co do hloubky, které oku vypočítavému zdají se klamnými, poněvadž k tomu, co chápeme a měříme v nás i vůkol nás, NĚCO PŘIDÁVAJÍ, co nejsme ani my ani lidé ani věci, a přece horizonty, které náležejí k nám a k lidem i poměrům, s nimiž žijeme, k okolnostem, v nichž se nalzáme. Opakuji: horizonty — úchvatné, věčné, DUŠE TOHO, co nazýváme pravou lidskou kulturou. Ústup zvířectví a nízkost a vše, co chce býti jen časem a zemí a úpadkovou, třeba dotěrně křiklavou civilizací — —

*

Pro toto všechno, SKUTEČNÉ a zároveň NEVYPOČÍ-
TATELNÉ, lpí na jádře pravdy i lásky, poznávání i konání, oněch dvou mocností, které původně z jednoho tryskají pramene, co si nedostupného, tajuplného, NIMBEM nepřístupnosti obklíčeného. Co o Pánu: „DOMINUS DIXIT, UT HABITARET IN NEBULA — HOSPODIN ŘEKL, ŽE BUDE PŘEBÝVATI V MLZE“ (III. král. 8, 12), lze říci v posledních závěrcích i o podstatném našem poměru k němu samému. Tím není pravda a láska nějak méně cenná neb méně nutná, méně krásná neb méně vznešená. Tím je jen jedno řečeno: že úzká a plýtká je nádoba srdce našeho, aby pojala a obsáhla všechny jejich nekonečné poklady.

*

A ještě jedno tu dlužno připomenouti.!

Každý člověk je stvořen k Bohu. Každý je určen v Bohu žítí též sobě a lidstvu. Ale ne u každého člověka je ten sklon stejně mohutný a silný. „MILOSTÍBOŽÍ JSEM, CO JSEM“ (I. Kor. 15, 10). Nejen nadpřirozeně, i PŘIROZENĚ to platí o těchto základních a nijak nezasloužených darech, jimiž dle svých nevystihlých úradků hned od počátku vypravil Pán duše tvorů svých. (V zahradě zelená se vedle mohutných stromů tráva větrem se klátící, kvete vedle královny růže a bílé lilie skromná fialka a nepatrná sedmikráska . . . A všechny

ty rostliny i květy jsou díla jednoho Tvůrce. Tak je to i se srdci lidskými — blahoslavená jsou, která ve SVÉM MÍŘE, v hranicích SVÝCH darů rozvíjejí se k plné dokonalosti a kráse.) Kterému jednotlivci, a jistotně i národu, udělil Bůh větší sklon k oněm snahám vyšším a nejvyšším, komu dal i schopnost k pravé kultuře, nebo kultura, opětně to budiž zdůrazněno, je praktické provádění toho, že „Bůh nás stvořil k sobě“

*

Pravda a láska tedy znamenají životní DEN a jeho úkoly, k nimž každý nějak musí zaujati stanovisko. Buď jako procitlý a shromažďující do stodol lidstva a věčnosti, nebo jako spící, životem zbloudilý a proviněný. Leč tomu dni předchází SVÍTÁNÍ, ranní červánky. Pravda i láska mají své KOŘENY, které hlouběji tkvív v nedostupných nocích naší přirozenosti, kde snoubí se tělo s duší. Je to schopnost PODIVOVATI SE, pokud běží o pravdu a intelekt, a schopnost UCTIVÝM BÝTI, pokud jde o lásku a praksi. Jean Paul nazývá lásku přímo DCEROU UCTIVOSTI. A život v tisícových denních zkušenostech dává mu za pravdu. Jsou mezi lidmi různé spolky, i velmi úzké a na venek mocné. Mohou mít svůj původ ve vzájemném prospěchu, ve snaze vzájemné obrany, společného výboje. Ale lásky, trvalé a skutečné, bez oprávdové vzájemné úcty není. A tam, kde snad skutečně na čas byla, přestane, zmizí, přestane-li a zmizí-li tam vzájemná úcta. Jako zase naopak: Kdyby jí někde v soužití lidském s počátku nebylo bývalo, dostaví se časem, jsou-li tu oprávdoví lidé, takže nemohou jeden druhému odepřítí úctu. (Zde je hlavní zdroj nešťastných a rozervaných manželství moderních. Nejsou lidé, v tom plném, velkém významu, a pořád jest jich dnes více, kteří vcházejí v manželství. Neuznávají povinností ve svazku manželském, když přece rodina je vtělená povinnost. Hoví tajným hříchům, tajným jen před světem a nikoli před druhem v manželství, a kde by tu mohla obstáti úcta a vážnost?)

Podivování a úcta jsou tudíž vlastní sestry v říši

duchovního života: Podivování je matkou filosofie a kdosi je nazval tesknou po domově duši. Uctivost zase, jak právě řečeno, je roditelkou lásky a mohla by se právem pojmenovati touhou, tesknou po sladkých, teplých darech, po ctnosti, v tom domově duši.

Tu již vidíme, že není správným ono pyšné pohanské „NIL ADMIRARI“ (Horác, Ep. I, 6. 1). Avšak zrovna neštěstím jest ono pořád obecnější moderní SEBEVĚDOMÍ, které v nesprávném přeceňování sebe ubíjí v duši poklad oné čistě lidské a tolik blahodárné vzájemné uctivosti, jak ještě uslyšíme.

*

Je-li uctivost, jak nelze pochybovati, matkou lásky, pak z toho následuje, že všechno, co nahoře povědění o této největší moci duševní, nějak platí i o ní. Zamyšleme se na chvíli, co to znamená pro život.

Bez uctivosti tedy je především tolik jako bez lásky, a naopak, když uctivost plodí lásku. Ale láska je život duši. Je organická síla lidstva. Je podstata každé opravdové kultury. Jen tam a potud organicky sami rosteme a lidstvu opravdu sloužíme, jen tam vpravdě množíme kulturní statky lidstva (může býti univerzitní profesor a nežije kulturně aniž kulturně pracuje — dnes takové zjevy jsou dosti časté, ba pořád častější!), kde a pokud naše konání děje se z lásky. Známe je slovo sv. Pavla o lásce: „KDYBYCH MLUVIL JAZYKY LIDSKÝMI I ANDĚLSKÝMI, LÁSKY VŠAK NEMĚL, BYL BYCH JAKO MĚD ZVUČÍCÍ A JAKO ZVONEC ZNĚJÍCÍ. A KDYBYCH MĚL PROROCTVÍ A ZNAL VŠECKA TAJEMSTVÍ A VŠECKU VĚDU, A KDYBYCH MĚL VÍRU, TAKŽE BYCH HORY PŘENÁŠEL, LÁSKY VŠAK KDYBYCH NEMĚL, NIČÍM BYCH NEBYL. A KDYBYCH ROZDÁL NA POKRMY CHUDÝCH VEŠKEREN STATEK SVŮJ A VYDAL SVĚ TĚLO K SPÁLENÍ, LÁSKY VŠAK KDYBYCH NEMĚL, NIC BY MI TO NEPROSPĚLO“ (I. Kor. 13, 1—3). A ona má platnost i v přirozeném snažení člověka. A žádná jiná doba nepotvrzovala tak tu pravdu, jako doba naše, bohatá na vnější bezduchou civilisaci železnic, strojů, telegrafů, telefonů . . . chudá na skutky opravdového

posvěcení, vzájemné velké lásky. Viz velkokapitalistické ovládnutí darů Božích málo mocnými jedinci a zbláčené, všeliké tělesné i duševní bídě propadající stavy a národy!) Ono čtvrté přikázání Boží, kterým jako branou se vchází do říše života rodinného, ale i společenského a tudíž vůbec lidského, počíná příkazem úcty: „CTI OTCE SVÉHO I MATKU SVOU“. Pořáděť kde úcta, tam láska, tam i autorita (poslušnost). A naopak: marně kázati o autoritě a lásce, kde není vzájemné úcty. „Uctivost,“ praví Carlyle, „je koruna mravního lidství a drahocenná jako ryzí zlato.“ Cicero (pro Plaucio) ji nazývá „fundamentum omnium virtutum, základem všech ctností, který v sobě zahrnuje všechny poměry lidské, a co má v sobě nejlepšího, k nebi obrací. Ona, uctivost, jediná čelí egoismu, a kdyby bylo možná, aby nějakým zázrakem okamžitě u všech lidí se zjevila, uzdravila by zemi od všech neřestí, na něž nyní a snad beznadějně stůně.“ Na slovo vzatí pedagogové, mezi nimi Goethe, pokládali uctivost za základní požadavek výchovy. Staří pohané podle ní měřili výsledky té výchovy v mládeži. A nejnověji ještě praví o ní kterýsi spisovatel, že „výše, v jaké uctivost (a její nerozlučná sestra podivování se) plní duši, rozhoduje o veškeré povaze jak jednotlivce, tak celé kulturní epochy (PETER WUST, Der Doppelaffect von Staunen u. Ehrfurcht als Faktor der Kulturentwicklung. HOCHLAND, 21. ročník, str. 388—402 a 515—521). V jakém světle se tu objevuje „výchova“ převážné části našich českých moderních „pedagogů“ — —

*

Původně není uctivost nic chtěného ani dělaného. Jest směr přirozeně z duše vyvírající. Z DUŠE. Neboť zvíře, hmota vůbec neznají uctivosti. NEZNÁ JÍ TĚŽ VŠECKO, CO HMOTARŠKY CÍTÍ A ŽIJE. Tou svou přirozeností a nehledanou původností jest uctivost sestrou NAIVNOSTI a platí do jisté míry i o ní slovo Páně: „VELEBÍM TEBE, OTČE, . . . ŽE JSI SKRYL TYTO VĚCI PŘED MOUDRÝMI A OPATRNÝMI A ZJEVIL JSI JE MA-

LIČÝM.“ (Mat. 21, 25). A opět: NEOBRÁTÍTE-LI SE A NEBUDETE-LIJAKO MALIČTÍ, NEVEJDETE DO KRÁLOVSTVÍ NEBESKÉHO“ (Mat. 18, 3). A apoštol praví: „CO DO ŠPATNOSTI DÍTKAMI BUĎTE“ (I. Kor. 14, 20). Jest dále uctivost blízkou příbuznou GENIÁLNOSTI, jak přirozeně prostě a živelně z duše proudí, jak duši předurčuje k lásce a tím k velkým cílům a činům životním.

Je sestrou (když již o jejím příbuzenství mluvíme) STUDU, jak pěkně dovozuje M. SCHELER (Vom Umsturz der Werte, I. 36 násl.). „V tom, co nám na věcech zjevuje, stále nám tiše zaznívá ohlas těch věcí, že „ANI OKO NEVIDĚLO ANI UCHO NESLYŠELO, CO PŘIPRAVIL BŮH TĚM, KTERĚ HO MILUJÍ“ . . . Jádro studu jest ZJEVOVÁNÍ krásy v posunku jejího ZAKRÝVÁNÍ . . . „Schováváme“ to, co jest ošklivé; jen, co jest krásné, „uchraňujeme“, když to stydlivě zakrýváme. Avšak uctivost jest jakýsi způsob stydlivosti, která se stala duchem. V ní způsobem zcela bezprostředním si uvědomujeme nedostatečnost rozumových kategorií vůči světu a vůči vlastní duši naší a tím i přílišnou úzkost i PARTIKULÁRNOST našeho duševního uzpůsobení, běží-li o přiměřené poznávání světa. Ale uvědomující se si to stáváme se stejně bezprostředně ÚČASTNÝMI božsky duchovního bytí a žití, které—kdyby se jen mohlo oprostiti od té nahodilé úzkosti svého stanoviště v nás — spějíc za oněmi jemnými, ještě viditelnými nitkami až do vlastní hloubky věcí, vyzvedlo a přístupnými by nám učinilo všechny ony poklady věcí dosud skrytých. Leč i stud jest vlastně náhlým a neodbytným uvědoměním si, jak OBMEZENÁ A KONEČNÁ je naše bytost uprostřed konání duchovního, třeba bychom myslili, že se spravujeme zákony věcnými, zákony, které skonečnost a chudobou VÝCHODISKA toho konání nemají nic společného. Teprve když hříchem vypadli z blaženého spojení s Bohem . . . viděli Adam a Eva, že „jsou nazí“. Tak mají stud a uctivost jeden společný kořen: v obou uvědomuje si člověk lomy, kde paprsek nekonečného ducha se na úzké, nuzné třídní organisaci ducha lomí a jen co pro

tů organisaci jest „důležitým“ svým světlem polévá. Nedivno tudíž, že VĚDECKÝ RACIONALISMUS novodobého měšťáctví jak proti uctivosti tak proti studu tytéž pozvedá námitky, že zadržely „vědecký pokrok“ . . . Ale nebyla to PŘEMÍRA, nýbrž NEDOSTATEK pravé uctivosti před věcmi božskými i lidskými na světě, které zavinily (na př. v astronomii a v anatomii) vědeckou zaostalost . . . Kde věda dosáhla vrcholné výše, tam vždycky její nositelé dovedli s vyšším duchem, který je poháněl, vjedno spráhnouti i onen DUCHOVNÍ ORGÁN PRO NEVIDITELNO . . . uctivost. Isaak Newton připadal si jako dítě, které na břehu mořském (k tomu přirovnával pravdy dosud neobjevené, p. p.) hraje si s mušlemi (těmi zas rozuměl pravdy již odkryté, p. p.) . . . Není to věda opravdových badatelů, nýbrž věda racionalistických, všecko do systematických příhrádek zařazujících všelijakých školometů, která se ocitá v rozporu s uctivostí.“ (Příště dokončení.)

DR. FR. X. NOVÁK.

ZE ŽIVOTA EGYPTSKÝCH POUSTEVNÍKŮ

Ze IV. století.

Dva bratři pokrevní přišli zůstávati v jistém klášteře, a jeden z nich byl velice nábožný, druhý vynikal poslušností. Když mu tedy opat poroučel: Učini toto, a on učinil; a opět: Udělej ono, a učinil, měl slavnou pověst v klášteře, že měl takovou poslušnost. Závíděje však mu bratr onen nábožný, řekl sám u sebe: Zkusím tohoto bratra svého, má-li jisté poslušnost. A jda k opatovi, řekl: Pošli se mnou bratra mého, neboť jsem potřebný na jistém místě. I propustil jej opat. Když pak se spolu ubírali, chtěje ho zkouseti, když přišli k řece, v které bylo množství krokodilů, řekl mu: Sestup do řeky a přejdi. I sestoupil onen, a přišli krokodilové a začali olizovati tělo jeho a nic mu neublížili. Což když spatřil druhý, řekl mu: Vystup z řeky a pojďme. A když šli, našli mrtvé

tělo, ležící na cestě. I řekl onen zbožný: kdybychom měli něco starého, přikryli bychom jej. Jemuž bratr řekl: Modleme se, zdali by ho snad Bůh nevzkřísil. A když trvali na modlitbě, vzkříšen jest mrtvý, i honosil se onen nábožný, řka: Pro mou zbožnost vstal tento mrtvý. Bůh pak zjevil opatovi v klášteře jejich všecko, i kterak zkoušel bratra svého krokodily i kterak vstal mrtvý. A když se vrátili do klášteře, řekl opat onomu nábožnému: Proč jsi to učinil bratru svému? Věz, že pro jeho poslušnost vstal onen mrtvý.

Otec Jan zapomněl pro lásku na všelikou zlobu. Když si jednou vypůjčil od jednoho bratra peníz a koupil si len, aby jej zpracoval, přišel jeden bratr, prose ho, o trošku lnu, že si udělá pytlík; a on mu dal s radostí. Zase jiný přišel, prose ho o len, a dal mu. Taktéž když mnoho jiných přišlo a prosili, dal všem s radostí. Pak však přišel ten, který mu půjčil peníz, a vymáhal jej na něm. On pak řekl: Jdu a přinesu ti. A nemáje z čeho by zaplatil, vstal a šel k otci Jakubovi, chtěje ho prositi, aby mohl zaplatiti tomu, od koho se vypůjčil. A když šel cestou, našel na zemi peníz a nedotekl se ho; ale pomodliv se, navrátil se do své chyšky. A když opět onen bratr vymáhal svůj dluh, dí mu: Již jistě ti jej přinesu. A opět vyšel, našel peníz ten, kde ležel prve; a pomodliv se, navrátil se; a aj, znovu přišel onen bratr, naléhaje na něj za příčinou peníze. Tu řekl mu stařec do opravdy: Nyň jdu a přinesu jej. A když šel, našel na témž místě peníz ležící, a pomodliv se, vzal jej a šel k otci Jakubovi a řekl mu: Otče, jda k tobě, našel jsem cestou tento peníz. Prokaž mi tedy lásku a ohlašuj to zde ve městě, zdali snad ho někdo neztratil, a najde-li se pán jeho, vrať mu jej. Šel tedy stařec a tři dni to ohlašoval, a nenašel se nikdo, kdo by byl ztratil ten peníz. Tu tedy řekl Jan otci Jakubovi: Když ho nikdo neztratil, vrátím jej tomu bratrovi, neboť jsem mu to dlužen, a když jsem šel k tobě vypůjčiti si nebo vzíti v lásce od tebe a zaplatiti mu svůj dluh, našel jsem

tento peníz. I podivil se stařec, že jsa dlužen a naleznuv, ne vzal ho hned a nezaplatil, leč až když se dvakrát vrátil a třikrát to ohlásil. To pak bylo při něm ku podivu, že když si někdo chtěl od něho něco vypůjčiti, nedával to vlastníma rukama, nýbrž říkal bratrovi: Jdi a vezmi si, co potřebuješ. A když to přinesl nazpátek, říkal: Jdi a dones to, odkud jsi to vzal. A když nepřinesl nic, on také nic neříkal.

PŘEL. DR. K. VRÁTNÝ.

VTĚLENÍ JEŽÍŠE KRISTA

Důvod jeho vtělení.

Díla Boží vycházejí z jeho dobroty podstatně plodné a štědré. Samo stvoření je dílem lásky, avšak láska přesažná, zcela svobodná a nezištná. Jest ovšem pravda, že ani v takovém vztahu ke tvorům nepřestává Bůh sebe milovati a chtíti. Ano, Bůh se skutečně miluje, a protože se miluje, proto se dává. Jest totiž dobrý a vlastností dobrého jest, že se sděluje. Bůh tedy nemůže dávat ani milovati, aniž by chtěl sebe. Bůh se dává a tím, že dává a se sděluje, přitahuje je k sobě, jedinému možnému poslednímu cíli všech tvorů. Prvním darem Božím jest bytí, jež jest zároveň též prvním krokem každého tvora k Bohu.

Všechno tvorstvo vyšlé ze sdílivé dobroty Boží vrací se zase k němu, vrací se k této dobrotě, aby ji dále zjevovalo. Sláva Boží není ničím jiným než tímto zjevováním. Projevuje se hnutím podstatným hloubi našeho bytí, hnutím lásky, jež opěvuje nekonečnou dobrotu Boží.

Tyto všeobecné poznámky uvádějí nás k správnému pojímání tajemství Vtělení a jeho cílů. Kdybychom se dívali na věci jen s hlediska Boží moudrosti, mohli bychom váhati před myšlenkou, zda jest vhodné, aby Bůh stvořiv rozumné bytosti mohl je ještě milostí nebo hypostatickým spojením povznést k nadpřirozenému řádu, k němuž nejsou nikterak uschopněny. Zdaž se nezdá, že by byl dokonalým obrazem Boží

moudrosti svět, kde by mohly rozumné bytosti rozví-
nouti své schopnosti a řídit nižší bytosti?

Tyto pochybnosti a záhady hned mizí, když se postavíme na hledisko jeho dobroty a lásky. Bůh stvořil věci, aby se jim sdělil. Co by mohlo nyní zastavit Boha v jeho štědrosti? Přirozenosti stvořené mají hranice, jež samy ze sebe nemohou překročiti. Ale, nemůže Boží všemohoucnost rozšířiti jejich obzory? Což se přičí jeho moudrosti a dobrotě pozvednouti stvořené poznání až k připodobnění Božímu, v níž se stvořená poznání stanou účastna vlastní podstaty Stvořitelovy?

Ovšem rád milosti, jímž nás zvedá Bůh ze stavu přirozeného, jest pouze připodobněním obdobným, relativním, při tom při všem se přece nestáváme bohem sami, jsme pouze oboženi, jak praví mystikové a theologové. Jest možno mysliti si dokonalejší spojení člověka s Bohem, spojení, jež by nebylo, jako jest u nás účastenství, případkové neboli akcidentální na Boží podstatě, spojení s tvorem, jež by bylo spojením podstatným? Může se člověk státi Bohem, aniž by při tom přestal býti člověkem? Víra odpovídá: Je to možné a uvidíme, jak tomu dlužno rozuměti, abychom se nestřetli s rozpory. Je-li to však možné, pak je to shodné s Boží dobrotou. Jest pak to možné, jak nám ukazuje Vtělení druhé božské osoby.

Vtělení jako všechna díla Boží vyplývá z nekonečné Boží dobroty. Vtělení jest syntésou a podivuhodným dokončením výstupu všeho tvorstva k Bohu. Neb v Kristu, jak praví jeden z nejlepších vykladačů sv. Tomáše (Card. Caietanus: In Summam III. q. I. art. 1.) jest všechno tvorstvo spojeno s Bohem. Líbilo se Bohu, píše sv. Pavel, shromážditi pod jednou hlavou, již jest Kristus, vše, co je na nebi a co je na zemi.

Toto vyvýšení Kristovo podstatným spojením na vrchol všeho tvorstva dává nesmírnou slávu jeho jménu. Nejen že jest první svou vznešeností, nýbrž též tím, že jest cílem všeho stvoření, jako nižší stvo-

ření jsou ve službě stvoření vyššího. Vtělením jsou tudíž všechny věci Kristu podrobeny, Kristus pak Bohu. A tak má toto tajemství dvojí CÍL, slávu J. Krista a slávu nejvyšší, jež dává důvod první, slávu Boží.

Tyto dva cíle jsou dány tajemstvím samým. Když připustíme, že by člověk nezhrěšil a že by přece Bůh poslal svého Syna na svět, aby korunoval svým vtělením jeho dílo, také by byly tyto dva CÍLE. Bůh nemohl by chtít vtělení, aniž by chtěl slávu svou ve slávě svého Syna.

Přece však nemůžeme tvrdit, že by Bůh byl povinen poslati svého Syna, nebo že by musil, že by byl povinen korunovati své dílo hypostatickým spojením. Nic mimo Boha nemůže jej k něčemu nutit, nic nutně přivodit nějaké jeho dílo. Ovšem, mezi různými tvory jest nutný vztah, jež nemůže Prozřetelnost přehlížeti, jako když stvořil bytosti s tělesným životem, musí se postarati o jich výživu. Takový však není vztah mezi Kristem a tvory na světě. Hypostatické spojení jest řádu nadpřirozeného, jest i nad řádem milosti posvěcující. A jako není pro Boha nutnosti zdokonaliti řád přirozený milostí, tak též není možno najíti nějaké nutnosti v Bohu, aby korunoval tyto dva řády hypostatickým spojením. DŮVOD Vtělení najde se v Boží dobrotě spíše než v Boží moudrosti. Tato láska božská si stačí sama v sobě, v dokonalosti tří Božských osob. Proto neprávem řada theologů školy skotistické tvrdila, že nekonečná láska moudrého Boha nutně si žádala Vtělení a to za každých okolností a že, i kdyby člověk nebýval zhřěšil, že bylo vhodné, aby Bůh takto korunoval své dílo, spojiv se hypostaticky se svým stvořením. To by znamenalo dotýkati se Boží svobody, jež vše tvoří, protože se jí tak líbí a jež nikterak není vázána stvořiti nejlepší ze všech světů, jež by vůbec jen byly možné.

Jak chtěl Bůh Vtělení? Jistě je chtěl účinně, tak, jak je vidíme uskutečněné. Tento způsob Vtělení spočívá v tom, že se věčné Slovo spojilo se smrtelným a utrpení schopným tělem, že po životě plném apoš-

tolských prací pro nás vykonaných, vytrpěl Kristus v tomto těle strašná muka, aby nás vyrval našemu hříchu a abychom byli jím smířeni s Bohem. To jest úřadek Vykoupení, jež zahrnuje hřích a vykoupení lidského pokolení. Proto nebylo v plánu Božím Vtělení samo o sobě, bez jakéhokoliv vztahu k okolnostem, nýbrž v plánu Božím bylo Vykoupení ve smrtelném a bolesti podrobeném těle, bylo to Vtělení podmíněné hříchem, jehož cílem bylo vykoupení lidstva a jeho spása utrpením a křížem Kristovým. Hřích nepřichází tu jako akcidentální, druhotná okolnost, jež jest mimo plán Boží. Neboť, je-li hřích na světě, je to proto, že tak Bůh dopustil. Ovšem Bůh ani nechce ani netvoří hříchu, ale dopouští, aby se stal, protože má své tajemné, moudré při tom úradky. Hřích jest obsažen v úradku Božím jako okolnost předzvěděná a dopuštěná, z níž všemohoucí Bůh dovede si vzítí svou slávu.

Což není hřích příležitostí Bohu ukázati světusvou nesmírnou lásku, když zvedá a očistuje tohoto člověka velebnými cestami Vykoupení?

Proto představovati si, že by se Vtělení mohlo státi i za jiných okolností, jest vzdalovati se Božích úradků, to znamená vrhati se do moře čirých dohadů.

Je-li však ve skutečnosti Vykoupení podmíněno hříchem, přece však zachovává si své vznešené Boží cíle. Tímto tajemstvím bude vzdána Bohu i Kristu velká sláva. Někteří se domnívají, že takto vykládati tajemství Vtělení znamená je snižovati připínáním jeho ke spásě tvora nižšího. Vždyť Kristus nic neztrácí na své důstojnosti tím, že trpěl ve svém těle pro nás, nýbrž, naopak, stal se slavným vítězem a vlada byla vložena na ramena jeho, jak praví Isaiáš.

Proto následuje závěr: Kristus jest PŘEDMĚTEM Božího plánu, jeho utrpení mělo dáti vykoupení, k němu cele směřuje. Tímto vykoupením si Kristus zjednal slávu nejvyšší, jež zároveň jest slávou Boží.

Co však vedlo Boha k tomu, aby takto jednal?

Je totiž něco jiného cíl díla a příčina, či DŮVOD, jež mne k činu vede. My hledáme ve všech svých

činech dobro, toť cílem našich činů. Něco však nás určuje a působí, že v řadě tolika dober jedno vyvolujeme. Důvod tento, rozhodující o naší činnosti, neodsunuje našeho cíle, nýbrž jen je určuje v daném případě. Obdobně můžeme mluvit o Bohu. Boží cíle neubírají na jeho svobodě. Bůh sám sobě jest jediným cílem. Nic však jej nemůže přimět, aby mimo sebe něco stvořil. Tvoří-li něco, tvoří proto, že se mu tak líbí, a to pro DŮVOD, jaký si sám vyvolí dle okolností, do nichž postavil své tvory. Tak poznamenává sv. Tomáš, že Bůh často určí spasiti hříšníka, ale prosbami spravedlivého (III. q. 1. art. 3 ad 4).

Proto chce Bůh i Vtělení pro nějaký určitý DŮVOD.

Jaký důvod vedl Boha k tomu, aby chtěl toto tajemství?

Můžeme rozlišovati čtyři myšlenky Božího plánu, totiž Vtělení, Vykoupení, slávu Boží a slávu Kristovu. Vtělení nemůžeme považovati za důvod, proč že chtěl Bůh svého Krista. Vtělení nutno pojímati jako Vtělení Krista v těle smrtelném a podrobeném utrpení, což nutně zase naznačuje vztah k Vykoupení. Proto nemůže býti Vtělení samo důvodem, protože je také prostředkem plánů Božích. Tak zůstává jako jeho důvod rozhodující buď sláva Boží ve svém nejdokonalejším způsobu ukazující nejvyšší projev lásky, anebo sláva Kristova, v níž naplní stvoření, anebo konečně vykoupení lidí.

Zde si musíme především uvědomiti důležitou poznámku sv. Tomáše (III. q. 1. art. 3.). Vše, co pochází jen z vůle Boží a na co nemá tvor práva, může nám býti známo jen, tak jak nám to Bůh zjeví v Písmě svatém, neb jím se jeví vůle Boží." Jen on nám může zjevití důvody svého díla.

Proto se musíme obrátiti ke Zjevení, abychom se dověděli důvod Vtělení. Ovšem nutno, aby Písmo svaté neb Tradice PŘESNĚ se o tom vyjádřily, máme-li se dověděti tento důvod. Nestačí proto výroky, že „Bůh tak miloval svět, že mu dal svého jednorozeného Syna“, „že jemu jsou všechny věci poddány“;

že jest „prvorozený z bratří“. Víme, že Vtělení nutně musí dojít k tomuto prvenství, ale, v Božích úradcích, vtělilo se PROTO Slovo věčné? Nestačí tu tvrzení, že Vtělení je dílem velké lásky Boží k lidstvu, že Kristus jest hlavou všeho stvoření, právě tak jako by nestačilo zjevení, že Bůh chtěl Kristem vykoupiti svět, ke tvrzení a vyvozování z toho, že Vykoupení jest jediným důvodem Vtělení. Všude v Písmě svatém jest uváděno, že se proto vtělilo Slovo, aby nám zjednálo spásu. Nikde není výslovně tvrzeno, že pro svou větší slávu Bůh dopustil hřích a chtěl Vykoupení. Svatý Pavel rozhodně praví: Bůh uzavřel všechny lidi v neposlušnosti, aby všem prokázal MILOSRDENSTVÍ. Toto pak milosrdenství jest Vykoupením lidského pokolení Kristem. Zajisté, Bůh chtěl TAKÉ slávu svého Syna, ale jakkoliv jest skutečný tento úmysl, přece jenom jest, abych tak řekl, v druhé řadě. Tento důvod se takorůzka ztrácí před zdůrazňováním SPÁSY jako důvodu příchodu Ježíšova na svět. Stačí projítí texty Písma sv. (Marek II, 17, Jan XII, 27, III, 17, I. Cor. XV 20—28.)

Neméně zřetelné jsou i texty svatých Otců. Pochopíme pak, proč církev se modlí ve svém Vyznání víry při mši svaté: Sestoupil s nebe a vtělil se pro naši spásu . . .

Proto můžeme tvrditi, že, pokud nám jest možno vniknouti do Božích úradků, že pravým důvodem Vtělení Syna Božího jest naše Vykoupení. Proto praví sv. Tomáš na uvedeném již místě: „Protože Písmo svaté udává jako důvod Vtělení hřích prvního člověka, jest lépe praviti, že Dílo Vtělení bylo Bohem připraveno jako lék hříchu, takže, kdyby hřích nebyl, ani by nebylo Vtělení.“

Tím se uspokojí náš rozum. Jinak, kdyby měla být důvodem Vtělení sláva Kristova, znamenalo by to, že by Bůh musil dopustiti největší zlo, totiž hřích, se všemi následky, se smrtí, s nebezpečím spásy, aby zjednal slávu svému Vyvolenému, takže by měl Kristus svou slávu z našeho pádu.

Oč útěchyplnější jest nauka, že spása naše pohnula

Boha, aby nám dal Vtělení svého Syna. Bůh dopustil sice hřích, ale hned jeho otcovské srdce jest plno soucitu nad naší bídou. Bída naše vyvolala milosrdenství Boží a milosrdenství ustanovilo Vtělení.

Bůh se sklonil nad ubohým hříšným tvorem a ze soucitu chtěl, aby Kristus trpěl, a aby tímto utrpením zjednal si pak svou slávu, jež jej pozvedá nad anděly, lidi a celé stvoření.

Bůh proto dopustil neposlušnost, aby všechny zahrnul svým milosrdenstvím. CH. V. HÉRIS O. P.

PRACOVNA

(V této rubrice budeme podávati jako dosud stručné praktické pokyny pro vnitřní život. Zde budeme též odpovídati na otázky z duchovního života. Na jiné otázky najdete odpověď v hovorně.)

„MÁ NEŠŤASTNÁ POVAHA!

„Mám nejlepší vůli, ale má povaha mne stále strhuje, je jako nezkrotné hříbě.“ Nebo — „To je hezké, ale není to pro mou povahu.“ Takové stesky často slychám. Tvá povaha — toť právě tvůj klíč k nebi. Je výbušná, prudká, snadno vzplane? Pak ji zapal Bohem, dej jí, ať hoří ohněm čistým a svatým a tvá povaha najde svého určení a svého upotřebení a tak i svého štěstí. Jsi povahy zádumčivé: „Proto nesmíš prý se mnoho věnovati samotě. Nesmíš mnoho se věnovati duchovnímu životu.“ Jak nádherná záminka k odvedení od duchovního života! A tak často jsem ji již slyšel. Kdybys řekl: Jsem povahy zádumčivé a proto se nebudu tolik obíratí sebou. Budu se více obíratí Bohem svým. V něm najdu si nejlepšího přítele. S ním budu hovořiti. Nebudu již tolik stále na sebe mysliti, což mi připomíná stále mou slabost a ubohost, a budu více mysliti na dokonalost Boží, v níž budu hleděti ponořiti svou malost a nedokonalost, to by byla jiná řeč.

Zásada: Poznati sebe a pak upotřebiti pro Boha a pro bližní svých vloh a své povahy. Zádumčiví odávají se Bohu, najdou si práci pro bližního a ve svém

Bohu a ve své úsilovné práci by našli pak tolik čistě, svatě a plně radosti, že by veškeren jejich smutek nutně zmizel. Prudcí budou prudce bojovat o Boha a jeho mír.

Právě naše povahové kazy a chyby mají nám dáti příležitost ke krásné práci na sobě samých. Když se podíváme do zrcadla Božího, vidíme, jak jsme špatní, co nám ještě chybí. Má to znamenati: složití ruce v klín a naříkati? Poznati své nedostatky, to znamená, přiložiti okamžitě ruku k jejich odstranění. To znamená trpělivý, vytrvalý zápas se sebou. To znamená nestoupiti dříve, dokud nezvítězí v nás Bůh. Třeba ten výboj bude postupovati krůček za krůčkem, třeba se nám bude ze začátku zdáti, že učiníme jeden krok vpřed a dva vzad. To nás nesmí zmýlit. Držme se trvale ruky Boží a mějme jen pevnou vůli státi se lepšími a uvidíte, jak brzo docílíte úspěchu. Svatí jen takto postupovali. Je to blud představovati si svaté jako bytosti, které spadly dokonalé z nebe. Vedli se sebou poctivý boj, vedli v sobě zápas o Boha. Kolikráte i v nich se starý člověk vzpíral a vzdychal, nepovolili, až zvítězili. Mezi svatými jsou lidé všech povah. Vedle ohnivého sv. Pavla je tichá sv. Terezie Ježíšková, která při tom je plná svaté energie a síly Boží; vedle snivého a přece tak velkého v utrpení Jindřicha Susona vidíme geniální organisátorku sv. Terezii, vedle Kateřiny Sienské, ztracené v Bohu a přece tak blízké všem potřebám celého křesťanstva, medituje ve stínu kříže a bolesti sv. Jan, doktor mystický. Vedle jemného, uhlazeného kardinála sv. Karla usmívá se humorný světec římských ulic, apoštol skotačící italské mládeže sv. Filip z Neri.

Každá povaha najde v Bohu své těžiště, jen třeba se k němu opravdu přikloniti. Každá povaha je pro opravdový, upřímný duchovní život. Jen pro jedny není: pro duchovní lenochy, trpaslíky a mrzáky, není pro ty, kteří mají plná ústa a snad i ruce Boha, jenž není však Bohem Izraele a Jakoba a Ježíše a svatých, nýbrž je to Bůh jejich sebelásky, jež si učinila z jeho služby sport nebo živobytí nebo řemeslo. BRAITO.

APOŠTOLÁT

Ta stálá výčitka: „Hlubina“ vede lidi „jen“ k duchovnímu životu. Dnes však je třeba apoštolátu. Vedete lidi do katakomb. Odvádíte mladé kněze a bohoslovce a laiky od skutečného života.“ To byly předhůzky, hořké výčitky posledních měsíců.

Jsou falešné, nesprávné. Plynou z hlubokého nepochopení duchovního života.

Kdybych jen mohl vás všechny uvést do katakomb, aby z nich pak jednou vyšli vyznavači nadšení a mužní! Kéž bychom jen zkazili dorost tou hroznou chorobou svatosti! Kéž bychom jí měli tolik, abychom ji mohli rozdávat. Ty výčitky jsou tak ubohé! Ale přece nutno na ně reagovati.

Celá tato mentalita spočívá na špatném pochopení duchovního života a apoštolátu. Co chce naše snaha pro prohloubení duchovního života? Chce učiniti lidi lepší, možno-li, svaté. Chce je zapálit pro Boha. Chce je roznítit svatým žářem Božím. Láska k Bohu pak, když je vřelá a když dozraje, sama jakoby automaticky rozlévá se pak na všechny, kteří toho potřebují. Chtějí všechny naučiti milovati Boha ti, kteří jej již dokonale milují. Jdou pak s pochodní rozžatou a dávají lásku Páně všem, kdož po ní dychtí, aniž by si toho kolikrát byli vědomi. Jdou tito žháři, tito paliči a zapalují vše, co se jen zapálit dá.

A co chce jiného apoštolát? Není tohleto již velký apoštolát, co koná Hlubina, není tohle krásná Katolická akce?

Jsem přesvědčen, že ti naši čtenáři, kteří dobře čtou a rozumějí své vůdkyni, že jednají takto. Vím o mnohých případech, kdy zbožní a věrní Pánu hledají stále a stále, kde rozšířiti království jeho, aniž by o tom skládali účty anebo byli nějak organisováni. Není to jen organisovaný apoštolát, není jen organisovaná akce.

Ti, kteří jsou Boží, nechť jsou si především vědomi těchto zásad o apoštolátě: Cím jsem lepší a čím můj život opravdu odpovídá tomu, co věřím, tím větší sílu a vliv bude mít má zbožnost. Věrní Bohu jsou věrní i lidem. Protivní lidem dobré vůle jsou protivní též

i Bohu a jejich zbožnost není než kroucením očí a nošením obrovských „nebekličů“.

Jak krásný apoštolát předkládá nám sv. Otec ve své nové encyklice o smírných obětech. Je to tak krásné téma, které příště obsírněji rozvedeme. Přeložíme též svým čtenářům celou tuto encykliku: Když spojíme utrpení svá s utrpením Ježíše Krista a když obětujeme své strasti, své bolesti, hořkosti, zklamání, kříže a boje Pánu za své bratry, vězte, že jste vykonali krásný skutek apoštolátu.

Konečně jest přirozené, že ti, kteří chtějí jíti do hlubin Božích a kteří se snaží o opravdu lepší, prohloubenější život, že ti nenechají pro sebe pokladů, jež v Božích hloubkách, v jeho sladkosti našli, že budou se snažiti to dále sdělovati, že budou pracovati usilovně, aby všichni z jejich okolí byli účastni Boží krásy a Pravdy, aby všichni poznali, jak sladký jest Pán. Pracujme trpělivě ve svém okolí, pracujme, kde se k tomu naskytne příležitost. Dobrý duchovní vůdce, dobrý kněz vám řekne rád, kde byste mohli své síly, své schopnosti uplatniti. Pracujte slovem, příkladem, skutkem. Pomáhejte jako praví křesťané, milující opravdu bližní, pomáhejte nezištně a vytrvale, kde pomoci můžete, napravujte omyly, veďte slepé, zahřejte ty, kterým je zima. Jedno pravidlo, jediné pro apoštolát: Vše učiniti, všeho se odvážiti pro Boha u svých bližních; když i my vše jsme učinili pro Boha v sobě.

A prakticky? Rozšiřování dobrých knih (upozorňujeme na ně pravidelně). Uvědomování nábožensky nevědomých, hledajících, kolísajících. Odstraňování pohoršení. Návštěva nemocných. Ujímaní se a vedení zanedbaných dítek. Poctivá služba umělců jejich kumštem Bohu a bližním. Rozvedeme tyto praktické pokyny v některém z příštích čísel.

Ano, neplodnost jest ohavností, proto jen dábel je neplodným. Jsme-li Boží, musíme dávat Boha druhým. Jinak ho nemáme.

BRAITO.

SV. FRANTIŠEK SALESKÝ

Podivným je Hospodin ve svatých svých. Jeden chvátá k Bohu duňivým krokem lva jiný, vzpíná k nebi ruce plné lilí, jiný se chrání před září Boží velebnosti rudými květy růže mučednictví; sv. František krácel za dobrým pastýřem jako tichá ovce, stoupal k nebi jako hrdličky a holubice stoupají k nebi jen v šumotu křídel, hrdlo zalité nevyzpívaným vrkotem lásky.

Zdálo bý se, že právě Savojan by měl vypadat jinak, vždyť ty savojské hory spíše vychovávají rázné kostnaté povahy. V klínu hory na zámku Sales narodil v srpnu r. 1567 první syn zámeckých pánů Františka a Františky Saleských. Šlechtici rodiče, ne snad tolik pro rod, více pro duševní ušlechtilost. Lásku k Bohu a k bližnímu dýchat od prvního zalapnutí dechu je štěstím. Nezavírali rodiče Františkovi ruku před potřebným katolíkem ani bludařem, neudrželi ji zavřenu, ani když Bůh po nich požádal prvorozeného syna, jejich naději a pýchu. Bůh viděl a vrátil úroky z půjček Kristu — chudši. Rozplynuly se obavy o život slabého dítěte, Prozřetelnost mu dala dobře růst, aby zdolal námahy, které jej čekaly na misiích u kalvínů v Chablaisku. Dítě začíná mluvit; praví životopisec, že první slova Františkova byla „Bůh a matka mě mají rádi.“ Mělo to býti klíčem k jeho životu — chvalo zpěvu lásky Boží? Myslím, že ano. Celá povaha zjevovala dítě citlivé, poddajné. Tím snadněji v srdci se ujímalo símě lásky k nebeskému Otci, símě soucitu s ubohými, símě seté rukou milující matky. A otec, vychovatel v „občanských“ ctnostech, netrpěl nemужné měkkostí a zhýčkaností. Hory, skoro věčné pro nás vtiskaly duši tvrdou vytrvalost.

Za otužením těla přišlo otužování ducha. Hoch osmiletý odchází do Annecy, aby stavěl základy vzdělání; státníka z něho chtěl mítí otec. Dobré sémě domácí výchovy neslo ovoce. Výborný prospěch, zbožné chování a vytrvalost pobídly otce, aby poslal Františka na studie do Paříže. Neviděl příliš rád

Františka přijímat v zářijové suché dni r. 1579 tonsuru; asi tušil, že se nesplní sny o zářivé světské kariéře prvorozence. František ani nechtěl do navarské koleje v Paříži, nýbrž si dobyt povolání studovat u jesuitů.

Matka dala synovi na cestu hrst Božích perel svatých napomenutí, otec přidal rysy pravého šlechtického ducha a mladý syn odjel v průvodu P. Déage odkrýt nové světy. Dostí nerovná společnost: František mírný, tichý, spíše bojácný. Mínění moderních životopisců, že sv. František nebyl vlastně prchlivý a prudký, jak praví starší životopisci, zdá se mi správnějším; darmo jsem pídil po více událostech, které by tvrzení o Františkově prchlivosti dostatečně dokazovaly jako rys povahy; P. Déage, muž sice v jádře dobrý, ale prudký a často i tvrdý. Proto snad k němu František nepřilnul, ač spolu žili dosti dlouhou řadu let; velmi zřídka na něho vzpomíná.

Paříž, Františkův Rubikon k nebi, místo největšího utrpení a také velikého vzmachu. Pobyt v Paříži byl dobou usilovného studia věd světských a bohoslovných; nerad, ale z poslušnosti vůči rodičům se věnoval i společenské šlechtické výchově. Než i ta jenom vybrousila jeho vrozenou jemnost. Styk s posvátnými vědami a s celou družinou výtečných řeholníků různých řádů jenom více rozněcoval Františkovu náklonnost k dokonalému životu. Modlitba, rozjímání, duchovní četba a hovory, kajicné skutky, studium a chvíle nutného oddechu — toť celodenní program budoucího světce.

Vinař lisuje hrozny, jinak by se vína nedočkal. Nebeský Hospodář chtěl také Františka změnit ve „víno silných“ a tak ho sevřel tuhou zkouškou. Do duše Františkovy se zakousla pochybnost o vlastním spasení. Vzduch byl ještě přesycen epidemií předurčení hlásaného „reformátory“; strašná nejistota rozžírala klid srdce. Darmo František hledal záchranu ve spisech sv. Otců, darmo se ptal sv. Tomáše doktora andělského. Kvetoucí louka vypálena v poušť. Sucho; horko k udušení. Duše se svíjela, tělo chřadlo a ústa

jako by byla němá; nikdo nevěděl, kam se podívá míza nadějného stromu. Přes měsíc trvala chůze údolím smrti. Paštýř nedal zahynout a vedl miláčka do chrámu sv. Štěpána du Grès k obrazu „Černé“ P. Marie. „Pomni, ó dobrotivá Panno“ prorazilo a Matka Slova vyprosila slovo zmučenému srdci: „Dej mi, Bože dobrotivý a milosrdný, aspoň za života na zemi Tě celým srdcem milovat a Tobě žít, když už na věčnosti měl bych stát mezi těmi, kteří Tě nenávidí!“ Zavázal si Královnu panen, jejíma rukama nabídl Beránku lilii sv. čistoty a jí samé denní věnec růží sv. Dominika. Olověné mraky pochyby se naráz rozlomují a zasvítlí slunce lásky Boží, slunce, které již nezahaslo a nezahasne, neboť „láska přetrvá víru i naději“. Nemožno přestat milovat Boha v nebi, těžko roztrhnout zlatá pouta lásky Boží za života na zemi. „O Božím milosrdenství budu zpívat na věky.“

To nebe odpovědělo: „Jelikož jsi mne chtěl ve všem i ve svém zavržení oslavit, oslavím tě já a věčně budeš mi v nebi zpívat chvály; spása duší je oslavou mého jména — které není Odsuzovatel, ale Spasitel.“

(Pokračování.)



BŮH A JÁ

Pokud si člověk neřekne ve svém srdci: Jen Bůh a já jsme sami na světě, nenajde pokoje.

„SLOVA OTCŮ“ (ALOINOS)

Velice cenným obohacením mystické literatury jest tento další svazek nového vydání spisů velkého učitele duchovního života SURINA CAVALLERA: LETTRES SPIRITUELLES DU P. SURIN (Toulouse, Revue d'Ascétique et de Mystique, stran 460.). Vydavatel vyňal ze spisů Surinova o poznání věcí mimo tento svět značnou část, jež líčí trpké zkoušky, jimž byl Surin podroben, když byl nucen vymítnouti ďábla z posedlého. Po těchto krutých zkouškách přišel čas nevýslovných darů a milostí, jež rovněž Surin popisuje. Tvoří tudíž jakousi autobiografii duše opravdu mystické. Kniha tato, hlavně pak znovu zde vydané kapitoly, hodí se jako přesné vodítko k rozeznání pravých mystických, nadpřirozených zjevů od jich padělků. Následuje pak další část listů Surinových. O prvé jsme již referovali svého času. Jaký oheň a jaká síla s moudrostí září z těchto listů! Ach, býti řízen takovým vůdcem jest jistě velké štěstí. Celý duchovní život je tu probrán v těchto dopisech, všechny obtíže, veškeré zkoušky jsou rozebrány, na všechny je tu dán lék. Vřele doporučuji všem vůdcům duší.

Mystiky t. zv. flámské školy, neznáme u nás mnoho. Nejznámější z nich je Tomáš Kempický, známý svým „Následováním Krista“. Proto jen možno uvítati, když byla konečně podána i širšímu čtenářstvu přístupná studie o flámských mysticích. Dílo, jež napsal M. BRUGGEMAN, má divný titul: LES MYSTIQUES FLAMMANDS ET LE RENOUVEAU CATHOLIQUE EN FRANCE. Autor totiž pojednává o flámských mysticích a jak si jich kdo ve Francii všímá. Ohřívá při tom dávno odbytou pohádku o rozdílu mezi dvěma časopisy mystickými ve Francii, mezi La vie spirituelle a mezi jezuitskou „Revue d'ascétique et de mystique“, jako by dominikánská La vie spirituelle byla časopisem pro nábožnost a časopis druhý pro pravou vědu mystickou. Náзор tento je naprosto neshodný, když uvážíme, jak hluboké a odborné studie tam uveřejňuje od začátku P. Garrigou Lagrange. To ostatně jen mimochodem. Ještě nikde jsem nenašel tak přehledně a poutavě shrnuto vše, co je třeba věděti o této bohaté a plodné škole duchovního života. Vřele doporučuji. (Nakl.: Mercure de Flandre, Lille.)

Cennou pomůckou pro uvarování se různých bludů, jež jsou tak blízko různých vysokých nauk mystických pro slabost našeho poznávání, jest dobré dílo, které chce býti pokusem o vědeckou vážnou popularisaci. Myslím tím dílo JANSEN S. I.: BAIUS ET LE BAIANISME. Poutavou a přece čistě vědeckou metodou probírá Jansen život tohoto podivného ducha, jímž byl Baius, uznává jeho bezúhonný život a provádí jeho učením, jeho bludy, určuje jejich nebezpečnost, jejich historickou souvislost a jejich vliv, zhoubný, neblahý vliv úzkoprsé strohosti a přísnosti. Nutno dobře pročísti tuto knihu, jež jest výstražným

mementem všem těm, kteří zdůrazňují příliš nadpřirozené v člověku, až zabřednou do čírého naturalismu, jemuž jest nadpřirozeno tak blízké člověka a tak vnitřně s ním spjato, že se stává vnitřní nutností, že stahuje nadpřirozené k přirozenému. Falešná mystika často až sem došla. V tomto směru jde Jansen krok za krokem a dokazuje svou thési přesně a pevně, začez jsme mu opravdu vděční. Protože se jedná o vědeckou popularisaci, jest dílo srozumitelné i každému trochu vzdělanějšímu čtenáři. (Nakladat.: Museum Lessianum, Louvain.)

Když mluvíme o mystice, nemůžeme přejíti mlčením jednoho z těch, kteří v chladné naší době první zase po dlouhé době upozorňovali na mystiku. Tak vzpomínáme s Francií, že jest tomu právě sto let, co se narodil velký bojovník slova Božího Ernest Hello. Jeho spisy jsou známé edicemi Staroříšskými a Kuncičovými. Co slovo Hellovo, to perla, to oheň duše zapálené pro Boha. Proto jsem tak radostně sáhl po nové knize dosud neotištěných a neznámých essayí Hellových. Vyдалa je MME J. PH. HEUZEY: HELLO REGARD ET LUMIERES. (Perrin, Paris, 1929, cena 12 frs, str. 216.) O milosti, o ceně duše, o velké lásce Boží mluví tyto roztroušené črty, jež jsou opravdu dobře, zcela v duchu Hellově sebrány. Bylo by jich věru škoda, protože dobrých slov není mnoho, a Hello jich dovedl dávat, protože mnoho mlčel a mnoho poslouchal hlasu Božího. Duše vyprahlá, unavená, hladovící ráda sáhne po této svěží novince.

Do podobného ovzduší uvádí nás nová kniha od JEAN RAVENNE: MARIE DE JERUSALEM. (Plon, Paris, 1928, 15 frs.) Dlouho stál. Ravenne před madonami byzantskými i renesančními i moderními, mnoho se modlil k Matce neposkvrněné, přemýšlel a stále si představoval, jak žila na světě ona — Matka naše, a z těchto meditací a hledání jejích stop v tomto slzavém údolí vytryskla tato kniha o P. Marii. Nenamáčíc své pero ani do apokryfů ani do báchorek, hledá ve svém nitru a v nitru všech těch, kteří milovali P. Marii, a pak o ní mluví, jako mluví dítě o drahé matce, o té, ke které se právě dlouho již chystáme a kterou chceme krásně vylíčiti těm, kteří jdou s námi.

Stále a stále opakujeme, že liturgie jest vzácným pramenem duchovního života. Dlouho jsem hledal marně nějakou dobrou a lacinou, při tom však úplnou a přehlednou příručku o liturgii pro naše laiky, kteří se tak živě o liturgii zajímají. Teď mi přišla do ruky taková dobrá kniha, proto o ní hned referuji: DAVIDE LUPI napsal svou knihu SPIRITO E VITA O LA S. LITURGIA. Prvý svazek právě vyšlý pojednává o posvátných slovech a úkonech. Nejprve podává přehled a charakteristiku různých liturgií. Velmi zajímavá jest stať o Písmu sv. v liturgii, o úctě k P. Marii, o různých nejznámějších modlitbách, o tom, co znamená rozpínání, spínání, skládání rukou v liturgii. Neváhám vřele doporučit tuto knihu každému, kdo chce věděti, proč to či ono jest v liturgii, a kdo se chce s porozuměním modliti obcovati bohoslužebným úkonům. Zakoupením pak této italské knihy (Orfanotrofio femminile Divina Provvidenza Genova)

Sampierdarena) dáte podporu opravdu velmi potřebnému sirotčinci.

Duchovní proudy všech dob jsou tak těsně navzájem spjatý, že, ač toho kolikrátě většina vrstevníků ani nepozoruje, jeden proud druhý prolíná a jeden z druhého přijímá a jeden druhému mnoho vděčí. Proto tím zajímavější jest studie, kterou právě dokončuje třetím svazkem P. POTTIER: LE P. LALLEMENT ET LES GRANDS SPIRITUELS DE SON TEMPS. (Téqui; Paris, vol. I.—III., sv. po 400 str. v ceně 15 frs. každý.) Kniha Pottierova jest dobrým doplňkem Bremondových spisů, jež právě zase vyšly v nových dvou dalších svazcích. V knize jest nesenou neuvěřitelně mnoho materiálu, jež nám dají lépe pochopiti velkou osobnost P. Lallementa, jakož i jeho doby, která byla dobou velkého duchovního snažení ve Francii. Zbožnost P. Lallementa a jeho celý duch a jeho škola jeví se nám tu v novém krásném světle. Bylo by na čase, aby bylo něco již u nás přeloženo z tohoto velkého vůdce duší. Braitov

Z RŮZNÝCH POLÍ

H. BAHR: NANEBEVSTOUPENÍ. (L. Kuncíř, Praha II., str. 400, cena ?) — Překlad duchaplného a obdivuhodného konvertity H. Bahra, porízený v redakčním kroužku našeho časopisu. Ukazuje cestu člověka k Bohu přes jednotlivá úskalí moderní doby. Rekl bych, že je to ve způsobu románu podaný duch časopisu „Na Hlubině“, více ještě: snad po prvé tu románovou, ale závratně hlubokou formou se ukazuje duševní dílna duchovního člověka — askety ve dvacátém století. Objednejte si tuto knihu všichni. Ona vám otevře pochopení mnohého, co vám dosud zůstalo tajemstvím. —es—

H. FAHSEL, kaplan: EHE, LIEBE, SEXUALPROBLEM. (B. Herder & Co., Freiburg i. B., str. VI+144, cena 4 Mk.) — Křesťanská filosofie, s posvátnou jemností rozebírající taje lásky, manželství a pohlavních sklonů. V době tak zpovrchnělé je tato kniha vůdcem nad jiné povoláním k návratu zdravého smýšlení a cítění. —es—

QUINET ABBÉ: CARNET DE PRÉPARATION D'UN CATECHISTE. (Spes, Paris, 1928, stran 357, cena 20 frs.) — Příručka pro přípravu katechety. Vidět, že ji sepsal praktik a jistě dobrý vychovatel. Má dvě veliké přednosti: vychovává a vede k přehlednosti („tržvej tabule!“), učí uživatnit látku, prožít dětmi, toho všude nenajdete. Za každou částí tichá vybídka k zpytování svědomí „Poznámky z vlastní hodiny“. Multifariam multisque modis... Má ještě vyjit díl o přikázáních a o svátostech, tento je o víře. Zkoušel jsem některé části a prakticky osvědčily se. Nelitujte dvacíti franků, kniha stojí pro svůj obsah za hodně víc. Velmi jsem při studiu Quinet-a vzpomínal na P. Kubíčka z olomoucké fakulty. —a.

BUZY: PENSIERI DU SUOR MARIA DI GESU CROCI-FISSO. (Marietti, Torino, 1928, str. 140, cena 3'50 lir.) Znáte

jistě podivuhodný život této vroucí, žhavé karmelitykyně betlémské. Rozšiřovatel její úcty stává se rozšiřovatelem jejích myšlenek. Přítomná kniha zachycuje její duši energickou, smělou ve velké touze po svatosti vlastní i bližních. Četba je bezpečnou vedoucí rukou. Přeložíme co nejdříve něco z těchto „Myšlenek“ v příštím čísle Hlubiny. Braito.

FERRINI C.: PENSIERI ET PREGHIERE. (Vita e pensiero, Milano, 1928.) — Na milánské universitě učil před nedávným časem velký právník Ferrini. Svatostí svou, opravdovostí křesť. života, hrdinným stupněm ctností získal si obdivu křesťanstva. Má býti brzo beatifikován. Bude to prvý světec ve fraku. Také „myšlenky“ jako v předešlé knize, ale přece rozdílné. Jasná, přesná mluva, mluva odměřená jak právník, svědomitý právník jen dovede odměřovati. Myšlenky zralého muže, modlitby nevinného velkého dítěte, dítěte evangelickou, jasnovidnou prostotou. Obě knihy, zvláště druhá vydaná ve vkusné vazbě, hodí se za krásný dárek. Braito.

MUDr. R. W. HYNEK: ŽIVÝ OBRAZ UKŘIŽOVANĚHO. (Kciová tiskárna, Praha II., Spálená 15, str. 150, cena 12 Kč.) — Páté, zcela přepracované, systematicky upravené a nejnovějšími událostmi doplněné vydání knihy očitého svědka o Konnersreuthské stigmatované. Knihu lze objednat v administraci „Na Hlubinu“ za přemiovou cenu 10 Kč.

TÝŽ: EXISTUJÍ ZÁZRAKY? (Kazatelna, Pelhřimov, str. 32 se 4 obr., cena Kč 1'20.) — Odborný rozbor uzdravení Koutníka a Glabazny s obranou zázraků. I tuto brožurku dodá administrace. —es—

DR. OLDŘICH KARLÍK: ZHOUBNOST LŽI VE SVĚTLE UCENÍ SV. AUGUSTINA. (V komisi Matice cyrilometodějské v Olomouci. Stran 90.) — Tato práce msgra dr. O. Karlíka by se měla co nejvíce zpopularisovati, a jsme srdečně vděčni za tlumočení tohoto výkřiku sv. Augustina do doby lži prolezlé ve všech vrstvách. Kniha je psána slohem každému přístupným. —es—

DR. F. MITZKA S. J.: DIE GLAUBENSKRISE IM SEELENLEBEN. (Verlagsanstalt Tyrolia, Innsbruck, Str. 60, cena 1'10 m.) — Populárně zpracovaná theologická nauka o úkonu víry a psychologii náboženské pochybnosti a odpovědnosti za ni. Velmi vhodné pro vzdělanější laiky. —es—

PIERRE-QUINT LÉON: LES DROITS DE L'ÉCRIVAIN DANS LA SOCIÉTÉ CONTEMPORAINE. (L'Artisan du Livre, Paris, 1928, stran 79, cena ?) — Zajímavý sešit z „Cahiers de la Quinzaine“ pro moralistu, sociologa i pro literáta. Pokud patří spisovatel veřejnosti, jak daleko smí veřejnost nahlédát do jeho soukromí? Kdy a kdo má právo uveřejnit listy spisovatele; veřejně činné osoby? Otázka plná života, zvláště v jednotlivostech. —a.

PŘIPRAVTE DUŠE SVÉ BOHU

(Kurs vnitřní modlitby, 2.)

Jest sladko dlíti v síních Hospodinových, lepší jak dlíti ve stanech hříšníků, kde čpí kouř marnosti spalované ohněm dábelké beznaděje. Jak ale vstoupiti k Tobě, Pane? Vejíti k Bohu se svými hříchy, se svou pýchou, s celým světem, hlučícím a urážejícím Boží majestát? To raději nevcházejte, protože Pán drtil ty, kteří se opovážlivě třeba jen Archy, neb jeho sváté Hory dotkly. Bez přípravy vejíti k Pánu, jest smělostí, pokoušením jeho.

Ovšem, všichni nepotřebují stejné přípravy. Mysleme si však, že jsme všichni začátečníci, že jsme se dlouho vláčeli po nížinách pozemskosti a že teď chceme vystoupiti k Bohu, že chceme s ním obcovati a otevřiti duši svou jeho působení. Jest výslovnou naukou sv. Tomáše, že Bůh působí v druhotných příčinách OBVYKLE dle jejich stavu. I zde platí obměnou scholastická zásada: „Quidquid recipitur ad modum recipientis, recipitur“ — „Cokoliv někdo přijímá, přijímá způsobem SOBĚ vlastním.“ Chceme-li tudíž míti hojného užitku z vnitřní modlitby, musíme svou duši co nejlépe připraviti k přijetí božského Hosta a opačně k návštěvě u něho.

Jak ale hovořili bychom se svým Bohem; kdyby nám v uších hlučelo celé peklo, kdyby temná noc nepřátelství Božího halila nám nadpřirozené pravdy? Milost posvěcující, osvobození od těžkého hříchu, jenž odlučuje od Boha, jest prvou podmínkou užitečné vnitřní modlitby. Věc je tak samozřejmá, že jest zbytečné více se jí zabývati na tomto místě.

Bůh nese nás svou láskou. Jsme jeho. Milostí. Chceme s ním hovořiti dětinně, klaněti se mu vroucně, jásat v něm, žítí jím. Proto se utíkáme do ticha modlitby ztracené v Bohu. Pravidlo: Naše vnitřní modlitba bude měřena ve své působivosti, síle, hloubce, stupněm našeho nadpřirozeného života. Nadpřirozený život a vnitřní modlitba jsou příčiny souvztažné, jedna druhou posiluje, řídí, určuje.

Bylo by pochybeným chtít zůstat na témže stupni duch. života a při tom růsti ve vnitřní modlitbě. To nás spíše tato modlitba omrzí, protože buď budeme rychle sestupovati a tím zřítí se i vnitřní modlitba, nebo dobře prožijeme, co nám Bůh ve vnitřní modlitbě dává, a pak se jistě rozběhneme za Bohem, vynasnažíme se víc a více se mu podobati. Toť právě význam vnitřní modlitby, že nedopustí, je-li věrně dodržována a poctivě konána, abychom zabředli dokonale do všednosti.

Vnitřní modlitba objímá Boha něžně, oddaně synovsky. Proto těžko dostati se k vnitřní modlitbě a hlavně vytrvati v ní těm, kteří s chladným rozmyslem, s plným uvědoměním dopouštějí se hříchů všedních. Je to přece strašné pomýšlení urážeti Boha, klidně, chladně, proto, že jeho dobrota nás neodmítá od sebe po poklescích. Myslíte, že člověk, který pije všední hříchy jako vodu, že se ponoří do Boha, že s ním bude přátelsky hovořiti? Kdo takto jedná, našel v hříchu svou zálibu a proto si nezalíbí Boha. Jedním z důvodů, proč málo dnes křesťané vnitřně žijí a vnitřně se modlí, jest právě toto nevážení lehkých hříchů. Připomínám si ještě hrůzu, jakou se zděsil můj drahý učitel asketiky a mystiky P. Garrigou-Lagrange, když před sedmi lety jako jeho žák odpověděl jsem lehkomyšlně na otázku: „Je to hřích?“ (Nevím oč se tehdy jednalo): „Je to jen lehký hřích.“ Znělo to takovým dobráckým studentským tónem, že hluboký učitel vzplanul svatým hněvem: „Urážet Boha, dobro nejvyšší, dobrodince, Otce, světlo, učitele, Vykupitele . . . ubohým, bídným tvorem, jenž ani vteřinu nemůže být bez Boha, aby se nerozplynul v nic . . . to vše je pro vás: JEN lehký hřích . . .“

Srdce lidské, chtějící se naplniti Bohem, musí se OČISTITI. Tedy, podmínkou pro plodnou vnitřní modlitbu jest vytrvalý boj proti denním nevěnostem, všedním hříchům. Zdroj těchto stálých pádů jest nezřízená přichylnost k pozemským věcem, jest nevyrovnaný poměr náš ke tvorům. Můžeme všude najíti Boha, jen musíme vše do něho nejprve soustře-

dití. Když zamilujeme si Boha nade všechno, budeme milovati jen jeho a ostatní věci, pokud a jak vedou k němu neb jak je to jeho vůle.

Každý jiný způsob lásky ke tvorům než v Bohu a pro Boha jest přítěží, balvanem připoutávající nás k zemi a stahující nás po každé, kdykoliv bychom chtěli se vznésti k Bohu. Těžko vzlétati se závažím světa, hroudy, zlata, těla, cti a slávy . . . Tyto věci nás budou pronásledovat starostmi, boji, zápasy, protože to vše se za nimi vleče, jako kletba a stín. Nedají nám pokoje, když budeme chtítí mluvití o Bohu. Budou nám hlucheti zrádně za zády, když se pokusíme usebrati se v Bohu. Chceme-li opravdu růstí ve vnitřní modlitbě, musíme se vrátiti do nitra, snažiti se neotročiti vnějšku, to jest světu. Očistěte své srdce od světa, hloub, ještě hlouběji zajedte s čistící vějičkou, aby Bůh naplnil vás v hloubce co možná nejtajnější.

Čím plné srdce, toho plná obrazivost, paměť, úsudek. Jako dotěrná moucha doléhá u světsky toužícího člověka, světsky zabarvená obrazivost. Paměť a mysl stále a stále předou zlaté, husté vlákno pozemskosti, jíž poutají člověka. Přetrhnouti nutno toto pouto, naplniti obrazivost Bohem, paměť a mysl jeho myšlenkami, abychom mohli se do Boha nořiti klidně a lehko, aby naše mysl mohla takřka dýchati Boží ovzduší.

A tak, abychom si připravili srdce a mysl, musíme projítí očistnou, bolestnou koupelí. Mistři duchovního života to nazývají umrtvováním. Nehubíme tělo jako manichejští, ale nedovolíme mu, aby nás zaměstnávalo celý život, den ode dne. Přece nebudeme jeho otroky, když se máme státi svobodnými dětmi Božími. Nutno vyrovnati své snahy, vášním dát jich pravý směr, a zaříditi správně jejich plamen. Musíme umlčeti žádostivost věcí snadných, lehkých, lesklých, mlhavých. Neboť, kde celá bytost volá po něčem jiném, než po Bohu, tam těžko se dostane Bůh ke slovu. Musíme se soustřediti do Boha a proto ořezati vše na své bytosti, co tíhne jinými směry než přímo vzhůru, kdy rostl do nebe silný kmen Boží naší duše.

A když se od všeho osvobodíme, ještě nejsme svobodni, ještě jedno se staví mezi Boha a nás. Jsme to my sami! Kdo se stále zabývá sebou, ten činí si z Boha služebníka; nemůže býti jeho přítelem! Bůh mluví tiše a o sobě, jak jej budeme poslouchati, když jsme zvyklí jen na sebe? Bůh nás bude rozhodně nuditi. Zde povstává hřích nechuti a odporu k Bohu.

Krůček za krůčkem učme se ve svých záležitostech, denních zájmech a činech, patřiti na vše s nadpřirozeného hlediska, zapomínati na hledisko sobecké. Tak ztratíme sebe, abychom v sobě našli Boha. Co jiného by v nás pak mohlo být?

A když to všechno učiníme, když všeho se vzdáme, ztratíme se ve své nicotnosti, před Pánem nebes i země! Kdo jsem já, Pane, prach a popel, abych mluvil s Tebou. Nechtějme se kochati svou dokonalostí ve vnitřní modlitbě, nehledejme sebezalíbení, ani útěchy, nic, nic, než Boha. Ale hledejme ho pevně a odhodlaně. Chtějme vytrvati u Pána, v jeho objetí, i když se snad na chvíli v duši zatmí a okolo bude skřečeti peklo a svět. Sv. Terezie krásně o tom praví ve své „Cestě dokonalosti“ hl. 23: „Dábel ničeho se tak nebojí, jako odhodlaných, silných duší.“ A dále udává krásný psychologický důvod: Kdo spálí za sebou mosty, kdo si neenechává otevřena zadní vrátka, nýbrž odhodlal se bojovati za každou cenu, ten nekolísá, neustupuje, protože nemá kam, nýbrž pevně stojí . . .

Stůjme v pevném odhodlání zapustiti v Bohu své kořeny a pak vzrosteme v Boha a z něho budeme žít. Toť — vnitřní modlitba.

P. SILV. M. BRAITO O. P., ŘÍM

SÍLA TRADICE

Tradice, obyčej, zvyk. Tyto tři pojmy jsou na obvodu jednoho metafysického kužele a tvoří trychtýř, v němž nejširší průměr má tradice a nejužší zvyk. Tradice odpovídá věkům a celým národům, obyčej sta-

letím a jednotlivým krajinám nebo zemím, zvyk už jen osobám a malým místům. Dílo Otokara Březiny žije a pohybuje se v TRADICI, je to slovo spíše PLEMENE než národa, proto se v něm ozývají echa TISÍCILETÍ, a řekne-li někdo, že v našem národě je tradice česko-bratrská nebo husitská, je to křivda dějinám, filosofii a zdravému rozumu, poněvadž tradice je prostorově širší, časově a perspektivně hlubší a svou podstatou naprosto vyvýšena nad všechno sektářství, nad všechny žurnálisty a nade všechnu polemiku.

Tradice potřebuje národ ke svému životu tak, jako rostlina slunce a vláhy. Člověk může žít bez tradice, ba i proti tradici, ale národ nikoli. Včela nemá jedovatého žahadla jen na svou obranu, nýbrž i na tvoření medu, t. j. na obranu či konservování svého díla. Přišly ke mně jednou děti a já je podělil medem, namazav jim ho na chléb. Jedno z těch dětí — a byly to děti chudých venkovanů! — okusilo medu a s ošklivostí se od něho obrátilo: ucítilo v něm jed, tu mravenčí kyselinu a již se ho netklo. V tradici národa pracuje také ironie, sarkasmus a hněv, racionalismus, blasfemie, positivismus, materialismus, nevěra i zvířecnost, ale jakmile národ přestává proti těmto zjevům ve svém organismu reagovat a se bouřit, začíná hynout. Jakmile národu víra stala se věcí lhostejnou a každý entuziasmus směšným, je to znamením, že tady na zemi nemá už co dělat, a jestliže vůbec ještě žije, že živoří ze starých, pilnými předky nastrádaných zásob. V dobrém medu jest jen určité, malé procento jedu, také každý národ snese jen určité, menší procento zla, jinak se zkazí, v podstatě své zmrtví a bude nezbytně ze života vyřazen.

Když ratolesti vyhánějí pupence, víte, že blízko je léto. Pojem vlastenectví v národě českém najdete dnes už jen kdesi pod kůlnou a na půdě ve starém haraburdí, ba už i každý Sokol se dnes za toto slovo stydí. Víte, že blízko jest léto. Chceš-li dnes v národě českém jísti ovoce cti, musíš býti anebo se zdáti socialistou a komunistou. Víte, že blízko je léto. Vždycky v době, kdy racionalismus a knížata noci slaví svou

hostinu v řinčení číší, irracionálně nejvíce vládne. Židé křížující Ježíše Krista naplňovali proroctví a slovo Boží. Buržoa blíže ze sebe fráze a León Bloy nám ukazuje, že tyto vývrátky psa jsou věčné pravdy, k nimž chtěj nechtěj náš občan se musí VRÁTIT, aby se potvrdilo slovo Písma řkoucí: „Jako pes, kterýž se navracuje k VÝVRATKU svému, tak jest nemoudrý, kterýž opětuje bláznovství své“ (Přísl. 26, 11). Vidím v tom prst Prozřetelnosti, že v české moderní poesii jedna kniha má titul: „Ještě jednou se VRÁTÍME.“ Ano, český národ se vrátí k JEDINÉ tradici své, t. j. ke KATOLICKÉ!

Žil jsem delší čas na Slovenku a poznal jsem tam Slováky, Čechy, Maďary, Cikány, Němce a Židy. Slovák, i když dobře uměl německy a maďarsky, nevěděl, KDE jest. Němec se cítil v cizině. Čech věděl jenom to, kolik bere. Slovák byl doma, Čech byl štikou v rybníce, a poněvadž už neměl víry, bez bolesti zřikal se své řeči a vážil jenom své střevo, kdežto cikánovi stačilo, když tančil jako komár nad hnojištěm. Ale nejzajímavější ze všech byli Židé. Ku podivu: jediní Židé chovali se ke mně jako rovný k rovnému. Mnoho jsem o tom přemýšlel. Přišel jsem v Topolčiankách do hospody. Byla to hospoda židovská a byla tam nálevna i trafika. Napoleon, chtěje projevit obzvláštní přízeň, brával své generály za nos, my v podobných případech bereme přítele za knoflík u kabátu anebo mu klepeme dlaní na rameno. Sotva jsem byl v té židovské hospodě dvakrát, už mne tam měli jako za člena rodiny, na všecko se vyptávali a také na všecko docela prostě mi odpovídali. Decí mého vína byl s jejich strany litr důvěrnosti, která za jiných okolností mne mohla ponižovat. Topolčianský poštovní úřad byl v přízemí a jednou, čekaje na ulici před domem, až poštu otevrou, střetl jsem se tam se židovským mladíkem z oné hospody a on, zatáhnuv mne k oknu, za nímž byl poštovní úřad, bez jakéhokoliv úvodu pravil: „Vy umíte hebrejsky? Povězte mi tedy, co je toto!“ a tužkou nakreslil na zinkovém plechu okenním hebrejskou písmenu Alef. Což, to byl konečně muž, třeba velmi mladý, ale se stejnou — řekněme bezprostředností a otevřeností

chovaly se ke mně jeho dospělé sestry. Jedna z nich šla na stroji, na kterém ležela kniha, já očekával, že je to nějaký román, ale byla to hebrejská bible a ta dívka mi řekla, že každého dne z ní čte. Nikoli slovensky, nikoli maďarsky, nikoli německy, nýbrž HEBREJSKY. Tím se mi osvětlilo všecko: národ, byť i rozstříknutý jako hvězdy po diaspoře světového prostoru, žije a žítí bude až do konce časů, poněvadž celou svou duší a v poměrech i nejhorsších a nejsmutnějších se drží své TRADICE, své hebrejské řeči, svých národních a náboženských obyčejů a zvyků; což vše obsaženo jest pro něj jako v synthese, v tajemném a posvátném slově Jahve.

My jsme příliš brzo hotovis úsudkem o náboženství a o jeho významu pro národ, ne tak Žid. On vědomě žije v atmosféře tisíciletí, v ovzduší své tradice, tak jako lupení a žalud rostou vysoko nad zemí pod samým nebem na větvích staletého dubu: lupení třese se ve větru, žaludy padají na zem, ale strom stojí tu pevný a bude stát, tak jako stál po celé věky. A i když spráchniví a skácí se jednou, už zase vyrůstá na tisíce jiných, zrovna takových: pod nezmarným, sladkým zákonem TĚŽE TRADICE TĚHOŽ RODU!

JAKUB DEML.

PERUTI

Čeští filosofové nové doby velmi mluví o náboženství a jeho úkonech, každým řádkem prozrazujíce, že neznají náboženství z vlastního prožití. Proto jest jejich řeč tak hrozně naivní. Onehdy si kdosi zacitoval J. St. Millův výrok: „Ať má ta bytost jakoukoli moc nade mnou, jednoho nikdy nedokáže, nebude mne moci donutiti, abych se k ní modlil.“

Mluví se o náboženství a odmítá se modlitba. Běž modlitby není náboženského života, člověk se tlučé při zemi nízký a mdlý, modlitbou se povznáší člověk do oblastí náboženského života a zpívá. Takový má význam modlitba, že zkušené nejvyšší stupně ná-

boženského života nazvali prostě modlitbou. To je myšlenkou článku.

Náboženství bývá od mnohých intelektuálů vydáváno za věc rozumem překonanou, tedy s rozumovými pochody neslučitelnou. Zkušenosti v náboženském životě však tvrdí, že hlavní úkon vnitřního náboženství, modlitba, jest věcí rozumu. Sv. Tomáš tu užívá jedné ze základních myšlenek své filosofické soustavy, zásady o příčinném vlivu rozumu na veškerou dění; praví (II.—II. 83, 1), že rozum působí buď rozkazem dolů nebo prosbou nahoru. Poněvadž i ten nejpozemštěji orientovaný rozum se neubrání dojmu a vlivu záhady něčeho vyššího, než je člověk, snaží se to poznati všemi prostředky, jež jsou mu ku poznávání dány. Poznává buď vlastním světlem, nebo světlem jiného, vědoucího, tedy věrou.

Jako je nedůsledným při nedostatku vlastního světla se neohlížeti po světle odjinud, tak by bylo protirozumovou nedůsledností poznati vyšší bytost a schovati se před ní, nesnažiti se o spojení s ní. Neboť věděti o vyšším a nehledati s ním spojení, jest vědomé a chtěné zakrnění. Při snaze po vyšším sourodém rozum prostě poroučí výše. Zde však musí prositi o podání ruky, o světlo, o blahodárný paprsek od vyšší bytosti. Tuší, kolik může získati, a proto prosí, modlí se.

Tímto postupem je též naznačena nutná součinnost vůle s modlitbou. Chceme pro sebe pomoc a povznesení. Nemůže nám býti lhostejným, jenž jest dokonalý a chce nám dáti účast na svém bohatství. Sv. Tomáš píše: „Modlitba směřuje k Bohu z popudu milující vůle.“

Svatý Jan z Damašku stručně modlitbu nazval vystoupením duše k Bohu. Duše vystupuje do výšin Božích oblastí, když se modlí. Ze všeho je patrné, že vystoupení nebo vzlet duše k Bohu opět má všechny složky lidského předstoupení před vyššího: úctu, projev vlastní nedostatečnosti, jakousi omluvu nebo odprošení, prosbu, projev oddanosti a vděčnosti.

Taková je psychologie modlitby. Modlitba je vy-

vrcholením činnosti rozumu. Není ponižujícím žebráním, nýbrž projevem snaživého rozumu a silné vůle k velikosti. Proto je napsáno na první řádce „Peruti“.

Nebylo by vlastně třeba dále mluvit o nutnosti a významu modlitby pro duchovní život člověka. Význam celého snažení duchovního života je obsažen tímž slovy, kterými sv. Jan z Damašku označil pojem modlitby: vystupování duše k Bohu. Vystupování, jež chce dospěti ku přátelskému sjednocení, až k nejvyšší možné hranici, k tomu, čemu zkušeni říkají přetvoření. Vzestup k Bohu se nemůže díti jinak nežli na perutích modlitby. A právem se pak nazývá modlitbou i přebývání ve výšinách sjednocení, když již začátku vystupování se to jméno dává. Je tedy modlitba cestou do výše. Ze si množství lidí pod jménem modlitby představuje pouze prosbu a to ještě jen prosbu „abys dlouho živ byl a dobře se ti vedlo na zemi“, to je duch úpadku náboženského citění. Modlitba — prosba je pouze nepatrný výsek z velkolepého celku modlitby. Správně a Boha důstojně se modlí pouze srdce toužící po sblížení s Bohem; sepiatýma rukama můžeme prositi i člověka, i toho nejhoršího, i o věci, které nás ponižují. Proto i modlitba prosící, má-li býti hodnou svého jména a důstojnou Boha i ušlechtilého člověka, musí vyzníti tak: Pust' mne k sobě, uprav mi cestu k sobě. Prosí-li o odvrácení časného zla, o časné dobro, musí toto spolu zníti, jinak se z modlitby stalo cosi opravdu člověku trapného, protože příliš ukazujícího na ubohost a malost člověka.

Proto se mnohým modlitba nechce líbiti, že ji chápe jenom taktó. Proto měla modlitba odedávna své odpůrce. Svatý Tomáš akvinský naznačuje ve třináctém století dvojí odpůrce, kteří vlastně různými slovy tvrdili totéž a zároveň totéž, co učená filosofie dvacátého věku hlásá: „Jedni tvrdili, že lidské záležitosti nejsou řízeny Boží prozřetelností, z čehož plyne, že je zbytečno modliti se a vůbec ctíti Boha... Domněnka jiných byla, že v lidských osudech se všechno děje s nutností... z vlivu hvězd nebo ze sestavení pří-

čin . . . " Obojím odpovídá výkladem slova svatého Řehoře: „ V modlitbě prosíce zaslouží silidé obdržeti, co jim všemohoucí Bůh od věčnosti ustanovil dáti“; dodává pak sám: „ Nemodlíme se proto, bychom změnili božská ustanovení, nýbrž abychom dosáhli toho, co nám Bůh ustanovil dáti za modlitbu.“ Tak jsou utišeny obtíže malých duší, které nechápou velkolepý smysl modlitby.

Křesťan však musí modlitbu chápati ve smyslu slova svatého Augustina: „ Člověk chladne, když se vzdaluje, zaněcuje se, když se přibližuje; tma jej zahaluje, když se vzdaluje, v blízkosti se plní světlem; dosahuje dokonalosti života v blízkosti toho, jenž mu život dal. Kdo tedy chce býti Bohu podoběn, drž se u něho, statečně se k němu ubírej.“

Jako každá cesta do výšin má modlitba své stupně, svá období, své vrcholy. To však jest již věcí, kterou Bůh považuje za svou práci. Od nás žádá jen pochopení smyslu modlitby a „statečné k němu se ubírání“, rozvíjením a propracováním obsahu modlitby ve smyslu tu naznačeném. Takovým způsobem pochopená a pěstovaná modlitba povznáší, očisťuje, ušlechťuje, stává se nejkrásnější složkou lidského života.

P. EM. SOUKUP, O. P.

ADORO . . .

Hluboké ticho lesa, povýšenost tajemného šera gotického dómu nutí duši, aby poklekla a vyznala své: „Adoro“.

Veleba, mohutnost, krása uvádí duši do ústraní, kde ji pozoruje v němém úžasu a vrhá se na zem, aby se klaněla jejímu Původci.

Svatý pěvec vyzýval lid ke klanění toutéž pohnutkou: „ Pojdme, radujme se před Pánem, plesejme našemu Bohu, seřadme se před jeho tváří ve chvalořečení a v hymnech, neboť je veliký Bůh náš Pán a Král, nezapuzuje Hospodin svého lidu, v jeho rukou je celý vesmír, On jediný pohlíží na vrcholy hor. Jeho

je moře, On je učinil, jeho ruce utvořily poušť, pojďte — klanějte se Bohu — plačte před Pánem, jsme jeho národem a ovečkami jeho pastvy. (Ž. 94.)

Všimneme-li si lidské duše, uvidíme, jak je to shodné s její přirozenou náklonností vrhati se do prachu a klaněti se Bohu z úžasu nad jeho mocí a velikostí. V psychologii lidské je úzce spjato pozorování velikosti Nejvyššího v jeho dílech a cítění vlastní malíčnosti, vlastní závislosti na Bohu, jemuž je podroben vesmír, zároveň s projevem úcty Nejvyššímu; samovolně klesá člověk na kolena, když upřímně, vnitřně přemítá o svém postavení ve vesmíru. Mohutnost přírodních krás, vznešenost gotického dómu mu živě připomíná, že je nepatrným tvorem, závislým ve všem na svém Bohu.

Dějiny věků a národů o tom svědčí, že lidstvo se klanělo svému Bohu, neboť je svrchovaným Pánem.

Hlasitě se modlí všechna díla Hospodinova a dobrořečí Pánu a jejich mluva bývá slyšena lidskou duší, takže pozoruje ty spjaté ruce holých skalisk, slyší jasně němá slova: „Klaníme se Hospodinu.“ A volání hor nalézá ozvěnu v lidské duši, neboť duše není jen kamenným, pustým skaliskem, nebo mlčícím lesem, duše lidská je větším Hospodinovým dílem, jest jeho obrazem. Všechny duševní mohutnosti dychtí po svém Zdroji, spínají své ruce k Bohu, aby mu vyslovily své: „Klaníme se tobě!“ Proto potřebuje člověk chvíli úplného ticha, aby se soustředil se svými schopnostmi, rozumem a vůlí a aby vyřkl z hlubin své duše své: „Klaním se!“

Jediný člověk může zneužití své povýšenosti a odepřítí Hospodinu svůj chvalozpěv klanění. Skály toho nedovedou, lesy se nedají umlčeti, aby nešuměly svůj hymnus, člověk svou svobodou může odepřítí to, k čemu ho vede přirozenost. Zneužívá své velikosti, svého podobenství Bohu a klaní se sobě.

„Jsem podoben Nejvyššímu, ba snad ho převyšuji,“ volá zpupně ubohý tvor ve filosofii, „jsem vlastně bohem, neboť se ve mně bůh vyvíjí.“ V dějinách lidstva není neznáma tato mluva, pronáší ji filosofie,

alé byla pronesena již mnohem dříve, je to ďábel-
ská zpupnost.

Bůh si přísně reservoval klanění tvorstva pro sebe. Ukázal odlesk svého jasu, své povýšenosti různým způsobem jiným tvorům, takže ctíme odlesk a krásu Boží na př. ve svatých, ale čest klanění musí přináležeti jedinému Bohu, neboť On jediný je Nejvyšší. Nejvyššímu přináležejí klanění, neboť to, co je nejvyšší, je jen jediné a nemůže býti sdíleno:

„Bohu samému se budeš klaněti,“ zní Boží rozkaz.

Vizte zlobu odporu, ďábelské zpupnosti upírající Bohu, co jest jeho vlastní, odnášející na ubohého tvora přívlastek Boží „Nejvyšší“. Proto trestal Hospodin přísně idololatrii u svého národa, podrobil ho nejhoršímu nepříteli po dlouhá leta, poněvadž je to provinění, jemuž není rovného.

Jak často odpírá lidské srdce své klanění Bohu! Všechny ty modly nezřízeného přilnutí k něčemu zabraňují přímému jednání a sklonu lidské duše k uznání Božího Majestátu nad námi, neboť nezřízené náklonnosti si osvojují přívlastek „nejvyšší“ a proto výhradní a přehlušující ticho duše, takže neslyší, jak její útroby spínají ruce k Bohu, nesou se k Bohu, aby mu vyřkly své: „Klaním se ti, Hospodine!“

Odstraní-li duše každou i sebemenší modlu, bude schopna skláněti se před Pánem, ve veselí plesati a zpívati, zvláště v tichém šeru chrámu pohroužena do rozjímání o Boží velebnosti zahalující chrám, bude šeptati své vroucí, hluboké: „Klaním se Ti, Hospodine!“

Dr. HABÁŇ O. P.

DUCHOVNÍ ŽIVOT Z EUCHARISTIE

Šťastným znamením a zárukou lepší křesťanské budoucnosti jest zjev, že nejsvětější Svátost oltářní nabývá prvního místa v křesťanské zbožnosti, jak tomu opravdu též má býti. Když sv. paměti papež Pius X. dovolil častější svaté přijímání a připustil k Ježíši také malé děti, vynikla jasně a zářivě obět mše sv., jež

byla v prvých dobách jediným úkonem zbožnosti křesťanské. Možno říci bez nadsázky, že zvroucnění a rozšíření úcty k nejsv. Svátosti zažehne ve věřících ducha apoštolů, sv. Pavla a ducha prvých křesťanských obcí. Jako ovoce toho vidíme již, jak zvláštním anápadným způsobem rozvinula se milost Boží v různých případech u malých dětí, jak u Víta de Fontgalland, u Anny de Guihné. Když čteme jejich životy, zdá se nám, že je to reprodukce oněch rozkošných životů svatých dětství středověkých.

Jest opravdu třeba zas dáti Eucharistii do nehlubšího nitra naší bytosti a učiniti z ní kvas věčného života. Musíme dojítí tak daleko, abychom se setkali s Eucharistií na každém svém kroku tak, jako se setkáváme na rozcestích s Boží mukou.

Pracujme k tomu, abychom každého dne byli přítomni mši svaté, abychom se každého dne živili svatým Chlebem. Potřebujem jako Eliáš, jenž prchal před tváří nepřítelovou do pouště, aby nás Bůh denně posiloval nebeskou manou. Jen tak dosáhneme hlubšího, vroucnějšího duchovního života. To pochopil Pius X. a proto vzrostlo z jeho činů celé to krásné hnutí po dosažení dokonalosti, jehož i náš časopis jest slabou ozyvěnou a průkopníkem.

Rada článků, jež bude následovati v tomto časopise pod výše uvedeným titulem, chce pomoci lidem dobré vůle nalézti pravou zbožnost z nejsvětější Svátosti.

OD POSLEDNÍ VEČEŘE KE KALVARII

Každoročně opakuje církev o Sv. týdnu, že veškeré zlo přišlo na svět hříchem a že obětí Kristovou na Kalvarii dostalo se nám veškeré dobro. Církev jako by se v liturgii ztotožňovala s Ježíšem, abychom jasně viděli, že jen v Ježíši máme přístup k Otci a že jen v něm můžeme najítí prostředek, jak se obmýti, posvětit a spasiti. Liturgie Svatého týdne vyjadřuje dramatickým způsobem, že ničeho nemůžeme bez Ježíše a že v jeho Oběti bylo skutečně vykoupení,

posvěcení a naše v nebesích oslavení. Vše máme v Ježíši, protože Kristus je nejen naším prostředníkem u Boha, nýbrž v něm jest také zdroj všech milostí, protože je nám zasloužil zplativ svou vlastní krví.

Protože pak veškerý duchovní život jest vybudován milostí, a na milosti, proto jest celý duchovní život soustředěn nebeským Otcem v Kristu na kříži. Jak jest uskutečněno toto soustředění.

Pro hřích nebylo lidstvo schopno přinést Bohu důstojnou obět. Lidstvo stalo se odporné Bohu. Ježíš Kristus byl jediný s to podati Otcí obět jeho hodnou. Protože pak byl Ježíš člověkem a jako člověk zcela podroben Otcí, proto mohl z tohoto podrobení podati sebe v obět. Ježíš stal se člověkem a jako člověk vzal na sebe náš dluh duchovní. Milosrdný Otec poslal svého syna právě proto, aby smířil s ním lidstvo, a proto dal mu ducha a srdce způsobilé k tomuto poslání. Především pak dal mu milost, aby byl hlavou nového lidstva.

Vizme, jak použil Ježíš této své moci jako hlava lidstva, jak jí použil na kříži.

Zahleďme se na Ježíše přibitého na bolestném dřevě. Jest zcela oddán a vydán vůli svého Otce, neb jej nade všechno miluje. Není před Otcem jako otrok, nýbrž jako milující syn. Svým jasným rozumem vidí Boží velebnost, jeho naprosté právo na veškeré tvorstvo. Toto světlo v Kristově mysli ukazuje mu, že nebyl poslán pro sebe jen, nýbrž že má znovu přivést k Otcí nešťastné lidstvo. Proto nemůže Ježíš odevzdati Otcí svůj život, aniž by v něm zároveň Otcí nepodal všechny lidi.

Ježíš objal dokonale tuto otcovskou lásku. Tatáž láska, jež jej poutala k Otcí, obracela jej k nám. Ježíš pronikl hroznou bídu naši ve hříchu. Na kříži viděl nás všechny, bídu všech nás jednotlivě od začátku světa až do posledního dne, viděl i nás, každého z nás jednotlivě. Jeho hluboký pohled pronikal bídu naši do posledních a nejtajnějších záhybů. A tak vzal na sebe naše potřeby a bolest, odvážil milost, kterou potřebujeme, a byl ochoten tak, jak ji potřebujeme,

nám ji vykoupiti svou krví. Ježíš svým zrakem viděl na kříži strasti, bolest, kříže, tápání naše, hledání, úpění, vzlyk a pláč, bolest našich rodin, naší vlasti, viděl všechna jejich muka a všechno to objal svou žhavou láskou, to vše ponořil do svého srdce.

Ježíš spojil se s námi na kříži. Ještě jest třeba, aby Bůh posvětil toto spojení dokonale, aby nás mohlo opravdu účinně zasáhnouti. Když se tudíž Ježíš obětoval Otci v nesmírném žáru své lásky a nás v sobě jemu, byl to takový obraz věčné lásky Otcovy, že se v ní Bůh Otec sám poznal.

Otec však nemohl přijmouti svého Syna, aby zároveň nepřijal též nás. Tehdy byla vykonána naše spása jako ve svém zdroji a dokonalosti. Když Otec objal Syna, inás vzal za ruku a přitiskl na své otcovské srdce, vrátiv nám milost a přijav nás opět za děti. Zatím co tekla na Kalvarii předrahá krev Pána našeho Ježíše Krista, vléval nám Otec život svůj a připustil nás do svého příbytku. Všechno, co Ježíš choval pro nás ve svém nitru, všechno bylo Otcem přijato, všechno bylo v Kristu uskutečněno.

Dokonáno jest, jež vytrysklo ze zsinalých rtů Kristových, vytrysklo z hloubi duše Kristovy. Otec posvětil obět Kristovu, přijal ji, tak se stala zdrojem života, kde může pítí lačné lidstvo až do skonání světa.

Třeba nyní říci, jak se mohl tento zdroj rozlítí do celého světa a zasáhnouti také nás. Protestantská nauka tvrdí: Protože říkáte, že veškerá spása jest v Kristu Ježíši, stačí jen se spojití s Kristem, aniž by bylo třeba osobních skutků. Dle ní tvrzení, že třeba súčasnití se díla svého spasení, ubírá ceny dokonalosti oběti Kristovy. Spojme se věrou s ukřížovaným Kristem a dosti jest. Eucharistie jest proto jen krásným symbolem, jenž nám umožňuje vyznati naši víru v Krista Ukřížovaného, ale nic více. Naše stanovisko jest ovšem zcela jiné.

Víme, že Bůh nelituje svých darů a že ničeho není, co pojal v plán své moudrosti. Takovým cenným darem Božím jest naše svobodná vůle. Může sice býti svedena ke zlu, ale má býti také nástrojem našeho

získání zásluh. Bůh pak ustanovil, že jí máme získati své spasení.

Tím ovšem nejsme osvobozeni od uznání, že máme vše od Boha a že proto vše mu má býti vráceno jako vlastnímu majiteli. Ježíš rovněž nezrušil tento stav ani povinnost naší osobní spravedlnosti vůči Bohu, pánu všeho v nás. Přišel dáti nám naopak prostředek, abychom mohli lépe a dokonale celý svůj život zaříditi dle toho, jak se Bohu líbí.

Nestačí tedy naprosto mysliti, že Ježíš vše učinil a že nemáme vůbec co již vykonati. Rovněž však by bylo proti víře domnívati se, že dílo Kristovo jest nedokonalé. Pravdou je, že Kristus zjednal nám milost, že tato milost jest v něm soustředěna jako v zřídle a že tato milost, aby mohla konkrétně lidi zasáhnouti, žádá si spolupráce jejich, účasti na oběti Kristově, a to účasti činné a osobní.

Abyste toto bylo možno, bylo třeba, aby nás Kristus spojil se sebou, aby nás spojil se svou myšlenkou a se svým podivuhodným přátelstvím a to nejen jako ty, kteří prostě požívají jeho oběti, nýbrž jako ty, kteří skutečně jsou jeho též účastni. Je tudíž třeba, abychom přijali milost, jež dává spasení, a abychom mohli spolupůsobit na díle našeho spasení. Proto jest jen jeden Spasitel a taktéž jen jeden kněz a jedna oběť, ale v tomto Spasiteli a v tomto knězi a v této oběti budou všichni kněží a spasitelé a oběti zahrnuti až do konce světa.

Tuto dojemnou, hlubokou a krásnou skutečnost měly hlásati všechny podrobnosti poslední večeře. Je to výslovné učení tridentského koncilu.

Jak bychom poznali, co Kristus vykonal naším jménem, kdyby to zřetelně neprohlásil? Jak nám však mohl v krvavých okolnostech na Kalvarii ukázati, že to koná naši spásu jako hlava těla, jež soustřeďuje jediným a dokonalým úkonem úkony všeho lidstva až do skonání světa?

Ustanovení nejsvětější Svátosti řeší tuto otázku. Utrpení již opravdu začalo. Spasitel sestoupil do Jerusalema přes jistá znamení a přes spiknutí nepřátel.

Po cestě ohlašuje svým učedníkům svou smrt. Jde dobrovolně do tohoto města, v němž bylo rozhodnuto o jeho smrti, protože nastala chvíle stanovená Otcem.

Jest v duchu rozhodnut umřítí. Jeho kroky svědčí o tom zcela nezávratně. Vstupuje do večeřadla a ví, že zde ukončí veškeré dosavadní oběti. Nyní má zahájiti nový obřad, dle něhož bude se lidstvo od nynějška klaněti Bohu. Sedí ve večeřadle v čele apoštolů jako skutečná hlava nové církve. Mluví, jedná tak, jak mu velí jeho nitro, v němž zahrnul lidstvo seskupené v církvi a v němž se s ní zasnoubil jako se svou nevěstou.

Na Kalvarii nebude podstatně nic jiného v jeho duši, než bylo při poslední večeři. Odevzdává se dokonale Otcí a toto odevzdání nese s sebou i při vystoupení na nebesa, protože nebude odvoláno.

A aby vyjádřil toto odevzdání se Otcí, tuto Oběť, lidským, poznatelným způsobem, obětuje Ježíš uprostřed budovatelů jeho církve své Tělo a svou Krev pod způsoby chleba a vína. A na Kalvarii nekoná podstatně nic jiného, když jej katané přibíjejí na kříž a když mu setník probodává bok. Jedna a táž oběť jest podávána Otcí jediným knězem lidstva, jen způsoby jsou rozlišné, ve večeřadle se podává způsobem nekrvavým, krvavým pak na Kalvarii.

Jeden z rozdílů oběti ve večeřadle jest přítomnost apoštolů. V nich a jimi jest přítomna prvě oběti církve ve svých základech. V nich jest církev účastna výkupné a spasitelné oběti a tak viditelně se spojuje s Kristem. Protože pak Kristus při poslední večeři jedná ve spojení s církví, ukazuje tím, že nás připojuje ke svému dílu spásy naší, takže nepožíváme prostě jen ovoce této spásy, nýbrž též spolupůsobíme na něm. Praví to výslovně: Co jsem učinil, čiňte ve spojení se mnou!

A tak jest jisto neb církev dává nám záruku o tom, že výkupná oběť, jež se dala od večeřadla ke Kalvarii, má býti stále předávána od století do století vnějším přísluhováním církve přesvatou Eucharistií.

Z toho plyne, že Eucharistie jest skutečně zřídlem naší milosti, naší slávy. Eucharistií se spojujeme s úko-

nem, jež Ježíš Kristus vykonal před staletími. Můžeme v něm čerpati svou spásu a proto v ní ji čerpáme a tak spolupracujeme na spáse s Ježíšem Kristem.

Nesmíme však mysliti, že toto dílo spásy jest pouze dílo výlučně kněží. Celá církev, kněží i laici, jsou uzavřeni v oběti Kristově. Mysleme na to, když jsme přítomni mši svaté, nejsvětější oběti, že totiž rozvoj a vzrůst duchovního života ve světě bude až do konce světa soustředěn v tajemství, jež Ježíš vykonal od večeradla ke Kalvarii a jež jest mezi námi stále předáváno Eucharistií.

P. AMIABLE, O. P., ŘÍM.

O UCTIVOSTI

O lásce poznamenali jsme nahoře dvojí: že má v sobě cosi tajuplného NIMBU a že dodává duši HORIZONTŮ a HLOUBKY. Obojím směrem není matka — uctivost — daleka od dcery — lásky. Není sice uctivosti, toho PRAKTICKÉHO směru duše, bez podívování se, kterýž je směr TEORETICKÝ a k jasnosti směřující. Jen že při uctivosti vrch má nepochybně onen směr praktický. A že na TOMTO STUPNI, oba, i podívování i uctivost, stejně tím nimbem nedostupnosti a tajuplnosti jsou obklíčeni. Může tudíž někdo věděním státi hodně nízko a přece vysoko vynikati uctivostí. A naopak, KDE VĚDA, TRHAJÍC RUKOU PROFÁNNÍ ZÁVOJZ PRAVDY, STALA SEDRZOU ZVĚDAVOSTÍ, tam nemluvte nic o uctivosti.

Jen když běží o úctu POVINNOU rodičům, představeným a vůbec osobám nadřízeným, pak je tato uctivost částí spravedlnosti t. zv. distribuční (iustitia distributiva, sv. Tom. A. 2. 2. qu. 101. art. 3.), a pak ovšem se neobejde bez jasného poznávání a rozdělování.

Přes tento svůj nimbus není uctivost nějakým ochuzením, klamným oblouzením duše. Něčím, co by jako zeď se stavělo mezi vás a mezi správné patření na věci. Právě naopak, jak už z řečeného vysvítá. Uctivost JEST DUŠEVNÍ STAV, NA KTERÉM POSTŘE-

HUJEME JEŠTĚ NĚCO, ČEHO NEVIDÍ ČLOVĚK JÍ PRAZDNÝ, BA VŮČI ČEMU JE ZROVNA SLEPÝM: TAJEMSTVÍ VĚCÍ A HLOUBKU JEJICH EXISTENCE. Kdekoliv přecházíme od neuctivého (na př. průměrně vědecky vysvětlujícího) konání ke konání vůči věcem uctivému, tu všude vidíme, kterak jim něco přibude, čeho dříve neměly: toto „něco“ je právě jejich tajemství, je hloubka jejich významu. Jsou to jemné nitky, jimiž každá věc se v říši neviditelná šíří. Tyto nitky zpřetrhati (buď suchopárnými vědeckými formulkami buď nemístným hmotářstvím, které je mají nahraditi) znamená tolik jako zabít život duchovní a padělati plnou, opravdovou skutečnost . . . Uctivost je jedinečně nutný stav srdce, mají-li tyto „NITKY NEVIDITELNÁ“ dospěti k viditelnosti. Kde ta uctivost byla uměle vyřazena, nebo kde jí vůbec nebylo, tam nabývá svět hodnot povahy rozplizlosti do šířky a povahy obecné neproniknutelnosti, které činí, že svět ztrácí pro nás obsah a vůbec veškeren půvab, které přece tolik jsou potřebny, máme-li vniknouti do jeho ceny, tolik nutny, máme-li plně se rozvinouti a hlubšího poznání věcí se dobrati. Jen tehdy dovedeme vpravdě „žítí“, cítíme-li, kterak všechno viditelné, cítitelné, chápatelné v našem okolí je obklíčeno sférami, které v tisícerych stupních temnoty nám kynou a nás lákají i dráždí k podnikům výzkumným. Nejenom v obvodu věcí čistě optických naléztí zjev „horizontu“ a „perspektivy“. Naléztí je i v říši našich představ, našich pojmů, našich zájmů, naší lásky i naší nenávisti, ba i v říši nejčistších našich ideí . . . A je to „uctivost“, která v říši hodnot udržuje tyto horizonty a tuto perspektivnost naší duchovní přirozenosti. V tu chvíli, kdy vyřadíme tento duchovní orgán uctivosti, stává se nám svět plochým žáčkovským počítáním. Jen ona nám dává vědomí o hloubce a naplní našeho nitra, přivádí nás k poznání, jaké bohatství hodnot nikdy nevyčerpatelné chovají v sobě svět i naše vlastní bytnost“ (MAX SCHELER, na m. u.).

*

Uctivost zachováváme vůči Bohu, a pak ji nazýváme pietou, zbožností. Jsme uctivi i vůči lidem. A jako nikomu, ani největšímu nepříteli v jednání osobním nesmíme odeprítí lásku, tak jest požadavek nejprimitivnějšího lidství, abychom s každým člověkem zachovali slušnou, t. j. uctivou formu. Rovnou uctivostí jsme povinni institucím, řádům, zjevům, jež nejsou naše, jež snad osobně odmítáme, ale v nichž žijí a se uplatňují naši bližní, jež jsou částkou, možná i nade vše drahou a svatou, jejich vlastního „já“. Jen mravní zpustlík dovede se vysmívati, kde já se modlím. Jen duševní ničema hodí kamenem po něčem, co druhému svato, ať je to víra, ať mluva, ať vlast a rodina. Snad právě zde nejvíce se uplatňuje ono slovo Terentia (Heautontimorumenos, I. 1, 25) „Homo sum, humani nihil a me alienum puto — člověk jsem, a nic, co lidského, nesmí mi býti cizím.“ A to pod ztrátou právě toho, čeho nikdy nikdo se nesmí vzdáti: pod ztrátou lidského jména a lidské důstojnosti.

Tak konaná uctivost nemá nic společného s osobním zneuctěním, s opuštěním neb dokonce proradou našeho lepšího přesvědčení, naší víry, vůbec našich ideálů. Uctivost ta stejně má daleko do chabé mravní a rozumové LHOSTEJNOSTI jako do surového FANATISMU. Lhostejnost zajisté, aby se zachovala osobám, nečiní rozdílu mezi zlým a dobrým, mezi pravdou a lží — jest takto zradou na ideách dobra a pravdy. Fanatismus naproti tomu hájí svého ideového stanoviska takovým způsobem, že poličkuje lásku, jíž konečně i osobám nepřátelským je povinen. Uctivost (stejně jako její dcera láska) svatě zachovává a sobě brání ideje, ale rovněž věrně a svědomitě je dbalá, aby vyhnula se všemu, co by mohlo ublížiti osobám a jejich oprávněným nárokům. To, co nám kdysi bylo vytknuto, že „Čech buď líbá ruku, nebo je hulvát“, ukazuje (i v své první části) spíše na pravý opak uctivosti: na nedostatek vyšší perspektivy lidské a na nadbytek nízkých pudů sobeckých.

Zbývá ještě učiniti některé závěry z toho, co bylo právě pověděno o uctivosti. Tedy: jako to v tom

ohledu vypadá v našem národě, jak osobně u nás samých?

Ve svých vtipných „Zrnkách“ vytknul moravský spisovatel Fr. Vymazal českému charakteru mezi jiným též „NEÚCTU K DRUHÉMU“. A před málo lety napsal známý kritik dr. V. V. Štech (vrátil se právě do Prahy z Paříže, kde na výstavě dekorativního umění byl přidělen čsl. oddělení) v „Nové Evropě“ o nás toto: „Vrací-li se člověk z dlouhého pobytu v cizině a srovnává, jak je u nás a jak je jinde, pravidelně končí soudem, že vlastně to u nás není tak zlé. Ale v jedné věci je zlo a to bolí a nenesne srovnání s žádným západním státem. Je to způsob, jakým zacházíme s sebou vespolek: Nenašel jsem nikde tolik zbytečné zloby, tolik rozplývané nenávisti, tolik sprostáctví a nezdvořilosti, jakým si u nás kalíme nejobyčejnější styk s bližním. Pobyl jsem deset měsíců v Paříži, ale za tu dobu neslyšel jsem tam tolik nevlídnosti a hrubství, jako nyní doma za 14 dní.“

Kněz, který v českém působení třicet let žil mimo svou vlast mezi Němci (a tudíž již tím měl postavení zásadně ztížené) a jen tři neb čtyři leta v Čechách, vypravoval, že za těch třiceti let německého okolí nezkusil desátý díl těch hrubostí, co doma za pobytu čtyřletého. Třikrát prý byl na ulicích vídeňských (i tam po leta pracoval v duch. správě české) od neznámých mu lidí insultován a po každé to byli — Češi. Jiný kněz stěžoval si svému příteli v Praze, kterak tam na ulici o kněze nikdo ani okem nezavadí. „To se mýlíte,“ odvětil onen Pražan, že se tak pouze knězi zde děje. V Praze vůbec člověk na člověka lidsky nepohlédne (vyjma snad ze smyslnosti neb z jiné nějaké vášně).“ Slovák, kněz, který od vysokých úřadů v Praze v jistých věcech byl brán na potaz, přišel po prvé do Prahy. Zastavil jakéhos chodce na ulici, prose o udání správné cesty. A tázaný místo odpovědi před ním (KNĚZEM, to je též pražská specialita) — vyplivl. Prostá žena z lidu, která těžce si vydělává chléb vezdejší ve Vídni, navštívila zase po dlouhých letech svou vlast. Přidala se k poutníkům na Sv. Horu

u Příbramě a k sv. Janu do Prahy. Ta později se slzami v očích vypravovala, jakých potupných poznámek a jakých sprostot bylo jim zakusiti, když se ubírali ulicemi pražskými a modlili se u sv. Jana — —

Každý z nás mohl by asi o tom vypravovati, co by stačilo na celou knihu. Netřeba tudíž se dále o tom šířiti. Jen na ty pokácené, zmrzačené a zhanobené sochy a sv. památky po Čechách tu výslovně budiž poukázáno. V samé Praze I., na místě význačném ještě do nedávna dlouho stála krásná a umělecká (dříve) socha sv. Jana Nep. s hlavou zločinně uraženou, aby všichni, i cizinci, viděli, že NEÚCTA K TOMU NEJSVĚTĚJŠÍMU ZDÁ SE BÝTI NÁRODNÍ NEŘESTÍ ČESKOU a že i tam, kde by toho nikdo neočekával, daleko, velmi daleko mají k opravdové kultuře.

Mám ještě o tom zpytovat svědomí jednotlivců mezi námi? Ať každý učiní tak sám za sebe. Zbytečno to nebude u žádného stavu u nás. Ani KATOLICKÝCH KNĚŽÍ nevyjímajíc. Ani KATOLICKÝCH REDAKCÍ — těch teprv ne! Experto crede Ruperto —

Vůbec naše rozumářská a materialistická doba není přízniva uctivosti. K tomu přistupuje ne právě šťastný sklon našeho národního charakteru. Měli bychom tedy příčin dosti dáti si v tom ohledu pozor, STAVĚTI PŘÍMO OLTÁŘE UCTIVOSTI a slušnosti v životě veřejném i soukromém. Leč děje se naopak. My máme ZVLÁŠTNÍ INSTITUCE na pěstění neúcty v naší mládeži i v národě vůbec. Jsou pak hlavně dvě: moderní škola a marxismus.

MODERNÍ ŠKOLA. Jest skoro zcela „kost z kostí a maso z masa“ moderního učitele. A ten zase vtělením moderní vědy. Totiž jejího nejpovrchnějšího povrchu (máť i moderní věda své úchvatné hloubky a nepopíratelné přednosti). Jejího nejhmotarštějšího hmotarství (za něž by se všickni její opravdoví budouvatelé v hloubi duše styděli). Jejího, té moderní vědy, nejzatumhlejší zaostalosti (viz, co v knize „Nový středověk“ praví BERDÁJEV o „pokroku“, který dnes už je reakcionářstvím, o vítězství nových „středověkých“ obzorů věčnosti a duše).

Nuže, tento moderní učitel vychovával a vychovával, přes všechny velkohubé fráze, naši mládež na TYP LOKAJSKÝ. (Lokajské ideály. Lokajský horizont. Lokajský názor světový.) A kdy měl lokaj úctu i k samému „knížeti pánu“? Jak též ji mohl mít? Když ho svlékal a oblékal, když mu při obědě a večeři — posluhoval. A tak je naše moderní mládež. Ta s Pánem Bohem i snídá, o lidech a jiných maličkostech ani nemluvě. Jak by se v ní ještě našlo místo pro uctivost?

MARXISMUS. Ten zase „povznesl“ proletariát. Dal mu UVĚDOMENÍ. A což to v životě praktickém znamená, víme všickni. Čeho se marxistické uvědomení dotkne, jen dotkne, všechno, až oči přecházejí, poleje svým rudým světlem, až do přemíry rozžhaví, až do krajnosti přepne. Potřebuje protivy a boje, na nichž se zapaluje. Vychází od pochybnosti, nedůvěry a neuznání druhých. Ničí vědomě onen mezilidský úvěr, který každý člověk jako poslední kapitál by si měl zachovati. Jest zintelektisováním posledního rozumu v lidu, ať již dítěte nebo starce, sluhy nebo služebné. Je to ničící jed, jest znehodnocení všech hodnot, jest postavením člověka na hlavu místo na nohy. Opět se táží, kde by se tu mohla nalézt uctivost, matka lásky? Oni znají jen „právo“ a z toho „práva“ učinili si dýku, kterou zavraždili jak obecnou lidskou uctivost, tak samu lásku.

Znal jsem kněze, bělovlasého starce blízko Prahy. Když mu bylo jíti na dráhu, tu i za třesuté zimy dlouhé chvíle všelijak za stromy a vrata se skrýval, měl-li potkati dělníky přicházející z továrny a — děti z měšťanky domů chvátající. Byl jim oběma cizím, ale byl knězem. A tak co druhý dělník, neb DÉLNICE, po něm praštili hrubým, nenávisným slovem. A školáci z měšťanky v U. právě před ním zanotili potupnou, někdy nemravnou píseň.

„Kultura, která se zakládá na vnitřní a vnější drzosti, nutně brzy musí shnít. Pravá kultura může se zakládati jen na vnitřní i vnější skromnosti“ (Der Rembrandtdeutsche Julius Langbehn. Von B. M. Nissen. Freiburg in Br. 1926 str. 181). DR. FR. X. NOVÁK.

TŘI CHVALOZPĚVY

(Magnificat, Benedictus, Nunc dimittis.)

Evangelium sv. Lukáše bývá nazýváno evangeliem RADOSTI. A to právem, poněvadž svatý Lukáš dovedl více než ostatní evangelisté prodchnouti své vypravování posvátnou radostí nad tím, že Bůh vyslyšel prosby lidského pokolení a poslal světu Vykupitele. Od první až do poslední stránky, všude mezi řádky evangelia zaznívá tato radost jako jásavý doprovod a všude sladkými tóny zvučí tam ohlas blahé zvěsti, kterou po prvé zvěstovali andělé nad Betlemem: Sláva na výsostech Bohu a na zemi pokoj lidem dobré vůle!

Ale nejjásavějšími a nejlahodnějšími akordy zní tato radost nad narozením Vykupitele ve třech chvalozpěvech, které sv. Lukáš uvedl v prvních dvou hlavách svého evangelia. Jsou to ony chvalozpěvy, které pronesla P. Maria, Zachariáš a Simeon, a které obyčejně dle počátečních slov označujeme latinskými názvy: MAGNIFICAT, BENEDICTUS a NUNC DIMITTIS. Všichni tři, P. Maria, Zachariáš i Simeon, vzdávajív nich jménem svým a jménem celého lidstva Bohu díky za to, že poslal Spasitele, po němž toužilo člověčenstvo od té chvíle, kdy bylo vyhnáno z ráje do slzavého údolí této země . . .

Církev dobře pochopila význam oněch chvalozpěvů a proto od nejstarších dob převzala je do církevních hodinek a stanovila tam pro ně vynikající místo. Po celý rok den jak den modlí se církev chvalozpěvy tyto, a to, Magnificat při nešporách, Benedictus při laudech a Nunc dimittis při kompletáři. A tak ona radost, jež po prvé zazněla sertů oněch svatých tří osob, ozývá se stále a bez přetržení po staletí v ústech modlící se církve a ozývati se bude tam až do skonání světa . . .

Nežli se pokusíme vystihnouti smysl a hloubku oněch tří chvalozpěvů, zaletíme v duchu do nevelikého palestinského městečka zvaného Ain Karim nebo též Svatý Jan v Horách. Bude to, jak se tomu říká při rozjímání, jakási „repraesentatio loci“, neboť dle

starého křesťanského podání bylo zde v Ain Karim bydlíště Zachariášovo, zde Panna Maria navštívila a pozdravila Alžbětu a zde tudíž byly po prvé prosloveny oba chvalozpěvy Magnificat a Benedictus.

I

MAGNIFICAT

Návštěva Ain Karimu patří k nejmilejším vzpomínkám každého palestinského poutníka. Už první pohled na městečko radostně překvapí a radostně naladí cestovatele. Ain Karim leží půl druhé hodiny na západ od Jerusalema. Po kamenité a únavné cestě ocitne se poutník najednou na návrší a před ním se otevře údolí, jehož stráně jsou porostlé olivami, vinicemi a štíhlými cypřiši. Uprostřed dole a po stráních jakoby v teplém hnízdu tuří se městečko Ain Karim, opravdová to oasa ve vyprahlé a nehostinné judské poušti.

Ain Karim znamená v arabštině Pramen vinice. Toto jméno má městečko od vydatného pramene, který vyvěrá v údolí ve středu městečka a který poskytuje obyvatelstvu v hojnosti zdravé vody. Křesťané tento pramen nazývají Pramenem Panny Marie, městečko pak Svatý Jan v Horách, poněvadž podle podání je rodištěm sv. Jana Křtitele.

Důležitost takového pramene ve skalnaté Palestině nemůžeme si ani přestaviti u nás, kde jsme zvyklí všude na hojnost vody. Byl to jistě onen pramen, který dal vznik osadě Ain Karimu. Pramen, nad nímž se vypíná mohamedánská mešita s obvyklým minaretem, je dnes zachycen v kamenné nádrži a je jakýmsi srdcem celého městečka. Od rána do večera přicházejí sem pro vodu arabské ženy nesoucí elegantně na hlavě hlíněné nádoby tak, jak je už nosívaly za dob Kristových. Jiné zase při odtoku pramene perou prádlo. Celý den tu vládne čilý ruch a hovor. Ba až z Jerusalema ti, kterým to prostředky dovolí, posílají si sem pro chutnou a zdravou vodu, jaké hlavní město palestinské nemá.

Ain Karim má dnes asi tři tisíce obyvatel, z nichž

bohužel velká většina jsou mohamedáni. Křesťané latinskí a pravoslavní tvoří tu jen malý zlomek.

Mezi arabskými domky s plochými střechami upoutají pozornost křesťanského poutníka především dvě svatyně: je to chrám Narození sv. Jana Křtitele a kaple Navštívení P. Marie. Obě patří OO. františkánům, kteří od časů křížáckých jsou věrnými strážci posvátných míst palestinských. Chrám i kaple jsou novějšího původu — pocházejí ze šestnáctého století — a jsou tu postaveny místo starých křesťanských staveb, které buď zcela zmizely, anebo o jejichž existenci svědčí pouze zříceniny.

První svatyně, jak ukazuje jméno, je zasvěcena památce narození sv. Jana Křtitele. Zvenku se vyznačuje štíhlou věží, vnitřek je trojlodní. Hlavní oltář je zasvěcen otci sv. Jana Zachariášovi a od něho sedm schodů vede do podzemní krypty, kde se podle podání narodil Předchůdce Páně. Zde jsme tedy na místě, kde Zachariáš bydlel a kde, nabyv zázračně ztracené řeči, zapěl chvalozpěv Benedictus.

Na konci městečka stojí druhá svatyně, kaple Navštívení Panny Marie. Je to vlastně jeskyně upravená za kryptu, která byla kdysi apsidou starého křesťanského chrámu. Poblíže jsou zříceniny kláštera a kostela z dob křížáckých. V pozadí kaple vyvěrá pramen, o němž se zmiňují již staří cestovatelé. Na pravé straně kaple je kámen, k němuž se poutá prastará legenda, vyskytující se již v apokryfu Protoevangelium Jacobi. Když Herodes dal v Betlemě a okolí vraždit nemluvnata a když jeho pochopové přišli také do Ain Karimu, tu prý Alžběta v úzkosti o život svého dítěte položila je na tento kámen, který se rozestoupil a dítě v úbočí hory skryl.

V této kapli, kde podle pozdější legendy měl Zachariáš svůj letní byt, P. Maria navštívila Alžbětu a zde pronesla díky Bohu chvalozpěvem Magnificat.

V Ain Karim je ještě jedno místo, které křesťanský poutník neopomene navštívit. Je to klášter a sirotčinec sester Naší Paní Sionské, jehož bílé stěny prosvítají na návrší bujnou zelení. Kongregace sester těchto

byla založena známým židovským konvertitou P. Marií Ratisbonne, jenž se v Římě obrátil ke křesťanství následkem zjevení Panny Marie, kterého se mu dostalo. P. Ratisbonne na malém klášterním hřbitově je také pochován a v zemi svých předků očekává své vzkříšení. —

Zijeme dnes v době kritiky a v době pochybností. A tak i poutník, který bloudí mezi tichými domky a vinicemi Aim Karimu, oddávaje se biblickým vzpomínkám, mimovolně si položí otázku, je-li opravdu historicky zjištěno a dokázáno, že Aim Karim je rodištěm sv. Jana Křtitele!

Z evangelia sv. Lukáše nedovídáme se ničeho jiného, nežli, že Panna Maria po andělském zvěstování „se spěchem se odebrala do hor do města judského“, a zde, vstoupivši do domu Zachariášova pozdravila Alžbětu. Není tu tedy řečeno o bydlišti Zachariášově ničeho více, než že to bylo město ležící v pohoří judském. Byl to však skutečně Aim Karim?

U vykladatelů Písma sv. starších i novějších setkáváme se s různými názory v této věci. Sv. Ambrož, sv. Jeronym a Beda myslí, že oním městem judským byl Jerusalema! Historik Baronius a četní pozdější exegeté míní žase, že to byl Hebron.

Než proti těmto míněním, která se opírají pouze o dohady čerpané více neb méně právem z Písma sv., stojí místní podání, jež sahá poměrně do doby velmi staré a proto jistě zasluhuje pozornosti. Už poutník Theodosius, který navštívil Svatou zemi okolo r. 530, praví ve svém cestopise, že město, kde P. Maria navštívila Alžbětu, je vzdáleno od Jerusalema 5 mil. Neudává sice světové strany, v které město leží, ale vzdálenost pěti mil zcela souhlasí s tím, jak je Ain Karim od Jerusalema daleko. Mnich Epifanius, který žil ještě před křížáckými výpravami, píše, že město, kde Panna Maria navštívila Alžbětu, je šest mil západně od Jerusalema a že sluje Karmelion. Název Karmelion, jak se zdá, není nic jiného, nežli zkažené jméno Ain Karim.

Počínaje ruským igumenem Danielem, který byl ve

Svaté zemi r. 1110 a který napsal nejstarší staroslovanský palestinský cestopis, všichni pozdější poutníci a všechny palestinské cestopisy označují Ain Karim jako rodiště sv. Jana!

I když tedy není možno dospět k naprosté historické jistotě, má přece, jak vidět, Ain Karim největší a nejlépe odůvodněný nárok, že byl bydlíštěm Zachariáše a že se tu sv. Jan narodil!

Ostatně, jako v jiných podobných případech v Palestině, třeba si uvědomiti, že při lokalizování biblických událostí velmi málo záleží na tom, abychom mohli s matematickou přesností určití místo, kde se to neb ono stalo. Půda Palestiny je posvěcená životem Spasitele jakož i osob jemu nejbližších. Zbožnost poutníka kráčejícího po palestinské půdě nebude menší, jeho city a jeho dojetí neutrpí újmy, i když ví, že v mnohých případech není možno zcela historicky zjistit, kde se ten neb onen biblický příběh odehrál. A tak, i kdyby snad Ain Karim nebyl rodištěm sv. Jana Křtitele, nikde si narození Předchůdce Páně a navštívení Panny Marie tak živě nepřipomeneme a nikde se s takovou vroucností nepomodlíme chvalozpěvy Benedictus a Magnificat, jako zde ve svatyních ain karimských!

(MAGNIFICAT. Luc. 1, 46—55.)

Po andělském zvěstování, když „slovo stalo se tělem“ a Syn Boží sestoupil do lůna nejčistší Panny, vypravila se Panna Maria se spěchem do města v pohorí judském navštívit svoji příbuznou Alžbětu. Srdce její bylo přeplněno nesmírnou radostí nad tím, že ji Pán zvolil mezi všemi ženami za matku svého vtěleného Syna. Radost tato a jistě i vnuknutí Ducha svatého bylo podnětem k této cestě. P. Maria toužila po tom, uvědomiti milovanou příbuznou o milosti, jaké se jí dostalo od Pána. Také spěch, s jakým nastoupila cestu, je projevem oné radosti, jíž oplývalo její nitro:

Ze slov svatého Lukáše vyplývá, že P. Maria cestu z Nazaretu do Judska konala sama a bez průvodu.

Cesta vedla přes Samaří do Jerusalema, a tuto cestu P. Maria dobře znala z poutí, jež konávala ke svátkům do Jerusalema. Cesta z Nazaretu do Ain Karim byla dosti dlouhá a obtížná: trvala 3—4 dny a kraj, kterým se bylo svatě Panně ubírat, byl vesměs hornatý a kamenitý.

Když P. Maria vstoupila do domu Zacháriášova, pozdravila Alžbětu způsobem na Východě obvyklým: objala Alžbětu, políbila ji a pronesla slova: Pán s tebou! Při pozdravu Mariině pohnulo se dítě v životě Alžběty a ona naplněna jsouc Duchem svatým zvolala: „Požehnaná ty mezi ženami a požehnaný plod života tvého . . .“

V odpověď na slova Alžbětina P. Maria pronesla chvalozpěv Magnificat.

Téměř celý Magnificat je složen ze slov a obrazů vzatých ze Starého zákona, především ze chvalozpěvu Anny, matky Samuelovy, děkující Bohu za to, že jí daroval syna. (I. Král. kap. 2.) Je to důkazem, kterak byla P. Maria s knihami Starého zákona obeznámena, jak ráda se zabývala jejich četbou a jak pronikla do jejich smyslu a tajemství.

Cteme-li Magnificat v původním řeckém znění, tu je nám ještě jedna věc patrnou: řečtina v Magnificat má ráz úplně semitský a předpokládá tudíž semitský, t. j. aramejský originál, z něhož sv. Lukáš svůj překlad pořídil. Způsob myšlení i vyjadřování je tu úplně semitský a řecký text je pouze jako průsvitný šat, jímž proniká původní znění semitské. Tento původní aramejský text Magnificat znal sv. Lukáš buď ze sdělení samé svatě Panny, jak mnozí za to mají, anebo aspoň z aramejského textu, který byl dle jejího sdělení sepsán snad některým jejím příbuzným. — O tom, že aramejščina, jazyk to tehdy v Palestině obecně užívaný, byl také mateřskou řečí jak P. Marie, tak i božského Spasitele, není žádné pochyby.

Dle obsahu lze Magnificat rozdělit na čtyři myšlenkové oddíly, které také můžeme nazvati strofami. Podle těchto strof pokusíme se nyní Magnificat přeložit a vysvětlit.

1. Velebí duše má Hospodina
a zaplesal duch můj v Bohu, Spasiteli mém,
poněvadž vzhlédl na ponížení služebnice svojí:
neboť, hle, od této chvíle blahoslaviti mne budou
všechna pokolení.

P. Maria především děkuje Bohu za milost, které se jí dostalo. Všechny síly a schopnosti duše v ní já-sají a velebí Boha, který skrze ni připravil spásu světu. Milost ona je tím obdivuhodnější, protože rod Davidův, z něhož P. Maria pocházela, byl v té době zba-ven starého lesku a slávy a potomci jeho byli v chu-době a hlubokém ponížení: přesto Bůh Marii, své ponížené služebnici udělil tu největší milost, jaké se kdy tvorů dostalo, učinil ji matkou svého Syna.

P. Maria je si vědoma celého dosahu a významu této milosti. Zrak jejího ducha pohlíží do budoucna a zří, jak všechna pokolení věřícího lidu budou ji bla-hoslaviti za to, že se stala matkou Páně. Blahoslavila ji Alžběta (Luk. 1, 27), blahoslavil ji Simeon ve chrámě (Luk. 2, 34), blahoslavila ji ona žena (Luk. 11, 27), která zvolala ke Kristu: „Blahoslavený život, který tebe nosil, a prsy, kterých jsi požíval.“ A od té doby úcta k Matce Boží nikdy neustala a neustane. Úcta tato, kterou Panna Maria prorocky předvíдалa, patří k samé podstatě křesťanství. Proto sekty, které úctu k Boží Rodičce odmítají, tím samým ukazují, že jim chybí podstatná část pravé nauky Kristovy.

2. Neboť učinil mi veliké věci ten, jenž jest mocný;
a svaté jest jméno jeho
a milosrdenství jeho trvá od pokolení do pokolení,
těm, kteří se ho bojí.

Oněmi „velikými věcmi“, které učinil Bůh blaho-slavené Panně, jest především rozuměti důstojnost Matky Boží, k níž byla vyvolena, a z níž jako z prame-ne vyplývají všechny ostatní milosti, jichž se dostalo P. Marii v té nejvyšší míře, jaké je stvořená bytost schopna. Tři vlastnosti Boží velebí tu P. Maria, které

se právě při vtělení Syna Božího ukázaly v nejjasnějším světle. Je to jeho všemohoucnost, jeho svatost a jeho milosrdenství. Svou všemohoucnost ukázal Bůh tím, že způsobil vtělení druhé božské Osoby, tedy zázrak převyšující všechny pomysl a všechny síly přirozené. Svoji nejvyšší a nedotknutelnou svatost projevila Bůh tím, že sám Syn Boží se musil státi člověkem a obětí neskončené ceny usmířiti nekonečnou urážku, které se lidstvo svým hříchem dopustilo proti Božímu majestátu. A milosrdenství zjevil Bůh tím, že padlého lidstva nezavrhl, jak zasluhovalo, ale že poslal Spasitele, aby je z propasti bídy a hříchu vytrhl a ztracené nebe znova mu dobyl.

Není v těchto několika slovech P. Marie naznačena celá dogmatická nauka o Bohu Vykupiteli?

3. Učinil mocné skutky ramenem svým,
rozptýlil ty, kteří jsou pyšní ve smýšlení
srdce svého,
sesadil mocné s trůnů a povýšil ponížené,
lačníci naplnil dobrými věcmi
a bohaté propustil s prázdnou.

Myšlenky P. Marie obracejí se nyní k dějinám lidského pokolení a k Boží prozřetelnosti, která je řídí a vede! Celé dějiny jsou jakýmsi zápasem mezi hříchy, které páchá člověk zneužívaje daru svobody od Boha mu dané, a mezi Boží prozřetelností, která to, co člověk zavinil, napravuje a obrací k uskutečnění svých záměrů. A tato prozřetelnost, jež stojí nad zmatenými osudy jednotlivců i národů, přivádí vždy pravdu ke konečnému vítězství. A právě tuto Boží prozřetelnost, která spravedlivě vše řídí, velebí v těchto verších blahoslavená Panna.

Plně bude ona spravedlnost uskutečněna v říši Mesiášově, kterou Syn Panny Marie založil. Oni ponížení a lačníci, o nichž mluví P. Maria, jsou titíž, které Spasitel v Horském kázání blahoslavil a jimž zaslíbil království nebeské. Pyšní, kteří hrdě přezírají chudé a nízké a pronásledují je; mocní, kteří sedí sebevě-

domě na trůně a své moci zneužívají k potlačování pravdy a práva; bohatci, kteří v hromadění pozemských statků vidí smysl svého života a zapomínají na svůj cíl věčný: ti všichni nebudou mítí podílu na království Kristově a místo nich tam budou ti, kteří na tomto světě byli chudí duchem, pokorní, tiší, kteří lačněli a žíznilí po spravedlnosti a byli pro ni pronásledováni. A tak Boží pravda a spravedlnost bude v říši Kristově slavit konečně a úplné vítězství!

4. Ujal se Izraele, služebníka svého,
aby se rozpomenul na své milosrdenství
(Jakož byl mluvil k otcům našim)
Abrahamovi a potomstvu jeho na věky!;

Prozřetelnost Boží, jež vede dějiny lidské dle svých tajuplných záměrů, ukázala se zvláště v osudech vyvoleného národa izraelského, který byl od Boha určen k vznešeným úkolům a byl proto ve zvláštním smyslu „služebníkem Božím“. Už Abrahamovi přislíbil Bůh, že v jeho semeni, t. j. v jeho potomstvu budou požehnána všechna pokolení země“. Zaslíbení toto táhne se jako červená niť dějinami Izraele, všichni potomní patriarchové a proroci je opakují a těší nadějí na příštího Mesiáše vyvolený národ v těžkých zkouškách, kterými jej prozřetelnost Boží podrobovala. Milosrdenství Boží, které se v oněch zaslíbeních jeví, stalo se skutkem — Bůh dle biblického způsobu mluvy se na ně „rozpomenul“ — tehdy, když v okamžiku vtělení poslal Syna svého na svět. A tento nejvyšší skutek božského milosrdenství trvá a rozlévá své účinky na všechny věřící po všechny časy až do skonání světa. Neboť skutečnými potomky Abrahamovými dle výkladu sv. Pavla (K Řím. 4, 1) nejsou ti, kteří od Abrahama tělesně pocházejí, ale ti, kteří jsou věrou, láskou a milostí spojeni a sjednoceni s tím největším potomkem Abrahamovým, s Kristem.

Tak P. Maria, jak vidíme, vyjádřila v Magnificat celou křesťanskou filosofii dějin kterou později obšírně rozvedl a odůvodnil svatý Augustin v díle De civitate

Dei . . . Je tam vyslovena nejvyšší chvála a oslava Boha, který padlé lidstvo pozvedl skrze Mesiáše zrozeného z pokorné dívky nazaretské a který je vede do svého království, jež bude uskutečněno v říši založené Kristem . . . (Příště dokončení.) DR. TOMÁŠ HUDEC:

PO ŽEHNÁNÍ SAMOTY

II

V samotě žil Spasitel za svého viditelného pobytu mezi námi, v samotě žije i nadále v nejsv. Svátosti. Jak je zde sám! Ve většině kostelů po odsloužení mše sv. už kostelník chřestí klíčky, aby zas mohl po své práci, a Spasitel zůstává v kostele sám po celých následujících 23 hodin. Vězeň ve věznici více se stýká se svými spoluvězni než Spasitel v nejsv. Svátosti s námi. Je vězněm lásky, vězněm už 2000 let a vězněm bude až do dne soudného. A pozoruhodno, že právě ve své samotě připravuje nám největší hody své lásky. Není větší samoty než samota nejsv. Svátosti a není větších darů než dar Ježíše svátostného. I zde to největší, spojení Boha s člověkem, je podporováno a doprovázeno samotou.

K tomuto svátostnému Spasiteli je dobře pospíchat, ho v tichu kostela a v samotě svatostánku hledati, chceme-li se naučiti samotě. Usilujeme-li jinde, na př. doma o samotu, snadno je nám v duši smutno, zříkáme se světa a nevíme dobře, čím duši naplniti. Ale v kostele to dobře víme. Cítíme přítomnost Spasitelovu lépe než kdekoliv jinde. Naplníme Jím duši svou, s ním obcujeme, s ním se těšíme, jemu žalujeme. V tichu kostela, ať už jsme tam sami nebo s jinými, ale nám takřka při rozmlouvání s Bohem nepřítomnými, v samotě a tichu kostela nejlépe porozumíme kouzlu samoty, naučíme se ji milovati a z jejího požehnání těžiti.

..Z kostela si ji pak už snadněji přeneseme do ticha svého pokojíka nebo do ticha Boží přírody a dlou-

hým cvikem můžeme docílit, že budeme mít samotu všude, i v shromáždění tisíců, když po příkladě světců v koutku svého srdce najdeme si místočko, kde bychom rozmlouvali a těšili se, téměř pokradmu, s Bohem svým, i když na venek obcujeme s přítomnými.

Vedle samoty před oltářem můžeme samotu hledati a cvičiti se v ní doma. Má matka žádala po nás dětech, abychom zachovávali v některých hodinách denních silentium, ticho. Netrpěla nám, když jsme se skoro ráno dali do řeči, chtěla ticho při jídle a chtěla je při některých pracích. Myslím, že v některých rodinách dosud podobné zvyky zachovávají, ač důvod pro zachovávání je třeba už jiný než náboženský. Jsou to zbytky tradice, kdy dříve býval vymezen čas k radosti, zábavě a čas k soustředění myslí, k tichu. Je to kus domácí řehole. V některých hodinách věnovali se členové rodiny sami sobě, v ostatních pak se rozproudila živá zábava. A bývali veselejší předkové než my při všem tom těžkém jejich životě. Kde dnes si už při práci zaspívají, kde se tak srdečně, nenuceně a vesele pobaví, jak tomu bývalo částečně na venkově ještě za našich dětských let! Odřekli si na chvíli zábavu, aby pak její slast lépe cítili. Dnes nejraději bychom se bavili pořád a opravdu se pak nebavíme nikdy. – Tolik překrásných písní, náboženských i světských, tolik básní a říkánek dali nám naši předkové, a na vznik jejich měly asi značný vliv soustředění myslí, ticho a samota, ve kterých se cvičili.

Neškodilo by tradici předků oživit, a kde jest, ji udržeti. Praví-li apoštol, že z každého marného slova budem skládati účty, kolik slov marných bychom si ušetřili při troše domácího silentia, ticha. Jak rádi bychom někdy jazyk na uzdě drželi, víme, jak nám mnohomluvnost škodí, ale nemáme cviku. Ticho v určitých hodinách denních by nás vycvičilo. Tak těžko se modlíme. A vidíme, že děti dnes většinou se modlit nedovedou ani doma ani v kostele. Říkává se často, že pohled na modlící se dítě vzdělá dospělého. Ale na našich dětech se málo vzděláme. Nedivím se tomu. Dítě je roztěkáno po celý den hrou, mluvením, školou,

kamarády. Nemá chvilku soustředění, ticha, samoty. Takto roztěkané, rozptýlené, nedovede se modliti a nebude se rádo modliti. Nestojí ani modlitba dospělých v takových okolnostech za mnoho, tím méně u dítěte. Tolik by zde prospěla snaha o trochu ticha, samoty v rodinách. Hned už ráno, aby dítě i dospělý aspoň v ranní hodině byli soustředění a schopni modlitby. Též během dne, hlavně když otec je v práci mimo dům, vymeziti dětem některou hodinu, aby se věnovaly samy sobě. Navyknou si aspoň hledati též štěstí samy u sebe a nebudou vždy potřebovat hejno kamarádů a kamarádek kolem sebe. Jistě pak po skončeném silentiu budou opravdověji, slušněji, nenuceněji dětštěji veselé.

Hodí se zavést si též silentium v rodině, když rodina jde k sv. zpovědi. Určiti si na to den, dva, tři dny, hlavně při velikonočním sv. přijímání. Pokusiti se o silentium v době adventní, postní. Aspoň nějaký začátek učiniti, prakticky vyzkoušeti. Výsledky pak už povzbudí k dalšímu. (Příště dokončení.)

P. MANSUET STON, O. MIN. CAP.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Novozákonní obět mše svaté, o níž pojednávaly liturgické články minulého ročníku, zprostředkuje nám ovšem také milost, ale především je službou Boží. Zato svátosti, ony liturgické úkony, jež církev od dvánáctého století ustáleným zvykem nazývá sacramenta, jsou prostředky, jež přímo přivádějí do lidské duše milost podle jejích potřeb. Tuto milost nám zasloužil Bohočlověk a Velekněz Ježíš Kristus svojí obětí na kříži, která ustavičně v církvi trvá prostřednictvím viditelných Kristových zástupců. Bývají proto nazývány svátosti „ostatky Božího vtělení“, ba i „ostatky nejsvětějšího Srdce Páně“, vždyť vytryskly z otevřeného boku Kristova a sv. Augustin zdůrazňuje, jak obezřelého slova užil Evangelista (vigilanti verbo usus est), když řekl o vojákově, že OTEVŘEL, nikoli probodl

nebo zranil Kristův bok. „Tam se otevřela jakýmsi způsobem brána života, z níž vytryskly svátosti církve, bez nichž nelze vejít do života, jež je pravým životem.“ (Sv. Augustin, Tract. 120. in Joan. n. 2.)

Nejsou však svátosti snad mrtvými ostatky, jsou spíše plny života jakožto úkony samého Krista. Vždyť svátosti i ti, kdož jimi přisluhují, jsou pouhými nástroji, hlavním činitelem je Kristus. Kristus křtí, posvěcuje, rozhřešuje. Kristus, nebeský Liturg, žijící tajemně ve své církvi, jež se zrodila z jeho krvavého sňatku s dřevem kříže, je prvním udělovatelem svátostí. Jím, po případě jeho apoštoly, byly také stanoveny podstatné liturgické formy pro udělování svátostí. V nepodstatných částech ovšem byl a jest i nyní způsob udělování svátostí různý, podle dob a krajů. Církev jenom přesně určila, přizpůsobila potřebě doby materiální obřady, jež jí božský její Zakladatel svěřil. Nestaví tyto svátostné obřady přehradu mezi Krista a naši duši, jejich úkolem je spíše, aby nám daly pocítit oživující styk mezi naší duší a neviditelnou hlavou — Kristem.

Současníci Kristovi ovšem nepotřebovali svátostí. Slovo z úst Mistrových, dotek jeho ruky nebo roucha stačily k uzdravení choré duše nebo nemocného těla. Ale co po Kristově nanebevstoupení? Jak poznají lidé, že se jim dostalo milosti? Ubohá duše vězí v okovech těla a nemůže chápati nebo milovati ničeho, co se jí nezjeví cestou smyslů. Proto užívá neviditelný Kristus viditelných znamení, symbolů, aby se nás dotkl svou milostí. Sám by se obešel bez tohoto zprostředkování pomocí znamení, jež mohou vnímat naše smysly; pro spásu naší lidské přirozenosti se však vhodně přizpůsobuje jejím potřebám a volí lék, vhodný proti její nemoci. Proto tedy svátosti, symboly, smysly vnímatelné, naznačující i působící milost.

Dobrodíní sedmera svátostí provází člověka od kolébky až do hrobu. Šťastní lidé, kteří se rodí, rostou a umírají, jsouce obklopeni péčí církve, jež jimi přisluhuje, jejímž rukám je odevzdal božský Samaritán; až do té chvíle, kdy se vrátí k soudu. Až do té doby

je církev pravidelným útočištěm raněného, chorého lidstva. Ti, kteří nepoznali tohoto útočiště, jsou jako lidé vyloučení ze společnosti, zápasící bez lékaře a bez léku o zachování vlastního života.

Svátosti jsou tedy pravidelnými prostředky milosti. Odmítati je vědomě, znamenalo by vydávati se na pospas duchovní smrti. Jenom duše, která je z oprávdového důvodu skutečně nemůže přijmouti, má právo, aby ji Ježíš posvětil skrze sebe sama.

Hlavní ze všech svátostí je nejsvětější Svátost našich svatostánek, neboť v ní se nám dává podstatně sám Kristus, kdežto v ostatních svátostech je jeho vliv vzdálenější. K ní také směřují všechny ostatní svátosti: Svátost svěcení kněžstva má účelem konsekraci Eucharistie; křest, biřmování, pokání, poslední pomazání připravují na její přijetí; svátost stavu manželského naznačuje spojení Krista s církví, uskutečněné svatým přijímáním. (Sv. Tomáš Aq. Summa theol. III, q. 65, a. 3.)

Nepodstatné obřady, jichž užívá církev při slavném udělování svátostí, liší se od svátostí jednak tím, že je ustanovila církev, jednak tím, že jejich přímým účelem je nikoli udělení milost, nýbrž povznést úctu ke svátostem. Tomuto účelu také opravdu slouží, napomáhající ozdobě a velebnosti kultu, jenž snadno ochabuje bez vnějšího přispění. Budí víru a pozornost přítomných a takřka vedou rozum, aby tím lépe chápal nauku o svátostech a hlouběji si ji vtiskl v paměť.

Církev obdržela od Krista moc ustanoviti všechno to, co náleží k důstojnému přísluhování svátostmi, a církevní sněm tridentský stíhá klatbou každého, kdo by tvrdil, že „je možno pohrdati přijatými a schválenými obřady církve katolické, obvyklými při slavném udělování svátostí, nebo že udělující je může podle libosti vynechat, aniž hřeší, nebo že kterýkoli duchovní pastýř je může změnit v jiné nové obřady.“ (Sess. VII. can. 13.)

Těmto obřadům přikládá církev opravdovou účinnost, jak patrně ze slov, jimiž je provází. Nepůsobí

ovšem úkonem samým jako svátosti, nýbrž dosahují účinku přimluvou církve, jejíž prosby, jak praví sv. Tomáš, jsou u Boha vyslyšitelné.

Nuže, všimněme si liturgie jednotlivých svátostí.

*

Křest je branou do věčného života a nevyhnutelně nutný k spasení. Římský rituál i různé diécesní rituály znají dvojí liturgii křestní, způsob, jak křtí děti a jak dospělé. V obou těchto způsobech jsou staženy liturgické úkony, jež ještě na počátku středověku byly od sebe odděleny:

1. Přijetí do stavu katechumenů čili křtěnců — až do podání soli.

2. Liturgické úkony při t. zv. skrutiniích, od prvního exorcismu nad křtěncem až do recitace apoštolského vyznání víry a modlitby Páně.

3. Liturgické úkony v den křtu, a to před křtem, při něm i po něm.

Při křtu dítek nejsou obřady, zvláště přípravné, tak rozvinuty jako při křtu dospělých. Ti mohou už chápat smysl slov, jsou s to, aby odpovídali na dané otázky, jejich účast na obřadu je činnější a osobnější. Ale v hlavních obrysech je posvátný úkon stejný u dětí i dospělých.

Právě poněvadž je křest tak důležitý v plánu lidského spasení, obklopila jej církve tolikerými slavnými obřady. Kolem ústředního úkonu, omytí křestní vodou, jež ustanovil Kristus, seskupila modlitby, jež mají připravit duši na tuto svátost, a použila gest a symbolů, jež mohou výrazně naznačiti zrození k životu křesťanskému.

Církve pochopila, že je třeba přípravy, úměrné tak vznešenému daru, jako je nový božský život, štípený do duše. Proto ustanovila katechumenát, dobu vyučování a výchovy před přijetím křtu. Časem pozbylo toto církevní zařízení životnosti, poněvadž přibývalo dětských křtů, zbyly však z něho v křestních obřadech zřetelné stopy.

Vstup do katechumenátu předcházeli kdysi o něko-

lik měsíců vlastním přijetí křtu. Přípravana křest, u dospělých vždycky nutná, je dnes při dětských křtech pouhou vzpomínkou. Vyučování katechismu se u dětí odsunuje až na dobu před prvním svatým přijímáním. Ale z úcty k starému podání i ony procházejí řadami křtěnců, církev v podstatě zachovává obřady jejich při přípuštění do stavu křtěnců.

Křest vyžaduje upřímné přilnutí k pravdě, neboť má dáti křtěnci plnou víru, jež mu zajistí věčnou blaženost. Aby obdržel tu plnou víru, musí po ní toužiti; aby po ní toužil, je nutno, aby znal alespoň její základní prvky. A tak dospělý člověk, poučený o podstatných bodech křesťanské nauky, může odpověděti na otázku, kterou mu dává kněz hned na začátku křesťanských obřadů:

Co žádáš od církve Boží? — Víru. — A co ti dá víra? — Život věčný.

Tak dosvědčuje, že má už počáteční víru, jejíž úplnost nalezne ve křtu a s ní naději na věčný život. (Pokračování.)

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

SV. FRANTIŠEK SALESKÝ

Není mým úkolem pojednat o učení školy sv. Tomáše a Molinovy o věci předurčení či předzvěděni. Tolik jsem povinen říci, že sv. František se po této zkoušce přidržel mínění Molinova, ač nijak nevystupoval proti učení sv. Tomáše. Kolik duší se již zachytilo na stéble zkoušky Františkovy! Jen Bůh a jeho svatí to vědí. Neboť prožitá trýzeň dala Františkovi cit pochopiti utrpení úzkostlivé duše a položila základy duchovní strategie a taktiky salesiánské lásky k Bohu, která má přemoci celého člověka právě tím, že je láskou. „Neboť láska je trpělivá, shovívavá, dlouho čeká, odpouští, nemrzí se . . .“ píše sv. Pavel.

Láska k Bohu se stává nosným pilířem života Františkova. Skončena studia v Paříži r. 1588, splněno přání otcovo, aby cestoval po Francii, a za krátko Padua vítala Františka, nového žáka slavné právnické fakul-

ty. Mladý šlechtic studoval práva, ale srdce tíhlo k bohovědě; nedal se mu zmásti učený jesuita Possevin: „Studuj jen světské vědy. I když budeš hlásat slovo Boží, tvé rty mají ostříhat umění.“ A zase právní knihy se střídaly se spisy sv. Otců a bohoslovců, studium s modlitbou a cvičením ve ctnosti.

Nebyly ještě skončeny všechny zkoušky, které Františkovi dala podstoupit ruka Boží. Dvakrát se brání nastrojeným léčkám slizkého hada nečistoty, nová zaslíbení lilie sv. čistoty, nové příčiny být pokornějším a opatrnějším. Již již stojí na prahu věčnosti a vítězí nad láskou k tělu velkodušnou nabídkou svého těla k pitvě, až zemře. Bůh ho však potřeboval ještě — na zemi.

*

Rodiče Františkovi již viděli své sny o jeho budoucnosti uskutečněny. Vyhlédnuta vhodná nevěsta, zajištěna hodnost státního rady a proboštství v anebyské kapitule. Nový boj o povolání ke kněžství, boj tím bolestnější, že se František bránil samým rodičům a on je přece tolik miloval. Jenom strýc Ludvík stál při něm. Zvítězily prosby, František došel, po čem ve skrytu duše od dětství toužil — na sv. Tomáše r. 1593 přinášel Nejvyššímu svou první oběť Nového zákona. Viděl se plnomocníkem Boží lásky, dobrého Pastýře, dárce pokoje. Miláček chudých pro svou lásku a prostotu, miláček mocných duchem i mocí pro svého ducha, ač se jinak nelišil navenek od sobě rovných. Žil přiměřeně, ale skromně; tichý a přívětivý, než nikoliv upejparý, přepjatě nesmělý; uctivý a zdvořilý, ne nucený a zlomené šíje. Neboť „pravou zbožnost lze dobře spojití se slušností a zdvořilostí i s jinými vlastnostmi, které zpřijemňují společenský styk. Křesťanská zbožnost nežádá, aby člověk byl ošumělý, zamračený, nezdvorný a hrubý. Ba naopak, zbožný člověk hledí si vlídnosti a laskavosti, svým jemným chováním hledí do srdcí bližních zaštipiti lásku k ctnosti a zbožnosti. Bohu máme sloužiti s radostí a svobodni, volni jako synové Boží, ne zasmušile a zatrpkle. Du-

chu křesťanské víry se snad nic tolik neprotiví jako nucenost, zotročilost, ohnutá páteř; vždyť Bůh sám chce, abychom k Němu chodili jako děti k otci!"

Věrný v povinnostech, zanícený horlivostí pro slávu Boží — jí dal svou všechnu životní sílu, trpělivý a celý v rukou Prozřetelnosti, Opravdový apoštol.

*

František — apoštol bludařů, obroditel chablaiska. Nazval bych tuto dobu (1594—1599) Františkova činného života vítězstvím tiché, zato nebojácné a vytrvalé lásky k duším, vytrysklé z lásky k Bohu. Vžijte se jen do vnitřního stavu odpadlíků nebo prvního jejich pokolení; to otec lži nejvíc škrtí, nejprudčeji otravuje a kalí oko, že do zuření rozdražďuje boľavou sítnicí duše paprsek svaté Pravdy. Jak otevřít uši zuřivců, čím se ochrání proti výlevům jejich nenávisti? Tož vyšel František mezi kalvínce; zamítl ochranný vojenský průvod, neslyšel proseb rodičů. Volala propast bídy duší; silný držel slabého, aby propast nenávisti zálil propastí lásky. Abyssus abyssum invocat.

Nemožno apoštolům Františkovi a jeho druhu Ludvíku Salesšskému se ubytovat v hnízdě bludu v Thononu; budou tam denně docházet z allingesské tvrze. Po prvé je vidí Thonon v divné společnosti: okolo dvou apoštolů povykuje luza a děcka, ani měšťanů nechybí, vzduchem proletuje výsměch, nadávky, hrozby, bláto, zafičí kámen nebo protivně slina plivnutá ze špinavých úst. První kázání téměř bez slova, jenom vzpomínky z Písma odpovídaly zarytcům. Ludvík klesl v odvaze, ale František se radoval, že může pít kapky z hořkého kalicha Páně.

Začal zápas. Meč svaté pravdy jediná útočná zbraň „zraňující“; ostatní zbraně Františkovy neranily. Může ranit trpělivost a tichost, může ranit usměvavé snášení urážek a nenávisti, může ranit obětavost či láska k dítěti nebo k chudácu? Denně dvě cesty z Allinges do Thononu, za každého počasí i v zimě, kdy domácí neradí a s obavou vycházeli do kraje; kolik

úkladů o život Františkův často podivně zmařených, nechybělo zbloudění v lesích, když horlivost o obrácení kalvínského šlechtice zdržela Františka i průvodce do tmy; nocleh na vsi v obecní pekárně nebo na stromě v lese celou mrazivou noc. Ráno zase vidělo Františka spěchat s laskavou tváří k Thononu, aby hladil děti, těšil chudáky a zarmoucené, začal navštěvovat rodiny a rozmlouval o všem; neútočil, nejvýš vysvětlil učení církve. Nebál se vrhnout mezi soubojníky a získal zase dva přívržence. Tíse snášené násilí a bezpráví stále odpouštěné a nemstěné jenom získávalo ušlechtilé pobloudilce. Sli za Františkem dobří lidé a predikanti ne a ne se veřejně postavit k řečnickému zápasu, jenom seli zášť, nenávisť, nářknutí, úklady proti životu.

Kde nabírá František síly proti toliké zlobě? Hluboká propast, na dně hučí řeka, přes propast omrzlý dubový kmen. Kdo by si troufal přejít? A přece každého dne leze na kolenou po trámu „ten papeženec“; to František chodí do Marina sloužit mši sv. a tam se radí s Vševedoucím, tam si vyprošuje světlo a sílu, tam přilévá do ohně srdce olej Boží milosti. Modlitba, stálá vůle za svatostí a za láskou a vzdělaný duch rozbily zdi nenávisť. Dávno bydlí František v Thononu, mnoho kalvínů — i kazatelé — se obrátilo. Chybí znovuzrozené obci Páně jen dům Boží. Zavedla cesta Františka k vladaři do Turina a tam vyprosil nařízení, aby byl katolíkům vrácen kostel sv. Hipolyta. Nové rozbouření v Thononu; bude krvavá řež? František oddělí nepřátele vlastním tělem; a po letech zase to u sv. Hipolyta zazáří světlem svéc, až o půlnoci zazpívají šťastné děti církve „Narodil se!“ V obnoveném chrámu zpívají první mši sv. jitřní.

Zastav vítr; nezastavíš. Chyť padající lavinu; jsi slabý. Obracení spělo ke konci. Neobětoval ses nadarmo, Františku, neodpouštěls, nemodlil ses, nebděls, nezáležals vlastním potem a krví lásky vyprahlou skálu! Zase vztyčovali kříže, zavěšovali svaté obrazy, zase se tvé navracené ovce modlily za viditelnou hlavu, zase se očišťovaly u mřížky zpovědnice a hostily u ne-

beského stolu. Přišel a viděl biskup, navštívil vévoda savojský a kardinál Medici, pozdější Lev XI., viděli, zaradovali se a požehnali setbě Boží, vévoda zákonem lidsky zajistil vzešlé osení před zkázou. Jenom věrná láska k bližnímu odvedla Františka na chvíli zpět do Annecy, aby pomohl morem schváceným katolíkům. Neváhal ošetřovat, zaopatřovat, pochovávat odsouzence nemoci, pokáním usmiřoval trestající a zkoušející ruku Boží. Nebyl dy odešel z Annecy, ale biskupův rozkaz byl jasný. Vrátil se mezi své v Thononu, aby zase od nich odešel k biskupské berle. Tichostí, mírností a láskou zvítězil nad protivníkem - vládcem zbloudilých duší; byloť slavně prohlášeno: „Blažoslavení tiší, neboť oni budou vládnouti zemi!“ (Pokračování.)

J. PAPICA.

PRACOVNA

DOMOV.

Sedíte v teplé, záclony spuštěné, kolem vás se ozývají milé, známé hlasy. Svět z venčí jest uzavřen. Nic vás nerozrušuje, nerozptyluje. Jste mezi těmi, kteří vás mají rádi, kteří vám rozumějí, pro které je sladko žíti. Vyplňují vaše nitro, dávají vám něco, pro co máte tak širokou a hlubokou propast ve svém srdci.

Námořník na lodi: vítr šileně skučí, loď si zvolna prorývá cestu vlnami, jež vztekle bijí do boků. Bouře řádí a přece námořník je doma. Má rád ty vlny. Dávají mu něco, totiž možnost boje, vítězného zápasu. Vyplňují jeho nitro, jeho život.

Sedím ve své studentské světnici, prázdné, pusté, jejíž stěny zdobí kříž a pak nějaká mazanina, kterou se již dva měsíce marně snažím rozluštit. Je studeno a chladno ve světnici a — přece jsem doma: Jsem u svého psacího stroje, sedím nad haldou svých knih u svých poznámek. Knihy, spekulace na stech lístcích, útržcích zachycené, stokrát převrácené. Hledání, proniknutí, lepšího, dokonalého poznání pravdy. Za těmi knihami, za těmi papíry mizí mi všechno, co může

býti, vidím jen lačné duše, jež mi zvědavě hledí přes rameno: Dáš nám, nám také, chceme něco od tebe slyšeti z toho, co jsi prostudoval, probadal . . . A tak s úsměvem zavírám okno před třípytem řinoucího se světla z luxusního protějšku. Mám SVŮJ domov, hledám pravdu . . . Co sladšího nad to, jak se srdce při tom plní a rozšiřuje! Doma, u svých knih. Doma? A přece ne! Jedna kniha z těch mých knih druhou potírá, jedna druhou vyvrací jedna druhou se snaží doplniti, zbytečnou učiniti. Stále a stále to tedy puďí vpřed. Nenašli pravdu ti moji mistři tak, že by nebylo nutno dále a výše a hlouběji toužiti. Bili se kolikráte krvavě navzájem.

Nejsem z těch, kteří by svým ideovým odpůrcům podkládali nepoctivost. Ach, tak poctivě se snažili jako my, lépe věc proniknouti a osvětliti ji jasněji, než se nám to podařilo. Věčný příliv a odliv myšlenek znamená studium vůbec a studium posvátné vědy zvláště. Jen pomalu, bolestně se prodírala svatá věda vpřed. Jen pomalu přicházela k přesným závěrům. Temné boje, nesčetná kacířstva leží na poli tohoto zápasu o uchopení pravdy. A tak nejsem ještě doma — doma se nezápásí, doma je klid, mír a slast. Nemáme zde absolutního klidu, nemáme svého štěstí tak, jak bychom si je přáli míti.

Není doma námořník, protože ví, že kolikráte podlehne ve svém zápase, protože si to moře záludné již tolik jeho bratří vyžádalo, a že si snad jednou i jeho vyžádá. Touží proto po jednom přístavu, ze kterého jednou zvládne moře všech zápasů, všechna moře, vítězně a dokonale.

Není doma ten boháč z protějška, protože se stále bojí, že se mu to bohatství rozuteče. A rozplyne se jednou. Ví to. A proto není doma ani za hedvábnými záclonami, u kouřícího čaje ve stříbrné konvici.

Nejsme doma. Jsme děti, které zbloudily, jež rodiče někam zavedli daleko do hlubokého lesa. Dlouho se nevrací naše pramáteř Eva. Snad nás hledá. Hledá nás a my hledáme ji, aby nás konečně již uvedla domů. Jdem domů . . .

Zde jest všechno tak malé a úzké, ne, to není náš domov. Vždyť se v něm duše nemůže ani napřímít ani vydechnouti, natož zajásati. Nekonečný Bůh, jeho nekonečná teplá láska toť domov, v němž jest dosti místa pro všechny, pro všechny lačné, hltavé, nenasytné, pro všechny, kterým nestačil svět. Rozumíte teď Aristotelovu slovu, jež napsal, nežálež kde: „Bůh je vlastním příbytkem duchů“? Rozhodně jistě ucho- píte žhavě volání sv. Augustina: „Zdaž by nezajásal pouťník, nemající, neznající ani svého původu, v bídě, v lopocení a v hořkosti, kdyby se mu řeklo: Jsi synem senátorovým, tvůj otec má nesmírné bohatství. Dovedu tě k tvému otci. Jak by nejasal takový člověk, kdyby mu to řekl někdo pravdomluvný.

Nuže, přišel někdo pravdomluvný, apoštol Ježíše Krista, a pravil: Proč si zoufáte? Proč se trudíte a proč vás stravuje váš smutek? Proč, následující své žádostivosti, dáváte se hubiti ubohostí její rozkoše? Vždyť máte otce, máte vlast a máte bohatství. Kdo jest ten otec? Drazí, jsme dětmi Božími.“ (St. Augustinus: Enarratio in Ps. 84. nro. 9.)

Bůh Otec! Tedy u Otce, tedy tam jsme doma! Jen on má všechno, vždyť náš tatínek vždy všemu nejlépe rozuměl! Jen zápas o Boha, protože o Otce, o Lásku nezeslabí, nezmenší, neubíjí, protože se dotýkáme Boha, a kdo se dotýká Boha, přijímá jeho sílu. On jest oheň, který zahřívá a který zahřeje i lidi nejchladnější, kteří již se vším vyúčtovali, a kteří se dívají s hořkou pochybovačností na všechno stvoření, proto že je poznali a prochutnali až do dna. Jen on jest dobrem, jež neunaví, protože je nemůžeme nikdy dokonale do dna vyčerpati. Jen on nezraní, jako ranívají lidská přátelství, když ukazují své slabosti, jen on nenaplnuje duši tíživým smutkem, protože jest krása sama a věčná mladost, jež dává věčnou radost.

Chcem všichni domů. Jděme tak, jak šli svatí praotcové, o nichž píše sv. Pavel: že „zdaleka vzhlíželi k příslibením a vyznávali, že jsou poutníky a hostmi na zemi. Ti, kdo takto mluví, naznačují, že hledají domov“ (Ad Hebraeos XI. 13) . . „Neb nemáme zde

trvalého bydliště, nýbrž věčného hledáme v nebesích.“

Chceme všichni domů. Nechtě tedy jdeme doopravdy domů a ne do jeskyně plné dábelkých přeludů. Tam, doma, se všichni najdeme, tam si porozumíme, všichni, i ti, kteří si zde říkáme protivníci, tam budeme jeden druhému vděční za pomoc, za nutkání, abychom hledali, úporněji hledali, ještě lépe hledali. Tam se najdeme všichni, kteří jsme se po celý život marně hledali, toužíce po někom, kdo by nás měl upřímně rád, tam najdeme toho, kdo byl naším ztajeným, pravým, neznámým dobrodincem.

Když píší tyto řádky, dobývá se mi k sluchu refrén německé písně, kterou jsem slyšel kdesi v Německu, když jsem jednou v podvečer projížděl širou plání . . . Z vedlejšího oddělení doléhala ke mně samotnému píseň zpívaná tvrdými hlasy, snad bývalých vojáků snad nějakého vojenského sdružení: In der Heimat, in der Heimat, da gib't's ein Wiederseh'n! V domovině, v domovině, tam se shledáme!

Bože, doved' tam všechny své děti! BRAITO.

K ČASTĚJŠÍ SVATÉ ZPOVĚDI.

Táže se někdo z Prahy, jak zameziti, aby častější svatou zpovědí nenastalo jakési zmechanisování, aby se totiž určité hříchy jaksi neustálily.

To právě musí býti účelem častější svaté zpovědi. Nesmíme považovati svátost pokání jen za jakousi koupel. Nesmíme jednat, jako jsme jednali, když jsme byli malí. Umyli nám ručky a tvářičky. Ach, jak se to pak s novou rozkoší zase hezky hrálo v blátě a pís-ku . . .

Podstatnou částí svátosti pokání jest právě pevné předsevzetí polepšení. Předpokládám, že se nedopouštíte již těžkých hříchů. Zde jest opravdu nebezpečí, aby se naše hříchy nestaly takřka naším stabilním inventářem a aby nebyly naším pravidelným přínosem do zpovědnice. Častější sv. zpověď má právě za účel dosáhnouti milostí Boží, poskytovanou a udělovanou vždy rozhojněně v každé svátosti, umenšení

našich nedokonalostí, zmenšení počtu hříchů neb aspoň počtu provinění proti určitému hříchu. Proto si vždy před každou častější svatou zpovědí umiňme, na jeden hřích zvláště dávatí pozor. Ten hřích pak bedlivě stopujme po celou dobu mezi dvěma svatými zpovědmi. Varujme se pečlivě příležitostí, potlačujme náklonnost, která nás k tomu hříchu vede. Častěji za dne si vzpomeňme na své předsevzetí, hlavně pak si připomeňme, když je nám vejítí do okolností, ve kterých jsme se oněch hříchů dopouštěli. Uvažujme o Božích dokonalostech a srovnávejme s nimi svůj život. Uvidíme pak, co máme napravití. Boží dokonalost bude naším nejlepším zpovědním zrcadlem, jež nám nemilosrdně ukáže, jaké jsou naše chyby, viny, skvrny.

BRAITO.

NOVÁ MODLITBA K SV. MARTINU.

Svatý Martine, jenž's kusem pláště svého
přikryl kdysi pocestného,
pohled též na naše dnešní ženy,
jak jsou nuzně přioděny,
jak jsou na tom hůř než chudák bédný,
oblec, prosím, přece naše ženy!

AD DEUM, QUI LAETIFICAT JUVENTUTEM MEAM.

Spolubratřím!

Přistupuje k oltáři staříčkový, nemocný, slabý a znavený kněz. Zdá se mi, že se ani nedovleče k oltáři. Pravím si: Můj Bože, tenhle kněz zemře dříve, než vysloví jediné slovo. Tak jest churavý!

Avšak, hle, již se postavil uprostřed dvou svící a pozvedl k nebi svůj zrak! Rázem omládl, rázem zesílil. Hory by mohl zlézati. Plameny svící poskakují pod jeho vzdechy.

Když jsem viděla tuto změnu u kněze, jenž by nyní mohl na ramenou hory nositi, cítila jsem jak celé mé srdce i tělo a všechno vlastně ve mně zajásalo radostí, vše ve mně ožilo novým životem.

Vidím a cítím, ale nemohu vysloviti toho, co cítím a vidím, onoho dojmu, jež ve mně vzbudily ony povzdechy vyslané k Bohu, ten žár jeho očí, jež šlehá až k srdci Božímu!

A jakýsi hlas mě ujišťuje, že kněz, chudý a čistý, je sám také obětí lásky a poslušnosti a tak obrazem Boha obětovaného. Bůh nemůže ničeho odepřítí takovému knězi u oltáře, protože je to živá oběť.

„Myšlenky“ str. 37. Sestra od Ježíše Ukřižovaného.

ŽEŇ

VNITŘNÍ ŽIVOT.

Stále zdůrazňujeme, že J. Kristus jest středem našeho snažení, protože jím se dostaneme k Otci. Proto jsem s nadšením uvítal poslední dílo jednoho z dnešních největších exegetů: P. LAGRANGE: L'EVANGILEDE JÉSUS-CHRIST. (Gabalda, Paris 1929, str. 700, lex 8^o, cena : 50 Frs.) Jest to „labutí zpěv“ stařešiny exegetů. Nikdo nezná tak dobře Evangelia, Sv. Zem a celou odbornou literaturu jako on. A proto jsem mu tolik vděčný, že podal takovou dobrou „harmonii evangelií“ s použitím všech dosavadních vědeckých výsledků. Kristus v knize jest opravdu Bohem a člověkem velebným, svatým, ke svatosti volajícím. P. Lagrangeovi prvému se podařilo vědecky zachytiti exegesi Evangelii způsobem, jež sytí a zahřívá i duši nesmrtelnou!

Je v tomto Ježíši, jež přišel, „aby všichni měli život a to hojně jej měli“, ukazuje vzrůst duše v Bohu sv. Pavel. Dávno již vábí učence možnost zkonstruovati mystickou nauku tohoto učitele národů. Z posledních pokusů i širší čtenářské. obci přístupných můžeme s radostí doporučiti novinku: Dr. WIKENHAUSER: Die Christismystik des hl. Paulus (Aschenorff, Münster, 1928, str. 140, lex 8^o, cena 2'80 Mk.) Nejprve se v knize seznamujeme s výkladem myst. výrazů sv. Pavla, nato ostrými rysy kreslí mystické spojení věřících s Kristem, jež dává duch život a jeho vzrůst. Dokonalá jest srovnávací studie mystiky sv. Pavla a východního současného mysticismu, jež ukazuje na nadpřirozenost a samostatnost původu naší mystiky.

Je třeba, abychom poznali svého Ježíše, zdroj našeho duchovního života. Výrazně a theologicky vykreslil jej P. HÉRIS v díle: LE MYSTÈRE DU GHRIST (Desclée, Paris, 1928, str. 370, 16 Frs.) Hérís studuje kněžství Kristovo, jeho obět a jeho království všeobecné, jež mu patří, protože jest Bohem a jako Bůh a člověk vykoupil lidstvo. Nesmírný majestát Kristův vysvitne z přečtení knihy, dík vroucí za obět jeho a žhavá žízeň po jeho svaté krvi a lásce, jež zde tak hojně prýští. Takových

knih o J. Kristu není mnoho. Pro kněze, bohoslovce hluboká studnice pro studium, meditace a kázání!

Známe svůj zdroj. Třeba z něho píti. Přetvoří nás. Přetvoří nás, jako si vytvořil svou Kateřinu Sienskou. Její: **DIALOGO DELLA DIVINA PROVVIDENZA** (Libreria Editrice Fiorentina, Firenze, 2 sv. 25 lir.) Světice zapálená Kristem hovoří s Bohem a se sebou o svém cíli, o Bohu, o životě, bolesti. Myšlenky zapalující, sytící, jež dávají zhořknouti spoustě literatury. Cítíme při četbě, že se nás takřka dotýká duch Boží. Kniha jest výtečným vůdcem duch. života. Proč utíkají zbožní před svatými a milují splácané, žvavé, prázdné knihy, „o“ duchovním životě. Tady mají skutečný „Duchovní život“. Kniha vyšla v kolekci: *Libri della Fede*, kterou šťastně pořádá Papi i a kde vyšlo již na 40 svazků italských mystiků.

Tihle italtší mystikové a světci! Lidé, v jejich žilách koluje krev, kteří mají srdce jako výheň a přece tak blízci nám svou bolestí, soucitem, láskou. Jako na př. sv. Filip Neri. Nebylo lehké dovědět se o něm vlastně něco kloudného. Teď dva Francouzi, oratoriáni, vydali konečně pořádný životopis, pracovaný hlavně na aktech kanonizačních. **POUNELLE-BORDET: St. Philippe Néri** (*Bloud et Gay, 1928, II. vyd. str. 560, lex. 8^o, cena 45 Frs.*) Dílo jest psáno na širokých studiích, psáno dvěma horlivými kněžskými, kteří světce milují. Světec se nám jeví ve svých zápasech, bojích, ve své úzkosti nadpřirozené o duše dětí; jeho originalita jest dána do rámce celé povahy sv. Filipa Neri a proto neuráží. — Aby měla ta kniha hodně čtenářů a sv. Filip Neri, jež je tu líčen s celou současnou svou dobou, našel i v naší době hodně následovníků: Dílo jest sice psáno vědeckou formou, ale pod touto formou není postava sv. Filipa zahalena a duch jeho udušen. Naopak, tímto způsobem v knize mluví více světec a jeho činy než spisovatel; v mnohých dnešních životech svatých světci se skoro vůbec nedostanou ke slovu.

Nechat mluvit svaté! To je také zásadou dnes v celém světě známého historika mystiky **BRÉMONDA**: Upozorňuji na jeho poslední dva nové svazky: *Histoire litteraire du Sentiment Religieux en France* (*Bloud, Paris, 1928, n. sv. cena: 72 Frs.*) Nazval tento díl: *Metafysika svatých*.

Spíše historicky postupuje **POURRAT**. Vydal právě čtvrtý a poslední díl svého díla: *LA SPIRITUALITÉ CHRETIENNE* (*Gabalda, Paris, 1928, str. 670.*) Pourrat se šťastně probil frontou spisovatelů duchovních od Jansenismu k moderním časům. Chápu, že to byla vojna neveselá, pročísti tu příšernou spoustu duchovní četby v záplavě jansenistického traktátnictví a v přívalu literatury dnešní. Věcná a poučující je studie jansenistické zbožnosti. Bolesně se nás dotýká reakce protimystická vyvolaná jansenistickými bludy, jež nepřestala u nás ještě strašiti. Jemně jest kreslena postava milého Surina. Dobré dějiny tu najde ctitel B. Srdce. Páně, pobožnosti k nejsv. Srdci. Oceněna je tu askeatika sv. Alfonsa, duch. života sv. faráře z Ars, P. Fabera, Mgra Gay-e. Přehled poslední doby jest více jak stručný. Dobré dílo!

Velmi povzbudí a poučí dílo, jež jsem právě dostal. O životě totiž prvních křesťanů: DOM LECLERCQ: LA VIE CHRÉTIENNE PRIMITIVE (Rieder, Paris, 1928, str. 100-60 obrazů, cena 16'50 Frs.) Stručnými, ale sytými tahy kreslí známý odborník v křesťanské archeologii život náboženský, mravní, společenský i soukromý prvých křesťanů. Mile na nás dýchne z knihy prvotná upřímná láska všech, poctivé snažení o přiblížení se k Bohu, stálost a věrnost v novém životě. Jedinečnou cenu mají velmi dobře provedené reprodukce nejst. křest. obrazů, nápisů a soch z prvých tří století. Šťastně byly vyvoleny dosud neznámé obrazy. Odporuji tuto knihu do knihovny, kdo chce mít nějakou představu o prvých dobách církve. P. Silv. M. Braito.

S novým zájmem o duch. život množí se potěšitelně též nová vydání velké učitelky duchovního života sv. Hildegardy. Duše se rozradostní při četbě: DIE LIEDER DER HL. HILDEGARD VON BINGEN (Seyfried, MÜNCHEN 1928, str. 70, cena 3 Mk.) Písně vytryskly z nebe a z nazírání v liturgii a dovedou povznést duši při různých příležitostech. Kdo sbírá krásné modlitby, najde zde mnoho vzácných perel žhavé lásky k Bohu, ponoření, ztracení se v něm. Kniha jest velmi vkusně vpravena a opatřena dobrým krátkým životopisem svěřice.

GUIDAULT: DIRECTION SPIRITUELLE A L'USAGE DES RELIGIEUSES, Tours, librairie Alfred Gattier, Marcel Gattier editeur, 1927, cena 12 fr. — Kniha obsahuje hodně pěkných pokynů pro duch. život, ale dlužno též říci, že nevyniká příliš nad plýtkost moderních tak zvaných PRAKTICKÝCH příruček duch. života nebo meditačních knih jako na př. Hoppe, tak rozšířený v ženských klášteřích.

ABBÉ DE BELLUNE: HEURES DE TRISTESSE ET D'ESPERANZE. Tamtéž 1926, cena 12 fr. Úchvatné kapitoly, které dovedou zahrát srdce chladně smutkem a bolem, potěšit chudého, dát síly bojujícímu, povzbudit klesajícího. Stránky plné světla a naděje. Možno jen doporučit.

NEWMAN-GEBETBÜCH. Ze spisů N. vybral a přeložil Otto KARRER. — „Ars sacra“, Müller, München str. 240 a 15 měditisků, 16^v, v plátně 3'50 Mk. — Tato něžná knížka bude dobrým průvodcem na cestě životem pro opravdu křesťanské duše. Jest v ní hojný výběr ranních a večerních modliteb, ke mši sv., k sv. zpovědi a přijímání, prosby ve všech záležitostech Božího království a v osobních utrpeních, pobožnost křížové cesty, nádherné myšlenky a modlitby pro posv. období církevního roku. Tato modlitební kniha vítězí nad všemi sladce rozvleklými modlitebními knihami, vytváří mohutnou, jadrnou a zdravou zbožnost. Spisovatel i nakladatelství získali si touto knihou velké zásluhy o zbožnost křesťanského lidu, učinivše tento hojný zdroj přístupným pro široké vrstvy. —

DEML JAKUB: Dílo **FELIXE JENEWEINA:** Vidoucí porozuměl vidoucímu a vysvětluje to slepým. Doufejme však, že ne hluchým. Felix Jenewein miloval umění, jím sloužil Bohu, jím chtěl sloužit také lidem. Nebyl pochopen, ani ti, kteří se k němu přátelsky blížili, nerozuměli mu. Nerozuměli jeho mystice bolesti a utrpení někoho, kdo vidí, kde jest nemoc, kdo naznačuje jasné celý postup potřebné operace, ale jemuž pacient se smíchem utíká od operačního stolu přímo do hrobu. Jenewein tušil budoucnost. Deml vykládá jeho úpěnlivé zapřisahání všech, kterým leží na srdci osud národa. Jenewein nemohl dostat lepšího vykladače. Jak jiskří sloh Demlův, který prožil tytéž hrůzy vidoucího drtivě se blížící zkázu a nemohoucí než postavití svůj hlas, protože básníci a jiní umělci jsou chamrad, které patří napraskat a nechat je umřít hladu, protože by jinak nevěděli roupy co dělat a možná, že by se zpupně odvážili volat lidi k Bohu. A Deml přece volá a půjčuje svůj hlas mrtvému Jeneweinu. Deml vystíhl naši jedinečnou bídu, bídu, jež se nechce dát obdarovat. Četli jste někdy přesnější defi ici dnešního blázince ve světě, než jest Demlovo tajně krvácející a zdánlivě posměšné ušklebnutí: „Dělá se to chlapisko, dělá, ale již nemůže. Bičuje se sportem a mystikou a problémy a emblemy a podblemy etc. . . .“ Kdyby mohly se aspoň některé stati více rozšířit mezi počestnou buržoasií, mezi lidí spokojeně trávící po dobrém obědě. Možná, že by Demlovi oči výskrábali, ale ten tomu neujde tak jak tak a proto, dejte čísti dále!

Způsobily by jistě takovou zdravou reakci, jakou způsobila jiná jeho kniha též nedávno vydaná: **AUDIATUR ET ALTERA PARS.** Zároveň se **ŠLÉPĚJEMÍ X.** nazval bych je **Retractionum libri duo.** Poctivý člověk přísně se dívá na sebe a v tomto gestu jest právě velikost poctivosti. Gestó, více než gesto, zpověď Demlova jest poctivá. Hledal u Bílka a hledal v Sokole možnost působení. Zavřelo se mu obé a nyní účtuje s obojím. Není to výkřik agitátora, nýbrž výkřik člověka, jenž byl zklamán a nechce, aby ji í byli zklamáni podobně. **XI. SVAZEK Šlěpějí** je složením účtů poslední doby. Básník jest veřejnou osobou a proto Deml veřejně účtuje. A účtuje jako mudrlec. Proto i všední potřeby mají symbolickou cenu. Divím se, jak mohl někdo se pozastavovati nad „směšováním všedního s vynikajícím“ u Demla. Básníkovi není nic všedního; vše má smysl a hluboký smysl.

Braitó.

WAINWRIGHT: *Advent* (Swan Presse, London, 1928) Rozkošný příběh nemocného, přijímajícího v chudobě a bídě opuštěné dětství, nalézající v podepření rozvíjejícího se života nejkrásnější Středný večer v celém životě. Z téhož nakladatelství došla nám roztočila sbírka jemných básní, vyzdvihujících krásu přírody, knihy psané prstem Božím. Kniha sluje: *Wind flowers* a jest od M. Hobsona.

K. L.

SCHWOB RENÉ: *MOI, JUIF* (Plon, 1928, Paris, str. 370, 18

Frs.) Má to být posmrtná kniha. Zemřel, chce zemřít žid — René Schwob a být dítětem Kristovým. Kniha konvertity a jako taková poněkud povídává. Zajímavé je, co přivedlo Schwoba ke katolicismu: Sch. chtěl se osvobodit od okovů své bytosti. Křesťanství ukázalo mu možnost přetvořit se v Bohu. A tak líčí svou cestu od hříchu, přes všechny boje ke světlu. Hymnus duše osvobozené na Boha — osvoboditele. Kniha je tak upřímná, že nejednoho povzbudí, aby si vážil daru, na nějž se jiný takovými boji, krvavými obětmi musil připravovat. A tak člověk rád autorovi odpustí trochu laciné duchaplnosti židovských konvertitů.

S. B.

FUMET ST.: ERNEST HELLO (Editions St. Michel, Paris, str. 250, cena?) Hello zatoulal se k nám z dob dávných a zapadlých a dle toho byl celý jeho život osamocněním, neuznáním. Hello byl drcen a neposlouchán. Dnes se řekne laciná vtipnost: Z té bolesti rostl jeho duch . . . Ale, není to vždy tak pravda! Fumet jest z těch, kteří Hellovi připravovali ticho v zástupech, aby mohl být slyšen. A po všech zkušenostech správně praví, že lidé dnes nechtějí dáti Bohu v obět rozum, což dal Hello, a proto že si nerozumějí ani s Bohem ani s těmi, kteří tu obět přinesli a ji od jiných dokonale žádají. Krásně a pravdivě tešá Fumet podobu A. Hello. Kéž jeho kniha přispěje ke čtení a chápání mistra A. Hella.

Braitó.

THOMAS ST. AQ.: Summa Theologica — franc. překlad: oddíl: Wébert L'âme humaine (Desclée, Paris, 1928, str. 414, 19 Frs.). Nový svazek záslužného díla, jež podnikli dominikáni pařížské provincie. Vydávají text Summy s franc. překladem, poznámkami a řešením mod. otázek dle zásad sv. Tomáše. Řečený svazek podává psychologii sv. Tomáše. Wébert jest dobrý odborník a podrobil pod světlem sv. Tomáše dobré kritice dnešní otázky. Pro útěchu těch, kteří neznají francouzsky, sdělujeme, že naše dominikánské bohoslovné učiliště též začne v dohledné době vydávat český překlad, jež čestí domovníkům již 400 let dluží národu.

Braitó.

SIGRID ÜNDSET: UND WÄR DIES KINDLEIN NICHT GEBOREN (Müller München 1929, str. 32, 8 měditisků, Mk 1'25). — V řadě krásných knížek, jež vydává Müllerova „Ars sacra“ k částem církevního roku, zasluhuje zvláštní pozornosti tato knížka, v níž norská konvertitka podává obraz Spasitele tak, jak se sám zjevil: — skutečně. Knížka není pro ty, kteří mají rádi přesládlé čtení o Ježíškovi, nýbrž pro všechny, kteří chtějí zbožně, ale skutečně rozjímat o Narození. —

PHILOSOPHISCHE ANTHROPOLOGIE (Teil I.) Von Dr. Bernhard Groethuysen (Handbuch der Philosophie: Abt. IV., Beitrag A), Verlag von R. Oldenbourg, München u. Berlin M. 4.—

Ve svém úvodu autor vychází z několika nesprávných názorů o poměru filosofie a náboženství k životu.

Jeho výklad Platonovy nauky o filosofii a filosofování a poměru k životu je důkladný a subtilní, podrobně analyzuje ně-

kteřé z Platonových pojmů. Ve výkladu Aristotelova názoru zdá se, že autor konfunduje některé psychologické a metafyzické pojmy s praktickým morálním řádem, jako by se dalo doplniti něco z etického řádu, čeho se nedostává pojmu věci, jak jej poznáváme a tvoříme rozumem (srov. str. 46).

Dr. Květovský.

SUSANNA SORGE, UNSER WEG. (Str. 180. Josef Kösel & Friedrich Pustet, München. Cena 5 Mk.) — Kniha o cestě nadšeného a duchaplného žáka filosofa Nietzsche k náboženství, k církvi katolické a hlubokému mužnému duchovnímu životu. Zároveň dějiny ideálně krásného manželství, opravdového Tajemství v Kristu. Apologie i učebnice. —es—

PAUL CLAUDEL-JACQUES RIVIÈRE BRIEFWECHSEL 1907-1914. München 1928. Kösel-Pustet. Str. 242, cena váz. v pl. 7-50 M. — Boje mravně bezúhonného, hledajícího člověka, boje a vítězství popisuje tato drtivá kniha. Pro ty, kteří ztratili cestu a pro jejich přátele je to kniha nedocenitelná. Je v ní celá bída i všechna naděje duše otrávené moderní dobou. —es—

GERTRUD VON LEFORT: „HYMNEN AN DIE KIRCHE“. — (Druhé vyd. Kösel & Pustet, München 8^o, 68 str., v plátně Mk 8.—). Tato kniha jest náboženským dokumentem naší doby. Je to stále Gertrud von Le Fort, jež v ní mluví, a přece víc než ona: mluví duše člověka naší doby, jak on zápasí o církev, až mu ona svou svatostí požeňná, v něm se modlí a ho povýší za úd svého mystického těla, jak s ní prožívá rok a spěje vstříc posledním věcem. Tato kniha je zvláštností v duchovním básnictví. Toto vydání je proti vydání z r. 1924 obohaceno novými básněmi.

GERTRUD VON LEFORT: „DAS SCHWEISSTUCH DER VERONIKA“ — román. (8^o, 1928, str. 356, váz. Mk 10.— Kösel-Pustet München.) — Po tomto mystickém románu s radostí sáhnou čtenáři našeho časopisu. Spisovatelka v něm líčí cestu malé pohanky Veroniky (vlastně svoji) ke Kristu uprostřed pohanského a křesťanského Říma. Tato kniha svým vzácným obsahem zaujme jak theologa tak psychoanalytika a každého přítele velkého umění a básnictví, zvláště pak ty, kteří již spatřili a obdivovali krásy Říma buď pohanského nebo křesťanského.

M. PFLIEGLER, DER WEG. Str. 284, (Tyrolia, Innsbruck) cena 6 šil. rak. — Schválená učebnice náboženství pro vyšší třídy středních škol v Rakousku. Vynikají zvláště dokonalé stati o heznáboženské etice, o překážkách svobody, pojmu a významu církve, kapitalismu a socialismu. —es—

DR. JOSEF WEINGARTNER: „DIE APOSTELGESCHICHTE“. Tyrolia, Innsbruck (str. 345, cena 7.— S). Tato stručná biblická kázání jsou potěšujícím znamením, že v poslední době roste v katol. církvi zájem o četbu Písma sv. a biblická kázání. Weingartner v této knize probírá Skutky ap. a vybírá charakteristické rysy a zdůrazňuje jejich cenu pro poměry a lidi naší doby. —

D'HÉRBIGNY M. MSGRÉ: DE DEO CATHOLICAM ECCLESIAM VIVIFICANTE (Beauchesne, Paris. 1928, 400 str. 3. vydání). D'Hérbigny studoval v I. díle církev ve svém založení. Nyní ji ukazuje v dnešním působení. Protože se dnes více církví považuje za pokračovatele prvotní církve, je třeba stanovití onu jednu opravdovou nástupnici prvé církve. D'Hérbigny shrnul nesmírný materiál dokazující možnost tuto, jediné pro katolickou římskou církev. Postupuje velmi svědomitě a ze slov Kristových a z prvých dob samých ukazuje, jakými zásadami se má řídití hledání pravé Kristovy církve. Dokazuje přesně a přesvědčivě, že jen římskokatolická církev vyhovuje myšlence Kristově o církvi. Kniha jest velmi důležitá i u nás a nemohu dosti odporučití její studium všem těm, kteří se shovívavě dívají na svou církev, kteří nemají pravou hrdost jediných majitelů statku nejvyššího, totiž pravdy Kristovy. K otázce nových církví u nás, jež všechny se odvolávají na Krista, je tato kniha klidná, přesvědčivá, dobrým vůdcem.

Při této příležitosti upozorňuji na velkolepé číslo odborné revue vydávané francouzskými dominikány: REVUE DES SCIENCES THEOLOGIQUES (Le Saulchoir, Belgique) vydané zvláště pro otázku katolicity církve. Číslo má dvě stě stran a obsahuje hluboké studie Battifola, Allo, Sertillange, Schmidlina etc. Roční předplatní činí 50 franků. Za to jsou čtenáři informováni o všem, co vychází ve světě theologickém i filosofickém.

P. A.

GUILLET P. M. JOSEPH: LES DOMINICAINS FRANCAIS A L' ILE DE LA TRINIDAD. (Gattiers, Tours) stran 458, cena 18 fr.

Malý zlomek misijní epopeje dominikánů a misionářů vůbec. Krátké období dějinné třicetipětí let, neveliký kus země, a kolik zápasů, kolik námah, kolik křesťanské statečnosti a obětí, kolik různých cest vážených pro evangelium! — Na misijních spisech jenom lze obohatit duši poznáním obětavosti, lásky. Ilustrace se povedly. Čteš rád dějiny, cestopisy, chceš poznat zblízka práci misionáře? Vezmi.

I. F. P.

DR. A. MEYENBERG. LEBEN — JESU — WERK, 3. Bd, 1. Liefg. Str. 310, (Räber & Cie, Luzern) cena 6'25 švýc. fr. — Jsou probrány dějepisně, kriticky a filosoficky všechny námitky proti zázrakům Ježíšovým, jak se rozvířily po Straussových spisech. Vědecká strážlivost výrazu, bohatost materiálu a poctivá láska ke Kristu činí toto dílo velmi významným pro duše takovými pochybnostmi zmítané nebo proti nim u jiných bojující. Jedna z nejlepších prací o životě Ježíšově.

—es—

J. C. B. MOHR, Tübingen: DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART. Lief. 45/46, Jablonski-Immanenz. — Zvláště stkvěle vypracovaná hesla Idealismus a Jesus. Toto podává jedinečně úplný přehled otázek s tímto jménem souvisících.

—es—

KYTLICOVÁ PAVLA: RODIČE A DĚTI II. díl (P. Kytlicová, Tasov, Morava, str. 204.) Opravdu toužebně jsem čekal

na druhý díl knihy, jejíž první díl mne zcela zaujal. Zaujal mne tím, že tak pochopil ženu-matku. A z druhého dílu zase se na nás usmívá symbol ustarané, věčně starostlivé, stále úzkostlivé maminky. A při tom je ta maminka pí Kytlicové tak bezprostřední, nedobývající dětského srdce, nýbrž nosící je samozřejmě v celé své bytosti. Po knize paní Pavly bude těžko živěji, nevtřavěji nakreslit ženu, vědomou své úlohy: pomocnice Boží v díle, jímž jest vytvoření celé bytosti dle duše i těla. Starosti, těžkosti našich středostavovských rodin, z nichž jsme většinou vyšli, jsou tak věrně podány, zároveň s vylíčením odporných plebejských sklonů, jež se tolikrát pokoušejí poskvřnit malé lidi. Odporoučím každému, kdo hledá v četbě zvednutí, oprášení, zapomenutí. Že se konečně také někdo rozhoupal k činu, který měl být učiněn hned po prvním dílu, a rozhodl se pro udělení ceny Žemské moravské literární dotace!

LEITPOLD, D. DR. JOHANNES: DIE URCHRISTLICHE TAUFTE IM LICHT DER RELIGIONSGESCHICHTE. Leipzig, 1928. Dörfeling & Franke. Str. 80. Cena 2'50 M. — Monografie, ukazující na skutečné nebo domnělé paralely křtu v židovství a pohanských mystériích. S opatrnou celkem konservativností psaná kniha otvírá z bohatého materiálu zajímavé pohledy do křestní praxe křesťanské i do některých starokřesťanských textů, na př. o křtu za zemřelé, o oblečení Krista atd. —es—

J. HRONEK: „BIBLÉ MALIČKÝCH“ — (díl I. 12 barev, obr. od K. Schwetze, váz. 16'50 Kč) — Vydal Gustav Franc, Praha I. 536. — Máme v naší literatuře velmi málo tak pěkných knížek o Pánu Ježíši pro maličké. Kdo chce učiniti dítěti radost, ať koupí tuto „Bibli“ — Vřele doporučuji.

ABBÉ FÉLIX KLEIN: „DÉ SAINTE BLANDINE AUX PAGES DU ROI D'OUGANDA“. — Ilustrace od Maurice Lavergue (80, str. 68, poštou 13'20 fr.). Edice „Spes“, Paris V, rue Soufflot 17. Kdo chce dívky nadchnouti ke statečnosti ve víře, ať si koupí tuto knížku o malých hrdinech všech dob, kteří položili život za sv. víru; výklad obsahu usnadní hodně barevných obrázků. Doporučuji. —

PERROY MARGUERITE: SOUS LE SIGNE DE L'IDEÁL (Aubanel Fils aîné, 15, place des Études, Avignon); 1928, stran 208, cena 12 fr.

Kde tví pravé ženství, cíl ženy, úkol životní a jak jej splnit? Spisovatelka odpovídá křesťanským pojetím ženy, vede cestou přirozenou a hlavně nadpřirozenou. Dal bych ji do rukou dívkám, před kterými se otvírá život, hlavně dívkám vzdělanějším (školsky), vážné věci autorka zpřístupnila, obtížné činí snazším. U vnímavé a soudné čtenářky nevyjde na plano.

—a.
DE MEAUX ANT.: AUGUSTIN COCHIN (Plon, Paris 1928 str. 370). Dobře psaný, poučný životopis znamenitého franc. historika Cochina. Autor provází nás jeho životem zasvěceným pravdě. Vidíme jeho studium, jeho modlitby, jeho lásku a boje.

Hlavním jeho dílem bylo nové světlo, jež vnesl do studií o franc. revoluci. Druhá polovice této knihy otiskuje výbor z jeho dopisů, jež barvitě podávají jeho bludný život po archivech celého světa, jeho život křesťana a člověka. S. B.

SERTILLANGES: LES GRANDES THÈSES DE LA PHILOSOPHIE THÉOMISTE (Bloud et Gay, Paris 1929, str. 250, 10 fr. Těžko najítí lepší, informativnější dílo o filosofii sv. Tomáše. Proslulý thomista, Sertillanger, obrací se k modernímu člověku a ukazuje mu, jak křest. filosofie vede jediné a cílevědomé jeho rozum, jak jest universální pro celý život pro veškerá dění. Proto bude dílo zájmatí každého, kdo přemýšlí o lidských záhadách a problémech. S. B.

"CESTY SRDCE" od P. J. Franco T. J. (Sdružení katol. mládeže v Praze III.) Nevtrávným způsobem líčí postupný vývoj mladého konvertity, dokazuje, že jak citová vřelost ženy, tak rozumová hloubavost mužova naleznou v pravdách praveho náboženství jednotící pouto pro společnou pouť životní.

ČASOPISY

HOCHLAND XXVI. 4. (Kösel, München). Muth, Epiphanie. Leitgedanken zur katholischen Aktion. Bauer, Konservative Probleme im neuen Italien bis 1890. Hankamer, Lessing. Herwig, Hoffnung auf Licht (Roman). Horten, Islam und Christentum. Lützel, Zu Max Schelers Persönlichkeit.

BONNER ZEITSCHRIFT FÜR THEOLOGIE UND SEELSORGE V. 4. (Schwann, Düsseldorf). Schulz, Stil in der Bibelübersetzung. Algermissen, Geschichte, Stand und Arbeitsmethode der proletarischen Freidenkerbewegung. Lücking, Seele und Umwelt des Landkinds. Sinnesbeck, Berufswahl und Berufsberatung. Jakobs, Das Mysterium als Grundgedanke der Seelsorge.

LINZER THEOLOGISCH-PRAKTISCHE QUARTALSCHRIFT LXXXI. 4. Cohausz, Starkmut und Grossmut. Kopper, Religion und Politik. Fischer, Sozialistische Erziehungsziele. Wiesmann, Widersprechen die Klagelieder dem Geiste des Jeremias? Kurz, Die Gefahren der mystischen Bücher.

THEOLOGISCHE REVUE XXVIII. 10, 11, 12. (Münster, Aschendorff). Weiler, Neue katechetische Literatur. Donders, Homiletische Rundschau. Bliemetzrieder, Die neue Gesamtausgabe des Praepositinus. Přehledy: Allgemeine Religionswissenschaft. Biblische Theologie. Historische Theologie. Systematische Theologie. Praktische Theologie. Christliche Kunst.

ZEITSCHRIFT FÜR ASZESE UND MYSTIK III. 4. (Tyrolia, Innsbruck). Storr, Das Frömmigkeitsideal der Propheten. Jungmann, Die Gegenwart des Erlösungswerkes in der liturgischen Feier. Sierp, Die Wegweisung zur Höhe im Fundament der Ignatianischen Exerzitien, Zimmermann, Wille zur Ehre. Gatterer, Die liturgische Zeichensprache bei der hl. Messe.

CO NÁS ODVÁDÍ OD VNITŘNÍ MODLITBY

(Kurs vnitřní modlitby 3.)

Je to známý malířský motiv pokušení sv. Antonína poustevníka. Dáblu se nelíbí, že velký otec poustevníků se stále zabývá Bohem, že skoro vůbec se nezajímá o věci tohoto světa. Ví, že pokud Antonín hovoří s Bohem, nemůže se vlastně k němu dostat, a proto posílá na něho celé vojsko pokušitelů, malých i velkých, hezkých i odporných, aby přece nějak nad ním zvítězil, ať hrůzou či rozkoší, či malomyslností, nebo vůbec jinak. Zdá se, že ďábel zmobilisoval peklo i zemi, aby přece přivedl Antonína na jiné myšlenky.

Toto pokušení svatého Antonína nemusí být nutně legendou, za jakou je vydávají přísně historičtí kritikové.

Co více ďábla ponouká k zlosti, než když vidí, že jsme u Boha, že k nám nemůže. Pokud dlíme s Pánem ve vnitřní modlitbě, jsme v Bohu svém jako v pevné tvrzi. Proto se snaží náš nepřítel vylákat nás z tohoto úkrytu našeho. Na jiném poli bude s námi již snazší zápas.

Zde máte jakýsi výklad příčiny tak častých roztržitostí v duchovním životě, ve vnitřní modlitbě. Po celý den jest vám docela dobře, můžete stále dleť duchem u toho, co konáte, jakmile ale se věnujete Bohu, vyrojí se na vás celá smečka myšlenek, starostí, obrazů . . . To vše na vás volá, pojd, porozprávíme si spolu, sdělím ti něco zajímavého, hled, jak to či ono je krásné.

• Opravdu jest jasné, že většina roztržitostí pochází od zlého nepřítele. Stále a stále proti nám ďábel útočí ve vnitřní modlitbě. Sv. poustevník, opat Nilus, to krásně vystihl: Dábel bojuje proti nám, aby nás přiměl zanechat vnitřní modlitby, jež jest mu odpornou a nesnesitelnou právě proto, že jest nám tak spasitelnou. Snáze snese Zlý zevní přísnosti, protože ty mu mohou dát příležitost k pokušení samolibosti, pýchy, takové jemné, skoro neznatelné na první pohled,

ale vnitřní modlitba? Kdo se opravdově oddá skutečné vnitřní modlitbě a ne nějakému sebešálení, ten se ztratí ve své maličkosti před Bohem, ten zcela se takřka rozplyne v pokorném klanění.

Proto nás vytrhuje z modlitby. Ví, že, když se mu podaří nás vzdáliti od vnitřní modlitby, že nás vlastně vzdálil od života v Bohu a proto i od Boha, v němž jest naše síla.

A tak nám představuje ďábel krásy světa, vše, co se za den převalilo obrazivostí, vše, co nás zajímalo, co se nás dotýkalo. Zkouší nejdříve opatrně, na kterou strunu naší duše dá se nejlépe hráti, kde jsme nejcitlivější, kde nejsnáze reagujeme na jeho vábení. Často též ukazuje marnost našeho počínání, často ukazuje, jak jsme ubozí a že nemáme vlastně práva se nějak zvláště přátelsky k Bohu jako k Otci vinouti, ukazuje nám nejčernějšími barvami, že naše snaha o duchovní život byla dosud zcela bez výsledku, že je to počínání marné a titěrné, že nejlépe je toho nechati. Myšlenka na myšlenku se přibíjí, myšlenka za myšlenkou trhá našeho ducha. A tak najednou upozorujeme při vnitřní modlitbě, že jsme kdovíjak daleko, že se zabýváme předmětem naprosto Boha vzdáleným.

Nesmíme však obviňovati ze všech roztržitostí zlého ducha. V mnohých případech jsme tyto roztržitosti sami zavínili. Co říci o dobrovolných roztržitostech, když se duše rozletí k Bohu a pak sama, dobrovolně se vrací k zemi, k věcem malicherným a ubohým. Je to přirozeno, že ten, kdo se zabývá věcmi stvořenými a kdo se k nim vrací od věcí božských, že brzo si odvykne vnitřní modlitbě, jestliže si takto počíná častěji. A pak, jaké je to jednání, nejprve předstoupiti před Boha a pak abychom jej nechali stranou státi a bavili se s jeho poddanými, s věcmi tak nekonečně nízkými. Víte, jak potrestá Pán takové jednání? Dopusť, že nám zhořknou věci božské, že si navykneme na sladkost světa, že budeme tak dlouho pít tento sladký jed, až nás jednou zachvátí horečka z jeho přišernosti a ohavnosti, což však bude teprve tehdy, až

budeme jedem dokonale nasyceni. Odpor pak k duchovnímu životu, odpor a nechuť k Bohu, rozvrácenost duševního míru a klidu, budou pak dábelskou odměnou v neladu a ošklivosti z věcí pozemských, vysátých a nedostačujících.

Jsou však též roztržitosti, jež nejsou takto přímo vyhledávány, a jež přece jsou z části, a to z větší části naší vinou zavlečeny do duše.

Jak chcete se ubrániti roztržitostem, když necháte po celý den volně všechny smysly poletovati, když dovolíte jazyku napáchat spoustu hříchů, když dovolíte obrazivosti, aby sbírala jako včelka se všech květů i s květů zakázaných, s květů otravných? Jak chcete míti duši plnou Boha, jak chcete se soustřediti ve vnitřní modlitbě, když jest vaše duše roztékána, mysl rozběhána za nicotami.

Když takto žijeme, když se po celý den lehkomyšlně rozptylujeme, nesmíme se diviti, že pak duše jest plná obrazů, jež nás odvádějí od jednoty, že se nemůžeme soustřediti. Kde jest poklad náš, tam jest i srdce naše. Naše stálé nevěrnosti k Bohu vymstí se na nás právě tam, kde bychom chtěli si v Bohu od věcí oddechnouti.

Když celou bytostí tíhneme ke tvorům, když zaujmají všechny naše starosti, když stále na ně myslíme, jen jim sloužíme, když tak k nim přilneme, že již pro ně ani neovládáme své vášně, jež necháme šíleně sem a tam se zmítati mezi dvěma výstřednostmi, pak je toho nutný následek, že naše srdce jest pak pohazováno oněmi vlnami jako hříčka, že se nedovede zastaviti, zakotviti v Bohu.

Denní starosti a zaměstnání též jsou zdrojem roztržitosti. Když se ponoříme až po hlavu do toho, co nám má býti pouze cestou, prostředkem duchovního života, co nám má býti mostem k Bohu, když z tohoto prostředku se pak stává neprávem poslední cíl, proniknou starosti denního života tak naši celou bytost, že ji pak stihají stále, že jí jsou stále v patách, že jí nepopřejí oddechu. Proto se nestaneme otroky práce, nevolníky našeho zaměstnání. Zachovati si vnitřní

svobodu. Vědět, že věci tohoto světa opravdu nezaslouží, aby k vůli nim člověk zkřivil celou svou bytost, aby snížil svou duši na služebnici věcí nižších sebe. Kdo umí posvětit svou práci, dovede jí dátí nadpřirozeného směru, kdo se dovede povznéstí od ní k Bohu, tomu pak je již lehčí další prostředek k uchování se vnitřní svobody, totiž dobrovolné opuštění svých záležitostí a svých zaměstnání, když se chceme věnovati Bohu. Mnoho tu znamená také příprava, jak jsme naznačili v posledním čísle. Před vnitřní modlitbou zanechme, jako sv. Bernard, své myšlenky, své starosti a obtíže před branou svého srdce, před branou Božího klidu, Božího stánku. Shledáme se zase se svými pracemi. Pronásledují nás celý život a není obavy, že bychom je zase nenalezli. Neberme s sebou k vystupování na svatou horu Boží těžká zavazadla všedních myšlenek a starostí . .

Poslední pak zřídlo našich roztržitostí jsou naše slabosti duchovní i tělesné. Tělo bývá občas špatným služebníkem. Tíží nás, stahuje nás dolů a zaujímá nás svými bolestmi a svými obtížemi. Proto jest důležité nebýti otrokytěla, nepovolovati jeho slabosti hned, jakmile se mu zdá těžkým dlíti u Boha. Ovšem, nemá smyslu nutiti se do meditace, zvláště do meditace složité, když hlava jest jak na rozskočení, když se nemůže soustřediti u nějakého soudu. Tehdy zjednodušíme svou vnitřní modlitbu, hovoříme prostě s Bohem jako unavené dítě s otcem, jenž zná slabosti svého dítěte a nežádá ve chvílích jeho nemohoucnosti nic jiného než dětinné oddání.

A potom ještě naše slabosti duševní či duchovní. Znáte ta slova sv. Pavla o dvojím zákoně v nás, o těle, jež bojuje proti tomu, co jest vyššího v nás. Smysly dávají okamžité uspokojení, život duchovní, život víry čeká v naději, nanejvýš se mu dostane jako závdavku nějakých Božích doušek, jež jsou brzo zase nahrazeny bojem a opuštěností. A tak se stává, že jsme tak brzo duchovně unaveni, že věci Boží nemají pro nás té přitažlivosti, jaké je třeba, abychom se udrželi v Božím objetí. Toto udržení stojí námahu a práci.

Když pak ta práce trvá déle, býváme již znaveni a ač se nám ještě stále líbí duchovní život, přece ochabujeme, a ač říkáme, že chceme Boha a že chceme k němu, přecelze to spíše vyjádřiti, že bychom totiž chtěli, kdyby nebylo těch a oněch překážek... To znamená, že vlastně řečeno nechceme, že náš žár duchovního života chladne, nebo že je chladný a nikdy vlastně nebyl v duši naší opravdový oheň nadšené lásky. Kdybychom se oddali této skleslosti, kdybychom nechali v duši se rozvinouti tuto vlažnost, nechut, rozmůže se v nás jako houba lenost, jež udusí každý vřelejší záchvěv duchovního života, jež bude pronásledovati již samé začátky vnitřní modlitby. Tato vlažnost a lenost duchovní vyssává zvolna mízu duchovního života, naší nadpřirozené svěžesti a tak se stane, že buď se přestaneme vnitřně nebo i vůbec modlit, nebo, že ta naše modlitba bude taková jalová, neupřímná, bez tepla, bez hloubky, bez oddanosti. Že v takovémto duševním stavu jest ve vnitřní modlitbě, koná-li se vůbec, ještě více roztržitostí než okamžiků, jež patří Bohu.

Roztržitost je tudíž útok na naše intimní spolužití s Bohem, jest indiskretní vtírání se někoho do našich tichých hovorů. Proto nutno především býti na stráži a nedopustiti, aby někdo cizí se k nám přiblížil, když mluvíme se svým Bohem. Dobře se tu osvědčí metoda, jež předchází možným pokušením.

Výchova vášní, o nichž pojedná v našem časopise zvláštní studie, zbaví nás mnohého zbytečného neklidu a zneklidňování. Když láska a ostatní vášně budou správně řízeny, to je podle jejich nejvhodnějšího předmětu, totiž Boha a když se výstříháme výstřelků vášní obojím směrem v jich vztahu k věcem stvořeným, pak nás nebudou tolik stvořené věci strhovati a stahovati k sobě a děsiti nás svým věčným žadoněním.

Když budeme bděti nad svou obrazivostí, aby netěkala a aby nesbírala obrazy, jež by nás mohly pak napadati jako pokušení k roztržitostem, když ji naplníme představami a obrazy, jež mohou jen nám pomo-

ci ve vnitřní modlitbě, jako představami Ježíše Krista, P. Marie a svatých, budeme míti o jednoho nepřítelě méně a více o jednoho dosti vydatného pomocníka.

Když pak přijdou představy, starosti, myšlenky, jež nás chtějí zaujmouti pro sebe a odvrátiti od Boha, nutno proti nim bojovati, ale tento boj musí se díti velmi opatrně. Prvou podmínkou zdárného zápasu s myšlenkami a představami vyrušujícími jest klid. Nesmíme rozrušeně bojovati, jaksi násilně chtítí potlačiti jiné myšlenky a obrazy. Když cítíme, že nás něco stahuje dolů, klidně od toho přejdeme zase k Bohu. Když pak doráží představa dotěrně a neúprosně, i tu je rada. Vezměme z ní, co je na ní velkého, krásného, dobrého a nyní to spojme s myšlenkou na Tvůrce a původce té krásy a velikosti. Tak se nám stane pokušení k roztržitosti jen novým ještě prostředkem k užšímu přivnutí se k Bohu.

Hlavně pak, pokořme se hluboko, co nejlouběji jen dovedeme před Bohem. Uznejme, že jsme se toužili po tvorech, že jsme je milovali a že nyní tvorové jako právem chtějí od nás naše přátelství. Uznejme, že jsme se sami kolikráte vzdalovali od Boha a tak zaviniili mnohou roztržitost. Pokořme se před Bohem, jemuž jsme byli tolikráte nevěrní, že nás správně trestá tím, že dopouští, abychom nesli následky svých blouďení za tvory vratkými a nestálými.

Takto se dostaneme velmi snadno z víru roztržitostí, protože se zcela oddáme Bohu a ten nás zase vynese vzhůru jako orlice své znavené mládě, jež se spolehne na matku v plné důvěře.

P. SILV. M. BRAITO O. P., ŘÍM.

DĚKUJI TI, BOŽE, ŽE NEJSEM JAKO TENTO PUBLIKÁN

Modlitba je krásná a její krása je v tom, že modlitba vychází z milosti a spojuje nás s Bohem. Ale když se modlíme, neděláme to proto, abychom dělali krásnou věc, nýbrž proto, že modlitby nutně potřebujeme.

My sami té modlitbě krásy nepřidáváme; co jí může krásy přidat, to je naše nouze, potřeba a důvěra v Boha; k tomu jsme dohnáni, to není naše zásluha. Proto se v modlitbě nemůžeme vzhlízet jako ve svém díle a chlubit se jí. Také se nemůžeme přílišně chlubit svou věrou; ta je z milosti, je to dar Boží, a mohli bychom se chlubit leda tím, že Bůh nám dal milost, nemůžeme se však chlubit svou zásluhou a sebou samými, nýbrž jen Bohem. A podobně láska. Což můžeme za lásku? Může na světě vůbec někdo za jakoukoliv lásku i za lásku nejnížší? Člověk miluje, poněvadž je sváděn, tažen, ponoukán, podpalován. Jaká jest v tom tedy zásluha, milujeme-li? To je dar, který dostáváme. Skočí-li někdo pro bytost milovanou do ohně, nečiní tak proto, aby vykonal krásný a obdivuhodný čin, nýbrž proto, že musí. Máme-li to štěstí, že nám láska působí radost, že nás uchvacuje a povznáší, jaký pak my máme na tom stavu podíl? Ledá ten, že bychom mohli té milosti, ať již časné a hmotné, či nadpřirozené, odporovati svým rozumem či svou vůlí, že bychom se jí mohli uzavřít, abychom si zachovali srdce studené a my že se jí nebráníme, ale snášíme ji, poněvadž nám poskytuje určité potěšení a určitou lahodu. Ale to je tuze málo, abychom se mohli chlubit, toť jako by se žebrák chlubil tím, že se nebránil, aby mu lidé dávali do ruky almužnu. Co je tedy naše láska? Co je třeba naše almužna? Což dáváme almužnu tak zcela dobrovolně jen proto, abychom hromadili svou šlechetnost a rozmnožovali tak slávu Boží? Almužna je nutností, kterou způsobují city velice všední, a to obyčejně spíše strach než soucit a pamatování na slova Kristova. A dává-li člověk almužnou sám sebe, všechny své práce a celý svůj život, je příčinou toho zase jen milost, která vzbudila jednak lásku, jednak strach o spasení. A naděje! Což člověk může za naději? Snad si člověk myslí, že jeho zásluhou jest aspoň to, že se nebrání působení milosti. Ale kdopak vidí do Boží ruky a do Boží vševedoucnosti! Za nic dobrého člověk nemůže. Ze všech bytostí, zplozených lidmi, jediné Panna Maria mohla úplně za veliké dílo našeho vykoupení, když odpo-

věděla andělu zvěstujícímu: Aj, já děvka Páně! Staniž se mi podle slova tvého! Ale Panna Maria byla bez poskvrny hříchu prvotního počata. My však všichni, kteří jsme zatíženi hříchem dědičným, nemůžeme sami ze sebe za nic dobrého. Za co však můžeme úplně, to jsou naše hříchy; v těch máme svobodu, vlastní, vnitřní zkušenost a dokonalost, do těch vtlačujeme svou tvář, své smysly, své srdce, svou bytost, a vše, čím vládneme a co kde můžeme rychle uchvátit, takže, kdybychom mohli, vtiskli a vtlačili bychom do svých hříchů i Boha, i svého anděla strážce. V hříších můžeme dosahovat svého mistrovství a ukázat, co umíme opravdu sami ze sebe. Ale ctnosti? Ty jsou dílem Božím, při těch jsme jen najatými nádeníky, kteří ani chvílku neumějí a nemohou pracovat bez dozoru. Ve svých hříších jsme my sami, v našich ctnostech je však Bůh, ale uvažme, jsou-li to ctnosti opravdu naše! Ano, Bůh nám je dá, přivlastní, zapíše k našemu dobru, ale to nám vlastně zapíše k dobru své vlastní ctnosti, které sám prováděl na nás či s námi, a my jsme se k tomu spíše jen připletli, či Bohu se nás zželelo pro naši bolestnou a žalostnou bídu a učinil s námi své milosrdenství.

Ale což my víme, že to, co se nám z našich skutků líbí, je ctnost? To ví jen Bůh sám zcela určitě a my často podléháme klamům ďábelským, urážejíce Boha svou modlitbou, svým posuzováním sebe samých i bližních, svým domněním, že ctnosti spočívají v naší vůli. Máme-li víru v Boha, máme ji od Boha; cítíme-li lásku k Bohu, je to odtud, že Bůh sám je nejvyšší krása, a za to my také nemůžeme; pakli Boží krásu poznáváme, je to zase jen od Boha. Vidíme-li nevěrce a zřejmě zatvrzelé hříšníky, není to důvod, abychom se sami vyvyšovali v tom, že v Boha věříme a že snad jsme zbaveni té či oné neřesti. Bůh je stále připraven, aby se kdykoliv smiloval nad smilníky a vrahy, aby šarlat zbělil nad sním, a co potom zbude z naší pýchy, až nekající se obrátí v kajícího?

Nebezpečný je okamžik, kdy člověk se ocitne v pokušení věřit ve své zásluhy, ve své schopnosti. To byla

příčina pádu andělů a pád ten byl hrozný. Jak by neupadl člověk? Kam by přišel, k jakému rouhání by dospěl, kdyby setrval ve víře, že z jeho vůle se počínají ctnosti a že vůle stačí k cestě svatosti, jako by člověk mohl bráti sám o své újmě, podle svého výběru a podle své nálady z pokladu vykoupení? Spasitel se nechal za nás potupiti, ztýrati a usmrtiti jako nejhorší vyvrhel země; ale poklad, který nám spasením opatřil, nevydal v plen každému a komukoliv, nýbrž svěřil církvi, ve které jej neviditelně spravuje On sám. A člověk nemůže sám jít a vzít si, co by chtěl; bez milosti jest i tento nekonečný poklad nepřístupný. A my, lidé smrtelní, dosahujeme milosti pokáním. Nešťastný je tedy každý, kdo si libuje ve slovech: Děkuji ti, Bože, že nejsem jako tento publikán. Lépe je zločinci nejbídnějšímu než takovému člověku bezúhonnému, neboť pád z těchto míst pýchy do temnot je děsný. Lépe je každému, dokud se modlí: Bože, buď milostiv mně hříšnému!

JAR. DURYCH.

TŘI CHVALOZPĚVY

(Benedictus. Luc. 1, 68—79.)

Zachariášovi a Alžbětě dle zaslíbení andělova narodil se syn. P. Maria, o níž dí svatý Lukáš (1, 51), že zůstala u své příbuzné Alžběty po tři měsíce, nebyla již asi svědkem této radostné události, nýbrž navrátila se ještě před narozením Janovým do Nazaretu.

Bylo u Židů v té době zvykem, že nově narozený syn osmého dne po narození býval obřezán a že mu při této příležitosti bylo dáno jméno. Obřízka byla zevnějším znamením smlouvy mezi Bohem a národem izraelským. Dítě podrobené obřízce stávalo se tím členem vyvoleného národa, přijímalo na sebe závazek plniti zákon Mojžíšův, ale dostávalo se mu i nároku na účast v mesiášské spáse. Obřad obřízky konával se buď v synagoze anebo doma, a býval to otec sám nebo jiný Izraelita, který obřízku provedl.

Poněvadž Zachariáš byl knězem, je pravděpodobno, že svého syna obřezal sám.

S radostí a blahopřáním sešli se k tomuto významnému úkonu do domu Zachariášova jeho přátelé a známí. Když se jednalo o to, jakého jména se má dítěti dostati, tu přítomní navrhovali, aby syn dle židovského zvyku měl stejné jméno jako otec, t. j. Zachariáš. Než Zachariáš zvědév z posunků přítomných, oč se jedná, požádal o voskovou tabulku, jakých se tehdy ke kratším záznamům užívalo, a rydlem na ni napsal: Jan jest jméno jeho! — Že syn jeho má slouti Jan (hebrejsky: Jehuchanan, t. j. Bůh je milostiv), to nařídil Zachariášovi anděl, když se mu byl při oběti ve chrámě zjevil.

A v té chvíli právě nadešel okamžik, kdy Zachariáš dle vůle Boží byl zbaven němoty, kterou byl za svou nedověru potrestán.

Nabyv opět daru jazyka, Zachariáš otevřel ústa svá a na poděkování Bohu zapěl chvalozpěv Benedictus. Jak svatý Lukáš výslovně podotýká, Zachariáš mluvil tehdy z osvětlení Ducha svatého a slova jeho byla také proroctvím odhalujícím clonu s budoucích událostí, na nichž jeho syn měl míti význačnou účast.

Benedictus dělí se na dvě zřetelně se odlišující části. První část je díkůčiněním za seslání Vykupitele, druhá část je prorocká a odnáší se k činnosti Jana Křtitele jako předchůdce Páně. Semitský původní ráz vystupuje v Benedictus stejně, ba snad ještě více nežli v Magnificat. O každé z oněch dvou zmíněných částí pojednáme odděleně.

1. Požehnán buď Pán Bůh Izraele,
poněvadž navštívila zjednal vykoupění lidu svému
a vzbudil roh spásy (mocného Spasitele) nám
v domě Davida, služebníka svého,
jako byl mluvil ústy svatých proroků svých,
kteří tu od věků byli:
spásu to od nepřátel našich
a z ruky všech, kteří nás nenávidí —
aby tak učinil milosrdenství s našimi otci

a rozpomenul se na svatou úmluvu svou
(přísahu, kterou byl přísáhl Abrahamu, otcí
našemu),
že nám dá, bychom z rukou nepřátel vysvobozeni
bez bázně sloužili jemu ve svatosti a spravedlnosti
před tváří jeho po všechny dny své!

Hebrejský neb aramejský originál, z něhož svatý Lukáš svůj překlad pořídil, má za následek, že tato první část tvořící jednu dosti složitou periodu, je poněkud těžkopádná, ač smysl je jinak zcela jasný.

Po obřezání židovského dítěte otec jeho, jak víme z Talmudu, vzdával Bohu díky modlitbou počínající slovy: „Požehnaný Bože náš, Pane, králi světa . . .“ A stejnými slovy i Zachariáš počíná své díkůčinění, když dí: „Požehnaný — hebrejsky: baruch — buď Pán Bůh Izraele!“

Ač se Spasitel ještě nenarodil, přece Zachariáš v prorockém osvětlení vidí, že doba vykoupení bezprostředně nastává, a v duchu zří již onen okamžik, kdy Bůh navštívil lid svůj a poslal mu mocného Spasitele.

Roh byl u semitů a také u Židů symbolem síly a moci. Nazývá-li tedy Zachariáš budoucího Vykupitele, roh spásy, tu dle semitského názoru — nám ovšem nezvyklého — značí to totéž jako: mocný Spasitel.

Jako P. Maria v Magnificat, tak i Zachariáš ve svém chvalo zpěvu poukazuje na to, že narození Vykupitele je splněním oněch předpovědí, které Bůh od nejdávnějších věků dával lidu svému skrze dlouhou řadu svatých svých proroků.

Národ izraelský byl v oné době zbaven svobody a utlačován nepřáteli. Stará a správná představa Mesiáše, jak ji hlásali proroci, v té době byla namnoze porušena a zvrácena. Většina Izraelitů čekala Mesiáše jako politického hrdinu, který zdrtí protivníky Izraele, hlavně Římany, a který založí nové pozemské království, v němž Izraelité budou vládnout ostatním národům světa. Když ďábel na poušti pokoušel Krista, aby se stal svému mesiášskému úkolu nevěrným a

místo království Božího založil království pozemské, tu mluvil tehdy v duchu velké části národa židovského, především zákoníků a farizeů.

Také Zachariáš vidí úkol Mesiáše v tom, že vyproští Izraele z ruky nepřátel, kteří ho nenávidí: tím však nemíní, jak z dalšího patrně, nepřátele pozemské, ale nepřátele věčné spásy lidstva, t. j. ďábla a hřích! Tyto největší a nejzlobnější nepřátele Vykupitel potře a tím svým věrným umožní, aby bez bázně ve svatosti a spravedlnosti sloužili Bohu po všechny dny pozemského života a tak si zasloužili státi se účastnými věčného království Kristova v nebesích!

Toť hlavní myšlenky první části Zachariášova chvalozpěvu, které, jak vidno, se namnoze stýkají s obsahem chvalozpěvu Magnificat, neboť jako tam Panna Maria, tak zde zase Zachariáš děkuje Bohu za seslání Vykupitele.

2. A ty, dítě, prorokem Nejvyššího slouti budeš,
neboť budeš předcházet před Pánem, abys
připravil cesty jeho,
bys dal lidu jeho poznání spásy,
(která jest) v odpuštění hříchů
skrze srdce plné milosrdenství Boha našeho,
s jakým nás navštívil Východ s výsosti —
by osvětlil ty, co sedí v temnotě a stínu smrti,
by řídil nohy naše na cestu pokoje!

Zachariáš obrací nyní svůj prorocký zrak do budoucnosti. Budoucnost ta však není daleká jako ona, o níž mluvili staří prorokové, ale je to budoucnost zcela blízká, které se ještě současné pokolení dožije.

Předchůdci Mesiášovu případně veliký úkol. Jako staří prorokové, i on bude prorokem nejvyššího Boha. Ba bude větším než starozákonní proroci, neboť tito viděli Spasitele jen zdaleka a v mlhách budoucích časů, kdežto Jan Křtitel uzřel jej tváří v tvář a vydal mu svědectví před svým národem. Proto Kristus o něm praví: Amen, pravím vám, nepovstal mezi zrozenými ze ženy větší nad Jana Křtitele!

Ale Zachariáš vidí, že syn jeho bude nejen prorokem, ale i předchůdcem Páně, kterého předpověděl prorok Malachiáš slovy: *Aj, já posílám posla svého, aby připravil cestu přede mnou.* (3, 1.)

Úkolem předchůdce Vykupitelova bude zjednat národu izraelskému poznání spásy, t. j. poučit jej o tom, která jest jediná cesta vedoucí k věčné spáse. Cestou tou jest víra v Krista a plnění jeho nauky. Kristus jediný dovede sejmut s beder člověka tíživé břímě hříchu, on jediný zjedná lidstvu milosrdenství Boží, po němž lidstvo úpí a touží!

Průřek Vykupitele označuje Zachariáš tajemným výrazem *„Východ s výsosti“*. Izraelitovi, který dobře znal Starý zákon, slovo toto tak nesrozumitelným nebylo. Prorok Zachariáš, který žil a působil v době návratu Židů ze zajetí babylonského, očekával obnovu a znovuzřízení židovského státu od Zorobabele, který Židy z Babylonie přivedl nazpět do Palestiny a tam je usadil. Naděje a očekávání všeho lidu upínalo se tehdy k tomuto vynikajícímu muži. Naději tuto sdílel i prorok Zachariáš a v knize svých proroctví (6, 4) nazývá jej dle textu LXX, *„Východ“*, neboť jako vycházející slunce ohlašuje blížící se den, tak i Zorobabel budil naději, že po noci vyhnanství nastane Izraeli nový, lepší a šťastnější den svobody!

Než prorok Zachariáš mluví nejen o Zorobabelovi jako o historické osobě, ale i pokud byl předobrazem budoucího Vykupitele. Vykupitel byl sluncem, jehož východ oznámil konec vyhnanství hříchu a nastávající den nové a lepší doby pro pokolení lidské. Proto otec Jana Křtitele, Zachariáš, podobně jako starozákonní prorok Zachariáš, nazývá Krista, *„Východem“*. Ale dříve o něm, že byl *„Východ s výsosti“*: nebyl jako Zorobabel původu pozemského, ale s nebeských výšin sestoupil k nám na zem, když se vtělil a stal se člověkem nám podobným.

Když Zachariáš svůj chvalozpěv pěl, tu nadešla již doba, kdy tento *„Východ s výsosti“*, toto nově vycházející slunce mělo zazářit lidstvu. Lidstvo dle Isaiáš (8, 23) sedělo v temnotách a stínu smrti, t. j. v temnotě

nevědomosti a ve stínu duchovní smrti. Toto lidstvo — předvídá Zachariáš — osvíceno paprsky milosti a pravdy zářící z Krista-slunce nebude již blouditi, ale pevnou nohou a přímou cestou bude kráčet po cestě vedoucí k Mesiášově říši věčného pokoje! —

Církev mimo Laudy modlí se Benedictus též nad hrobem svých věrných zemřelých. Důvodem toho jest právě ona poslední myšlenka chvalozpěvu: tělo křesťana se ukládá do temného hrobu, kde vládne stín smrti, ale duše jeho, která věřila a doufala v Krista, povznáší se ozářena světlem jeho milosti k nebesům do sídla nepomíjejícího a pravého míru . . .

*

(Nunc dimittis. Luc. 2, 29—32.)

Čtyřicátého dne po narození Páně přinesla Panna Maria se svým snoubencem sv. Josefem Ježíška do chrámu jerusalemského, aby učinila zadost předpisům Mojžíšova zákona. Zákon tento nařizoval dvě věci. Předně každá židovská matka porodivší syna byla považována po čtyřicet dnů za leviticky nečistou, až po uplynutí této doby přinesla předepsanou oběť, čímž byla nečistoty zbavena a připuštěna ke všem náboženským úkonům. Vedle toho bylo ve Starém zákoně vše prvorozené zasvěceno Bohu. Prvotiny zemských plodin sloužily k udržování kněžstva a chrámu, prvorozená zvířata byla přinesena ve chrámě Bohu v oběť, prvorození synové musili býti vykoupeni pěti stříbrnými sikly. Prvorozeným synem byl i Ježíš.

P. Maria vyhověla obojímu předpisu. Na očištění přinesla oběť chudých, která pozůstávala ze dvou hrdliček anebo holoubátek. I ona vykoupila svého prvorozeného syna pěti sikly.

Když svatá rodina skromně vstupovala do chrámu, tu její příchod nebudil pozornosti, ač tehdy se splnilo proroctví Malachiášovo:

Ihned přijde do chrámu svého Pán,
po kterém vy toužíte! (3, 1.)

Ale přece tu byl někdo, kdo z osvětlení Ducha sv. poznal, že nepatrné dítě právě přinesené do chrámu je zaslíbeným Mesiášem a Synem Božím!

Byl to staříčkový Simeon, jeden z oněch zbožných a spravedlivých Izraelitů, kteří celou duší a celým srdcem práhli po útěše Izraele', t. j. po příštím Mesiáši. Jeho touha byla tím větší a tím živější, poněvadž mu Duch svatý zjevil, že neumře, dokavad neuvidí Pomazaného Páně.

Jako o labuti se vypravuje, že před svým skonem překrásně zazpívá, tak i Simeon, stojící tváří v tvář blízké smrti, zapěl svůj labutí zpěv, když vzal božské dítě na své lokty:

Nyní propouštíš služebníka svého, Pane,
podle slova tvého v pokoji,
neboť spatřily oči mé Spásu tvou,
kterou jsi připravil před tváří všech národů:
světlo určené ke zjevení národům
a ke slávě lidu tvého izraelského!

Duše Simeonova překypovala radostí, nevýslovným díkem a nebeským mírem nad tím, že se splnilo to, co mu Duch svatý přislíbil, že jeho oči spatřily Spasitele světa. Tělesný jeho zrak viděl ovšem jen slabé, křehké dítě, podobné jiným lidským dětem, ale jeho duševní zrak viděl v dítěti toho, který přinesl spásu celému světu a který byl nekonečně větším všech králů a panovníků pozemských . . . Nejvyšší přání jeho života bylo splněno, blížící se smrt ztratila pro něj svoji hrůzu. Je hotov nyní klidně a s pokojem opustiti tento svět.

Ve svém chvalozpěvu Simeon vyslovuje jednu velikou myšlenku. Myšlenku, k níž i zbožní Izraelité oné doby nedovedli se ještě z největší části povznést. I oni zbožní Izraelité oné doby očekávali Mesiáše jenom jako spasitele svého národa, a nikoliv i národů

jiných! Simeon však poznal, že Kristus přinese spásu nejenom Židům, ale všemu lidstvu, všem národům, všem pokolením země. Pro tyto národy, pohřížené nyní ještě v noci bludu a hříchu, bude Mesiáš světlem, v jehož záři zjeví se jim poznání pravého Boha a pravé cesty ke spáse.

A jako bude Mesiáš světlem pro pohany, tak bude i oslavou a chloubou Izraele, z jehož středu podle těla Mesiáš pocházel, a který měl proto na prvním místě nárok na spasení, které bylo určeno všem.

Tento universalismus, t. j. určení spásy mesiášské nejen pro Židy, ale i stejně pro pohany i pro veškeré lidstvo: toť ona myšlenka, kterou se Simeon vysoko povznesl nad předsudky a názory svých současníků. Slova Simeonova byla zároveň proroctvím, jímž bylo naznačeno, že Kristova církev nebude omezena na národ židovský, ale že pojme do svého lůna i pohan-ské národy celého oboru zemského.

Nunc dimittis modlí se církev v kompletáři, t. j. ve večerní modlitbě, kterou po skončeném dnu uzavírá denní officium. Den počínající východem slunce a končící jeho západem, je obrazem lidského života, který počíná narozením a končí smrtí. Kdo byl v životě spojen s Kristem věrou a milostí, ten, když se přiblíží noc smrti, bude moci říci klidně se Simeonem: Nyní propouštíš služebníka svého, Pane, podle slova tvého v pokoji . . .

*

Podobně jako Magnificat a Benedictus, tak i chvalo- zpěv Nunc dimittis je proniknut nadpřirozenou a posvátnou radostí. Radost tato vyjadřuje jeden ze základních a význačných rysů křesťanského náboženství. Křesťanství není nikterak — jak tvrdili staří pohané a jak to po nich opakují pohané moderní — náboženstvím pochmurného smutku, ale naopak je náboženstvím nejvyšší a jedině pravé radosti, radosti nad rozřešením všech životních záhad a nad dosažením spásy. Radostí tou byli proniknuti všichni svatí, počínaje svatým Pavlem až po svatou Terezií z Li-

sieux. Tato radost, převyšující všechnen smysl, má svůj základ ve spojení s Bohem, které na tomto světě bývá milostí posvěcující započato a které bude dovršeno v blaženém zření na Boha v nebesích.

DR. T. HUDEC.

ZÁHADA BOLESTI

Nietzsche učil, že pláč trpících je bláznovstvím. Kdo trpí, má hledět, aby zmizel se světa. Svět není pro trpící. Míti soucit je nesmysl. Pravým soucitem by bylo zabíjeti ty, kteří naříkají.

Záhada není ani v tom, proč trpí člověk, ale proč trpí člověk dobrý. Trpí-li zlý, nezdá se nám to býti záhadou: spíše se nám to jeví jako výkon vyšší spravedlnosti. Otázka knihy Jobovy jest, proč trpí člověk dobrý. Kdybychom mu chtěli pomoci ve smyslu Nietzscheově, měli bychom ho zabít. Tak asi smýšlela i žena Jobova. Ale v tom případě bychom jednali proti spravedlivému citění svému, byť bychom muky trpícího zkrátili. Soucit by se stal zlobou a křivdou. Bylo by o jednu záhadu více: proč dobrý člověk, když trpí, nemá míti práva na život a naděje, že přečká svou bolest? A jako dříve jsme toužili znáti příčinu bolesti, tak bychom nyní si přáli poznati příčinu nespravedlnosti.

Trpí-li člověk dobrý, zdá se nám někdy, jako by trpěl proto, že je dobrý. A je-li šťasten člověk zlý, domníváme se, že je šťasten proto, že je zlý. Kdyby tomu bylo tak, byla by záhada nerozřešitelná.

Zdá se tedy, že záhada utrpení je vlastně záhadou nespravedlnosti.

Trochu světla! Jest utrpení dobrých a štěstí zlých opravdu nespravedlností? Bylo by, kdyby dobří proto trpěli, že jsou dobří, a zlí proto byli šťastni, že jsou zlí, čili, kdyby všichni dobří na světě trpěli a všichni zlí byli na světě šťastni. Pak by bylo třeba přiznati, že utrpení dobrých a štěstí zlých je zákonem. A ten zákon, ať by pocházel odkudkoliv, byl by nespravedlivý.

Avšak ne všichni dobří trpí a ne všichni zlí jsou šťastni. Tuto skutečnost musíme mít před očima. Je zákon, že lidé trpí. Ale není zákon, že by někteří měli trpět a jiní netrpět. Je zákon bolesti. Někdo je mu podroben, jiný mu uniká. Joseph de Maistre správně říká, že lidé nazývají nespravedlností, co by měli prostě jmenovati neštěstím. Je-li dobrý člověk zabit ve válce, je to nespravedlnost? táže se. Ne, je to neštěstí, odpovídá. (Les soirées de Saint-Pétersbourg, I/19.) Tím přirovnáním není ovšem rozluštěno vše. Je sice jasno, že v žádné válce nezahynuli všichni lidé dobří a také nezahynuli proto, že byli dobří, ale skutečnost jest: dobrý člověk zahynul. Nespravedlnost to není. Nezahynul podle zákona. Ale je to neštěstí.

Může se však někdo ptáti: Co je neštěstí? Řekneme: zlo nezaviněné. Tedy zlo nespravedlivé! vpadne do řeči tazatel.

Bylo by tedy třeba zase rozlišovati. Smrt dobrého člověka ve válce je zlo, kterého sice sám nezavinil, avšak zavinili jiní. Válka je zlo prvotné. Smrt ve válce je zlo druhotné. Válka je zlo mravní. Smrt ve válce je zlo fyzické. Zlo fyzické má svůj původ ve zlu mravním.

Zlo fyzické je trest. Zlo mravní je hřích. Původcem hříchu je člověk. Původcem trestu je Bůh. Sv. Tomáš praví: Bůh je původcem zla, které zveme trestem, ne však zla, které zveme vinou. (S. Theol. I. Quaest. 49. art. 11.) Kterak a proč, jest již tajemství. Tajemství nepravosti.

DOMINIK PECKA.

OBĚTOVANÍ

V náboženských dějinách lidstva jedna stránka má úchvatnost, hraničící s příšerností. Dějiny obětí jsou tam vypsané, jak postupovaly od obětování zlatých klasů žně až ke kosení lidských životů v oběť božstvu. Příšerným v tomto vývoji je až do šíleného ochraptění stupňovaný výkřik po Bohu, jež chtěl člověk násilím příšerné oběti strhnouti k sobě, když menší oběti neměly dostačujícího úspěchu.

Slyšíme v tom neodolatelně mocný hlas o povinnosti oběti Bohu i o možnosti touto cestou dosáhnouti Boha. Ten hlas neochabl dodnes. Stejně platí dnes jako tehdy: cesta k Bohu jde obětí, duchovní život roste obětí, nakonec pak býti Božím znamená býti obětovaným.

Sv. Tomáš Akvinský (II—II. 83) rozložil tuto zásadu ve tři poučky.

1. Bůh má právo na naše oběti. „V každém věku a u každého národa vždycky bylo přinášení nějakých obětí. Co však je všude, prozrazuje vrozenost. Vrozený rozum káže člověku býti poddaným vyššímu, protože cítí své nedostatky, potřebující pomoci a vedení vyššího; toto vyšší všichni nazývají Bohem, v nejrůznějších podobách. Jako v přírodě nižší je podrobena vyššímu, tak i vrozený rozum z přirozené nutnosti káže člověku, aby byl podroben tomu, co je nad člověka a způsobem sobě přiměřeným tomu prokazoval úctu. Člověku je přiměřeno k vyjádření něčeho užívati viditelných znamení, protože sám z viditelných věcí nabývá poznání. Proto je požadkem přirozeného rozumu, aby člověk užíval viditelných věcí, Bohu je přinášeje v oběť na znamení povinné poddanosti a úcty. Tak jako lidé svým pánum odevzdávají určité věci v uznání jejich panování.“

Bůh své právo nesmazatelně vepsal do lidské duše. Ale jen vnější oběti nejsou Bohu dosti důstojné. Nikoli pouhé vnější předložení, nýbrž vnitřní podrobení je značkou oběti Bohem žádané.

2. Ráz oběti má míti každý ctnostný úkon člověka. Rázu oběti dodává našemu daru vlastnost, kterou sv. Tomáš označuje jako darování z úcty k Bohu, jehož v úctě dbáme jako vyššího a nejvyššího. Každý ctnostný úkon má toto dvojí: z úcty k Bohu a darování. Z úcty k Bohu řídíme cesty, cíle a předměty svých sil a svého snažení; řídíme je, aby vše neslo znamení Boha, nejvyššího Pána. Znamení pána je znamení pořádku, znamení Boha je znamení božského pořádku. Aby totiž cesty našich sil byly cesty Bo-

hem určené, aby úsilí naše směřovalo k Bohu, aby předměty úsilí byly voleny a upravovány podle pravidel Božího zákona. To obsahuje značka úcty k Bohu.

Upravování předmětu je zároveň ona druhá složka oběti, darování. Darování znamená vždycky odříkání, odříkání zase je vždycky určitá bolest, byť jen přirozená, byť i vyššími myšlenkami proměněná v radost. V učebnicích mravovědy se toto upravování předmětů našich sil nazývá náležitými okolnostmi každého činu podle onoho latinského veršiku: *Quis, quid, ubi, quibus auxiliis, cur, quomodo, quando* — kdo, co, kde, jakými prostředky, proč, jak, kdy. Není těžko viděti, co tu může býti Bohu darováno z úcty k jeho vůli nejvyššího Pána.

Sv. Tomáš nezapomíná ve svých myšlenkách na krásu a vznešenost oběti takto pojaté. Praví: „Každý úkon ctnosti nabývá rázu oběti z toho, že jej konáme, abychom přilnuli k Bohu ve svatém společenství; neboť tím Bohu prokazujeme úctu, že chceme s ním býti spojeni duchovním poutem.“ Není vůbec větší úcty mezi lidmi než tato: když někoho máme za hodna společenství duše a proto přinášíme jemu oběti i své duchovní stránky.

Tím je oběť postavena na své význačné místo v duchovním životě. Veškeren duchovní život je soustavné úsilí o svaté duchovní společenství s Bohem. Protože má povstati společenství, musí nastati určité sblížení a přizpůsobení. Sv. Augustin v období svého duchovního obratu slyšel Boží hlas: „Jsem pokrmem velikých; musíš vyrůsti a budeš mne požívat.“ Byl to samozřejmý požadavek svatého společenství s Bohem. Bůh se nemůže zmenšiti k tomuto svatému společenství; proto musí se člověk přizpůsobiti Bohu, musí vyrůsti. Aby vyrostl, musí se vzdalovati od země, blížit se stále více Bohu. Co tu dovede bez obětního úsilí?

3. Oběť je nějakým způsobem povinností každého. Po dosud pověděném není obtíží proti této třetí větě svatého Tomáše. Určuje ji tak: Každý je povinen vnitřním obětováním, protože povinností každého

je mítí mysl Bohu oddanou. Podle svého náboženství je každý povinen přináseti Bohu zevnější oběti, podle přikázání Božího zákona. Každý je povinen přináseti Bohu zevnější oběti, ukládané ctnostmi, které člověk zachovává z úcty k Bohu. Některé jsou povinností pro všechny, pokud jsou ukládány nějakým přikázáním; jiné patří k nadbytečnému, pokud totiž jsou spojeny s tak zvanými radami.

Lze tedy právem říci, že křesťan jest obětovaný a čím více jest obětovaným, tím více je křesťanem.

P. EM. SOUKUP, O. P.

SPLNÍM HOSPODINU SVÉ SLIBY

Krása dómu povstává z harmonie různých jednotlivostí a pestrostí mnohých částí dýchajících jednotou myšlenky, kontemplací Boha, spínající kostnaté ruce v gotice v tichém chvalozpěvu Původci krásy.

Rovněž mystický dóm sv. církve oplývá pestrostí lidských charakterů a přece všichni splývají v jednotě a harmonii lásky Kristovy poutající všechny ruce v jednotu svého mystického těla.

A v té rozmanitosti, kterou nedovedla souladně soustřediti žádná lidská moc, každý ze své vlastní povahy a přirozeného sklonu přináší svůj kamének, aby z něho povstala nádherná mosaika obrazu Krista spojeného s lidstvem. Vedle vážných, hlubokých myslitelů, nalezajících v kontemplaci První Příčiny své zadostučinění hladu po pravdě, stejně esteticky jsou položeny bouřlivé povahy toužící po činnosti. V Kristu, který se shoduje se svými nejmenšími bratřími, nalezají dosti možnosti, aby uplatnili své energie. Citové povahy, chvějící se pod každým sebemenším rozčereňím vlnami smutku nebo radosti, nalezají v Kristu své uplatnění — blahoslavení plačící, neboť budou potěšeni — radujte se a plesejte . . . (Mat. 5, 5-12), vedle silných a statečných charakterů podstupujících boj pro pravdu, pro Krista, Pravdu samu atd.

Největší pestrost se soustřeďuje v harmonický ob-

raz mystického těla Kristova a každý stojí na svém místě. V této souladné směsi žijí duše chápující slovo obět, následující Krista až na jeho Kalvarii, kde s ním volají: „Dokonáno.“

Kristus stal se veleknězem přinášejícím Bohu zadoštinění obětí a podal mu sebe sama, Boha-člověka, nejcennější obět, stal se zároveň obětí — „sacerdos et victima“, a mosaiková pestrost církve sv. napodobuje Krista i v této nejvyšší důstojnosti kněze a obětí, jsou jisté duše, které se přinášejí zcela v obět. Jako světlo předsvatostánkem ozařuje v nočních chvílích svatý chrám Hospodinův, tak ozařují svým světlem oběti-mystický chrám církve duše nesoucí na sobě znamení obětí, duše zavázané třemi sliby, zlatými pouty poslušnosti, chudoby a čistoty.

Každý člověk ať chce, či nechce, v určitých chvílích svého života cítí potřebu ve vlastním nitru vzdát čest Hospodinu, poněvadž to přináší k těm tajemným stránkám lidské duše vepsaným do ní Božím prstem jako na tabule proroka Mojžíše. Člověk je čte v určitých chvílích jasněji: — „Bohu vzdávati čest, neboť je nesmírný a dobrý,“ a neuposlechne-li, ruší soulad své duše, člověk se stává vnitřně rozháraným, ať to sebevíce přikrývá kůrou úsměvu.

Jeho veselí je hořkou zelenou skořápkou, pod níž se skrývá rozhárané nitro, neboť úsměv čistého veselí vyzařuje jen z hlubin duše kotvící v poddanosti Bohu.

Je velmi důsledným: jednání duší, nespokojených jen nepatrnými chvílkami svého zasvěcení Hospodinu, kdy slaví jen nepatrné sváteční okamžiky v Pánu, nýbrž celý svůj život činí ustavičným svátkem a zasvěcují ho Hospodinu k jeho cti. Sv. řeholní sliby jsou vlastně takovým posvěcením sebe, duše obětuje to, co má nejdražšího, svou vůli, své tělo, všechno pozemské bohatství. Následuje vyzvání Kristova: jdi, prodej vše, dej chudým a následuj mne! Svatými sliby Kristus se stává jediným bohatstvím, neboť chudoba ji zbavila všeho ostatního, Kristus je jedinou rozkoší, neboť čistotou se zřekla jiných, Kristus jest

jedinou touhou, neboť jiných zanechala. A kdo jest bohatší, kdo je šťastnější nad duši, jejímž pokladem jest Bůh se svým nesmírným pokladem své lásky? Clovek se obětuje a zaslubuje svatými sliby Hospodinu, aby se vzdal svého maličkého, nepatrného „já“ a našel Boha — Boží život, nahrazující nekonečně tu nepatrnost. Vlastní já tak snadno bloudí a nechápe velikosti Božího života, proto závazek svatých slibů téměř nutí nevyházeti, neohlížeti se po nepatrnostech světa zbavujících duši Božího života, nebo ztěžujících cestu k Bohu.

Získ duše je nesmírný, získává Boha a jeho život a jediné nepochopení toho nejpotřebnějšího mluví proti řeholním slibům. Duše v řeholi vlastně jedná nejdušledněji, celý život se stává ustavičným hymnem Hospodinu.

Ovšem není třeba, aby se všichni zavazovali Bohu svatými sliby, mystické tělo Kristovo potřebuje i jiných údů.

Každý křesťan ale potřebuje ochotné srdce přinášeti Bohu čest svým vlastním povoláním. Každá duše musí se podobati Kristu — velebnězi a oběti — a přinášeti se s Kristem v oběť, ve svém povolání. Užívati statků, jako by neužívala, praví sv. Pavel, to znamená nelpěti srdcem na bohatství — takovou chudobou se musí vyznamenávati každá duše, rovněž zachovati čistotu svého stavu a poslušnost Bohu a jeho zákonům patří každému, jinak duše není Kristova a Boží život v ní umírá. Duchem sv. slibů musí býti ozdobena každá duše náležející k mystickému Kristovu tělu, neboť oběť je znamením Beránkovým.

DR. M. HABÁŇ, O. P.

PO ŽEHNÁNÍ SAMOTY

III

Melania, pasačka La Salettská, napsala a v dětství říkala: Nechci choditi do školy, tropí se tam mnoho

hluku. Poznala už před tím tajemství samoty. Jako čtyřleté dítě vyhnána od matky z domu, našla si v odloučenosti od rodiny a v tichu samoty svého „bratříčka“, jak říkala, Ježíše. Vedená jsouc později do školy, nemohla tam vydržeti, poněvadž byla rušena ve svém tichu a v obcování se Spasitelem. Utekla ze školy a víc jí tam nedostali. Její školou byly pastviny, kde sedávala samotna s němou tváří a rozmlouvala s Bohem. A přece tato dívka napsala nám krásné a hluboké knihy, knihy plné mystiky a visí. Naučila se i italskému jazyku, když toho potřebovala. Založila řád „Apoštolů posledních dob“, dala vznik poutnímu místu La Salettskému, kdež Matka Boží na rozkaz papežův byla slavně korunována. Byla moderní reformátorkou Francie a mohla se státi velkou reformátorkou podle vzoru reformátorek-světic středověkých, kdyby nepochopení a zloba lidská nebyly tomu zabránily. U ní nejlépe lze viděti, jak samota je nutnou podmínkou jejího duševního vzrůstu, což ostatně najdeme též v životopisech mnohých světců.

Když už v slabošské době dneška nepůjdeme ani zdaleka tou cestou samoty, kterou šla Melania — ač jsou takoví, kteří úplně bez škol, v naprosté samotě děti své vychovávají a neobyčejných výsledků docilují, kterých žádná veřejná škola nedocílí, když už my ostatní jsme tolik rozptylováni školou, jejím nynějším systémem, rozptylování později celým veřejným životem a způsobem práce, máme se ještě dobrovolně rozptylovati sami? Máme tu rozptylenost zanášeti do své kulturní a náboženské práce, jak to podle vzoru nynějšího pokrokového světa činíme? Kdosi nám popletl hlavu, abychom v hluku schůzí, přednášek, sjezdů a pod. chtěli křísiti víru a kulturu. Tam lze mluvíti o řepě, o sociálním pojištění a podobných věcech. Pro jemnější věci nutno vésti na jiná místa, do samoty. Je nutno jednati jako Spasitel, který na veřejnosti sice mluvil, vyznavače si zjednával, ale mluvil tak, aby jen lidé dobré vůle mu rozuměli, ostatní pak, aby slyšíce neslyšeli. Někdy ani jeho nejmilejší mu nerozuměli, po řeči veřejné, záhadné, vše-

obecné věděl si je v soukromí a tam se slovy „Vám dáno jest znáti tajemství království Božího“ mluvil k nim v samotě a předkládal slova pravdy věčné.

Samota kostela, soukromý rozhovor, kniha a pod. nejvíc poslouží. Jinak centrum za nynějších poměrů spočívá v kruhu rodinném, v soustředěnosti členů rodiny. Neberme dětem a rodičům všechny a poslední drahocenné chvíle rodinné soustředěnosti, které jim zbývají po škole a celodenní práci. Neberme si před Bohem na sebe těžkou odpovědnost, že jsme úplně odvykli děti a mládež dospívající, ba dokonce i dospělé milovati kouzlo krbu rodinného. Náboženský a kulturní pracovník dá jen návod, jednotlivec pak nebo rodina si musí pomoci sami. Co není zaseto v tichu a soustředěnosti kostela a pod. způsobem, a rozvito, vyzkoušeno, prakticky provedeno v rodině neb v duši jednotlivce, to už stěží jinde vyroste.

IV

Jak nutná je samota ke všemu velikému v ohledu náboženském, je patrné z toho, že i nejagilnější světcí, kteří přirozeně měli největší odpor k samotě a zdánlivé nečinnosti, museli se jí podrobiti. Uvádím sv. Pavla. Tak činný byl tento muž před obrácením i po obrácení! Nestačila mu země židovská, do ciziny, až do Damašku jde vraždit křesťany. Po obrácení prochází tolik světa a přivádí v nesmírných nesnázích tolik údů do církve, jako žádný jiný apoštol. Je největším apoštolem všech věků a národů. A přece tento tak činný muž, který ani ve zlém ani v dobrém neznal oddechu, který v prvním okamžiku po svém obrácení hned volá: Pane, co mám „činit“? ten muž činu musí jíti po svém obrácení na poušť a tam v samotě po tři léta se připravovati, aby mohl pak veřejně vystoupiti. Bylo-li potřeba, aby tam poznal lépe víru křesťanskou, proč ho raději některý apoštol nevyučoval, proč právě musel jíti do samoty, na poušť? A bylo-li potřeba, aby ho vyučoval Pán sám, proč to opět nebylo kdekoliv jinde, proč opět v samotě, na poušti?

Tolik agilní byla sv. Terezie středověká! Tolik klášterů založila, ona bezmocná žena, za nesmírných obtíží a protivenství řád zreformovala, nejen ženský, nýbrž i mužský! Musela však i ona poznati samotu, ve své samotě musela tak, jako jiní světci, zříci se své vůle, vši své vlastní činnosti, aby jen Bůh v ní mohl jednati, jak výstižně popisuje ve svých stupních duše k Bohu.

V samotě se nejspíš člověk k Bohu obrátí. Ale obrátí-li se i jinak, má-li se utvrditi, nepůjde to bez samoty. Dnes jest nepatrně světců, poněvadž není pro jejich vzrůst půdy. Je málo pořádných katolíků, poněvadž hluk světa je pro nás jedem. A nebylo by dnes opravdových umělců, básníků a pod., kdyby kříž a utrpení je nenavštívily, vedle svého hlavního poslání samotu nezastoupily a je kjisté duševní odloučenosti od světa nepřivedly. Čtete pozorně jejich spisy a poznáte, jak samotu milují, ji vyhledávají, ji si vynucují. Jest jistá podobnost mezi láskou k samotě u světců a u básníků, umělců a pod.

Těžko ovšem hledati samotu, když je někdo otcem rodiny, uštván, přetížen prací a starostmi. Tu nutno zatím obětovat Bohu své trápení a prositi o budoucí chvíle úlevy a pokoje. Samotu by měl každý poznati v mladých letech, aspoň několik let se jí věnovati. Hledati štěstí u sebe, u Boha, v samotě chrámu, světničky, Boží přírody, u knihy a dobrého vůdce, ne u kamarádů, spolků a hluku světa. Nalézti sama sebe, připraviti se, obrniti se. Pak by ho pozdější život tolik nezkrušil, neuštval. Co nepřipraveného ničí, to by připraveného sílilo, zocelovalo. Světci snesli nesmírně mnoho, tolik v největších nesnázích vykonali, poněvadž duch i tělo kladivy samoty a utrpení byly kuty. Byli vnitřně vyzralí.

Co ztraceno v mládí, nutno dokončiti v stáří. V pozdějších letech života bývá více odpočinku, klidu. Stárnoucí přehlížejí svou činnost a posuzují výsledky své práce. Spokojeni nyní málo bývají. Nejlépe říci s apoštolem, byť ne v té dokonalosti: „Služebníci neužiteční jsme.“ Vykonali jsme, co jsme vykonati mohli.

Ale pracovali jsme sami, pracovali jsme bez Tebe, Bože, spoléhající na vlastní své síly. Nyní Ty, Pane, pracuj za nás a naprav, co jsme pokazili. Aspoň nyní, když máme volněji, když třeba ti, které jsme vychovali, ani o nás mnoho nestojí, a my se cítíme samotni jako kůl v plotě, aspoň nyní v samotě své chceme naléztí úplně sebe i Tebe. Vždyť víme, nalezneme-li Tě doopravdy, budeš Ty pracovati za nás. Snad se už nedočkáme, snad budeme trpěti až do posledního okamžiku života, ale to snad budeme trpěti proto, aby naším bolem až dosmrti trvajícím tím více jednou mohlo býti spomoceno našim nejdražším. Bylo by nám možno pracovati i na věčnosti, pracovati lépe než zde za života, ovšem to bychom Tě v nynější své samotě tak museli naléztí, že bychom téměř jako světci ze života odcházelí. Pak by brzo na onom světě začala naše činnost jiná, nekonečně početnější, založená na onom slově ve Věším: Svatých obcování.

Tak volati může každý otec a každá matka, ale i každý kněz a každý pracovník, když pohlíží na duchovní svou rodinu, která mu byla svěřena a kterou tak málo dosud k Bohu přivedl. Je možno vésti tyto duše, když už sil tělesných se nedostává, je možno je vésti svým utrpením za ně obětovaným, vésti svými ctnostmi, svou milostí a svatostí, je možno je vésti zde i na onom světě, ale jen, zakotvíme-li úplně v Bohu. Naléztí Boha v samotě srdce svého, naléztí ho úplně, to zůstane v každé chvíli zdejšího žití, i v poslední chvíli hlavním účelem a smyslem tohoto života. To je ono unum necessarium, pro něž se nutno jednou opravdově rozhodnouti a pak teprve život nabude ceny a smyslu a nabude ceny a smyslu i naše práce pro jiné.

*

Pojďte ke mně a učte se ode mne: Jsem tichý a pokorný srdcem. Opravdu tichý je náš Spasitel. Tichý v samotě své za života pozemského, tichý nadále mezi námi tajuplně přítomný v samotě svatostánku. Pochopme ticho jeho, jeho samotu! Chceme-li vykonati

něco opravdového, musíme býti vedeni. Vedeni andělem strážným, vedeni svatými, i svatými našeho rodu (podle rčení Březinova, návodu Emmerichové aj.), vedeni duchem Božím. Ale jejich hlas je tak tajemný, tichý, že jen v naprosté tichosti a samotě ho můžeme slyšeti. Jen samotou zjemní jisté naše nervy, abychom na strunách jejich, na strunách duše mohli zachytiti tajemný hlas těch, kdož jsou s námi v svatých obcování. V hluku tohoto světa nic slyšeti nelze. Proto lidé jsou dnes tak ubozí, proto tak málo vědí, Boha jak opravdově naléztí a opravdu lepšími se státi, proto se tolik potácejí, ač by chtěli býti dokonalejšími, poněvadž v hluku světa hlasu vnitřního v duši své neslyší.

Ve své básni „Modlitba“ opakuje Karel Hlaváček vícekrátě verš: Ó Bože, tichý, silný, mlčelivý. On, který bývá pokládán za úpadkového básníka, ač neprávem, tak dobře chápe tichost a mlčení Boží, které je výzvou i pro tichost a mlčení naše, a my, kteří se chceme nazývatí katolíky, bychom toho nechápali a jedné z největších a nejtajuplnějších sil katolictví vůbec nerozuměli?

Jedte na hlubinu a rozestřete své sítě k lovení. Největší hlubiny bývají nejtíšší, nejtajuplnější, nejosamější. Do těch tíšin, samot plujme, abychom našli „hlubinu“.

Chtěl jsem jako moto uvéstí slova největšího českého básníka a největšího milovníka samoty, O. Březiny, ale myslím, že nyní na konci lépe budou pochopena. Nemáme-li nyní v národě světců, aby nám cenu samoty ukázali, ať aspoň nás budí ze sna a z našeho klamu slova největších duchů národa, slova básníků, „vidoucích“ i tenkrát, když ostatní národ oslepl:

Má samoto, dnes tebe písni slavím!*

Jsi pralesem, kam lidských bojů vření
zní z dálky zesláble, jak bzukot muší;

* Báseň otištěna v Nivě 1893. Do souborného vydání nepojata, není formou ještě dokonale vypsělá. Zato je průhlednější.

v tvém klínu Kristus počal dílo vykoupení,
a svatým mystikům jsi modlitebnou duší.

Jsi jako hora, jež se k výši vzpíná
nad nízký výpar plný zemské tíže;
kdo bydlí v sídle tvém, ten zemi zapomíná,
je dále od lidí, však u Boha je blíže.

P. MANSUET STON, O. MIN. CAP.

SV. FRANTIŠEK SALESKÝ

Vítězný bojovník Kristův proti heresi, zase stojí před hrobem. Zpečoval se, ale konečně poslechl a povolil státi se koadjutorem a nástupcem svého zestárlého představeného Mgra Graniera, biskupa ženevského; obavy a bázeň před vlastní nedostatečností tak zlomily Františka. Ale vstal posílen vědomím Boží pomoci a dál vyorával brázdu na Hospodářově roli, brázdu čím dál hlubší. Savojsko znalo toho nositele pokoje a lásky, věděl o něm Řím a horní Itálie, měla jej poznat i Francie, která se jím dodnes chlubí; a má věru proč. R. 1602 přijíždí František do Paříže, aby získal od Jindřicha IV. dovolení obrátit gexký kraj, který připadl Francii. Cesta do Paříže byla důležitým nástrojem Prozřetelnosti. Tam poznal František řadu lidí silných duchovní osobností a mezi nimi prožil veliký přerod. Obratný myšlenkový zápasník, kontraversista, se stává moudrým duchovním vůdcem, kterého budou — nejméně v písemných památkách — poslouchati čtyři duchovní rodiny (sestry „Navštívení Panny Marie“ v Annecy r. 1610, obláti sv. Františka Saleského a salesiáni Dona Boska z II. pol. 19. stol. a sestry P. Marie Pomocnice křesťanů) a tisíce duší ve světě i za zdmi tichých klášterů.

Biskup, kazatel, visitátor, zpovědník, duchovní vůdce a spisovatel; ve všem celý, ve všem věrný do vydechnutí vytrval třiačtyřicet let. Biskup visitující pěšky hornatou diecési, spávající v chudých vesnických domcích, jídající z jedné mísy s prostým hostitelem; otec

mezi dětmi, vidí jejich potřeby, slyší nářky a pomáhá (Pastýři Stojane, znal jsi jej a on tě také jistě poznal, když tě nebe vítalo!). To již nehořely na horách ohně z chrastí, aby svítili biskupovi na cestu skalami vpláští večera, jako by veliká srdce zářila nad propastmi a nad srázy, srdce vděčné lásky prostého lidu, měšťanů i vzdělanců; byl František všem vším. Némého chudáka si vzal k sobě, sám ho posunky vyučoval, až jej přivedl ke stolu Páně, aby byl živ jako dítě Boží! (Proto jest sv. František ochráncem němých.)

Kolik postů, kolik adventů odkázala ta ústa tekoucí medem lásky a něžné jemnosti; Grenoble, Annecy, Le Chablais, La Roche, Lyon, Dijon, Paříž, nač konečně počítat tu řadu. Kázal, i když srdce krvácelo: má jít na kazatelnu a v té jde posel: „Tvůj otec zemřel!“ Povzdech, kříž a chrámem se nesou jeho slova stejně jako naposledy; až na konci povolil žalu, rozdělil se oň s celou obcí posluchačů a na jejich srdci zavzlykl. Kázal lásku a tou láskou všude neustále lámal krunýře bludu.

Muž žijící láskou k Bohu a k bližnímu, hlasatel milosrdenství a měkké ruky Hospodinovy. A přece jej nenáviděli, špinili ho pomocníci protivníkovi, napřed u biskupa, potom usavojského vévody, u Jindřicha IV., ani do Říma se neostýchali hodit kus jedu křivého nářknutí. Že prý kuje pikle ten, jenž nikomu stébla nepřeložil a jenom pokoje Božího hleděl, že prý málo potírá bludařství a pečuje o povznesení svěřeného stáda apoštol vlastní diecése, zakladatel akademie pro výchovu budoucích kněží. Neprchal obviněn, nelekalse a tím slavněji býval očištěn. Pomstil se odpuštěním a modlitbou za nepřátele.

Sv. František — duchovní vůdce; vůdce slovem živým a slovem psaným. Bohu díky za spisy sv. Františka. Byly vzácné spisy o duchovním životě i před sv. Františkem, ale kolik jich mělo jemnost, sladkost jeho spisů, kolik jich bylo tak blízkých každé duši? Sv. František dožívá doby humanistů, dožívá je jako věřící katolík ve svobodě dítek Božích. Píše básník plný citu, obrazů — třeba nazírá na mnohé z přírody

okem své doby, vždyť, co přináší srdci dnešní vědecký rozmach? — přirovnání, broušeného prostého slohu, píše učený theolog v duchu dítěte, píše člověk, který prožil strašnou cestu úzkostí. To jdete rozkvetlou loukou, vydechujete v ztichlém zákoutí štíhlých bříz, koupete se v příjemném potoce, dýcháte vlahý vzduch . . . Proto je tak blízký i dnešnímu člověku; myslím, že dnešnímu člověku tím bližší, neboť hladovíme PO POKOJI, PO LÁSCE, PO ZDRAVÉM CITU, jsouce plni studeného rozumu, smrtivého shonu civilizace a pokryti modrými skvrnami otlučenin duše, až k smrti smutné z toho všeho.

„Často v sobě vzbuzujte ducha radosti a mírnosti, a buďte pevně přesvědčeni, že to jest pravý duch zbožnosti. Uctíte-li se někdy napadeni protivným duchem smutku a hořkosti, rychle zalette v srdci k Bohu, . . . potom se hleďte rozptýliti jinými opačnými věcmi, dejte se třeba do zbožného hovorů, ale do takového, který je s to vás rozveselit. Vyjděte na procházku, čtěte milou knihu či si zazpívejte zbožnou píseň. To číňte často, kromě osvěžení tím sloužíte Bohu.“

Zbožnost? „Nechci zbožnosti divoké ani bouřlivé, zamračené, mrzuté, kousavé; ale zbožnost tichou a mírnou, milou, pokojnou, jedním slovem řečeno zcela upřímnou, která by se líbila PRVNĚ BOHU a potom lidem!“

K lidem pozorný, vlídný a vstřícný, ale pro Boha. „Když již u Františka nikoho nebylo, nemohl nikdy říci, jak jeho hosté vypadali,“ vypravuje o sv. Františku U. Chantal. „O můj Bože, jak bych byl šťasten, kdybych byl s Tebou tak živě a pevně spojen, jako jsem zcela odloučen a vzdálen od světa!“

„Miluji nezávislé, silné duše, které nejsou zženštilé, neboť veliká něžnost mate srdce, znepokojuje je a ruší v modlitbě. Jsem nejcitlivější z lidí a myslím, že nemiluji ničeho než Boha a všechny duše pro Boha.“

Kde je pokoj, Boží pokoj? „Zapomeň na sebe v Bohu.“ Nelekej se různých hnutí v duši. Věz, že ty nedokonalosti, které se v tobě objevují a rodí, jistě ne-

vznikají ani z vůle ani vůlí, ačkoliv ve vůli a na vůli. Případají mi jako jmelí, které vyráží a roste na stromě, ač nevyrostlo ze stromu a ani strom není příčinou, že na něm jmelí je."

"Nuť se jenom do jedné věci: dobře sloužit Bohu. Musíš-li od něčeho ze svých pravidel a zásad ustoupiti, netrap se proto. Velikými písmeny píši základ poslušnosti vůči vůdci, základ životosprávy:

VŠECHNO ČIŇ LÁSKOU A NIC SILOU. TŘEBA VÍCE MILOVATI POSLUŠNOST NEŽ SEBÁTI NEPOSLUŠNOSTI. Ponechávám ti svobodu Božích dítek."

Nemohu déle citovati, mám vyměřenou míru. Čtěte „Bohumilu“, dvakrát čtěte „O pravé lásce k Bohu“, a všechny zásady sv. Františka najdeš uživotněné v jeho vlastním životě (Procházkův je sice poněkud zastaralý, ale vyhoví).

Svatý život dokončen svatou smrtí. Umírá vzdálen od svého stádce. Vyhověl pozvání do Avignonu, ale již při odjezdu z Annecy věděl, že se víc nevrátí. Byl churav dlouho (žlučové kaménky), ale první zaklepání kmotřičky smrti přišlo dost neočekávaně. Ještě na zpáteční cestě z Avignonu slavil v Lyonu svatou památku Narození, o sv. Janu se již oblékl na cestu do Annecy, ale zatím začala cesta k věčnosti, k Pastyři. Mrtvice schromila ruku plnou teplé lásky, ruku, která znala jenom hladit, laskat, konejšit, která vodila svou hebkostí. Pálí to ubohé tělo železem, prudkými mastmi natírají, protivné léky, pouštění žilou — sv. František jenom tiše svoluje k novým pokusům lékařů. Také tehdy mělo platit: „Ne“ je slovo, které mám velmi nerad!“? Buď vůle tvá. Den již pominul, nastává noc; ale noc tato jest denicí, z níž povstane den věčnosti. Nebál se hrůz smrti, ani posledních útoků nepřítelových. — „On, jenž počal, dokoná, dokoná.“

Ještě naposledy v životě svaté jméno „Ježíš“ — přítomní třikrát opakují z „Odporučení duše“ vzývání. „Všechna svatá neviňátka, orodujte za nás“ a za těchto vzývání odešla k Otci duše dítěte Božího, jež žilo jako neviňátko jen v lásce a z lásky k rodičům.

Tak odešel v den Neviňátek roku 1622 sv. František, biskup ženevský a církevní spisovatel. Nezemřel, žije u Otce, jeho duch lásky žije mezi námi. Neboť Bůh je láska.

J. PAPICA.

LITURGIE SVÁTOSTI

Tím, že křtěnec požádal za víru v naději v život věčný, dotvrdil, že má už počáteční víru, že chce ji doplnit a utvrdit svatým křtem, jímž nabude záruky blažené věčnosti. Církev je ochotna splnit jeho přání a upozorňuje ho, co je podstatou víry, připomínajíc mu veliké přikázání lásky, program křesťanského života, v jehož plnění záleží všechna dokonalost.

Stejně otázku i stejné povzbuzení dává církev dospělým křtěncům i dětem, jež ovšem nechápou jejich dosahu. Má jejich duše nutné dispozice pro přijetí křtu? Mají počáteční víru a ochotu zařídit podle víry svůj život? Římský katechismus nás o tom poučuje, přejímaje vlastně názor, už sv. Augustinem hlášený: Kmotr a kmotra, kteří nesou dítě ke křtu, mluví za ně a vyznávají za ně žádanou počáteční víru, za ně přijímají doživotní závazky. Poněvadž za ně dali nutné záruky, je dítě schopno přijmouti křest a církev neváhá přiznat křtěnci ve jménu Božím všechny duchovní milosti, na něž má právo.

Duše křtěncova dosud je pod vládou ďáblou, je třeba ji osvobodit. A tak církev vymítá zlého ducha, pronášeje autoritativně slova Kristova: „Vyjdi z toho člověka, duchu nečistý (Marek 5, 8) a učiň místo Duchu sv. Utěšiteli!“ Při tom užívá starého výrazného symbolu: Kněz dýchne jemně křtěnci do obličeje, aby naznačil zahánění ďábla. Kristus se zase ujímá vlády v duši, jež přece je jeho majetkem. Kristovým znakem je kříž, jehož znamení činí kněz na čele a srdci křtěncově. Bohu náleží, je Kristův, je křesťanem, dílo milosti započaté zpečetí svátostí křtu. Síla kříže proniká až do duše, aby tu otevřela cestu Boží přítomnosti, již tak krásně uskutečňuje milost v lidské duši.

Další modlitba vyprošuje křtění nadpřirozenou ochranu a milost, aby se dovedl řídití základními naukami o Bohu, jichž se mu v katechumenátě dostane (dnes možno mysliti u dítek na pozdější náboženskou výuku) a aby dospěl k slavnému obrození křestnímu. Kristus ujímá se vlády nad křtěncem a církev naznačuje to symbolicky skládáním rukou knězových na hlavu křtěncovu, při čemž se modlí za něho, vděčna Bohu, že ho povolal k víře a ospravedlnění.

Začínajícímu životu křestanskému je zapotřebí pokrmu, aby se mohl plně rozvinouti. Je jím požehnaná sůl, onen pokrm, jenž neruší eucharistického postu u dospělých křtěnců, takže tito mohou po přijetí křtu přistoupiti ke stolu Páně. „Nedej, Bože, služebníku svému, okoušejícímu tento první pokrm soli, déle lačněti, dokud nebude nasycen pokrmem nebeským.“ Je tedy tato sůl, podle sv. Augustina „křtěncova svátost“, předchutí nebeského chleba svátostného, jehož se mu dostane později. Ale je také symbolem moudrosti, uchovávající před nákazou bludu a hříchu. Tak ji nazývá církev, vkládajíc ji do úst křtěncových. Sůl očišťuje, zabraňuje rozkladu nebo návratu chorobných kroků. Tak ji chápe církev, chtějíc odvrátiti od svých přístích dítek každý vliv, jenž by se mohl státi zhoubným jejich duchovnímu zdraví a poškoditi, co teď už patří Bohu. Třebaže to jsou podružné obřady, přece jim připisuje církev takovou důležitost, že je dáva doplniti, jestliže byly vynechány k vůli uspíšení vlastního křtu.

Po opětovném exorcismu a znamenání křížem vyjadřuje církev svoji touhu, aby mohla dovésti křtěnce s pomocí Boží až k obrodnému křtu. Prosí Boha, aby křtěnce osvětil, očistil a posvětil, dal mu pravé poznání. Tak se stane hodným milosti svatého křtu.

Tím ukončila vlastně církev katechumenát. Milost Boží dovrší započaté dílo, tiché a účinné působení Ducha sv. pomůže církvi v její snaze, aby duše křtěncova byla dobře disponována k přijetí první a nejpočetnější svátosti.

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

VÁŠEŇ PODLE UČENÍ SV. TOMÁŠE

Obvyklá řeč užívá slova „vášeň“ v hodně různém významu. Kazatelé a moralisté jí často označují nezřízené a neřestné sklony, které jsou nejčastějším pramenem hříchu. Někdy ještě více zúžují význam tohoto slova a označují jím výlučně výstřelky smyslnosti.

Psycholog, který se snaží přesně stanovití přirozenost vášně, musí překročit tento úzký význam; vždyť ví, že vášně není nutně snahou mravně záhubnou, nýbrž že je jí možno usměrniti ve ctnost. A ještě více; odezírá od mravní stránky vášně a zabývá se jen její vlastní podstatou a to jako jevu psychologického, odlišného od všech ostatních jevů duševních.

Proto se musí vyhnouti i jinému — stejně vadnému pojímání výrazu „vášeň“, který vidí ve vášni citový stav, jenž přešel v tyranský zvyk. Jistě se vášně může státi zvykem, když opětuje své kony při každé příležitosti; toto opakování jí dává onu samovolnost a snadnost a je vlastností každého návyku. Ale zvyk nemění samu povahu úkonu, který ovládl. Tak na př. strach dítěte náhle překvapeného tmou a neustálý strach bázlivce, třesoucího se před každým stínem prášku jsou v podstatě stejný zjev. Zvyk jej jen více zesiluje, ale nemění jeho rázovitých vlastností.

Právě tyto rázovité typy chce poznati psycholog, který badá v přirozenosti vášně; zajímá se hlavně o tyto rysy, aby v nich odkryl nejpravdivější a nejjednodušší projev jevu, který studuje.

Tož nechme stranou neúplné nebo příliš úzké významy slova „vášeň“. Vyhledejme původní smysl a ve slově zahlédneme obrisy vášně i místo, které jí patří mezi různými úkony duševního vědomí.

Máme dobře pochopiti přirozenost vášně; proto si nejdříve povíme, co vášně není, totiž oddělíme ji od ostatních jevů duševních — vnímání, rozumového poznání a chtění, potom povím, co jest: kon smyslové dychtivosti, jenž má současně dvě stránky duševní (psychickou) a ústrojnou (fysiologickou).

Vášeň není jevem rozumovým. Latinské „pati“ (passio—vášeň) znamená trpěti útisk, škodu. Zdolán vášní, značí býti nucen někým nebo něčím, co nám působí škodu. Když násilí, škoda působí utrpením nebo křivostí muk na naše tělo, tu nás tato utiskující bolest úplně uvádí do vášnivého stavu.

Pojem vášně tedy obsahuje i jakési násilí, jež na nás zvenčí doléhá a tak nás zvládá, že až poruší tělesnou rovnováhu (smutek, žalost, bázeň, hněv . . .).

Nyní se ptáme: ve které skupině duševních jevů zakoušíme toto násilné nucení, živou přitlačivost, náraz nám vnější příčiny?

V tuto chvíli se věnuji psaní tohoto článku. Sbírám myšlenky, zkoumám je, třídím a snažím se je vyjádřit jasnými a výstižnými slovy. Tuto rozumovou práci řídím podle své libosti. Žádné nucení z venku na mne nedoléhá. Kromě myšlenek a soudů, jimiž můj duch nyní pracuje, mám také sluchové a zrakové vjemy—vnímám. Slyším skřípati pero po papíře, vidím různé předměty ve svém okolí. Tyto myšlenky a vjemy mne ve vědomí nijak nenutí. Přijímám tyto myšlenky a vjemy, v nichž se mi jako v zrcadle odrážejí skutečna vnější mému rozumu a mým smyslům. Tu ovšem přijímám z venku, ale aniž bych trpěl nějaké násilí. Z věcí vnímám jen jejich duchové a smyslové obrysy a ty tvoří předměty mého poznávání. Nic z mého okolí mne nenutí ani nezvládá; spíše naopak, já ovládám myšlenkami a vjemy skutečno, z něhož je čerpám. Když poznávám věci, tu si z nich neberu nic než myšlenkový obraz, který má jen býti vpravdě věrný, aniž bych na oněch okolních věcech jinak závisel.

Jak jsme právě poznali, jest zřejmo, že jevy poznávání naprosto nemají vlastností vášně. Neboť vášeň nám dává zakoušeti násilí, chce nás zvládnouti tělesným rozrušením, které podněcuje. Tož ji neztotožňujeme s myšlenkou nebo vjemem. Musíme se obrátiti jinam, prozkoumati pole snaživých jevů volních nebo smyslných a pokusme se tam konečně setkati s vášní.

2. VÁŠEŇ NEPATŘÍ DYCHTIVOSTI VŮLE

Vratme se k osobní zkušenosti.

Mezitím co se horlivě věnuji duševní práci, přichází mi sluha oznámiti nevhodnou návštěvu, která mne nutí přerušiti mé studium. Návštěvník mi přináší nepříjemné novinky: mám rychle vyřídit jakési protivné jednání, abych přešel rozhodnutí, které by valně poškodilo mé zájmy. Není pochyby, že tentokrát jsem k čemusi nucen: nezvyklá událost, kterou mi právě oznámili, přesné zprávy o věcech i okolnostech mne nutí, abych se ihned přizpůsobil a čelil nebezpečím, která mne ohrožují. Chci-li, aby se mi můj zákrok vydařil, jsem nucen podrobit se okolnostem tak, jak jsou, musím se poddati všem požadavkům skutečna. Tato postupná chtění (mohou být také podivně zapletena) mne nejméně svými předměty uvádějí v trpnost. To již není, jako tomu bylo před chvílí, skutečnost, která ke mně přichází otiskem obrazů a idejí, které mi dává; tentokrát mne skutečnost k sobě přitahuje a drží mne v zajetí svými požadavky a donucováním.

Bylo by tedy vašeň ztotožniti s jevy vůle. Nepochybně by se to mohlo předpokládati, dáme-li tomu, že nás činí tak závislými na vnějších věcech, které nás nutí přizpůsobit se jim v naší činnosti.

Avšak tato trpnost není než zdánlivá. Jsem podroben děním a událostem, jichž případné uskutečnění se stává beze mne. Takto mne ovládají, ale jen v tom smyslu, že se přede mne staví jako látka předmětů, které podněcují mou činnost. Má vůle rozhodující o této činnosti není nijak zvládnuta ve svém vlastním rozhodování, které zůstává svobodné a autonomní. Třeba, že jsem vyzván jednati podle lepších vyhlídek tak či onak, přece se rozhoduji o své újmě, v plně činné odpovědnosti své svobody, rozhoduji se jednati tak, jak se mi hodí, a plně ovládám i sleduji své prostředky. Chtění není vašeň; jest sama činnost, první a svéprávný pramen činnosti.

A nyní předpokládejme, že to nebyla nevhodná

návštěva, jež přerušila pokoj mého studia, nýbrž neočekávaná zpráva o smrti kohosi z mých drahých. Tu jsem uchvácen pohnutím, náhle přimrazen, uvržen do zármutku, zavalen bolestí. Blednu, mých sil ubývá, slzy se řinou. Trpím násilí, ne jenom v něžných citech, ale až v samém těle, jímž se silně promítá pohnutí duše. Týž zjev se stejným způsobem ukáže v hnutí strachu, radosti, hněvu atd. : změna obvyklého tělesného řádu se jeví souběžně s vnitřním duševním zmatkem. Podle toho, čím je tato tělesná, fyziologická změna větší a čím větší je duševní změna, jsme zaujati, rozechvěni, ovládnuti, rozvráceni, uneseni, vytrženi. Může se státi, že tělesná rozrucha je tak silná, že chvíli nebo na čas napadne i zdraví; můžeme onemocnět ze strachu nebo ze zármutku. Toto je již vrchol vášnivosti.

Lidský soulad, který se vyznačuje svrchovaností a klidem rozumového ovládnutí, rovnováhou myslí a činu, je jakoby náhle roztoužen vpádem vášně; při nejmenším je mu velmi těžko se udržeti. Obvyklý chod se rozechvívá, hotov uniknout ostraze vyšších schopností.

Tak již pouhý rozběr jména *passio* — vášně ve světle duševní zkušenosti nás vede k tomu, abychom vášně nehledali mezi jevy poznávání nebo vůle.

Kde tedy?

Ve snaživosti smyslné.

3. CO JEST VÁŠEŇ?

Pro sv. Tomáše je vášně konem smyslové dychtivosti.

Chci se vyhnouti rozvláčnosti, tož jenom krátce uvedu potřebné z tomistické psychologie. Ta zná trojí dychtivost: 1. dychtivost přirozenou — sklon, aby každá bytost měla, co vyhovuje její přirozenosti, neboť každá bytost jedná ke svému dobru a snaží se zabezpečit si toto dobro; dychtivost smyslovou — vlastní živým bytostem obdařeným smyslovým poznáváním, snaha za smyslovými dobry, které se vní-

máním zjevují tužbě; dychtivost vůle — snaha po cíli a činech, které hodnotí rozum. V člověku jsou všechny tři dychtivosti.

Rovněž připomínám — aniž bych zabíhal do podrobností, které by nás zavedly příliš daleko — že sv. Tomáš ještě dělí smyslovou dychtivost na dychtivost žádostivou, chtivou (concupiscibilis) a dychtivost náhlivou (irascibilis), Kadeřávek „vznícenou“. První má šest zvláštních tvarů, výrazů bych snad řekl, které jsou právě tolika různými vášněmi: lásku a nenávisť, touhu a odpor (štítivost), radost a žalost. Druhá jich má patero: naději a malomyslnost, statečnost (udatnost) a bázeň, a konečně hněv.

Kterákoliv z těchto vášní je tedy konem dychtivosti smyslové.

Co je tím řečeno? Kon dychtivosti smyslové má vždy dvě stránky, složky, chcete-li: složku vnitřní či psychickou, duševní, a složku vnější či tělesnou, fyziologickou. Proberme hlouběji tyto dvě složky ve vášni a tím také poznáme přirozenost vášně.

a) DUŠEVNÍ SLOŽKA VÁŠNĚ.

Chceme-li v několika slovech zhustiti představu sv. Tomáše o duševní složce vášně, tu jest říci, že ji chápe jako jakýsi „pohyb duše“.

Pohledte na člověka, který se třese strachem. Proč? Poznává nebezpečí, věc nebo osobu, která jej ohrožuje. — Smutný člověk. Proč? Jest zbaven užitečného nebo milého dobra. — Ten zas je celý rozhněvaný. Proč? Povstal nepřítel a chce mu vyrvat jeho majetek. To jsou však velmi školské příklady. Ale jsou s to ukázat, že každá vášně vzniká při spatření dobra, po němž touží, nebo před zlem, kterému se přičí. Hnutí vpřed a hnutí ústupu jsou jen obdoby. Samozřejmě se zde nejedná o místní a hmotné hnutí. Jde o vnitřní, imanentní kon vědomí, kon řádu duševního. Máme dojem, že naše duše se otvírá a rozvíjí v touze po dobru, které ji láká, nebo že ustupuje před překážkou, která ji zastavuje. Milujeme v touze a máme dojem jakéhosi hnutí duše za milovaným předmětem daleko z dosahu a ještě nedosaženým; jsme smutni a cítíme

jakoby zastavení, přerušení snahy za dobrým předmětem, který nám náhle uniká; máme strach a vědomí jakéhosi násilí, které se staví proti našemu libému klidu. A tak je tomu u ostatních citů a hnutí. Probadějte se uvnitř. Uvidíte u všech počáteční údobí a rozvoj nebo zastavení snahy spějící za dobrem, které přitahuje, nebo snahy, jež ustupuje před ohrožujícím zlem. Jedenáct vášní, které tvoří celý vášnivý okruh lidský, se mezi sebou liší jako přesně ohraničené díly na tomto pohyblivém kruhu citových snah.

b) TĚLESNÁ, FYSIOLOGICKÁ SLOŽKA VÁŠNĚ.

Podle sv. Tomáše nemá vášně pouze složku psychickou, charakterisovanou oním „jistým hnutím“ duše, jež jsme právě poznali. Tato duševní složka má ještě tělesného souběžníka, nutného a neodlučitelného — „ústrojné hnutí, transmutatio organica“.

Sotva vášně vzniká, již si bere výraz a hru tváře, který ji hned prozrazuje. Podívejte se na rozradovaného člověka: plesá, rychle a živě se pohybuje; silně a mnoho se rozhání rukama; obličej zkulatí, oživne, zbarví se; oči jiskří. Děti skákají, tančí, křičí, tleskají rukama. Vedle vidíte člověka smutného: jeho hled je ztrnulý a chmurný, hlas slabý a bez jasu, tahy prodloužené a svěšené; je nečinný, je sklíčený, ochablý, chodí pomalu klátě rukama, jako by byl rozdrcen příliš těžkým břemenem. Rozhněvaný člověk je v největším rozohnění: hlas hučí, křičí, tahy tvrdé a napjaté, obličej zalitý krví, oči vylezlé z důlků, pohyby trhané a prudké. Pravým opakem je bázlivec: bledý, cvaká zuby, nohy se třesou a klesají. (Příště dokončení.)

H. D. NOBLE O. P.

SAMOTA

Jsou dvojí lidé na světě, jedni, kteří milují samotu, a jiní, kteří ji nenávidí; neboť jsou dvojí duše, plné a prázdné. Duše plné mají v sobě dosti, čím by se zabíraly, a duše prázdné vždy hledají něčeho zevně, čím by se zabraly.

BENSON.

SV. CYPRIÁN

Proč vynášíme právě tohoto světce, tak málo známého a tak velmi vzdáleného, ze zapomenutí a z prachu nepovšimnutí? Je to všestranně dokonalý zjev. Dokonalý jako pohan i jako křesťan; dokonalý jako biskup i jako literát a orátor svého času. V každém oboru života jeho doby možno se dopídití stopy jeho vlivu. Všude zalehl hlas jeho mocné osobnosti. Osobnosti velikého člověka veliké africké křesťanské generace. Netřeba si v paměť vtěsnávat přesná léta ohraničující i určující jeho život. Ne. Je jen potřeba se rozhořet láskou zase k jednomu velikému světci, jenž nám musí býti i přes těch 1600 let tak blízko, jako třeba nejmodernější „květinka XX. století,“ nebo kdo jiný. Jenom proto, že je to náš bratr-křesťan, k jehož velikosti se učíme hledět s přísnou úctou a již právě se máme snažit stopovat po cestě lásky a oběti k své pravé velikosti.

Thascius Caecilius CYPRIANUS. Narozen kol. r. 210. Asi v Kartagu. O periodě jeho života, která předcházela jeho episkopátu, víme pramálo. Afričan. Rétor. Majitel vily. Člen třídy vysoké místní buržoasie. Odchovanec veškeré jemnosti soudobého vědění. Výmluvný advokát, jenž uchvacoval svým duchem i slovem Kartago. Advokát, znající detailně chodit ve svém řemesle. Pohan, mající v majetku celou světskou slávu a nejlepší věhlas. (Éleganci a vryp módního orátora si uchoval po celý život.) Možno říci světák vzneseného rázu — ne dnešní — intimně spjatý s pohany vyšších tříd. Dle sv. Jeronyma: obratný obhájce idolatrie.

Kdo by v něm byl tušil hluboké morální boje, z nichž se měl vysekati nový člověk? Z pohanské slupky vyloupnout jádro křesťana! Sám psal vícekrát o svém životě před konversí. O životě slepce, o člověku zmítaném dlouho na vlnách pohanské, světské bravury, o člověku odcizenému Pravdě a Světlu.

Kolik otázek si musil položit a kolik odpovědět a co ho všechny ty odpovědi stály? Nebyl si jist svým

vykličkováním ze sítě tolika chyb, které se na něj napily jako nejdřzejší paraziti. Záliba v chybách. Vášň pro špatnosti jej asi již svírala jako nějaké pevné přátelství.

Divme se pak, že při jeho konversi možno opravdu mluvit o zázraku. Nevíme opět detailů. Cyprián jen kdesi referuje, že byl pokřtěn v Kartagu, a to kolem r. 245 či 246. Jeho křest byl velikým pohoršením mezi pohanským panstvem. Zrovna tak, jako byl překvapením pro křesťany. Nechejme všeho vysvětlování rozumového, když je zde zřejmá plná rána Milosti, již nešlo ani uskočit ani nepodlehnout. „Otcem jeho nového života“ se stává, dle bibliografie Pontiovy, ctihodná postava kněze Caeciliana. To byl jistě také onen neznámý režisér dramatu Cypriánovy úplně konverse. Caecilianus ho naučil znát Písmo sv., v němž se úžasně přiostril jeho duchovní hled, že snadno rozřezával všechny chumle, uzly i temnoty světské moudrosti. JISTOTA. Chtěl ji mít. Hledal ji. Našel ji po křtu. Ona nastoupila na místo tuch.

Křestní voda jej rychle přeměnila. Křesťanské novorozeně, ale duchem křesťan, jenž teprve teď naplně oči poznal, že to největší ve světě, co by platilo i pro věčnost, je: LÁSKA a ČISTOTA DUŠE. Zvlášt slib čistoty udivil nezdrženlivé Kartagiňany nejvíce. Ale pak již udivoval celý jeho život. Prodává svůj majetek, aby měl na almužny a — dle Pontia — také „skoro všechno rozdává“. Přátelé jeho mu později koupili zpět jednu jeho dřívější menší vilku v Kartagu, aby měl kde bydlet. Ponechal si jistě prý jen proto, aby jeho štědré srdce přece ještě něco mělo, aby zase někdy mohlo dávat . . .

Zřekl se majetku. Druhá rána: zřekl se světské vědy a světského věhlasu. A to úplně. Ani básníky, ani mudrce světa římského nebo řeckého víckrát neužíval ani k citaci. Nezná nic, žádnou moudrost, leč Boží — věčnou. Co měl pro svět a od světa, vrátil všechno. Literaturu, poesii, spjaté s idololatrií, výmluvnost, celou svou advokaturu, jež ho tak proslavila — vše odkopl. A křesťanská obec kartaginská? Ta žasla rov-

něž nad rozletem jeho ducha za Bohem. Za kratičko — poměrně — velmi kratičko po sv. křtu stává se knězem a po smrti biskupa Donáta jest určen „soudem Božím à přízní lidu“ jeho nástupcem. To se stalo již někdy v jarních měsících roku 249. Asi po jeho 38. roku.

Cyprián — biskup! Zde již teče historie jeho života šířkou veletoku. Glosujeme skrovně jen ty nejcharakterističtější rysy jeho postavy. Vžívá se rychle do úlohy pravého šéfa, jenž s vědomím lidu a za souhlasu kleru posiluje napřed disciplínu. Jeho první kroky biskupské jsou kroky člověka, jenž ví nejjasněji, co chce a kam chce. Několik měsíců po jeho volbě biskupem rozléhá se křesťanskou Afrikou signál zmatků. Edikt císaře Decia. Pronásledování. Na Kapitoliu v Kartagu nestačili ani registrovat všechny ODPADY. I kněží zapomínali na svého Boha a hledali jen svůj bezcenný, laciňoučkový život... To byly ony horké dny, kdy pohanská hrdla po prvé se pocvičila v amfiteátru na protikřesťanských řvavách, v nichž tehdy dominovala časová slova: „Cyprianum ad leones!“ „Cypriána lvům!“ Na Cypriána vydán zatykač. Prchá z Kartaga. Z VŮLE BOŽÍ. Skrývá se, aby zachoval křesťanům vůdce a otce výjimečného otcovství. Neprchal ze strachu. Věděl, že Bůh má s ním ještě mnohem více plánů než jeho konverze. Skryl se, že to Bůh chtěl. S ním se ale neskrýla jeho starostlivost, činy, rady, povzbuzování. 15 měsíců byl z Kartaga. Jak hbitě a skvěle jen korespondoval!

Pronásledování v Africe na čas sice ustalo, ale vzmožil se nepořádek v křesťanské obci. Jako bolestný nádor počínalo bujetí na těle kartaginské obce schisma, jehož počátek byl v nejednotném řešení otázky odpadlíků za pronásledování. „Lapsi“ poznali v Cypriánovi biskupa, jenž zná si cenit vytrvalost a obět. Byl neústupný. Diakon Felicissimus s několika laxními kněžími vedli nespokojence do schismatu. Cyprián železně nepovolil. Ti, kteří obětovali, nebo pálili kadidlo modlám — ti patří z církve! Pohaněli ohavně paměť mučedníků! Neomlouvá je

pronásledování! Chtějí-li se vrátit do svazku církve, čeká je tuhé, zasloužené pokání, jež může býti jen eventuelním pronásledováním zlehčeno tím, že se mohou i před dokončením pokání posilnit do nových bojů sv. Eucharistií. Cyprián vítězí. Vítězí i nad novým nebezpečím, plížícím se z Říma, kde tehdy zuřil boj o papeže. Neukvapil se a jeho politika starého advokáta prořala bystře všechny klíčky a šla klidně za svým cílem: MÍR KŘESŤANSTVI. Sny o upevnění liturgie, jež se mu zdála velmi příhodnou k upevnění všeobecného míru, nechybějí.

R. 252 se však ozývá církví africkou nový pokřik: „Cypriána lvům!“ Ale v tomto křiku již Cyprián neslyšel echo smrti. Zůstal, neprchl a pracoval dál.

Objevilo se mu také nové pole apoštolátu. Charita. A to ta, která bez řeči a beze strachu s hollýma rukama rve se i s morem. Mezi lety 252—254 vyvražďoval zvlášť silný mor houfně Kartago. Zde proti lenosti a pohanskému děsu z moru a z jeho smrtícího pochodu roste hrdinnost Cypriánova tím neuvěřitelněji. Bič této nákazy práskal tehdy hrozivě jak v chatě žebráka, tak i mezi pány, pokud neprchli, jak mezi křesťanstvém, tak i mezi pohanstvém: Umírající nešťastníci plazili se po ulicích prosíce o pomoc. Mrtvolky byly veřejně olupovány. Loupilo a drancovalo se i v bytech. Nebylo policie ani soudů. Diakon Pontius píše, že v tom strašném zmatku všech lidí, pohanů i křesťanů, myslících, že se blíží konec světa, Cyprián heroicky organizoval pomoc. Sám pohřbíval morem umrlé, svou výmluvností strhával křesťany i pohany ke spolupráci. Srdce Cypriánovo vidělo trpěti a zmírati nejen křesťana, ale i pohana. Stejnou měrou nad nimi plakalo a stejnou měrou také pomáhalo.

Nežil dlouho. Konec jeho života nečekalo nic, co by mu bylo odměnou: mír, klid. Za papeže Štěpána utichlo pronásledování Gallovo i když pomalu i boje Novatianovy v církvi východní usnuly, NAŠLY SE NOVÉ. Spor o křest udílený heretiky. Cyprián se svými krajany biskupy hájil tvrzení, že křest udělený mí-

mo církve neplatí, „cum sit baptismum unum in ecclesia constitutum“. Papež Štěpán trvá na správnějším opaku. Afričtí biskupové neodvolávají. Štěpán s nimi přerušuje dočasně styk. K nějakému úplnému schismatu nedochází, neboť mysl všech křesťanů zvládný zatím jiné žhavější zájmy. Zájmy života. Pronásledování Valeriánovo je smírňuje. Cypriánova role se nezmenšuje. Roste. Svolává a předsedá ještě před pronásledováním koncilium v Africe. Jeho ideje jsou brány za vůdčí. Jeho slovo rozhodující. Je stále na otevřené scéně. Je pravým, plně respektovaným šéfem celého křesťanstva afrického.

Edikt Valeriánův r. 257 zapaluje nové krvavé pronásledování. Cyprián je vyzván, aby zakázal veškeren veřejný kult, bohoslužby, schůzky. Odepřel. Ani nezradil jména kněží, jak žádáno. Potrestán: exilem. Toto vyhnanství již jej nejen neděsí, ale ani nezneklidňuje. Naopak uklidňuje ho vzácná jistota, že konečně již i Bůh chce viděti jeho mučednictví. Exil. Je mu dána dokonce k dispozici vila nedaleko Kartaga. S přáteli se může bez potíží stýkat. Navštěvovali ho v masách známí i neznámí křesťané, kteří k němu lnuli jako k otci, jenž trpí a jehož bol je i jejich bolem. Navštívil jej i Bůh ve vidění, jež bylo pro něj tolik kýžené. Bůh mu řekl, že květ jeho života již dozrál. *Beata pacis visio*. MUČEDNICTVÍ mu bylo zjeveno. Jak rád se chystal. Předpověděl je přesně. Na den. Mohl ještě snad lehce ujíti smrti. Chodili za ním senátoři, náramně vlivní pohané, vysocí úředníci, lákali, že mu pomohou k útěku i k úkrytu. Neprchl. Bůh si toho nepřál. Mučednická smrt mu již svítila jako nejzářnější meta jeho života tak blízko. Mohl si ještě zacházet? — Kázal ještě horlivě, jako by spěchal vše ze srdce vypovědět lidu. Kázal stále. Jeho nejrůznějším přáním bylo být umučen při kázání, mluvě o Bohu. . . . Trápilo ho jen, že neměl padnout tam, kde pásl. Jeho poslední dopis, v němž si stěžuje, že by neměl umřít v Kartagu, je nádherný. Je inspirován ve své bolesti pastýře zahnaného od ovcí: přímo Duchem svatým. Jsou to plamenné výkřiky touhy

jít jako martyr před Pána a k Pánu, a to jít k Němu z Kartaga. Chtěl svou smrtí nejučinněji ještě naposledy zakázat. Bůh mu to dovolil. Převezy jej z jeho vily na poslední noc do vily v Kartagu. Ke guvernérovi. Křesťané celého Kartaga i širokého okolí ani oka nezamhouřili. Přenocovali tehdy před branou vily věznicí jejich oporu, vůdce, otce, všecko . . . Nějaký důstojník, křesťan, vida potem promočený šat biskupa, čekajícího na brzkou mučednickou smrt, v naději, že získá lehce drahocennou relikvii po svatém mučni, nabízel mu suchý šat k převlečení. Cyprián odepřel vyhověti s žertem: „chci léčit své neduhy, které ostatně již dnes pominou . . .“ S rozbřeskem dne padl konečný rozsudek. „Deo gratias“, byla slova, jimiž za svůj ortel platil. Mnoho křesťanů vykřiklo, že chtějí umřít s ním. V ohromném průvodu vojáků, centurionů, tribunů, křesťanů kartaginských i udivených pohanů byl veden na „Ager Sexti“. Na popravišti obklopeném stinnými stromy hustě obsazenými neúnavnými zvědavci vysvlékl Cyprián plášť i dalmatiku. Obé předal diakonovi. Klekl. Tiše se modlil. Sám si pak převázal oči šátkem. Dal se spoutati na ruku. Zaprosil kata, aby již šel . . . a již barvila svatá krev velikého mučedníka jemná roucha, která kol něj svatá úcta pečlivě nastlala. To se stalo 14. září 258. Jeden z jeho mnohých životopisců Pavel Monceaux, Francouz, nezapomíná rychle podotknouti, že „s ním zmizela jedna z nejvýznamnějších postav biskupa, které měla historie křesťanstva . . .“

Je zajímavé při studiu těch starých i moderních popisů jeho fysiognomie čísti opět a opět slova kreslící sv. Cypriána jako člověka, jež značila ohromná vážnost prolnutá jemnou veselostí. Přísnost beze smutku. Svatost a milost spojeny úsměvem v něco, co je značkou všech přátel Božích. Charita jej učinila andělem chudobě a trpícím, patronem pronásledovaných vyznavačů, konejšivou rukou matky nakažlivě nemocných a umírajících za moru. Jeho episkopát je jedním z těch naprosto svého druhu. I ty nejvznešenější aféry neodvedly jeho pozornosti ani od mi-

živých detailů administrativy, ani od reformy liturgie, ani od instrukcí věřících, ani od bojů se schismatiky a jinými nájezdíky proticírkevními, ani konečně od jeho tak bohaté literární činnosti zabírající všechny obory tehdejší teologie teoretické i praktické.

Vzor exponovaného křesťana, biskupa pracujícího plnou silou v katolické akci. Svě, osobité, časové, výsostné upřímné, praktické.

Biskup, v němž ale také energie práce nebyla k oddělení od modliteb vyostřených až v nejjemnější vise . . .

Nesvíí i dnes časovým vzorem sugestivně v lásce a oběti zvoucím k následování . . . ?

P. JAR. ŠUMŠAL.

NA KRAJI BOŽÍHO PLÁŠTĚ

Na kraji Božího pláště sedíme dvě veselé děti
a k nebeským prostorám své vysíláme sny:
stoupají vzhůru jak mydlinové bubliny z rákosí, jež
seřízl nám Pan.

Ó, jak v těch koulích bleskotá širá zem!
se sluncem, lesy, květy i lidmi i se zvířátky!
Bůh Otec dobrácky se chvilku usmívá k radostné hře.
Pojednou ale večer je tu, a pohyne světlo a štěstí i hra.
Na zemi hračka leží rozbitá . . . a dětem se zasteskne
po domově.

Tu Boží pravice se jemně sklání k zemi
a zvedá nás měkce a konejšivě na Srdce svoje
otcovské.

Ó, věčně klidný tlukot, jaký to nastal teď svatý mír,
my hrou znavené děti, jak blaženě teď spočinem!

ROLAND ABRAMCZYK.

VĚDCI BEZ BOHA

Dovedouce o tolik napřed určití zatmění slunce,
nedovedou si uvědomiti svého vnitřního zatmění.

Sv. AUGUSTIN. VYZNÁNÍ.

PRACOVNA

VĚDĚNÍ

Věděti, samo o sobě nikdy není něčím špatným a proto také ne učiti se, neboť jen to jest špatné, co má špatný původ.

Mimochodem však stává se hříchem věděni, učení, badání. Může se přihoditi buď se strany poznaného neb poznávajícího.

Se strany poznávajícího přihází se dvojí: Za prvé, že se někdo dá odvésti studiem nějaké vědy od vykonávání své povinnosti. Jako kdyby soudce nechal vyřizování záležitostí pro studium geometrie, neb kněz zpovídání, když jest k němu povinen.

Za druhé, když ze záliby k nějaké vědě pohrdá něčím, čeho si má vážiti, jako bylo u sv. Jeronyma, jenž takové měl zalíbení v bohaté řeči Tuliově, že se mu hnusila hrubá řeč proroků, jak sám praví. Jak také přihází se u těch, kteří tolik přilnuli k lidským důvodům, že odpadají od víry a i na ni útočí.

Se strany poznaného přihází se trojí:

Za prvé, že poznatelné snadno svádí ke zlému a ostatně jest samo o sobě málo prospěšné. Proto jsou zákazy tajné vědy, aby člověk neupadl také do jich provádění.

Za druhé se stává, že poznatelné jest nad schopnost poznávajícího, jakož jest psáno: Nehledej věci vyšší tebe.

Za třetí, jsou věci pražádné užitečnosti nemající, jako náhodné lidské činy. Proto také blázni jsou ti, kteří zpytují svědomí svých bližních.

Sv. TOMÁŠ Aq.: Komentář k III. knize Sentencí M. P. Lombarda.
(III. Sent. dist. 35. q. 2. art. 3.)

MAGNI PASSUS EXTRA VIAM .

V Římě: Za katedrou sedí přestrašený bohoslovec. Hájí veřejně nějakou thesi. Protivník zaplétá ho obratně do sítí, těsněji, těsněji, všichni sotva dýchají a myslí si: Vzdá se, složí zbraň! Bohoslovec se však přece vzmuží, najde přece klíč k odpovědi, rozetne uzel a

teď, aby získal času k sestavení dalšího operačního plánu obhajoby, rozežene se k širokým výkladům. Vykládá, vykládá, a cítíme instinktivně, že, eufemisticky řečeno, „cedí vodu“. A tu nad ním zasviští jako bič slova profesora, řídícího disputaci: Magni passus, extra viam . . . „Velké kroky, ale vedle cesty . . .“ Je to tuze krásné povídání, ale takhle se nedojde k cíli. Duchaplné fráze jsou krásně sešroubovány, ale jsou to jen fráze, velké, oslnivé kroky, hřmotné rozmáchnutí, ale — přece jen — kroky chybné, marné . . .

Při této disputaci a při tom klasickém výroku jako maní mi napadlo, jak by se nad mnohým t. zv. duchovním životem leckterého křesťana dalo nadepsati: Velké kroky vedle cesty!

Co úsilí v duchov. životě bylo již u mnohých vyplýváno, co zbytečných, marných, chybných kroků vykonáno, kroků, jež jsou o sobě velké, ale chybné proto, že jsou kroky mimo cestu a proto nikam nevedou.

Na příklad: Jsou věřící, kteří dokonalost položili do prázdného odříkávání ústních modliteb. Až se již podobají čínským modlitebním mlýnkům. Drmolí jednu modlitbu za druhou, a duch . . . duch při tom se zabývá třeba nevraživou, nelaskavou myšlenkou na bližního, duch při tom bloudí po celém světě . . . Obrovské úsilí ústní modlitby! Dobrá je modlitba, mohla by duši posílit, bližním, církvi vyprositi milosti a — zatím, jsou to slova bloudící vedle CESTY. Cesta jest živý proud Božího Ducha, jenž dává smysl, nadpřirozený smysl všemu; bez tohoto nadpřirozeného Ducha, tohoto kvasu, jest vše mimo cestu. Duch modlitby jest — duch dítěte klanícího se Otci, prosící Otce. Prázdné odříkávání čím je?

Neboť to běhání některých dušiček z kostela do kostela! Žádnou pobožnost nevynechají, všechny kazatele v městě znají! Ovšem, žádný jim nevyhovuje. A nakonec to není pobožnost, nakonec je to již jen pobožnůstkářství. Pobožnůstkářství, jež si hraje s P. Bohem, se svou duší i s kněžími. Dušička při tom zakrní. Jest přesycena takřka pravdou. Proč? Protože

tu pravdu nikdy nezažila. Nechávala ji jen přecházet nad sebou, nebo ji přijímala povrchně. Kdyby ty velké kroky, to jest, tolik času, tolik slov pravdy, dobře řídila po správné cestě, mohlo z ní něco býti. Cestou poslouchajícího slovo Boží jest provádění jeho, provádění opravdové, upřímné . . . Zkoumej se, zda i ty neděláš takové chybné, marné, zbytečné kroky vedle cesty a zpytuj se, na jakou cestu bys je měl převésti. Mohlo by se ti totiž státi, že bys celý život třeba všechny udivoval a nakonec nedošel k bráně Kristově, protože ta je jen při jeho cestě. BRAITO.

ZA PAPSKEM

Mile uklizená světnička, dýchající křesťanským duchem, vlídně prosvícená srpnovým, trochu umdleným sluncem. Po pokoji pobíhá dvouletý Vinoušek a zřejmě se výtečně baví. Sluneční paprsek protíná světnici jako sivý, hořící šíp. Hošík pobíhá a ručičkami snaží se zachytiti ten paprsek. A když již má slunečního zlata plné ručky, když zaplavuje jeho řídké vlásky, chce to sluníčko sevřít do hrstičky . . . Má je, má, ale jemu, hloupoučkému, se zdá, že mu uteklo, a tak začíná nový hon za sluníčkem . . .

Jak se podobáme tomu dítěti chytajícímu sluneční paprsek. Máme štěstí, tak blízko, v sobě je můžeme nositi, na nás se usmívá a zalévá nás a my ubozí stále hledáme . . . Až do našeho nitra sestupuje Bůh a chce se dát v tom nitru poznati, chce se dát obejmouti. My ale hledáme venku, stále rozpráhujeme ruce a jako to dítě se divíme, že naše ruce jsou prázdné. Vraťte se dovnitř, do svého nitra a tam hledejte své štěstí. Tak blízko je! V nás. Jenom je třeba se ztišiti a vnímati, jak nás to štěstí zahřívá, jenom je třeba tak svůj život zaříditi, aby to sluneční teplo Božího působení nehaslo naším chladem lhostejnosti, malichernosti. Když celý život obrátíme dovnitř, aby v našem myšlení a chtění byl Pánem, a to naprostým, Ten, jenž přebývá v nás svým působením a svou milostí, zakusíme, kdo jest On, co vše má a co nám dává, jak jest malé vedle něho vše jiné . . . Ci chcete celý život vztahovat

ruce po přeludech, po slunečních paprscích pozemského štěstí, jež prchá před námi, jež jednou uchváčeno, okušeno, zvrátí se v hořkost a neúprosně šlehá duši k dalšímu letu, letu bez oddechu, bez zastávky, nikdy neuspokojujícímu a nikdy nenasyčujícímu ?

BRAITO..

NEJSV. SVÁTOST, ZDROJ NADĚJE

Přijímejme tento Pokrm v pevné naději v božskou štědrost. Vždyť čeho bychom nemohli očekávat od štědrosti toho, jenž se nám dal sám za pokrm ?

Bl. ALBERT: De Eucharistia tr. IV. c. 2.

ON ZMĚNÍ NÁS!

Jsou různí lidé, nechutní, docela nic se nelišící od vody; přivedme je ke Kristu a v něm se změní v nebeskou lahodnost.

Sv. JAN ZLATOÚSTÝ.

ZASTAV SE JEDNOU U KRÍŽE!

Sv. Jan Gualbert pronásleduje v plné vojenské výzbroji vraha svého bratra. Dlouho ho hledal. Konečně ho dopadl v kostele. Jan jenom hoří pomstou. Ubohý vrah padá ke kříži, zachytí se ho a prosí jménem Ukřižovaného o milost. Gualbert vzhledne ke kříži... Tvář zbrocená krví, svaté údy jsou křečovitě staženy, není na něm místečka zdravého... Krásné, cedrové kříže španělské a italské... Pronásledovatel jest odzbrojen. Nepřítel zabil ti bratra, ale... ty, tys zabil Krista. Jan odpouští. Chtěl vyrovnati si účty u kříže, ale Ježíš vyrovnal si účty s ním! Chtěl zabít svého bližního, chtěl se mstít, ale poznal, že by ta rána dýky přidala ještě jednu ránu na svatém těle Kristově... To byl ten účet, jež si chtěl Ježíš s Janem vyrovnati, aby v každém bratru viděl Krista, aby se nemstil, když Ježíš jemu ještě více odpustil! Porozuměl Jan, strhuje meč a zahazuje dýku a snažil se celý život ve Vallumbrose vyrovnati svůj dluh k Ukřižovanému...

Nad celou postní dobou jest rozprostřeno svaté znamení kříže. Nemůžeme jíti vedle něho lhostejně. Kdo říká kříž, říká: hřích. Podle sv. Pavla přibil Ježíš na kříži ve svém těle starý dlužní úpis naší viny. On

za nás zaplatil a proto jsme nyní jeho dlužníky. Jsme dlužníky za jeho lásku, za jeho sv. Tělo a krev v nejsv. Svátosti, jsme dlužníky za jeho krev, bolesti, za všechny milosti, za všechny schopnosti, jež on očistil.

Pojďme ke kříži a účtujeme se sebou tak, jako by s námi účtoval Ježíš sám. Doba postní chvěje se hrůzou z hříchu, jenž dal vytrysknouti všem těm řečkám slz, bolesti, muk, hořkostí na světě.

Bůh sám musil přijíti, vtěliti se, aby zdrtil hřích. A jaké jest naše stanovisko ke hříchu? Uvědomujeme si, co jest vina? Zamyslíme se někdy nad tím a hlavně, jak se snažíme hřích v sobě vyhladiti?

S kříže na vás hledí ukřižovaná Láska a účtuje s vámi: Lehkomyslností, zlou vůlí, přenechávání se vlastní slabosti, když můžeš mít sílu Boží milosti, splácíš za má muka?

Tolik milostí jsem ti dal, tolik slov povzbuzujících jsi slyšel a četl, tolikrát jsem tě v nitru volal a co ty? Tys raděj slyšel svůdný, hlučně se smějící, líbivý hlas světa, hříchů, své pýchy?

Všecko jsem ti dal, a cos mi dal ty? Nové urážky, znovu mne napájels octem a žlučí, když jsi své bratry nenáviděl, jim škodil, k nim v kyselosti nelásky a žluči hněvu mluvil.

Cos učinil se svými schopnostmi? Obsluhoval jsi sebe, sloužil jsi peklu i lidem, pro všechny jsi měl čas a možnost něco učiniti, jen pro mne jsi chvílky neměl, pro Ježíše jsi neměl upřímného, vlastního, skutečného slova? . . .

Hle, nyní je čas příhodný, nyní je čas spásy! Odvrzme proto skutky temnosti a oblecme zbroj víry...

Nepíši, abych bavit, abych ukolébával, proto zastavte se nad těmito slovy. S Bohem a s jeho láskou jest strašně nebezpečné si hráti! BŘAITO.

POVZDECHY SV. FILIPA NERI

(Žák sv. Filipa P. Francesco Zazzara sebral tyto povzdechy, jež tisíckráté vyslovil sv. jeho učitel a k nimž i jeho nabádal.)

Pane, viz, abys mi pomohl, Pane, pospěš mi pomoci!
Kdy tě budu milovati synovskou láskou?

Můj Ježíši, tak rád bych tě miloval!

Ježíši, nedůvěřuj mi!

Můj Ježíši, řekl jsem ti již, že, když mi nepomůžeš,
nikdy nic dobrého nevykonám.

Řekl jsem ti, že tě ještě neznám.

Můj Bože, chtěl bych se naučiti cestě k nebi.

Svatá Trojice, jeden Bože, smiluj se nade mnou.

Hledám tě a nemohu tě nalézt, přijď ke mně sám, můj
Ježíši!

Nedůvěřuj mi, Ježíši, protože nikdy nic dobrého ne-
vykonám.

Řekl jsem, že nikdy nic dobrého nevykonám, Ježíši,
jestli mi nepomůžeš.

Neznám tě ještě, můj Ježíši, protože tě nehledám.

Kdybych tě znal, znal bych i sebe, můj Ježíši!

Proč mi nepomáhá svatá Panna, co dělá?

Co bych mohl učiniti, můj Ježíši, abych poznal tvou
vůli?

Co dělati, můj Ježíši, abych se ti zalíbil?

Můj Ježíši, nikdy jsem tě nemiloval a přece bych tě
chtěl tolik milovat!

Klesnu, Ježíši, jestli ty mi nepomůžeš.

Pane, jsem tísněn, odpověz za mne!

Panno Maria, Matko Boží, pros Ježíše za mne!

Rád bych tě, Ježíši, miloval a nemohu najít cestu.

Kdybych vykonal všechno dobro celého světa, vy-
konal jsem něco, co má cenu, Ježíši?

Ježíši, buď mi Ježíšem! (Spasitelem)

Pane, nauč mne plniti tvou vůli.

Buď vůle tvá jako v nebi, tak i na zemi!

Já jsem cesta, pravda a život, praví Pán.

Jestliže mi nepomůžeš, můj Ježíši, tak tě nikdy nebu-
du milovati.

Nechci nic jiného činiti, můj Ježíši, než tvou přesva-
 tou vůli.
 Můj Ježíši, jestliže mě chceš míti, přetni má pouta!
 Chtěl bych ti sloužiti, můj Ježíši, ale nemohu najíti
 cestu.
 Neznám tě, můj Ježíši!
 Obnov ducha správného v mých útrokách!
 Zapal ve mně oheň své lásky.
 Chtěl bych konati dobro, ale nenacházím cestu, můj
 Ježíši!
 Maria byla vzata na nebesa, andělé se radují.
 Ó dobrý Ježíši, rozmnož víru mou!
 Chtěl bych tě nalézt, ó Ježíši, ale nenalézám cestu.
 Nemiluji tě a přece chtěl bych tě milovati.
 Nemohu činiti dobře, jestliže mi nepomůžeš.
 Nedůvěřuji sobě a důvěřuji v tebe, můj Ježíši.
 Pane, dej mi tu milost, abych tě nemiloval ze strachu,
 nýbrž z lásky!
 Chtěl bych činiti tvou vůli, můj Ježíši!
 Všechna údolí budou vyplněna a každý vrch a kaž-
 dý pahorek ponížen.
 Slovo stalo se tělem, aby nás osvobodilo od těla.
 Nemají vína, to jest nemají Ducha.
 Panno a Matko!
 Neuvoď nás v pokušení.
 Jestliže mi nepomůžeš, můj Ježíši, pak nevím již, ani
 co dělati i neb mluviti.
 Pane, neskryvej se mi!
 Pane, pro své svaté utrpení nevzpomínej mých ne-
 pravostí.

„Nechť stav lidského pokolení silou uklidněného
 svědomí utváří se sebepokojněji, stále a vždy v okolní
 přírodě, v násilnosti pralátek, v nezměnitelně se uplat-
 ňujících projevech nižší vůle pod námi a vedle nás ...
 ucítíme nesmírnou tragiku života a denně budeme po-
 zvedati zrak na Vykupitele na kříži jako na poslední
 vznešené útočiště.“
 RICH. WAGNER.

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

EGENTER RICH. Dr.: GOTTESFREUNDSCHAFT (Dr. Benno Filser, Augsburg, 1928, str. 340, lex 8^o, cena: 18 Mk.) Podtitul je: Die Lehre von der Gottesfreundschaft in der Scholastik und Mystik des XII. und XIII. Jahrhunderts. Protože právě čtu Roussellovou obdobnou studii francouzskou o chápání lásky k Bohu ve středověku, sáhl jsem dychtivě po této nové studii. Skutečně velké obohacení theologie. These, jaké mají všady býti, nový krok!

Autor studuje otázku lásky k Bohu u sv. Tomáše. Dokazuje, jak sv. Tomáš podal syntésu křest. lásky a křest. přátelství na základech Aristotelových. Byla to práce nesmírná, práce obra. Proto není divu, že v začátcích sestavování této teorie sv. Tomáš tu a tam ještě nejasně se vyjadřuje, kolísá. V Summě zato jest již pevné, ohlazené konstrukce. Autor ukazuje, že podle sv. Tomáše v pravé lásce netřeba se ztráceti, jak k tomu byli nakloněni theologové školy Viktorinské, že třeba jen sebe připnouti cele na Boha. Zajímavé jest srovnání učení sv. Tomáše s učením jeho současníků. V tom srovnání vidíme orlí let Tomáše Aq. Jak odvážný musel být Tomáš, aby mohl tak směle kráčet proti teoriím lásky současných, uznávaných theologů, aby mohl jíti jinou cestou než uznávaný mystik sv. Bernard. Vidíme zřetelně, jak sv. Tomáš úmyslně se vzdaluje mlvy sv. Bernarda, mlvy mystické a básnické. Mystik a básník musí mluvit v hyperbolách, hyperboly v theologii jsou heresemi. Protože pak Tomáš sám byl velkým mystikem a střízlivým slovem dovedl podati svou nauku, proto má před jinými mystiky výhodu, že může býti brán do slova, že se u něho nemusíme tolik prodíratí obrazy.

Autorova analýze přirozeného a nadpřirozeného přátelství jest úzkostlivě a odborně přesná. Proto také jest přesvědčivá. Úplně souhlasíme s autorem, že Scotovi, protivníkovi Tomášovu, pak bylo již snadné v určitých bodech snad dostati se výše nad Tomáše. Když Tomáš postavil celou konstrukci, mohl již nějaký střízlík vznésti se ještě trochu, když byl prve vynesena na křídlech orla.

Nemohu ani knihu dosti odporučiti. Je to skutečně jedna z nejlepších učebnic duchovního života.

Braitó:
LAVEILLE: MARGUÉRITE SINCLAIR (Téqui, Paris, 1929, str. 180, cena: 8 Frs) Již druhý životopis této podivuhodné duše. Laveille jest šťastným autorem krásného života sv. Terezie Ježíškovy a zde našel novou perlu do diadému své svěťice. Laveillova kniha má tu výhodu proti shora uvedené knize, že jest stručná a hodí se k rychlému přečtení. Autor provádí nás hlavně slovy a činy Marketínými a protože sám mluví málo, proto jest jeho kniha tím milejší.

Braitó:
MÉZARD: DOCTRINE SPIRITUELLE DE STE FRANÇOISE DE CHANTAL (Lethielleux, Paris, 1929, str. 612, cena

25 Frs.) Záslužná práce: sestavit z obsáhlého materiálu spisů sv. Františky její nauku, ukázat jejího ducha. Autor tak rozdělil nauku této světice, aby kniha tvořila celou soustavu duch. života. Prostě, nenuceně poučuje nás světice o důležitém prostředku posvěcení, o odumření sobě, o trpělivém, denním přibližování k životu, k Bohu.

Braitou.
PAUL MITERRE: SAINT BERNARD DE CLAIRVAUX (Librairie de Lannoy 86, rue du Tilleul, Genval, Belgique, 1929, cena 15 Fr.) Životopis, který dovede nadchnout. Ukáže vám obrovskou postavu sv. Bernarda, hlubokého v rozjímání a bohatého v činnosti; dá vám lásku k němu. Zdá se, jako by jiskra žhavého ohně sv. Bernarda vnikla do pera spisovatelova, jehož sloh vás zanítí a strhne k obdivu. Možno jen doporučit všem a milovníkům středověku a sv. B. zvláště. R. D.

LITURGICKÁ NOVINKA

Maličko a bude tu svatý týden (24.—30. března) s veškerou krásou a výmluvností svých půvabných obřadů. Komu není „liturgické hnutí“ prázdným slovem, opatří si příručku, jež ho zavede do tajů všeho toho, co se u oltářů našich svatyní v tu dobu děje, mluví a zpívá. Ta příručka má nadpis „OD KVĚTNÉ NEDĚLE DO BÍLÉ SOBOTY“. Dostanete ji za režijní cenu 21 Kč (váz. 28) v Matici cyrilometodějské v Olomouci, Wurmova 31.

ČASOPISY

SCHOENERE ZUKUNFT IV. 12, 13, 14. (Wien). Steffes, Die Auseinandersetzung des Christentums mit den nichtchristlichen Religionen. Knapstein, Der Anteil der Juden an der Entstehung des Kapitalismus. Schmidt, Freuds psychoanalytische Theorie zum Ursprung der Familie und der Religion. Fassbender, Von Arzt und Kranken. Löwenstein, Katholiken und Zentrum. Kard. Faulhaber, Katholische Universität und Wiedervereinigung im Glauben. Eberle, Großstadt und Christentum, Horvath, Thomas von Aquin über die Grenzen des Eigentumsrechtes. Mager, Universität und Weltanschauung.

VITA E PENSIERO XIX. 10. (Milano). D'Hérbigny, Per il ritorno degli Orientali alla Chiesa di Roma Vigna, Leone Harmel. Sticco, La mestizia e un suo poeta. Dezani, Giganti e pigmei. De Courten, Problema di anime in due traduzioni del Cinquecento.

NOVÁ KULTURA, XVIII, 1., (Praha II. Zderaz 3.) Obsah: Pravidelné požívání mořské vody nevyhnutelným prostředkem pro udržování zdraví obyvatel vnitrozemských oblastí. — Co má každý vědět o pohlavních chorobách? Maso a ženy. — Několik receptů vegetářských. O jedech a otravách. — Protialkoholní hlídka. — Různé zprávy. — Lékařský rádce ve zdraví i chorobě.

V PLÁČI I V ÚSMĚVECH

(Kurs vnitřní modlitby, 4.)

Starozákonní mudrlec modlil se: Pane, uchraň mne od bohatství i od bídy. Dej mi jen to, co potřebuji. Podobně se může modlití začátečník ve vnitřní modlitbě. Báł bych se o něho, kdyby byl příliš zahrnován sladkostmi útěchy a modlil bych se o zvláštní sílu pro něj v případě, že by temno a sucho navštívilo jeho duši.

Našel jsem výborné rozdělení začátečnické vnitřní modlitby u sv. Alfonse Lig. Tento světec bývá neprávem pomíjen při otázkách duchovního života. Protože byl dobrým moralistou, ukazoval tam, kam má morálka směřovati, totiž přiblížení se k Boží dokonalosti.* Hluboký a bystrý církevní učitel rozlišuje v obyčejné vnitřní modlitbě stav modlitby snadné, modlitby vyprahlé a opuštěné. Poslední dva druhy se dají spojit v jeden druh a tak vám ukáží, jak se chovati, když nás Bůh vede svými útechami neb očišťující nocí.

Útěchy duchovní i opuštěnost provázívají vnitřní modlitbu. Mohou jí býti velmi prospěšny. Mohly by ji však též údusiti, kdybychom neznali jejich podstaty a účelu.

Často vroucí, opravdová modlitba rozhoří se v duši jako vonné koření, pod dechem modlitby rozlévá se v duši vonná mast Boží sladkosti. Cítíme, že sladký jest Pán. Srdce se rozšívuje, všechno chtěli bychom obejmouti, jsme ochotni ke všemu, nejráději bychom se rozletěli do světa, vznesli se a celému světu hlásali, že dobrý jest Pán. Nebo se do nitra snese vyrovnaná krása míru Božího. Je nám vše tak jasné, milostí Boží víra naše TAKORŔKA objímá Boha. Šťastné chvíle. A přece to není podstata zbožnosti, to může, ale nemusí ani býti jen její účinek.

A jindy zase hlava jak ubitá, kloudné myšlenky se

* Upozorňuji na dobrou knihu o sv. Alfonsu jako vůdci duch. života: Keusch, CSSR.: Die Aszetik des hl. Alphonsus de Liguori, Kösel-München.

v ní nezrodí, obrazivost se otáčí jako větrný mlýn, mele naprázdno, srdce chladné, bez vznětu, tíha kle-
sá na duši, nemůže se rozehrát, pusto, vypráhlo jest
uvnitř. Zdá se, že i Bůh mlčí. Toť modlitba vypráh-
losti, jež se stupňuje ještě, jak praví sv. Alfons, v po-
cit strašné opuštěnosti od Boha. I svatí znají ten do-
jem, že jsme daleko od Boha. Ob'oha nysli je zatažena,
voláme k Pánu a úzkost roste každým zvoláním. Tu
vám napadá, že celý náš život jest marným, že jsme
si dosud jen s duchovním životem hráli, že jsme tam,
kde jsme na obratu mládí začali, že náš duchovní ži-
vot je přetvářkou. Z temna pak duše syčí jen zlob-
ně pokušení malomyslnosti, marnosti všeho . . .

Dva prostředky duchovního života; dva prostřed-
ky, jež naší neopatrností mohou se státi dvěma ná-
strahami.

Nejdříve o vyprahlosti a opuštěnosti. P. Faber, je-
hož jisté duchovní spisy nutno čísti s opatrností, tvrdí,
že prý Bůh užívá modlitby, aby nás trestal. Je to tvrdé
taktó mluvití. Ovšem, někdy bývá pocit a stav opuš-
těnosti a vyprahlosti při modlitbě rozjímavé trestem,
ne však vždycky. Ovšem, když žijeme v nevěnos-
tech Bohu, když se rozptylujeme mimo Boha na vše-
chny strany, když do duše pustíme hlučící svět, ne-
divme se, že Bůh, který mluvívá tiše, zdá se mlčeti
k duši. Nemůžeme se diviti, když se stále zabývá-
me vším možným jen ne Bohem, že to v duši vypa-
dá jako v mlýně po vyhoření, že obrazivost a mysl
jakoby naprázdno — to jest neužitečně — melou.
Jindy zase se stane, že jsme nevyužili chvíle návště-
vy Boží, že jsme nepřinesli ovoce trpělivosti ve zkouš-
ce. Bůh proto duši svírá v žáru vyprahlosti. Nebo jsme
se nadmuli pýchou nad svou ctností, pohrdáme ji-
nými, děkujeme Bohu, že nejsme jako jiní; tu se za-
tmí v duši. Máme zakusiti, jak je to, když jsme sami,
co sami ze sebe můžeme.

Nebo bývá pocit vyprahlosti upozorněním Božím.
Tak nutno korigovati názor Faberův. Bůh ne užívá
pravidelně modlitby k trestu! Vždyť jdeme k němu
jako děti. Užívá však chvíle usebrání vnitřní modlit-

by, aby v tichu duše hovořící jen s Bohem upozornil ji vážně na chyby, nedostatky, nebezpečí. Smutek z toho zalije duši. Ale to je zármutek spasitelný.

Jindy bývá pocit opuštěnosti a suchopáru přirozeným následkem vyčerpání, přepracovanosti. Starosti, únava skličují ducha, že se od nich těžko osvoboduje. Duchovní zklamání u osob majících býti Božími též naplňuje duchovní poušti ty, kteří se ještě nedovedou přenést od služebníků Božích k Bohu samému.

Třetím pramenem jsou pak ďábelská pokušení. Je jasné, že se peklo usilovně snaží zachytiti unikající mu duši. Smutek, opuštěnost je dobrou útočnou zbraní k unavení, uhoštění duše, protože ďábel odjakživa rád lovil v kalných vodách. Když se mu podaří přivést někoho k duchovní skleslosti, snáze se mu již přivádí pokoušeného k pekelným stolům.

Jindy zase duše zakouší prvního druhu obyčejné vnitřní modlitby, to je, modlitby snadné. Duše takřka hory přeskakuje, vše by dala, všem odpustila, cítí, že Bůh jest slastí, že jeho cesta je cestou pokoje. Někdy se tato radost přelévá i na smysly.

Tedy: tato citěná radost, duchovní slasti při modlitbě, zkrátka to, co se nazývá v theologii zbožností průvodní, není podstatou zbožnosti. Proto by bylo omylem a nesprávností vyhledávati mlsně tyto útěchy, honiti se takřka za nimi. Zbožnost jest hlubší: je to upřímné oddání se Bohu a jeho službě, jest ochota vůle naší plniti vůli Boží.

Duchovní i ve smysly přelítá útěcha má rovněž více příčin. Bývá přecasto odměnou za věrnost. Jindy podává nám tak Pán předchuť pravých slastí. Někdy jsou poslem blížící se zkoušky, nějakého utrpení, zápasu, zklamání. Radost má nás posilniti.

U některých lidí tryská tato slast zcela přirozeně z jejich šťastné povahy. Modlitba v jasavé přírodě, v náhlém štěstí zachvacuje je radostí. Jinému je zase liturgie zdrojem tichého štěstí, myslím totiž vnější lesk a spořádanost liturgie.

Může však i duch temna proměnit se v anděla.

světla a nepřímým působením na obrazivost a smysly a vzbuditi v nás onu útěchu, sladkost. Zamýšlí tím nás opojiti. Chce, abychom si nezřízeně zalíbili v těchto slastech. Když toho dosáhne, změni taktiku. Zahrne duši pokušením k smutku, zoufalství. Kdo si navykl na slasti a v nich hledal duchovní život, ztratí pro něj. Poslední pak věci takového člověka jsou horší než prvé. Jak rozeznáme, která útěcha jest od Boha? Sv. František Saleský (Philothea p. IV. c. XIV.) podává spolehlivé pravidlo: Jestliže nás útěchy a sladkosti učiní lepšími, pokornějšími, jestliže po nich jsme trpělivější, můžeme souditi, že to nás Bůh políbil. Mějme se však na pozoru, jestliže po takových návštěvách jsme snadno citliví, podráždění, nevraživí, pyšní. Jestliže takové útěchy mají za výsledek, že si myslíme, že jsme tak daleko, že nám nemá kdo co povědět, jistě se jedná o ovoce naší fantasmie neb o dáblské pletky.

JAK SE ZACHOVÁME V STRÁSTECH I SLASTECH?

Především, opravme omyly svého rozumu ohledně vyprahlosti i radosti. Dejme se přesvědčiti, že vyprahlost není vždy trestem, nýbrž často lékem, zkouškou, cestou. Rovněž nejsou všechny útěchy odměnou, hlavně však nejsou odměnou definitivní. Obojí může nás přimknouti Bohu nebo nás jemu odciziti. Proto se varujeme úskalí radosti i opuštěnosti.

Nejlepším prvním úkonem v obojím jest odevzdati se bezvýhradně a klidně Božím vedení. Odevzdejme se mu dětinně, bez nedůvěry, bez strachu. Nezamítejme, jako falešní mystikové každou duchovní slast. Děkujme za ni Bohu, okusme ji, posilněme se jí a přenesme se pak k Bohu s myšlenkou: Jak teprve sladký jsi ty sám, Pane, když takto chutná ovoce tvého stvoření! Můžeme ve chvílích únavy prositi o útěchu, o tiché vanutí Boží, jež by vysušilo bažiny trudnomyslnosti a malomyslnosti. A když nám odejme Bůh ony slasti, uvažme, že je to mléko maličkých, jež musí nám býti odňato, máme-li výše vystoupiti,

k čemuž je třeba silnější stravy. Nehledejme darů Božích více než Boha samého. To by byla zvrácenost, hřích! Nemysleme si také, jak jsme dokonalí, když nás Pán takto hýčká. Pýcha není nikde tak nemístná, jako zde. Bude jediné správné, když si řekneme: Jsem jistě duchovní děcko, když tohohle ještě potřebuji.

Ve zkouškách, když srdce se zmítá a když nemáme, kam bychom hlavy klidně sklonili, potírejme klidně, ale vytrvale malomyslnost. Bůh nikoho nezkouší nad jeho síly. Dá sílu těm, kteří ho prosí. Bojuje za ty, kteří vyznají svou slabost a modlí se o jeho milost. Ta vyprahlost má nám ukázati, jak smutno jest bez Boha. Má v nás roznítiti žízeň po Bohu. Chce nám ukázati, co jsme bez Boha, co bychom bez něho si počali. I ve chvílích, kdy se zdá, že ani Bůh nás neslyší, kdy je v nitru dusno k zalknutí a temno okolo k zoufalství, držíme se Boha jako dítě. Bůh je pečlivější než matka a nepustí nás, abychom se zřítili do propasti. Rozhodně však pro vyprahlost neb smutek nezanecháme vnitřní rozjímavé modlitby. To bývá účel dábel'ských pokusů rozsíti trud a smutek v našem nitru. A když jsme tak sklíčení, že nejsme schopni zřetelné myšlenky, říkejme jen Bohu: „Pane, ty víš, že tě miluji, drž mne, rozmnož lásku mou!“ Sv. Alfons volával v takových chvílích: Kyrie eleison!

Všechny tyto pokyny dají se shrnouti v jedno pravidlo: Postavme se na Boží stanovisko, dívejme se na obojí s Božího hlediska. Vyprahlost i útěchy mají svůj smysl. Hledejme tento smysl. Jest jím skutečnost, že nás chce Bůh připoutati více k sobě. Dejme se přitáhnouti; zrakem víry pronikněme mlhy bezútěšnosti, pohledem víry hledme přes jas štěstí ke slunci — k samému Bohu. Jdeme důvěryplně tou cestou, kterou se právě Pánu líbí.

Nehledejme sebe, nýbrž Boha a tak vše nám bude napomocno k dobru.

P. SILVESTR M. BRAITO O. P., ŘÍM.

ZE ZÁPISKŮ P. DUPOUEYE

Laskavostí Mme Dupouey dostaly se mi do rukou zápisky jejího chotě, padlého ve válce. Dupouey, literát a konvertita měl velký vliv na literární generaci kolem Gida seskupenou. Svěho času psal o něm dr. Krlín v „Životě“. Děkuji vřelě Mme Dupouey za dovození překladu těchto ukázek z rukopisných poznámek pro chystanou knihu: „Studie o individualismu“. P. Braitto.

OPOJENÍ A ČAS

Člověk si hnuší čas, protože lidský duch není stvořen pro čas. Člověk zasévá v čase, ale vše, co zasévá, má teprve ve věčnosti přinést ovoce. Duch sklízne stále útočí proti času, cítí před ním instinktivní a tajnou hrůzu. Neb život není šaškem času. Proto zasévá semena, jež neuzrají dříve, než všechen čas pomine. Děsí se všeho, co zraje na tomto světě, protože to připravuje sklizeň hniloby. Užívá času k tomu, aby jím měřil svou námahu a svou horlivost, jeho láska jest však jinde. A tak protože nenávidí čas, proto z něho neztrácí ani okamžiku a proto činně se účastňuje věčné sítě. Dokonalé milosrdenství dává často ještě před výbuchem léta chvilku úlevy dobrému dělníku, dává mu vyjítí z času, aby mohl nahlédnouti . . . (nedokončeno v originále).

Ještě jiné opojení dává zapomenouti na čas, tak totiž, jako se plavec vrhá do proudu a tak zapomíná na proudy, jako odsouzenec ve svém spánku plném snů zapomíná na své katy. Veškerá rozkoš, kterou nese čas i když nám dává opojení, vplouvá do nicoty, opouští nás, ještě více zeslabené, ještě neklidnější než předtím

VOLÁNÍ MILOSTI A VOLÁNÍ TĚLA

Duch a tělo stojí proti sobě jako dvě vojska v poli. Veškerá nečinnost jednoho jest využita druhým. Pro obojí platí: Zvítěziti znamená žítí. Je třeba, aby denně duch náš zahnal tělo z nějaké jeho posice, a aby o tolik postoupil, a to nejen slovy a prohlašo-

váním své víry, jest třeba, aby denně dobyl duch nějakého cenného úspěchu.

Náš život jest jako nepřátelská země, kterou musíme se probít tím, že dobudeme jeho pevností, jeho přechodů. Třeba někdy přejít nepřátelským ohněm na celé linii, někdy zase jej vyhnati a zničit v jeho zadních posicích a úkrytech. Třeba dobytí domu za domem, města po městě.

Duch opakuje, co slyšel.

Jakmile promluvil anděl světla, ihned se hlásí ke slovu též duchové temnosti. Někdy se nepouštějí do přímého boje s nebeskými anděly, neprotiví se přímo posílané milosti, nýbrž vše vynaloží, aby zmenšily účinky, aby zeslabily Boží upozornění, aby se vůle šlechetně nerozletěla.

Mračno důvodů hlubokých, obdobností, aby Boží zásah neměl účinnosti.

Je-li důvod světla příliš zřejmý, smíří se tajemná moc s vítězstvím, jen podává důvody, aby čin byl odložen snad na zítřek, nebo třeba jen na pozdější okamžik, jen když nebude vykonán pod vnuknutím okamžitým. Více než v jiné působí ďáblům skřípot zubů Oběť ducha zkroušeného a pokorného.

Jaká vzácná jména byla dána těmto důvodům ducha temnosti, jež se hemží jako červy ve stoce. Váženost, obecné mínění, tolerance, velkodušnost, slušnost . . . Kolik lidí ztrávil svůj celý život v pomáhání k vítězství proti Bohu všech těchto masek . . . Celý život bojovali těžce proti všem proudům milosrdenství a milosti, jen aby snad nebyli strženi světlem k prostotě a ke spáse. Byli poslušnými otroky svých záležitostí časných, trpělivě polykali všechny letkvary lékařů vědeckých hlídek, kritiků umění a všech směšných věstců dnešních. Nosily tytéž kabáty, vesty, náprsenky a límce s kravatami, jak předpisovali řemeslníci paradoxu. Drsné cesty Galilejské zdály se jim navždy patřiti jen archeologii. Věděli toho více než sv. Pavel a proto jej vykázali ze svých knihoven . . .

Sv. Anděla z Foligno praví: Ti, které Pán osvětluje vidí svou cestu ve vnitřním duchovním světle. Ně-

kteří však z nich zacpávají si uši bojíce se, že by slyšeli, a zastírají si oči, aby neviděli. Nechtějí slyšeti hlasu Toho, jenž mluví v jejich nitru, ač tuší božskou sladkost, nýbrž obracejí se a přes vnitřní hlas jdou po obecné stezce. Tito budou prokleti Bohem všemohoucím . . .

Vím, ó můj Bože, že jsem ohavným tvorem. Mám stále před očima své hříchy a své zpronevěry. Jak bych ti chtěl vyjádřit, že se sám sobě ošklivím a že jen po Tobě toužím.

Běda, není již nic zdravého ve mně. Všechny mé návyky a mé touhy jsou jedno hnojiště a veškerá předsevzetí mého ducha jsou jen přeludy a literatura. Ježíši, zachraň mne. Srdce čisté stvoř ve mně, Bože, a ducha přímého obnov v útrobach mých!

Aniž bys vcházel do tohoto příbytku plného hniloby a nehodného tvé přítomnosti, pozvedni jen svou ruku všemohoucí před pootevřenou branou.

Bože můj a Králi můj, ty jsi vešel do tohoto brlohu jako přítel! Kež oheň tvé přítomnosti zdrtí ve mně veškerou nečistotu!

UMĚNÍ A SVATOST

Umění podobá se oněm chlebům předkladným ve Stánku umlůvy, po nichž David bez bázně sáhl v nejvyšší nouzi. Umění si zasluhuje úcty, ale přece ne takové, jak se domnívají někteří z jeho věřících. Umění jest jako chleby předkladné, jest pro život, život však nemůže býti pro ně.

Heslo *L'Art pour l'art*, čili umění, jež je sobě cílem, má býti chválou umění a zatím vyjadřuje jen neschopnost vzdáti mu chválu patřičnou.

Na první pohled by se zdálo, že taková díla jako *Květy zla*, nebo *Protagoas*, nebo *Hrobka rodiny Medicí* a tak dále, že jsou žní sama o sobě, že jiné již neznají. Ale takový architekt slov neb barev právě proto jen mohl takové dílo vydati, že nahromadil v prohlubni svého života tisíckrát více květů, než jich bylo třeba pro toto dílo. Žil nejprve pro sebe, nejprve obohatil své nitro, duši a pak začal mluvit.

Skoro každá písemnost svatých jest uměleckým dílem, můžeme říci, že každé jejich slovo a každý jejich úkon patří umění, aniž bychom musili nutně mysliti na sv. Františka, neb Fra Angelica, kteří byli umělci celou bytostí. I vedle nejpokornějších z nich, vedle faráře z Arsu, vedle Benedikta Labra doktor Faust jen koktá a věčně se omlouvá.

Světcí nemusejí volati umění, jež bývá často tak vzpurné k jiným. Ono přichází k nim samo, aby si uchovalo své poslání, to jest býti pečetí Velkých.

Krása jest u světců se svou vítěznou září jen odleskem jejich ctností a sluje také síla, jež je také vítěznou. První umělecké dílo jest krásný život, třeba i skrytý a neznámý, život nezlomený nečistotou.

Potřebujeme opravdu více uměleckých děl, než si snad myslíme. Keats Eudymion praví, že krásná věc jest radostí pro každého. Radostí a hlavně pomocí a podporou. A jak toho posledního všichni potřebujeme!

BLAŽENÉ OČI

Kázání z Evangelia svatého Lukáše na 13. neděli učí nás dychtiti po jediném Bohu a poznávati naši vlastní slepotu a nicotu, což nás uvede v pravou poníženost ducha a přirozenosti.

Dočítáme se, že náš Pán se jednou zaradoval, když byl vnitřně pohleděl na ty, které Otec vyvolil, a řekl: Děkuji ti, nebeský Otče, žes tyto věci skryl před velikými a moudrymi tohoto světa a zjevil jsi je malíčkým. A obrátiv se k svým milovaným učedníkům, pohleděl na ně a pak začal evangelium, které čteme dnes v tento církevní týden: Beati oculi qui vident quod vos videtis. Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte; neboť mnozí moudří králové a proroci toužili viděti, co vy nyní vidíte, a neviděli, a slyšeti, co vy slyšíte, a neslyšeli. I přišel jeden v zákoně učený a chtěje našeho Pána pokoušeti a poraziti, otázal se ho a řekl: Mistře, co čině život věčný obdržím? A náš Pán, ač dobře znal jeho křivý úmysl, mu dobrotivě odpověděl: V zákoně kterak čteš? A on řekl, že Boha třeba

milovati z celého srdce a z duše a ze vsí mysli, a bližního jako sebe samého. I pravil mu náš Pán: To čiň a živ budeš.

Vezměme tedy to první slovo: Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte. Člověk má dvoje oči: Vnější a vnitřní. A kdyby nebylo vnitřního oka, vedlo by se vnějšímu oku velmi zle a bylo by ubohé; a tak i člověku vůbec, i byl by jako jiné dobytče nebo zvíře.

Milé dítky, kterakž pak to, že vznešený rozum, vnitřní oko je tak uboze zaslepeno, že pravého světla nevidí? Ta zhoubná škoda jest z toho, že na něm narostla tlustá hrubá kůže, tlustá povlaka, to jest láska a náklonnost k tvorům, nebo to bývá člověk sám neb něco jeho, a tím člověk oslepl a ohluchl, ať už jest jakéhokoliv stavu, světský nebo duchovní. A tak chodí lidé přijímat svaté Tělo Pána našeho a čím více chodí, tím jsou hlušší a tím více slepnou, a ta kůže jest tím tlustší.

Dítky, čím myslíte, že to jest, proč nemůže člověk nijak proniknouti do svého základu? Vina jest v tom, že mu narostlo tolik tlustých, hrozných koží, hezky tlustých jako volí čela a ty mu tak zakryly nitro, že ani Bůh ani on sám do něho nemůže: jest zarostlé. Vězte, někteří lidé mají i třicet nebo čtyřicet koží, tlustých, hrubých, černých koží, jako jsou medvědí. A které jsou to kůže? Toť každá věc, které se úmyslně poddáš, ať je to svévůle ve slovech, ve skutcích, v přízni i v nepřízni, pýcha, umíněnost, zalíbení v něčem mimo Boha, tvrdost srdce, lehkomyšlnost, neopatrnost v chování atd.

Z toho a podobného rostou vůbec tlusté kůže a veliké překážky, které člověku zaslepují oči. Jakmile však člověk na to s bolestí pohlédne a poníženež se Bohu obviní, k tomu pak má vůli podle svých sil se polepsiti, ihned si pomůže; jen když se člověk poníženež vyzná, všecko se spraví. Ale někteří lidé jsou takoví, že, co se jim řekne, jako by jim bylo pověděno ve spaní. Takových jim narostlo povlak na oči i na uši; nechtějí zanechat ani těch ani oněch bohů. Počínají si jako paní Ráchel, jež si šla sednout na své

bohy. Z takových obrazů jsou ty překážky. A ta povlaka jim zatahuje vnitřní oči a uši, že oči rozumu nemohou viděti to, co je činí blaženými. Blahoslavené oči, kteréž vidí, co vy vidíte.

Člověk zdravých smyslů může sám u sebe zkusiti ničemná světská srdce, jak jest jim nesmírně blaže u tvorů, kteří nejsou pranic. I jakýž pak teprve div nás čeká u toho, jenž všecky tyto divy učinil.

Náš Pán nazval učedníky blahoslavenými pro jejich vidění. Kdybychom si toho náležitě hleděli, jakž bychom my byli blaženi, kteřížto vidíme mnohem více našeho Pána Ježíše Krista nežli učedníci, než svatý Petr nebo svatý Jan. Oni viděli choditi před sebou ubohého, slabého, trpícího smrtelníka, a my poznáváme ve svatě vznešené víře velikého, velebného, mocného Boha a Pána, kterýžto z ničeho učinil nebe i zemi i všecko stvoření. Kdybychom to nyní náležitě viděli, pak by byly naše oči, ba naše duše, věčně blažené.

Milé dítky, vznešení duchovní a mistři bohovědy disputují o tom, zda jest poznání či láska větší a vznešenější. My však zde promluvíme raději a mistrech života. Až do něho přijdeme, pak věru uvidíme pravdu všeho.

Náš Pán řekl: Jednoho jest potřebí. A které je to jedno, jehož je tak potřebí? To jedno jest, abys poznal své vlastnictví, to jest své nic, co jsi a kdo jsi sám ze sebe. Tímto jediným jsi uvrhl našeho Pána do takové úzkosti, že se krví potil. Žes toto jedno nechtěl přiznati, proto on volá na kříži: Bože, Bože můj, proč jsi mne opustil? Neboť tohoto jednoho je tak potřebí, že by vůbec všichni lidé měli sebe opustiti.

Milé dítky, nechme toho, čemu jsem já a všichni učitelé kdy učili, všecek život činný a rozjímavý i vysokou kontemplaci, a naučte se tomuto jedinému a osvojte si to: pak jste dobře pracovali. Proto pravil náš Pán: Maria nejlepší stránku vyvolila. Ano, nejlepší všecko.

Ba věru, kdybys získal toto jediné, pak jsi získal všecko, nikoliv část, ale všecko. To však neznamená, jak někteří lidé umějí mluvíti velice moudře o svém

nic a velice ponížene, jako by opravdu tu vznešenou ctnost podstatně měli, a bývají ve svém základě mnohem hroznější než tento dóm. Takoví se chtějí zdáti velikými, klamou lidi a klamou nejvíce sami sebe, protože oni v tom klamu opravdu uváznou.

Dítky, tento základ jest málo lidem znám. Řekněme, že jsou zde tři takoví lidé, jimž na tom záleží. To není v myšlence ani v rozumu. Ale ovšem velmi k tomu napomáhá, když se v tom člověk ustavičně cvičí a tou pílí si to osvojí, protože pilné cvičení do toho nakonec člověka vpraví a v tom ustálí. Jakmile člověk zpozoruje uvnitř nebo zevně, že na sebe upoutal pozornost, pak ihned ať padne na své nehlubší dno, rychle, bez meškání, a na tom dně ať se pohrouží ve své nic.

I přicházejí někteří: Já dělám každý den to neb ono, takový byl život našeho Pána, a tak a onak. Milé dítě, myslíš-li si o nějakých skutcích neb způsobu, co možná děláváš, že to něco jest, pak by bývalo mnohem lépe, kdybys to byl udělal a klesl ve své holé nic, že nejsi k ničemu a nic nedovědeš, než abys byl vnitř i zevně tolik činný a na svou ničotu zapomínal.

Začněme tedy u vnějšího člověka. Pohleď, co jsi: z čehos povstal? . . . A co pak se z tebe stalo?

Nuže, Bůh postavil všechno stvoření proti přirozenosti: nebe, slunce, hvězdy; hned tě mrazí, hned je ti příliš horko; hned jest jinovatka, hned padá sníh; hned je ti dobře a na obrátku zle; hned hladovíš, hned žízniš; hned vlci, hned pavouci, hned mouchy, hned blechy, a často se jim nemůžeš ani ubránit. A viz, jak nemá tvář jest ve své přirozenosti mnohem vzácnější a rostou jí šaty, které jí dostačí, ať teplo či zima, a ty si musíš od ní vypůjčovat svůj šat. A pak z toho ochuzování děláš ještě zábavu, požitek a pyšněš se. Není to nepochopitelná slepota? Zvíře, dobytče se spokojuje krmí, nápojem, šatem, lůžkem, jak mu je Bůh udělal. A hleď, co divných věcí potřebí k udržení tvé ubohé přirozenosti! A ještě to bývá člověku velmi nemírným požitkem a napáše velikých hříchů v užívání mrtvých hovad.

Dříve, když svatí mívali jísti, plakávali, a když měli umřít, smávali se. A podívej se dále na své nic: co to máš neblahého ve své přirozenosti? Modlíš se rád? Postíváš se rád? Bdíváš rád? Konáš rád venie? Co z toho, když to, co chceš, nečiníš, a co nechceš, to činíš? Co divného v tobě často vyvstává z mnohého hrozného pokušení! A hleď, Bůh tě stíhá uvnitř i zevně mnohým nedostatkem: dej pozor, ať se naučíš tomu jedinému, jehož jest potřebí. Neboj se! Bůh to dopouští všechno k tvému dobru, aby tě to všechno přivedlo k tvé nicotě, a to jest pro tě možná mnohem lepší, než abys konal jak veliké věci. Tak přijdou na tebe lidé s hroznými gesty a s těžkými slovy a za nimi velicí mudráci s hbitými, velikými, vysokými slovy, zrovna jako by byli apoštoly. Milé dítě, padni, padni na dno do svého nic a nech tu věž se všemi patry na sebe pádnout! Ať na tě přijde kdejaký ďábel, co jich v pekle jest! Nebe i země se svým stvořením, všechno ti podivuhodně poslouží. Jen padni důkladně, to vše ti bude k největšímu prospěchu.

Ale oni říkají: Páne, já si rozjímám každý den utrpení našeho Pána, jak stál před Pilátem a před Herodesem a u sloupu a tam a onde.

Milé dítě, poučím tě: nehleď na svého Boha jako na pouhého člověka, ale viz, jak on nesmírný, mocný, věčný Bůh, kterýž učinil nebe i zemi jedním slovem a může je obrátit v nic, jak on, převyšující všeliké bytí a poznání, ráčil se tak na nic přivésti pro své ubohé stvoření; a styď se, smrtelný člověče, žes kdy pomyslíl na slávu, přednost a pýchu, a vtláč se pod kříž, ať přijde odkudkoliv, zvenčí nebo zevnitř. Sehni svého pyšného ducha pod jeho trnovou korunu a následuj svého ukřižovaného Boha v duchu podrobenosti, v pravém umenšení sebe ve všem, uvnitř i zevně, když se tvůj Bůh tak na nic uvedl, byl odsouzen svým stvořením, byl ukřižován a umřel.

Tak se musíš trpělivým snášením a všelikým ponižováním v jeho utrpení vzdělati a v ně se vtisknouti. To však lidé nečiní; nýbrž každý myslí na svaté utrpení našeho Pána uhaslou, slepou, hrubou láskou, tak-

že ta myšlenka v tom cvičení nezpůsobí, aby se proto odhodlali vzdáti se svého pohodlí neb pýchy, poct nebo tělesných požitků, ale zůstávají všeci, jací jsou.

Ach, jak málo ovoce přináší milostné utrpení v lidech! To ovoce se ukazuje v následování vzoru, ve viditelném životě, v mravech a skutcích.

Milé dítě, tak se cvič ve svatém utrpení našeho Pána a uvažuj si je, aby na tobě neslo živé ovoce. A sám sebe znič a mysl si, že tě země neprávem na sobě nosí a jaký div, že tě nepozří. A považ, že mnoho tisíc lidí jest v pekle, kteří nijakž tolik zlého nenapáchali; a kdyby jim byl Bůh dal tolik světla a prokázal tak mnoho dobrého, kolik tobě, nebyli by jako ty. A tebe on šetřil a čekal, je však na věky zavrhl. Uživej všeho podle potřeby své slabosti a ne požitkářsky. I přicházejí někteří a mluví o tak velikých, moudrých věcech, všeliké bytí a podobu převyšujících, zrovna jako by byli přeletěli nebe a nevyšli ještě ani na krok sami ze sebe v poznání svého vlastního nic. Došli možná k rozumné pravdě, ale k živé pravdě, kde pravda pravdou jest, k té nedojde nikdo, leč touto cestou svého nic. A kdo touto cestou nešel, ten bude státi s velikou škodou a hanbou tam, kde bude všecko odkryto.

Ach, dítky, pak si budou takoví přát, aby nebývali měli nikdy duchovního vzhledu a aby nebývali nikdy slyšeli mluvit o vysokých, moudrých věcech, aby se jimi nebyli zabývali, aniž si tak velikého jména byli kdy dobyli: a si budou pak musit přát, aby byli celý svůj život s dobyt看em po poli chodili a byli si v potu dobývali svého chlebička.

Dítky, přichází den, kdy Bůh požádá počtu z milostných darů, které nyní tak dobrotivě rozdává a kterých se tak uboze užívá bez všelikého užitku.

Toto zmenšení však ať nebudí malomyslného strachu jako u zoufalců, ale ať podrobí poníženě Bohu a všemu stvoření v pravé odevzdanosti.

A kdyby i nyní člověk pokládal něco v sobě za pokoru, byl by to klam. Proto pravil náš Pán: Nebudete-li jako toto pachole. Nechte maličkých a nebraňte

jim ke mně přijíti. Země jest nejnižší ze všech elementů a nejvíc utekla nebi ve své nízkosti: proto však se honí veliké nebe ze vší své síly za ní nejvíce, i slunce i měsíc a všechny hvězdy, a působí na zemi ze všech vzácných, nejvyšších elementů největší užitek. Tak i kde jest údolí nejnižší, tam tekává nejvíce vody. Údolí bývají obyčejně mnohem úrodnější než hory.

Toto pravé zmenšení zapadá do nitra propasti boží. Dítka, tam se ztratíte nadobro v pravém a úplném pozbytí sebe samých. Abyssus abyssum invocat, propast volá k propasti. Stvořená propast volá svou hloubkou. Její hloubku a její známé nic táhne v sebe nestvořená, otevřená propast, a tu vtéká jedna propast do druhé propasti a tak vzniká jedno jediné, jedno nic v druhém nic.

Toť ono nic, o němž pravil svatý Diviš, že Bůh není nic z toho, co možno pojmenovati, čemu porozuměti, nebo co pochopiti, tu jest duch zcela odevzdán: kdyby ho Bůh v tom dočista zničil a kdyby on sám se mohl uvést v nic, učinil by to z lásky k nic a proto, že splynul, ať nezná nic, nemiluje nic, nechutná nic než to, než to jediné.

Dítka, tyto oči, které takto prozřely, jsou opravdu blažené, a o nich mohl náš Pán věru říci slovo: Blahoslavené oči, které vidí, co vy vidíte.

Nuže, abychom všichni došli blaženosti pravým spatřením vlastního nic, k tomu nám pomoz Bůh. Amen.

CTIH. JAN TAULER.

V PAPERSCÍCH DOBRA A KRÁSY

„Krásě a dobru náleží, aby byly zjevny.“ Na té zásadě postavil sv. Tomáš Akv. (II—II. 103) teorii úcty vynikajících lidí. Zářící krása a dobro jsou povinností společnosti i její mocnou vzpruhou, jako je znamením úpadku nedostatek zářících postav.

Zákon ten platí stejně pro společnost lidí, žijících jedním životem z náboženství pro jeden cíl všem společný. I tato společnost musí mít postavy zářící dob-

rem a krásou, a povinností společnosti jest prokazovat jim úctu. Stručný pohled do dějin církve katolické to objasní a ukáže dále.

Záříci dobro a krása v církvi jsou její svatí zářící dobrem a krásou dosaženého cíle. První církevní spisy praví málo o poměru blažených v nebi k věřícím na zemi. Jsou zcela blízko u Boha, jsou dokonalí údové tajemného těla Kristova, církve. Z těch dvou důvodů jsou zvláště ctěni: blízcí jsou Bohu a dokonalí. Nejdříve byli uctíváni apoštolové, potom mučedníci jako vzory dokonalého následování Ježíše Krista. Vedle nich byli uctíváni spravedliví Starého zákona a proroci; důvodem tu bylo spojení s Kristem, protože naznačovali nebo předpovídali příštího Spasitele. Ještě se přidružilo uctívání andělů jako doplněk, protože jsou s blaženými zcela blízko u Boha a „jsou služební duchové, posílání vykonávati službu v zájmu dědiců spásy“ (Žid. 1, 14).

Vyniká z těchto prvních zpráv myšlenka o životě v paprscích dobra a krásy. Již v prvních křesťanech bylo vědomí jednoty duší. Ozdoby nebe byly chloubou bojovníků na zemi. Ne pouze planou chloubou, kterou by mohl nechat nepovšimnutu, kdo se nerad chlubí, nýbrž září, která vrhala světlo naděje a vzpruhy do jejich vlastního bojování. Bylo již v prvních křesťanech vědomí vzájemnosti, vědomí vlivu blažených na poutníky a jejich putování. Neumím smlčeti projev toho vědomí v básni Prudentiově o matce a dítěti mučedníku:

*Puerum poposcit carnifex, mater dedit;
nec immorata est fletibus, tantum osculum
impressit unum: Vale, ait, dulcissime:
et cum beatus regna Christi intraveris,
memento matris, iam patrone ex filio.*

(Hocha chtěl kat, matka dala; nezdržovala nářkem, jen jediný polibek vtiskla: Buď zdrav, řekla, nejsladší: a až blažen vejdeš do říše Kristovy, rozpomeň se na matku, již ochránče ze syna.)

Stejně mluví ony dlouho záhadné „oranty“, malované na hrobech křesťanů. Jsou to obrazy zemřelých, jak si je věřící představovali v blaženosti nebe a s rozpjatýma rukama se modlící za pozůstalé, by dosáhli téhož cíle jako oni, blaženosti u Boha.

V těch dobách bylo velmi mnoho křesťanů, kteří byli připraveni na možnost mučednické smrti nebo na možnost konce světa. Proto myšlenky se zabývaly tímto zájmem, životním pro celou věčnost: šťastně vejíti do království Kristova. Pomocí jim při tom byl život v paprscích dobra a krásy: ve vzpomínce na ty, kteří po tolikेरých bojích šťastně vešli ke Kristu, a v uctivé prosbě, aby září své moci překonali záludné temnoty světa.

Boží vůle ukončila mučednictví a dala možnost přesvědčení, že konec světa není na obzoru. Duše Bohu oddané našly pro pohrdající světem jiný úkol, dobrovolné, nekrvavé mučednictví asketického života. Přišel do veliké vážnosti asketický život a cílevědomý život panenský. Právě v té době, kolem čtvrtého století, je po prvé dosvědčena zvláštní úcta Panny Marie, matky Spasitelovy. Do života v paprscích dobra a krásy se dostal další prvek. Ne sice zcela nový, ale celou silou uvědoměný: následování blažených ve svatosti jejich pozemského života, snaha po dosažení ctností, vedoucích k dokonalosti. Musel tu zazářiti obraz po Kristu nejlepší a nejkrásnější, obraz panenské matky Ježíšovy. Neboť Maria měla nejúplněji, po čem toužila askese s panenstvím, žila na zemi s Ježíšem, více nebeská nežli pozemská. Před září jejího dobra, její krásy, její moci, jejího zájmu o duše hasla záře dobra a krásy všech ostatních; proto její obraz byl tak vysoko vyzdvižen, hlavně na Východě, citlivějším pro září dobra a krásy.

Tak životem přišlo přesné vyjádření celé myšlenky o poměru blažených k nám, rozvinulo se, co bylo obsaženo v prvních, neumělé rukou do náhrobního kamene rytých slovech: VIBAS IN PACE ET PETE PRO NOBIS: žij v pokoji a pros za nás.

Další pokojné přemýšlení ukázalo odůvodněnost

toho přesvědčení, jeho soulad se základy víry a jeho nutnost pro život z víry.

Proti reformátorům, zamítajícím uctívání blažených a svatých, napsal Pirstinger: „Bůh je největší a nejprudší oheň, takže my, jako neobratní lidé, právem se bojíme předstoupiti před jeho božskou tvář, abychom se nerozplynuli jako vosk na ohni. Proto hledáme prostředníky, kteří před tváří Boží obstojí.“ To bylo již řečeno v žalmu (67, 3) doslova a je to výraz vrozeného citu.

Kdo si je vědom své hříšnosti, vrozeným citem je veden k Bohu přes uctívání svatých. Kdo nemyslí tak na svou hříšnost jako na svou touhu dostat se výše od země a k Bohu blíže, je veden k těmto cílům přes uctívání svatých. Vidí v nich, co jim umožnila oplývající dobrotivost Boží. Vidí, jakého bohatství lze načerpati z tajemství Vtělení Syna Božího, z úzkého spojení s ním. Vidí, co znamená život v církvi, život umožňující vzájemnost se svatými.

Přes všechny výroky lidské hrdosti o soběstačnosti zůstane pravda o lidské ubohosti a omezenosti v náboženských zájmech a potřebách. Kdo odmítá život v paprscích dobra a krásy svatých, kdo svůj život chce žít bez upřeného a dychtícího pozorování jejich života na zemi a bez důvěrné prosby o bratrskou pomoc, nikam se nedostane v duchovním životě. Jsou-li dějiny učitelem života, jsou dějiny svatého rozmachu duší učitelem takového uctívání svatých: život náš je zabarven září jejich dobra a krásy. Září bílou, rudou, temnavou, podle toho, čeho zvláště naše duše potřebuje pro svůj rozmach. Žítí však se musí v paprscích dobra a krásy. Tak to ustanovila Boží moudrost, abychom v těchto paprscích viděli, vyznali se v cestě a přijímali sílu dne, určeného ku práci.

P. EM. SOUKUP, O. P.

SVÁTEK BOŽÍ — SVÁTKEM DUŠE

Vnitřní život se podobá zlatému řetězu, jehož první článek jest upevněn v hlubinách Božího života, odtud pak vycházejí jednotlivé články, těsně spojené a marná by byla snaha rozdvojit je a pozorovati jen jednotlivé články. Jediný článek má význam jen na svém celku.

Prvním základním článkem, souvisícím s pevnou kotvou, s Bohem, jest láska Boží, poutající nás s Bohem, v ní spočívá vlastně podstata duchovního života a od ní vychází nepřetržitý řetěz života procházející útroby lidského života, zušlechťující jej a zase se obrací k Bohu. První moc vychází od Ducha sv., neboť láska je vlita Duchem sv., jak praví sv. Pavel; proto je nesmírně plodná, zušlechťuje celou lidskou činnost. Řetěz duchovního života začíná tedy u Ducha sv. přebývajícím v nás, zaujímá nás Duch sv., a rozšiřuje tam své království pokoje a míru, neboť království Boží není jídlem a pitím, nýbrž pokojem a mírem v Duchu sv., popisuje je sv. Pavel.

Duše dlící v pokoji a v míru má nesmírnou radost, tedy zase nový článek duchovního řetězu, neboť, zkoumáme-li psychologicky původ radosti, nalezneme, že pochází z lásky, z níž jsou možné dvě větvičky — radost nebo smutek: radost vzniká z přítomnosti milovaného předmětu, nebo také z toho, že milovaná osoba se nachází v dobrém stavu, což nejvíce náleží k pravému přátelskému svazku lásky. Smutek pochází z protivných příčin, buď z nepřítomnosti milované osoby nebo z jejího neštěstí.

Boží láska je milováním Boha, jehož dobro je nekonečné a nezměnitelné, neboť je dobrem podstatou a láskou přebývá v duši ho milující: „KDO PŘEBÝVÁ V LÁSCE, PŘEBÝVÁ V BOHU A BŮH V NĚM“, a proto z duše milující Boha vyzařuje nesmírná radost, tvořící nový kroužek na řetězu duchovního života.

Ale k radosti se pojí nový kroužek. Radost je podnětem mládí, aby zpívalo, aby vyjádřilo svou plnost života, mládí opěvuje krásu, zvláště krásu jara, tajem-

nost lesů, šumění lesního potůčku, vše z téhož důvodu, neboť ve všem nalézá podnět k radosti, a tedy KE ZPĚVU.

I duše milující Boha jest puzena ke zpěvu hymnů a chval Hospodinu. Tím více jest puzena, čím větší a vznešenější lásku chová, čím mohutnější tok radosti ji zaplavuje.

Shromážděné lidstvo ukřižovaným Králem pod jeho panství nadpřirozeného života nalezá zároveň v Kristu hlavu a původce radosti a zpěvu díky a chvály Hospodinu. Kristus je novým, božským řítem, pro který a v němž shromážděné lidstvo podává nejvznešenější chvály Bohu.

Proto každá modlitba k Otci, každé díkyčinění, prochází Kristem k Otci: „Pro Ježíše Krista, Pána našeho, jenž s tebou živ je . . .“

Beránek zabitý, ale oslavený, je středem rozkoši a zpěvu nebešťanů, jak viděl ve svém zjevení sv. Jan. Týž Beránek zabitý na oltáři, obnovující svou obět každodenně Otci za lidstvo, je zároveň středem radosti a díky nás, máme týž zdroj oběti a díkyčinění, proto týž zdroj radosti a chval — Beránka, jakoby zabitého, ozářeného leskem slávy. Dlí před Otcem, v jehož nekonečném objetí dýchá Láskou a předvádí k tomuto věčnému konu Božího blaha celé lidstvo, aby v hlubinách Božího blaha nalezlo svou nesmírnou radost, své úplné štěstí; aby vyplnilo též svou potřebu zpívati díky a chvály Hospodinu na věky.

Máme vystiženu krátce celou křesťanskou liturgii, její vznešenou podstatu, uvádějící nás do svátku Nesmírného Boha — nejsvětější Trojice.

Naplnění tímž duchem radosti a pochopením sv. liturgie, radostně se připojíme k volání církve svaté: Sedmkrát za den jsem Ti zpíval chválu, když jsi rozšířil mé srdce, z mé duše se proudil proud hymnů.

DR. M. HABÁŇ, O. P.

JULIUS LANGBEHN, ZVANÝ DER REMBRANDTDEUTSCHE

Mezi zřícenými sloupy, mezi znesvěcenými chrámy, mezi „vzdělanými“ lidmi, mezi svedenými dívkami — chodím a nenalézám klidu. Tak vyjádřil trýzeň svého života muž, jehož biografii vydal právě jeho přítel a žák Momme Nissen, z řádu kazatelského. Učenec, podivín, samotář, štvanec, spisovatel, prorok, básník, reformátor — Julius Langbehn.*

Od mládí bojuje za neodvislost. Zúčastniv se jako dobrovolník války prusko-francouzské, přichází na studie do Mnichova, dívá se na svět zcela platonicky. Nestuduje, aby měl chléb a stal se státním úředníkem. Zabývá se filologií, matematikou, přírodními vědami a dějinami umění. Živí se hodinami. Neuspokojen odchází do Itálie. Hledá si místo v Benátkách. Má v kapse 1 liru 25 centesimů. Živí se všelijak. Je učitelem, písařem, průvodcem cizinců. Tam uzrává jeho povaha. Učí se neuhýbati, nešpinit se ani s lidmi ani s osudem, nemysleti toliko své zásady, ale žítí je. Tak se vrací do Mnichova. Studuje dějiny umění a připravuje se k doktorské práci. Studium umění ho vede k poznání, že tvar díla uměleckého je výrazem osobnosti. Počíná hodnotiti v lidech projevy mravní síly a měří vše duchové jen mravními hodnotami. Ve věku 24 let vystupuje — syn protestantského pastora — ze zemské evangelické církve. Zdržuje se méně v posluchárně, ale více v atelierech umělců. Seznámuje se s Leiblem a dává se od něho malovati. Nepřestává však pod vedením Brunnovým připravovati se ke zkouškám doktorským. Podává disertaci o řeckých okřídlených postavách.

Dále však nechce jíti vyšlapanými cestami a odhodlává se pověsiti studium starého umění na hřebík. Pokládá svoje vzdělání a svoji výchovu za ukončenu a chce tvořiti. Od studia starověku přistupuje k studiu

* DER REMBRANDTDEUTSCHE Julius Langbehn. Von seinem Freunde Benedikt Momme Nissen. Herder, Freiburg im Br., 1927. S. 358.

současnosti. Jako pronikal dřív starou řeckou kulturu, tak nyní si všímá soudobé kultury německé. Z čeho žije? Nikdy neměl jistého příjmu. K penězům byl vždy lhostejný. Na peníze šlapu, říkal, náš život je tu k tomu, abychom udělali z nouze ctnost. Vydělává něco příspěvky do novin. Cestu do zastavárny zná předobře. Když je nejhůře, vypůjčuje od přátel. Placeného úřadu nepřijímá. Zdá se mu, jako by měl za kus chleba prodati duši.

Jest pevně rozhodnut, že nikdy nevstoupí do cechu řemeslníků současného duševního života. To jest příčina, že nikde nemá stání. Stěhuje se z města do města: Hamburg, Berlín, Frankfurt, Drážďany, Vídeň. Rozchází se drsně s lidmi, kterým věnoval přátelství, ale kteří ho v něčem zklamali. Stěhuje se často, poněvadž nemá čím zaplatiti byt. Bydlí s dělníky a posluhuje jim, aby mu pomohli za to upravit každý den ráno stůl, na kterém by mohl psáti.

Svět učenců a profesorů se mu zdá zcela bezvýznamným pro skutečnou kulturu. Nazývá je stíny a vytýká jim, že nemají víry, a to nejen náboženské, ale vůbec víry v lepší, šlechetnější a vyšší stránku v člověku. Vzdává se svého doktorského titulu a žádá universitu mnichovskou, aby ho škrtnla ze seznamu svých doktorů. Když žádost zamítnuta, posílá universitě svůj diplom na kusy roztrhaný a oznamuje, že již názvu doktora užívati nebude.

A tak muž, který v Drážďanech nemá ani na třešně, staví se nad společnost, aby ji soudil: Zvláštní svět — píše malíři Thomovi — svět vůbec a tento německý svět zvláště: miliony se vyhazují na pavzdělání a na vzdělání nemá lid groše. Tak bylo kdysi, tak jest a bude i v budoucnosti. Většina vládne a většina se skládá z bláznů — nebo darebáků.

Především se mu zdá, že je úkolem jeho potírati prušáctví v německém národě. Prušáctví je mu směs krutosti, pýchy a duševní omezenosti. Přes to však se drží pruské hole kaprálské, poněvadž myslí, že je nejlepším prostředkem, aby nemyslící dav německého lidu se udržel v kázni. Chce vypátrati, v čem je pravá

německost, aby národ, v duchu jejím převychovaný, nepotřeboval již kaprálské hole nad sebou.

Moje aristokratické smýšlení, píše příteli Muhlovi, pokud není vrozené, spočívá na prosté skutečnosti, že všechny vynikající státy byly nebo jsou aristokraciemi: Řím, Athény, Benátky, Florencie, Švýcarsy, Nizozemí, Anglie — co chceš více? Dnešní německé měšťanstvo — které tak mnoho potravin padělá a čte prolhané noviny — jest vnitřně shnilé: nepracuje již, kramaří.

Pravé němectví, jasné, bodré, silné a poetické nalézá v dolnoněmectví. Nejčistším typem jeho jest mu Shakespeare, jeho vtělením a zároveň karikaturou Rembrandt, umělec, u něhož se tvar rodí z netvárnosti a Duch Boží vystupuje přímo z bláta. S ním duchovně příbuzný Beethoven představuje rovněž tajemného a temně hlubokého ducha dolnoněmectví.

Na dně dolnoněmectví nalézá Langbehn nezkaženou a zemitou mužnost. Nalézá, co prusky uniformovaným Němcům chybí, a tak se rozhoduje, že bude usilovati o národní obrod v duchu dolnoněmeckém a ve znamení největšího umělce severogermánského — Rembrandta.

R. 1890 vydává Langbehn knihu „Rembrandt als Erzieher“. Zůstává v anonymitě. Von einem Deutschen — tak je kniha podepsána. Smysl knihy jest: Osobnost jest předpokladem každé kultury a vzdělanosti, ba dokonce i náboženskosti. Neboť loutky a stíny nemohou uctívati Boha. K tomu je třeba, aby měl člověk srdce v prsou.

Mnohostranný a nesmírně osobnostní obraz ducha Rembrandtova jest podán v knize jako měřítko současného duchovního života v Německu a zároveň jako dějinný ideál pro budoucnost německého národa.

Knihy má ohromný úspěch. Od Goethova Werthera a Schillerových Loupežníků není knihy, která by nabyla v Německu pronikavějšího vlivu.

Přes některé omyly jest kniha o Rembrandtovi výtečným návodem k obrodě němectví. Kácí modly vysokoškolské učenosti. Život prostý podle přírody,

spočívající na lidovosti a dědičných ctnostech, má větší hodnotu než život v duchu nevěřící vzdělanosti. Zbloudili jsme a proto se musíme vrátiti až tam, kde jsme se odchýlili od pravé cesty. Toť základní myšlenka Langbehnova. A tak se snaží vésti německý národ cestou sebranosti, skromnosti, roztomilosti a dětinnosti od profesora k člověku.

Dílo se různě posuzuje. Pátrá se, kdo je autorem. Langbehn si dopisuje s četnými svými čtenáři prostřednictvím nakladatele, zůstává jim osobně neznám. Pozoruhodno jest, že nejspravedlivější a nejvěcnější posudek o knize Langbehnově píše katolík — profesor Keppler, později biskup v Rottenburgu a přítel Langbehnův.

Autor knihy o Rembrandtovi se ohlíží po mužích, kteří by mu pomohli bojovati proti nivelisujícímu duchu století. Prvně myslí na Friedricha Nietzscheho. Ten však jest již šilencem. Langbehn jede za ním do Jeny, navštěvuje ho v ústavě, rozmlouvá s ním, chodí na procházku — a Nietzsche se uzdravuje. Vidí, jak ubíjí Nietzscheho ústavní systém, chce ho dostati zcela do svých rukou, ale naráží na odpor příbuzných. Opouští nešťastného filosofa a ponechává ho jeho osudu.

Duše jeho se rozvíjí dále čistou krásou přirozenosti, dětinnosti, skromnosti a pravdivosti. Nehleďte na mne učenýma, kritickýma, racionalistickýma, starýma očima. To nejsou správné oči pro mne. Na mne se musí hledět mladýma očima — tak píše r. 1902.

Býti čistým — jest základní tón jeho života. Prostitute se mu hnuší. Od svých přátel žádá: Buď se zřekneš nevěstek — nebo se s tebou rozejdu navždy.

Skromnost jest mu jako klíčová dírka, kterou vidíme Boha. V každém, s kým jedná a mluví, ať je to bytná či sklepník, vidí duši. Proto nedovede utajiti své lásky ani své nenávisti k lidem. Vidí do nich a chová se k nim, jak cítí — pravdivě.

Při vši bídě svého života — nazývá jej často psím — zachovává si mysl veselou. Cituje Hölderlina: Vše je dobré. A dodává: Cožpak není celý svět od Boha?

Je zřejmo, že povaha tak čirá a vyhraněná se nedobře snáší s okolím podprůměrným a povrchním. Langbehn to ví, pomoci si však nemůže: Je třeba duchy tříditi, ne zamazávati, praví, čisté třídění je božský život. Chce napravovati, ne zamazávati.

Nesnese lži. Ve Vídni se dovídá, že jeho nakladatel a přítel Bewer z Drážďan je židovského původu. Přerušuje s ním styky, poněvadž Bewer, vyslovený antisemita, kdysi popřel, že by pocházel z rodiny židovské. Bewer trpí do smrti ztrátou Langbehnova přátelství.

Až do té doby se jeví jako mravně dokonalý pohan. Přichází chvíle, aby rozhodl dilema: pohan nebo křesťan. Vystoupil kdysi z evangelické církve, ne aby byl všedním materialistou, nýbrž aby získal vnitřní svobodu. Nesmí se na něho hleděti jako na popírače Boha, nýbrž jako na hledače Boha. Netvoří si ovšem světový názor cestou spekulativní, ale cestou osobní zkušenosti. S láskou jeho k pravdě se pojí vždy úcta k náboženské víře a životu dle víry: předpoklady velmi šťastné pro pravého hledače Boha. Čte svatého Pavla. Cítí, že v Kristu je spása, myslí však, že spása je souhlas s naukou Kristovou; nejde ve stopách Kristových, ale paralelně s Kristem.

Jako znatel dějin umění ví, že církev byla duší světové kultury. A dilema se rozrůstá: Kristus nebo Dionysos? Církev nebo Olymp? Mohlo by se zdáti divným, že nehledá návratu do církve protestantské, ve které se zrodil. Protestantská církev, praví, jest klub, katolická církev jest družina. Pravý duch družiny jest: právo za právo, věrnost za věrnost, lásku za lásku. Dvě okolnosti určují jeho poměr ke katolické církvi: vidí, že nic není tak nepochopeno jako katolictví, a pak, že tam, kde jsou dobří katolíci, je zdraví a zed proti úpadkové kultuře.

A právě složitost této kultury mu vnucuje otázku: Kde jest ještě prostota? Nalézá ji u nezkaženého lidu, v modrých očích selského synka v Badensku.

A ještě někde ji nalézá. V životě svatých. Dostávají se mu do ruky při návštěvě Herderova knihkupectví ve Freiburgu. Nejprve ho poutá život Kateřiny Em-

merichovy. V jejím naprosto křesťanském charakteru nachází zjasnění a prohloubení svého názoru na církev. Nemenší význam má pro něho četba spisů svaté Birgitty Švédské. Čte a dává čísti svému příteli Momme Nissenovi.

Od mládí hledal Langbehn šlechetné a vznešené duše, kterých by mohl následovati a ke kterým by se mohl přidružit. Doporučoval s Rembrandtem: men, not measures (lidi, ne pravidla). U světských hrdin byl ovšem zklamán. Nyní se mu odhaluje pravda: nejčistší a nejvznešenější postavy světových dějin jsou svatí.

Které má nejraději? Svatého Františka a svatého Bernarda, svatou Kateřinu Sienskou, dýmant z nejčistší vody, svatého Františka Saleského, vzor mírnosti.

V knize o Rembrandtovi napsal: Vezmeme-li svět za cíp, máme jej celý. Nyní vzal svět církve za cíp svatých a tak jej pojal celý.

Svůj vývoj od kultu nečisté osobnosti ke kultu osobnosti čisté nazývá důsledným a ústrojným. Chemicky čistá osobnost je svatost — tak říká. Osobnost hlásal a osobnost ho přivádí k církvi.

Poznav život církve v jejích světcích a shledav jej bezúhonným, má již předem jistotu, že i její nauka je správná. Nepídí tudíž po učených knihách theologických, které odborně vykládají nauku víry. Bere do ruky Spiragův Volkskatechismus a pročítá jej s Momme Nissenem. Přesvědčují se oba, že je tam vše jasněji a rozumněji vyloženo, než tušili.

Jejich obrácení není dílem dneška a zítřka, nýbrž pokladem, který po leta hledali přemýšlením a láskou, modlitbou a rozjímáním. Uvěřili ne tak po důkladném rozboru jednotlivých článků víry, jako spíše celkovým pojetím pravdy na základě života největších a nejsvětějších členů církve.

Láska vede Langbehna ke Kristu, poznání k církvi. A to poznání jest: První a vlastní podmínkou života pro každý organism jest jednota. Vše organické, vše živé, vše božské spočívá na jednotě. Padají všechny ohledy, jde-li o jednotu křesťanské církve. Jednota však vzniká řádem. Řád je podřízení. Podřízení na-

stává uznáním církve Kristem založené a jejích zástupců. Církev jest nejvyšším stupněm k Bohu. Kristus jej postavil krví svou a svých svatých, drží jej tmelem své lásky, od něho má církev svoji podivuhodnou jednotu, řád a podřízenost, svoji celost vše věky a duše objímající, obsaženou v řeckém slově *katholon*. Katolík značí doslova celý člověk. Býti katolíkem znamená býti celý v sobě a celý v Bohu.

O svém skutečném vstupu do církve praví krásně, že neznamenal pro něho, aby se obrátil, jako se obrací rukavice, nýbrž aby se rozvinul jako poupě, které se stává květem.

V Německu nechce buditi pozornost. Na radu Nissenovu odchází do Rotterdamu s doporučením biskupa Kepplera a připravuje se na podmíněčný křest pod vedením dominikána Hooninga. Dává si od něho vykládati katechism, jak se vykládá malým dětem do desíti let. Přijav v lednu 1900 křest a v březnu téhož roku první sv. přijímání, vrací se šťasten do Německa, aby dokonal dílo svého života: Přišel jsem, praví, abych zjednodušil a zaokrouhlil mnohojakość a rozpolcenost, kterou churaví svět... Doufám, že fasety mého charakteru se stávají fasetami charakteru katolického. Může celá „osobnost“ jest jen svítlna — v níž hoří světlo osobnosti Kristovy. Či od koho by mohlo býti světlo a jas, než od Toho, jenž jest světlo a jas?

Myslí, jak by projevil své nitro. Vlastní spása ho zavazuje, aby pracoval pro spásu druhých. Hodlá vydávati časopis, aby v lásce získal protestanty. Vůdčím slovem má býti: Ukažme, kdo z nás má větší lásku!

Je přesvědčen, že překážkou spojení protestantů s mateřskou církví nejsou rozdíly v nauce, nýbrž lidsky špatný charakter katolíků jindy i nyní. Dílo Lutherovo jakož i francouzská revoluce jsou jen tresty Boží za mravní zvrácenost katolíků. Je-li Kristus od svých opuštěn, táže se, jest to důvodem, abychom ho opustili i my? A jindy: Biskup je k tomu, aby těšil duše útechou našeho Pána: já jsem k tomu, abych ostřil duše mečem Pána našeho. Kárám katolíky; poněvadž je miluji.

Tvrdí, že duše severana volá po katolicismu, poně-
vadž je chladná a střízlivá. Národové severu se vzdali
mízy, tepla a plnosti katolictví a to je přivedlo k du-
ševní rozervanosti moderní doby. Rád by otloukl váp-
no studených zdí v chrámech severu, aby se ukázaly
opět svaté fresky. Rád by sloučil přirozenou sílu se-
veru s nadpřirozenou silou Říma k světové reformě.

Podstatnou částí reformy světové jest mu reforma
umění. Přichází k poznání, že obrod německého ma-
lířství jest v souvislosti s obrodem německého člo-
věka. Je třeba, aby se mravně obnovili umělci, pro-
hloubili svůj charakter — pak se dá čekat, že se vnitřně
obnoví i umění. Bez Boha není umění. Vše záleží na
tom, kde se začne. Co roste, roste zdola. Naturalism
předchází, idealism následuje. Nesmíme chtít motýla
před kuklou, nesmíme chtít malbu svatých, dokud
není malby charakteru.

Julius Langbehn — zvaný obecně der Rembrandt-
deutsche — umírá 30. dubna 1907 v Rosenheimu den
před svátkem svaté Kateřiny Sienské, o které kdysi
napsal biskupu Kepplerovi: Miluji tuto světicí tak,
že bych s ní rád vyměnil srdce. Umírá chud. V jeho
penězence není více než — jeden fenik. Za jeho po-
hřebním vozem kráčí jediný člověk — malíř Momme
Nissen, nerozlučný druh posledních let jeho života,
který ho z části živil svou prací — kráčí jako pudl,
který sám jediný doprovázel na hřbitov kosti Mo-
zartovy.

Podle přání nebožtíkova zatajuje Nissen smrt jeho
světu. Odvází mrtvolu do Puchu, kde žila svatá Edig-
na. Tam řekl kdysi Langbehn, že by rád byl pocho-
ván. Farář puchský neví ani, koho pohřbívá. Ví jen,
že dobrého katolíka. Náhrobní nápis více než prostý:

A. J. L.

Geb. 1851. Gest. 1907.

Po roce slyší farář z Brucku, že autor knihy o Rem-
brandtovi se jmenoval Langbehn. Má tušení, že ne-
známý nebožtík, jenž byl pohřben v Puchu, je Lang-

behn. Dle dat na náhrobku stanoví lexikograf Roloff s jistotou, že Langbehn je pochován v Puchu. Nissen již není vázán tajemstvím. Biskup rottenburský dává na hrob mramorovou desku s nápisem:

I on byl hlasem volajícího na poušti.

*

Augurům tohoto světa se nebude líbiti život Julia Langbehna, neboť se stal katolíkem. Kdyby byl zešilel jako Nietzsche, nepřestali by ho pokládati za genia. A proto s tváří kyselou a hořkou budou tvrditi, že vstoupil do církve, když už byl duševně vysílen, osudem uštván, životem na břeh vyvržen. Čistotu jeho duše budou nepochybně vykládati jako pathologické zvrhnutí přirozené pudovosti.

Ať to bude jakkoliv, život Julia Langbehna je mohutný pohlavek hmotářství požitkářské doby.

Člověka křesťánsky čirého, mravně dokonalého, povahově uceleného pochopí zajisté jen ti, kteří mají porozumění pro integritu duševního života a slávu křesťanského náboženství.

A ti se budou radovati.

DOMINIK PECKA.

DVA POHŘBY

Byl jsem před několika lety na jednom českobratrském, to je protestantském, luteránském pohřbu. Na tento pohřeb nezapomenu, tak jako nezapomenu na kremaci sokolského náčelníka J. M. V obou těchto případech šel jsem na ten pohřeb docela — humaně, beze všech předsudkův a to, co jsem viděl, naplnilo mne hrůzou proti všemu, co není a NEMŮŽE býti obecné čili katolické. Co bych o protestantismu anebo o bezvěrectví (toto nové české slovo je mému sluchu a mé duši totožno se zvěrstvím) mohl čísti nebo slyšeti, nikdy by mne neosvítlo a nepoučilo tak, jak mne poučil a osvítíl prostý, bezprostřední děj obou těch pohřbů.

V případě prvním nabyly jsem jistoty, že se tu stal

tragický omyl: Co tady VŮBEC CHCE ten pastor? Vždyť on šel DOCELA JINAM a v nejlepším případě DOCELA MIMO: proč tedy SVOU cestu křížuješ cestou tohoto ZEMŘELÉHO? Jaká to opovázlivost za okolností tak smutných, jaký to výsměch veškeré bolesti a všemu smutku! Mám dojem, že tu nad rakví stojí lékař a praví: „Bratři a sestry, já jsem měl tohoto člověka uzdravit, když stonal, ale vy jste byli tak rozumní, že jste pro mne ani nepřišli, neboť co bych s ním dělal? Mé ruce jsou prázdné. A co bych mu říkal? Vždyť si to mohl sám přečíst! Studoval v Anglii a v Německu na téže fakultě jako já, i mohlo by se stát, že bychom byli otevřeli proti sobě ústa jako dvě děti, kterým právě uletěl z hrsti vrabec! A teď? Můj kolega a přítel leží zde mrtev. Kdyby to nebyl zrovna kolega a přítel, mohl bych říci, že se má situace zlepšila. I katolíci říkají o nás, že jsme mnohem lepšími řečníky než jejich vlastní farář, ba než jejich misionář. Stojíme před tváří smrti. Nevím — poněvadž je chvíle vážná — mám-li takovou chválu považovati za vyznamenání, či za ironii svaté prostoty. Řeknu vám, co mohu: mezi námi a Kristem je propast. Nevím proč, ale tak se to stalo, a kdo chce být spasen, musí tuto propast přeskočiti, neboť tato propast nedá se zasypati a vyplniti ani smrtí Syna Božího na Kalvarii. Musíš se naprosto zřici sám sebe, toť nejvyšší, co ti mohu říci, a jestliže toho ani nechápeš, jak to uděláš? Zoufám nad tebou a proto i sám nad sebou a nad svým těžkým povoláním! Najděte si v kancionálu a zazpívejte píseň dvacátou sedmou!“

*

Rakev s mrtvolou sokolského náčelníka stála uprostřed kremační síně na Olšanech. Zpívalo se, řečnilo se, hrály varhany. Středem všeho byl ten mrtvý, ale co horšího: středem všeho byla tu mrtvola, rozkládající se hmota. Nač ty věnce? Ví o nich mrtvola? Nač ty řeči? Pro útěchu pozůstalé rodiny, či pro útěchu přátel a osiřelé župy? To bychom byli na křížku s pokrokem a vědou, kdybychom nevěděli, že

smrt je neúprosný, obecný zákon přírody a jakákoliv útěcha v tomto případě že jest pokrytectvím, jsouc podávána a ostouzející sentimentality, jsouc vážně přijímána. Jsme sokoli, představitelé a hlasatelé síly! My bychom se styděli za prothesu mrzáků, majíce hnáty zdravé a za prostřednictví a asistenci jakéhokoliv prostředníka mezi nebem a zemí, majíce rozum a úctu k vědě a přírodním zákonům!

Nejhorší ze všeho byly ty varhany. Cožpak nikomu z aranžérů tohoto „pohřbu“ nenapadlo, jak je to nestylové? K čemu tato sentimentální reminiscence na katolický pohřeb se mší sv. a s konduktem? A ku podivu: mnohem dokonaleji než všechny ty chvály, zpěvy, věnce a řeči uklidnily rodinu a přátele nebožtíkovy právě ty varhany . . . Myslím, že podél té rakve stály i hořící svíce. Ale víte, co je podivné? Ze tyto hořící svíce nesvítily, nýbrž protestovaly! Svíce hořící při pohřbu církevním neprotestují, nýbrž svítí. A při pohřbu církevním není středem všeho ritu mrtvola, nýbrž oltář. A žádný symbol oltáře, nýbrž živý, přítomný Bůh! Lumen de Lumine, Lux mundi!

Ale když přišli zřízenci a připravili rakev na oheň a jakýmsi MECHANISMEM rozhrnula se opona a opět MECHANISMEM rakev vklouzla do černé tmy: v tuto chvíli jsme ušlyšeli výkřik, který se zahryzl do našeho morku a který byl do běla rozžhaveným protestem přírody, nebo chcete-li, lidského srdce proti TÁKOVÉMU pohřbívání. Byl to výkřik náčelníkovy dcery a musím říci, že tolik ZOUFALSTVÍ a hoře nikdy předtím jsem neuslyšel z lidského hlasu. Byl to jako výkřik lidské duše nad životem, beze všeho přechodu a proti veškeré logice lidského rozumu pohlceným od žraloka metafyzické NICOTY. J. DEML.

TAJEMSTVÍ VTĚLENÍ

Katolická církev učí, že v Ježíši jsou dvě přirozenosti: božská a lidská, a že obě jsou spojeny podstatně v osobě Slova, Syna Božího. Toto spojení nazýváme

hypostatickým spojením. Toto spojení není smíšením ani zničením obou přirozeností; nýbrž spojením jich ve Slově v jednu samostatnou bytost, v jedné osobě.

Dosti stvořených věcí může nám býti obrazem spojení různých přirozeností v osobní jednotě. Jsou totiž podstaty, jež samostatně tvoří svou jednotu. Jiné pak podstaty se nám však jeví jako neschopné býti sebou, čím jsou. Potřebují k tomu spojení s jiným. Poslední platí o oku, ruce atd. Nejsou to samostatné podstaty, nýbrž spíše části podstaty. Člověk jest však skutečnou, dokonalou podstatou v řadě podstaty; může sám jako podstata existovati. Taková podstata samostatná sluje u člověka osobou.

Osoba jest tudíž samostatnou podstatou, jež může podle sv. Tomáše sama existovati. Sluší rozlišovati jednotu přirozenosti a samostatného bytí. Duše a tělo dávají jednu přirozenost a toto spojení dává ve skutečnosti bytost samostatnou a individuální, osobu (jest o sobě), člověka.

Jednota přirozeností vyplývá z prvků, jež tvoří podstatu bytosti. Člověk je podstatně složen z uspořádaného těla a z duše. Změnění, zničení jednoho prvku působí, že neexistuje již ČLOVĚK, nýbrž mrtvola a duše. Tato jednota nikterak není závislá na skutečné existenci. V našem pojmu vždy zůstane v pojmu lidské přirozenosti duše a tělo. Přirozenost tuto definujeme, neohlížejíce se na existenci.

Jednota však samostatného bytí nutně žádá existenci. Existence patří k pojmu samostatného bytí. Samostatnost jest v řadě skutečna. Dává podstatě JEJÍ způsob bytí, to jest býti o sobě. Proto bytí a samostatnost jsou těsně spojeny.

Bylo nutno podati zhuštěně tyto metafysické pojmy, abychom mohli poněkud OSVĚTLITI (ne vysvětliti!) tajemství osobního spojení. Ovšem nutno si připomenouti, že jen OBDOBNOSTÍ se můžeme o tyto pojmy opřít při OSVĚTLOVÁNÍ tajemství.

Tělo a duše spojují se v nás v jednu samostatnou bytost, v osobu. OBDOBNĚ jest v Kristu spojena božská a lidská přirozenost v jednu samostatnou bytost,

pod jednou osobou: Slovem. Kdežto však u nás tělo a duše, protože podstaty neúplné v řadě samostatnosti lidské osoby, žádají spojení podstatného před spojením osobnostním, v Kristu i božství i lidství jsou dvě přirozenosti dokonalé o sobě, jež zůstanou rozlišený, i když jsou spojeny v osobě. Lidská přirozenost Kristova má všechny dokonalosti patřičné. Mohla by sama o sobě existovati, pojí se však s božskou přirozeností v jedné osobě, ve Slově. Mezi Slovem a jeho přirozeností božskou jest ovšem dokonalá totožnost, božská přirozenost Slova neztrácí svou osobnost spojením s lidskou přirozeností. Spojením však tímto jest Slovo nejen v božské, nýbrž i v lidské přirozenosti. Poznávám však, že lidská duše není před tělem, Slovo však bylo věčně ve své božské Přirozenosti a s lidskou přirozeností se spojilo v lůně přesvaté Panny a Matky.

Nejlépe se tu ještě hodí přirovnání, jež sv. Tomáš často podává, totiž spojení těla a duše naší při vzkříšení v poslední den. Tehdy bude duše, a ta dá tělu samostatnost a osobně se s ním spojí. Ovšem, zase to není přirovnání, které by se naprosto přesně krylo, protože tělo a duše spojí se v JEDNU přirozenost na rozdíl od dvou přirozeností v Kristu.

Nuže, božství a lidství spojuje se v Kristu v osobě Slova. Jako jest tělo spojeno s duší v nás a tak tvoří jednu samostatnou lidskou bytost, tak jest v Kristu spojena lidská přirozenost s božskou v jednu osobnostní bytost zároveň lidskou i božskou.

*

Ovšem, toto spojení není případkové, nýbrž podstatné. Přirozenost lidská musí býti podstatně spojena se Slovem božským. Tato přirozenost lidská je též složena podstatně z těla a duše. Případkové spojení působí jen nějaký vzájemný vztah, nechávajíc jinak spojené prvky samostatnými. Toto spojení chtěl najíti v Kristu Nestorius, jenž byl několikrát odsouzen církví a jejími sněmy. Podstatné spojení znamená, že lidská přirozenost jest účastna při ustavení samostat-

né osoby v Ježíši Kristu. Nestačí tudíž jen přisuzovati lidskou přirozenost Kristu, jako přisuzujeme podstatě případek, čili, Slovo dává samostatné bytí své božské i lidské přirozenosti spojeným v sobě. Protože pak osoba jest určena svou přirozeností, v níž jest, proto jest Kristus pravým Bohem svou božskou přirozeností a pravým člověkem přirozeností lidskou. Vtělené Slovo jest jedinou bytostí, zároveň božskou i lidskou, jest Bohem, jenž se stal člověkem, čili, jest Bohočlověkem. Tímto spojením nestala se však ve Slově nějaká změna. Bůh jest nezměnitelný. Boží dílo mění tvora na Boha. Podstatným spojením jest lidská přirozenost přitažena k Bohu, podrobena Slovu.

*

Důsledky této nauky o Vtělení:

V Kristu jsou dvě přirozenosti, spojené v jedné osobě a proto můžeme Kristu přisuzovati vlastnosti obou přirozeností: Proto můžeme říci, že Kristus je věčný, ale též, že byl smrtelný a podobně.

Jisté vlastnosti však patří přímo jeho osobnosti, protože z ní pocházejí. Protože jest Kristus OSOBNĚ Slovem, proto jest jako SLOVO jednorozeným Synem, věčně jím plozeným. Proto mu patří synovství ve smyslu vlastním. Toto synovství jest přívlastkem jeho osoby a ne přirozenosti. Proto všude, kde nacházíme osobu Kristovu, nacházíme jeho synovství. Protože však Kristus jako člověk jest osobou Slova v lidské přirozenosti, můžeme říci, že Kristus-člověk jest skutečně a vpravdě Synem Božím. Stačí, když si uvědomíme, že toto synovství nemá ze zplození v lůně panenské Matky, nýbrž z věčného Zplození v Otcí.

Tak přicházíme k závěru, že Tajemství Vtělení vyvrcholuje v tom, že člověk jest Jednorozeným Synem Božím. V tomto slově jest nejvyšší důstojnost, jíž se dostalo člověku, když Slovo přijalo lidskou přirozenost.

Ohledně činnosti božské či lidské v Kristu. K činnosti je třeba bytí. Vlastním způsobem však jsou

jen podstaty, jež proto musejí SAMOSTATNĚ BÝTI. Vlastním způsobem koná něco jen to, co vlastním způsobem samostatně existuje. Tato samostatnost není sice zdrojem vlastní činnosti, jest však její podmínkou. Prvním zdrojem činnosti jest totiž přirozenost. Přirozenost určuje pak samostatnou osobnost. Jestliže tedy přirozenost určuje osobnost, určuje též činnost. Přirozenost působí, že její uskutečnění v osobě jest TAKOVÉ a že TAKTO jedná. Ohledně činnosti jest přirozenost skutečným zdrojem jejím. Jí osoba jedná.

Lidská přirozenost v Kristu nemá samostatného bytí. Slovo JEST v ní. Přirozenost lidská se tím ovšem v SOBĚ nemění. Je tudíž jedno bytí v Kristu. Protože však jest jeho lidská přirozenost dokonalou, má všechny mohutnosti a schopnosti, jež prýští z této přirozenosti. Jest sice třeba k činnosti této přirozenosti, aby bylo jí dáno bytí osobou, nicméně však ony schopnosti jsou v lidské přirozenosti a patří jí vlastním způsobem. Kristus má tudíž dvojí mohutnosti podle dvojí přirozenosti. Proto jest v Kristu dvojí činnost: božská a lidská. Tím však nepopíráme jednotnost metafysické osobnosti Kristovy. Slovo poznává a chce buď lidskou neb božskou přirozeností. Mimo ně nejedná, neb jest prostě zdrojem jejich bytí, zdrojem jejich jednotného bytí. Když Kristus jedná, toť Bohočlověk jedná. Avšak při tom Kristus, když jedná jako člověk, jedná jako pravý, dokonalý člověk. Má dokonalý rozum a vůli.

Proto konečně přicházíme k závěru, že Kristus jako člověk a pro svou lidskou přirozenost jest před Bohem ve vztahu závislosti, poddanosti, obdobně jako jiný tvor. Vyznání víry sv. Athanáše praví: „Rovný Bohu svým božstvím, jest Kristus nižší jeho svým lidstvím.“ Proto se Kristus modlí k Otci, klaní se mu. Tajemství lásky v hlubokém tajemství Vtělení. Na tom buduje nauka o zásluhách Kristových, o celém jeho vykupitelském díle. Protože jest člověkem, může se zničit před Otcem, může vysílati k Velebnosti nesmírné své prosby, své klanění. Protože ale jest zá-

roveň Synem Božím, jeho modlitba jest nutně vyslyšena a přijata.

CH. V. HÉRIS O. P. LE SAULCHOIR, BELGIQUE.

VÁŠEŇ PODLE UČENÍ SV. TOMÁŠE

Nezdržujme se příliš vnějším vzezřením vášně, je to tak známá věc. A je to také hodně proměnlivé podle osob a jejich povah; tak na příklad vznětlivcova radost překypuje a jásá; u lhostejného člověka je klidnější a méně jásavá. Ba i u téže osoby se mohou tělesné projevy vášnivého stavu měnit, a to buď se rozmáhají, až se stanou nezřízené, buď tak slábnou, až jich ani nepostřehnete, aniž by se jinak měnil předmět vášně.

Tato ústrojná, vnější — periferická, jak říkají filosofové — hnutí ještě nedávají celé fyziologie vášně. Jsou jen výsledkem. Staří i moderní psychologové se táží: co je vnitřním původcem vášnivých hnutí, prvním fyziologickým činitelem každého pohnutí.

V několika slovech proběhnu celé to sporné pole.

Pro sv. Tomáše mají v srdci východiško pohybu fyziologické zjevy, které provázejí každé pohnutí (tělesné pohyby, škubání svalů, změněný oběh krve atd.). Srdce je „nástrojem vášní duše“. Při každé vášni se mění tep srdce, buď se zrychluje nebo zpomaluje. Ústrojné projevy vášně by tedy byly způsobeny nezvyklým ať příliš rychlým ať příliš pomalým chodem srdce.

Fyziologie vášní byla zvláště obohacena pokrokem moderní vědy; ale ta je ještě daleka toho, aby všechno vysvětlila, ba aby jen dosáhla ve všem jednomyslného souhlasu všech učenců.

Dnešní pozorování a vědecké pokusnictví dovolují přesněji rozeznati tři skupiny jevů, které tvoří fyziologii, tělesnou složku vášnivého konu.

1. Jsou to předně vnitřní ústrojné reakce (odezvy), poruchy krevního oběhu a dýchání atd., které mají pramen v uzlech prodloužené míchy, centrech bul-

bárních (centres bulbaires). Srdce není východiskem oněch reakcí, samo podléhá nervovým centrům. Tyto vnitřní reakce unikají doзору vůle. Jsme pohnuti radostí nebo bázní; nemůžeme zabrániti srdci, aby silně nebilo, aby se dech nezkrátil.

2. Potom je vnější hra obličeje i těla, mimika (rozkládání rukama, zblednutí, zrudnutí, výraz tváře, mráz, chvění, výkřiky, stenání, výskok, různá škubání svalstva). Toto pohybové zezevnějšení také není přímo a úplně závislé na zmatcích srdce. Vůle má jen částečný vliv na některé z těchto reakcí.

3. A konečně jest to, co se nazývá volní mimikou vášně. Společenský život lidí ustálil pro vzájemný styk jisté chování a umluvené projevy, jistý způsob řeči, čímž se projevují vášně. Vůle má nad těmito činy a nad chováním moc.*

Ať již jsou badání o fyziologii vášně jakkoliv zajímavá, je důležité podotknouti, že kterékoliv vysvětlení je u sv. Tomáše vedlejší ve všeobecné teorii o vášních. Jeho obecná teorie pouze vyžaduje, aby tělesná odezva, reakce, byla nerozlučným čili integrálním prvkem vášně, a aby ony ústrojné změny se skládaly z reflexů motorických i smyslných; jedny jsou neodvislé na vůli, druhé více méně ovládnutelné. Při tom nám tedy velmi málo záleží na tom, kde je příčina těch reakcí, zda v srdci, či v uzlech mozkomíchových nebo ve zvláštních centrech či ve vylučování endokrinů. A proto zůstane stejně pravdivým, že při každé vášni jde nezvyklý chod srdce souběžně s mimovolnou, reflexní mimikou povrchu těla. Tyto zjevy srdeční cítíme zároveň s ostatními proměnami svalovými. To vede obyčejný názor a vnitřní přímou

* Těchto několik črt o fyziologické složce vášně ani zdaleka nevystihuje složitost záhady. Dodejme však, že od několika let je fyziologie vášní obohacena novou kapitolou o vnitřních šťávách (endokrinu) a o jejich vlivu na citlivost. Jsou v těle žlázy, které vylučují biochemické látky, a ty přecházejí do krve. Dlouho bude trvati, než se stanoví vliv vnitřních šťav. Ale zdá se, že zvyšují tepnové i svalové napětí a tak zasahují do ústrojných reakcí vášně. Ale po tomto výkladu fyziologa bylo by tedy třeba vyslechnout vysvětlivky biochemikovy.

zkušenost k tomu, aby ve zmatcích srdce byl hledán převážný a charakteristický tělesný projev vášně. Tím jest ospravedlněna lidová mluva, která v srdci vidí znak různých vášní.

4. Spojení duševní a tělesné složky vášně v jeden zjev.

Právě jsme rozděleně probadali duševní i tělesnou složku vášně; ale toto rozdělení zavedené k vůli jasnosti výkladu nesmí nám dát zapomenout, že vášnivý jev je podstatně a životně jednotný.

Oba prvky, z nichž se skládá vášnivý jev, se spojují v tak naprosté a nutné jednotě, že by vášně vůbec nebylo, kdyby se stala ta nemožnost a složka duševní mohla býti bez složky tělesné. Nikdo nepocítí hnutí strachu bez ústrojného zmatku, ne-li zjevného, tož aspoň vnitřního. Není radosti, smutku nebo hněvu bez současného pohnutí tělesného. Nebo kdyby tedy nebylo tohoto fyziologického prvku, měli bychom co činiti s pouhým citem řádu zcela duševního a volního, ale ničeho s vášní.

Vášeň je tedy jeden konšnaživosti smyslové; v podstatě obsahuje snahu citovou a odezvu, reakci tělesnou. Pro sv. Tomáše je tato snaha formou vášně (tím, co jí dává podobu vášně), odezva tělesná je pak látkou vášně (tím, co forma uzpůsobuje). Z toho plyne, že ona snaha činí vášeň vášní čili, že ji kvalifikuje nebo chcete-li, že různí jednu vášeň od druhé. Na příklad láska je velmi rázovitá snaha a jasně se liší od nenávisi. Kdežto zjevy fyziologické, aspoň pozorovány ze zevnějšíku, ani zdaleka necharakterisují vášně: mění se od osoby k osobě i v hloubce pohnutí i v síle.

Nicméně je jakýsi paralelismus, souvislost mezi snahou a odezvou, tato je podřízena oné. Odezva, reakce fyziologická se nám jeví, jak se staví do služeb snaze tím, že uskutečňuje čin, pohyb nebo dílo přiměřené jejím cílům.

Několik příkladů nám dá živou představu, jak se reakce přizpůsobuje, staví do služeb snaze. Někdo jest náhle zchvácen děsem před velikým nebezpečím, které ohrožuje jeho život: bledne, chvěje se, je jako při-

bitý, neschopen pohybu. Tyto fyziologické zjevy jsou v souhlase s úděsem, citovou snahou: mítí strach jest býti tvrdě zastavenu, jest naraziti na neočekávanou překážku; od té chvíle se zdá, že je třeba zmizet před silnějším, přestat všechnu činnost, která se stala neúčinnou a nebezpečnou, utéci nebo ztratit se, možno-li v nějaké díře a dělat se mrtvým a tak uklouznout zlu.

U člověka ve hněvu se fyziologie i psychologie jeví jinak než ve strachu, ale také jsou v úzké souvislosti. Ve hněvu ovládá duši touha po pomstě: odtud snaha vyrazit vpřed za nepřítelem, zdeptati jej, rozdrtit a to se děje vši silou, jež se někdy vystupňuje k nejdivočejší krutosti. Proto tuto snahu po napadnutí a boji provází přiměřené přizpůsobení ústrojně: srdce tluče v hrudi, krev se tlačí k povrchu, zalévajíc oči a obličej, svaly jsou stažené a ztuhlé, hotovy vymrštit se k úderu drtivým a zabíjejícím pohybem.

Věci se tedy odehrávají, jako by se strany organismu byla přímá a poddajná schopnost přizpůsobit se k službě pohybu nebo činnosti přiměřené snaze žádostivosti.*

Vášeň je tedy jev přesně odlišný od myšlení, od vnímání i od chtění. Uvidíme ovšem, že vnímání je vášní třeba a že rozum a vůle mají hýbat vášni a řídit ji. Ale právě proto, že vášeň je odlišná, pochopíme, jak může quasi-autonomní — skoro samostatná a nezávislá, jak může odporovati řízení rozumu a rozkazům vůle. Tento neustálý zápas tvoří mravní život. To pak jest ideálem pro vášeň, aby byla pod vládou vůle, ovšem pod tou podmínkou, že vůle se bude mít správně

*Pomijím mlčením spornou otázku o výrazu, projevu hnutí. Odpovídá zvláštní snaze každé vášně, lásce, radosti, hněvu, strachu atd., také zvláštní a výlučné ústrojně zařízení? Jedná se zde hlavně o hluboké vnitřní reakce. Mínění fyziologů se rozcházejí. Jedni se domnívají, že emoční reakce života vegetativního jsou stejné a žádná z nich tedy nemá být označována za vlastní některého druhu hnutí. Jiní se zase opírají o pokusy a zjistili značné změny v teplotě těla a pohybových reakcích při různých vášních. Jest na místě říci, že sv. Tomáš se více blíží tomuto druhému názoru.

ně k pravému dobru člověka, to jest k dobru mravnímu. Pokud vašeň unikne tomuto poddanství nebo je poruší, potud unikne mravnosti nebo poruší její cenu, zůstane tím, čím jest u zvířete, aniž by zaujala své místo mezi činy důstojnými člověka. Člověk je povinen ovládati vášně, řídit a stravovati je, dát je do služeb dobývání duchovních dober, krotiti nežřízené nárazy, které by ho zavlekly k činům, zakázaným mravním zákonem. Mravnost vášní není nic jiného než trvalé podrobení jich ctnostné vůli.

Pravím podrobení, ne potlačení. Vždyť nepotlačujeme, nehubíme smyslnost, jestiž částí lidské přirozenosti. A ostatně, není žádného důvodu k tomu, aby někdo prohlašoval naprosté vyhubení vášně. I když není snadno vašeň ovládat, přece může být ovládnuta. Ctnost není v nás nic jiného než vašeň nejenom podrobená, ale též kladně využitá a konaná pro dobro.

Co jsme pověděli o povaze vášně, nám dovoluje vyznačiti, v čem vězí obtíž ve výchově vášně k ctnosti.

1. Vášně má v sobě jakési násilí, náraz, který obyčejně rozvrátí naše svědomí. Svědomí se často dosti nalopotí, aby po náporu povstalo. Uvidíme, jak si vašeň svou rychlostí a vábivým vzezřením snadno naklání na svou stranu rozum a vůli.

2. Tento náraz vášně pochází z fyziologického prvku, jenž ji tvoří; o tom jsme již pojednali. Tělo jest zmítáno, vysíleno, rozechvěno a rozbouřeno vášní a tento ústrojný zmatek tím více síly dává vášni nad svědomím, aby je zlákal pro své cíle. Tak může prudká vašeň tímto ústrojným rozechvěním přivoditi stav podobný přechodnému šílenství.

3. Tento podíl těla na vášni vysvětluje rovněž onu zvláštní obtíž, s kterou se setkávají některé povahy, mají-li své vášně podrobiti zákonům mravného života, a to právě proto, že se stanoviska tělesných vlastností jsou jisté povahy silněji nakloněny než jiné odpovídati na dráždivé vjemy. Dědičnost vášní — ta je hlavně fyziologickou dědičností — rovněž potvrzuje, že tělo má veliký podíl na vášni. Pravě ústrojný celek přechází dědičností.

Z této souvislosti fyziologické a psychologické složky vášně konečně také plyne, že vášně může být vyvolána nebo ve vzniku či na síle jí může být usnadněno s ústrojně strany. Nejen povaha, také zdravotní či chorobné podmínky a vlastnosti vzniklé z blahobytí či z nedostatku, vlivy věku, hmotné prostředí mohou přispět na vyvolání vášně. Vsední zkušenost učí, jak požívání dráždivých nebo uklidňujících věcí, počasí a únava se více méně odráží v chování našich citů. Co podporuje nebo umrtvuje ústrojnou činnost, to se tak stává nepřímým prostředkem na krocení nebo podporování samé vášně.

A tak nám tento kratičký pohled na přirozenost vášně dává tušiti některé základní zákony o léčbě a mravní výchově vášní.

H. D. NOBLE, O. P.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Obřady, jež byly ve staré církvi oddělené, konají se dnes hned po sobě, křest následuje hned po přijetí do katechumenátu. Jestliže církev už přípravným obřadům přikládá velikou důležitost, činí tak proto, aby tím více zdůraznila vznešenost vlastního křtu. U dítek začíná tato druhá část křestních obřadů novým exorcismem. Proč to? Vysvětlení nám dají slova, s nimiž se církev obrací k dospělému křtenci před tímto obřadem: Ora, Electe . . . Křtěncem není už pouhým katechumenem, nýbrž jest electus, vyvolený, protože výslovně požádal za křest a jeho žádosti bylo vyhověno. Na to rozhodnutí čekala církev, aby dovršila jeho přípravu na křesťanský život. Okamžik křtu není už daleko a exorcismy pomáhají značnou měrou připravit duši na přijetí milosti.

Ve středu čtvrtého postního týdne podávala kdy si církev svým vyvoleným křtěncům výklad o začátku čtyř evangelíí, o vyznání víry a o modlitbě Páně. Dodnes uchoval si mešní formulář tohoto dne ráz výzvy k účelivému přijetí nauky Páně.

Jaký prospěch mělí kandidáti křtu z náboženského

vyučování, přesvědčovala se církev vážnou zkouškou vyvolených katechumenů, tak zv. skrutiniemi. Dříve však bylo třeba prozkoumatí srdce a vypuditi z něho ďábla nadobro. Proto podle sv. Lva dlužno předeslati skrutiniím exorcismy. Církev užívá moci, již obdržela od svého Zakladatele, a zahání zlého ducha třemi exorcismy u dospělých, posledním z nich u novorozeňat. Nejedná se u těchto kandidátů křtu o posedlost ďáblem, jak ji známe z Písma; následkem dědičného hříchu úpí však jejich duše pod vládou satanovou. Té musí býti zbavena. Jméno Páně a znamení svatého kříže dobývají nazpět duší, Kristu vyrvaných.

Kdysi byly tyto exorcismy často opakovány v poslední dny čtyřicetidenního postu. S nimi spojovala církev požehnání, jež se nám podnes zachovalo v římském rituálu. Kněz klade po příkladu Páně ruku na hlavu křtěncovu a modlí se: „Věčnou a nejvyšší spravedlivou dobrotu tvou vzývám, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože, původce světla a pravdy, nad tímto služebníkem tvým, abys ho ráčil osvětit světlem svého rozumu: očist ho a posvět; dej mu pravé poznání, aby se stal hodným přistoupení k milosti tvého křtu . . .“

Skrutinia nás dovedla až k Bílé sobotě, kdy se uděloval slavný křest. Naposledy se shromáždili vyvolení křtenci v chrámě a po vyznání víry byli pokřtěni. V chrámě se odehrává také dnes poslední úkon přípravy na přijetí křtu, kdežto vše, co předcházelo, bylo vykonáno mimo svatyni. Teď vstupuje křtěncem do chrámu a vyznává po prvé veřejně svou víru, modle se apoštolské vyznání víry a modlitbu Páně. Poslední exorcismy mají zapuditi vliv zlého ducha. Jejich tón je ještě důraznější a jsou vyhrazeny vlastnímu udělovateli svátosti, kdežto předchozí exorcismy, alespoň dříve, vykonávali prostí exorcisté.

Prstem, navlhčeným vlastní slinou, dotýká se pak kněz uší a chřípí křtěncových a pronáší slova: „Otevři se líbezne vůni (nebes). Ty pak, ďáble, dej se na útěk, neboť přiblíží se Boží soud.“ Symbolism tohoto

obřadu je zřejmý — vždyť jeho podrobnosti jsou vypůjčeny z evangelia svatého Marka (7. kap.), kde se vypravuje o uzdravení hluchoněmého.

Církev jako by teď mizela se svým božským Zakladatelem, čím více se blíží rozhodný okamžik. Postupních přiváděla duši ke křtu, aby jí dala příležitost uvážiti a oceniti velikost dobrodiní, jehož se jí dostane, aby jí vštípila vysoký pojem o tomto tajemství. Až dosud se modlila a žehнала jeho jménem, teď jedná a mluví Kristus sám. Podobně, jako postupuje svoje místo Kristu při proměňování při mši svaté. „*Petrus baptizet, hic (Christus) est qui baptizat: Paulus baptizet, hic est qui baptizat,*“ praví sv. Augustin (Tract. 6. in Joann.) Ať křtí kterýkoli člověk, vždycky je to Kristus, jenž křtí.

Slavnostně se táže kněz křtěnce, zda se odříká ďábla, a potom přijímá jeho vyznání víry. Oba tyto projevy křtěncovy jsou úzce spojeny s pomazáním, jehož doklady na tomto místě podává už křesťanský starověk. Když se křtěnec odřekl ďábla i všech skutků jeho i vši pýchy jeho, dostává se mu tohoto pomazání olejem křtěnců na prsou a mezi lopatkami; tím naznačuje církev, že celá bytost křtěncova má býti zahrnutá milostí Boží. Kristus je Pomazaný Páně, všechny ctnosti a všechny dary Ducha sv. vylily se na jeho člověčenství a křesťan má míti účast na tomto tajemném pomazání Spasitelově. Pomazání olejem křtěnců má ho zbaviti všeliké nadvlády zla a připraviti milosti cestu do jeho duše. Kandidát svatého křtu nechce už míti nic společného s ďáblem a hříchem a slibuje Bohu nezlomnou věrnost, odpovídaje na otázky kněze, že věří v Boha trojjediného, že věří vše, co obsahuje apoštolské vyznání víry. Tato smlouva mezi církví a novým křesťanem má býti věčná. Člověk dává vše, co má, církev mu dá za to vše, co obdržela od Krista, plnost nadpřirozeného života s odpuštěním všech hříchů.

Naposledy vyjadřuje křtěnec svou vůli, že chce býti pokřtěn. Všichni přistupují ke křtitelnici a nad skloněnou hlavou křtěncovou stéká třikrát křestní

voda. Kněz doprovází svůj úkon slovy: „Já tě křtím ve jménu Otce i Syna i Ducha sv.“ Tak doslova se vykoná odkaz Kristův, uskutečněno obrození člověka.

Trojí lití vody je symbolické. Církev vyznává jím jednak tajemství nejsvětější Trojice; jednak naznačuje jím tři dny, jež Spasitel ztrávil v hrobě. Podle slov sv. Pavla je křest účastí na smrti, pohřbení a vzkříšení Páně (Ep. k Řím. kap. 6.) S Kristem povstáváme z hrobu hříchu k novému životu milosti, k účastenství na samém Božím životě. Bůh nás přijímá za děti, vstupujeme do Boží rodiny, stáváme se údý Kristova tajemného těla a tím se úzce spojujeme s třemi osobami nejsvětější Trojice. Pokřtěný oblekl Krista a proto dostává bílý oděv, symbol čistoty omilostněné duše, jež doplňuje hořící svíce v jeho ruce. „Přijmi oděv bělostný a neposkvrněný a dones jej před soudní stolec Pána našeho Ježíše Krista, abys měl život věčný,“ mluví k němu kněz. Zárodek tohoto věčného života mu dal křest, dal mu už na zemi okusiti blaženosti nebes, spojil ho s Kristem. Svatým křížem činí kněz kříž na temeni jeho hlavy, aby mu tím naznačil, že nosí Kristovo jméno, že křtem se mu dostalo účasti na kněžství Kristovu, že jemu jediné náleží navždy.

Dej Bůh, aby nezrušitelná pečeť křesťana, kterou nám vtiskl svatý křest, na věky zářila k větší naší oslavě na našem čele!

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

MARGUERIT SINCLAIR

Koho by nebyl zabolet, do duše zamrazil, ruměncem polil drsný smích jistých dělnic, když je továrna vychrlila v podvečerních hodinách na dlažbu zčernalých ulic?

Slunečný úsměv lakýrnické tovární dělnice Marguerity Sinclairové je nebeskou odpovědí na tento smích, jenž je šklebem bídy fyzické i morální.

„Květinka z Lisieux! Ach, ta může míti sestry leda v prostředí buržoasním, vyrostlé ve vile parkem ob-

klopené, mezi sestrami — budoucími řeholicemi, v rodině celým městem vážené . . ." myslí si leckdo při čtení „Dějin duše“ sv. Terezie Ježíškovy.

Nuže, Pán si pospíší ukázatí století dělnickému, že „bílé květinice“ může vzbuditi sestry i na uhelné koleji velkoměsta, jiskrami lokomotiv zalévané.

Sv. Terezie Ježíšková a Marguerit Sinclair, jedna z vybrané rodiny buržoasní, druhá z dělnické rodiny, jakých je na sta, první vážná a cvičící se v meditaci od útlých let, druhá milující pěkné šaty a tanec, první intelektuálka, básnířka o slohu zjemnělém, autorka „Orvané růže“ a jiných básní, druhá, již bylo snadněji rozžvýkat kus papíru, nežli jej popsat, autorka pověstného nápisu na pohlednici: „Bůh Vás ochraňuj od vaší milující ženy“ s vynechanými rozdělovacími znaménky, což dává větě impertinentního smyslu — ano, oba ty odporující si zjevy jsou duchovně sestrami. Marguerit Sinclair je výzvou, laskavou, horoucí výzvou vrženou do dělnických řad: Nenajde Ježíš bílých květů pro sebe mezi vámi?

*

Marguerit byla třetím z pěti dětí cestáře André Sinclaira v Edimburgu. Narodila se 29. srpna 1900. Její matka byla dobrá katolička; otec konvertoval ke katolictví několik měsíců před svatbou.

Marguerit byla dobré, ochotné dítě s přibledlou pleťí a něžným výrazem, pravá myšička s velikýma očima. Bledost pocházela často z podvýživy, zvláště v době, kdy otec-živitel onemocněl a po něm i matka. Tehdy Marguerit desítiletá jednou omdlela v kostele; byla bez pünčoch a po ovocné snídani . . .

Doma i ve škole byla usměvavá a dobrá ke všem. Nikdy neprozradila, co se doma dalo, pravá ruka matčina. Starší sestře, kterou předčila ve škole, pomáhala, mladší chránila a opatrovala. Již tenkrát učila sestřičku, aby se jen vždy vesele dívala, tak že i druhé učiní šťastny. Schráněla pro ni své řídké dárky peněžité, aby jí koupila pěknou stuhu do vlasů. Ušetřila jí na šaty k prvnímu sv. přijímání.

Byla dítětem modlitby od raného mládí. V adventě a postě počítávala si „Zdrávasy“ pro milého Ježíška a byla šťastna, mohla-li jich nabídnout tisíc . . . Často vybízela sourozence: „Kdo vydrží nejdéle být ticho?“ A v tom tichu pomodlila se o několik „Zdrávas“ více.

Jejich otec a matka byli dětem jakoby starším bratrem a sestrou. Chodili s nimi na výstav nejsv. Svátosti po různých kostelích. Jejich otec počínal pracovat o půl 6. hod. zrána, o půl osmé býval na mši svaté a pak teprve přicházel k snídani. Matka žila jen dětem, skromná v šatu a jiných potřebách, dbalá, aby dcery naučily se po práci ještě vedení domácnosti a šití; však jsou dělnice a budou toho potřebovat.

Po vyjití ze školy vyučila se Marguerit lakýrnictví. Když vypukla válka a její zaměstnavatel zavřel dílnu, doporučil Marguerit Skotské společnosti nábytkové jako výbornou a spolehlivou dělnici.

Jednou našla v koutku své dílny krásný obrázek P. Marie. Oprášila jej a zavěsila u svého místa. Denně našla obrázek sundaný. Denně jej trpělivě zavěšovala znovu a vytrvala v tom mlčelivém souboji až do svého odchodu.

Celá ta dělnická rodina milovala tanec. Zapadala v tom do rámce tolika tisíců dnešních dělnických rodin. Ale navštěvovali farní kroužky zábavní, tančili STARÉ tance a ještě něco zvláštního při tom: celá rodina bývala pohromadě. Říkali jim „nerozdílná rodina Sinclairů“. A potom: Po návratu z tance Marguerit nezanedbala svůj růženec, byť byla sebevíce unavena. „Dobře jsem se bavila a teď třeba dát Pánu Bohu, co mu patří. Hleďte, zatím, co my jsme tančili, kolik řeholníků bdělo a modlilo se za nás! A kolik duší Pán Bůh v těch hodinách odvolal k sobě!“

Když večer šla z práce, nikdy nešla Marguerit podle otevřeného kostela, aby tam nevykonala krátkou návštěvu Nejsvětějšímu. Nezdržela se nikde, než tam. Když družky její tvrdily, že by nestrpěly, aby musily být tak záhy doma, říkala: „Domov je nejlepší místo pro nás.“ A usmála se svým klidným úsměvem.

V rodině se večer modlivali společně růženec. Po skončené modlitbě dívky šívaly a pak znovu se modlivaly. Sousedé, kteří z hořejších pater viděli do jejich světnice, říkali, jak bývali povzbuzováni zbožností dívek.

Neděli věnovala celá rodina pobožnostem. Marguerit jako každá dívka její třídy, věku a prostředí, nebyla prosta různých pokušení. Isabella, její sestra, vypravuje, že v takové chvíli vzývala jméno Ježíš mnohokrát po sobě, až pokušení minulo.

Marguerit dobře vládla jehlou, uměla sobě i sestram ušít šaty. Nabídla se tedy v klášteře k opravě kostelních rouch ve volné chvíli. S matkou i sestrou pomáhaly pošt. známkami vykupovati černošské děti a vykoupily každá jedno.

Tato dělnice milovala Květinku z Lisieux, její prostotu a dětinnost. Modlívala se k ní často: „Bože, jenž jsi duchem lásky zanítil duši sv. Terezie, služebnice své, dej, ať tě miluji a působím, abys byl velmi milován . . .“

Když bylo Margueritě sedmnáct let, prožila dovolenou na venkově, ve vesnici Rosewellu.

Po prvé daleko od tramvají a autobusů, v úplném tichu, za zpěvu ptáků a šumění stromů . . . Velebila Boha dobrotivého za tu milost. Tam počaly se sestrou denně přijímati . . .

Starí manželé, u kterých dívky Sinclairovy bydlily, pěli o nich chvalo zpěvy. Paní Sinclairová byla blažena . . .

V r. 1919 byly na prázdninách v Bo'ness. Marguerit byla osmnáctiletá, hezkého obličejě, vlasů přirozeně vlnitých. Každý rád viděl její úsměv. Její hostitelka seznámila ji se svým synovcem, dobrým člověkem, katolíkem, ale vlažným. Začal s nimi choditi na mši sv. Poslechl, když mu Marguerit netrpěla brání jména Božího nadarmo. Mladík, čím zdrželivější byla dívka, tím opravdovějším se stával, tím určitěji ale dával na jevo svou lásku Marguerit.

Byl to pro ni čas „hrózný“ Uvnitř již celá tíhla k nebeskému Ženichu, zevně zdála se být zasnou-

bona. „Aby pro ni neztratil svou duši...“ Její „snoubenec“ hrozil sebevraždou, odmítne-li ho.

Marguerit radí se se zповědником, klidná, prostá. Potom dopisem jasným a milým vysvětluje panu P. své rozhodnutí. Ten je raněn do hloubi, ale nezbývá, než poddati se. Později dává jí krásné vysvědčení:

„Nikdy nedovolila mi žádný flirt, ani mého ramene nikdy nepřijala. Neodvážil jsem se nikdy žádné důvěrnosti k ní. Obdivoval jsem její víru. Učinila ze mne nového člověka.“

Malý v událostech, potřebách, stycích, život dělnice. Byla v tom jako jedna z nich, byla jako všechny. Pracovala, bavila se; bývala unavena a těžko se jí vstávalo ráno. Dělníci si jí všímali, že byla mladá, hezká, usměvavá.

Ale ten, který za ní vešel do pokojíku pracovního, vida její modlitby a růženec ležeti na stole a jí samu, jež ani očí nezvedla od práce, vyšel ven a řekl kamarádům, aby se chránili ji vyrušovat. Modlitba jí zjednávala odstup všech pokušení. Před svatostánkem učila se vyšší lásce. Úsměvem přikryla mnohou bídu, smutek, bolest, úzkost; úsměvem povzbuzovala druhé. „Usmívej se; tím úsměvem můžeš cestou podle zarmoucených mnoho dobra vykonat. Někdo čeká jen na ten úsměv...“ radí sestře.

V tom svém vztahu k Bohu a lidem byla tedy jiná než tisíce a tisíce dělnic... A ty, jež počaly pocítovat ten rozdíl a snahu přiblížit se jí, začaly se od ní učit a ji následovat. Darem svého úsměvu získávala je všechny. To nebyl pustý smích, to byl úsměv lásky, to bylo záření ctnosti. „Ona je zářící,“ říkali o ní. Zářil z ní Bůh, přítomný v záři svých sedmi darů, za něž často prosila.

*

Marguerit Sinclair vstoupila k chudým klariskám, její sestra Bella k sestram chudých. Nežila dlouho v přísné té řeholi. Po utrpení tuberkulózy krční, jež ji rdousila po 9 měsících, zemřela v nemocnici ve Warly.

Stále s tím dobrým úsměvem na rtech, bez jediného slova nářku nebo netrpělivosti. To už její sva-

tost byla zřejma. Žila v ustavičném spojení s Bohem. Rozmlouvala s Ním vnitřně. Chvátila k Němu celým srdcem. To byl nedočkavý výkřik, co uslyšel kněz, vůdce její, při jedné rozmluvě: „Otče, chci Ho vidět! Chci patřiti na Něho!“

Její obrázek jako řeholnice, to je překvapující, blažený, do vnitra obrácený úsměv vstříc Milovanému. A podobný úsměv má pro bližní své: pro hrdinnou svou matku, pro bratra, ošetřovatelku, pro všechny, kdo přicházejí k jejímu loži čerpati sílu z toho vítězného úsměvu umírající.

Zemřela. Jen proto, aby mohla žít. Žije teď v kruzích dělnických své země a jiných zemí a jako její sestřička Terezie Ježíškova hází své úsměvy na cesty chudých. Vzáývají ji dělnické děti ve svých drobných starostech a ona jim s úsměvem vychází vstříc. Vzáývají ji dělníci bez práce a ona jim ji opatřuje. Dělnické ženy k ní volají v rodinných roztržkách a ona je smíruje svým dobrým úsměvem.

Marguerit Sinclair, jejíž proces beatifikační je zahájen, bude milovanou světící dělníků a dělnice všech, kdo milují Krista — Dělníka. B. DLOUHÁ.

PRACOVNA

VĚČNÉ MLÁDÍ.

Jedna z mých nejtrpčích bolestí jest shledání, že si mladí a staří nerozumějí. Někteří staří chtějí jen pro své stáří mladým zavírat cestu, nechtějí jim ustoupiti, podceňují je; různí mladí bouřliváci nechtějí nechat žít, dále působit ty, kteří byli před nimi. A proto potěší setkání s velebným starcem, jenž všem rozumí, vše chápe, vše odpouští, jenž rád uvítá v mladém nejenom učedníka tahaného za ucho, nýbrž spolupracovníka. Poznal jsem, že tito věční mladíci, kterým se nikdy nezavřel obzor, kteří se nestali kyselými dědky, jsou blízko Boha. Čím kdo je blíže Bohu, tím jest blíže mladým. Bůh jest život sám a zdroj života. Proto, kdo jest v něm, jest blízko životu, blízko, stále intimně blízko životu a proto — mládí, jež chce

žít, jež se bouřlivě hlásí k životu. Býti Boží, nadpřirozeně orientovaný, znamená tušiti, viděti proudění života Bohem dávaného mladým k novým činům, ctnostem, objevům, směrům. Uvědoměme si, že Bůh jest nekonečně dokonalý, že ho můžeme nesčíslně napodobovati, aniž bychom vši dokonalosti vyčerpali. Proto, kdo jest Boží, s nadšením uvítá v mladých nové způsoby projevování, napodobování Boží nesmírné, nevyčerpatelné dokonalosti. Kdo si myslí, že s ním stojí a padá dokonalost pravdy, krásy, neb snad i církve, jest ubožákem a měl by jíti věru na pensi, aby neotravoval duše a práci těch, kteří chtějí své ohně nově, užitečně rozvířiti.

Bůh obveseluje mladost mou. Toť naše útěcha, že nezkostnatíme, nezakrníme, když budeme opravdu Boží. Svati neznali žárlivosti. Stále v Bohu obnovovali svůj život, každý den byl pro ně zrozením, novým úkolem. Hle, zaručený, neškodný prostředek proti zestárnutí

BRAITO

CÍRKEV KATOLICKÁ A IDEOVÝ OBSAH SOKOLSTVÍ

Církev katolická je katolickou či obecnou absolutně, t. j. skrz naskrz, ve své podstatě, ve svých úkolech, všemi směry, všemi prostředky, svým cílem.

O čem takový dr. Miroslav Tyrš svým sokolským „evangeliem“ pro národ BLOUZNIL, to dávno a vždy církev katolická pro národ KONALA a jediné tím se dá vysvětliti, že před šedesáti lety u kolébky „Sokola“ stálo tolik katolických kněží, neboť láska k národu a bratrství mezi lidmi, rovnocennost chudého s bohatým, snaha o tělesné i duchovní zdraví, opovržení leností, úcta k práci a činnosti, všestranný a dokonalý rozvoj všech dobrých vlastností a schopností člověka ve prospěch jednotlivce, národa i všeho lidstva, toť mnohem dříve, mnohem více a také nepoměrně účinněji a dokonaleji ideál katolicismu než ideál sokolství, které dosahuje svého cíle (pokud vůbec ho dosahuje), tak jako si jej vytyčilo: JEN A JEN SKRZE KATOLICISMUS.

Darwinovskou stěžejní zásadu Tyršovu, že silnější vítězí nad slabším a že je to neúprosný, neodvolatelný zákon přírody, můžeme pozměnit i takto: lepší zvítězí nad horším! Učení Kristovo, pronikajíc z orientu do Evropy, musilo proniknouti kulturou řeckou a pronikajíc vzalo s sebou všechno silné a dobré, co tato kultura vůbec měla. V římských katakombách klíčí zrní umění helénského. Bylo, věru, potřeba ŠÍLENCE Nietzschého, aby se, byť na chvíli, věřilo (dobrou noc, Machare!), že antika a křesťanství stojí diametrálně proti sobě. Kalokagathia, bratři a sestry, je nejen v renesanci, nýbrž od samého počátku po všechny věky až na naše časy ideálem římskokatolickým — reformace u nás i v Německu jest jenom zneužitím a znehodnocením tohoto ideálu — a kdo toho nevidí, nezná vlastní podstaty ani katolicismu ani sokolství!

JAKUB DEML.

ŽEN

DUCHOVNÍ ŽIVOT

Stará anglická mystika jest bohatá dobrým ovocem. V poslední době obrací se k ní pozornost benediktinů ze Solesmes. Jejich člen Dóm Nottinger přeložil asketicko-mystická díla poustevníka RICHARDA ROLLE Z HAMPOLE: LE FEU DE L'AMOUR (Mame, Tours, 1928, str. 500; cena 15 frs.). O díle Richardově platí slova Richarda a Sto Victore: „Jen ten může vhodně psáti o lásce, jehož srdce diktuje slova.“ Richard de Rolle cvičil se vroucně v lásce Boží a proto mohl psáti o jeho ohni. Je to zároveň autobiografie a zároveň traktát duchovního života. Je to čisté jako lesní studánka a živné jak PRAVÝ chléb. Nauka jest plná svaté střízlivosti a vášnivé opravdivosti. Rád bych vydal česky tuto knihu. Překladatel předeslal dobrou studii o životě a díle poustevníka z Hampole.

Jest dobré, když píše život světcův ten, kdo se zabývá dlouho jeho dílem. Rozumí mu dobře a neskreslí obrazu. Co platí o Nottingerovi, platí ještě ve větší míře o kanovníku Hornaertovi, překladateli do franštiny spisů sv. Jana od Kříže: HORNAERT: L'AME ARDENTE DE ST. JEAN DE LA CROIX (Desclée, 1929, Bruges, str. 130). Tu knihu jsem přečetl opravdu jedním dechem. Tak vás upoutá teplý a živoucí sloh Hornaerta, jenž se dal cele proniknouti duchem svého milého světce. Málo stran, ale co prósy, pravdivosti a proto příkladu, shrnul autor na nich. Vysoko tyčí se před užaslým zrakem mužná a přece

tak žensky jemná postava sv. Jana. Bolesti, boje, příkoří, snaha oslnují vás každým krokem. Není to žravý životopis, psaný podle šablon 16. století, je to obživení obrazu svätce podle stop, jež zanechal ve svém díle psaném i vykonaném.

Zcela vás takový životopis upomene na staré, přísné legendy, plné nadpřirozeného, plné víry a proto sladké jemnosti a strhujícího příkladu. Mám před sebou přetisk staré legendy o bl. Albertu Velkém: LEGENDA BEATI ALBERTI MAGNI: Auctore: Rudolpho de Novimagio. (Editio altera, 1928: Coloniae Agrippinae — Köln: Akademikerverband.) Šfří se živelně hnutí a volání po svatořečení bl. Alberta Velkého a po jeho prohlášení Učitelem církevním. Nemohu dosti odporučiti tuto rozmilou knížku všem, kdož umějí latinsky. Světéc, celý život rozjímající pravdu, ukáže dnešním intelektuálním prskačům na církev, jak temný středověk usiloval o pravdu, jak tomuto úsilí věnoval v takovém Albertovi všechny síly a jak církev oceňovala takovou snahu.

Středověcí svätci dnes znovu a vážně přitahují. Na universitě v Sieně jest dokonce zvláštní stolice pro studium sv. Kateřiny Sienské. LETTURE CATERINIANE: P. MISCIATELLI, P. ROSSI, RAPISARDI-MIRABELLI, E. PISTELLI, E. DESANCIS-ROSMINI, J. TAURISANO. Soubor studií a přednášek universitních v Sieně o chloubě a perle tohoto města. Profesor sienské university Misciatelli studuje náboženské prostředí sienské, z něhož vyšla sv. Kateřina. Velmi dobrá jest úvaha Rossiho o velké lásce k sladké italské vlasti u sv. Kateřiny. Tato láska jest čistá, všechna nadpřirozená a proto nesmírná. Taurisano bystře kritizuje novější spisy o sv. Kateři Braitto.

Z RŮZNÝCH POLÍ

DURYCH: NA HORÁCH (II. vydání, Lad. Kuncíř, Praha II., Voršilská 3). Prý jedna z nejmilejších knih Durychovi samému. Možná. Mně se též velmi líbí, protože v té knize jest Durych prvních svých turnajů. Jde za láskou a jde dobře, protože jde za ní na hory. Je to román a je to symbolika, protože i zdánlivě nejchudší život jest bohatší než nejživější román, protože každý čin jeho má své místo v plánu všeobecné i zvláštní Prozřetelnosti. Až se prodereme všemi horskými komíny a pobijeme všechny nepřátele a naučíme se dávat Bohu ovoce svých lásek, pak teprve jsme na horách a můžeme si jít pro Růži. Až milost zlíbá duši a duše se oddá Bohu jako Pánu, že na vše zapomeneme, pak jsme vpravdě milovali. Až dospějeme tam, aby v nás žil druhý, můžeme mluvit o lásce. Román Durychův jest románem všech těch, kteří hledí vzhůru. Ovšem, kdo nerozumí Durychovi a kdo jsa nečistý, jemu nečistotu podkládá, bude se červenati asi na dvou místech při četbě, to jako z náhrady za to, že se jinak v mnohém pranic nečervenal. Jitro na horách vykoupe vás v knize, omámí vás dech horských růží, dech růží, které rozkvétají v sebezáporu a boji a smelosti pro

stoupání po horách. Doporučuji vřele toto druhé, přepracované vydání. Braitto.

DURYCH: VALDÍCE (Kuncř, Bibliof. tisk, 75 Kč). Ne střep, nýbrž perla z chystaného Durychova románu o Valdštejnovi. Nehodila se zrovna do celku a tak ji Durych vyňal a Kuncř vydal. To chválím. Jen jedno nechválím, tohleto totiž natahování na skřípec nás nedočkavých na vrcholné dílo Durychovo. Jest v tom trošku potouchlé zloby. Tato rýpavá potutelnost čouhá všemi dosud uveřejněnými ukázkami z dílny příštího Valdštejnova románu. Čtenáři Valdic měli v knize náramné potěšení přímo pekelně věrného kontrastu mezi kartuziánským: Stat crux dum volvitur orbis (Kříž stojí nepohnutě, zatím co se svět motá) a řaděním protestantského vůdce Bannera, či spíše marností slávy valdštejnské, jež zaniká v praskání zteřelých kostí, jimž nebyl ani popřán poslední klid a jež jsou rvány Švédy pro trofeje. Jiným zablýsknutím jest druhý bibliofilský tisk stejné ceny hmotné i umělecké: BUDĚJOVICKÁ LOUKA. Rouhání a ďábelstvo pošklebné a jízlivé chechtá se na plné kolo. Protože pak jest děj vložen do beznadějně situace velitelů proticísařských, syčí to rejdicím satanstvem. Tajemná zpěvačka se rouhá věru mistrovsky. Braitto.

FEDERER: GEBT MIR MEINE WILDNIS WIEDER (Herder, Freiburg, 1929, str. 90, cena váz. 1'80 Mk). Po druhé v krátké době (po Will Vesper) pokouší se německý literát vystihnouti postavu poustevníka na pap. trůně: sv. Celestina. V nádherně vystiženém rámci italské přírody, v rámci dějinných událostí zpívá Federer svůj hymnus na tohoto papeže, jenž byl prohlášen za svatého, protože byl hrdinou pokory. V tom ukazuje Federer, že Celestin nebyl slabochem, protože k snášení toho všeho, co se shrnuło na vězně Bonifácova, a to k takovému snášení bylo třeba opravdového, silného hrdinství. Braitto.

CHRONIQUES VII. (Roseau d'or, Plon, Paris 1929, str. 360). Hlavním číslem jsou „Hovory“ P. Claudela v Le Loir-et-Cher. Ukázka z deníku Claudelova: Bohatství, zralost, vážnost dne jest charakteristikou těchto rozhovorů. Požitkem a užitkem jest překlad Thompsonovy studie o Shelley-ovi. Divím se, že už nenechají chudáka Joergensena odpočívat v pokoji a stále vytahují jeho františkánské a goetheovské líbivé rejstříky. Velmi dobrá jest věc od značky R. M. o významu slova: Kniže tohoto světa. Braitto.

F. W. MAIER: ISRAEL IN DER HEILSGESCHICHTE (Biblische Zeitfragen XII, 11—12. Aschendorff, Münster, 1929, str. 157, 3'— Mk). Spis jest úvodem k veliké studii o nauce predestinační sv. Pavla. (Rom. 9—11.) Zvláštní pozornost věnuje autor myšlenkovitému vývoji těchto kapitol, není stoupencem ani anti — ani philosemitického výkladu. Překlad paulinských textů je zvlášť pečlivý. A. S.

OPUSCULA ET TEXTUS historiam ecclesiae eiusque vitam atque doctrinam illustrantia: ed. curant. M. Grabmann et Fr. Pelster S. J., fascic. I. De ente et essentia S. Thomae Aq. (opus.

ed. S. Baur) (1·20 RM), fascic. III. S. Thomæ Aq. Quaestionēs de natura fidei . . . (ed. Fr. Pelster) (1·20 RM). Münster, Aschendorff. — Usnadňují zmínění autoři studium scholastické vědy rozšiřováním brožurového vydání důležitých textů, hlavně sv. Tomáše. Přehled učení sv. Tomáše, na př. o víře, je nesmírně jasný v udaném díle, je krátký a zároveň obsahuje celý poklad spekulativního badání o ní. —ab—

QUIDO TERRENI: *QUAESTIO DE MAGISTERIO INFALIBILI ROMANI PONTIFICIS*. (Ed. Barth. M. Xiberta, O. Carm., str. 32, cena — 80 m.) Zajímavá studie slavného karmelity o papežské neomylnosti, psaná ve 14. stol. Scholastickou metodou probírá 8 důvodů pro neomylnost, vzatých z nemožnosti opaku a 3 pozitivní, odpovídá k námitkám z Písma a ději. —es—

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TUBINGEN: *DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART*. (Lief. 47. 48. Immanenz-Josua.) Skvěle zpracovaná hesla o Indiánech, Indii, individualismu. Statě o evangeliu a zjevení Janově nejsou ovšem pracována v duchu katolické exegese, ale poskytují jedinečný přehled. —es—

COMTE CARTON DE WIART: *MES VACANCES AU CONGO*. (Desclée Debrouwer & Cie, Bruges-Paris, str. 212). Belgický ministr tu popisuje svou cestu belgickým Kongem, poutavě a s mnohými, málo známými podrobnostmi. —es—

MARCHAL P. VICTOR, CSSR: *LA DIVINE AGONIA* (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 42, cena 4 frs.) Christo compatī — trpěti s Kristem, může býti co vznešenějšího? P. Marchal dává zbožnému čtenáři dvanáctkrát prožívat hodinu smrtelné úzkosti Páně v Getsemánské zahradě. Meditace hluboce soucitné a zbožné vyprošují lék na bolesti dneška. —a—

INSTITUTRICE — UNĚ ANCIENNE: *AUX JEUNES FILLES* (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 51, cena 4·50 frs.) Knížka pro mladé dívky, vyšle z pensionátů a škol do života; chce jim býti vůdcem, aby nezhynuly po cestě. Prostá, ale velmi praktická kniha. I vychovatelce prospěje, ukazují, kde zvláště přitlačit. —a—

LETOURNEAU G.: *NOS DEVOIRS ENVERS LES SEPT SACREMENTS* (Aubanel Frères, Avignon). (1928, str. 70, cena 5 frs.) Druhá část duchovních řečí o svátostech; jak se k nim většina věřících chová a jak se má chovati. Ne vysoké úvahy, ale život dne upoutal pozornost autora, a jistě ne nadarmo. Kniha bude na svém místě v ruce kazatele. —a—

VIX PIERRE: *LA CROIX DE L'ALPE* (Spes, Paris). (1928, str. 251, cena 11 frs.) Nová kniha ve sbírce „Des fleurs et des fruits“ pro mládež. Dobrá pověst sbírky jenom jí nabyla. Příběhy z prázdnin tří bratří — studentů ve švýcarských Alpách povznesou — ač psány bez tendence — duši mladého čtenáře, povzbudí jej na cestu k horám duchovním, kde jsou veliké výhledy, kde se volně dýše. J. F. P.

VANDEPITTE CH.: *CONFÉRENCES A LA JEUNESSE DES ÉCOLES* (Téqui, Paris). (1928, I. sv. Grandes vérités du

salut et devoirs d'état, str. 234, cena 7'50 frs. II. sv. Devoirs envers Dieu et envers le prochain, str. 212, cena 7'50 frs. III. sv. Devoirs envers nous — mêmes, stran 246, cena 7 frs). Dlouholetý vychovatel mládeže vydává po páté výbor svých výchovně poučných řečí pro mládež. Myšlenkové rozborů pravd provádí vhodným dokladem, dobrou oživotňující radou. Tituly jednotlivých knih mluví dostatečně o obsahu. Přijdou tyto knihy velmi vhod těm, kteří mají často mluvit k mládeži, najdou mnoho nových rouch pro staré pravdy. —a—

CH. CHOUZIER: MA VIE DE FILS ADOPTIV DE DIEU. Meditations, Lectures, Vie des Saints pour tous les jours de l'année. I.—IV., tamtéž 1929, cena 32 fra. — Nadpis vyjadřuje celý obsah. Třeba jen říci, že rozjímání jsou dosti plynká a četba je potud pěkná, pokud jsou to výňatky z velkých mistrů duchovního života. Životopisy nepovídají pro duch. život nic. Myslím, že takové literatury máme až nazbyt.

AUGUSTIN AUBRY: AUX SEMINARISTES, tamtéž 1929, str. 274, cena 10 fra. Kniha, která může způsobit mnoho dobrého v seminářích, ale i kněžím musí být její četba osvěžením a připomenutím povinností, které na se vzali. Čistý duch církevní, nabádání k hlubokému studiu theologickému a rozj. modlitbě vane celou knihou. Psal ji muž zbožný, plný lásky ke kněžství a bohoslovcům. Vřele doporučuji.

ARNAUD D'AGNEL: S. VINCENT DE PAUL, MAITRE D'ORAISON, tamtéž 1929, str. 252, cena 10 fra. Vnější ha-nebná úprava se naprosto nehodí ke knize tak cenné vnitřně, jako je tato. Velký apoštol Vincenc z Pauly vás učí rozjímavé modlitbě! Učí svým příkladem a učí slovy, sebranými z jeho kázání a dopisů. Jako byl světec lidovým apoštolem, tak i kniha o něm chce proniknout do širokých vrstev a způsobit mnoho dobrého. Kéž se jí to zdaří!

FR. MÜCKERMANN S. J.: „KATHOLISCHE AKTION.“ — (80, str. 32, 9 měditisků, 1'25 Mk) „Ars sacra“ Müller, München 23. — Celý svět dnes mluví o K. A. Tato knížka, k níž úvod napsal sám nuncius Pacelli, podává hluboké myšlenky o apoštolátu laiků. Při tom zdůrazňuje, že K. A. není politikou a apoštolát laiků musí býti podřízen kněžím, aby byl zachován hierarchický řád podle přání ap. Stolice.

PETER LIPPERT S. J.: „AUS DEM ENGADIN BRIEFE ZUM FROMMACHEN.“ (80, str. 168, 11 měditisků, polokož. 4'60 Mk) „Ars sacra“ Müller, München 23. — Tato kniha dopisů ze zotavené ve Švýcarsku ukazuje apoštolské srdce kněze, jenž nezapomíná na potřeby svého nemocného přítele a chce mu pomáhati tím, že mu dává nahlédnouti do bohatství svého duchovního života a rozjímání mezi horskými velikány. Kniha mohutné poesie nás učí obíratí se bolestmi jiných, abychom zapomněli na sebe. Vřele doporučuji všem.

E. M. LAJEUNIE: „DIE BLÜME VON ANNECY.“ Přel. Doris Zacherl. (80, str. 224, 8 měditisků, brož. 2'90, v plátné 4— Mk) „Ars sacra“ Müller, München 23. Pozoruhodný, ale

přece tak přirozený je život Aničky Guigné, která jedenáctiletá umírá jako svěřice. Ukazuje zázraky Boží v duši. Skutky a řeči tohoto děvčátka úchvatné a nehledaněji než theol. pojednání prozrazují vzrůst Božího života v duši od prvního seménka milosti až k rozkvětu mystiky. Doufám, že naši malí i velcí budou moci čísti tento životopis česky. Biskupové a theologové jej doporučují.

CH. GRIMAUD: „ŽENA KOUZLO DOMÁCNOSTI.“ Přel. z franšt. A. Fischerová. Vyd. „Mariánská družina dám“, Praha III., Thunovská 27. (8^o, str. 216.) Podle této knihy by se měli řídit všichni, kteří vstupují do stavu manželského, hlavně nevěsty. Vydání této knihy v češtině je skutkem velmi záslužným. Každý, kdo má na mysli šťastnou budoucnost národa, musí se snažiti, aby podle směrnic, podaných v této knize, buď doval štěstí v našich rodinách. Téže pozornosti u nás zasluhuje kniha téhož autora, již jsme dostali z nakladat. Téqui, Paris 6, Rue Bonaparte 82: „JEUNES ET VIEUX MÉNAGES.“ (8^o, str. 268.) Kniha začíná rozpravou, proč se některé rodiny rozpadávají. Autor mluví o poměru zeťů ke tchýním a zas naopak.

WAITZ: POSELSTVÍ Z KONNERSREUTU. Cyrillo-Methodějské knihkupectví Gustav Frañcl v Praze vydalo v znamenitém překladu dra Cernovského spisek biskupa dra Z. Waitze. Uhledná knížečka o 48 stránkách stojí poštou Kč 3.80. Hodí se k hromadnému rozšíření.

JOSEF RYBÁK, T. J.: POD OCHRANU TVOU SE UTÍKÁME. Cyklus májový o 32 promluvách. V Praze 1929, nakladem G. Francla v Praze. (8^o, str. 170, cena Kč 16.—) Vážený a oblíbený kazatel, misionář P. Rybák, T. J. v řadě 32 přednášek se dotýká všech akutních duchovních otázek dneška. Kniha ve vkusné úpravě jest opravdu levná.

FR. L. TH. REGATIERI O. P. T.: L'EVANGILE EUCHARISTIQUE, EXHORTATIONS... Marietti, Turin—Rome 1928. K rozšíření eucharistického kultu podává tu P. R. své konference, aby sloužily duším, přicházejícím vykonati svou adoraci před nejsv. Svátostí. S jakousi pestrostí podává autor vznešená slova o Eucharistii, takže skýtají příjemnou duševní stravu.

—ab—

S. THOMAE AQ. IN ARISTOT. LIBROS: DE SENSU ET SENSATO, DE MEMORIA ET REMINISCENTIA COMMENTARIUM: Ed. cura P. A. Pirota O. P., tamtéž. Snaha rozšířiti všechna díla sv. Tomáše neustále vzrůstá, poněvadž i potřeba je veliká. Proto Marietti vydává laciné vydání a přece s přesným textem. Jeho vydání slouží hlavně studentům theologie a filosofie. Bylo by třeba i u nás sáhnouti po tomto zdroji vědy.

—ab—

ENGELHART: NEUE WEGE DER SEELSORGE, Innsbruck, Tyrolia 1929, str. 127, 3.— Mk. Velmi časový spis o moderní pastoraci, o zřizování laického apoštolátu, Katolické akci, charitě a t. d. V knize se nachází zajímavá sbírka důvodů, jimiž vysvětlují vídeňští odpadlíci svá vystoupení z církve. A. S.



MARIA, NEBO Ť JSOU DĚTI . .

Zrcadlo dětských očí, Matičko mého Pána,
dej, ať smím dívatí se v nebeskou krásu tvou
tak jako kvítíko polní po teplé noci zrána
dívá se v oči slunce tvářičkou zrosenou.

City mé, rosu srdce, paprsků svých rač rety
vyssát až do posledních, nejdražších krupějí,
potom však Ježíšovou proměň je Krví v květy,
které jen svatou láskou hoří a úpějí.

Z Andělů tvých pak jeden na cestu ať je hodí
známou jen poníženým, anebo také tam,
kudy jen opuštěné, plačící děti chodí.
Maria, neboť jsou děti nevědoucí už, kam.

JAKUB DEML.

JAK ROZJÍMATI

(Kurs vnitřní modlitby.)

Mnoho čtenářů mi již psalo, abych konečně již napsal několik slov o tom, jak třeba rozjímati. Dostí dlouho jsem váhal pojednávatí o metodě, protože právě zde je třeba postupovatí velmi opatrně. Byl jsem překvapen mnohými moderními kníhami duchovního života, jak podceňují otázku cesty a způsobu rozjímaté modlitby a s druhé strany sám neuznávám, aby se modlící duše stala otrokem nějaké všeobecné pro nejširší případy stanovené metody.

Když jsem bedlivějí zkoumal obojí směr, nepravím nauku, protože tak ostře nikdo nehájí žádný z uvedených způsobů, přišel jsem na to, že se jedná s obojí strany o omyl tak zvané ekvivokace, že totiž se jedním slovem rozumí dvě věci. Tak ovšem se můžeme hádatí pak až do soudného dne a nikdo se nedá přesvědčítí o svém omylu, protože se částečně jeho názor kryje s všeobecnými základy onoho společného pojmu.

Dle mého úsudku, ježž podrobují ale zcela a to předem rozhodnutí církve učící, užívá se slova rozjímání pro dva úkony obcování s Bohem. Prvý úkon je, abych tak řekl bezprostředně anthropocentrický, druhý theocentrický. Vysvětlím oboje. Prvý způsob rozjímání rozjímá sice o pravdách věčných, ale za účelem aby dle nich upravil svůj život, aby jej upravil dle Boha. Nejprve tedy chce zasáhnouti člověka, aby jsa lepší, důstojněji a lépe sloužil Bohu. Tedy i tento způsob jest pak ve svém cíli theocentrický, čili směřuje k Bohu, zabývá se však přímo a bezprostředně hlavně člověkem.

Od tohoto způsobu vnitřní modlitby, jež je opravdu modlitbou, jak ukáží, liší se druhý způsob modlitby, jež se výlučně zabývá Bohem, jež se jemu klaní v jeho pravdě, jež ho miluje a jehož prosí za sebe a za ostatní. A nyní mohu klidně říci, že prvý způsob nutně vyžaduje metody, a to metody, třebaže prosté, tož přece jen pevné. Druhý způsob pak již se může snadněji volně ubírat a svou metodou zúžití na nejmenší míru.

Obojí způsob rozjímání jest dobrý, potřebný a užitečný.

Metoda rozjímání, která hledá člověka: Třemi údobími vlastně prochází: Nejdříve třeba se usebrati. Kolikrát jsem již psal o této potřebě zanechati všeho, nechati jít svět mimo, když přistupujem k vnitřní modlitbě. Jen tak bude mít ovoce. Uklidme se do ticha své duše a předstupme před Boha. Je to velmi dobrá pomůcka, představití si živě, že Bůh jest v nás s námi. Klačme se tomuto Bohu a prosme ho o pomoc v naší snaze. Nato soustředme mysl a srdce na určitý předmět, na určitou myšlenku. Toť látka k rozjímání. Velká obtíž o čem rozjímati. Nejlepší metoda k vybírání rozjímání jest náš skutečný právě duševní stav. Hříšník, jenž se právě vrátil z daleka k Bohu, z temna a stínů, bude rozjímat o Božím milosrdenství, ten, jenž se ještě potácí v hříších a přece chce z nich vybřednouti, necht si představuje Boží spravedlnost, jež vydala Ježíše za hřích náš na smrt, necht rozjímat o Kalvarii, o pekle, o padlých andělich.

Když nás některá chyba stále strhuje, rozjíme o opačných krásných vlastnostech Božích, P. Marie a jeho svatých. Církevní rok ve svých slavnostech dává nám též hojně námětů, kázání, knihy duchovní též nám mohou sloužiti tím, že nám dají východní myšlenku. Jak plodné jest rozjímání dnes tak zanedbávané nad nějakým veršem Písma svatého, ovšem bez tíživé, učené exegese. Zamysleme se nad onou pravdou a nyní ji rozeberme se všech stran. Snažme se z ní vytežiti, co jen dovedeme, kružme kolem ní a dívejme se do ní, jako do svého zrcadla. Takový jest Bůh, a já jsem Božím Synem vyzván, abych se snažil býti dokonalým jako Otec v nebesích! Taková jest pravda, k tomu jsem povolán. A nyní přijde vám samovolně myšlenka: A jak jsem od toho daleko. A hned se ptejme: Proč? Zlá vůle, skrytá chyba? Chyba? Která? Neb náklonnost? Jak se dá proti ní bojovati.

A teď musí se duše vrátiti, abych tak řekl k Bohu a úpěti k nebi pokorou, láskou, vděčností, bázní, důvěrou o sílu, o pomoc, o slitování, o milost, o vedení. Český překlad v duchovních knihách: Vzbuzovati city: nezdá se mi příliš vkusný a ani docela věcně vystihující. (Bylo by opravdu záhodno, abychom se sešli, ti, kteří píšeme o duchovních věcech, je překládáme, abychom se dohodli o novém slovníku, o výstižnější a jednotné terminologii v těchto otázkách!)

Myslím, že přirozeně vyvrcholí takové rozjímání zapálené různými úkony ctností v úkonu důvěry. Chceme k Bohu a doufáme, že to půjde. Jakoby znovuzrození se rozhodujeme. Třetí z nejdůležitějších bodů rozjímací metody: Jak upravit život podle pravdy, podle toho, co jsme právě viděli, co nás naplnilo pravou velikostí. Uminujeme si, jak se zachováme podle oněch pravd, jak se přiblížime k Bohu, jak podle něho a podle jeho příkazů zařídíme svůj budoucí život: stanovení předsevzetí. Třeba zdůrazňovati, že musejí býti stručná, případná, praktická a hlavně, že jich nesmí býti mnoho najednou. Jest velmi dobré chtít celý život napravit a ve všem lépe jednati, ale aspoň na jedno

upřeme svou pozornost. Zachytíme svým předsevzetím svou hlavní chybu, svůj hlavní nedostatek, ten, v němž všechny ostatní chyby jsou úlisně skryty. Potlačíme-li tuto hlavní, zvítězili jsme nade všemi. Tato předsevzetí musejí býti opravdu válečným plánem. Neunavujme se utínáním hlav saně stohlavé, nýbrž otravme ji celou, zničme ji celou tím, že zasáhneme její srdce. A když se vrátíme k rozjímání příštímú, začneme své rozjímání s výsledkem svého snažení ohledně tohoto předsevzetí. Zde je metoda, a to přísná metoda zcela na místě. Bez ní se opravdu daleko nedojde.

Když pak skončíme rozjímání, to neznamená, díky Bohu, tak teď zase můžu jíti po svém. Rozjímané pravdy mají nás sledovati každým krokem, každý krok mají oživovati a řídití. Vraťme se častěji za den k tomu, o čem jsme rozjímalí, doplňujeme rozjímaní a pokračujeme v něm až do té chvíle, kdy zase budeme moci zcela jen té myšlence zase se oddati.

Druhý směr jest přebýváním ve stáncích Božích. Prvý jest Marta, první jest vojenským cvičením, druhý jest klaněním, hovorem dítěte s Otcem. Dáme se uchvátiti krásou Boží, jeho vlastnostmi, jeho svatými, jeho sladkostí a celou myslí a celou duší jsme u něho. Není to ještě vyšší způsob modlitby, není to ani modlitba zjednodušená, ani modlitba zanícená, je to prostě rozjímání o Bohu, jež zůstává u něho. Neříkám, že nemáme i v takových chvílích skloniti se nad sebou, činíme to však jen jakoby letmo. Duše jen jako by se dotkla sebe a zase je prudce svou touhou vymrštna k Bohu. Zde možno uvolniti metodu, zde můžeme nechati mysl sladce blouditi v Bohu a píti dýchavě ze studnice božství.

Někdy se přívrženci obou metod vzájemně potírají a chtějí dokázati jedinečné a výhradní právo vlastní metody na jméno modlitby rozjímané. Boj v otázkách duchovního života, boj ohledně metod, jež obojí vychovaly řady velkých, hrdinných světců. Není lépe a vlastně jediné správné rozšíření pojem vnitřní modlitby, když jest její praxe, neboli provádění již

těž rozšířeno. Tedy ne, stavět proti sobě vnitřní modlitbu, jež rozjímá o Bohu, a modlitbu, jež patří na sebe v zrcadle Božím, nýbrž je obě spojití. Obojí jest potřebné a obojí je velmi prospěšné. Rozjímejme obojím způsobem, třeba odděleně, ale pro jedno neopomíjeme druhého.

Jak krásně se hodí na příklad pro druhý způsob liturgie. Jak snadno se můžeme povznést k rozjímání dobroty Boží při mši svaté!

Jedno ale dlužno hned teď říci: Rozjímání ať prvé, ať druhé nesmí býti studiem nebo spekulací. Nesmíme se honiti za lesklými myšlenkami. Prostičce, ve vši skromnosti se dívejme prostě svaté pravdě v zrak. Nezanedbávejme srdce při vnitřní modlitbě. Láska, důvěra, obdiv, bázeň, lítost a touha po lepším, po vyšším, po Bohu, nechť zapalují naše nitro. Jen tak zúrodní myšlenky naši duši.

P. SILV. M. BRAITO, ŘÍM.

CESTA PRO CHUDÉ

Důkazem, že jsme opravdů Boží, legitimací dítek Božích je poslušnost. Vykupitel světa prohlásil: „Nekdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského, nýbrž kdo plní vůli Otce mého.“ (Mat. 7, 21).

Význam toho důkazu naznačuje sv. Tomáš Akv. tak: „Jakékoli ctnostné skutky jsou u Boha záslužnými tím, že se konají z poslušnosti vůle Boží. Neboť i kdyby někdo mučednictví vytrpěl, nebo veškeren svůj majetek rozdal chudým, nemohlo by to býti záslužným, kdyby to nekonal, aby vyplnil Boží vůli, což je vlastním úkolem poslušnosti; právě tak, jako kdyby se to dalo bez lásky, která nemůže býti bez poslušnosti. Neboť se praví v 1. Janově 13, 4: „Kdo praví, že zná Boha, a nezachovává jeho přikázání, je lhář ..., kdo však zachovává jeho slova, vpravdě jest v něm láska k Bohu dokonalá.“ A to je proto, že přátelství působí, aby se stejně chtělo a nechtělo.— Poslušnost vychází z úcty, která poctu a čest vzdává vyššímu. S toho

hlediska patří k různým ctnostem, ač sama o sobě je zvláštní ctností, přihlížíme-li k rozkazu. Pokud vychází z úcty ku představeným, jest obsažena v úctivé poddanosti; pokud vychází z úcty k rodičům, jest obsažena v dětinné lásce; pokud vychází z úcty k Bohu, jest obsažena v nábožnosti. Z toho plyne, že záslužnějším je poslouchati Boha nežli přinášeti oběti. A také podle Rehoře proto, že při oběti se dává cizí tělo (když Saul obětoval tučná zvířata Amalekitů), poslušností však vlastní vůle“ (II—II. 104, 3).

Co ještě lze říci, může býti toliko rozředěním této nauky.

Duchovní život je usilovný a cílevědomý rozvoj lásky k Bohu. Tedy právě tak cílevědomý a usilovný rozvoj poslušnosti, protože „láska nemůže býti bez poslušnosti“. Zdá se tu naznačena jaksi přístupnější cesta duchovního života pro duše prostší, nebo pro duše spíše suché, které nemohou hned sledovati řeč o lásce, o rozmachu lásky. Připadají si příliš chudými, než aby se mohli oddati takové smělosti „horování o lásce“.

Tu je cesta i pro nejchudšího, i pro největšího hříšníka po návratu k Bohu: všem schůdná cesta poslušnosti. Na ní přijdou jako mimoděk na cestu lásky. Z vycvičených v poslušnosti se stanou vycvičení v lásce.

Místo dlouhých důkazů dostačí ukázati na kříž, jenž se stal obrazem největší lásky, protože byl obrazem největší poslušnosti. Láskou odevzdává se duše druhému a nejvíce se odevzdává vůle. Neboť milovati je chtíti dobro druhému — přes zakořeněnou snahu vůle chtíti dobro sobě. O poslušnosti pak řekl svatý Rehoř: „Poslušností se zabijí vlastní vůle.“ Nemůže býti v náboženském ohledu láska bez poslušnosti ani poslušnost bez lásky. A přesně řečeno, platí to všude, neboť poslušnost bez podrobení vlastní vůle je otrocká přetvářka, nikoli poslušnost.

Tím jest ukázána spolehlivost této cesty pro chudé.

Ze na ní musí státi každý, kdo je tvorem Boha, jest jasno každému. Tvůrce musí býti pánem, tvor

se musí pánu podrobiti. Sv. Tomáš píše (II—II. 104, 4): „Kdo poslouchá, koná pohyb podle rozkazu toho, jehož poslouchá; tak věci v přírodě konají pohyb skrze své hybné síly. Jako Bůh je nejvyšší hybnou silou všem věcem, které se pohybují v přírodě, tak jest i nejvyšší hybnou silou každé vůle. A proto jako z vrozené nutnosti všechny věci v přírodě jsou podrobny Božímu sdělování pohybu, tak každá vůle má povinnost spravedlnosti poslechnouti Božího rozkazu.“

Musí ovšem nastati usilovný a cílevědomý rozvoj poslušnosti. Člověk nemůže poslouchati jako mrtvá hvězda; nesmí tak poslouchati, protože má vědomě podrobiti vůli svou. Vědomě podrobiti jest podrobiti z ujasněných důvodů.

V prvních začátcích a proto na hranicích chyb je poslouchající Boha jen jako pána. Neboť neumlkne v člověku nechuť ku pojmu pána jiného než on sám. Přece však je to začátek rozvoje sblížení s Bohem, poslouchá-li člověk Božích přikázání u vědomí, že mu poroučí Bůh, jemuž náleží právo první a nejvyšší poroučeti, že Bůh je pánem nejdokonalejších vlastností. Sv. Tomáš to vyslovil tak: „K Bohu má člověk největší povinnosti, protože je nejvznešenější a je nám původcem života a zákona“ (II—II. 101, 1).

Uvědoměle poslušný Božích přikázání a poslušný důsledně záhy pozná, že se mu otvírají širší a krásnější obzory. Pozná, co znamenají slova modlitby Páně o Otci na nebesích. Jeho poslušnost se povzne nad pouhou uctivou poddanost Boží vůli, projevené v přikázáních. Přidá se k ní ráz dětinné úcty. V té nad uctivou poddanost vyniká dětinná oddanost, plynoucí napřed z vděčnosti a potom z lásky. Širší a krásnější obzory ukáže rozum vůli, obraz Otce a dětí, jež netoliko se podrobují rozkazu otcovu, nýbrž v zájmu rodinné cti se snaží poznati přání otcova, jíti ve šlépějích otce, v němž není ani stínu nedokonalosti.

„Jsem-li otcem, kde je čest má?“ Tak prorok Malacháš tlumočil Boží výchovu, když dříve bylo zdů-

razňováno hlavně Boží svrchované panství. Čest otcova je dítko, jdoucí ve šlépějích otcovy ušlechtilosti.

Člověk se tu učí podrobovati svou vůli netoliko písmeně přikázání, nýbrž duchu jejich. Poznává, že přikázání jsou dána proto, aby se dostal člověk výše, blíže k Bohu, dokonalosti samé. Poslušnost se stává vůdkyní ve zdokonalování duše podle vzoru Boha, do jehož rodiny náleží poslušná duše. Z taktu uvědomělé poslušnosti přichází duše k odkládání i toho, co by podle písmeny přikázání odložití nemusela, usiluje i o to, o co by podle téže písmeny usilovati nemusela. Odkládá však a usiluje, protože chce býti více poslušnou nežli služebník, chce býti poslušným dítkem.

Krásná poslušnost může vésti dále, až k vrcholům duchovního života. Vzpomeňme slova svatého Řehoře: „Poslušností se zabijí vlastní vůle.“ Je to slovo chudému člověku — poslušnému služebníkovi, nepochopitelně těžké. Čím více však bohatne v poslušnosti dítko Božího, tím se to slovo stává pochopitelnějším, lehčím a vytouženějším. Svatý Tomáš napsal: „Není člověk vždycky povinen chtít, co chce Bůh, vždycky však je povinen chtít, co Bůh chce, aby on chtěl.“ Po usilovné poslušnosti ve smyslu a v duchu druhé části toho výroku přichází duše ke snaze uskutečnití jeho první část. Chce býti poslušným naprostou, svatě slepou poslušností. Co Bůh chce, jak Bůh chce, protože to Bůh chce — zde vrcholí poslušnost. A zároveň tu vrcholí láska k Bohu. V takové odevzdanosti vůli Boží odevzdává se člověk zcela Bohu, smíme-li tak říci, na milost a nemilost. I zde má svou platnost Spasitelovo slovo. Nikdo nemá větší lásky, než kdo položí svůj život za své přátele. Veškeren život jest v poslušnosti odevzdán Bohu, naprostému Pánu vůle člověka. Tím jest odevzdán Bohu v největší lásce.

Zachtělo se mi tu napsati po Jablonském: „V jedné hospodě na nocleh pán, nepán se sejdem.“ Bohatí vřelým a smělym rozmachem lásky, chudí cestou

poslušnosti — pán, nepán, se sejdou v pokoji sjednocení s Boží vůlí. A naší době, kdy v duších tolik straší vypjaté panské sebevědomí, je „cesta pro chudé“ nejúčinnější a nejbezpečnější.

P. EM. SOUKUP, O. P.

PANNĚ MARIÍ

A kdyby sám Bůh touze chtěl
již milost dát a otevřel
jí ráj svůj, náhle rozvítý,
přec vidí láska bázlivá,
jak sám Duch svatý zakrývá
květ nejkrásnější — To jsi Ty!

A kdyby Duch sám vzal jí dech
a unášel ji na křídlech
k své vlasti nejúžasnější,
jak pout by nebem pomalá
jí zdála se, když poznala,
že Ty jsi ještě krásnější!

Ach, nač jí spěchat v říše hvězd,
když k sladkosti tvé blíže jest,
když jas tvé svaté památky
sám vložil k její radosti
Bůh v nejsvětější Svátosti
v plod tvého těla přesladký.

JAROSLAV DURYCH.

POSLUŠNOST AUTORITY

Marně by zkoumal člověk, proč jedno z těch nesmírných stvoření je nepatrným, opovrhovaným červíčkem, jiné silným lvem, proč ta nestejnost ve všech věcech?

„Řekl a vše bylo utvořeno.“

Různost vládne ve vesmíru, uspořádaná různost

tvůřící souladný celek. Rozum Boží uspořádal tu hierarchii bytostí, přirozeně jedna vyniká nad druhou mohutností a to patří k harmonickému celku. Ze všeobecnosti přirozených zákonů uskutečňujících se i v tomto pořádku lze usouditi i na člověka. Je potřeba, aby mezi lidmi byla jistá hierarchie, aby jedna osoba vynikala mohutností duševních sil, jiná tělesných, jiná mocí nad jiné. Ze vsí rozmanitosti povstává soulad pořádku a harmonie života, v němž se všechno doplňuje navzájem. Soulad a harmonie jsou přírodními zákony, které vepsala do přírody ruka Stvořitelova a jichž vesmír nikdy nepřestoupí.

Musí býti vyšší a nižší ve stupnici lidského života jako ve škále melodie, aby vesmír zněl příjemně. Tato stupnice nepodceňuje nikoho. Nikdo není více člověkem než jiný, všichni jsou stejně lidé, téže specifické povahy, rozumní tvorové určeni pro kontemplaci Boha a život Boží, přece ale zůstává hierarchie vyšších a nižších dle přirozeného řádu věcí. Bez ní svět by nebyl souměrným celkem.

Pevný základ přirozeného běhu věcí stanovený Stvořitelem utvrzuje autoritu a poddanost, musí býti představení a poddaní. V přirozeném organickém celku koření POSLUŠNOST.

Poslouchati autority znamená kroužiti ve světovém řádě od Boha ustanoveném, proto vyzývá apoštol Petr tak snažně své věřící, aby poslouchali představených, poněvadž je to vůle Boží. Podrobují se tak Bohu samému. Nejvyšší a zároveň nejpevnější pohnutka poslušnosti, aby se zachoval všeobecný pořádek.

Proto první křesťané nikdy se neprotivili autoritě, byť je i pronásledovala, Boží vůle stanovila řád vyššího a nižšího, z něhož vysvítá pravidelnost a pořádek celku.

Svatý Tomáš vyvozuje chvályhodnost poslušného činu právě ze zachování pořádku a souladu celkového řádu.

Zneužití svěřené moci je možné, ba přihází se dosti často.

Svatý Tomáš* zase výstižně příkladem osvětluje, kdy poddaný nemůže poslouchati představeného. Zachovávatí společný, všeobecný soulad je SPRÁVEDLIVĚ vyžadováno od každého, kdo k němu náleží, právě tak jako přirozená věc, na př. země, se nutně pohybuje vlivem vyšší moci, nebo oheň nutně spaluje dřevo. Přejde-li však vyšší síla a zabrání tomuto účinku, nebo nevztahuje-li se moc vyššího na každý účinek, na př. oheň může býti uhašen vodou, nebo krev v člověku teplem se rozehřívá a nevypařuje se, právě tak poddaný nesmí poslouchati představených z těchže důvodů, poněvadž toho vyžaduje všeobecný pořádek. Když tedy nižší autorita poroučí jinak než vyšší, pak se prohřešuje, zneužívá své moci, porušuje všeobecný řád a proto poddaný nesmí poslechnouti. Poroučí-li představený, k čemu se jeho moc nevztahuje, rovněž zneužívá svého postavení. Nemůže na př. poslouchati, rozkazuje-li něco, co se protíví přirozenému zákonu nebo Božím ustanovením.

Existují tedy hranice, přesně vymezené, v nichž jsme poddáni, blaho, pořádek, harmonie celku. Poslušnost je nutným prvkem již v přirozeném řádě, zdůrazněná Kristem, který naučil svým příkladem lidstvo příjemnému poddanství pro Boha, jeho se stalo sladkým, neboť v autoritě ve vymezených mezích mluví Bůh.

Poslušnost se neprotiví autonomii člověkově, neboť lidská autonomie a osobnost je SOUČÁSTÍ celku, podrobena celku, proto je relativní.

Mluví o absolutní nezávislosti svědčí o neobmezené bezohlednosti na přirozené ustanovení vesmíru a ve skutečnosti je nemožnou. Věrná poslušnost nás zušlechťuje pro vznešený cíl, připodobňuje nás Kristu poslušnému až k smrti kříže.

Morálka hlásající poslušnost autoritě vyznačuje krásou souladného celkového uspořádání, je božskou a nepřekáží jí jakákoliv forma autority.

DR. METOD HABÁŇ, O. P.

* II — II., Q. 104., a. 5.

MODLITBA LÁSKY

Největší mezi největším, po čem člověk může bažiti, nejsladší mezi nejsladším, čeho může člověk okusiti, a nejblaženější mezi nejblaženějším, v čemž nalezne největší rozkoš mezi rozkošemi, slast mezi slastmi, itěchu nejkonejšivější — jest: modlitba — modlitba žáků Kristových, modlitba v duchu a v pravdě.

Jaké povahy je tato modlitba, nelze vůbec vypověděti. Jest z nejzáslužnějších činů a nejdůstojnějším jměním, jemuž se člověk, dostoupivší až k tomuto stupni, věnuje veškerým zájmem svého srdce i rozumu. Jiné modlitby není před Bohem než této. Jen nedostatečně ji vyjadřují slova: Buď vůle tvá! Ale hluché duše neslyší jejich smyslu. Jenom zpity láskou chápe nad všechno jasněji:

— Dávám se Tomu, jehož nade všechno miluji. Že sem nalezl lásku svou v Bohu, nemůže pochopiti, kdo miluje věci.

Podřizuji se Jeho Vůli, shledav, že úsudky mé jsou spletenými jazyky, jejichž řečí hovoří jen blázní, nacházející v chaosu svá potěšení.

Jeho svatá Vůle jest Světlem hřejivým, k němuž dospíchají s chvátáním duše, zmrazené syrovým chladem povrchních radovánek a veselí.

Vůle Jeho jest sladká. Bůh dal mi jí ochutnat, říká: Miluji tě; a proto jsem přikázal, jsa na tě žárliv: Miluj mne nade všechno, z celého srdce svého, ze vši myšl své . . . Neslyšíš v přikaze mém touhu a žádost a volání Lásky starostlivé? Ach, nikdo více tě nemiluje nežli já!

Vůle Jeho jest moudrá k mému velikému úžasu. Kdykoliv se mně přibližují tváře protivníků Božích (jediných ubožáků, odkázaných na almužnu spravedlivých), spínaje ruce chápu se v úzkosti Jeho Vůle, strachuje se, že mne přestává vésti, že mne opouští. Štojím pak obrácen k východu, kdež svítí Jeho Tvář, a čekám, až mně pokyne. Nikdy by mne nikdo nepřinutil ani andělé, abych se obrátil, neboť za mnou jest veliké neštěstí.

Vůle Jeho jest krásou nejspolehlivější. Ta se mně, ohyzdnému, nabízí s takovou láskou, ach, nepochopuji, nepochopuji! . . . I musím Ho milovati. Zbaven svévole, ve věrné odevzdanosti a s největší vroucností volám: Buď vůle tvá! — A mé slzy jsou nespočetné: Pláče jednak žalem a touhou, bych Ho mohl celého objímati a s Ním se spojit (za modlitbou, již nazývám největším blahem, jsou ještě mnohá a mnohá nepochopitelná tajemství Lásky Boží, připravená duším milujícím), jednak radostí a obdivem nad Jeho nesmírnou láskou.

Lidskými slovy nelze již mluvit určitěji, nelze jimi zaobaliti věci Boží, aby se staly pochopitelné rozumu. Modlitba jako láska nedá se říkati. Vždyť i duše v náruči svého Miláčka jest němá — a i když jest jím opuštěna, mlčí zádumčivě, tlukouc na Jeho Srdce jen vzdechy.

JAN RUBIN.

PŘIJĎ, DUCHU, STVOŘITELI!

Velmi často nazývá Písmo sv. a liturgie Ducha sv. Duchem Stvořitelem. A zajisté právem: Neboť jestli Duch sv. „stvořil“ církev, učinil tak jedině proto, aby „stvořil“ křesťana. Obdivujeme toto mistrovské dílo. Duch sv. působí ve věřícím milostí posvěcující nové narození, které Ježíš vysvětluje Nikodemovi (Jan, 3, 5) a které se uskutečňuje v každém křesťanu křtem a bířmováním.

Tímto drahocenným darem činí nás dítkami Božími z otroků, jimiž jsme byli, dítkami adoptovanými ale Boha hodnými (*consortes divinae naturae*). Adopce ta je vznešenější a působivější než lidská, poněvadž působí uvnitř, přetvořuje duši a činí ji účastnou božské přirozenosti.

Z tohoto připodobnění se Bohu milostí plynou podivuhodné účinky. Duch sv. přichází bydlet v nás: Nevíte, že Duch sv. je ve vás (1. Cor. 3, 16). Milá přítomnost! Ó můj Bože, je to možné, že se raduješ z bydlení v těchto ubohých chrámech bez slávy,

kde hřích způsobil tolik spoust? Přítomnost přátelská; Bůh jest přítomen všude, ale jeho přítomnost jest vzhledem k tvorům více nebo méně pronikavá, sledujíc účely více či méně vznešené nebo vnitřní, dle toho, jak svatost Boží v nich působí. Přítomnost jeho bydlení v duši věrné milostí je pro nás nejvznešenější a nejdobrotivější, jaká může býti. Je to přítomnost přítele, která činí všechny účinky přátelství jemnějšími a lásku šlechetnější.

Jako je vlastní přátelství vlévati svá tajemství v srdce svého přítele, dělati ze dvou srdcí jedno, zde je to Duch sv., jemuž nutno připisovati zjevení božských tajemství (1. Cor. 2, 10; Jan 15, 5). Jako přítel dává dobrovolně všechno své jmění tomu, kdo ho požádá, jako druhému „sobě“, tak nejbohatší dary Boží nás docházejí od Ducha sv.: odpustění hříchů, svaté vzněty, náklonnosti k dokonalosti, útěchy z přítomnosti, sladkost z obcování — jiného Utěšitele Otec dá vám (Jan 14, 16) Odtud ve věrném srdci rozkvět ctností s dary Ducha sv., který je zdokonaľuje. Veni lumen cordium . . .

Duch sv. zprošťuje strachu a zjemňuje úctu synovskou: Vždyť Bůh nedal nám ducha bojácnosti (II. Tim, 1, 7). Odtud duch modlitby, věrnosti, a v modlitbě žádoucí postup. Nejbohatší milosti modlitby jemu jsou připisovány. On rozdává jako svrchovaný Pán svobodně ze svých darů, ale jako přítel touží, aby je rozdal. Od něho pochází hojnost, plnost života vnitřního, mocný příliv VODY ŽIVÉ (Jan 4, 13). Od něho pochází úplné očištění duše a smyslů, jako by malého adopta uvedl do nádherného domu vznešeného otce a připravil pro něj péčí matky šat pocty.

Duch sv. vykonává vzhledem k nám tuto mateřskou úlohu, pečuje o nás tím, že nám ukazuje naši slabost, zachraňuje nás, očišťuje, učí nás znáti našeho otce, žvatlati jeho jméno, pomáhá nám vykonávati úkony této jakoby — přirozenosti, která je nám vštípena milostí.

Duch sv. jest pro nás plnou PRAVDOU . . . docebit nos omnem veritate. On je učitel par excellence . . .

vnuke vám vše. Nikdo nevyučuje lépe, než on; poněvadž je přítomen uvnitř, vyučuje uvnitř. Učitelé nejzručnější mohou vyučovat jen na venek. Božskou výsadou prozkoumává všechno, i hlubiny Boží; nikdo není schopnější, nikdo víc moudrý o věcech věčných. Milý host — miluje a je milován. Šťastná podmínka pro učení. Tato láska dráždí poznání, obohacuje vnitřní důvěrností, popuzuje k rychlému přilnutí srdce k pravdě zjevené; dává duši sympatii pro pravdy nadpřirozené, která ji vrhá v harmonii s nimi.

Tato posvěcující akce Ducha sv. odpovídá osobním charakterům života v Bohu. On je láska podstatná Otce a Syna, je svatost, ctnost, posvěcení. Je přirozený dar Otce a Syna a proto ono přízpůsobení duše milostí ve ctnosti posvěcení, dary a ovocem (Gal. 5, 22) je připisováno Duchu svatému.

Církev velice šťastným způsobem uvykla si připisovati Otcí díla, v nichž se zračí moc, Synovi díla, v nichž se jeví moudrost a Duchu sv. díla, v nichž se projevuje láska. Láska, která „stvořila“ svět nový, zjevila nám svět duchovní, poklady skryté, která tak proniká, že podmaňuje národy, spolupůsobí bez otřesů, přesvědčením a láskou, takže s radostí UMÍRÁ SE PRO JEŽÍŠE, která způsobila, že kříž neztrácí na ceně, ale že vše spočívá na něm. VLAST. RONET.

SVATÁ CECILIE

Málokterá světice inspirovala tolik umělců jako sv. Cecílie. Od 6. století tisíckrát byla její postava, scény jejího života a umučení námětem zaníceným duším umělců, kteří zanechali její drahý obraz jak v ohromných mosaikách, tak v podivuhodných miniaturách, freskách, obrazech, vitrážích, gobelínech, sochách atd.

Veliké umělce zlákala postava této panny: Cimabue, Pinturicchia, Francesca Franciua, Garofala, Paola Veronese, Van Dycka atd. Domenichino ji maloval vícekrát a Rafael se jí stal nesmrtelným . . .

Tento mistr namaloval ji jako královnu harmonie. Tak ji traduje většina umělců, ale proč? Když přece není nikde řečeno o ní, že by dovedla hrát nebo zpívat. F. Veuillot praví, že to křesťanská duše uhodla, že srdce, jež hoří láskou k Bohu, jako Cecilii, pohybuje se v rytmu Božím, a že láska harmonisuje všechny myšlenky a touhy jedním tokem. Tak jako bije a zpívá srdce oživované láskou k Bohu, tak se pohybují sféry kolem nepohnutelného středu, tak se vlní moře, tryskají studny, šíří vůně a je to rytmus věčného hosana: „Svatý, svatý, svatý“

*

Rodištěm Ceciliným byl Řím počátkem třetího stol. po Kristu, za papeže Urbana I. Rodina její, z nejvznešenějších a nejbohatších v Římě, byla pohanská, ale Cecilie byla pokřtěna svou chůvou a také křesťansky vychována. Milovnice evangelia, skrývala je na své hrudi... To byl její talisman, který ji uchovával čistotu ve zkáze pohanství. Horoucí láska k Bohu i k bližnímu, nezvratná víra a naděje důvěrná, trojice božských ctností, pečeť Trojjediného na duši, jež je stánkem Jeho, to byly její šperky.

Lze připustit, třebaže to nikde psáno není, že Cecilie jako všechny vznešené Římanky vedle literárního vzdělání měla též znalost hudby. Legenda vkládá jí do úst žalm Davidův: „Hospodine, učíš srdce i tělo mé neposkvrněné, abych nebyla zahanbena!“

Snad to byl zanícený zpěv toho žalmu, provázený na harfě, slova tak nezvyklá sluchu pohanovu, co za hvězdné noci uchvátilo mladého šlechtice římského Valeriána, že odtud sledoval dívku všude, a tak šel po jejích stopách i tenkrát, když se vracela z katakomb za ranního šera po noci probdělé na modlitbách... Tehdy to bylo, kdy se představil jejím rodičům a ti s nemalým zadostučiněním z tak vzácné nabídky oznámili svou pevnou vůli Cecilii.

Panenská dívka ale byla již slavnostně slíbila Ježíši, že se pro Něho zachová pannou navždy. Se srdcem zarmouceným, ale nezlomnou nadějí přijala rozhod-

nutí, z něhož dívce v její vlasti, za jejích dob a v jejím věku nebylo odvolání. Oblekla se v roucho žíněné a postila se po tři dny, modlíc se bez ustání. V pláči opakovala svaté Panně a celému dvoru nebeskému, že chce být nevěstou pouze Ježíše Krista . . .

Bylo to za zimního podvečera r. 237, kdy patnáctiletá nevěsta ubírala se z nádherného domu Ceciliův po poli Marsově do příbytku Valeriánova za Tiberou u mostu Cestiova. Římský lid zdraví skvělý průvod, ženich všecek v nádheře očekává ji na prahu domu svého. Hostina počíná. Ale nade všechny šperky září oči dívčiny vysokou myšlenkou, nade všemi zpěvy zpívá její srdce svou vroucí modlitbu: „Hospodine, zachovej mne neposkvrněnu.“ Hosté se rozcházejí a Valerián zve svoji ženu do ložnice.

Boj Ceciliin začíná. Praví svému ženichu: „Mám ti sdělití tajemství. Mám anděla, který mne chrání dnem i nocí. Nebudeš-li mne milovat láskou čistou, rozhněvá se na tebe. Bude-li tvá láska neposkvrněná, dá ti svou milost.“

Valerián chvěje se hněvem a žárlivostí:

„Ukaž mi toho svého anděla; je-li Boží, učiním vše, co chceš. Je-li lidský, mečem zhynete oba.“

Cecilie odpovídá:

„Jdi silnicí Apijskou a dej almužnu žebrákům. Dobře mne znají. Dovedou tě k nejvyššímu knězi Urbanovi, který zná mé tajemství. Povíš mu, co se dělo dnes v noci mezi námi. Obmyje tě vodou křestní a oblekne v roucho bílé, abys byl hoden spatřiti anděla. Ten stane se tvým přítelem a dá ti, oč ho požádáš.“

U nohou svatého papeže Urbana poklekl Valerián. Papež ho objímá a modlí se nad ním. Vtom rozzáří se katakomby a v tajemném světle zjevuje se stařec, držící knihu na prsou. Valerián padá před ním na kolena, ale stařec zdvihá jej měkce:

„Čti, co je napsáno v této knize, a věř, abys byl hoden očištění a radoval se ze spatření anděla, jak ti Cecilie slíbila.“

Valerián čte:

„Jeden Bůh, jedna víra, jeden křest a jeden Otec všech, který je nade vším a v každém z nás.“

Starec se ptá:

„Věříš, či pochybuješ ještě?“

Valerián odpovídá přetvořen milostí:

„Není na světě nic jistějšího nad to.“

Slavný starec zmizel. Byl to sv. Pavel, jehož božský ženich Ceciliin poslal k Valeriánovi.

Ten neodešel od sv. Otce, dokud nebyl vyučen víře křesťanské, pokřtěn a oblečen v křestní roucho.

*

Valerián proběhl cestu z katakomb v plném chvatu. Otevřel dveře paláce a — padl na zem tváří v tvář skvoucímu andělu nadzemské krásy. Ale božský posel jej vede do komnaty, kde Cecilie je pohřížena v modlitbu, v extasi lásky k svému nebeskému Ženichu. Anděl drží dva věnce z růží a lilíí. Věnci jimi teď hlavy manželů se slovy: „Zachovejte je čistým srdcem, neboť jsem je přinesl z ráje. Proto nezvadnou nikdy, ani nepozbudou vůně. Viděny budou jen od těch, kdo jako vy zachovají radu čistoty. K tobě pak, Valeriáne, posílá mne Bůh, abych ti splnil, oč mne požádáš.“

Valerián volá v klanění:

„Strážný anděle Ceciliin, nikoho na světě nemiluji tak, jako svého bratra Tiburce. Srdce mne bolí, že ho vidím dosud na cestě věčného zatrazení, zatím co mně je již otevřeno nebe. Ať ho Bůh vysvobodí od smrti věčné a učiní nás oba hodny vyznati Jeho svaté jméno!“

Anděl slíbil . . .

Manželé ubírali se v trikliniu k tabuli, když vstoupil Tiburcius. Dle obyčeje blíží se ke své švekruší, aby ji políbil na čelo. Ale courvá v údivu:

„Jaká vůně! Kde jste našli květy v tuto dobu?“

Valerián odpovídá:

„Růže a lilie, jejichž vůni tu cítíš, byly natrhány v ráji a posel Boží nám je přinesl. Chceš-li je viděti, věř také v Krista a pohrdni pohanskými bohy.“

„To mi pravíš ty, můj bratr?“

„Ano, já. Jsem křesťan. Věřím v pravého Boha.“

„Nuže, chci být také křesťanem, vyuč mne také tomu náboženství!“

Valerián vypráví Tiburciovi vše, co zažil, vypráví s duší neofyty radostně užaslou z věčných pravd, jež mu zjevilo učení Kristovo. Potom ubírají se spolu ke svatému kmetu — zástupci Petrovu, skrývajícimu se v katakombách. A tam se dovršuje, co slíbil Valeriánovi anděl Ceciliin.

Oba bratři s Cecilií společně jako o závod běží k vrcholům křesťanské lásky: dobře činí chudým, sirotkům, vdovám, nemocným, vyučují nevědomé svému krásnému náboženství, pochovávají těla mucedníků, kteří svou víru zpečetili krví.

To nezůstalo utajeno a Valerián i Tiburcius obžalováni u prefekta Turcia Almachia. Mají se odřici Krista a obětovati bohům. Konečně jsou vyvedeni do chrámu Jupiterova za Římem, kde mají buď obětovati kadidlo nebo býti stati.

Cestou domlouvá jim kancléř prefektův:

„Což si ceníte smrt nad život? Co by vás to stálo, pokleknout před našimi bohy?“

Tiburcius odpovídá:

„Hledáme život a ne smrt. Uvedeš nás do života věčného.“

A pak tomu, který znal vůni květů z ráje, uniká nadšený výkřik: „Ach, kéž bys mohl pochopit krásu věčného jara, jež nás čeká za hrobem!“

Maxim řekl smutně: „Chtěl bych také pohrdati životem, kdybych byl jist tím, co mi pravíte.“

Valerián na to:

„Až naše duše odlétnou do nebe, chci ti také vyprostiti milost víry.“

Maxim uvádí všechny: oba bratry, vojáky i katy do svého domu, i dá se vyučovati celou noc ve víře. A ještě té noci žádá Valerián Cecilií, aby poslala kněze, a všichni jsou pokřtěni.

Když jitřenka hlásí konec té slavné noci, Cecílie přerušuje nastalé mlčení:

„Jděte, vojíní Kristovi, ozbrojte se zbraněmi světa. Dobojujte a jděte, abyste přijali korunu z rukou věčného soudce.“

U průchodu do chrámu, kde každý byl povinen obětovat kadidlo, Valerián i Tiburcius odmítli kadidelnici. Hned potom poklekli a hlavy jim byli státy.

V okamžiku, kdy se to stalo, Maxim užířel anděly, jak duše bratrů-mučedníků berou v náručí a pozvednuvše křídla, unášejí je k nebi. Maxim ihned na místě vypravoval své vidění zástupu přihlížejících a stvrzoval ve výpovědi slavnostní přísahou. Lid uvěřil a dal se křtít.

Když se to dověděl Almachio, dal Maxima ranami do hlavy ubítí. I Maxim umřel hrdinně volaje slávu Kristu Spasiteli. Cecilie sebrala tělo mučedníkovo a pohřbila je v sargofagu vedle těla Valeriánova a Tiburciova.

*

Almachio zahubiv bratry chtěl se zmocnití jejich statků. Ale Cecilie přijavši velmi vlídně posly, sdělila s nimi, že statky jsou rozdány chudým. A vystoupivši na kámen přede dveřmi svého domu kázala tak ohnivě Krista Ukřižovaného, že zástup zvědavců odcházel pokřesťaněn a pokřtěn sv. papežem Urbanem, který s úžasem patřil na dívku, jež šestnáctiletá stala se tak horlivým apoštolem Ježíše Krista. I lid na otázku Cecilie: „Věříte, čemu vás učím?“ odpovídal slavnostně a jednohlasně: „Věříme, že Kristus jest Bůh, když má tak vznešenou následovnici!“

Almachio vším tím rozhněván dal si předvésti Cecilii. Když mu potvrdila, že jmění obou bratrů rozdala chudým, když jako předchůdci odmítla obětovati kadidlo, hrozili jí mukami a smrtí. Přijala tu zprávu s jásosem:

„Nepřeji si nic jiného, než spojití se se svým nebeským Chotěm.“

Almachio vida soucit přítomných, ptal se jí:

„Jak se jmenuješ, dítě?“

„Cecilie. Ale mám ještě větší jméno: křesťanka.“

„Odkud se bere tvá smělost?“

„Z mé víry a dobrého svědomí.“

„Nevíš, jakou mám moc?“

„Moc člověka jest jako měchýř větrem naplněný. Nepatrné píchnutí jehlou, a co bylo nabubřelé, rázem se vyprázdní.“

Almachio zuřil.

„Chceš pokračovati v urážkách? Nevíš, že mám moc nad životem a smrtí?“

„Mýlíš se, neboť můžeš sice odnít život živým, ale nemůžeš jej vrátiti mrtvým.“

Zahanben naléhá Almachio :

„Buď budeš obětovati bohům nebo zemřeš!“

Cecilie se usmála :

„Což nevidíš, že ti, které jmenuješ bohy, jsou pouze kusy mramoru, olova nebo železa?“

Na to odpovídá Almachio :

„Mohl jsem strpěti tvé urážky jako filosof, ale ne nechám bez trestu urážky bohů.“

Pak rozkázal udusiti Cecilii parami v lázni jejího vlastního domu.

Ale když byla ponechána den a noc v horkých parách, nalezena svěží a bez kapky potu. Poručil tedy Almachio, aby byla štata. Kat zasadil jí tři rány mečem, ale potom utekl ustrašen. Nebylo v jeho moci, stíti tu panenskou šji.

Cecilie zbrocena krví leží v lázni, křesťané přicházejí k ní a po tři dni namáčejí závoje do krve, prýštící ze tří svatých ran. Cecilie, jež si vyžádala na Bohu toto prodloužení života i muk, po tři dni rozdává své jmění chudým a poručivši sv. Otcí Urbanovi své svěřence-křesťany, žádá jej, aby navždy posvětil její dům za chrám křesťanský. Potom zahalivši se do svého drahého roucha a obrátivši se na bok, s obličejem k zemi a třemi prsty jako k přísaze vztaženými na ruce i ve smrti slavnostně vztyčené, zemřela.

Papež Urban pochoval s věrnou družinou panenské tělo mučednice v téže posici slavné přísahy nejvyšší Trojici v katakombách sv. Kalisty. A potom světil dům Cecilii v kostel.

*

R. 821 papež sv. Pascal měl vidění, v němž mu svě-
tice odhalila místo, kde její tělo odpočívá. Tělo bylo
nalezeno v tom položení, jak bylo při smrti. Papež
Pascal dal je převézt do basiliky sv. Cecilie pod hlav-
ní oltář. Za osm set let nalezeno tělo sv. Cecilie zno-
vu, neporušeno, po třinácti stech letech. Tehdy papež
Klement VIII. provázený čtyřiceti dvěma kardinály
sloužil slavné služby Boží v basilice sv. Cecilie a po-
tom uzavřel drahé tělo milované světice do stříbrné
rakve se zlatým reliefem i uložil je pod oltářem Vy-
znání.

Kardinál Sfondrati pak chtěje se sdělit s budou-
cími o sladkou radost, kterou sám pocítil při pohledu
na tělo mučednice Boží, dal sochaři Maderno provésti
v mramoru tělo v té posici, jak je pozoroval. Tehdy
celý Řím, kardinálové a preláti, šlechta i lid přichá-
zeli k tělu světice, jež i zpod věnců vydychovalo ne-
zahladitelnou vůni růží a lilií. A mnoho divů stalo se
na přímluvu mocné světice, jež je ozdobou a slávou
věčného Říma.

V chrámu sv. Cecilie v domě jejím benediktini udr-
žují dnem i nocí čtyřicet pět lamp u jejího hrobu a
a zpěvy oslavují patronku harmonie.

Tu, kterou Rafael namaloval s rozbitými symboly
světské hudby u nohou, a které i varhany, pozem-
ská sláva Boží, padají z rukou, když naslouchá chó-
rům nebeským. Tu, která je na tom obraze uprostřed
sv. Jana, sv. Pavla, sv. Augustina a sv. Magdaleny, je-
jichž rozdílné cesty znamenají přec harmonii lásky.

Neboť milovati Boha, je zpívati vrcholnou píseň
života.

B. D.

Protože sluje ovocem to, co vychází z nějakého základu jako ze semene neb z kořene, musíme odvoditi rozlišení těchto plodů podle různých hnutí Ducha sv. v nás. Tato hnutí nalézají se v tom, aby nejprve byl uspořádán duch lidský v sobě, potom v tom, co jest kolem něho, a za třetí v tom, co jest pod ním. Duch lidský jest dobře v sobě spořádán, když si dobře vede v dobrém i zlém. První pak uzpůsobení lidského ducha k dobrému děje se láskou, jež jest prvním vznětem a kořenem všech ostatních vznětů, jak bylo svrchu řečeno. Proto se praví v epištole k Římanům V.: Láska Boží rozlila se v srdcích našich Duchem sv., jež byl nám dán.

Milování naše pak z lásky následuje RADOST, neb každý, kdo miluje, raduje se ze spojení s milovaným: láska pak má stále přítomného Boha, jež miluje, podle onoho I. Jan IV.: Kdo zůstává v lásce, v Bohu zůstává a Bůh v něm. Proto jest radost následkem lásky: POKOJ pak zdokonaluje radost dvojitým způsobem: ZA PRVÉ co do klidu od vnějších vyrušování. Nikdo se nemůže dokonale radovati z milovaného dobra, kdo jest vyrušován z jeho požívání a naopak: kdo má srdce své dokonalé v jednom ztišené, ničím nemůže býti obtěžován, protože vše ostatní nepokládá za nic. Proto se praví v žalmu 118.: Mnohý pokoj těm, kteří milují zákon tvůj a pohoršení jim není, protože nejsou vytrhováni vnějšími věcmi tak, aby nemohli požívatí Boha. ZA DRUHÉ ohledně ukojení těkající touhy. Nemá dokonalou radost z něčeho ten, komu nestačí to, z čeho se raduje. Obojí pak dává POKOJ, abychom totiž nebyli zneklidňováni vnějšími věcmi a aby touhy naše v jednom spočinuly. Proto se klade po lásce a míru Pokoj. Ve zlém pak si duch dobře vede ve dvojitým. Za prvé, aby se duch nerozrušoval hrozcím zlém, což patří TRPĚLIVOSTI. Za druhé, aby nevyšel z míry oddalováním dobra, což jest věc velkodušnosti, neb postrádati dobra má ráz zla, jak se praví v V. knize Ethicorum.

Vzhledem k tomu, co jest vedle člověka, to jest, vzhledem k bližnímu, jest úzpůsobován lidský duch nejprve co do vůle činiti dobré; toho se týká DOBROTA, za druhé k provádění dobrých skutků a to jest věc DOBROTIVOSTI. Za třetí vzhledem k tomu, aby klidně nesl zla od jiných způsobená, k tomu patří TI-CHOST, za čtvrté, k tomu, abychom nejen ve hněvu neškodili bližním, nýbrž ani lstí ani klamem, k čemuž slouží VÍRA ve smyslu VĚRNOSTI, béřeme-li však víru ve smyslu víry, jíž věříme v Boha, tak určuje člověka k tomu, co jest nad ním, aby totiž člověk podrobil Bohu svůj rozum a následkem toho i vše, co má.

K tomu však, co jest pod námi, bývá člověk uzpůsoben nejprve SKROMNOSTÍ vzhledem k vnějším úkonům, jež zachovává míru ve všech slovech i činech, ZDRŽENLIVOSTÍ a ČISTOTOU vzhledem k vnitřní žádostivosti, ať se obojí rozlišuje tak, že čistota zdržuje člověka od nedovolených, zdrženlivost pak od dovolených nebo tak, že zdrženlivý sice trpí žádostivostí, ale nepovoluje jim, čistý pak ani jim nevyhovuje ani je netrpí. SV. TOMÁŠ AQ. Summa 1. II. q. LXX. a. 3.

SVATÝ JAN NEPOMUCKÝ NA PODKARPATSKÉ RUSI

Květen, zasvěcený Přesvaté Panně, dává ze svých svátečních dnů jeden našemu světcí sv. Janu Nepomuckému, jehož dvou-
stého výročí svatořečení letos vzpomínáme. Podivuhodný svatý! Povznesen k vysokým hodnostem duchovním, zanícen pro pravdy svaté víry, generální vikář Jan z Pomuka padá roku 1393 za oběť krutému hněvu popudlivého, nespravedlivého a náladového krále Václava IV, který je vůbec v našich dějinách svou veskrze nekrálovskou povahou zjevem mimořádným. Nepomuk jest na smrt zmučen a utopen ve Vltavě takřka v předvečer krvavých bouří husitských. A ještě než v plné síle propuká husitská revoluce, jest Jan Nepomucký v naší vlasti uctíván jako mučedník Boží a dávno, velmi dlouho před rokem 1729 pokládán za skutečného svatého. Než omyly Hájkovy kroniky a samovolné doplnění legend o sv. Janu Nepomuckém vlasteneckým jesuitou Balbínem, jemuž šlo o očištění našeho národa, prezíraného a zneuznávaného cizinou, a o proslavení pohaněného českého jména postavou nového, vynikajícího světce, mělo skýtatí nepřátelům v letech nedávno minulých, vyznačujících

se přímo ďábelským odporem ke katolicismu, důvody k upření svatozáře svatému Janu, ba dokonce ku popření jeho existence. Ač všechny omyly jsou již dnes dějepisci plně vysvětleny a opraveny, není toho namnoze dbáno z příčin, jež jsou nasnadě. Důkaz, jak t. zv. pokrok rád setrvává v bludech a kráčí nazpět . . .

Avšak v potupných řečech a rouhání svých krajanů sv. Jan Nepomucký utopen nebyl. Jeho úcta pronikla už před staletími daleko za hranice českých zemí a zde vydávala svědectví o vysoké naší národní kultuře. Jako za našich časů kulturní svět zápolí o Nobelovu cenu, tak jednotlivci vzdělaných národů dob náboženské horlivosti a vroucnosti předstihovali se v dosažení palmy mučednické. V mučedníku sv. Janu Nepomuckém opět spatřovala cizina, bez toho k nám málo důvěřivá, velikost našeho národa. Dnes můžeme se z rozšíření úcty svatojanské poučiti i o stycích československých s ostatním světem. A je to úcta svatojanská, která svědčí o dávných vlivech československých i na Podkarpatské Rusi, zemi sice geograficky blízké a jazykově dost příbuzné, ale povždy zanedbávané, opomíjené, a možno říci, až do jejího přičlenění k svazku československé republiky, blíže neznámé.

V rukopisném kancionálu z Podkarpatské Rusi, který pochází někdy z první poloviny 18. stol. a je dnes majetkem university moskevské, nalézá se též jedna píseň k sv. Janu Nepomuckému. Na vzácnou tuto památku po první u nás upozorňuje v nedávno vydaném Bidlově sborníku bratislavský gymn. profesor dr. Fr. Tichý, jenž měl možnost do rukopisu nahlédnouti a blíže se s ním seznámiti. Text jedinečné této písně, do latinky přepsané, zní:

Pěseň novu zazpívajme Janu svatomu,
v němž Boh chtel byt kráľom večnym,
každýj ver tomu.
Umel spoved melčati, slovo bože hlasiti,
neprestaval za sve verne orodovati.
Vichvalujte, prospevuajte vseckii krestijane,
se radujte, vydavajte vy chvaly novy.
Nepomucki svatyj Jan, naš ochrance, naš krajan,
slavne v nebe za sve skutky jest korunovan,
že kralovi žadnej volě nechtel činiti,
dal ho kral mučedesneho z mostu zhoditi,
tak v Moldave utopit, chtel ho nejak zahanbit,
že jemu kralovnej spoved ne chtel vydati.
Myslél kral, že posmech zvedel Jana svjateho,
ponevadž zhoditi dal z mostu Prackeho.
Tak ho nič ne zahanbil, Moldavu s nim posvetil,
do nebeskej, do anhelskej slavy sprovadil.

O patrone, svatýj Jane, ty naš krajane,
rač nas vslyšec a vyslyšec,
o nebeski Jane,
s tebou v nebě daj prebyvati!

Tato půvabná svatojanská píseň je ohlasem čilých styků Podkarpatské Rusi s naším státem v době rekatolisační a její vznik spadá, soudě dle obsahu a skladby, právě do chvíl kanonisace sv. Jana Nepomuckého. Zároveň ukazuje na kulturní vyspělost Podkarpatské Rusi v 18. věku a na zbožnou pýchu, s jakou se hlásili tenkrát Slované k svému, Bohem oslavenému příslušníkovi. Pro nás nevděčnický, bohužel, stále v plném znění platí trpký a vyčítavý povzdech Křišťanovy legendy z 10. stol.: „Ach, kdyby národ Franků nebo Lothrinků měl takové svaté, jako my máme ve sv. Václavu a sv. Ludmile — a já doplňuji: a také ve sv. Janu Nepomuckém — jak jinak by je ctil a oslavoval než my nedbalci!“

DR. JAN DRÁBEK.

ZE ŽIVOTA POUSTEVNÍKŮ

Poustevník jeden přišel k otci Poemenovi, i — přivítal ho stařec s radostí. A když se navzájem objali, počal poustevník hovořiti o Písmech svatých a o věcech nebeských. Tu obrátil stařec tvář svou k jinému bratrovi a nedával poustevníkovi odpovědi. Ten pak vida, že s ním nemluví, vyšel smutný a řekl učedníkovi jeho: Zbytečně jsem podnikl cestu tak dalekou a obtížnou, abych přišel k člověku, který nechce se mnou mluvit. Vešel tedy učedník k otci Poemenovi, řekl: K vůli tobě přišel sem tento otec, člověk tak znamenitý a který požívá takové slávy ve svých končinách, a ty s ním nechceš mluvit? Odpovídaje stařec, řekl: Tento člověk k vyšším náleží a mluví věci nebeské; já pak náležím k nižším a sotva dovedu mluvit věci pozemské. Kdyby mi byl něco povídal o vášních mnichových, snad také já byl bych mu odpověděl; jestliže však mluví o věcech nebeských, vyznávám, že jsem v tom nevědomý. Vyšel tedy učedník dí poustevníkovi: Tento náš stařec nechce mluvit o věcech vznešenějších; ale kdyby mu někdo mluvil o vášních, odpoví mu. On pak, dotčen jsa v srdci touto řečí, vešel k starci a řekl: Co mám dělati, otče, neboť

vášně srdce mého panují nade mnou? Tu pohlédl na něj stařec s radostí a řekl mu: Nyní, otče, dobře přicházíš. Otvírám tedy ústa svá a naplňuji je dobrými věcmi tvými. A ta řeč pomohla poustevníkovi, i řekl: Vpravdě dobrá je cesta, kterou se bereš, a správná. A díky čině starci, navrátil se do krajiny své.

*

Když jednou Mazičtí vpadli do pouště Skytské a mnoho otců zabili, otec Poemen s jiným otcem, starším než on, jménem Nub, a s pěti jinými otci uprchnuvše tamodtud, přišli na místo, jež slove Therenuthi; a našli tam chrám nějaký opuštěný a zůstali v něm sedm dní společně, až by poznali, kde by jeden každý z nich měl zůstat v Egyptě. Dí jim tedy otec Nub: Tento týden jeden každý odpočívej sám u sebe a s druhými nemluv. Když pak tak činili, byla v chrámě tom socha nějaké modly. Otec tedy Nub, vstávaje ráno, kamenoval ji, a večer přicházející říkal jí: Zhřešil jsem, odpusť mi. A celý týden činil takto. V sobotu pak, když se vešpolek sešli, dí mu otec Poemen: Cos to chtěl dělati celý týden, že člověk věřící říkal jsi modle: Odpusť mi? Dí mu stařec: To jsem činil k vůli vám. Řekněte mi, zdali tato modla, když jsem ji kamenoval, promluvila nebo se rozhněvala? A opět, když jsem za odpuštění prosil, zdali se honosila nebo vyvyšovala? Jemuž otec Poemen odpověděl: Zajisté nikoli. Tu řekl stařec: Bratři, hle, je nás sedm; chcete-li, abychom zůstávali pospolu, budiž nám tato modla příkladem, aby se nikdo, křivdu utrpě, nehněval; aniž aby se honosil nebo vyvyšoval, když by byl prošen za odpuštění. Pakli tak nechcete, jedenkaždý ať jde, kam chce. Oni pak uvrhnuvše se na zem, odpověděli, že budou tak činiti, a tak zůstali spolu mnoho let s velikou pokorou a trpělivostí. Čtyři hodiny v noci spávali a čtyři říkali žalmy a čtyři pracovali; ve dne pak pracovali až do hodiny šesté, potom až do deváté čtli; a pak si chystali pokrm, sbírajíce některé byliny zemské.

*

Otec Jan říkával: Mnich má býti podobný člověku, sedícímu pod stromem, kterýž vida šelmy rozličné a hady přicházeti k sobě, když by nemohl jim odpírati, vystoupí na strom, aby unikl. Tak také mnich ať sedí ve své chyšce, a vida špatné myšlenky přicházeti na sebe, a když by nemohl jim odpírati, ať modlitbou se utíká k Bohu a bude zachráněn.

*

Učedník otce Besariona, jménem Dulas, kráčel s ním jednoho dne po břehu mořském, i stalo se, že žízňě velice řekl starci: Žízeň mne trápí, otče. Blahoslavený pak Besarion, pomodliv se, poručil mu, aby nabral vody z moře a napil se. Což když učinil a shledal, že voda je velmi sladká, nabral si jí do nádoby, kterou nesl s sebou. Když pak to uzřel otec Besarion, řekl mu: Proč jsi nabral vody do té nádoby, synu? A on řekl: Odpust' mi, otče, bál jsem se, abych zase neměl žízeň. Jemuž stařec řekl: Odpustiž ti Pán, synu, neboť i všude jest Bůh i může tobě poskytnouti sladké vody.

PŘEL. DR. K. VRÁTNÝ.



RŮZNOST VÁŠNÍ

Dosud jsme si všímali zjevu vášně v něm samém, snažili jsme se hlavně objeviti složky, které ji tvoří. Vášně není zjevem poznávací schopnosti, ani vůle, jest číře konem dychtivosti smyslové spojeným s pohnutím tělesným.

To je ovšem jen rozumový obraz, hodně abstraktní zjevu; a chceme proniknouti k psychologii, k duševnímu pochodu vášně. Tu vidíme, že ony základní složky vášně — snaživost smyslná a tělesné rozechvění — nedokreslují dostatečně různé možné podoby vášně. A skutečně co hýbe nitrem, zmítá, ba někdy úplně zvládá, to není jakási všeobecná vášně, nýbrž ta či ona určitá vášně. A vášně právě nám vládnoucí se může velmi lišiti od vášně, která před chvílí držela v zajetí, i od vášně, která nás brzo vytrhne z přílivu vášně této chvíle.

Naše vášnivé stavy jsou tedy různé.

Jak daleko může jíti ona různost. Prostudujme to. To bude, jako bychom přesně stanovovali každou z jedenácti vášní, které jsme v posledním článku jen vyjmenovali. Až si je stručně vyličíme, povíme si něco stručně o jejich vzájemných vztazích, o jejich spojení v našem nitru. Potom si všimneme vztahů vášně a vnímání; tím si povíme, jak se v nás rodí vášně. Na vhodných místech vyvodíme praktické závěry o mravní výchově vášní.

1. JEDENÁCT VÁŠNÍ.

Vzpomeneme-li si, že vášně je hnutí (vědomí) nitra, vábeného dobrem nebo puženého odporem ke zlu podanému poznáváním, tu bude snadno dojíti rozborem různých možných vzhledů řečeného dobra či zla k různým duševním stanoviskám, která vzniknou, a jim odpovídá právě tolik různých vášní.

Jednou se mi nabízí dobro, láká mne: ihned si v něm zalíbím a duše se zmocní LÁSKA k němu.

Je-li na místo dobra neočekávané zlo, duše se rozechvěje a cítí růsti NENÁVIST.

Ale když dobro ve mně vzbudilo rozkochanou zálibu a jeví se přístupné, opravdu mně dosažitelné, má duše se rozvíjí V PŘÁNÍ, V TOUZE, vzpíná se za ním a volá je.

Jestli zlo, které ve mně vzbudilo nenávisť, na mne doléhá svou hrozivostí, odvrhuji je a duše se mi vyhýbá hnutím ODPORU.

Stane-li se lákající dobro mou kořistí, dá duše průchod RADOSTI a spočine ve vlastnictví dobra.

Je-li zlo nevyhnutelné a ubíjí duši, to ji zavalí SMUTKEM.

Láska a její protiklad nenávisť, touha a odpor, radost a smutek tvoří první skupinu vášní, které staří duševědci zvou vášněmi dychtivosti žádostivé.

Avšak předpokládejme, že lákajícího dobra, místo aby bylo lehce dosažitelné, lze velmi nesnadno dosíci, neboť osoby i věci se mi mohou přičítati. Před touto překážkou se, abych tak řekl, zcela mění vzhled vášně.

Záliba lásky v dobru, které se tak hned nedává, se směšuje s otázkou: „Mohu DOUFATI, že onoho dobra dobudu, nebo mám nad ním ZOUFATI?“

Mohu-li doufati a opravdu doufám, jistě najdu vzmach ODVAHY, jíž potřebuji, abych zdolal překážky, které mne od něho odlučují. Jestli však právě naopak překážky rostou a zabraňují mi nabytí předmětu touhy, hned pociťuji BÁZEŇ nebo strach, aby mi nebyl urván.

AKONEČNĚJSOU-LI PŘEKÁŽKY NEPŘEKONATELNÉ, JSEM-LI ZBAVEN DOBRA, KTERÉ JSEM JIŽ MĚL, NEBO JSEM-LI NENAHRADITELNĚ ZKLAMÁN V NABYTÍ, NA KTERÉ JSEM JIŽ SPOLEHAL, TU V TOM ZKLAMÁNÍ A V TOM NEŠTĚSTÍ VYBUCHNE MŮJ HŇEV PROTI UCHVATITELŮM.

Naděje a její opak malomyslnost (zoufalství), odvahy a strach, a hněv, jenž nemá protějšku, tvoří druhou skupinu vášní, které staří nazývají vášněmi dychtivosti náhlivé.

Tak tedy jedenáct vášní tvoří celou soupravu lidské

vášnivosti, citovosti. Každé hnutí nutně zapadá do jednoho či do druhého z těchto rámců, které přirozenost stanovila. Odstíny radosti a smutku, touhy či odporu, přechodné bázně či prchavé naděje, které utvářejí náš vnitřní život a neustále zabarvují naše denní činy; nebo také výbuchy prudkých vášní: tyranská láska, bláznivá radost, nával špatné nálady, uchvácení hněvem, náhlý úděs, ztřeštěný zmatek, skok zanícené odvahy, rozsmutnělé sklesnutí či zlom zoufalství.

VZÁJEMNÉ VZTAHY VÁŠNÍ

Abychom byli mohli určití každou vašeň, museli jsme ji chvíli pozorovati osamocenou a v protívě s jejími sousedkami. Nyní si chceme obnoviti v jednotě skutečného života, co rozbor tak rozkouskoval.

Vášně v nás nežijí sporadicky, tu jedna a tam zase druhá, jakoby odloučeny od sebe, bez vztahů souvislosti či vlivu. Vášně se v našem nitru proplétají a budí jedna druhou. Jak často jsou naše radosti zastíněny smutkem; naše lásky lehce přitahují podezíravou žárlivost; odpor může přijíti za nejsilnější lákavostí; můžeme zoufati po naději a nejhrdější odvaha může přejíti v bázlivou něsmělost.

Je to konečně zcela přirozeno, že naše vášně se tak pojí a proplétají. Vždyť, nemluvě ani o všech zájmech, jimž jsme vystaveni, týž předmět může mnohostí svých vzhledů a celým souborem náhodných okolností, které jej obklopují, buditi jednu za druhou těch pohyblivých a měnících se tvarů vášně.

A přece tento řád vlivu a souvislosti různých vášní není libovolný. Některé obyčejně jdou společně a celé řady se jich velmi často rozvíjejí ve službě nejsilnější vášně.

Jak na příklad si lze představití radost ze zajištěného vlastnění dobra, aniž by si předtím nebyla přála touha a láska?

Jak pochopíme smutek bez nenávisti vůči zlu, které nás tísní nebo které jest příčinou zármutku?

Zdaž právě při milých citech a při radostech v nás nevznikají obavy, abychom nebyli zbaveni jejich sladkosti, a hněvy proti tomu, jenž by se pokoušel nám urvat, co milujeme?

Nemají naše naděje a odvahy podnět v zachování toho, co je naším štěstím?

Hlavně láska má tento úkol buditelky a podněcovatelky všech ostatních vášní. Láskou začíná každé vášnivé hnutí, jí se prodlužuje a jí se končí.

Hledáme štěstí; to je obvyklý běh našeho života, vnitřní vzpruha, která nás neustále oživuje. Ale jak se dostáváme do vleku různých dober, která nás mají učiniti šťastnými a která život podává našim rukám, ne-li zalíbením v jejich poznávané milosti, zkrátka řečeno láskou, která po nich touží a na konec se ukojí tím, že je má? Poněvadž miluje požívané dobro, nenávidíme zlo, které se tlačí na místo něho, a jsme smutni, přemáhá-li nás. A je-li tento předmět našeho zalíbení těžko dosažitelný, doufáme v něj a máme jenom proto odvalu ho dobýti, že jej milujeme. A konečně, vede-li nás všechno k zoufalství, k malomyslnosti, cítíme-li bázeň, že budeme dobra zbaveni, bouříme-li se v záchvatech hněvu proti uchvatitelům, i tehdy to láskou jdeme za dobrem podle toho, jak uniká.¹

Vidíme, že láska je hlavní vášní, vášní, která prokvasuje všemi ostatními. Je středem, z něhož vyzařuje všechno citové hnutí.² „Odstraňte lásku,“ dí Bossuet, „a nebude více vášní; dejte lásku, a tím jste dali vzrůst ostatním vášním.“

Předchozí rozbory by nebyly příliš významné, kdyby neodůvodňovaly důležité závěry o mravní výchově vášní:

Jelikož vášně jsou sdruženy a navzájem se budí, tu by byla chybnou a bezúčelnou výchova, která by u jistého jedince cílila jen za potlačení jediné vášně.

¹ Summa theol. Ia IIae, qu. 23, art. 4.

² tamtéž, qu. 25, art. 2.

Dlužno zaměřiti na citlivost jako na celek, celou ji ohýbati a postupně ji podrobovati směrnicím mravního života.

Může ovšem jedna vášně pro svou převahu požadovati zvláštní pozornost vychovatele: je to vášně lásky, podněcovatelky všech ostatních citových hnutí. Se stanoviska psychologického právě pohoťovost nebo síla lásky urychluje či zesiluje ostatní vášně; a stejně i se stanoviska mravního i jakost předmětu lásky (t. j. toho, k čemu se láska nese) dává ostatním vášním, které rovněž vzbuzuje tento předmět, jejich dobrý či zlý, špatný směr.

H.—D. NOBLE, O. P.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Velikonoce oživily v křesťanské duši vzpomínku na přijatý křest. S Kristem zemřela a byla pohřbena v křestní vodě, aby z ní vyšla k novému životu a jako úd jeho těla žila jeho božským životem. Ale její život je dosud cestou ve stínu víry. Potřebuje vůdce. Proto slíbil Kristus božského Utěšitele Ducha svatého. Dostáváme ho ve svátosti biřmování. Jeho úkolem je pokračovati v díle Kristově. Kristus nám dal život, Duch svatý dokončuje naše nadpřirozené vychování a ujímá se vlády nad naší činností, aby z ní vzešly skutky opravdu spasitelné.

Ve staré církvi se udělovalo biřmování hned po křtu; nato byla mše svatá, při níž přistupovali noví křesťané po prvé ke stolu Páně. Dnes je spolu spojeno přijetí pouze dvou z těchto svátostí, biřmování předchází svaté přijímání.

Celou nauku o svátosti biřmování máme v Novém zákoně a zvláště slova sv. Petra o prvních křesťanských letnicích rozlišují mezi zvláštní milostí křtu, odpuštěním hříchů a mezi darem Ducha svatého, Duchem Božím, Duchem lásky, neboť „láska Boží vylita jest v srdcích našich skrze Ducha svatého, kterýž nám byl dán“. Působení tohoto Ducha lásky

naznačovalo odedávna pomazání svatým olejem. Analogicky jako mazání olejem na tělo působí Duch svatý na duši. Mazání svatým olejem je obřad, mající svůj původ v myšlence svatého Pavla: „Ten pak, jenž nás utvrzuje s vámi ke Kristu a nás POMAZAL, jest Bůh, kterýž také si nás poznamenal a dal závdavek Ducha v srdce naše“

Jiným viditelným znamením, jehož užívají biskupové od dob apoštolských při udělování svátosti biřmování, je skládání rukou. Skutky apoštolské vypravují o Petrovi a Janovi, jak v Samařsku skládali ruce a modlili se nad nově obrácenými a tito obdrželi Ducha svatého.

Tedy skládání rukou s modlitbou, znamení kříže na čele a pomazání svatým křížmem s několika přesnými a výraznými slovy jsou prvky biřmování. Jejich původ sahá do dob apoštolských.

Jako normální doplnění křtu je biřmování s touto svátostí úzce spřízněno. Proto staré knihy liturgické tak jako náš pontifikál uvádějí jeho obřady hned po obřadech křestních. Biskup shromažďuje biřmovance kolem sebe a obrací se k nim se slovy: „Duch svatý sestup na vás a moc Nejvyššího ochraňuj vás od hříchů.“ Jsou to slova samého archanděla Gabriela, jimiž pozdravil Pannu Marii, a co praví, také působí v duši. Od toho okamžiku, kdy biskup vztáhl ruce nad biřmovance, nesmí se nikdo z nich vzdáliti. Zástupce Boží ujišťuje biřmovance jako kdysi archanděl Marii Pannu, že také na ně sestoupí Duch svatý, jenž už na počátku světa se vznášel nad vodami, aby je zúrodnil svou posvěcující silou, a že moc Nejvyššího je zastíní jako svatou Pannu, aby vykonala v duši dílo spásy. Jeho slova dávají obřadu skládání rukou pravý význam. „Všemohoucí věčný Bože, jenž jsi ráčil obroditi tyto své služebníky z vody a Ducha svatého a jenž jsi jim dal odpuštění všech hříchů, sešli na ně s jeho sedmi dary svého Ducha svatého Utěšitele s nebe, Ducha moudrosti a rozumu, Ducha rady a síly, Ducha umění a pobožnosti, naplň je Duchem své bázně a označ je znamením kříže Kristova mi-

lostivě pro život věčný. " Jako bychom slyšeli ozvěnu modlitby apoštolů za jejich novokřtěnce. Modlitba v podstatě stejná jako v dávných dobách prosí Boha za seslání slíbeného Utěšitele. A biskup hned nato potvrzuje jménem Božím tuto svou poslední prosbu, když klade ruku na jeho hlavu a čině mu křížem kříž na čele před církví praví bířmovanci: „Znamenám tě znamením kříže a posiluji tě křížem spásy. Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého.“ A dotýkaje se lehce bířmovancovy tváře dodává: „Pax tecum.“ Jsou to známá slova při políbení pokoje při mši svaté. Dávají nám smysl tohoto doteku, jenž bývá méně správně vykládán jako políček, co zatím se jedná o pouhé znamení duchovního přijetí bířmovaných za dítky. Znamení kříže se svatým křížem dalo této svátosti její původní latinské jméno CONSIGNATIO. Teprve později nazvána výrazněji CONFIRMATIO, kteréžto slovo vystihuje oba tradiční obřady při udělování této svátosti, i skládání rukou i označení svatým křížem.

Bířmování uděluje dar Ducha svatého, sílu k boji proti nepřítelům spásy, aby život křesťana na zemi byl bezúhonným a ctnostným, aby byl vždycky orientován k životu věčnému. Po křtu, jenž nás zrodil k novému životu, má nás bířmování v tomto životě upevniti. Bířmování zajišťuje křesťanu přítomnost, přebývání Ducha svatého v jeho duši, jak za to výslovně prosí církev svatá v závěrečné modlitbě při udělování této svátosti. Duch svatý se ujímá vedení našeho duchovního života a pomáhá nám dobře jednati, ba sám jedná a hýbá námi, jsme-li jen dosti poddajní a učeliví. Tak je bířmování opravdu dovršením křtu, pečetí, jež utvrzuje člověka, kterého obnovila milost křestní, je opravdovým posílením, dávajíc pokřtěnému člověku moc odporovati zlému a vyznávatí neohroženě víru, býti opravdu plným křesťanem.

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

PRACOVNA

BRATRSKÁ SLUŽBA

Sv. Pavel napomíná věřící, aby se vzájemně napomínali, a to tím horlivěji, čím více se blíží Pán. Není pochyby o tom, že hodina Páně jest blízko. Svět se sám odděluje již předem na pravici a levici, čert je mu dnes jen pro kašpary na mikulášské zábavě. Není nic dosti svatě a čistě pro oči a ruce zemdlené peklem. Agonie se blíží.

Brzo snad dozní poslední *Ite Missa est* poslední mše svatě. A proto tím horlivěji se vzájemně povzbuzujeme, čím více se blíží den Páně, den strašný a hrozný. Každý svými schopnostmi, svým darem, jenž mu byl dán k hospodaření. Aspoň věrní se musí semknouti kolem kříže Ježíšova a posilňovati se a povzbuzovati se ve svých bojích a slabostech. Nebudme si odcizenými bratry. Vězte, že ještě maličko jest nám bojovati, že však bude ten boj čím dál tím těžší, a proto bude dobré, když budeme moci jeden o druhého se opřít, když bratr bratra upozorní na bloudící střely ve dne, na nástrahy v temnoty a na ďábelství polední . . .

BRAITO.

VLÍDNOST

Ježíš byl vtělenou vlídností. Vlídnost svítla z jeho krásných očí, plynula z jeho čistých rtů, vyznívala z jeho hlasu, usmívala se z jeho lící, jevila se ve všem jeho chování. S dítkami právě tak jako s hříšníky jednal vlídně. Vlídny zůstal božský náš Spasitel i v nejbolestnějších chvílích. Na hoře Olivetské vlídně napomíná lhotejné apoštoly, vlídnost vane z každého jeho slova při poslední večeři, vlídně zní jeho „příteli!“ k líbajícimu ho Jidášovi, vlídně pohlíží na zrádného Petra, vlídně odpovídá Pilátovi. — Zjev aristokrata.

Býti vlídným není tak snadno, jak by se na první pohled zdálo. Býti vlídným neznamená usmívati se a laskavě mluvit s osobami nám milými a příjemnými a v okolnostech blahých, ale znamená chovati se tiše,

mírně, laskavě vždy a všude a stále; zvláště pak v takových okolnostech, které nám jsou protivny, buď proto, že neodpovídají našim náladám, naší letoře, buď proto, že nás pokořují vyzývající naši obranu a náš vzdor.

Kdo je vlídným jen tehdy, kdy je v jeho nitru jakási neurčitá sentimentální spokojenost a cukrová sladkost, a jen k těm, kdož se této sentimentalitě vlichocují, ten nemá ctnosti vlídnosti. Ač naše doba a její odchovanci vystupují s úsměvem na tváři, se sladkým slovem na rtech, přece nebylo od staletí tak málo na světě vlídnosti, jako dnes, protože něžná květinka vlídnosti nemůže kvésti, kde není zavlažována rosou pokory a oteplována slunkem lásky.

Vlídnost je mužnou, stálou, všestrannou. Vlídnost, zapomínajíc na sebe, blaží bližního, oslazuje mu hořkosti, ulehčuje kříže, ne-li skutečnou pomocí, tož aspoň slovem a úsměvem. To jest kouzlo vlídnosti, že svou nepatrností, prostotou, upřímností a nezištností, svou vnímavostí bolů bližního, svou snahou oblažiti přítele nepřítel, svým upřímným soucitkem získává si a ovládá srdce všech.

Vlídnost je vládkyní světa. „Blahoslaveni tiší neboť oni zemí vládnouti budou.“ Vlídnost je skaliskem, o které se rozbíjejí a tichnou rozbouřené vlny zlosti. Vlídnost je branou, kterou do světa vchází láska. Vlídnost ráda a hned odpouští. Vlídnost je trůnem Ducha svatého, jenž řekl: „Na koho popatřím, ne-li na tichého a pokojného?“

P. HUDEČEK, C. SS. R. V ŘÍMĚ.

MOC PANNY MARIE

Nechť jsem v radosti neb v zármutku, budiž, Pane, pozdraveno, tvé svaté jméno. Nechť jsem v úzkosti neb v míru, budiž, Pane, pozdraveno tvé svaté jméno! . . . Uslyšela jsem hlas, který mi pravil: Odevzdanost, odevzdanost! Pane, dej mi trpělivost tím či oním způsobem, nemohu již dále. A slyšela jsem hlas, jenž mi děl: Ten, jenž je pánem bolesti, je pánem i trpělivosti.

Při těchto slovech zdálo se mi, že jsem mimo sebe, a tak jsem již nemyslela na svou bolest a na svou únavu.

A pak se mi zdálo, že vidím před sebou průvod dětí. Maria kráčela napřed v čele a před ní se pohybovalo množství hvězd podobných kmitajícím pochodním. Viděla jsem, jak právě vcházela do velmi pusté zahrady, jejíž stromy byly zcela uschlé, až na některé. Byl to skoro les, ale takový, jako uschlý.

Maria vstoupila do lesa. Právě padl strom. Byl zelený a Maria jej zachytila do rukou a odnesla, zatím co ji provázely nebeské zpěvy. Země i tráva, po nichž kráčela, se znovu zazelenaly a již jejím stínem byly svaženy.

Zdálo se mi, že hory ji pozdravovaly na její cestě, že vody podle jejích cest se rozhojnily a že prameny, které ji shlédly, tryskaly mohutněji, poskakovaly ve vlnách, jež hučely. Její stín rozveselil zemi, jež se zazelenala tam, kudy ona kráčela. Nepřítel prchal před ní, jako prchá před Bohem. Maria se vrátila na své místo, zároveň se svým průvodem a s hvězdami, jež ji doprovázely.

Hvězdy znamenaly lásku Boží, jež vždy kráčí před Marií. A tuto lásku Maria objímá, když nám ji dává, protože patříme Marii a Maria patří Bohu a Bůh jí patří. Vše se chvěje před ní, avšak nejen před ní, nýbrž též láskou, jíž ji Bůh miluje.

SESTRA MARIE OD JEŽÍŠE UKŘIŽOVANÉHO.

BLÁŽENÍ MILOSRDNÍ!

Buď milosrdný a dostane se téhož i tobě. Máš mnoho a přece mnohem více ještě potřebuješ. Oplýváš věcmi časnými, ale potřebuješ statků věčných. Slyšíš žebráka. Vzpomeň si, že ty sám jsi žebrákem Božím! Žádá něco od tebe, ale ty sám též prosíš. To pak, co ty učiníš se svým prosebníkem, to učiní i Bůh s prosebníkem svým. Jsi bohatvším, a přece tak ubohý, proto naplň ubohého ze své plnosti, aby z plnosti Boží byla naplněna ubohost tvá!

SV. AUGUSTIN, SERMO LIII

ĎÁBELSTVO POLEDNÍ

Žalm mluví o daemonium meridianum. Exegese o tom učeně vykládá, že je to špatně přeloženo. Rozhodně ale je to velmi dobře vyloženo tak, jak to staří otcové vykládali: Poustevníci osmahlí deštěm a sluncem, přesyceni slzami, jejichž oči se již otvírali k východu, děsili se ďábelstva poledního: daemonium meridianum. Poznali, že jsou strašná pokušení a krvavé boje, právě když život lidský vyvrcholuje. V tomto okamžiku kleslo mnoho oněch cedrů libanských. Zdálo se jim, že pevně stojí, sahali korunou svých dobrých skutků, svého snažení až do nebe a pojednou je víchr, polední ďábelstvo, vytrhl s kořeny. Neměli se již na pozoru, nebděli a zle se jim to vymstilo. Neb: Zde nejsme nikdy zcela jisti, stále číhá na nás nástraha, žádné místo, žádný věk a čas nedává záruku bezhříšnosti, předtím, než oblečeme neporušitelnost v slávě Boží. Čím více stárneme v poddanství Božím, tím větší pokorou je třeba nám se vyzbrojiti.

BRAITO.

KNĚZ

Věřící bývají k nám kněžím občas velmi přísní. Posuzují každou skvrnu, neúprosně po nás žádají to, k čemu by se sami nikdy neodhodlali, a čím jsou méně schopni kněžských obětí, tím více je žádají od nás. Někteří kněží prosí věřící o soucit s padlými, nešťastnými bratry, jiní zase schvalují přísnost věřících a praví s nimi: Lid má právo na hodné kněze. Čím je vlastně kněz? Rozdavačem a prostředníkem milostí, je zástupcem Ježíše Krista jako kněze, čili jest jeho služebník, neboli minister. Jeho údělem jest svatý podíl, jak někteří chtěli odvozovati latinské slovo sacer dos s malou gramatickou chybou. Jiní zase sacerdos to jest sacra dans, to jest dávající svaté věci. Tedy knězovou povinností a úkolem je dávat svaté věci, jež Ježíš Kristus uložil smrtí svou v církvi. Je tedy kněz posvěcovatel, působí posvěcení druhých vlastním úkonem, jehož podstatná účinnost jest nezávislá na jeho svatosti neb hříšnosti. I kněz vyobcovaný a suspendovaný kacír a rouhač a vyvrhel stále platně pro-

měňuje chléb v Tělo Páně a víno v jeho krev. Proto to, k čemu jsme lidu dáni, abychom totiž mu přisluhovali milostmi a svátostmi a žehnáním, abychom přednášeli prosby věřících Bohu, jest neodvislé od naší osobní svatosti neb hříšnosti.

To by si měli uvědomiti ti věční kritikové kněží. Co od nás chcete? Chcete od nás milost Boží nebo spíše něco osobního, třebaže též působením nadpřirozeným v duši rozlitého? Tak se kolikrátě zdá, jako byste si málo uvědomovali, že my kněží sami ze sebe ničeho nejsme, že to jen zastupujeme Ježíše Krista. To, co nás kněze dělá kněžími, jest právě prostřednictví. To v první řadě od nás hledejte. Nehledejte u kněze nejprve jeho osobní vlastnosti, jeho zdvořilost, úslužnost, jeho vzdělanost, schopnost jednat s lidmi. A kde najdete nedostatek v tomto ohledu, myslíte si především, že ty jeho ruce při proměňování jsou ruce Ježíše Krista, že ta ústa vyslovující odpuštění jsou Ježíšovými ústy. Bude se vám pak lehčeji zpovídati i knězi vám nesympatickému, nebudete pak pobíhati po městech a hledati „svaté zpovědníky“, jak se dnes mezi mnohými dušičkami říká.

Dále má hlásati kněz posvátné pravdy. Poukazuje se tolikrátě, jak je ten jeho život v rozporu občas s tím, co hlásá. Takové námitky prozrazují naivnost a řekl bych omezenost. Kdyby četník kradl, oťrese to vědomím, že krást je podle zákonů nedovolené? Což ten kněz, který jinak snad žije a jinak káže, si ony pravdy vymyslí? Ponechte ho soudu Božímu a myslíte si, jak asi sám se před sebou stydí, když si uvědomí svůj nemožný stav. Je to smutné, že se nevidí ty statisíce kněží obětavých, zbožných, čistých, ty legie kněží, kteří se opravdu sedřeli pro Krista a pro nesmrtelné duše, a že se poukazuje věčně na těch několik případů, jež se ostatně ještě zvětší. Jeden čas jsem se zabýval tím sportem zjišťovat klepy a řeči o spolubratrech. Šel jsem totiž za thesí, že o knězi se hned všemu věří. A z deseti případů, jež mi byly s rozhořčením vykládány, jsem zjistil, opravdu sám zjistil, že ty případy jsou vyhlány, že pocházejí z ne-

správného výkladu slova neb činu. Odpornou je také závist, s jakou se mnozí i tak zvaní pobožní dívají každému knězi do talíře. Podle těch různých horlivců by snad kněz nesměl ani nejpotřebnějšího si dopřátí, dokonalým knězem by se však stal tehdy, kdyby jim všechno dal. Krást na panském a na farském je skoro ctností neb aspoň nemá do ní daleko. Vím, sešypete se na mne a každý mi budete vykládati své případy. Ale, ponechme ty případy církevním soudům, víte-li o pohoršení, ví o nich jistě dříve církevní úřady, a když hned nezakročí, mají své důvody a těmi důvody je právě vaše spása, aby vyříznutím vředu nezanítlo se snad ještě okolí rány.

Ovšem, protože kněz rozdává svaté věci a hlásá pravdy z úcty k nim a pro blízkost k nim a pro příklad těm, jimž přísluhuje, jest žádoucí, aby kněz byl osobně přetvořen svatostí, kterou zprostředkuje. A tu je právě požadavek kněžstva k laikům, aby proto kněze ponechali jeho posvátným úkonům, aby jej nerozptylovali pracemi, jež mohou a mají sami vykonati.

Konečně, chcete-li nás míti lepšími a nejste-li s námi dosti spokojeni, máte jednu zbraň a jednu pomoc, tu totiž, abyste se modlili za chybní. Pichlavými posměšky, jízlivými posudky a odsudky nikoho ne napravíte. Kolik vás si již vzpomnělo modliti se také za kněze. Svátí pochopili tuto nutnost vděčnosti, tuto potřebu bratrské pomoci těm, kteří mají býti solí země. Dojalo mne nesmírně, když jsem četl nad chorem sester karmelitek v Lisieux: Celou věčnost chci se modliti za kněze . . . Kolik chviliek naproti tomu věnovali jste nám vy, kteří našima rukama stali jste se dítkami Božími, kolikráte jste se za náš pomodlili vy, kterým jsme vrátili nevinnost, tolikrát a tolikrát? Kolikráte modlíte se za kněze chybní, které posuzujete? Kolikráte pomodlili jste se již za kněze, který se vám zcela odevzdal. Viděl jsem jednou sestupovati kněze sedřeného, unaveného, který jen s napětím posledních sil dokončil kázání, aby zase spěchal k jiné službě lásky a který za pár

dni této nelidské práce musil být odvezen na léčení, protože dobrovolně jít nechťel. Napadlo mi, kolik z těch, kteří přece musí viděti, že kněz sotva stojí únavou, se pomodlilo z vděčnosti neb k vyprošení sil pro něho a kolik jich ještě snad kritisovalo ono kázání!

Jak je bolestné na Dušičky zastavit se u kněžských hrobů. Nemyslím ani těch kněží, kteří již dávno zemřeli a jež již nikdo z přítomných neznal, ač i ti by si zasloužili nějaké vzpomínky. Ale, navrší hrob nad kaplanem, který si cestou do škol v zimě a v létě zkazil zdraví, neb pochovají faráře, který celý život dal svým osadníkům. Pochovají ho a ten rov jeho zpustne, zapadne a ten, jenž denně při mši svaté vzpomínal na své stádečko, jest pochován v srdcích svých ještě hlouběji než ve svém hrobě.

Považoval jsem toto za nutné říci našim čtenářům, protože od správného poměru ke knězi závisí ve velké míře postup ve vnitřním životě. BRAITO:

PŘÍTOMNOST BOŽÍ

Jdeme k Bohu. Čas plyne. Zaměstnání rozptylují. A přijdou chvíle, kdy duše zakouší zlo vně a změť náklonností uvnitř. Necítí, není si vědoma přítomnosti Boží. To „Otče náš, jenž jsi na nebesích“ rozplývá se v matná slova. Vtom padne jiskra do vyprahlé duše. Zasvitne. Pocit blízkosti Boží, mír Všudypřítomného naplní srdce. Myslí kmitnou slova: „V Něm žijeme, hýbáme se a jsme.“ Duše se koupe na výsluní lásky Boží. Na takové okamžiky se nezapomíná.

Bůh je mi přítomen. Očima fantázie vidím neskonanou Krásu a Dobrotu sklánět se k mé ubohé duši. Hovořím s Ním: „Otče náš . . . buď vůle tvá, chléb náš vezdejší — Sebe dej nám dnes a stále . . . nahraď mé slabé lidské „já“ silou své milosti, ať zůstávám a pracuji v Tobě, pro Tebe.“

Duše, jež navyká své schopnosti stále vzpomínce na přítomnost Boží, zakoření jeho milostí brzo v Bohu. Dojde klidu pro své práce. Její práce stane se ustavičnou modlitbou, svatou bohoslužbou. V každém

díle zahlédne, co k ní volá: Vzhůru srdce. Blaze jí, když v pokoji odpoví: Máme je u Boha. KUBA.

KŘÍŽ

Visí v příbytku. Je na předním místě. Mezi ostatním první padne v oko. Řekne mi po každé něco smyslový vjem pohledu na kříž? Ci dívám se naň jako na jinou okrasu bytu třeba i uměleckou?

„Stat Crux, dum volvitur orbis.“ Stojí kříž, zatím co se točí svět. Co to dojmů přeletí hlavou, kolik radostných chvil, co úzkostí a šedých minut a bolestí zakusí duše. Dobré i zlé, povznášející i ponižující se střídá. Se stěny však na mne hledí s kříže vždy týž, jenž je „včera, dnes i na věky“. Hlásá lásku Boží. Ukazuje cenu duše. Táhne mne k sobě, k patě kříže; v radosti připomenout si slova: „Kdo chce jít za mnou, zapři sebe sám, vezmi svůj kříž . . .“, a když kříž ten příliš snad doléhá, vzpřímit se jeho příkladem na cestě na Kalvarii.

Tak stane se mi kříž nutným, abych přes den a stále doplňoval a živil sílu upřítomnění v Boha, stane se mi školou, jež mne udrží ve chvílkách vyprahlosti. Pohledy na kříž budou střelnou modlitbou prosby, díků a chvály. Světnice bez kříže bude mi prázdnou; pobyt v ní bude pro mne spojen s obavou, že strop na mne spadne. Buď pozdraven, svatý Kříži! KUBA.



OTTO COHAUSZ S. J.: DIE FROMMIGKEIT JESU CHRISTI. (8^o, 320 str., brož. Mk. 4'50, v plát. 5'50.) Schulbrüder, Kirnach-Villingen, Baden. Ve zbožnosti Kristově nacházíme rozřešení všech životních otázek. Proto tato kniha bude výbornou příručkou pro všechny toužící po pravé zbožnosti, hlavně však pro duchovní vůdce a kazatele. —

DR. EMMANUEL MOSSONG O. S. B.: GEBET UND OPFER FÜR DIE PRIESTER. (8^o, 120 str. brož. 1'50 Mk, v plát. 2'50.) Nakl. totéž. — Nejlepší odměnou, již věřící může dát svému duchovnímu vůdci, knězi — jest zbožná modlitba. V této knize se dovíte, proč a jak se máte za své kněze modlití. Vy-modlete si hodně kněží ke cti a chvále Boží a ke spáse duší! —

BENEDIKTINERINNEN VON DER EWIGEN ANBETUNG IN BONN-EUDENICH: FREUDENFLÄMMCHEN. (8^o, 218 str., brož. Mk 2'50, v plát. 3'—.) Nakl. totéž. 3. vyd. — Vděčné duch. dcery nám podávají podivuhodný životopis své převorky M. Marie Rita Schener, jejíž svatý život prozrazuje velká prostota, radost, mír, láska k P. Marii a hlavně láska ke kříži Kristovu. Kéž plamének svatosti zazáří v duši všech, kteří budou tuto knihu čísti. Ať je jich hodně.

MÜTTER AGNES VON JESUS: DIE LETZTEN WORTE EINER HEILIGEN. (9'5 × 15'5 cm, 234 str., brož. Mk 3'—, v plát. 3'75.) Nakl. totéž. — Kdo chce mítí „dějiny duše“ sv. Terezie Ježíškovy doplněny, sáhne po této knize, jež obsahuje část deníku psaného její starší sestrou od května do září 1897. Tato krásně vypravená knížka každému mnoho poví o duchu sv. Terezie, a čemu se má od ní učit. —

DIE HL. THERESIA VOM KINDE JESU: GESCHICHTE EINER SEELE. Gekürzte Taschenausgabe. (11 × 17 cm, 286 str., v plát. Mk 3'25.) Nakl. totéž. — Myslím, že je zbytečno doporučovati tuto světoznámou knihu. Tímto vydáním se stane všem milá kniha „Vadę mecum“ a breviřem ctitelů sv. Terezie. Děkuji nakladatelství Škol. bratří, „Dějiny duše“ takovým způsobem vydalo. —

ROBERTUS A S. TERESIA O. C. D.: DIE NACHTIGALL GOTTES. Z ital. přel. dr. J. Tress. (8^o, 88 str., brož. Mk 1'50, v plát. 2'50.) Theresienverlag, Kirnach-Villingen, Baden. Sv. Terezie Ježíškova milovala přírodu a v této knize se dovídáme, jak každý tvor byl jí stupínkem k Bohu. Terezie viděla v celém světě zázračnou harfu, na níž jen láska dovede hráti. Podtitul knihy je výstižný: „Theresie v. Jesuskind und das Buch der Natur.“ —

EINE KARMELETIN DES KLOSTERS DER HL. MARIA MAGD. VON PAZZIS IN FLORENZ: DIE HL. THERESIA VOM JESUSKINDE UND VOM HL. ANTLITZ. Deutsche Ausgabe von dr. J. Tress. (8^o, 217 str., brož. 2'80, v. 3'80.) Nakl. totéž. Tuto knihu nutno zařaditi mezi nejlepší životopisy sv. Terezie. Je to literární umělecké dílo, plné něžné oddanosti

k svaté spolusestře a mystiky v jejím duchu. Je to dílo klasické. Každému co nejrudečněji doporučuji.

JOS. HRONEK: PAPĚŽ PÍUS XI. (160, str. 64, 5 obr., 5·50 Kč.)
Knihkup. Franci, Praha I., Melantrichova 536. — Každé dítě
zná a miluje svého otce; proto každý katolík musí znáti a
milovati svého Otce Pia XI. Tomu vás naučí tato knížka. —

GUILLELMUS SCHLOSSINGER O. P.: MEDITATIONES
DE SANCTIS ORDINIBUS. (80, str. 234, Lit 5.—) M. Marietti,
Taurini 1929. — Toto je první kniha, která liturgicky přípra-
vuje bohoslovce na největší liturgický úkon. Návod k exerci-
ciím před tonsurou a všemi nižšími i vyššími svěceními podle
„Pontificale Romanum“. Odhaluje před očima bohoslovců obsah
a život obsažený ve svatých obřadech, aby se naučili milovat
svůj vznešený stav. P. Schlös., jenž jest již více než 10 let du-
chovním vůdcem dominikánských bohoslovců v Olomouci, po-
dává nám v této knize zkušenosti, které načerpal připravuje své
svěření na kněžství. Z této knihy salá láska k bohoslovcům,
ale též kněží, kteří již po léta svůj úřad zastávají, s radostí sáhnou
po těchto rozjímáních, aby svého ducha osvěžili prvotním na-
dšením. Protože kniha jest psána latinsky, bude jistě s radostí
uvítána ve všech seminářích a řeholních noviciátech. Hlaste se
o ni v naší redakci. Dostanete ji za 9.— Kč včetně porta.

P. HUGOLANG O. S. B.: DER MYSTISCHE LEIB CHRISTI.
(80, 32 str., 9 měditisků, Mk 1·25.) „Ars sacra“, Müller, Mün-
chen 23. — Ne suché pojednávání o historii církve a papežství,
nýbrž živý a uchvacující resultát theologie a víry. Ve třech ka-
pitolách: „Tělo“ — „Údy“ — „Síla“ rozřešen problém církve
„tak, jak po něm touží dnešní“ lidstvo. Vřele doporučuji všem
opravdově toužícím po jednotě v Kristu. —

Mc DOUGALL'S EDUCACIONAL COMPANY, LTD.
London: 8 Farringdon Avenue, E. C. 4. STUDY READING
by I. Methven, 160 str. Autorovi se zželelo ubohých dětí, které
čtou různé knihy, aniž jim rozumějí, aniž dovedou nahlédnouti
do hlubin jejich skryté krásy. Proto uspořádal tuto knihu, která
má anglické děti učit intensivnímu myšlení. Je to soubor vybra-
ných článků a básní a na konci je slovník těžších výrazů, na-
hrazených jinými výrazy chápavosti dětské přístupnými. —

Tamtéž: GATEWAYS TO ENGLISH by Gordon Browne,
Book 2. 56—56 str. Obě knížečky jsou sbírkou pohádek, po-
vídek, básniček a říkánek s pestrými obrázky. Mají za účel
vésti děti k pochopení angličtiny. —

Tamtéž: THE MARCH OF HISTORY (The End of the 17th
Century to 1832.) Book V., 156 str. By W. H. Mc HAFFIE.
Kdo chce poznati historii anglických krajů — zvláště s hlediska
sociálního a průmyslového — s povděkem přijme tuto knihu.
Omezuje se jen na historii od konce 17. stol. do začátku 19. stol.,
ale zato je tím důkladnější. Je vyzdobena četnými ilustracemi
a dřevoryty. —

ČESKÉ JUBILEJNÍ OBRÁZKY K PRVNÍMU SV. PŘÍJ-
MÁNÍ. Vydal Gustav Franci v Praze trojí velikosti: 29×19,

19×13, 11×7. Cena: Kč 1.—, —'50, —'20. Provedení v barvách je vzorné. Originály F. B. Dóbka: „Sv. Václav přijímá ponejprv Tělo Páně“ a „Sv. Jan Nep. podává Tělo Páně královně“. Tento krásný podnik doporučujeme duchovenstvu. —

L. F. LABOISE: LES DÉVOTIONS LITURGIQUES SPÉCIALES DES PAROISSES. Aubanel Fils Ainé, editeur, Avignon, Place des Etudes 15. (8^o, 120 str., Fr. 6'60.) Touto knížkou chce liturgické hnutí proniknout do nejšířších vrstev, proto obsahuje stručný výklad liturgie ve farních osadách. Tato studie jedná o posvátných místech ve farnosti, o významu místních sv. patronů a o významu liturgie pro praktický život. Bylo by už na čase, aby též u nás na venkově i ve městech(!) se liturgický život probudil. — Doporučuji.

BARTMANN, JESÚS CHRISTUS. 2. vyd. Paderborn 1929, Bonifaciusdruckerei. 654 str. váz. 11.— Mk. Známy dogmatik B. prochází se čtenářem celý život Ježíše Krista. Prochází ho jako dogmatik a řekl bych jako kazatel, ovšem k duši otevřeně. Z každého kroku Spasitelova dovede zvednouti nějaký květ pro život. Co říci lepšího o knize, než že patří k nejlepším líčením života a díla Ježíše Krista, protože zůstává věren knihám nejlepším, to jest Písmu, a tradicím v Otcích. Hodí se pro laiky velmi dobře. S. B.

GREEN JULIEN: LÉVIATHAN. (Plon, Paris, 1929, 340) Vydatelství přímo prohlašuje, že autor nechce psát tak zvaný katolický román. Toto prohlášení má v případě zvláštní smysl, protože Green jest spisovatel pesimistický. Jeho román Adrienne Mesurat jest trýzní, má-li býti dočten. Nikde jiskřička naděje. Také tento román jde touž cestou. Je to román temných sil, jež se zovou nefilosoficky vášně. Přímo vás kniha zaplavuje jakýmsi fatalismem neštěstí. Nám kniha ukazuje zřetelně příšernost hříchu, jeho následků, jeho drtivé síly. Kniha jest rozkošnickým vychutnáváním melancholie a násilí. B.

VERNER VON HEIDENSTAM: POUT SV. BRIGITY. (Kuncčř Ladislav, Praha II. Voršilská 3.) Kuncčř vykonal záslužný skutek; že vydal znovu tuto silnou a dobrou knihu. Četl jsem prvé vydání u Otty a rušily mne: tam překladové a věcné kazy. Tady je kniha dobře přeložena. Heidenstam provází vás cestou sv. Brigity, královny švédské, cestou odřikání, bolesti, vášního spalování celé bytosti Bohem. Krásně vystihl Heidenstam, třebaže snad s tím plně nesouhlasí, vůdčí myšlenku svěťice. Necht všechno zhyne, necht všechno se ztratí; jen když Boží království se zrodí v našich srdcích. Pout svěťice Evropou do svatého Říma a do Svaté země jest líčena historicky věrně. Doba, zvyky, hrady a rytířstvo a duchovenstvo jsou živě vystiženy. Tuhle knihu by si měl opravdu každý přečísti. Braitó.

KADMI-KOHEH: NOMADES (Alcan, Paris, 1929, str. 221, cena 12 Frs.) Kniha jest novým pokusem o psychologii židovského národa. Kniha je psaná Židem, Židem však, který nemá v nenávisti křesťanství. Snaží se osvětliti chyby Židů, jejich vlastnosti, jež odvozuje z jejich stěhovavého původu, jejich mate-

rialismus odvozuje od retribučního ducha v mojišském zákonodárství, ale právě proto se snažil Ježíš Kristus, aby Židy, jimž mnoho bylo s počátku odpuštěno pro tvrdost srdce, jak výslovně praví Kristus, pozvedl výše, k synovské, čisté lásce Boží a bližních. Proto závěr knihy měl by tak znít, že celý rozpor mezi židovstvem a ostatním světem je ten, že ostatní národy dale se proniknouti pozvedajícím a očišťujícím duchem Kristovým, což Židé neučinili, a proto je takový rozdíl mentality mezi nimi a námi. Jinak je kniha pokusem velmi zajímavým zmenšiti nenávisť proti Židům cestou zdůvodnění psychologických růzností, jež nás dělí.

Braitó.

PAPINI: GLI OPERAI DELLA VIGNA (Valecchi, Firenze, 1929, str. 370, cena 25 lir.) Milovat svaté. Základní myšlenka studií Papiniho o různých světcích. Papinimu se protiví dítati se na světce. Učí je milovati. Proto ukazuje na jejich srdce, na jejich život, ukazuje, jak světců potřebujeme jako vůdců a vzorů. A vedle svatých ukazuje na ty, kteří dovedli mnoho, protože věřili mnoho, na takového Jacopone da Todi, na Michelangela. Papini jako Ital ukazuje, jakou silou byl katolicismus pro celé italské dějiny, jež by bez katolicismu nebyly ničím. Všechny studie byly psány žhovou krví a touhou konati jakýsi apoštolát, jak autor sám přiznává.

WALZ ANG. O. P.: DELINEATIO VITAE S. THOMAE DE AQUINO. (Roma, Collegio Angelico.) Archivář dominiánského řádu, sám výborný historik, první podal jakýsi pokus o nastínění života sv. Tomáše. Protože dosud jsme vlastně neměli historické biografie tohoto učitele církevního, vítáme s radostí toto dílo, jež je přístupné již tím, že jest psáno latinsky a sice srozumitelně a poutavě. Autor snesl obrovskou literaturu, nahromadil nesmírný materiál a dobře jej roztřídil dobově. Kniha jest jedinečným pramenem pro životopisy sv. Tomáše. Na každé tvrzení přináší autor přesné doklady, takže možno na těchto základech již bezpečně budovati hagiograficky. Vřele doporučuji.

Braitó.

JUBILEUM MONTE-CASSINA. Redakce benediktinské revue „Pax“ (Praha II-320 Emauzy) vydala k jubileu slavné kolébky benediktinského řádu zvláštní číslo, které je vyzdobeno mnohými ilustracemi a zvláštní přílohou na sepiovém papíře. Čtenář se zde dozvídá nejdůležitější věci o benediktinském řádu, jemuž evropská kultura tolik vděčí. České čtenáře bude zvláště zajímati článek o nynějších i zaniklých klášterích na území našeho státu. — Číslo tvoří celek pro sebe a bude trvalou cenbou ozdobou každé knihovny. Cena pouze 5 Kč.

FORBES: MARGUERIT SINCLAIR. Přeložil F. Dechène. Vydal P. Lethielleux, Paris VI., stran 147. Dva portréty jsou připojeny ke knížce: jeden tovární dělnice, milující pěkné šaty a tanec, druhý chudé klarisky, jež záhy umírá v klášteře. To je táž osoba, jejímž největším činem byl úsměv do všech béd a do každého utrpení. Ale jak je nebeský ten úsměv jeptišky, jež umírá z lásky k Bohu! Životopis Marguerity Sinclairové,

o jejíž blahorečení se jedná a jež je naší současnicí, bude konat své poslání v kruzích dělnických a je jako kapka rosy do těchto oblastí, kde svatost zdá se tak těžká, ba nemožná. Jsme jisti, že se tam český její překlad rozšíří k dobru duší, jimž se nedostává jen blízkého, časově i prostředím, příkladu. —ou—

LETOURNEAU G.: NOS DEVOIRS ENVERS SEPT SACREMENTS. (Aubanel Frères v Avignonu.) Naší povinností k sedmi svátostem je předně je dobře znáti, abychom se nepřipravovali nevědomostí o účinky nesmírných dobrodiní, jež jsou křesťanu v nich dána. Doplnění školních vědomostí v tomto směru je u nás více než potřebno. —ou—

ŽENY Z EVANGELIA. Tato kniha Letourneauova poslouží všem, kdo konají exercicie, dívčí mládeži a ženám vůbec, jakož i za dobrou a užitečnou četbu všem. Neboť našim mužům také prospívá občas takováto ženská lektura. Aby dovedli utvořiti si pojem křesťanské ženy, ve světě — také jejich vinou — ztmělý. —ou—

GUITTON GEORGES S. J.: LÉON HARMEL ET L'INITIATIVE OUVRIERE (Spes, Paris). 1929, str. 94, cena 4 frs.) Nemá snad každý dosti možností pročísti nedávno uvedené dílo P. Guittona „Léon Harmel“. Těm přítomný spisek chce podat obraz sociální myšlenky a práce „dobrého otce“ ve Val-de-Bois. Zaslужuje pozornosti jako hlavní dílo, je jakýmsi výtahem jeho několika kapitol.



VŠEOBECNÉ ZADOSTIUCINĚNÍ NEJSV. SRDCI

(Nauka okružního listu Pia XI., vydaného r. 1928.)

Velkou útěchou a nadějí sv. Otce, jenž stojí jako by na vyvýšené hlásce světa, když pozoruje všechna nebezpečí a potřeby lidské, jsou slova příslibení Mistra Aja, já s vámi jsem po všechny dny až do skonání světa.

Ježíš stále byl se svou církví a vždy jí vhodnými prostředky pomohl. I v novější době máme nové důkazy. Když se plížilo nebezpečí, že vyschnou prameny zbožnosti v době, v níž proudilo hnutí oddalující od Boží lásky, zjevil se Ježíš sv. Marii Marketě Alacoque.

Mezi různými dary tohoto zjevení vyniká právě ona skutečnost, že v době, kdy chladla láska, byla světu ukázána Láska sama novým způsobem a předložena lidstvu k zvláštní úctě. V době jansenismu, jež zove sv. Otec heresí nejohavnější, protože podle slov sv. Otce chtěla, aby se lidé Boha spíše obávali než jej synovsky milovali, ukázal Spasitel své Srdce jako prapor míru a lásky.

V tomto znamení je nejdokonalejší způsob zbožnosti a dokonalého života. Proto sv. Otec jako jeho předchůdcové vždy hájili a doporučovali úctu k božskému Srdci. Proto doporučuje znovu v tomto listě Zasvěcení Srdci nejsvětějšímu. Vyzdvihuje znovu sobě tak drahou myšlenku, aby Ježíš kraloval. Vysoko vynáší heslo: Kristus musí kralovati!

Jest však třeba, aby k tomu přistoupil další krok. Praví: V Zasvěcení dáváme Lásce nestvořené lásku jí patřící. Dlužno však ještě napravit všechny křivdy, zapomenutí a urážky. Nazývá pak to smírem nebo zadostiuciněním.

Jsme povinni i k prvému i k druhému, k druhému však nás nabádají zvláštní důvody lásky a spravedlnosti.

Protože jsme všichni hříšníci, nejen máme ctít Boha onou úctou, jež jest mu povinna jako nejvyššímu

Pánu, nýbrž je třeba, abychom odčinili všechny své nevěrnosti a nedbalosti a hříchy.

Celému pak lidstvu náleží toto odčinění. Neboť prvním hříchem Adamovým jsme všichni dědičně nakaženi. Dnes noví následovníci starého kacíře Pelagia znovu ve své pýše se nadýmají a hlásají, že člověk může sám svou vlastní silou se povznést.

Ovšem, žádná lidská síla nebyla by s to podati vhodné odčinění, kdyby Slovo Věčné nevzalo na se lidskou přirozenost. On nesl naše rány, naši mdlobu, pro nepravosti naše byl potřen. On zničil dlužní úpis, jenž svědčil proti nám, přibiv jej na kříž.

Kristovo vykoupení získalo nám prominutí všech vin, ale přece zařízením božské moudrosti máme i my ve svém těle naplniti to, co ještě chybí z utrpení MYS-TICKÉMU tělu Kristovu, jímž jest církev. (Ep. ke Kolos. I. 24). Ovšem, stále musíme mít na paměti, že veškerá síla našeho smíru a odčinění vyplývá jediné z krvavé oběti J. Krista na kříži. Tato krvavá obět opětuje se nekrvavým způsobem v oběti mši svaté. Proto správně tvrdí sv. Cyprián, že jen tehdy vhodně slavíme obět mše svaté, když obět a utrpení naše odpovídá oběti Kristově. Proto vybízí sv. apoštol Pavel, abychom prchali před zkárou, jež jest žádostivostí ve světě.

Čím pak dokonaleji bude odpovídati naše obět a naše utrpení oběti a utrpení Spasitelově, čím více se ukřížujeme, tím větší ovoce odčinění nalézneme pro sebe i pro druhé. Mezi Kristem a jeho věrnými je podivuhodné spojení, jaké je mezi hlavou a ostatními údy těla, a rovněž spojení jsme všichni věřící navzájem oním tajemným obcováním svatých, jímž se spojujeme nejenom mezi sebou, nýbrž také s hlavou naší, Ježíšem Kristem.

Toto spojení hlásá Zsvěcení, odčinění pak toto spojení znovu navazuje, zdokonaluje a vyvrcholuje tím, že viny smazuje, že nás spojuje s utrpením Jezu Krista a že nás pro něho a pro bližní též v obět přináší. To byl též úmysl přesvatého Srdce Kristova, když se nám zjevil a když se nám ukázal s odznaky

svého umučení, aby z toho všichni mohli posouditi nekonečnou zlobu hříchu.

Duch smíru a odčinění měl vždy prvé místo v celé úctě božskému Srdci Páně. Neb když se zjevil Spasitel sv. Marketě, trpce si stěžoval na takový nevďěk lidstva slovy, na něž nikdy nebude moci býti zapomenuto: „Hle, viz to srdce, jež tolik lidstvo milovalo a všemi dary zahrnulo a jež nejen, že nenalézá díku za takovou svou lásku, nýbrž naopak zapominání, nedbalost, urážky, a to i od těch, kteří by byli povinni k zvláštní lásce . . .“ K napravení těchto vin doporučil pak Spasitel ono známé smírné svaté přijímání a zvláštní pobožnosti, jež se zovou Svatá hodina.

Ale, jak mohou potěšiti smírné úkony Ježíše, jenž kraluje v nebeské blaženosti? Odpovídáme slovy sv. Augustina: Milující porozumí. Neb ten, kdo miluje Ježíše, vidí v jeho minulém životě, jak pracuje, modlí se, strádá a trpí pro nás lidi a pro naše spasení, vidí jej pohlceného bolestmi, potupami, a to pro naše nepravosti. To vše rozjímají zbožní a uvědomují si, že naše hříchy byly příčinou, že Spasitel pro nás trpěl a umřel, a že by tyto hříchy i nyní ještě znovu ukřižovaly Ježíše, takže správně můžeme každý hřích považovati jako smrtelnou ránu proti Spasiteli. Jestliže však Kristus trpěl pro naše hříchy, jež předzvěděl, jistě též bylo mu útěchou vědomí našich budoucích odčinění a našeho smíru, když se mu zjevil anděl a posílil jej útěchou. A tak, jako ještě dnes srdce Spasitelovo jest zraňováno hříchy lidstva, tak také bývá smírem a odčiněním potěšeno, tajemným, ale přece skutečným způsobem.

K tomu přistupuje, že smírné utrpení Ježíše Krista se stále obnovuje a setrvává v jeho Těle mystickém, v jeho církvi. Uvedme ještě slova sv. Augustina: Kristus vytrpěl vše, co měl vytrpěti. Nic nechybí z míry JEHO utrpení. Jsou tudíž naplněna utrpení v Hlavě. Zbývá ještě naplniti utrpení v JEHO těle. Pán sám ráčil toto prohlásiti, když Šavlovi pronásledujícímu křesťany pravil u Damašku: Šavle, Šavle, proč mne pronásleduješ?.. Ježíš trpí ještě v těle svém mystickém, žádá

si našeho odčinění, neboť jsme s ním přetěsně spjati jako údy s hlavou.

Každému pak je zjevno, jak jest nutný tento úkol odčinění a smíru v naší době. Doléhá k sv. Otcí úpění národů, jichž hlavy a knížata se opravdu zvedli a sešli vjedno proti Pánu a proti církvi jeho. Vidí, jak se v těch krajích nedělá rozdíl mezi právem lidským a božským. Boří se chrámy, jsou vyháněni řeholníci a řeholnice, celé zástupy hochů a dívek jsou rvány z lůna matky církve, svádějí je k rouhání a k nejhorším zločinům, lid pak křesťanský je v stálém nebezpečí odpadu. Což však je ještě žalostnější, je skutečnost, že i mezi křesťany je tolik lidí, kteří dlí v nejhorší nevědomosti, kteří jsou nakaženi bludem a vedou život daleko od domu otcovského. Je neosvětluje pravda, víra je netěší nadějí budoucí blaženosti. Zavládlo mezi věřícími nedbání církevních zákonů, o něž se opírá celý život křesťanský, domácnost a posvátnost manželství. Je zanedbávána, neb lichotnými volnějišími názory pokažena výchova dětí, nebo se dnes dokonce odnímá církvi možnost vychovávat mládež. Ženy zapomínají žalostně na stud v životě a obleku. Vládne strašná bezuzdnost ve věcech smyslnosti, odpirá se zákonité autoritě, pohrdá se slovem Božím, čímž víra kolísá a je vystavována bezprostřednímu nebezpečí.

K tomuto zlu druží se pak křesťanů zbabělost a lenost, kteří, podobni spícím a prchajícím učedníkům, kolísají ve víře. A tak, ať se třeba duch vzpírá, vtírá se mu myšlenka, že již jsou blízko doby, o nichž předpovídal náš Pán: „A protože se rozmnožila nepravost, vystydne láska mnohých . . .“

Když se nad tím věrní křesťané zamyslí, nutně budou vedeni k tomu, aby z lásky k trpícímu Spasiteli odkáti se snažili viny své i druhých, aby napravili čest Páně. Avšak vyplňuje se též slovo apoštolovo, že tam, kde se rozhojnil hřích, tam také ještě hojněji byla dána milost. Vzrostla sice nepravost, ale též se množí stále počet věřících obojího pohlaví, kteří s radostí se snaží odčinití tolik a takových urážek Srdci Spasi-

telovu připravených, kteří též neváhají podati se dokonce v obět Ježíši Kristu.

Neboť když někdo věrně promyslí a prožije to, co bylo dosud řečeno, není možné, aby si dokonale nezošklivil hřích, aby se zcela Bohu neodevzdal a ustavičnou modlitbou a dobrovolně přijatými zkouškami a útrapami a celým životem přijatým jako odčinění nesnažil se napravit svrchu uvedené žalostné skutečnosti.

Tak povstaly celé řady, jež si předsevzaly za úkol útěchu Ježíše Krista v mdlobě pohrouženého v zahradě Getsemanské, tak povstaly též ony společnosti laiků, jež mají tentýž účel, tak povstaly též ony zvláštní pobožnosti se slavným odprošením a zadostiučněním, jež se konají jménem celých diecézí, rodin, farností. Sv. Otec si přeje, aby na svátek nejsvětějšího Srdce Páně obnovil se každého roku krásný obřad Zasvěcení božskému Srdci, při čemž by zároveň bylo lkáno pro odpuštění našich vin a hříchů.

Sv. Otec mnoho doufá od rozšíření této pobožnosti. Doufá, že hříšníci, vidouce, koho to zranili, vrátí se do svého srdce, spravedliví se ještě více ospravedlní a ještě větší horlivostí zasvětili se získání celého světa pro Krále jeho, jehož vidí tak pohrdaného a uraženého.

ROZJÍMÁNÍ PRO VŠECHNY

(Kurs vnitřní modlitby 6.)

Poukázal jsem v posledním článku na jedno nedorozumění ohledně rozjímání. A vidím, že jest jich ještě velká řada. Tak čteme u různých učitelů duchovního života výroky světců a vůdců, kteří nutně požadovali k dokonalosti rozjímání. Čím více jsem pročetl tyto pokyny, bylo mi jasněji, že si dobře nerozumíme, když doslovně opakujeme dnes tyto výroky o rozjímání a když je jednostranně přisuzujeme dokonale metodicky rozčleněnému rozjímání. Hlavně u sv. Ignáce z Loyoly jest zjevné, že ve svých požadavcích rozjímání

má na mysli ještě jiné způsoby rozjímání, než to, co jsme minule rozjímáním nazvali. Jest důležité tohleto připomenouti a dobře zdůrazniti, abychom zbytečnou tvrdostí a přísností nemátli lidi, kdybychom ode všech a stále žádali onen jediný způsob rozjímání. Svátý Ignác upozorňuje na dva způsoby, totiž na rozjímavé pozorování, jež nazývá kontemplací, kterou však nesmíme směřovati s kontemplací mystickou, a pak rozjímané zpytování svědomí. Můžeme ještě přidati rozjímání při četbě a pak rozjímavou modlitbu ústní.

Teď chápeme požadavek učitelů duchovního života, když nutně žádají rozjímání. Musíme jím rozuměti jakýkoliv intimní styk s Bohem a s jeho pravdami, třeba jím rozuměti jakékoliv usebrání a soustředění se ve věcech Božích. Rozjímavé pozorování jest velmi vděčným cvičením hlavně při liturgii, jest nejvhodnějším způsobem prožiti posvátné úkony, doby a vytěžiti z nich pro duchovní život, co jest jen možné. Vezměme si třeba slavnost božského Srdce Páně v tomto měsíci. Představíme si živě Krista Pána, jenž se zjevuje sv. Marii Marketě Alacoque. Představíme si i smutnou dobu, kdy jansenismus strašící stále Bohem krutým a přísným odvrátil konečně lidi od Boha. Pod záminkou velké úcty k Bohu odcizit lidi Bohu, protože, koho se jen bojíme, před tím prcháme. A kam člověk uteče před Bohem, víte. Do bludů, smyslnosti a všech hříchů. Není totiž vybrání! Představíme si nyní Ježíše, jenž hoří po tom, aby lidé jím vykoupení pocítili sladkosti jeho vykoupení. Když nás učinil dětmi Božími, chce, abychom jako děti k tomuto Bohu šli. A proto v době, kdy láska dětí k Otci ochabuje, znovu ukazuje své Srdce, Srdce zraněné a probodené, nasycené potupami, urážkami a nevděkem . . . Představím si Ježíše dobrého, jenž hoří láskou, jenž všem znovu ukazuje své Srdce, svou Lásku. Srovnáme tuto lásku, jež stále hledá nových cest a nových prostředků, jak by lidi vykoupené svou krví přivedla k sobě, se všemi láskami, jaké jsme kdy poznali na svých cestách životem, srovnáme ji se všemi láskami, jež kdy

zkřížily naše stezky, a ponoříme se vděčně do této lásky, jež nikdy nezklame, jež nikdy nezarmoutí. A nyní v nás přirozeně vytryskne touha také se napítí z tohoto srdce, odhodláme se opustiti vše, co nás oddaluje od tohoto srdce . . .

Tak možno činiti se všemi tajemstvími. Je to rozjímání velmi snadné a jednoduché. Musí stačiti pro lidi neschopné ještě přesných pochodů, hodí se pro chvíle vyčerpanosti, únavy, je to překrásnou přípravou na všechny slavnosti a svátky církevní. Postup: Představiti si děj, zadívati se na osoby. Pozorujeme, jak jednájí, proč tak jednájí. Hovoříme s nimi ve svém srdci a nakonec necháme srdce samo mluvití. Srovnáváme vlastní život s příkladem, který jsme viděli, a hledáme cestu k vlastnímu napravení, k napodobování toho, co jsme viděli.

Jiným velmi užitečným úkonem, jež má prvek rozjímavý, jest rozjímavé zpytování svědomí. Zamyslíme se nad nějakou svou chybou. Představíme si ve světle víry, jak je ošklivá, jak ji musí Bůh nenáviděti, vzpomene si, jak pro ni Kristus trpěl, jak nás vzdaluje Boha, jemuž se máme připodobňovati podle slov Kristových: Buďte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest.

Vystoupíme se svým hříchem na Kalvarii, do pekla neb do očištnice a díváme se naň v hněvu Božím. Tak se nám zjeví v pravém světle. Pak nebude se nám žádný hřích zdáti maličkostí. Každý hřích jest urážkou nekonečného Boha, jež má právo žádati od nás, aby každý úkon náš řídil se podle jeho vůle. Přestoupení této vůle jest dávání přednosti sobě, ubohému, před Bohem. Srovnáme hřích v tom, co nám dává. Snad trochu pohodlí, neb uspokojené ješitnosti, snad ani to ne. A za tuto cenu prodáváme Boha! Všední hřích má svou strašnou ohavnost, které tolikráte nepozorují ti, kteří pijí tak zvané lehké hříchy jako vodu. Zapomínají, že prodávají Boha za trochu čochovice. Pro křesťany uvědomělé jest dopouštění se lehkého hříchu, tak říkajíc s otevřenýma očima, něčím strašným! A není-li, pak je to smutné s naším křesťanstvím a sy-

novskou láskou k Bohu, v níž právě spočívá podstata křesťanství!

Čtete hodně věci Boží? A čtete správně? Neletí mysl vaše s jednoho místa na druhé, nepřeletuje duch jako motýl s květu na květ, nehledáte jen sladké šťávy, krásných pohledů? Důležité je zdůraznit, že četba duchovní má se také státi obcováním s Bohem. K dobré a účelné četbě je prospěšný klid vnější, jenž však není vždy ani dobře možný a ani vlastně nutný pro toho, kdo se dovede soustřediti i v největším vnějším zmatku a ruchu. Důležitý jest klid a usebrání vnitřní, má-li četba býti opravdu plodná. Nevybírejte proto knihy, jež nás každou chvíli vytrhují z našeho nitra, jež jenom nás honí obrazy a duši ani neobohatí ani neobčerství ani neposilní. Nevybírejte pro duchovní četbu knih nasládlých ani knih hlučných a řvavých. Přišlo to u nás v poslední době do módy vydávati knížky obsahu limonádového, jež naučí člověka sladce nýti, ale ne dobře žíti. Takové knihy jsou morovou nákazou a měly by býti dány aspoň nějakým všeobecným pravidlem na index knih zapověděných, protože napáchají snad horších spoust než knihy špatné a kacířské, jelikož se u nich a na nich naučí čtoucí nebrati vážně svůj život, protože se naučí duchovní život prosniti a prodímati.

Vyberme proto dobrou knihu. (Jednou sestavím v Hlubině seznam dobré duchovní literatury a vydáme tuto sbírku tiskem jako příručku. Snad se již v nejbližších prázdninách dostanu k této práci.) Nato se useberme a poprosme Boha o pomoc jako před rozjímáním. A pak čteme zvolna. Procházejme se knihou jako krásnou zahradou. Když ducha upoutá nějaká myšlenka, ponořme se do ní, obraťme ji se všech stran, vyssajme ji do poslední krůpěje a srovnajme s ní sebe, jak jsme daleko neb blízko této myšlenky. Přijměme každou dobrou myšlenku jako hlas Boží. Buďte ujištěni, že Bůh jest zvláštním způsobem přítomen svou pomocí těm, kteří mají vás vésti, že jim pomáhá při psaní; zvláště když se jedná o světce a o duchovní spisovatele, kteří opravdu žili to, co píší. Přečtěme

myšlenkový celek, Pak zavřeme knihu, uzavřeme se světu kolem a nyní, sami, přemítejme o čteném. Rozvíjejme dále myšlenky, číňme z nich praktické závěry a snažme si myšlenku tak osvojit, aby přešla do našeho duševního vlastnictví. Nebuďme průtoky dobrých vnuknutí a myšlenek, nýbrž jejich nádržemi. Jen tak stane se nám četba osvěžujícím zdrojem, zdrojem životodárným. Jinak je to marné zabíjení času, neb hledání estetických dojmů, marnivostí.

Když jsme zpracovali jednu myšlenku, jeden myšlenkový celek, jděme dále a zase opakujeme celý postup. Po četbě nechme si pak trochu času, aspoň nějakou minutu, abychom si učinili všeobecný závěr a abychom si učinili nějaké rozhodnutí ohledně svého života. Odložením knihy teprve však má začít vlastní rozjímavý úkon. Myšlenky mají v nás nyní zrátí. Přemýšlejme o čteném celku, jak nám toho dovolí naše zaměstnání, přemýšlejme o něm až zase do příští četby. Tak se nám objeví myšlenky v celém svém bohatství, uvidíme v nich, co bychom při povrchní četbě nikdy neviděli.

Rozjímavé čtení jest nejjednodušší formou rozjímání a takto jaksi rozjímati může každý, i ten, kdo nikdy neslyšel o rozjímací metodě, neb kdo se jí jaksi ani nemůže naučiti. Nezapomeňme však na základní pravidla dobré četby: nečisti hltavě, nečisti povrchně, nečisti plytkosti!

Konečně se zmiňuji o rozjímavé modlitbě ústní. Jedni ji považují za něco nesmírně těžkého, jakýsi vrchol umění modlit se, jiní zase ji doporučují všem. Pravdu mají druzí, protože církve doporučuje všem rozjímavou modlitbu ústní, jež jest jí již svou podstatou, totiž růženec. V čem záleží rozjímavá modlitba ústní? Záleží v tom, že se již nezastavujeme u jednotlivých slov, slovo za slovem, nýbrž že duch modlitbou povznesený zalétá k samému Bohu a s ním přímo hovoří. Je to jakási procházka růžovou zahradou, jak jest ono prastaré přirovnání o modlitbě růžencové. Clovek modlí se určité modlitby ústy, aby vzdal Bohu hold nejen ducha, nýbrž i těla a nyní zalétá k předmětu

svých modliteb. Vezměme si Otčenáš! Sv. Terezie Ježíškova vypravuje, že kolikrát nemohla přes prvé slovo: Otče! Jak krásně se dá rozjímati při Otčenáši! Otče! Tyš můj OTEC. Mám tebe, ničeho ve světě se nemusím báti. Ty mi nedáš zahynouti. Ty víš o mně, o mých strastech a slabostech. Jdu k tobě jako dítě. Pane, ty neumíš zavrhnouti malé děti. Měj slitování se mnou. Dej mi svou milost, přiveď mne k sobě.

Otče, jsme všichni bratří. A tolik těch mých bratří trpí daleko od tebe. Neznají tě a nemilují. Osvět je! Posiluj bratry mé, aby neklesali ve svých nemocích, ve své chudobě. Navštiv choré, vězně, chudé, zoufalé, lkající. Otče, posiluj kněze, kteří hledají bratry naše. NÁŠ. Jsi náš. A proto jdeme k tobě s plnou důvěrou. Vyslyš nás. Víme to, vyslyší nás. Vyslyšíš nás a přivedeš jistě nás, děti své, k sobě . . . A tak můžeme jítí dále. Kdo se modlí srdcem, bude sám uměti modlit se svůj Otčenáš. A nyní, když jste u Otce, zaplaťte navším, čím jste toho dobrého Otce urazili. Oželte toho a umiňte si více nehřešiti. Proste ho o pomoc k tomu! Tak se dají krásně modliti žalmy, Otčenáš, Zdravas, růženec.

Myslím, že aspoň některý z těchto vedlejších způsobů rozjímaní se pro každého hodí. Zkuste to aspoň s jedním, jenž se vám zdá nejsnadnější. Aspoň nějak musíme se soustřediti ve svém Bohu, aspoň nějak se musíme zamyslet nad sebou, nad svou spásou, nad svou duší, kterou chce mítí Ježíš podle srdce svého. A jak chcete poznati, co jest Ježíš a co jsme my a co máme býti, když byste se nad tím nikdy nezamyslili, kdyby vám Ježíš byl opravdu vzácným hostem, hostem neznámým a cizím, kdybyste celý svět nerostný, živočišný a lidský znali lépe než vlastní nitro? Rozjímaní vás osvětlí, poučí a ukáže cestu. Ukázali jsme na některé způsoby tak snadné a lehké, že opravdu není pro nikoho výmluvy.

P. SILV. M. BRAITO O. P., ŘÍM.

VRACETI SE

Kniha Moudrosti praví: „Naděje nevděčného jako zimní jíní roztaje a odteče jako zbytečná voda“ (16, 29). Protože naděje podstatně zasahuje do lidského života, je život duše nevděčné v nebezpečí takového osudu. Je to ze základních Božích myšlenek o soustavě poměru duše k Bohu. Sám Spasitel světa na to upozornil svým známým povzdechem nad uzdravenými a nevděčnými: „Neshledal se nikdo, jenž by se vrátil a vzdal chválu Bohu. . .“ (Luk. 17, 18). Podstatně patří do nadpřirozeného života duše vraceti se k Bohu s vděčným díkem po jeho darech. Sv. Tomáš neváhá tvrdit, že „nábožnost je v určitém smyslu vystupňovanou vděčností“ (II-II. 106, 1).

Vděčnost svou povahou sblízuje, začíná i udržuje přátelství, je součástí ctností spravedlnosti a lásky. Jako dar má svou úplnou cenu, teprve když vychází z lásky, tak vděčnost je životně spojená s láskou.

Umění býti vděčnou duší zasluhuje soustavného cvičení. Ze sv. Tomáše se dá sestavit návod vděčnosti Bohu do čtvera vět:

Přijímej radostně.

Cím jsi větším provinilcem, tím více buď vděčným.

Vděčností vědomě pěstuj přátelství.

Snaž se závoditi s Dárce.

Vděčnost náleží do oboru ctnosti spravedlnosti. Nepotřebujeme důkazů, že od bytosti nejvyšší naše malá bytost ustavičně potřebuje množství darů, že, co má, plyne z Boží moci. A nejvíce z Boží překypující štěrnosti a otcovské starostlivosti.

Přijímej radostně. Není to tak jednoduchý pokyn. Je-li totiž pravdivo slovo svatého Pavla „Co máš, co bys nebyl dostal?“ pak je DAREM Boží starostlivosti též každá trpkost a bolest. I od těch je se třeba vraceti k Bohu a poděkovati za ně. Tak se musí duše vycvičiti ve vděčnosti, aby děkovala hned, když trpkost na jazyku zahořkne, aby bolesti byly zároveň slzami dojatého srdce, vděčně se k Otci pozdvihujícího.

Všechna zařízení Boží prozřetelnosti vděčná duše.

radostně přijímá. Jako dítě ví, že všechno dostává od rodičů, a radostně to uznává. Vyžaduje to ovšem nadpřirozené pozornosti, ale jest to zároveň posvěcení všech jednotlivostí života. Z toho hlavně se rozlévá po všech podrobnostech života ona jemná, něžná krása, kterou tolik obdivujeme na svatých a která nám připravila v životě chvíle podivuhodné krásy, když jsme byli v takovém cítění. Radostně přijímati učí sv. Tomáš v tomto smyslu: věděti, že přijímáme, radostným srdcem děkovati nejen za všechno, nýbrž za každou jednotlivost, takto vědomě přijímanou.

Dary Boží jsou nejrůznější, dostává je nevinný i hříšný. Sv. Tomáš praví o této velmi praktické pohnutce vděčnosti: „Čím více dárce dává daro, tím větší má býti vděčnost obdarovaného . . . Ačkoli dary nevinnému dávané jsou o sobě větší, přece větší je dar hříšníkovi daný, aby se kál, přihlížíme-li k jeho osobě; neboť zasluhoval trestu a dostalo se mu daru milosti.“ A opisuje nesmírně dojemnou modlitbu sv. Augustina: „Tvé milosti a tvému milosrdenství přičítám, že jsi mé hříchy jako led rozpustil; tvé milosti přičítám, že jsem se mnohého zla nedopustil — vždyť, co bylo u mne nemožné? A doznávám, že mi všechno bylo odpuštěno, i co jsem dobrovolně spáchal zlého, i čeho jsem se nedopustil, tebou veden.“

Kdo tu může říci, že není dary Božími zasypáván, aby radostně přijímaje, od darů se vracel vděčně k dárce? Duše si nezachovala neporušenou svatost. Ale právě proto jest povinnost vděčnosti větší, protože bezpočtu jest pohnutek děkovati za dary. Za dary zadržení v padání, za dary odpuštění, tolikrát opakovaného. Čím větším je duše provinilcem, tím více má pěstovati vděčnost.

Když dobře pozorujeme svůj den, snadno bychom řekli, že bylo více nedostatků v něm než dokonalých činů; snadno bychom zmalomyslněli; oč je krásnější a vychovatelštější modliti se: Bohu díky, že to nedopadlo hůře, při mé slabosti. V posledních důsledcích pak by se duše měla tak vychovati, aby hned činu zlého litující, děkovala Bohu, že ji nepustil hlouběji.

Cítíme, jakou moc s Bohem a dobrem sblíživí i od zla odvracející má taková vděčnost. Přidá-li se k tomu vzpomínka na minulost pokáním smytou, změkne, zjihne duše ve své vděčnosti. Má nezapomenutelnou pohnutku vraceti se k Bohu vděčně od tolika a takových darů. Každé zpytování svědomí ji může obnoviti a posílit. Vlastně i každá správně konaná modlitba. Mluvě o správném sestavení modlitby prosebné, podává sv. Tomáš (II-II. 83, 17) tyto složky náležitě modlitby prosebné: pozdvižení mysli k Bohu — jmenování předmětu prosby — důvod vyslyšení se strany Boha — důvod vyslyšení se strany prosícího, totiž projev vděčnosti, jímž zasloužíme dosažení větších darů.

Všechny Boží dary mají jeden hlavní účel, jenž je činí božsky velikými a nám vděčnost nesmírně snazší a jímavější. Naše prosby a tužby mají své malé účely, často ne právě nejvyšší. Ale účelem každého Božího daru je přivábení duše k lásce a ku přátelství s Bohem. Bůh svými dary a každým svým darem vědomě připravuje a pěstuje přátelskou lásku. Duše by tedy nechala nevyužitkováno to nejkrásnější na darech Božích, kdyby opomenula svou vděčností pěstovati vzájemně přátelství s Bohem.

Návod je naznačen větou sv. Tomáše: „Při přátelství se musí přihlížeti ku příčině přátelství; tedy při přátelství prospěchovém se vděčnost projevuje úměrně prospěchu, jakého kdo dosáhl dobrodiním; ale při přátelství, jímž se nám dostává cti, je třeba přihlížeti k lásce dávajícího.“ Dobrodiní Boží ovšem jsou nám velmi prospěšna, vždyť prostě výlučně z nich žijeme. Nemůže tedy býti vděčnost naše náležitá, neodpovídá-li tomuto nesmírnému prospěchu. Ani zaň nedá dosti, nedá-li zaň srdce. Srdce hořící, srdce sálající svým největším teplem lásky. Neboť se nám nemůže dostati větší cti nad čest Boží lásky, jež zahrnuje dary, aby vábila a získávala nás. Myšlenka tato je tak dojemné něhy, že se při ní těžko dýchá. Jí se vědomě pěstuje přátelství pomocí vděčnosti.

Otvírají se nedozírná pole pro vděčnost, cesty na

pohled příliš daleké pro naše slabé síly, úkoly obsáhlejší nežli celý život poutníkův. Oko světcovo vidí tyto věci, a zdá se mu to ještě málo. Píše sv. Tomáš: „Vděčnost má k tomu směřovati, aby dala více, nežli dostala, protože dobrodiněc také dal více, dal totiž, ač neměl povinnosti; teprve není-li možno dáti více, postačila by pouhá dobrá vůle.“ A jinde: „Povinnosti vděčnosti nelze určití mezí.“

Svaté závodění s Bohem a vyvrcholení pěstované vděčnosti. Vede k uznání Boha, spojuje s ním ve přijímání darů. Přípravuje návrat kající duše a zamezuje odpad. Učí lásce. A na konec tuto lásku prohlubuje, stále zvroucňuje. Je to skutečně pro chladný rozum nesmyslné slovo: chtítí dáti Bohu více než on dal a dává nám. Není však nesmyslným lásce, která mu rozumí. Lze si tu vzpomenouti na onoho světce, jenž dvakráte tázán ve zjevení, zda Matku Boží miluje, přisvědčoval, a při třetím opakování téže otázky zvolal: „Miluji tě více, nežli ty mne.“ Takové smýšlení znamená svaté závodění vděčnosti s Bohem. Slova jsou příliš hrubá na vyjádření této věci, hraničící na mystičnost onoho stavu, kterému se říká manželství duše s Bohem. Nedáme Bohu nikdy více, nežli Bůh nám dává. Ale kdy dáme aspoň všechno? Až dáme všechno z vroucí vděčnosti, pak začneme chápati krásu a smysl tohoto svatého závodění vděčné duše s milujícím a vábícím Dárcem. P. EM. SOUKÚP O. P.

VDĚČNOST

První úsměv dítěte platí matce, první rozpětí jeho ruček je kolem šíje vlastní matky. Strom plný zralého ovoce pyšní se krásou svých plodů, otec právem se těší zdárnou výchovou svých synů. Sv. Tomáš vyjádřil tuto vlastnost plodů obračejících se ke svému původci dovršující jas svého původce, všeobecnou větou nesoucí ráz všeobecného principu (II. II. q. 106, a. 3.): „Učinek se přirozeně obrací ke své příčině,“ výjimky nečiní ani instinktivně jednající tvorové.

Proto obloha vypravuje o slávě Boží, proto bujná příroda ukazuje Boží moc a sílu a holé skály jsou ozvěnou věčnosti. „Všechna díla Hospodinova dobrořečí Pánu,“ neboť jsou jeho účinkem.

Z proudu přirozeného světového řádu se povznést na morální stupeň krás, znamená pozorovati člověka v celkovém běhu, nervati jej z přirozeného postavení, kam jej zasadila všemohoucí ruka Boží. Morální závazek je jedním článkem řetězu závislosti na vyšším běhu. Vyvěrá z Boha proud přírodních zákonů a spěje zase k němu. Každý účinek se přirozeně obrací ke své příčině.

Mezi nejkrásnější účinky křesťanského života patří jistě dobrodiní, rozdávatí a pomáhatí ubohým, je to ovoce poslání Kristova. Jeho učedníci mají mít odznak vzájemné účinné lásky, pomáhající, plačící s plačícími, radující se s radujícími. Účinek pravé lásky je právě skutečná pomoc, bratrské přispění a láska i když se nedostává bohatství, láska najde účinek opravdového přátelství s ubohými a trpícími, slova útěchy a vlídnosti, která předčí často nad největší statky.

To jsou účinky křesťanského dobrodiní, které se přirozeně obracejí ke své příčině. Člověk, jemuž se dostává dobrodiní, je povinen vděčností. Vděčnost je tím jasmem, který se přirozeně vrací z účinků na svého původce, na dobrodince, toho vyžaduje přirozený řád.

Vděčnost dlužíme jakýmkoli dobrodincům, nejvíce rodičům a vychovatelům, u nichž základem vděčnosti není užitek neb vypočítavost, nýbrž čistý a vznešený cit lásky. Vznešenost a hlubokost přátelství a upřímného citu daleko převyšuje množství a velikost daru, proto i vděčnost rodičům a přátelům nemůže býti nikdy stačitelná. Jak se vyjímá v tomto světle dobrodiní nevděčnost k rodičům neb všem těm, kteří z těžé pohnutky, ze vznešeného citu přátelství nám prokázali dobrodiní! Dobrodiní rodičů je nesmírné, život, výchova, znalost mateřtiny, zvláště ale poklad víry, znalost Boha.

Vděčnost činí rodinné štěstí, činí hluboká přátel-

ství, dva poklady člověku nezbytné. Jemnost vděčnosti proniká až k úmyslům dárcovým a nehledí jen na zevnější dar. Odplácí malý dárek podaný s upřímným citem více než velký dar z pouhé „zdvořilosti“.

Křesťanský život vlastně vyžaduje největší zdvořilost, upřímnou, opravdovou zdvořilost, tryskající v hlubinách duše spjaté s Bohem, Původcem všeho uspořádání a zákonů. Proto je nejvíce upřímná, neboť plyne z přesvědčení. Je vlastně zákonem pořádkovým mezi lidmi i ty nejtajemnější poměry přátelství, upřímného citu, z nichž pochází největší dobrodiní, ale zároveň vděčností jsme vázáni ze spravedlnosti každému dobrodinci.

Trojí tedy může být závazek vděčnosti ze spravedlnosti, která jest základnou společenského řádu, větší, ale je pouto vděčnosti z přátelství a dobrotiivosti, t. j. upřímného citu, sloužící ke spolužití v upřímné bratrské oddanosti.

Vděčný křesťan vyzařuje upřímností, hloubka a jas úsměvu díků v jeho očích mluví o čisté tůni duše, v níž se zrcadlí Bůh. Zevnější uctivost a zdvořilost z vděčnosti tryskají v prameni Božím, jsou součástí Božího života, zavlažujícího lidské nitro. Týž Duch svatý povzbuzující duši k vděčnosti k Bohu ji povzbuzuje k vděčnosti k lidem dle přirozeného běhu věcí. Ušlechtilé city lidského nitra nejsou překážkou v duchovním životě, naopak jsou povýšeny k celé součásti životního organismu nadpřirozeného života.

DR. METOD HABÁŇ O. P.

OTOKAR BŘEZINA VE SVÝCH HOVORECH

19. května 1921, když jsem byl u něho v Jaroměřicích, pravil: „Ty hymny našemu novému státu zvolili velice nevhodně, je to plýtké a všeobecné, neboť VŠUDE voda hučí, bory šumí a květ se stkví — také je v tom nesprávná čeština, bor šumí, ale bory šumějí,

nemluvě ani o sloce druhé, kde je ten „vznik a zdar a vzdoru zmar“. — Hymnou našeho nového státu rozhodně měl býti chorál „Svatý Václave“, hymna nejstarší, posvěcená věky, hluboká, takže KAŽDÝ v ní najde smysl, i ten, který si ji vykládá jinak, neboť je to píseň DUCHOVNÍ a člověk, slyše ji, vidí korouhve, zástupy a vojska . . . A když už ne chorál svatováclavský, tedy aspoň „Kdož jste Boží bojovníci“, i tato hymna byla by dobrá a jistě mnohem lepší než „Kde domov můj“, při níž člověk nesmí myslet na obsah, aby ji mohl zpívat. Ale to se udělalo k vůli Židům, u nás je všechno požídivštěno.“ Tak mi řekl 19. května 1921 Otokar Březina.

*

Téhož dne mluvil Otokar Březina o literatuře vlašské a pravil, že má tři období: První období tvorby nejpůvodnější a nejsilnější, tvorby, která se podobá stromům na jaře, když vyhánějí pupence a kůra pňů se lěskne, protože je napnuta mízou. A tvorba této doby jest obsažena ve jménech: Dante, Petrarca, Boccaccio.

Období druhé, kdy je tvorba ještě veliká a silná, ale přece už ne rudimentární, nýbrž zpracovávají se více jen formy. Takový Ariosto ovládá formu dokonale a je velký básník, jenže už sám nevěří tomu, co píše, což se pozná z nadnášení barev a prozrazuje se často jediným slovem . . . Ariosto honí své rytíře celým světem, do Číny, na Island, do Španěl atd.

Období třetí už je dokončením období prvního, je vidět, že květy už dostávají skvrny, černají, vadnou i opadávají, také nastupuje IRONIE a ta je znamením úpadku a konce, a veršuje a píše se vlastně už jen pro formu, „není co říci“ V této době kde kdo improvizuje znělky a terciny při hostinách na udané téma. Slovo a podstata jeho už tak zvětšely, že vzniká italská OPERA, kde slovo má význam jen potud, pokud je v něm pohyb, děj, potřebný pro jeviště . . .

*

Otokar Březina byl přítelem humoru a tento HUMOR byl u něho buď jako gloriolou, nebo jako zá-

chranným štítem, nebo konečně naplněním textu: „Každé údolí bude vyvýšeno a každý vrch i pahrbek bude poníženo.“ V každém pak případě byl humor Otokara Březiny činností lásky, všecko předpodstatňující. Kde není humoru, to jest DĚTSTVÍ, láskyplné hravosti, tam se nevchází do království Božího, které jest slíbeno nikoli škarohlídům, nýbrž maličkým.

V červnu 1921 byli jsme s Otokarem Březinou pozváni v Tasově k Prokšům do hospody. Paní Prokšová vypravovala mistrovi, jak byla na pouti na Vranově a že zrovna proti kostelu je tam hospoda a celý kostel že páchl kulášem — „belo tam cítit jen kuláš!“ Otokar Březina s úsměvem podotkl, že v té hospodě bylo možná cítit zase jen kadidlo . . .

*

Ríkali jsme mu „Kmotříček od kostela“, jmenoval se Jelínek, a Bůh mi to odpust, nevím, komu z nás byl na křtu kmotrem, poněvadž těch kmotříčků a kmotřenek měli jsme v Tasově a ve-vůkolních vesnicích víc, takže jsem si je nakonec všechny popletl, asi proto, že jeden byl na nás hodnější než druhý, neboť kmotříček, to znamenalo při každém setkání dvojí usměv, políbení ruky, pohládnutí a při slavnostních příležitostech aspoň „čtverák“, což byl rakouský měděný peníz, zvící olomuckého tvarůžku . . .

Kmotříček od kostela, kmotříček Jelínků, byl asi kmotříček můj, neboť byl kostelníkem, a poněvadž prý jsem se narodil o dva měsíce dřív, nemohlo se čekat na kmotříčka ze Stanovišť, bratra mého otce, byloť to ještě hezky daleko za Jinošovem, i nesl mne ke křtitelnici kostelník. Tomuto kmotříčkovi dostala se právě v roce 1921 do rukou „Bohumila“ svatého Františka Saleského, kterou ode mne měla „Stará Nekvapilka“, tasovská vědma. Šel jsem tehdy do kostela, bylo to v masopustě, potkám kmotříčka Jelínka, on mě vzal za ruku, bělovlasý stařec, přímý, ale už neohybný, dívá se mi do očí a praví: „Velebné pane, ve 'ste mně dál!“ Zarazil jsem se, co jsem dědouškovi udělal rozpačitě spustil jsem pohled na jeho vyleštěné holínky

(neboť svědomí mé cítí se být ohroženo se všech stran vesmíru), a dědoušek povídá: „Stará Nekvapilka pučila mně to vašo ‚Bohumilo‘, všeci šli k muzice a já ‚sem to kniho čtl vod večera do rána, až ‚sem jo celó přečtl!“

Vypravuji to Otokaru Březinovi — v červnu 1921 — on s velikým zájmem to vyslechl a potom řekl, že ten můj kmotříček nečetl „Bohumilu“, nýbrž SÁM SEBE,

1. maje radost, že ZDOLÁVÁ slova a řádky,

2. spojuje květnatý slovník Saleského se SVÝMI představami sekáče, žence, orače, rolníka — slovem, že čte v PODVĚDOMÍ . . .

Březina vůbec myslí, že činnost, tvorba podvědomá jediné je životná, zdravá a dobrá. Proto také v červenci 1928 řekl, že církev římskokatolická svými OBŘADY poučuje a osvěcuje lidi mnohem dokonaleji, než by to bylo možno slovem a přednáškami. Dle Otokara Březiny účastnit se katolické LITURGIE jest čin vlastenecký, poněvadž všelidský . . .

Několik dní před svou smrtí zmínil se mi Otokar Březina i o měsíčníku „NA HLUBINU“ a výslovně řekl, že jest „OD ČÍSLA K ČÍSLU LEPŠÍ A DOKONALEJŠÍ.“

Znám dosti dobře soudy Otokara Březiny, nebyl jsem sice vždycky jeho činitelem, ale velmi často a po celé čtvrtstoletí jeho posluchačem, proto vím, že na církvi římskokatolické obzvláště si vážil její ŠÍŘE A SVOBODY. O tom více jindy. JAKUB DEML.

P. MARIA A NEJSVĚTĚJŠÍ SVÁTOST OLTÁŘNÍ

Matka je těsně spjata s lidským životem. A protože naše zbožnost má býti živá či spíše má býti životem, jenž tryská u paty kříže, bylo by možné, aby náš život duchovní mohl se obejít bez matky duchovní? Bůh dal nám srdce lidské a to srdce nedovede synovsky milovati, není-li vychováno matkou. Proto církev klade tak velký důraz na úctu marián-

skou. Proto psal také jeden z velkých rozšiřovatelů úcty mariánské v poslední době, papež Lev XIII.: „Můžeme tvrdit, že všechny ony nesmírné poklady milosti, jež nám přinesl Spasitel, všechny přicházejí k nám skrze Marii.“ Proto také papežové udělovali velké odpustky za modlitbu sv. růžence, na př. před vystavenou nejsvětější Svátostí.

Klidně můžeme říci, že katolíka od ostatních odlišuje především úcta a láska k Panně Marii. Dějiny jasně praví, že kdykoliv heretici sáhli na osobu Ježíše Krista, že sáhli zároveň též na jeho přesvatou Matku.

Protestanté útočili na úctu mariánskou, protože neznali jejího podkladu. Pro naše protestanty podáváme zde klidně důvody své úcty a pro katolíky chceme zopakovat podklad naší lásky k přesvaté Panně, aby úcta mariánská nevybočovala, aby byla dobrá a orthodoxní, aby jí nemohly platit výtky protestantské, jež se tak často zastavují jen na povrchu různých projevů pobožností u některých katolíků snad špatně poučených neb špatně provádějících, co dobře myslí. K tomu je třeba jít za P. Marií do jejího domku v Nazaretě, k poslední Večeři a ke Kalvarii. Otázka, jaké místo zaujímá přesvatá Panna vzhledem k nejsvětější Svátosti a vzhledem k oběti na kříži, není otázkou libovolnou, zbytečnou, neužitečnou, jak by se dalo soudit podle poměru protestantů k P. Marii. Nechtě nikoho nepřekvapuje, že hned po slovech z posledního článku o podstatné jednotě oběti na kříži a na oltáři mluvíme o úloze v obojím přesvaté Panny.

Uvažme, že kříž jest ústředním ohniskem celého našeho spasení a že právě u tohoto kříže zaznamenává evangelista i prostý lidský cit a porozumění Marii, Matku toho, jenž za nás dal svůj život.

Jakou roli má Maria v našem vykoupení, když mu stojí tak blízko u kříže i jako Matka Ježíšova?

Prekvapuje, že žádný evangelista se nezmiňuje o účasti P. Marie při poslední večeři. Zvěstoval Ježíš své Matce svůj úmysl dáti lidstvu své Tělo za pokrm zvláštním způsobem? Je to pravděpodobné, když uvážíme, že byl jejím Synem a že chtěl dáti podstatu

Těla svého a své Krve, toho těla a té krve, které ona mu dala. Jedno jest však jistě, že Maria byla u kříže, a to, že tam stála.

Nuže, právě tím, že stála pod křížem, P. Maria se zúčastnila činně našeho vykoupení, stala se duchovní matkou lidstva celého. Mluvme přesněji: Maria byla spjata s obětí na kříži nejprve soucitě s ubohým lidstvem, jež marně hledalo cestu k Otcí. Protože pak obět mše sv. jest nekrvavým způsobem trvání krvavé oběti na kříži, proto jest velmi podstatné místo přesvaté Panny v úctě k nejsv. Svátosti. A jako mluvíme o ustanovení a vyvrcholení Eucharistie nekrvavém při poslední večeři a krvavém na kříži, tak také můžeme mluvit o započetí a vyvrcholení oběti P. Marie a jejího duchovního mateřství.

Nyní si dobře všimněme výhradního místa, jehož nabyla P. Maria v díle našeho vykoupení svou obětí pod křížem jako Matka Ježíše ukřížovaného.

Maria jest matkou oběti — Krista, jest matkou kněze, jenž jediný se mohl dáti v důstojnou obět Otcí nebeskému. Proto jest Matkou oběti nejsvětější.

Nejprve jest Maria matkou oběti božským předurčením, dále božským připravením její duše, dále svou prvou věrností, a konečně svým souhlasem s Božím poselstvím andělem zvěstovaným. Nato její duchovní mateřství lidské spásy pokračuje jejím spolupracovníctvím s Ježíšem a vyvrcholuje na Kalvarii, kde jako Matka přináší největší obět Matky, dávajíc nám, všem nám svého Syna.

I. POVOLÁNÍ P. MARIE K SPOLUVÝKUPITELSKÉMU DÍLU

Vše, co se děje ve světě, jest pečlivě spořádáno podle plánů Božích. Před Bohem není slepé náhody. Proto jsou plané otázky také theologů, co by Bůh mohl učiniti neb co by byl býval mohl učiniti, nýbrž pokorně se sklánějme před tím, co učinil, protože je to jistě dobré . . .

Tedy, když člověk zhřešil, mohl zajisté tisíceřým

způsobem, absolutně řečeno, dosáhnouti od Boha odpuštění. Také by bývalo bylo možné, že by člověk nezhršil a přece že by se byla vtělila druhá božská Osoba ... Hypothesy, jež bavily theology, kteří kdysi na to měli čas ... Fakt je, hrozný fakt, že člověk zhršil a Bůh ustanovil, že lidstvu odpustí v Krví svého Syna, který přijme lidskou přirozenost.

Bůh Otec chtěl, aby se vtělil jeho Syn a aby měl lidskou matku. Tak vstoupila Maria Panna do plánu Vykoupení. Maria přijala tuto úlohu a tak stala se nástrojem tohoto vykoupení.

II. PŘÍPRAVA P. MARIE K SPOLUVYKUPITELSKÉMU DÍLU

Bůh uskuteční vše, co chce, a to způsobem, jenž se liší od našeho způsobu jednání. Praví to sám v Písmě svatém: Mé myšlenky nejsou myšlenky vaše a mé cesty nejsou cestami vašimi (Isaiáš LV 3). A co Bůh takto vykonává, nikdy nekoná napolo, nýbrž když určí něco, určí tomu též jeho prostředky a cesty. Přirozeně vše dobré, jež vyšlo z lidstva, po prvném hříchu nemohlo z něho jinak vycházeti, než ve spojení s příštím odpuštěním dobytým smrtí Ježíše Krista. Ani Maria nebyla vyňata z tohoto všeobecného zákona. Maria stala se Milostí plnou vzhledem k předzvědným zásluhám a k předzvědné smrti Ježíše Krista. Maria nemohla se státi dcerou Milosti jinak, než jsouc prve dcerou Kálarie.

Protože však Boží dary jsou měřeny posláním, jež určuje jednomu každému z nás, jak velká bude štěrnost jeho k té, která má dáti život lidský jeho Synu, Maria nemá rovného mezi tvory, protože po lidské přirozenosti jejího Syna Bůh neučinil na světě díla podobného. Bylo vhodné, aby Maria přijala milost převyšující milost svatých. Neboť kdo byl povolán přiblížiti se více nejsvětější Trojici? Kdo vstoupil kdy do styku intimnějšího s člověčenstvím Kristovým, jež bylo nástrojem všech milostí, jichž se mělo dostati lidstvu? Kdo byl více než Maria spolupracov-

nicí Ducha sv. v jeho díle posvěcení lidstva? Proto bylo nejvýše vhodné, aby tento tvor nikdy nebyl poskvrněn duchem hříchu. Její mateřství svaté bylo Bohu vhodným důvodem, aby ji uchránil předem společného údělu dítek Eviných.

Maria, tvá duše jest čistší než padlý sníh, čistá proto, že měla býti matkou Spasitelovou. Protože z ní měl přijmouti Tělo Ježíš Kristus, protože z ní měl přijmouti tělo, jež mělo býti obětováno za hřích, neslušelo se, aby toto tělo bylo oním hříchem jakkoliv poskvrněno.

Musíme uznati, že Maria byla obdařena od počátku rozumovým, hlubokým, tajemným životem, musíme uznati, že byla obdařena dary Ducha sv. jimiž právě přesahovala všechny duchovní velikány Starého zákona.

Maria byla plná milosti a proto stále dlela se svým Bohem životem nadpřirozené lásky. Byla mu poddána bezvýhradně, byla přetvořena v dobrý nástroj Boží. Zasvětila se mu sama, a jedinou její touhou bylo jistě žítí jen jemu a vyplniti celou jeho svatou vůli. Byla zcela Boží a proto zcela zvláštním způsobem se hroužila do slov Božích, jež Hospodin promluvil Otcům, jejím, Mojžíšovi, Isákovi, Abrahamovi a Jakubovi. Duch Boží osvětil Marii a proto jak hluboko vnikla do smyslu Písem, jak jim rozuměla! Jak vzrušeně a plna vděčnosti a očekávání přečítala a v mysli si předváděla proroctví příslibující Mesiáše! Jako dobrá Izraelitka nejen že znala nazpaměť hlavní příslibení Písem svatých, nýbrž jejím celým duševním životem bylo myšlení, kdy že již bude moci dáti život příslibenému Vykupiteli.

Též její družky snily o onom velkém štěstí, býti matkami budoucího Vykupitele, proto onen jejich hlad po dětech, jenž ukazoval na naději, že snad jejich syn právě bude oním vyvoleným, na němž spočine duch Páně. Maria nesnila, Maria věděla, jaký bude Mesiáš, že bude knížetem pokoje, že vykoupí lid svůj ze všech jeho nepravostí. Maria na rozdíl od jiných dívek izraelských nepočítala na sebe, na sebe

jen dovedla zapomenouti, protože celou její myšlenku zaujal Bůh a jeho čest vrácená a návrat jeho dítek z daleka do domu otcovského. Duch sv. nashromáždil všechnu šlechetnost a velikost starozákonní a překonal ji dary svými. Duch svatý otevřel v duši Mariině propast svých milostí, v níž hořely touhy proroků, patriarchů, jejich prosby úpěnlivé, aby Bůh konečně přišel a vysvobodil lid svůj.

První léta Marie Panny, její dětství, bylo řízeno celé Duchem svatým, jenž ji vedl v jejich modlitbách, touhách a snahách k uskutečnění vykupitelského díla. Ještě více: Duch svatý jí jistě dal tušení, vědomí, že brzo přijde spása Izraele, že Bůh brzo splní svá přislíbení.

Tak jako se ptal lid zkoušený ve Starém zákoně proroka Božího: „Strážče, jak daleko je noc? — Custos quid de nocte?“ Mohli se ptáti současníci Marie Panny: Jak již pokročila noc, a kdy se již vyjasní? A Maria by jistě odpověděla: Radujte se, neb blíží se jitro, má duše je již cítí, rodí se ve mně . . . Maria jest ještě více prorokem než Isaiáš, jest svou milostí skutečnou služebnicí Hospodinovou. Budme přesvědčení, že její vzdechy, její modlitby, její touhy uspíšily více, než volání všech Otců a proroků starozákonních příchod Mesiáše . . . (Příště další.)

P. AMIABLE O. P., ŘÍM.

JAK V NÁS VZNIKÁ VÁŠEŇ

Nyní přihlédněme, jak se v nás rodí vášně, což znamená badati o vztazích vášně s vnímáním.

1. VNÍMÁNÍ VYVOLÁVÁ VÁŠEŇ.

Klidně sedím v železničním voze rychlíku, který mne plnou rychlostí unáší do dálky, a pohružuji se do zajímavé četby. Sousedé podřimují. Najednou vlak prudce zabrzdí, všichni cestující jsou hozeni dopředu. Obličej je plný úzkosti, zraky a hlavy se

táží: Neštěstí? Srážka? Po tvrdých nárazech zavládne těžké ticho, nitra jsou úzkostlivě napjata v očekávání horšího. Na štěstí se nic nestalo; nehoda nemá následků. Vlak se zase rozjíždí a brzičko pádí dál. Obličeje se vyjasňují.

To máte jeden příklad náhlé přechodné vášně. Moji spolence i já jsme měli strach. Všechno v tomto zážitku má psychologické i fyziologické rysy pravé vášně. Většina z nás zbledla a přeběhl nás mráz. Cítil jsem, jak srdce v hrudi vyskočilo a tlouklo v silném tepu, ač velmi zvolněném. Pod náhlým dojmem přímého nebezpečí jsme ucítili mravní náraz jako rozkaz uložený všem našim snahám, bouřlivý odraz, rozdrčení celé duše; nepopsatelný dojem, pro který není hmotné období.

Nepochybně se vašeň strachu v duševním i tělesném pochodu neprojevila stejně u všech spolucestujících. Osobní povaha zde ukazuje své odstíny. Úděl je u jedněch zřejmější než u druhých, fyziologická reakce je živější. To můžete zpozorovati, i když nebezpečí minulo: jeden cestovatel hned nabude klidu a moudře lituje časté železniční nehody; jeho soused zůstává rozechvěný, ze strachu přechází v rozčilení a prudce útočí na bezstarostnost a nedbalost železniční správy a t. d.

Tu máme hodně skutečný případ vášně, kon smyslné dychtivosti s tělesným pohnutím. Jak vznikla vašeň?

Vjemy byly východiskem vášně. Napadl nás strach, když jsme najednou ucítili prudké nárazy vlaku a uslyšeli překotný a svištivý zvuk poplašné píšťaly. Na těchto přímých dojmech hned vyrostly velmi živé představy obraznosti o hrozící zkáze. Náš mozek je přeplněn takovými představami; obrazy v novinách do naší obraznosti vrývají jejich hrůzy. Tak pochopíme, že v našem případě obrazivost hned zveličila a zdůraznila význam prvních dojmů, které vyvolaly naše pohnutí a vašeň bázně.

Každá vašeň je v skutku určena smyslovým vjemem: máme strach z TOHOTO poznaného nebez-

pečí, milujeme TUTO věc nebo TUTO osobu a t. d. Vášně nemůže býti bez předmětu a samojediné smysly jí mohou podati tento předmět.* Zde rozumíme smyslem jeden nebo druhý z vnějších smyslů, potom pamět, která uchovává obrazy dřívějších věcí, a obrazivost, která je předvádí a zvětšuje slučováním s jinými obrazy. Obrazivé nadání hraje velikou roli při probuzení vášně. U jistých povah se pamět a obrazivost mohutně připojují k vnímání, které působí vášně a tak jí zveličují a rozněcují nad všecken pomysl. Čím je pamět schopnější obnovit přesně první dojmy vnímání a čím je obrazivost schopnější okrášlit pocítené vábení tím, že nové obrazy spojí s dřívějšími nebo podobnými, tím má vášně více volnosti ve vzniku a její síla je úměrná bohatosti obrazivého nadání. Síla našich vášní často méně odpovídá vnější skutečnosti nežli kouzlům, která jí kreslí vznícená obrazivost.

A konečně jiný, nepřímý rozněcovatel vášně je v životních, ORGANICKÝCH VLOHÁCH A STAVECH, které jí provázejí. Řekli jsme již dříve, že každé duševní hnutí je nutně vázáno na vnější i vnitřní hnutí tělesná, fyziologická, bez nichž se neobejde, přestala by bez nich býti. A tak se stav tělesný zvrací v duševní a naopak a navzájem se ovlivňují.

Vezměte třeba bojovný postoj, napodobte násilný výraz tváře nebo tvrdé pohyby a již budete hotovi ucítit onu vášně. Zavřete se do svého pokoje, zřekněte se styku s lidmi, mlčte, oddejte se úplně nečinnosti a brzy se vás zmocní černá zatrpkllost melancholie. A naopak, střeste otupělost, odporujte činností, procházejte se, bavte se živě a vkrátku zmizí špatná nálada.

Je jisto, že zvláštnosti v potravě, užívání utišujících věcí nebo draždidel, stavy chorobného poklesu nebo kypícího zdraví, povětrnostní podmínky odrážející se v nervové soustavě a všechny ostatní vlivy vnější a vnitřní, upravující organické změny nebo životní chemie živočišných úkonů, velmi činně přispí-

* Ia II^{ae} qü. 40, art. 2.

vají na přípravu vášnivého jedu; neboť fyziologické stavy se ozývají v nitru vnukáním obrazů, které hned přijímá obrazivost, a spojují se s jinými představami — buditelkami choutek.

Ať již vášně pramení ve vnějších smyslech nebo v paměti či obrazivosti, ať je vyvolána živočišnými prvky vášně, přece je vždy přímou a rozhodující příčinou vášně smyslný obraz. Ba, i když vášně se nerodí z obrazu vzniklého mimovolně, i když je vzbuzena vůlí ve službě chtění, které se svou silou spojuje sílu příslušné vášně, přece ani tato „chtěná“ vášně nemůže býti leč z obrazu, z představy, kterou vyvolala vášně, z obrazu, který i zde je přímou a rozhodující příčinou vášně. Mravní trýzeň se může rozšířiti až na naši smyslnost, může nás uvrci do skleslosti a do slz; avšak toto hnutí smutku souvisí se smyslnými obrazy, vyvolanými vzpomínkou nebo předváděnými obrazivostí. Vůle, jak uvidíme, může vyvolati vášně právě proto, že může řídit obrazivost a dáti v ní vznikati a žítí vášnivým představám.*

2. VÁŠEŇ JE ROZDÍLNÁ OD VNÍMÁNÍ.

Vnímání je rozhodující, determinující příčinou vášně, ale liší se od ní.

Slovo vnímání se zde neomezuje jen na smyslné poznání vnějšími smysly — čichem, hmatem, zrakem atd., nýbrž se vztahuje i na smyslné poznávání vnitřní: vycítění, obrazivost, ocenění a uvážení, paměť nebo vzpomínání.

Jde-li o vnitřní smyslné poznávání, tu není nesnadno rozeznat je od vášně. Vzpomínka na veliký zármutek

* Má-li představa o vzniku vášně býti úplná, je potřeba říci, že kromě vnímání zasahuje do zrodu vášně také smyslná schopnost oceňování u zvířete a uvážení u člověka, totiž schopnost, která oceňuje užitečnost a škodlivost, dobré a zlé, příjemné a nepříjemné. Dychtivost smyslná nepřejde úkon vášně, dokud nebyl oceněn předmět, podaný vnímáním, jako dobrý či zlý. U člověka závisí uvážení na rozumu. Na tolik se roznecují vášně, na kolik oceňujeme v předmětech vnímání pohnutku přitažlivosti nebo odporosti, jejich cenu dobra či zla.

přivádí okamžitě tlak smutku. Rozkošnická představa obvykle zrodí živou žádost. Hloubání o smrti může rozechvěti strachem, když se pohroužíme do dlouhé úvahy. Ve všech takových případech vystupují pamět, obrazivost jako určující, o příčiny vášně, která z nich pramení; ale vždy se od sebe liší. Neboť vzpomínka na trápení nás vždy nutně nepohne stejně jako představa rozkoše nebo vyvolání možné náhody smrti.

Rovněž není nesnadno stanovit rozdíl mezi vášní a vnímáním, když vášně je vyvolána vnímáním zrakovým nebo sluchovým nebo čichovým. Neočekávané objevení zuřivého zvířete nebo hrozná osoba nám může nahnati strachu; ale to není jistě nutné: dítě se může báti štěkajícího psa, aniž by otec, který jde s dítětem, pocítil nejmenšího strachu.

Je těžší stanovit rozdíl mezi vnímáním a vášní, jde-li o vnímání hmatem. Jsou totiž vjemy libosti a vjemy bolesti, které se na první pohled zdají totožnými s vášní záliby a s vášní smutku.

Sv. Tomáš předvídal toto těžké rozlišení mezi vášní-konem smyslné duše (*anima sensibilis*) a vášní „tělesnou“.*

První je sama vášně, totiž kon smyslné dychtivosti. Druhá je vnímání hmatem, vnímání pocházející z organické změny spojením nebo porušením. „Vjem bolesti,“ praví sv. Tomáš, „nemá býti počten mezi duševní vášně.“ A právě tak je tomu u vjemu záliby.

Sama zkušenost dokazuje toto rozlišení. Můžeme pocítiti živou tělesnou bolest, aniž bychom pro ni zakoušeli zármutku ve vlastním slova smyslu. Každý libý vjem nebudí žádostivosti.

Avšak bolestné i libé vjemy bývají velmi často východiskem vášně. Příkladem buď tělesná rozkoš, kterou pocítíme, když z chladu se tělo u ohně rozechřívá a vrací se mu obvyklá teplota, anebo zrovna opačný případ — nepříjemný dojem při přechodu z teplého prostředí do ledového ovzduší. V první chvíli máme jen příjemné nebo bolestné dojmy. Ale ty se prodlužují a tu obvykle vzniká opravdová vášně, radost

* De veritate qu. 26, art. 2, 3, 9.

nebo smutek. Zcela řádně v nás vzniká ocenění dobra nebo zla, lákajícího prospěchu či hrozícího zla. A tehdy se ohlásí dychtivost smyslná přivádějíc organické hnutí příhodné vzniku a vzrůstu vášně. Stane-li se na příklad, že pocítíme prudkou vnitřní bolest, tu tento nepříjemný vjem brzo zrodí úzkost, opravdové hnutí strachu s celým podrážděním duševním i tělesným.

Stejně tomu je při vjemech libosti. Takový vjem se může stát a nejčastěji se i stává přímou záminkou ocenění a uznání žádostivosti v předmětu. Žádostivá snaha se tehdy projeví organickým hnutím, které ji provází: snaha a pohnutí patří vlastně k vášni. Avšak libý vjem jest jiná věc než vašeň záliby, cosi jiného než žádostivost libé věci a kochání z držení libého předmětu.

Tak se tedy vašeň liší od vnímání, které ji vyvolává a s ní je spojeno, ať se vnímáním rozumí vjemy zevních smyslů nebo vnitřních. Vášeň je podstatou snaživost smyslná s jejím organickým hnutím. Vnímání jí jenom dodává předmět, ale neslučuje se s ní.

Toto jest nejvyšš důležité pro mravnost vášní.

Je tedy přímým předmětem ctnostného řízení vašeň ve své žádostivosti a ne přímo vnímání samó v sobě, jež vašeň vyvolává. Tak ctnost mírnosti tkví v tom, abychom po jistých úkonech, které v sobě mají hmatové či chuťové záliby, toužili jak bez přehánění, tak bez nedbalosti, přesně, jak tomu chce rozum a Boží zákon. Ctnost mírní i vašeň, která klade činy příjemné vnímání, tak aby činy byly tím, čím mají býti bez nerozumného přehánění, nebo, aby jich vůbec nebylo, chce-li tomu mravní zákon. V případě vystupňované vášně je na ctnosti, aby vyvažovala vášnivé obrazy živící vašeň, aby odvracela a tím utišovala a uhašela nezřízenou vašeň. Může se však přihoditi, že dojem vjemu nebo obraz se nepoddá mravní vůli, že vytrvá v tvrdošijném odporu. Nemůže být necítěn, nezakoušen; avšak tento vjem sám o sobě nemůže býti předmětem řízení ctnosti. Není tedy mravně přičetno zakoušet takový vjem proti dobré vůli necítiti ho, nebo proti vůli podléhat jeho rozkoši, poněvadž

— v předpokladu — jest a rozum nemůže učiniti, aby byl méně pocítován, méně zakoušen.

3. OSOBNÍ ČINITEL VE VZNIKU VÁŠNĚ.

Když se v nás probouzí vášně vlivem poznání představujícího předmět tužby, přece toto poznání má jenom poměrnou roli v celém vášnivém jevu.

U dítěte se reakce, odezva, téměř rovná podráždění, jelikož dětské nitro nemá ještě předem stanovených obvyklých řádů, a jeho povahové vlohy dotud neprojevíly všechny sklony, poněvadž nebyly ještě všechny činny. Ale u hotového člověka sám život a opěťovaná činnost rozvíjejí ponenáhlu sklony v tom či onom směru. Dojmy, které jdou za sebou a opakují se, vytvoří za delší dobu zvyky. Vždyť i vášně je podrobena onomu zákonu, jenž vládne všem duševním zjevům: „Opěťovaný úkon se stává zvykem“, což nutně znamená, že rozvoj jistého konu bude usnadněn a stane se přirozeněji samovolným, spontánním. Jestli se denně opakovaným a vytrvalým cvičením obohacuje náš rozum, zjemňují naše smysly, pohyby se zvláčňují, paměť se rozšiřuje a obrazivost ukázněje, proč by, medle, naše vášnivost unikala tomuto zákonu zesilování, který se u ní projevuje nadbytkem citlivosti, dráždivosti?

Odtud je zřejmo, že síla vyvolané vášně je přímo úměrná duševnímu stavu člověka, který ji prožívá. Dojmy z venku zůstanou nepovšimnuty duchu, který je zabrán jinými myšlenkami; právě tak může působení vášně přejíti bez vlivu na nitro, jehož vášnivé schopnosti jsou obráceny jinam, zatím co stejné působení vášně se stává zápalnou jiskrou u člověka, v němž jsou nahromaděny dřívější sklony a jenom čekají nějakou příležitost, aby se ukázaly.

Všeobecně je známo, že u různých osob nebo u téže osoby v různých chvílích je stejné dráždění více nebo méně účinné podle osobního činitele zvyků a probuzených náklonností příznivých či nepříznivých rodící se vášni.

Jsme-li na příklad v období spokojenosti, kdy nás všechno uspokojuje, tu námi téměř nepohne nějaká mrzutost, zatím co by nám hrozila přemožením, kdyby nám přišla v době tíživých a smutných starostí. Tomu, kdo již dlouhou dobu žíví v sobě mstivost a nenávisť, postačí nejnevinější skutek soupeřtív, aby vybuchl ve hněvu. Melancholické povaze se všechno stává příležitostí, aby laskala páry unylých snů. Smysl- ný milovník najde v nejmenším znamení, ve slově, v pohybu nebo ve zdání očekávaný popud, aby po- pustil uzdu zběsilosti, která jen toužila rozbítí pouta. Představa předmětu vášně daná vnímáním má tedy jen poměrný podíl na živosti a síle vášně. Úder před- stavy znív nitru jako ozvěna, která se prodlužuje v lad- ných zvucích a budí lesy zvyků, obrazů, spojených náklonností a tělesných stavů; a to vše odpovídá na její volání.

Ze spojení těchto vlivů vyrůstá výslednice nad- míru měnlivá podle jedinců a případů. Každý vášnivý zjev má značku osobnosti, u níž se projevil.

*

Z předchozích úvah docházíme přirozenou cestou k těmto důležitým zásadám mravní výchovy vášní.

1. Jelikož vjemový obraz je příčinou vyvolávající vášně tím, že jí podává předmět, je jasno, že přímým prostředkem podporování vášnivého stavu je pod- porovati vjemy, které udržují žár vášně, udržeti pře- drážděnost obrazivosti, která prodlužuje a oživuje vjemy. A chceme-li naopak potlačití některý vášnivý stav, je třeba odebrati mu potravu tím, že vzdálíme příčinu vjemu, že přinutíme obrazivost zabočiti na jiné předměty.

2. Poněvadž příčina vášnivého podráždění není jen v samém vnímání, nýbrž ve vnímání posíleném pa- mětí a obrazivostí nebo dokonce ve vjemu vzbuzeném tělesným stavem, má se pozornost toho, kdo chce zabrániti novému objevení vášně nebo aspoň zmenšiti její naděje na vítězství, týkati všech těchto složek a nesmí zanedbati žádné z nich. Předcházeti příleži- tos-

tem nebo se jim vyhýbati, a jsou-li nevyhnutelné, předem si nashromážditi prostředky vítězného ovládnutí — toť ona nutná moudrost každého, kdo chce vésti a uchovati mravní život. Vládnouti je předvídati a tato prozíravá obezřetnost je právě tak potřebná v sebevládě jako v řízení národů.

3. Osobní činitel získaných návyků má přímý vliv na první kon i na snadné opěťování konu vášně. Proto se nesmí vychovatel, který chce podrobiti vašeň, spokojiti s neurčitými radami ani se všeobecnými prostředky „pro všechno“, nýbrž pomní, že každý případ má býti probádán ve své povaze a v souvislosti s osobností, v níž se projevil. H. D. NOBLE, O. P.

POSLÁNÍ SV. JOHANKY Z ARKU

Prozřetelnost zasahuje stále v dějinách v rozhodujících okamžicích zvláštním a svět udivujícím způsobem. Často Bůh užívá k těmto svým plánům tak zvané slabé ženy. Vizte nejsvětější Pannu, Judith, Esther, sv. Jenovefu v době hunských nájездů, svatou Kateřinu Sienskou, přivádějící papeže z Avignonu a zneumožňující tak do budoucna nebezpečí schismatu.

Podobně nemůžeme správně pochopiti posláni sv. Johanky z Arku, než když je chápem jako posláni Boží. Jest nechutné a řekl bych hloupé chtíti vysvětlovati její dílo tak zvanou přirozenou rozšafností, fanatismem a podobnými naivnostmi.

Johanka se považuje za Boží poselkyni. Jedním znamením toho jest její pověstný prapor, jež si dává zhotoviti hned na počátku svého posláni na přímou výzvu svých tak zvaných „hlasů“. Nosila zprvu malý praporek trojúhelníkový se Zvěstováním P. Marie, na němž anděl pokleká před přěsvatou Pannou a podává jí lilii. Velký pak prapor jen rozšířil její myšlenku. Na jedné straně stáli andělé, kteří podávají království francouzské ve formě dvou lilií Kristu, žehnajícímú světu. S druhé strany nese holubička nápisný proužek pergamenu se slovy: Skrze Krále nebeského.

Krásné přirovnání, jež také vytvářelo národ. I Johance se dostalo návštěvy andělské a i ona byla pannou poslanou k záchraně Francie.

To bylo věru její poslání. Království Francie bylo v hrozném zmatku a blízko záhubě. Země byla rozdělena, a to před anglickým nebezpečím, burgundskou stranou, jež ztratila víru v budoucnost a v krále, jenž ostatně sám pochyboval o svém královském původu. Johanka měla zvednouti, sjednotiti, osvoboditi království. Toť bylo jejím božským posláním.

Dovedete si představit, jaký boj musilo podstoupiti toto děvče nejprve se sebou? Vždyť to bylo děvče skromné, bojácné, nevzdělané, neznající jiné práce, než práce na poli a v domácnosti. Jak musila se přemáhati, aby se vrhla do válečného víru. Do čeho se to pouštěla! Vždyť znala nebezpečí velkých cest, znala nebezpečí pro takovou tichou holubičku od rozleptaných vojenských řad. Vždyť ani nevěděla, jak vůbec dostati se ke králi! Ó, rozšafnost nevede obyčejně ktakovým mimořádným a nezvyklým činům pro venkovské děvče! Johanka bojovala takto po celých pět let s „Hlasy“, jež ji vyzývaly k její úloze.

Chcete znáti ještě jiná znamení jejího božského poslání?

Popatřte tedy na její vítězství, jež jsou opravdu zázračná. Závrať jímá každého, kdo trochu rozumí vojenství a vedení války, když se zamyslí nad náhlými a nečekanými vítězstvími, jichž dobyla tato dívka. Záznakem jsou její geniální strategické a taktické schopnosti, její velkolepé tahy na šachovnici seřazených armád. Johanka za pět dní osvobozuje město Orleán, jenž byl nepřitelem obléhán po sedm měsíců a jež všichni vojevůdcové považovali za naprosto ztracený! Za necelých deset dní dobývá mladá hrdinka všech anglických posic na Loire a tak následuje za měsíc pomazání francouzského krále v remešské katedrále. Situace se zcela mění. Nyní se musejí Angličané brániti. Francie útočí. Francie útočí ještě po smrti Johančině, takže za dvacet let není jediného Angličana ve Francii, vyjma město Calais.

To byl její vojenský vliv na francouzskou armádu. Ještě silnější byl její styk mravní. Byla-li geniální velitelkou, byla ještě větší světicí. Tím si vysvětlíme neobvyčejnou věc, že ji vojsko tak slepě následovalo. Modlila se vždy s věrou hořící a zapalující, což pozorovali všichni, kteří se k ní přiblížili. Často bylo viděti slzy v jejích očích při modlitbě. Modlila se stále i tehdy, když na koni objížděla vojenské šiky. Opřela celé své dílo jen a jen o pomoc Boží a jeho svatých. Nepodnikla nejmenšího kroku, aniž by se se „svými světicemi“ neporadila. Ony jí ukazovaly budoucnost. Řekly jí, kdy má útočiti, jak má postaviti armády. Její častá proroctví, vždy splněná, ukazují zřejmě, že byla osvícena Bohem.

Její nadpřirozené poslání ukazuje též cíl, jaký si předložila Johanka, totiž dáti pomazati slavnostně na krále Karla VII. Johanka chtěla, aby král francouzský byl CÍRKVÍ na krále pomazán. Její úkol není jen vojenský a politický, nýbrž především nadpřirozený. Johanka chtěla uskutečniti pravý, katolický smysl království. Aby dědičný princ se stal opravdu králem, bylo třeba, aby se stal králem skrze Krále nebeského, protože království Francie patří především Králi nebeskému. To hlásala Johanka neúnavně Karlu VII., když ho vlekla do Remeše.

Když toho dosáhla, mohli bychom mysliti, že byl skončen úkol Johančin. Bůh však chtěl jinak naplniti toto poslání. Měla býti umučena, a to ďábelsky rafinovaným způsobem: ne ze zášti k víře, což je podmínkou mučednictví, nýbrž právě pod rouškou ochrany a ryzosti této víry. V dějinách je málo podobného, ohavného pokrytectví. A to jest právě nejtrpčí krůpěj v kalichu bolesti Johanky z Arku.

Johanka má přijmouti smrt jednu z nejpotupnějších, má umříti na hranici jako kacíř, jako svůdce lidu. Byla za živa upálena, když ji předtím nasýtili všemi potupami, jimiž jen může nějaký vězeň býti napojen. Největší její bolestí však bylo, že byla odsouzena biskupem, jenž se nestyděl kupčiti se svou církevní mocí, aby posloužil nepříteli, jenž se nezarděl před žádnou

nížkostí a podvodem, jen aby dosáhl svého cíle, aby Johanka byla upálena jako čarodějnice, posedlá, nestoudnice, neposlušná církve, ona PANENKA, jež zůstala nedotčena jako lilie, ona, jež stále obcovala s Bohem a jeho světicemi, která stále chtěla zůstati věrna církvi, odvolávajíc se neustále k papeži.

Johanka přijala tuto poslední část svého úkolu jako světice. Za hanebného soudního procesu ohromovala soudce svým nadpřirozeným klidem, jímž trhala pletichy jejich, a dávala jim odpovědi, jež se podobaly „božským jiskrám“.

Její smrt ukazuje jasně, co chtěla celým svým dílem: V posledních svých okamžicích volá vítězoslavně: „Ježíš, Ježíš!“ Bylo zřejmo, co chtěla celým svým dílem. Chtěla přivésti a zasvětit v králi francouzském celou Francii Ježíši, jejímu prvému a pravému králi. Proto, jestliže zachránila Francii, nebylo to z dnešního, trochu vybledlého, světského pojmu vlastenectví, nýbrž z vlastenectví pravého, jež chápe zemi svou a národ jako království Boží, jež má umožniti, usnadniti jeho poddaným lepší službu Boží, uskutečnění království Božího na zemi, jež jediné dává pravého štěstí a míru, jež, kdyby všude zavládlo, změnilo by opravdu tvářnost země.

Proto byla rehabilitována, uctívána církví a prohlášena za svatou.

M. D. BESSON O. P.

CHOR PANEN (SYMPHONIA VIRGINUM)

Nejsladší Lásko, nejsladší Objektí, pomoz nám střežiti panenství našeho. V prachu jsme, běda, zrozeny a žel, žel, v hříchu Adamově. Jest velmi tvrdé odpírati tomu, co má chut jablka. Ty sám nás zvedni, Kriste Spasiteli! Horoucně toužíme tebe následovat; ó, jak je těžké nám ubohým napodobit tebe nevinného a neposkvrněného! Důvěřujeme však v Tebe, že zatoužíš hledati v blátě svou perlu. Nuž, voláme tě, choti a těšiteli, jenž jsi nás vykoupil na kříži: V Krvi tvé.

jsme s Tebou spojeny, když odvrhly jsme muže za-
snoubením tím a vyvolivše si Tebe, Syna Božího, nej-
krásnějšího.

Ó vůně nejlíbeznější, vzácných rozkoší, po tobě
stále dychtíme v tomto slzavém vyhnanství. Kdy pak
tě uzzíme na světě? Ach, jsi přece v mysli naší a v srdci
tě objímáme jako přítomného.

Tys roztrhl nebe jako silný lev, sestoupiv do chrá-
mu Panny a zdrtil jsi smrt, vystavěv život v zlatém
městě.

Dej nám Její společnost, dej nám být stále v Tobě,
ó choti nejsladší, jenž jsi nás vyrval z jícnu ďábla, jenž
svedl prvního otce našeho. S. HILDEGARDA.

(Přel. ze sbírky: Carmina Stae Hildegardis, vyd. David-Wind-
stosser, číslo 72.)

DAR MODLITBY — POKOJ PÁNĚ

Bůh láska jest —
a kdož v lásce jen své srdce stápi,
v Bohu být má
a Bůh v něm svůj chrám . . .

Opět začínáme kapitolu o modlitbě a o jejím užit-
ku, ač již byla mnohokrát vymežována a osvětlo-
vána se všech možných stránek a ve všech možných
projevech. Dlužno vždy znovu a znovu k modlitbě
se vraceti, neboť mluvit o modlitbě je tolik jako re-
ferovati o badání astronomických, jež dosahují vždy
nových a nových poznatků o tělesech nebeských,
nových výpočtů prostoru a nových objevů ve ves-
míru. Modlitba a toto badání mají před sebou Ne-
konečnost; modlitba Boha, nekonečného Duchem
lásky, badání vesmír, nekonečné dílo Boží. Proto mlu-
viti nebo psáti o modlitbě je tak nutné, tak potřebné
a vždy aktuální jako modlitba sama, již dnes začíná-
me, zítra v ní budeme pokračovati a již nikdy nedo-
končíme, protože jest láskou, přirozenou lačností a
žízňí našich duší.

Po čem lační a žízňí naše duše, ke komu planou

láskou? Oh — jsouce dětmi, víme, že to nikdo jiný nemůže býti nežli Otec, náš dobrotivý Otec! — Ale my k němu voláme: Otče náš, jenž jsi na nebesích! Což není s námi, zde, uprostřed světa? Jest, zajisté jest, avšak my ho nemůžeme viděti, my s ním nemůžeme obcovati, protože naše oči jsou zaslepeny hříchem, předsudky, nevěrou. On jest „na nebesích“ ve světle, a my v temnotách, nikoliv prostorových, nýbrž v temnotách vězení, malého, úzkého a chladného vězení sobeckosti. Jak je to smutné! Avšak proto si nemysleme, že jsme dítkami, jimiž Otec opovrhuje. Bůh láska jest — a kdo v lásce jen své srdce stápi, v Bohu bytí má a Bůh v něm svůj chrám — zní k nám hlas Janův z přeradostné zvěsti. Sám Bůh je tedy naším Otcem a jsa láskou, jest nám dosažitelný skrze lásku. Hle, plesejme a radujme se, neboť tento cit jest nám znám, vždyť jest ohněm, vyhřívajícím a osvětlujícím naše vězení, je touhou naší po svobodě!

Abychom však svojí láskou dostoupili Lásky, musíme její projevy učiniti hybnými, činnými, aby nás k Otcí „na nebesích“ skutečně povznesly. A tu jsme u modlitby, jež je tímto povznesením, povznesením myslí z bojiště myšlenek k míru „nebes“, kdež dlí Otec v paláci dokonalosti, krokem, jež činíme na cestě k Domovu.

Ke trůnu Božímu nevede jiné cesty kromě té, již vyšlapaly kroky modliteb: Avšak připomeňme si, že jen modlitba, jež duši povznáší, jen modlitba opravdová, usilovná a vroucná jest krokem, zanechávajícím šlépěj na cestě co znamení poutníkům budoucím. Proto zdůrazňujeme lásku, neboť bez lásky není modlitby, jako bez lásky není obcování. A obcuje-li se ve světě i bez lásky (možno-li vůbec mluvíti o této v souvislosti se světem), lépe: bez přátelství, sympatie a loyálnosti, tož nám to nikterak nemůže býti pravidlem pro definici obcování duše s Bohem.

Duše, v nichž dosud nezaplál oheň svaté lásky, marně snaží se býti trpělivy, marně hnětou vědomí spokojenosti, marně se vyučují ctnostem. Jediné láska vyvažuje mysl, že nekolísá, že nepochybuje a netěká,

jestiť láska ohněm, jenž všechno neduchovní ničí, šírá, spaluje, zůstává samojediny, žhavý, mocný. Marny jsou touhy jejich po nějakém štěstí, míru a ladu života, neupínají-li se naznačeným směrem. Mimo štěstí, mír a lad klidného plápolání ohně lásky k Bohu není jiného štěstí, míru a ladu.

A proto, že zmíněné duše postrádají lásky, nezakotvily ještě v modlitbě. Zaměstnává je příliš starostlivost o vnější svět, spoutává je mnoho ohledů k jeho zvyklostem a řádům. Právě proto nemohou přestati věřiti démonu světa, jenž jim přikazuje: Starejte se o svá těla a bojujte, abyste byly první! Nepraví: Zbavte se starostí, utecte se k Bohu, naučte se modliti! — neboť tím by je ztratil, v nich pak ztratil sebe. A tak v chaosu, v přesile myšlenkového napětí a smyslném neklidu žijí marně, nemohoucí dosíci ctnosti, jež se jim představují v duších Boha milujících, ač po nich touží. Zapomínají na jedno: na Boha a na lásku, již mají mu býti jako Otcí zavázány. Tento cíl a tento prostředek právě svět jim zhatil, říká, že Bůh jest smýšlenka, nebo že Bůh jest síla, již mohou lidé spoutati dráty a stroji a přinutiti, aby jim poháněla rotačku, chrlicí frivólní a neznabožský tisk — a že láska jest jenom jediná, jejíž sladkost musí se vyssáti do dna, neboť jest jen k tomu, aby ji lidé strávili. A tak svět způsobuje, že se víc a více boří v močál tělesnosti, oddalující se Bohu a sobě — vědomí nesmrtelnosti — a přibližující se zkáze. — Duše, neznající lásky k Bohu, neznají ani modlitby, neboť láska a modlitba jsou tak totožné jako síla a práce.

Píšíce již o duších bez Boha, musíme vzpomenouti i těch, jež nauku o modlitbě přijaly lstivě, jen proto, aby před lidmi a Bohem, v něhož pokrytecky věří, byly ospravedlněny, že mu jsou modlitbami oddány. Myslíme ony pobloudilé duše, jimž unikl smysl a účel modlitby. Ztrnuly ve slovech a skutcích bez povznesení srdce. Rozhodly se sice jíti s těmi, jež Boha skutečně hledaly, avšak na periferii vnějšnosti zastavily se u kolotoče mnohomluvnosti, jenž jim připomínal věčnost, a ztratily z dohledu ony, jež šly přímo, niko-

liv do kruhu. Pro slast smyslů a pro zachování svět-
ských požitků a veselí rozhodly se konati přemnohé
věci, mající symbolickou souvztažnost (pro otevřené
duše skutečnou) k Bohu, jen proto, aby se život jejich
zdál úplným, nevyklučujícím víru v Boha. Toto počí-
nání je však neospravedlnilo a také nikdy neospra-
vedlní z jich podlé lsti a neupřímnosti. Církev svatá
klade důraz na tuto klamnou stránku chápání cesty
k Bohu, modlitby a bohoslužby, zahrnujíc svatokrá-
dež a svatokupectví. Není-liž pak takové počínání
hříchem proti Duchu svatému, jež podle slov Kris-
tových nebude odpuštěn? — Tímto připomenutím
chyb a hříchů v životě náboženském chceme pro-
buditi ony duše, jež vědomě či nevědomě Boha zne-
uctívají lživou zbožností. Chceme je navrátiti oprav-
dovosti probuzením života duchovního, jež po-
svěcuje život tělesný. Nemůže tělesný posvěcovati
duchovní. Modlitba jest pak prostředkem tohoto
posvěcení, zakládá-li se v lásce a tato v odříkání,
nebo v trojím mlčení: v mlčení slov, mlčení žádostí a
mlčení myšlenek. Neboť mlčení slov dává sílu, mlčení
žádostí udílí klid, a mlčení myšlenek soustřeďuje duši,
že se utápí v pokoji vlastním jen Srdci Božímu.

Z tohoto stručného připomenutí plyne poučení,
že pravou, skutečnou modlitbou jest jen ta modlitba,
jež dosahuje některých duchovních darů. Sv. Pavel
v I. epistoletě ke Korintským mluví o rozdílných da-
rech duchovních, udílených však jediným Duchem.
Ať už je to jakýkoliv dar, vždycky přináší duši užit-
tek. Někomu užitek modlitby jest řeč moudrosti,
jinému řeč umění; někdo skrze modlitbu dosahuje
silné, statečné a neoblomné víry, jiný dar uzdravo-
vání; rovněž skrze moc slova a živou víru někdo činí
divy, prorokuje, prohlédá bytosti a rozeznává a vy-
kládá jazyky. Tyto dary z jediného Ducha vplynuv-
še, jsou si rovny mírou i užitek, jež přinášejí duši.
O darech duchovních, jichž dosáhnouti lze duchov-
ním životem, modlitbou, bylo by možno ještě mnoho
psáti, neboť tak jako jest modlitba sama neskonči-
telná, jako jest obcování s Bohem nerozlučné, tak jest

Bůh nevyčerpatelným zřídlem duchovních darů. Zajisté již ctnosti, počínajíc uctivostí, skrze poslušnost až k andělské oddanosti Bohu, jsou úžasnými dary Božími. Pro praktický život vezdejší významná jest trpělivost, spokojenost a odhodlanost.

Mimo tyto dary a ještě mimo lásku, jež sama o sobě jest duši štěstím dokonalým, jest největším darem, podmíněným ostatními, zejména láskou, dar klidu Božího v duši. Spasitel, připravuje se při poslední večeři na oběť kříže, vлил do duší apoštolů tento dar, když pravil: Pokoj zůstavuji vám, pokoj svůj dávám vám. — Dal jim Pokoj svůj vlastní, Pokoj svého Duha ve chvíli nejobětavější lásky, pokory a odevzdanosti Otcí. Již v této chvíli dal se celý i celému světu a obětí potom zpečetil svůj dar, potvrdil pravdu svých slov. Jest nyní na nás, abychom tohoto Pokoje získali — vlastně my ho musíme získati, chceme-li býti šťastni, chceme-li dosáhnouti Boha, chceme-li býti KATOLÍKY v pravém významu tohoto slova, dětmi, majícími důvěrné a svrchované OBECENSTVÍ s Otcem!

Vnitřní utišení — mír Boží — Pax Christi... Tohoto největšího a nejmilostnějšího daru duchovního, tak nezbytného pro další pokrok putování duše k Bohu, dosahujeme zase jen modlitbami vroucí a oddané lásky, nezištně žádající si Otcova království. K již uvedeným podmínkám pravé modlitby ještě dodáváme:

Láska jest silou, bez níž modlitba není modlitbou. Taková modlitba lásky jestiž neutuchajícím tepem, tlučením na dveře, skrze něž musíme vjíti, abychom vešli a vyšli a pastvu našli. Nepřestává bušiti, neoblomně věříc slovům Kristovým: Tlucte a bude vám otevřeno! — až dosahuje svých tužeb, až jest vyslyšena... — Tu jako by odvalen byl kámen příšerné kobky, v níž byla duše vězněna — takové vědomí východu na svobodu ji obestírá, z volného prostoru vane k ní lahodný vzduch domoviny a sladce palčivé paprsky jejího Slunce, jímž jest Kristus, ji vstřebávají v sebe, pohružující ji v nevypověditelný pokoj

věčnosti. A tento Boží klid, jenž zavanul duší ve chvíli vroucího odevzdání se Lásce, sám jsa vrcholným darem, ještě ji obdarovává, přinášeje na svých andělských perutích jitrní paprsky poznání, vlévaje jí netušenou sílu a dáváje jí prohlédnouti až k tajemství Trojice.

O tento Pokoj musíme prositi, o nic jiného, neboť jím dosahujeme pravého a trvalého duchovního života. Pracujme všemožně k jeho dosažení. Předně modlitbami, kteréž nechtě se stanou vyjádřením trojího mlčení: slov, žádostí a myšlenek — jemuž se ostatně můžeme vyučovati prakticky v každé době denní; příležitostí zajisté jest dosti. A posléze si připomeňme dvě blahorečení Kristova kázání na hoře: Blahoslavení tiší, neboť oni vládnouti budou zemí. — Zajisté v Pokoji jest ono vladařství, neboť v něm a skrze něj vládneme sobě samým a tudíž celému světu v nás. — A blahoslavení pokojní, nebo oni synové Boží slouti budou. — Básník Otokar Březina praví (u J. Demla), že ušlechtilé podléhá vždy méně ušlechtilému, čili pokojní jeví se ve světě jako služebníci a otroci, ale, díky Bohu, jsou zatím nejmocnějšími pány vlastního světa vnějšího i vnitřního, neboť všecka dokonalost záleží v Pokoji.

Jako učedníci v lodičce na rozbouřeném moři zděšeně volali k spícímu Ježíši: Pane, toneme! — s touž úzkostlivostí volejme i my k němu ustavičně svými modlitbami, aby též jednou v našich duších objevil se slavný a mocný a naplnil je utišením žádostí, myšlenek — hříchů, svým svatým Pokojem. JAN RUBIN.

SV. TOMÁŠ, KŘESŤANSKÝ MORALISTA

„Sv. Tomáš je ve věcech věrouky vynikající učenec, ale v mravovědě znamená málo.“ Tento dosti obvyklý názor dosvědčuje nadbytku takové prostoduchosti, že bychom se rádi spokojili s pousmáním.

Přece však bude vhodno podiviti se nad myšlenkou, že ti, kteří takto mluví, činí dojem, jako by byli

mravovědci, moralisty. Řekněme přesněji, jako by badali v mravní bohovědě, neboť o tu zde jde.

Myslím, že všichni jsou zajedno, že mravní bohověda jest věda o křesťanských mravech. Ale nezdá se, že by vědou o křesťanských mravech všichni ve skutečnosti mínili stejnou věc. Většinou je to vlastně znalost daných, pozitivních zákonů (příkázání), kterým se mají přizpůsobiti. Sv. Tomáš neznal „Codex Benedictinus“ a nemohl být jejich hlavou. Jiným je věda o křesťanských mravech především vědou o mravní bytosti, o jejíž mravnosti mluví činy (jejíž činnost právě představují mravy). A v této vědě má sv. Tomáš první místo mezi mistry, ačli není jediným jejím mistrem. Největší jeho slávou, vedle díla filosofického, je, že vědu o mravech uspořádal v učení bohovědné.

Mým úmyslem je vykresliti v celkovém obraze, jak sv. Tomáš viděl toho nadpřirozeného „živáčka“, jehož životem jsou křesťanské mravy a potom vnitřní zákon, jímž jsou příkázání potřebná jenom pozdějším bližším učením.

*

Křesťanský život se tomu, kdo se naň dívá jen světsky a zvenku, jeví jako úcta božstva a zachovávaní příkazů. Vidí jej, jak se poddává jistým zákonům a plní stanovené vnější obřadnosti.

Avšak v tom je jen smyslový vzhled života. Tomu, kdo se na něj dívá zblízka a zevnitř, se ukáže jako styk myslí a lásky se živým Bohem. Vidí, jak se život křesťana s Bohem rozvíjí v nejosobnějším z přátelství. Sv. Tomáš by řekl: „To není jenom náboženství, to jest láska, přátelství.“

Podle našeho přirozeného postavení nejsme s to býti s Bohem v opravdovém přátelském styku. Otážete-li se mně, proč to, spokojím se s odpovědí: Na to Ho dosti neznáme. Jemu se zálbiló odstraniti onu překážku zjevením. Sv. Tomáš žasne před tou dlouhou řadou Božích důvěrností, jimž vtělený Syn Boží sám chtěl dáti uchvacující dokončení. Což nepatřilo mu a pouze mu samotnému nejvyšší a nedotknutelné tajemství božského života, jak Otec plodí Syna a jak

z Otce a ze Syna vychází Duch svatý, jenž jest jejich vzájemnou láskou! Má-li vzniknouti přátelství mezi Bohem a námi, tu nám za ně ručí slovo Páně: „Nazval jsem vás přáteli, neboť jsem vám oznámil všechno, co jsem slyšel od svého Otce.“ (Jan 15, 15.)

Ale zjevení jest jen vnější světlo. Má-li se změnit v osobní a živou myšlenku, tu mu musí býti náš duch vnitřně přizpůsoben. To jest úkolem víry, která jest sv. Tomáši ctností v plném aristotelském slova smyslu. Ba více než ctností, jest jakoby novou schopností. Neboť víra není v hloubi ducha pouhým upravením jeho přirozeného rozpětí. Představuje novou, opravdu původní moc mysletí a jakoby rozum božského řádu. Dobře si zapamatujme první ústrojí křesťanského života.

Avšak s božskou ctností víry máme jen jedno ústrojí božské myšlenky. To by ovšem postačilo, kdybychom neměli navázati styk s Bohem. Není to však dosti, máme-li s ním býti v přátelském poměru. Přátelství tkví v srdci. Snad se domníváte, že naše srdce je samo sebou chovatí k Bohu přátelství hned, jakmile jej pozná. Sv. Tomáš tak vůbec nemyslí. Láska je příliš veliká věc. Pomyslete jen. Prvně blahovůle vůči Bohu a on nám ji oplácí. Potom to citové spojení, kteréz Boha a nás činí jedno. Boha považujeme za druhé já a jeho dobro za naše dobro. A Bůh nám oplácí. Celé úžasné tajemství přátelství je v tom, co je láskou.

Někteří bohoslovci by rádi vyhradili výsadu lásky Duchu sv. On sám by neměl do našich srdcí vkládati její hnutí. Sv. Tomáš očekává od Ducha sv., aby ráčil uzpůsobiti naši vůli Božímu přátelství a aby ji učinil schopnou, aby ji sama mohla projevit. To svatý Duch působí tím, že vlévá do našich srdcí božskou ctnost lásky. Toť druhé ústrojí našeho křesťanského života, jehož podstata je věrou a láskou zajištěna.

Podstata prozatím neúplná. Víra není patření na Boha tváří v tvář, nýbrž poznání pojmové a temné. Nevádí lásku ve vlastnění jejího Boha; ponechává ji strohému řádu přání. V tomto úkolu, kdy se nenedostává bojů, potřebuje láska podpory. Tu ji pomáhá božská

ctnost naděje, která nám dává pomocnou Boží všemohoucnost a tak mění touhu lásky v naději.

*

„Víra, naděje a láska, tyto tři věci . . .“ napsal sv. Pavel v I. Korintánům 13, 13, mluvě jako zjevovatel. „Víra, naděje a láska, tyto tři ctnosti . . .“ opakuje sv. Tomáš mluvě jako bohoslovec.

Ctnosti. Tedy hlavní živé prameny činnosti. Božské ctnosti, které nám dávají samého Boha. Tedy původní prameny a více než pouhé ctnosti, jakoby nové schopnosti nároubované na našich lidských schopnostech, jejichž vlastní mohutnost hodně přesahují.

Sv. Tomáš se neochvějně drží podivného dosahu božských ctností. Každá schopnost vyžaduje jako svůj pramen a živou podložku přirozenost, která je stejného řádu s ní. V našem případě není tou přirozeností naše lidská přirozenost. Pouze božská přirozenost má žádoucí podmínky. Božské ctnosti, v nichž máme trojí životní moc božského dosahu, nemohou v nás býti leda ústroji božské přirozenosti.

Nelekejme se takové smělosti. Jako svatý Pavel, tak i svatý Tomáš se jenom druí k výroku svatého Petra: „Povolal nás vlastní slávou a silou, kterými nám dal převeliké a drahocenné dary zaslíbené, abyste se skrze ně stali účastni božské přirozenosti.“ II. Petrův 1, 3^a. Toto rozumí katolická církev milostí posvěcující.

Milost posvěcující je tedy v nás božskou přirozeností ve sděleném stavu. Rozhodně nikoliv ve vlastním stavu nejvyšší Podstaty, nýbrž ve stavu zcela jiném a nedokonalém pouhé vlastnosti, která patří mezi případy, *accidentia*. A přece opravdovou božskou přirozeností, která — ač „stlačena“ do takového stavu — má v nás úkol přirozenosti, to značí jest pramenem a životním základem božských ctností. Tyto ctnosti jsou v nás božskými ústroji božské přirozenosti. Právě jako naše lidské duchovní schopnosti jsou v nás rozumnými ústroji rozumné přirozenosti.

Ten nadpřirozený „živáček“, jak jej vidí sv. Tomáš,

je dosti skutečný a pevně vybudovaný i dosti božský, a jemuž křesťanský život je životem. Řekněme přesněji, žije vlastně božským životem.

*

Náš křesťanský život se nese dál než život našich božských ctností. A proto nepřestává být životem ne-li božským tož nejméně nadpřirozeným. Proto nepřestává být životem, naším životem. Proto nepřestává být nadpřirozeným. Svätý Tomáš nám vysvětlí ten nový zázrak lásky našeho Boha.

Tato sdělená božská přirozenost, již jest milost posvěcující, tedy tkví v naší lidské přirozenosti, kteráž je jí podkladem a již by nemohla zničit, aby při tom nezničila i sebe samu. Milost vede božský život božskými ctnostmi, a tento božský život se rozvíjí v nitru našeho vlastního lidského života. Věru, nic víc než rozvíjí, neboť milost posvětná neničí naší lidské přirozenosti a život milosti nezastaví toku lidského života. A také jej nesmí přehlížeti. Vždyť nežijeme na dvě strany, božským životem milosti a lidským životem přirozenosti. Náš božský život si chce přivlastniti náš lidský život. Láskou mu ukládá své vlastní cíle a věrou mu předpisuje cesty, kterými má jíti.

Náš rozum rozumí tomuto zasahování milosti do našeho lidského života a naše rozumná vůle to schvaluje, jestliže se nad tím znepokojuje naše smyslnost. Přece se ani první ani druhá necítí na té výši neočekávaného úkolu vésti lidský život ne pouze rozumný, nýbrž přidružený božským snahám lásky a řízený příkazy víry. Bylo by možno, že by jim milost posvětná, jejíž přítomnost jim ukládá úkol, na který se necítí učiněny, neuchovávala nějakou pomoc? Ovšem; a nikoliv nějakou chvilkovou almužnu, spíše trvalou pomoc, jak slušno Boží štědrosti a důstojnosti těch, které se mu zalíbilo učiniti svými dětmi. Pomoc, která povyšuje naše lidské schopnosti v jejich nitru pro nadlidský úkol, jenž jim připadá, aby svou činnost převedly do řádu nadpřirozeného.

Sv. Tomáš nepochybuje o této pomoci, která jim

byla velkomyslně dána. A tu jsou vlité mravní ctnosti, které se z posvětné milosti vylévají do rozumu, do naší vůle, až do smyslnosti.

Naše lidské schopnosti povýšené mravními ctnostmi vlitými milostí a uschopněné zvládnout si životně činnost, jíž na ně působí božské ctnosti, budou napříště rozvíjeti činnost v nadpřirozený život. Tento nadpřirozený život se jim stane přirozeným životem. Sv. Tomáš o to velmi pečuje, aby v nás naturalisoval život milosti v jeho dvou stupních života božského, díla to božských ctností, a nadpřirozeného lidského života, díla to vlitých mravních ctností.

To je všechno? Nikoliv. Bůh neskrblí ve svých darech, zvláště v darech milosti, které jsou nejskvělejšími dary jeho lásky, a není ještě spokojen. To proto, že přes všechno je přítomné postavení milosti posvětné a jejího života v nás nedokonalé a nejisté a musí býti chráněno. Neboť možnosti jejich rozvoje jsou nekonečné a vyžadují obratnějšího dílovedoucího než jsme my. Duch sv. má volné pole ve všem, co se týká jej samého. Ale Bůh, chtěje až do krajnosti uchovat životní ráz života milosti v nás, chtěl, aby naše nadpřirozené ctnosti byly spojeny s její osobní činností a s jejími božskými podněty. Sedm darů Ducha sv. — nejvyšší vylití milosti posvětné — činí naše božské i mravní ctnosti schopnými přivlastnit si životně právě tolik skupin božských hnutí, která jsou strážci a buditeli života milosti.

Máte nyní před očima celého onoho nadpřirozeného živáčka, jemuž je vlastně křesťanský život životem, ono nové stvoření, které oslavoval sv. Pavel. Nechybí mu nic víc, nežli charismata, čili milosti dané k posvěcení jiných, ale ty jsou jiného řádu a netýkají se tolik našeho osobního života jako života společnosti. Jak veliký, jak uchvacující to zjev! Ať nám nepřijde o křesťanském životě vykládati člověk, který nevěří ve jsoucnost tohoto živáčka! Ať se nepokouší vysvětlovat křesťanský život, ani ať se nedomýšlí, že nám jej zpřístupní, kdo nepochopil dokonalou stavbu onoho živáčka. Právě jako způsob našeho rozumného

života je prvně vyjádřen přirozeným zákonem v jakosti a stavbě lidské přirozenosti, tak způsob života křesťanského jest přece vyryt jako zákon, který také můžeme nazvat přirozeným, v jakosti a stavbě naší omilostněné bytosti.

To mi ještě zbývá vysvětlit; učiním tak krátce. (Pokračování.)

A. LEMONNYER O. P.

PŘEKÁŽKY DUCHU SVATÉMU V NÁS

Ještě jednou se (světice) zastavila a počala v modlitbě prositi: Ach, Věčné Slovo, rci mi, prosím, které a jaké jsou překážky, jež působí, že Duch svatý vnučující a tak oplodňující, nevykoná v duši celého svého díla? Vždyť je přece tak sladký a hořký! Ach, rci mi, proč jen tak málo lidí zná jeho milé vábení? Ó Slovo, nyní, kdy je čas štědrosti, tvé milosti a lásky, řekni mi to, je-li to tvá vůle.

Odpověď Slova: Jsou různé překážky, má drahá nevěsto, protože jsou různé stavy tvorů a různá také bytí tvorů.

Jednou takovou překážkou, jež oddaluje ode mne, je zloba, jež těm, kteří jsou daleko ode mne, naplňuje tak jejich srdce, že můj Duch nemůže v nich spočinouti.

Jiní zase narážejí na překážku vlastní vůle. Jiní zase nejen mají překážku vlastní vůle, nýbrž též vlastního vidění a rozumění, takže mi chtějí sloužiti SVÝM způsobem. Chtějí mého Ducha, ale tak, jak jim se to líbí, a tak se stávají neschopni jej přijmouti. Druzí zase, kteří jsou mi dosti blízko, narážejí o jinou překážku, jež se mi neméně protiví. Je to ona kletá vlažnost, v níž se jim zdá, že slouží mně, a nepozorují, že zatím slouží sobě. A když se jim zdá, že mi začali sloužiti, tehdy jsou v nejnebezpečnějším stavu, protože slouží mi s uznáváním sama sebe a myslí, že mi slouží, jak si zasloužím, aby mi bylo slouženo. Není tomu však tak, protože chci, aby mi bylo slouženo bez sebelásky, s čistým úmyslem a pokorou. A tato pokora

musí být taková, aby ponořila duši až do středu země, protože můj Duch je jako blesk, jenž sestoupí s nebes a nezastaví se až ve středu země. Tak i Duch svatý nespočine než v duši, již nalezne ve středu její nicoty. U vysokých a prostředních se nezastavuje, nýbrž přechází mimo.

Znovu žádala: Ale, ach, milostné Slovo, ráda bych věděla, co dělati proti těmto překážkám, protože, co by mi bylo platno, že jsem je poznala, kdybych neznala též léku proti nim?

Odpověď: Má nejmilejší nevěsto! Proti prvé překážce, to jest, proti zlobě, třeba postaviti prostě dobrý úmysl, protože však nemůžeš tento dobrý úmysl vstípniti do zlých srdcí, skryj jej celý v sobě a nebudeš více cítiti nesnesitelná muka. Budou to pro tebe muka pouze rozplameňující, nikterak však zdrcující, protože to budou muka bez vášně; kdyby byla s vášní, trýznila by tě. A když mi potom obětuješ tato muka a spojíš je s mými mukami, promění se ve vánek, jenž rozhání mraky. Touto snahou svou a mukami z ní nepřekonáš zlobu v srdcích mých tvorů.

Proti vlastní vůli vezmi vůli mrtvou, nechť ani mne samého jinak než tak, jak je to mou vůlí. A tuto svou mrtvou vůli obětuj ve spojení s mou odevzdaností, kterou jsem projevil v modlitbě k Otci v zahradě Olivetské. V této odevzdanosti uschne býlí v srdcích tvorů zasazených v zahradě církve svaté.

Proti vlastnímu rozumění, jež je zkázou ctností, a proti snaze sloužiti mi podle vlastního způsobu, vezmi: nic nechtění, nic nerozumění a nevědění podle vlastního způsobu. A obětuj mi to ve spojení s onou žádostí, kterou já jsem hořel, aby Otec byl oslaven, a uvidíš, že v tom změknu srdce mých tvorů, jež jsouce takto obměkčena a pohnuta, stanou se schopna přijmouti mého Ducha.

Proti vlažnosti, jež s tak špatným úsudkem dává viděti duši, že slouží mně, zatím co slouží jen sobě, pravím ti, dčero má drahá, že v témž okamžiku, v němž duše je sebevědoma, že slouží mně, přestává mi sloužiti. Postav proto proti prokleté vlažnosti žár lásky

a obětuj ji ve spojení s onou samou láskou, jíž jsem se já sám vydal. A tato láska znovu obětovaná bude ohněm, jenž sestoupí do jejich srdcí a vypálí tuto vlažnost.

SV. M. MAGDALENA de'PAZZI.

(Estasi e Lettere ed. Vaussard, p. 161.)

PRÁCOVNA

BUDE JAKO STROM U POTOKA

Kdo? Ten, kdo si oblíbil zákon Boží a o něm rozjímá ve dne v noci. Čím jsou vody potoka stromu, tím jest denní rozjímání člověku. Jako strom bez vody usychá, tak člověk bez rozjímání žije životem souchotináře; jeho duše jako tělo souchotinářovo schne, vadne, bledne; nějakou dobu se ještě povleče cestami duchovními, ale brzy od nich odbočí a zemře Bohu hříchem smrtelným.

Naproti tomu duše rozjímající zazelená se a rozkvete a ovoce ponese jako strom na březích potoka oteplováný slunkem milosti Boží. Květy, které pučí z rozjímání, jsou zbožné povzdechy víry, lásky, pokory a kajícího srdce, jimiž rozjímání jako perlami jest protkáno.

Nejen květy zbožných povzdechů nese strom zasažený na březích meditace, ale i hojné a krásné ovoce. Možno říci, že kdo rozjímá, koná skutky všech ctností. Rozjímající poznává, že svých naruživostí nepřemůže bez sebezáporu a mrtvení svých smyslů, proto rád a statečně se zapírá. Poznává, jak krásný je život niterný a sebraný, život s Bohem a v Bohu, proto se mu oddává a v něm se cvičí. Poznává, co mrtvých duší jako planých úhorů leží po světě, proto se rozohňuje k práci apoštolské, ke katolické akci a snaží se býti ohněm, který, přinesený Ježíšem, zažihá svět. Kdo rozjímá, vidí i bídu tělesnou svých bratří a sester chudých a nuzných a hladovících — a žebrá pro ně a rozdává vezdejší chléb. Kdo rozjímá, je netoliko moudrý a opatrný, ale i statečný a silný jako lev hladovící po cti a slávě Boží.

Dobře praví Suarez v pojednání „o rozjímavé modlitbě“: „Omnium virtutum actus in hac oratione frequenter exercentur.“ Kdo rozjímá, koná všecky ctnosti. Strom na březích potoka.

P. HUDEČEK C. SS. R. V ŘÍMĚ.

DUCHOVNÍ PŘÁTELSTVÍ

Stále ty dvojice v životech svatých a mystiků. Sv. Bernard — sv. Hildegarda, sv. František — sv. Klára, sv. František Sal. — sv. Františka de Chantal, Jindřich Suso — Elsbeta Staglinová, Lacordaire — kněžna Svěčinová.

Tu již není možno pochybovati o možnosti duchovního přátelství. Ba, tím méně možno pochybovati o užitečnosti a kráse takového přátelství. Ale jsou to výšiny, jichž dosahují jen duše okovů tělesnosti zbavené. Jen silní vystupují na vrcholy hor. Jen stateční vzdorují závrati.

V mnohých knihách moderních se řeší otázka, je-li možné přátelství mezi mužem a ženou. Na tu otázku je odpověď jediná: takové přátelství je možné mezi SVATÝM mužem a SVATOU ženou.

A my, potřísnění rmutem zlých žádostí, vyhnanci něhy, jdoucí životem v zasloužené osamocenosti, zavržené světem, ale neuchvátivší nebe, opustivší jeden břeh, ale nedopluvší k druhému, propuštění z otroctví, ale ne svobodní, neporažení, ale ne vítězi, my, Pane, nejsme hodni, aby nám tiskl někdo ruku a zahrál ji teplem soucitu, nejsme hodni, aby lidské srdce se chvělo obavou o život náš, pokryti hnusným malomocenstvím odcházíme do pustých skal, bychom se dokáli odpuštění a doplakali úlevy — nečistí!

Nečistý! musíme zvolati, blíží-li se lidská bytost. Prchati před její tváří a prchati před ní, aby se nenakazila páchnoucím dechem úst našich. A duše lká:

Nikdy nebudu seděti v Betanii. Nikdy nebudu jísti koláčů Martiných a slovům mým nebude nikdy naslouchati snívá Marie.

Budu žíti v údolí smrti s šatem roztrženým na znamení smutku, rty zahalenými závojem, za živa pohřbe-

na v samotě, sama s Tebou samým, Pane, opuštěná s opuštěným, zavržená se zavrženým!

DOMINIK PECKA.

SRDCE PÁNĚ

Sedmého června jest svátek: znamení svaté Lásky Kristovy, svátek Nejsv. Srdce Ježíšova. Kterí jste Ježíšovi, zasvěťte se mu v ten den znovu a neodvolatelně. Prodlete, jak jen můžete, nejdéle před svato-stánkem a odprosujte jej za všechny hříchy své i cizí. Pomodlete se smírnou modlitbu, kterou připojil sv. Otec ke svému listu a kterou podáváme v překladu. Naši společnou mši sv. celé Hlubinářské rodiny překládám na tento den. Odepřete si ten den nějakou zábavu, udělejte radost někomu z bližních. Je to den Lásky a proto den — náš! Všichni, kterým je to jen poněkud možné, nechtě přistoupí ten den ke stolu Páně a pomodlí se při tom, aby naše snažení, aby Ježíš konečně kraloval u nás v srdcích i ve společnosti, bylo Pánem požehnáno.

BRAITO.

SMYSL ZKOUŠKY

Jdete slunečným dnem, těžce, ale přece jen radostně. Nesete s sebou všechny sny, zájmy, snahy. A najednou se zatmí, zavíří kolem vás kotouč prachu. Tma se kolem vás zašklebí. Někdo dlouho a vytrvale pracuje podzemně proti vám intrikami, zlobou, lží, pomluvou. Má moc, má postavení. A tak vás jednou skryt za jiného udeří. Tehdy ucítíte, jak se vše pod vámi boří, cítíte, že vše to, k čemu jste lnuli, co jste měli rádi, co vás sílilo a zvedalo, nutno opustiti. Propast se pojednou otevře v nitru. Zachvějeme se jako holátko vy-padlé z teplého hnízda. Propast volá po naplnění. Křičíte hladem po Bohu. Voláte ho, letíte k němu a zase odložíte jednu hračku, třebaže drahou, svatou, ale — přece jen hračku. V takové chvíli vidíte její malost v sobě. Chcete-li ji opravdu milovati, musíte ji zvednout k Bohu, ještě více zvednout! Víc Boha milovati a více ji pro Boha a méně pro ni samu. A chápete, že velké lásky nutně jsou zde sledovány velkou nenávistí, a že právě velká nenávist dovede vás přímo při-

raziti k velké Lásce, k Lásce samé, že to je důvod,
proč ji Bůh dopouští!

BRAITO.

PAVOUK

Nepodobáme se kolikrát tomu neúnavnému tvorů, když se honíme s podobně zarputilou vytrvalostí za lesklými mouchami, marnostmi dne a světa? Abychom polapili trochu ubohých, drobných chviliek, úsměvů, rozhazujeme nitro své na všechny strany, stále ze sebe vydáváme marnotratnický, všemi směry rozhazujeme sítě, protože pozemské štěstí se také všemi směry rozlévá. A tak stále sprádáme nové a nové pavučiny, že již ani nemůžeme klidně ochutnat radosti nejdrobnější. A ty nové sítě tvoříme a platíme svým nitrem, svým klidem. Nakonec přijde někdo a hrdě nám potrhá jemně setkané sítě, do nichž jsme chtěli polapit štěstí. A lidský pavouk znovu zalézá do temného kouta, aby znovu začal marnou práci. Marně marnosti marnými sítěmi zachycuje.

BRAITO.

DOTAZ: JAK ODLOŽIT HNĚVIVOST?

Odpověď: Poznání chyby jest již jejím polovičním odložením. Druhou polovicí jest užití prostředků starých, osvědčených a snadných. Vroucí modlitba, stálá, vytrvalá modlitba o srdce tiché a pokorné: Ježíši tichý a pokorný srdcem, učiň srdce mé podobné Srdci svému, vykoná divy. Svěřme se vedení milosti, o níž neustaneme prositi právě na náš úmysl. Mimo to jest důležité předejít příležitost ke hněvu. Když víme, v kterých okolnostech se nás snadno zmocňuje hněvivost, dříve, než ještě nastane ona okolnost, obnovme svůj úmysl zachovati klid. Pohledme v duchu na Ježíše tichého a pokorného. Když nás rozrušují slabosti, křehkosti víry bližních, vzpomeňme si na vlastní ubohost a špatnost, vzpomeňme si, jakou trpělivost musí Bůh s námi míti, a představme si, jak by to s námi dopadalo, kdyby spravedlivý hněv Boží dolehl tak na nás, jako doléhá hněv náš, často tak málo zdůvodněný na naše bližní!

BRAITO.

Zde, na zemi, děti se nemohou narodit bez matky. Vcházejí na svět skrze ženu. Stejně skrze ženu vcházíme do nebe. Maria je touto ženou. Po hříchu lidé očekávali plod Marie, této Panny sladké, pokorné a svaté. Maria, buď požehnána, buď požehnána!

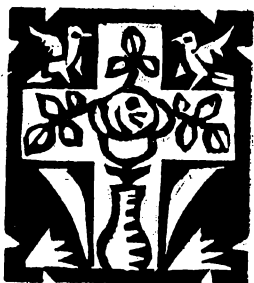
SESTRA MARIE

OD JEŽÍŠE UKŘIŽOV. „MYŠLENKY“.

UMĚNÍ:

Umění, tak zv. nábožné umění, jež nevede k modlitbě, jest nestvůrné jako krásná žena, jež nikoho nezapálí. Kdybychom nebyli otupělí příkazem tradičního obdivu, nedovedli bychom pochopit, ba, co dím, byli bychom uděšeni obrazem Madony neb Krista, jenž by nás nedovedl sraziti na kolena.

LÉON BLOY: LA FEMME PAUVRE P. 91.



DOC. TH.DR. FRANT. CINEK: PODSTATA KNĚŽSKÉ ORDÍNACE. (V Olomouci 1929.) Dr. Cinek vyplňuje svým spisem novou mezeru v české literatuře. Co koná jako vychovatel kněžského dorostu v semináři olomouckém, podává širší veřejnosti. Ukazuje nadpřirozené hodnoty svátosti svěcení, kterou označil Kristus svou církev jako pokračovatelku svého kněžského poslání. Dogmatická otázka o podstatě kněžské ordinace patří k těžkým problémům. Dr. Cinek postřehl co nejpřesněji obtíže, ale zároveň cesty k rozluštění. Všimá si zevrubně jiných argumentací a poukazuje na jejich slabost a svými důkazy, které rozvíjí od prvních pramenů až k dobám nového názoru, staví tradiční názor na podstatu kněžské ordinace. Kniha je zároveň vědeckou apologií svátosti kněžského svěcení. Dr. M. Habáň O. P.

HANDBUCH DER PHILOSOPHIE: RECHTSPHILOSOPHIE VON ARTHUR BAUMGARTEN: Oldenbourg, München-Berlin 1929. Je to další sešit celého soustavného informování o dnešní filosofii. V historické části se ukazuje, že je třeba filosofického světového názoru, jako základu k pozitivní právní vědě. Za nutnou filosofii se klade metafysicky dokázaný eudaimonismus. Všeobecné blaho staví metafysika, i noeticky odůvodněná, za cíl všeho světového dění. V praktickém dění to znamená přivést lidské cítění a myšlení vždy na vyšší stupeň universalnosti. Právo podle autora nemá býti podřizováno morálce, nýbrž stanoveno jako morální řád, který se pozitivně a cenně uplatnil. NÁVRÁT K METAFYSICE MORÁLKY A PŘÁVA znemožněný poněkud autorovým pojmem nejvyššího dobra. —ab—

MARIO E. MARIETTI, TORINO: CAMILLUS COLLILANZI, THEOLOGIA MORALIS UNIVERSA, JUXTA CODICEM JURIS CANONICI IN MEMORIAE AUXILIUM APTIORI METHODO DIGESTA, SEMINARIIS, EXAMINATORIBUS ET CONCURSUM ADEUNTIBUS PERUTILIS. -Vol. III. DE PRAECEPTIS (str. 372, cena lir 15).—Vol. IV. DE SACRAMENTIS (str. 626, cena lir 25). Co titul slibuje, to kniha dává, držíc se uprostřed mezi obsáhlými díly a příliš stručnými výtahy. Metodicky je to dílo vzácné, ke studiu a opakování a kontrole jako stvořené. Zvláště bych zdůraznil množství praktických pokynů pro duchovní správu, jež jinak nejsou ani v obsáhlejších dílech. —es—

WALTER DE GRUYTER & CO, BERLIN: THEOSOPHIE NEBST ANTHROPOSOPHIE UND CHRISTENGEMEINSCHAFT. Sammlung Göschen. (Str. 132, cena váz. 1'50 mar.)—Lic. Kurt Lehmann-Issel podává stručný jasný nárys staré theosofie a jejího poměru k moderní theosofii a křesťanství, jež označuje tak, že indická theosofie se u nás proměnila v kosmosofii, čili, že nynější theosofie je docela jiná nauka nežli theosofie stará. —es—

J. G. B. MOHR, TUBINGEN: DIE RELIGION IN GE-

SCHICHTE UND GEGENWART. Liefer. 49/52. Obvyklým svědomitým způsobem zpracovaná hesla: Josuabuch-Kinderhort. Zvláště pozoruhodná jsou hesla: Islam, Židovství, Hnutí mladých, Katechismus, Katolictví, Cistota. —es—

„DES HL. JOHANNES VOM KREUZ KLEINERE SCHRIFTEN,“ übersetzt von P. Aloysius ab Imac. Conc. O. C. D. (80, 379 str., 1928, Mk 10'50) Theatiner-Verlag, München. Tato kniha je pátým a posledním svazkem úplného vydání spisů velkého mystického učitele v krásném německém překladě podle kritického vydání španělského. Nemusím zdůrazňovat význam sv. Jana od Kříže pro vnitřní obnovu církve a rozvoj duchovního života. Naši čtenáři jsou si toho dobře vědomi a každý, kdo chce pochopiti podstatu duchovního života, bude horlivým čtenářem spisů sv. Jana. Dočkáme se též my úplného vydání spisů sv. Jana v češtině? — Gratuluji Němcům, že jim byl svatý Jan učiněn přístupným právě jedním z jeho duchovních synů.

V. DÉCOULS: „L'EVANGILE ET LES MERES“ (80, str. 142, fr. 9). Aubanel Fils Ainé, Editeur, Avignon, Place des Etudes. Krásná knížka pro matky. Ukazuje jim vzor všech matek — Marii a učí je milovati a vychovávatí dítky podle jejího příkladu.

RENE BAZIN: KAREL FOUCAULD, badatel o Maroku, poustevník saharský. I. díl přel. Jetřich Lipanský. - Edice Izmael, Veselí, pošta Čepí v Čechách (str. 94, cena ?). Jsem nesmírně vděčný za vydání tohoto krásného díla. Životopis K. F. jest úchvatným líčením zázraků milosti Boží v duši mladého důstojníka, až se stal rytířem Kristovým, světcem v řadě trapistů. Tuto knihu všem našim čtenářům vřele doporučuji a těším se na II. a III. díl.

OBCANSKÁ TISKÁRNA, BRNO, STAROBRNĚNSKÁ: MOSAIKOVÝ OBRAZ SOCIÁLNÍ SOUSTAVY, vybudované na podkladě a zásadách křesťansko-katolického náboženství v rámci hanáckém. Sestavil či složil Fr. Bařina O. S. A. (Str. 538, cena Kč 35.) Po přečtení titulu nechtělo se mi do četby a s velkým sebezapřením jsem přečetl 54 stránky a pak jsem knihu znechucen odhodil. Psátí utopie nemůže každý. Zola napsal svou komunistickou utopii, ale je to aspoň dílo umělecké, kdežto tato „Mosaika“ s „křesťansko-katolickou“ na metr tlustě nanášenou tendenčností mi přivedla na mysl slovo Jidášovo: K čemu je ztráta tato? Mohlo to . . . dáno býti chudým. —es—

VELIKONOČNÍ POVÍDKY. Z ruštiny vybral a přeložil A. Vrzal (str. 286, cena 20 Kč). 16 povídek různých ruských spisovatelů na motivy biblické, apokryfní a velikonočně náladové. Kniha svérázného kouzla najde jistě mnoho zalíbení. Vydala Čs. akc. tiskárna, Praha II., Spálená 15. —es—

BARDY: LITTERATURE LATINE CHRÉTIENNE, (Blond, Paris, 240 str., 10 frs). Přehled latinské patrologie tvořící protějšek k podobnému svazčku starokřesťanské literatury řecké. Bardy rozvíjí před námi živě (maje každé slovo doloženo vzácnou odbornou znalostí) obraz křesťanského písemnictví navazujícího na Písmo sv. až do sv. Hilára, Ambrože, Jeronyma a

Augustina a tak přichází až do dob vpádů barbarských, v nichž křesťanství zachránilo civilisaci. Tak se nám rýsují postavy Boecia a Cassiodora. Zásluha Bardyho jest, že dává dobrou prvou orientaci, jakýsi úvod do starokřesťanské literatury. Ač je dílo hodně stručné, dovedl je autor uchrániti fatálního suchopáru. Knížka povzbudí ke čtení prvých Otců v originálech, a to jest její nejvzácnější ovoce. P. Am.

DEML: OCISTEC (Škeřík, Praha, 1929). Antologie a prosy Jakuba Demla. Je-li každý kousek vzácnou perlou, neméně je uměleckým VÝBOR SAM. Deml jemnou autokritikou vystihl pravý svůj akord a podle něho zladil celou sbírku. Řekl si to sám, že je snářem, který vidí. A tak vidí smysl své oběti, svého kněžství, svého básnického poslání, tajuplné smrti, jež je přerodem v lepší život. Velkolepá je prosa jeho o kněžském povolání. Za národ, rodinu nutno se dát posvětit, očistit a posílnit rod a rodinu a národ sebeobětováním, ale skrytým, zapadlým, aby bylo opravdu obětí. Kdo chce poznati ducha Demlova, nechť sáhne po této sbírce. Knihy a články Demlovy jsou rozebrány neb roztroušeny a proto mají zde příležitost naši čtenáři, kteří si naráz oblíbili našeho nového spolupracovníka, získati dobrého obrazu o jeho tvorbě. Kniha jistě každého zahřeje.

Brait.



SVATÝ VÁCLAVE!

Rytíři tvoji, připraveni k boji,
přísahu skládáme na svatou korouhev tvou:
tělo, svět, ďábel, nic nás nerozdvojí,
radostně půjdeme, pluky tvé kam jen se hnou.

Na nebe vzatý, vévodo náš svatý,
přehlédni vojsko své, požehnej křížem svůj lid,
políčka, lesy, paláce i chaty,
vypros nám od Boha milost a sílu, tě ctít.

Vždycky a všude milovat chcem chudé
jako ty, potajmu, křesťansky, pro Boha jen,
poněvadž láska ze všeho nám zbude,
všecko pak ostatní prelud a marný jak sen.

Jedno sněm není, když se všecko mění:
Spasitel svátostný, skutečný, přece však skryt,
hotový dáti život bez prodlení
každému, kdo jen chce růsti a blaženým být.

Václave kníže, skloň se, sestup blíže
k národu českému uprostřed všelikých běd,
s Kristem a s tebou, zbaven bludů tíže,
ať žije v pokoji nových zas tisíce let!

JAKUB DEML.

I SRDCE SE CHCE MODLIT

(Kurs vnitřní modlitby 7.)

Vnitřní modlitba ovívá mysl lidskou kolem Boha jako kolem její osy. Pravdou žije mysl naše, protože pravda jest jejím vlastním předmětem. Ale, jako jsme rekli, že jest oprávněna modlitba ústní a obrády, jimiž dáváme v poddanství i smysly své, podobně nebyla by úplná ani vnitřní modlitba, kdyby jen myslí obcovala s Bohem. Člověk není jen myslí, není jen rozumem. Má i svou dychtivou stránku, má svou vůli, již často označujeme slovem srdce. Běříme proto i my zde slovo srdce jako symbol citového, dychtivého života.

Tak přicházíme k další formě vnitřní modlitby, kterou zovou učitelé duchovního života modlitbou afektivní neb citovou. Úmyslně volil jsem v češtině jiné slovo, totiž slovo modlitby vznícené, protože slovo modlitba citů nemá mnoho důvěry, jelikož se tím rozumívá snění, rozněžnění, úkony kolikráte i dychtivé části smyslové.

Ani sv. Jan od Kříže, ani sv. František Saleský se nezmiňují o tomto způsobu vnitřní modlitby. Svatá Terezie však docela jasně a zřetelně o ní píše a rozlišuje ji i od mystického nazírání i od pouhého rozjímání. A rozeznává vedle toho ještě dva její stupně, a to modlitbu zanícenou a pak modlitbu zjednošenou, neboli, jak praví, modlitbu ztišení.

Tato forma modlitby vnitřní jest velmi oprávněna. Dlouho člověk rozjímal. Pravdy věčné naplnily duši, duše jest jakoby proniknuta jimi. Rozum zakouší částečné blaženosti. Co přirozenějšího, než že i vůle se zvedá k této pravdě, již pojímá jako své dobro. Rozum totiž pudí přirozeně vůli ke chtění toho, co shledává pravdivým a dobrem pro vůli.

Modlitba vznícená uvádí právě více v činnost dychtivou stránku lidské duše. Nepoddávejme se však omylu, jenž je tu hned na blízku. Vznícená modlitba neodstraňuje činnosti rozumové, přemítající. Jen ji jaksi omezuje, jen z ní těží a na ni buduje: Jen

připravuje cestu lepšímu a hlubšímu poznání, i rozumovému, pravd, jež jsme prožili svou vůlí.

Jak se přichází k této modlitbě a kdo se jí má oddati? Pravidlem tu jest, nečiňme ničeho bez rady s duchovním vůdcem. Zkušený duchovní vůdce pozná ihned podle určitých známek, jak daleko je duše pokročilá a zda jí může klidně poraditi tuto vyšší modlitbu. Pro ty ovšem, jež Duch svatý si vede tak, že ani sami nevědí, jakým vlastně způsobem rozjímají, kteří jdou prostě za hlasem svého srdce, tato pravidla nejsou. Jsou jen pro ty, kteří nemají jistoty, aby se jejich začínající duchovní život nezvrhnul v mletí na prázdno obrazivosti neb citovosti, jak praví svatá Terezie.

Když pravdy přešly takřka do naší krve, když cítíme takřka Boží velikost, blízkost, dobrotu, když nás přemítání unavuje a duše nechce všemi směry se rozlétávati, když touží spočinouti v jedné kráse Boží, je to znamením, že jest duše připravena dáti i touze své, dychtivosti své, lásce své, vůli své její část, že možno jíti bez obav.

Nedojde ale nikdo k tomuto ponoření se v Boha, kdo ještě hoří světu a jeho sladkostí. Proto, kdo ještě zápasí o to, co jest jeho nejlepší dobro, kdo se potácí mezi Bohem a věcmi stvořenými, nechť nepřistupuje k této modlitbě. Nemůže ji prováděti, protože není jeho duše dosti ztišena. Jeho vůle není ještě dosti soustředěna v Bohu a bez tohoto soustředění jest modlitba zanícené vůle Bohem nemožná, bez opravdového zapálení duše Bohem jest dychtivá láska k Bohu jen láskou estétskou, láskou hodně sobeckou.

Nemůže obcovati klidně se svým Bohem srdcem svým ten, jehož srdce má ještě mnoho zájmu na sobě. Proto, kdo chce očistiti modlitbu svou, kdo chce se jí povznést a srdce své zcela zapáliti, utiňuje burácející žádosti, vysušuje sebelásku, aby srdce bylo připraveno na oheň Páně, jenž přijde nečekaně a zažehne je.

Ano, když je srdce vyčištěné, když je srdce připravené, tehdy stačí jen nějaká myšlenka, tehdy stačí

jen jiskra a již vůle a láska naše hoří. Protože pak láska jest od Boha, protože pak láska jest o hněm, činí duši naší nanejvýše způsobitou, přizpůsobiti se Bohu co nejvíce, sjednocovati se s ním co nejužěji.

Proto jest modlitba vznícená, abych tak řekl, nadpřirozený život dychtivé části naší duše, jest nadpřirozený, zvýšený život naší vůle. Vůle, jejímž předmětem jest dobro, jako nikdy nemůže nemilovati, když jest zcela prolnta dobrem nejvyšším, když rozumem jest uvědoměna o tomto dobru, chce, miluje celým bytím svým toto dobro nekonečné. Miluje je, klaní se mu, děkuje mu, raduje se z něho. Tyto chvíle čisté svaté radosti jsou největšími slastmi, jaké duše v tomto stavu může vůbec zažítí. Vše pozemské jí mizí. V Božím dobru, jež takto prožívá, vidí ubohost všeho, maličkost, pomíjejícnost a klamnost všeho a tak tím více přilne ke svému Bohu. Toť také znamením, že modlitba vznícená jest skutečností a že není šálením. Když duše vstane od této modlitby posilněná k větší lásce k Bohu a bližnímu, když trpělivěji snáší příkoří, když horlivěji slouží Bohu a bližnímu, jisto je, že s ním opravdu žila, že se s ním opravdu vůlí svou živě spojovala. V tomto dobru Božím, v tomto prožití velikosti a dobroty Boží vidí člověk také jako v zrcadle své chyby a své nedostatky. Jako žhavým poledním sluncem ozářená propast jeví se rozjímajícímu jeho vnitřní stav a zřetelně vidí, jakými cestami má se nyní ubíratí, aby se přiblížil i skutky tomu Bohu, jemuž se nyní přiblížil ve své lásce.

Modlitba tato jest hovorem dvou srdcí se upřímně milujících, jest hovorem dvou srdcí, jež si vzájemně dobře rozumějí.

Proto není těžké určití a najítí předmět tohoto rozjímání. Dobrota Boží, jeho vlastnosti, naše povinnosti k němu i denní povinnost našeho stavu, do něhož nás Bůh postavil, vše, vše nám v těchto okamžicích mluví o Dobru nejvyšším, o příteli jediném a věrném. Velmi plodným předmětem tohoto rozjímání jest Ježíš Kristus ve svém životě a v svém utrpení. Jak nás strhuje srdcem Narození Páně, jeho smrt, ustanovení nejsj.

Svätosti! Proto se tato modlitba hodí velmi dobře právě pro modlitbu breviřovou, pro modlitbu při mši svaté. Jak lehko se duše zaněcuje rozjímáním lásky Paně v nejsv. Svátosti, jak sladké jest ponořiti se do ticha Ježíšova Srdce při mši svaté. Jiné rozjímání jest při modlitbě breviřové a při liturgii dosti obtížné. Tuto modlitbu možno však lehko konati. Stačí dáti se zapáliti nějakým veršem, stačí jen se hluboko zadívati do Lásky Páně a duše celá sálá jako plamen ke svému středu.

Dobré pravidlo podává P. Surin (Cat. spir. T. II. VII. part. c. 1). Nepřecházejme k jinému předmětu, dokud jsme dobře nevyužili předmětu jednoho. Neodstupujme od jednoho předmětu, dokud jsme opravdu nepocítili jakéhosi zdokonaření. Ti, kteří přeletují z jednoho předmětu na druhý, jistě se nemodlí modlitbou vznícenou, nýbrž nervosně přeletují svým citem, hledajíce sladkého medu, ne Boha.

Není to tak těžké ponořiti se vůlí svou do svého Boha, není to tak těžké srdcem se rozhořeti k Bohu, svému dobru. Nesmíme hledati Boha příliš daleko. Poslechněme rady sv. Augustina, jenž všude Boha hledal, až jej nakonec překvapen našel v sobě. Jen ztišení potřebuje naše duše. Jistého klidu. Spochňme ve svém Bohu. Celou vůlí svou chtějme jeho a pak dejme srdci volnost hovořiti, obcovati s Bohem. Najdeme pak svého Boha hned, protože jest v nás a třeba jen spočinouti v něm.

Nestarejme se, jak s Bohem mluvíti. Když jej věrně milujeme, nebude nám těžko s ním dlíti. Vždyť Bohu stačí jediné slovo, stačí mu jediný pohyb srdce totiž: Láska. Hovořit s ním jako s Otcem není těžké. Jen naučiti se tomu musíme, naučit se musíme odnaučovat se hovořiti s Bohem jakoby oficiálně, chladně jen rozumem a jen úvahami. Odnaučit se musíme hovořit s ním jen přirozenými city a naučit se musíme mluvíti s ním láskou nadpřirozenou, jež hledá ho každým úderem srdce, jež živě chce jen jemu sloužiti a jež hledá ve velikosti a dobrotě Boží utvrzení své lásky a cestu jak stále víc a více Boha milovati. A tak

končí i tato rozjímavá modlitba rozhodnutím a předsevzetím, jež jsou tím přesnější a tím klidnější, čím více jsme opravdu prožili, že On jest Láskou nejvyšší, že On jest Láska sama a dobro jediné, celé a naprosté Lásky hodné.

P. SILV. BRAITO O. P. V ŘÍMĚ.

MASKY

Umění věčného Boha dalo všemu tvar a podobu. Člověku dal Bůh stín své podoby a člověk se stal odborníkem v maskách. Je nehlubší ctižádostí člověka, dávatí tvar a podobu. Protože však člověk není Pravdou, místo tvaru a podoby často vyrábí masky s pravdou neshodné. Z té půdy vyrostla všechna zkáza duchovní v dějinách lidstva.

Je zajímavé sledovati v evangeliích, kolikrát je zaznamenáno neobyčejné vzrušení v řečích Božího Syna, jež evangelisté označují slovy „volal, volal hlasitě“. Ve všech případech se zdá, jako by Pán viděl masky nepravdivosti kolem sebe a naráz je chtěl strhnouti. Toužil po lásce lidských duší, a proto ty chvíle jej tak vzrušily, že viděl, jak masky jsou zkázou lásky. Proto sebe nazval Pravdou, proto na výboje lásky poslal Ducha pravdy.

Duch pravdy musí ovládati přirozenou stránku života. Ta zásada nás zde přímo nezajímá, ač pro každou dobu lidstva byla velmi důležitou kapitola o lži, staviteli. Nejdůležitější však je tato kapitola v náboženském životě v každém jeho útvaru.

Duch pravdy musí ovládati náboženský život člověka. Je-li duchovní život bojem, je ve svých kořenech bojem pravdy proti maskám.

Duchovní život je cestou ke sjednocení s Bohem. Sv. Tomáš Akvinský píše (De veritate 1, 7), že Bůh je pravda podstatně a osobně, pravda že je Boží podstatou i osobou: podstatou, protože rozum a podstata jsou v Bohu nejen shodnost, nýbrž totožnost; osobou, protože Božímu Synu se přivlastňuje jméno

pravdy, jako nejdokonalejší shodnosti s Božstvím tvůrčím. Když Spasitel řekl: „Já jsem pravda“, znamenalo to v nejhlubším smyslu to, co „Já a Otec jedno jsme“. Když duše spěje k určitému stupni uskutečnění slova: „jedno jsme s Bohem“, vede její cesta přes slovo „Já jsem pravda“. Tak totiž, aby pravdivou byla ve všem, aby odhalovala všechny masky klamavé nepravdivosti. Celou silou pěstuje v sobě pravdu.

Velmi těžkou práci tu má duše začínající. Neboť první cesta ku pravdě je nejkrušnější a viděti pravdu bez masek je sebelásce nejméně snesitelné. Sv. Tomáš vyznačuje masky třemi jmény: přetvářka, pokrytectví, pochlebování (II-II. 111. 115). Ani na začátku duchovního života nestojí, kdo si neuvědomil tyto tři hráze před pravdou. Kdo nepotřel přetvářku, jež „zevnějškem a úkony naznačuje opak skutečnosti“ — pokrytectví, jež „předstírá jinou osobnost, jako když hříšník předstírá spravedlivého“ — pochlebování, jež „řečí lahodí druhému v úmyslu mít z toho prospěch (Sv. Tomáš, tamt.). I takové bytosti jsou na světě, jež úkony odpozorovanými obrazům svatých, zevnějškem nápadně se lišícím od obvyklosti naznačují svou bohabojnost, ač se nebojí Boha ani lidí; lidé tvářící se na venek velmi spravedlivými, ač jsou postrachem svého okolí; srdce sóbecká, svým zájmům sloužící omotáním si druhých kolem prstu. V jedněch jsou to sklony duševní choroby, v jiných jsou to nezřízené sklony přirozené sebelásky, ale nikde tu nelze mluvit ani o začátcích duchovního života. Jsou to pouhé, ubohé masky.

U začátečníků ve skutečně duchovním životě jsou mnohá pokušení a úskalí naznačena slovy: přetvářka, pokrytectví, pochlebování. Nikoli navenek, nýbrž vůči sobě. Obrovská většina křesťanů je v začátcích duchovního života — a zůstane v nich do smrti. Jsou to zatím nevyzpytatelné úradky Boží moudrosti. Proč bychom se poctivě k tomu nepřiznali? Mnohem více své duši prospějeme, než když si svými úkony pokročilých chceme namluviti, že jsme více, neboť pak je velmi pochybné, zda konáme to nejhlavnější, zda

totiž plníme Boží vůli. Mohla by to býti osudná přetvářka. I pokrytcem může se člověk vůči sobě stát a nepřímou vůči jiným, když bedlivě a neúprosně neměří hloubku a rozsah svých ctností. Může se míti za šťastného majitele lásky, trpělivosti, víry, umění rozjímati, ač je pouze duší slabou, která se zdá silnou, protože nemá silného protivníka. A jak si umí člověk málo pozorný řeči vnitřní lahoditi, aby z toho měl prospěch uspokojení a určitého pohodlí, o tom by každý z nás mohl napsati knihu.

Pohled na pravdu o nás vždycky nějak zabolí. A právě proto je třeba bedlivě a pronikavě přihlížeti, aby se na duši neutvořila maska, když jednou se vůle odhodlala jíti bezohledně za pravdou; aby ovšem především na duši nezůstala, aby opravdu byla stržena. Teprve tehdy se otevře cesta Bohu do duše ku práci, o níž sv. Pavel praví: „Bůh dal vzrůst“. Musíme přesně věděti, co jsme, a naše vědění, naše přesvědčení o nás musí odpovídati skutečnosti. Proto se Boží Syn vtělený tolik nabojoval proti farizejství. Věděl, že je to překážka horší nežli kterýkoli hřích. Uznáný hřích působí bolest a hledání Božího milosrdenství ničí sebelásku a sobectví, kdežto farizejství je souhrnem trojí hráze proti pravdě a proti Bohu, živí sobeckou sebelásku.

Duše pokročilá, očištěná a stojící pod vlivem božského světla není ještě zbavena nebezpečných útoků přetvářky, pokrytectví a pochlebování. Někdy se nám zdá až pravdě nepodobným, co čteme v životech vyvolených a pokročilých o bojích v tomto směru. Jak úpěnlivě volali o světlo, jak se báli klamu na svých cestách, co vypravují o útocích odvěkého nepřítele pravdy. Anděl temnoty v rouše anděla světla nepřímou i přímo se snažil zmásti je, aby sebe a jeho měli za to, čím nebyli, aby jim vnukl city blahého sebevědomí o velikosti duše jejich. Proto tak úpěnlivé volání po světle a pravdě, proto tak usilovná snaha po snížení sebe a nedůvěře v sebe, proto konečně osvobozující poznání, že „pokora je pravda“, že pokora je udrží v pravdě.

Když pozdvihneme zrak a chceme pozorovati u dokonalých cestu v pravdě za Pravdou, nebo jejich sjednocení s Pravdou, vidíme klid, přestaly v tomto ohledu boje. A na první pohled se zdá velmi divným, když zároveň zjistíme, že „zmizeli“ též oni sami, že na všechny otázky po nich slyšíme odpověď, kterou sv. Terezie tak řekla: „Bůh postačí“. Sjednocení s Bohem, znají pouze Boha, jemu dali vše, od něho mají všechno: „Již nežiji já, žije ve mně Kristus“

Prakticky se tato cesta v pravdě dá říci tak: O sobě co nejméně mysliti, o Bohu co nejvíce. — Tím jsou již předem vyhrány všechny boje s útočícími nárazy přetvářky, pokrytectví a pochlebování. Bůh bude před zrakem duše vždy náležitě oceněn ve své velikosti a my ve své nedostatečnosti. Až pochopíme, že Bůh je opravdu všechno a my že ve svém úsilí nejsme proti němu nic, pak tato pravda nás povede za pravdou duchovního života a ku Pravdě. Neboť divy své moci koná Tvůrce z ničeho. Přetvářka, pokrytectví, pochlebování předstírají něco, třebaš i pomocníka, jenž Boha jaksi podporuje, a Bůh žárlivý vidí překážky své lásky. Tak životně důležitě je úsilí o pravdu a pravdivost v duchovním životě.

P. EM. SOUKUP O. P.



LITURGIE SVÁTOSTÍ

Nejužšího spojení s oslaveným Bohočlověkem docházíme ve svatém přijímání. Přichází k nám pod způsoby svátostnými sám zdroj veškeré svatosti. Proto je třetí svátost nejsvětější svátostí. Poněvadž se připravuje na oltáři při slavení novozákonní oběti, nazýváme ji také svátostí oltární.

Svaté přijímání je nejdokonalejší účastí na svaté oběti mešní. Až do čtvrtého století přistupovali ke stolu Páně-všichni věřící, kteří byli přítomni mši sv. Od té doby se stávalo denní svaté přijímání zjevem stále řidším, nejprve na východě, pak na západě; věřící přijímali ještě aspoň o třech Božích hodech, až posléze od třináctého století stalo se zákonem a povinností všech dospělých věřících přijímat aspoň jednou za rok, o velikonocích, svátku nového života, na něž se připravovali v době postní.

Věřící prvních dob nedovedli si představit svaté přijímání jinak než jako obětní hostinu a máme četná svědectví, jak by bývalo nemožno oddělit svaté přijímání od mše svaté. Působila tu první horlivost, poučování apoštolské a zvyk. V živém a hlubokém pochopení mše svaté zdálo se jim něčím násilným a nepřírozeným odloučit se od kněze při požívání obětní hostiny, když se s ním účastnili podávání oběti.

Přijímání při mši svaté není ovšem přikázáním Božím ani církevním. Dokud bývalo zvykem přijímat pod obojí způsobou — a bývalo tomu tak na západě u laiků až do třináctého, částečně až do čtrnáctého století — udržovalo se také přijímání mezi mši svatou. Teprve jak mizelo přijímání pod obojí, zakořeňoval se zvyk přijímat mimo mši svatou, poněvadž tělo Páně pod způsobou chleba bylo na oltáři stále uchováváno ve svatostánku, jehož rozměry se proto zvětšily. Právě tak se zvětšil objem ciboria, jež bylo dříve malé, poněvadž v něm byly uchovávány pouze hostie pro nemocné. Tak se oddělilo svaté přijímání od mše svaté, vyprchalo vědomí úzké souvislosti svaté hostiny se svatou obětí.

Když snad někdy z opravdu vážných důvodů přijímáme mimo mši svatou, nesmíme nikdy ztráceti se zřetele, že svatá Hostie pochází z oběti mešní, že svatým přijímáním se účastníme této oběti a že v normálních okolnostech bychom měli přijímat jenom u příležitosti této svaté oběti. Jistě je lépe přijímat mimo mši svatou než vůbec vynechat svaté přijímání, ale spojení svatého přijímání se mší svatou bude přece jenom plodnější pro náš duchovní a liturgický život, poněvadž mše svatá je nejlepší přípravou na svaté přijímání, jako zase svaté přijímání je nejlepší účastí na mši svaté. Mešní obřady a modlitby byly složeny za vedení Ducha svatého a biskupové a kněží, kteří přece přijímají při mši svaté, kterou slouží, nemají jiné přípravy než těchto modliteb, jež jim dala církev, poněvadž je jistě uznala za nejlepší. A my zatím v tak důležitém okamžiku, jako je příchod Boha do duše, se odlučujeme od církve a děláme si ze svatého přijímání svoji soukromou pobožnost, jako bychom nedůvěřovali své matce církvi, jež nás chce připravit tak dokonalým způsobem na přijetí těla Páně.

Mše svatá obsahuje přece všechny úkony lítosti, víry, naděje, lásky, jež od nás vyžaduje příprava na svaté přijímání. Hned Confiteor na začátku mše svaté je svátostina, jež působí mocí modliteb a zásluh církve odpuštění našich všedních hříchů, jestliže se s celým srdcem spojíme s knězem. Modlitba kněze při vystupování k oltáři a při líbání svatých ostatků, Kyrie, vzývání Beránka Božího při Gloria, slova knězova po Evangeliu, modlitba při obětování chleba, Lavabó, Nobis quoque peccatoribus, Otče náš, Agnus Dei, modlitby před svatým přijímáním, Domine non sum dignus jsou samé svátostiny, jež mohou očistiti naši duši od všedních vin, spojíme-li se při nich s knězem.

To jsou úkony zkroušené lítosti, a neméně četné jsou úkony víry. Orace, epištola, evangelium a zvláště Credo upevňují naši víru, proměňování samo je „tajemstvím víry“.

Také naši naději a lásku živí mše svatá. Ježíš je naší

nadějí, skrze něho, s ním a v něm dostává se Bohu veškeré cti a slávy. Duše vzpomíná na veliký důkaz lásky, na Kristovu oběť na Kalvarii, jež se nekrvavě odehrává na oltáři. Tento důkaz Kristovy lásky doplňuje svaté přijímání, v němž obětovaný Ježíš se stává pokrmem naší duše.

Confiteor a všeobecná absoluce před svatým přijímáním mají zahladiti naše všední hříchy, jež snad máme na duši, a připraviti ji na opravdu užitečné přijetí těla Páně. Slova Ecce Agnus Dei budí v duši víru ve skutečnou přítomnost Beránka Božího, nabádají k pokoře a důvěře, že Spasitel ještě před přijetím jeho těla uzdraví duši ode všech ran všedních hříchů. Slova, jimiž kněz doprovází podání svaté Hostie, jsou přáním či prosbou, aby přijetí těla Páně nasýtilo a posílilo duši a její nadpřirozený život, milost posvěcující, k životu věčnému.

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

CHORÁL SVATOVÁCLAVSKÝ

Pod klenbami všech chrámů naší vlasti ozývá se v těchto dnech víc než jindy a s nadšením starobylý, slavný chorál svatováclavský, píseň naděje, posily, útěchy, nábožensky ukázněného nacionalismu, pravá hymna národní. Svatováclavská píseň patří mezi první staročeské zpěvy duchovní. Kdy asi vznikla a jaké byly její osudy?

Původně měla svatováclavská hymna tři pětiřádkové slohy neumělých, sdružených rýmů, ukončené refrémem „Kyrie eleison“. Obsahem byla prostá modlitba k sv. Václavu, vévodovi české země, aby orodoval za své poddané u Boha i sv. Ducha a pomohl jim do krásného, nebeského dvorstva, kde věčně pláne jasný oheň sv. Ducha, zde na světě pak aby chránil své ctitele, smíloval se nad nimi, utěšil smutné a všecko zlé odehnal. Dobu vzniku této písně kladla stará tradice do 14. století. Martin Kuthen připisoval svatováclavskou píseň pražskému arcibiskupovi Ar-

noštu z Pardubic, Hájek arcibiskupovi Janu Očkovi z Vlašimě; Bohuslav Balbín obě tyto domněnky kombinoval: Arnošt prý píseň složil, Očko rozšířil. Svatováclavský chorál je však mnohem starší. Beneš Krabice z Weitmile nazývá naši píseň r. 1368 „cantis ab olim cantari consueta“. Strofická stavba, jazyková stránka i dost bohatě zvlněná melodie této písně ukazují na 13. stol. Konečně úpěnlivá prosba v písni „utěš smutné — otžeň vše zlé“ svědčí o době pohnuté, a tou neklamně mohla býti léta neblahé správy bramborské (1278—1283).

Někdy na rozhraní 14. a 15. věku přibásněny byly dvě strofy nové: „Ty jsi dědic české země“ a „Maria, matko žádúcí“. V zápise o rukopise litoměřickém z konce 15. stol. se uvádějí opět nové strofy, mezi nimi sloha, obsahující invokaci k českým světcům. V té době zaznívá už svatováclavská píseň u nás při každé důležité události státní a národní — i při volbě Ferdinanda Habsburského ve svatováclavské kapli r. 1526. Kostelní písní stal se svatováclavský chorál teprve r. 1406, kdy pražská synoda povolila zpívati čtyři staré písně duchovní: Hospodine pomiluj ny, Svätý Václave, Bůh všemohúcí a Jezu Kriste, ščedry kněže.

Největšího rozšíření doznala svatováclavská píseň v době pobělohorské tiskem. Barok byl vůbec všestrannější v propagaci slávy domácích našich svatých nežli gotika. Tehdy byli vzývání čeští světci, v první řadě sv. Václav, jako ochráncové a pomocníci ohrožené národnosti, a hymna svatováclavská zazněla tenkrát nejednou jako bojovná, barevoluční píseň utiskovaných Čechů. V 18. stol. se ustálila svatováclavská píseň do nynější formy o počtu osmi sloh. Avšak pro sklonek 18. stol. a první polovici 19. stol. máme do svědčení zajímavý variant. Místo prosby „utěš smutné — otžeň vše zlé“ bývalo zpíváno „zažeň Němce — cizozemce“. Kdy vznikl tento výkřik zoufalství a rozhořčení, nedá se, tuším, přesně zjistit. Vydral se z úst, úzkostí se chvějících o osud národa, ohroženého germanisující cizotou, pravděpodobně za časů „dob-

rého" císaře Josefa II. Jistě chápeme, co znamenala svatováclavská píseň v minulém století za zápasů státoprávních, národních i sociálních, a máme v živé paměti, jak působila tato staroslavná píseň mocného účinku za světové války a pak ve dnech nekonečné radosti nad dosažením státní samostatnosti.

Svatováclavský chorál obsahuje myšlenky věčně živé a takových hodnot, že plně odpovídají reálním požadavkům přítomnosti. Nelze tudíž nelitovati s Otakarem Březinou, jak nám to tu posledně pověděl básník Jakub Deml, že se nestala hymna svatováclavská, vznešená, věky posvěcená, státní hymnou osvobozeného národa. DR. JAN DRÁBEK.

PŘÍKLAD SVATÉHO ALEXIA

Bože, jenž nás potěšuješ výroční
památkou blaženého Alexia, dovol
milostivě, bychom, slavíce den jeho
zrození, napodobili též i skutky je-
ho. (Brev. Rom.)

V této modlitbě se nepraví, v jakém smyslu máme napodobiti skutky svatého Alexia. Doslova sotva. Opustil manželku ve svatební noci. Putoval cizinou a navštěvoval posvátná místa nepoznán. Po letech se vrátil do Říma a vlastní otec ho přijal do domu jako neznámého chudáka. Tak prožil sedmáct let. Zemřel zanechav psanou historii svého života. Více o něm neříká kratinká lekce matutina.

Zřekl se výsad vznešeného rodu, aby se stal tulákem. Pravím-li tulákem, zdá se mi hned, že je v tom slově hana, a přemýšlím, kdo je tulák. Tulák bloudí bez cíle. Nejde odnikud a nejde nikam. Nemá vlasti a netouží vrátiti se v místa, kde se narodil, ani spatřiti kaštiny, pod kterými si hrával jako chlapec, ani obejmouti své bratry a sestry. Svatý Alexius nebyl tulákem. Ale nemohu také říci, že byl na příklad cestovatelem. Cestování samo může ovšem míti dobrý i šlechetný účel. Child Harold cestuje, aby uzdravil

svou mdlou a unuděnou duši. Lenau jede k vodopádům: niagarským myslé, že tam najde klidu. Svatý František Xaverský jede do Goy z poslušnosti, aby obrátil Indii. Achilles Ratti vystupuje na Matterhorn a Monte Rosu, aby v záři vycházejícího slunce alpského spatřil majestát Boha. Lindbergh letí z Ameriky do Evropy, aby dobyl rekordu. To jsou cestovatelé. A přece nemohu říci o svatém Alexiovi, že byl cestovatel. Jediný název mu přísluší a sluší: poutník. Kdo je poutník? Je člověk, jenž neodchází do ciziny, aby poznal cizí národy nebo jim kázal Ježíše Krista, aby se významenal před světem nebo našel zapomenutí. Poutník je člověk, který se dívá na svět ve světle věčnosti. Opouští vlast, poněvadž není jeho vlastí. Opouští otce, poněvadž není jeho otcem. Opouští nevěstu, poněvadž není jeho nevěstou. Rozumí symbolické mluvě tohoto světa. Vlast jest mu jen obrazem svatě říše nebes, otec obrazem Boha, nevěsta předzvěstí věčného štěstí. Poutník opouští svoji přítomnost, minulost i budoucnost. Přítomnost — toť domov, kde se rozvilo jeho mládí, lidé i věci, s nimiž srostl. Minulost — toť otec, který ho zplodil a vychoval. Budoucnost — toť nevěsta, která mu mohla dáti mnoho silných synů, aby v nich prodloužil a takřka zvěčnil své bytí. Poutník rozumí, že vlast, otec, nevěsta jsou jen symboly jediného a téhož štěstí, jež nalézá duše jen v Bohu. Tři symboly téže blaženosti. Poutník hledá Boha. Chce býti s ním spojen. Musí však překonat nejprve, co jest překážkou toho spojení. A to jest hřích. Proto je pout úkonem kajícím. Tannhäuser, ctitel Venuše, putuje do Říma, aby smyl svou vinu. Poutnická jeho hůl se rozpučí a zazelená: znamená, že Bůh mu odpustil.

Kdybychom chtěli býti následovníky svatého Alexia, musili bychom se státí poutníky. Víme již, co to znamená. Hleděti na svět očima víry a poznati, že jedině a pravě štěstí člověka je v Bohu. A nechceme-li, zbývá nám, abychom byli tuláky na tomto světě či nejvýš cestovateli. Jsme-li slepi ke kráse nestvořeného Boha, kterou nám zjevuje krása věcí stvoře-

ných, co jiného můžeme činiti než cestovati, to jest dívati se na svět bez porozumění? A trpíme-li neklidem a nevíme, v čem je pravý pokoj, jsme odsouzeni býti tuláky, kteří nikde nemají stání, podobající se raněným ptákům vypadlým z hnízda.

Poutník jde světem hledaje Boha. Od lidí nechce mnoho. Kus chleba a hlt vody. Je pravda, že poutník žebrá. Ale v tom není nic nečestného. Naopak. Je to vznešené a knížecí. Prosí-li někdo o kus chleba, znamená to, že nic více od lidí nechce. Přeje si jen něco nepatrného: co každý má, když není žebrákem sám. Přijav dar poděkuje a odchází. Dává najevo, že nic více nepotřebuje. Vzal tak málo, že je třeba nazývati ho dárce, když se uváží, že svojí prosbou vlastně pomohl vykonati dobrý skutek. Poskytl možnost dobra. Vyzval k zásluze. Kdo odmítne žebráka knížecího, uškodí sám sobě nejvíce. Onť ztratí jen kus chleba, ale kdo ho odmítl, ztratí duši. V žebráku knížecím se skrývá sám Bůh.

Žebrákem byl svatý Alexius. Chceme-li ho následovati, musíme se také státi žebráky, ale žebráky knížecími, kteří nechtějí od lidí toho, co lidé nemají a co dáti může jen Bůh. Od lidí nesmíme chtíti štěstí. V tom by bylo cosi otrockého či psiho. Jsme směšni, očekáváme-li od lidí, čeho sami nemají. Jak často obcházíme lidské prahy jako žebráci otročtí! Otrocký žebrák je nenasytný. V jeho prosbě je celý jeho život. Odmítnou-li ho, puká mu srdce. A dají-li mu úsměv, chce sladké slovo. Dají-li mu sladké slovo, chce pohlázení měkké ruky. A dají-li mu pohlázení měkké ruky, chce přátelství. Dají-li mu přátelství, chce lásku. A dají-li mu lásku, chce věčnost. A proto musí býti odkopnut. Musí mu puknouti srdce. Nic jiného nezaslouží. Klaněl se tvorům a ne Tvůrci. Prosil lidi o špetku štěstí, místo aby se modlil k Bohu o dar víry. Zhyne hladem své duše a odvléčen bude na mrchoviště lidských snů, aby byl zapomenut navždy.

Skončiv svoji pout vrátil se svatý Alexius do rodného domu. Nikdo v něm nepoznal zmizelého. Zdá se, jak by v tom bylo něco romantického. A přece

není. Je to pouze důsledné, jasné, nezbytné. Poutník jest cizincem ve vlasti. Kdo nalezl vlast pravou, je cizincem i doma. Pascal praví, že Bůh je kruh, jehož střed je všude a obvod nikde. (Pensées.) Máme v tom smyslu všude vlast, jsme-li spojeni s Bohem. A nemáme nikde vlasti, jsme-li odloučeni od něho.

Cizincem byl svatý Alexius. Snaha napodobiti ho musí se zakládati na přesvědčení, že tvářnost tohoto světa pomíjí. Svatý Pavel připomíná, že nemáme zde místa zůstávajícího, nýbrž vyhledáváme toho budoucího. (Zid. 13. 14.) A nevíme-li toho či nedbáme-li, poznáváme nakonec, že nechtěvše býti cizinci, stáváme se vyhnanci. Hledáme přátel na tomto světě. Hledáme porozumění. Hledáme lásky. Naříkáme brzy, že jsme zrazeni, nepochopeni, nenáviděni. Nakonec je každý bez přátel. Nakonec je každý sám. Země tato jest vyhnanstvím. Marň by si člověk namlouval něco jiného. Marň by si přál býti zde doma. Zdá se to býti chmurným pojetím života. Není. A je-li pravda, že zde nejsme doma, tím lépe pro nás, tím hůře pro ty, kteří chtějí býti mermomocí optimisty. Když se člověk narodí, pláče. Když umírá, vzdychá. Mezi první zalkání narozeného a poslední vzdech umírajícího jest uzavřen lidský život.

Svatý Alexius je poutník, žebrák, cizinec. Pokusil jsem se stanoviti smysl těch tří slov. V nich je slovem vlastně vše, co možno říci o svatém Alexiovi. Zdálo se mi kdysi, že jeho život je příběh téměř románový. Cizí kraje, dobrodružné osudy, návrat z ciziny po dlouhém bloudění. Obratný spisovatel by mohl přimysliti řadu neuvěřitelných příhod, skupiti je kol postavy tohoto křesťanského Odyssea a napínavý román by byl hotov. Také jsem si myslel, že jeho život je látkou dramatickou. Alexius ztracen a zapomenut — a přece blízek svých milých. V jedné ruské komedii se kdosi tváří mrtvým, aby viděl, co budou dělat jeho příbuzní. Viděti vlastní svůj pohřeb není-liž to vzrušující motiv? Alexius se díval na svůj pohřeb sedmnáct let. Slyšel, jaké vzpomínky si uchovávali na jeho mládí. Snad někdy v úzké uličce stanul

tváří v tvář té, kterou miloval a kterou opustil v noci svatební. Tak žil mrtvý mezi živými, neznámý mezi známými. A také mi napadlo, že je to látka hodná psychologa. Vcítiti se v duši světce, vyhledati na dně jejím skryté pohnutky a záhadné vlivy, které ho učinily naprostým křesťanem, zkoumati, jak se ty pohnutky hromadily a vzdouvaly, až vytvořily sílu, která prolomila led srdce. Dohádnouti se citů, s jakými po letech vešel do otcovského domu pln nadlidského sebezapření utlumuje v nitru svém nejmocnější a nej-přirozenější hnutí.

Historie svatého Alexia není látkou epickou, ani dramatickou ani psychologickou. Každý pokus přidati něco k jeho životu žalostně by selhal. Životy svatých nejsou k tomu, abychom z nich dělali něco zábavného. Jsou k tomu, abychom se řídili dle nich.

Církev se modlí, abychom napodobili skutky svatého Alexia. Jde o naše štěstí. Nechceme-li býti poutníky, jsme tuláky. Nejsme-li žebráky knížecími, jsme žebráky otrockými. Nejsme-li cizinci, jsme vyhnanci.

Není vyhnutí: buď napodobiti svatého Alexia, buď býti jeho karikaturou.

DOMINIK PECKA.

MODLITBA

Když v srdci žaly obživnou,
ve chvíli těžkých běd,
modlitbu jednu údivnou
si říkám nazpaměť.

Jest milostná moc, nebes dar,
v souzvuku živých slov —
jich nepostižný, svatý čar
mě jímá pod svůj krov.

Jako by s duše padla tíž,
s pochybami všemi —
věřit i plakat chce se již,
a tak lehko je mi!

PŘELOŽIL J. VAŠICA.

M. J. LERMONTOV.

NEBE NA ZEMI

Pozemský život lidský je prostupován milostí Boží i působením pekel. I sám ze sebe mimo časné radosti a rozkoše přináší mnoho strastí a béd, kterých jest více a déle trvají než věci příjemné. Mezi tím se má člověk rozhodovati pro své spasení nebo pro své zatracení, má poznávati a cvičiti svou vůli a pomáhati nebi v boji proti ďáblu, kterýžto boj jest nesnadný a pln trpkostí. Už pouhé uhájení lidského života před hladem, nemocí a zkázoú bývá starostí, která vyplňuje skoro všecken čas a vyžaduje skoro všech sil, neboť nouze a neštěstí číhají na všech stranách na velikou většinu lidí. Život neubíhá bez utrpení, která bývají krutá. K tomuto utrpení, které je dáno všem lidem, křesťanům, pohanům i nevěrcům, přistupuje u křesťanů ještě utrpení z boje proti ďáblu, ze zkoušek a pokušení, ze spáchaných hříchů a výčitek svědomí, z hrůzy před zatracením a z lítosti nad ztrátou Boha. Proto život je považován za vyhnanství a za slzavé údolí, z něhož vysvobožuje pouze smrt v milosti Boží. Po smrti, když duše projde očistcem do království Božího, pomínou všechny bědy, pomine nebezpečí, že ďábel by mohl ještě k duši přistoupit a ohrožovat její blaženost. Smrt je tedy tou branou, kterou duše s milostí Kristovou vchází do nebe.

Ale Spasitel řekl: Já jsem cesta, pravda, život. Nikoliv smrt, nýbrž Kristus sám jest branou nebe, jest nebem samým. Ne pro blažené obcování s anděly a svatými a pro přátelství s blaženými toužíme do nebe, ale pro obcování s Kristem samým. Nebe, to jest Kristus. Jeho nejprve budeme hledati, nikoliv své rodiče, přátele a milované bytosti. Nebe je tam, kde je Kristus, a nebe je to, co jest Kristus.

Toto nebe máme na zemi a nemusíme čekati na smrt, chceme-li ho okoušeti. Smrt ovšem je mezníkem našeho života. Dokud nepřijde smrt, podléhají naše těla a naše smysly prvotnímu porušení a teprve po smrti bude jim dána neproměnlivost a dokonalost nesmrtnosti. Dokud nepřijde smrt, stále má k nám

přístup ďábel, který využívá jak své moci tak naší každé, byť jen chvilkové slabosti, nestálosti a únavy, aby nás za každé přiblížení ke Kristu strhl do tím větší hloubky. Dokud nepřijde smrt, nemáme jistoty, že naše obcování s Kristem nebude rušeno a rozvracováno a že neochabneme. Řekl Spasitel: Bděte, neboť nevíte dne ani hodiny. A naši bdělost nejen ďábel svými nástrahami vyčerpává, ale i naše slabost a nedokonalost tělesná sama o sobě ji špatně a s obtížemi zachovává. Smrtí se tedy vchází do míst neporušitelného požívání nebe. Ale nebe není jen v těchto místech neporušitelného požívání, nýbrž všude tam, kde je Kristus. Nemusíme čekat na smrt, chceme-li vejít do nebe, neboť ke Kristu se nevchází smrtí.

Ustanovením mše svaté a nejsvětější Svátosti založil Kristus nebe na zemi. Máme-li mši svatou a nejsvětější Svátost, čeho potřebujeme více? Nebudeme přece toužit po zahrádě rajské a rozkoších neznámých, máme-li Krista před sebou, jenž vchází do naší duše i do našeho těla. On sám jest vše, a vchází-li do naší bytosti, nepotřebujeme žádného jiného nebe, neboť toto nebe musilo by nám úplně stačiti pro celou věčnost. Kdyby bylo možno oddělit nebe lidských představ, nebe míru a nesmrtelné blaženosti, od Krista, tu by naše duše mohla říci: Nechci nebe, chci Krista. Duši by stačilo k úplné blaženosti, kdyby celá její věčnost byla vyplněna strastmi života vězdejšího, jen kdyby stále měla nerušený přístup k nejsvětější Svátosti. Neboť to jest pravé nebe.

Náš život jest vlastně jen stálým hledáním nebe, třebaš při něm klopytáme, padáme a často i bloudíme na stranu zcela opačnou. Je nám smutno při pomýšlení na naši slabost, zapomnětlivost a nestálost, při vzpomínce na možná nebezpečí i zatracení. Milujeme-li Boha, chceme se mu líbiti a zatím pozorujeme, jak jsme nejen každým hříchem, ale i každým poklesem stále ošklivější. Ale v tom je právě div Boží lásky, že Bůh nás miluje i v naší ošklivosti, pomáhá nám, těší nás, zdvihá nás a odpouští nám. V našich hříších jest nám útěchou vědomí o milosrdenství Božím. Bůh nás

nemiluje pro naši krásu. Nejvyšší krásou jest sám. Bůh nás miluje, aby nám mohl dát zakoušet svou krásu božskou.

Přijímáme-li nejsvětější Svátost, nebo hledíme-li na ni, či jsme-li přítomni mši svaté, tu naše smysly nejsou vždy přizpůsobeny, aby chápaly božský obsah. Ale víra podpírá rozum a rozum ví to, čeho smysly nevnímají. Už to vědomí, že máme živé tělo Kristovo před sebou, nám postačí. Což bychom nedočkavě spěchali do toho nebe, které je od nás odděleno smrtí a hrobem, máme-li Krista před sebou? Kristus je tady, na zemi, a kde jest On, tam jest naše nebe. Netoužíme po jiném nebi a po jiné blaženosti než po Kristu.

V nebi po smrti budeme viděti Boha jasněji a úplněji v míru neporušeném. Ale tady na zemi vidíme a cítíme jeho lásku a milost za každým krokem. Na věčnosti už se o nás nebude báti, už nás nebude opatrovati při každém kroku, už nebude za nás trpěti. To už naše těla budou oslavená a nesmrtelná a zloba pekelná už na nás nedosáhne. Ale tady, dokud jsme slabí a oškliví, dokud klesáme, bloudíme a zrazujeme, tady cítíme tu nesmírnou lásku, která za nás prolila svou krev, každým dnem a každou hodinou. Tady cítíme Boží touhu po nás. Boží láska jest sice věčná a neproměnlivá a v nebi po smrti jí budeme požívati také, ale tady na zemi jí cítíme tak, že nás zachraňuje před zatracením, tady jí cítíme uprostřed zápasu, nebezpečí, práce a bolesti. Nevíme, jakým způsobem se požívá láska Boží v nebi po smrti, ale vědomí o lásce Boží k nám zde na zemi samo postačí, abychom jím byli uspokojeni nade všechno pomýšlení. Na této zemi Bůh za nás trpěl a umřel; netrpěl a neumřel na nebi, nýbrž na zemi; naši zemi tak posvětil, nás tak vykoupil, nám, dokud v těle žijeme na zemi, daroval sebe v nejsvětější Svátosti, na zemi se slouží mše svatá. Jak by tedy země nebyla nebem?

Chodíme na zemi se svou nouzí, starostmi, s bédami a nemocemi; někdy těžce vlečeme pozemské jho, někdy se nám stýská; trpíme různými věcmi, i zoufalstvím; mnohdy je vůči nám život tvrdý, bezohledný

a krutý. Ale tím sladší je nám pak poznání, že Kristus přebývá prostřed nás, právě prostřed našich béd. Láska se neprojevuje v blahobytu a spokojenosti, nýbrž v nouzi a bolesti. Blahořečme všemu, co nám napomáhá, abychom cítili lásku Kristovu, ať jsou to třeba starosti nejtrudnější a nouze největší.

Na zemi v životě můžeme dobývat lásky Boží působiti Bohu radost tím, že Ho na pomoc voláme, hledáme a nalzáme. Na zemi bojujeme o Něho a pro Něho, a trpíme. Ale tyto všechny bědy, starosti a zápasy jsou jenom k tomu, aby nám tím více daly poznat lásku Boží, abychom Bohu mohli něco dáti, obětovati. Proto i tyto bědy a starosti patří do našeho nebe, pokud ovšem samy nás nevedou k hříchu. Ale i to, že na zemi můžeme bojovati proti ďáblu, odporovati mu a přemáhati ho, jest dílem Boží lásky k naší okrase a k Božímu zalíbení v nás. I milost lítosti a vědomí o Božím milosrdenství patří k našemu nebi. Měli bychom tedy býti spokojeni, kdyby život náš třeba na věky byl podroben všem strastem tohoto života časného, jen kdybychom měli jistotu, že nic nás neoddělí od Boha a že Bůh zůstane věčně s námi.

A také tato záruka, že už nikdy nic nás nemůže oddělit od Boha, je to, co činí rozdíl mezi nebem na zemi a nebem po smrti. Na zemi této záruky nabýti nemůžeme. Vidíme ráj zprostředka svého nebezpečí, cítíme pomoc Boží a soucit Boží, jsme v nebi, ale toto nebe dosud nám není odevzdáno. Musíme svůj život buď vítězně dobojovat, nebo jeho břímě trpělivě donést ke hrobu, nebo s pláčem vyprosit si na jeho sklonku Boží milosrdenství. Nepoznali-li jsme nebe v životě na zemi, nepoznáme ho ani po smrti a proto Bůh soudí po smrti život náš, poněvadž život náš se konal prostřed nebe na zemi. Kdo na zemi obstál v tomto nebi, zůstane v něm na věky. Komu se nezalíbilo v tomto nebi na zemi, tomu by se nezalíbilo ani v nebi po smrti, i bude oddělen od něho. JAROSLAV DURYCH.

ÚČAST P. MARIE NA NAŠEM VYKOUPENÍ

ZVĚSTOVÁNÍ P. MARIE

Bůh dává určitým lidem vnitřní světlo, jež je řadí mezi proroky. Jak mohla Maria mysliti na to, toužiti neb chtít se státi matkou přislíbeného Vykupitele? Maria měla jistě jen jednu velkou touhu a jednu velkou myšlenku, aby vůle Páně se naplnila. Plná milosrdenství skláněla se nad zraněným lidstvem a prosila Bůha s neodbytností lásky, aby urychlil vykoupení a naplnění přislíbení.

Maria byla jistě zcela ponořena do rozjímání Božího milosrdenství, jež stále hlásali proroci lidu, unavenému dlouhým čekáním. Tak přišel k Marii anděl zvěstující jí jménem Božím, že Pán žádá si jejího panen-ského těla, aby se vtělil Vykupitel, slíbený pro spásu lidu. Tehdy byl její duch přesně již usměrněn. Nemožno dosti čísti velkolepé ve své prostotě a pravdivosti líčení Zvěstování.

Nás hlavně tu zajímá, že Bůh chtěl spojit Marii Pannu se svým dílem vykoupení. Pro uskutečnění tohoto díla žádal od Marie její souhlas. Vtělení... Měla dáti dokonalou lidskou přirozenost, s níž by se spojilo Slovo Věčné, aby ji sloučilo v jednu osobnost zároveň s přirozeností svou božskou.

Bůh sám chtěl utvořit Tělo Ježíše Krista v lůně přesvaté Panny, aby o něm i jako člověku platilo: „Já zplodil jsem tě.“ Maria však mohla přece plným právem říci: „Toť je mé tělo a má krev, vydaná Bohu, vydaná za lidstvo na odpuštění jeho hříchů.“ Maria toužila, aby lidstvo bylo vykoupeno, a proto s radostí souhlasí se Zvěstováním, v němž však jistě jí srdce zaplnila slova proroků, jež předpovídala Mesiáše jako muže bolesti, neb Maria byla celá Boží a nebyla zaslěpená politicko-časnými očekáváními současných Izraelitů. Když Maria vyslovovala své „Fiat“, jež rozechvělo věky a světy, věděla, co koná, jaké bolesti, jakou úlohu bere na sebe... Toto vědění nepotřebuje jiného komentáře než pokorných slov Mariiných, jež

provázejí toto rozhodnutí, totiž slova statečného oddání a přijetí všech muk a bolestí: „Aj, já služebnice Páně...“ Tím se Maria zcela oddala a maní nám napadají slova oddání Ježíše Krista: „Pane, v ruce tvé poroučím ducha svého!“ Maria se zcela odevzdala Bohu. Vždyť již dříve zasvětila mu své panenství, vzdávajíc se tím v očích lidských největší cti, jaké se mohlo dostat židovské dívce, státi se totiž matkou budoucího Mesiáše. Bylo to jistě z ynu knutí Ducha sv., jenž jí sdělil, jak je milé Bohu její rozhodnutí. Bůh zaplnil srdcem svou milostí Pannu takto se Bohu odevzdávající. Maria nerozumí, jak se celé tajemství stane, a přece přijímá Boží vůli, svoluje státi se matkou Páně.

Z lásky k Bohu zasvětila Maria Bohu své panenství a z téže lásky poslechla volání Božího, aby se stala matkou Spasitelovou. Tím se připodobňuje Maria všeobětující lásce Spasitelově, tím stává se Maria důstojnou Matkou Ježíše, jenž dal své tělo a svou krev za nás, za naše hříchy. Tak nejsou spojena jen jejich těla v Oběti, nýbrž i duch obou jest dokonale a narostlo spojen, jejich duše jsou zladěny toužou láskou.

Maria dává Synu Božímu lidské Tělo a tím zároveň se stává i naší spoluvykupitelkou. Znamením příteli této oběti spoluvykupitelské jest právě skutečnost, že Otec vložil v její lůno tělo svého Syna, jenž má vykoupiti lidstvo. Maria ví, co to znamená býti matkou Vykupitele lidstva. Ví, že je to velká důstojnost, ví ale též, že jí nutno bolestně zaplatiti. Maria rekupčí se svým posláním. Pokorně a velkodušně přijímá obojí. Neodměřuje svou lásku. Přijímá vše, co jí Bůh dává v jejím poslání. Tím, že se stává matkou Prvorozeného mezi bratřími, stává se samočinně, i bych tak řekl, i matkou naší! Ano, Matko Kristova, proto že jsi Kristova, proto jsi i naše: oroduj za nás!

ÚLOHA P. MARIE V JEJÍM SPOLUVYKUPITELSKÉM POSLÁNÍ

Narození Páně jest pouze prvním zastavením na křížové cestě ke Kalvarii. Maria rozuměla svému Synu, neboť milosrdenství psaló hluboko v srdci Ma-

riině a proto rozuměla řeči a činům Ježíše Krista, jež se dají nejsrozumitelněji přeložiti láskou a spravedlností. Proto vidíme, že neběhá za zázraky jako ostatní Izraelité, že jest přesvědčena od začátku o božské síle svého Syna. Jí stačí důkaz jejího božského mateřství, jež mluví jejímu srdci a její mysli hodně jasně a zřetelně. A jaká byla úloha P. Marie jako Matky vzhledem k jejímu Synu a jeho poslání? Ježíšovo poslání mělo nás přivésti k Otci, mělo zaplatiti u něho náš dluh. Smysl poslání Ježíšova jest možno pochopiti jen ve světle nekonečného milosrdenství Božího.

Maria učí nás svým jednáním u jeslí, ve vyhnanství, ve chrámě, na Kalvarii rozuměti Ježíši. Jak je poučné pro apoštoly její jednání v Káni Galilejské: Aby je utvrdila v jejich víře, neváhá žádati Ježíše, aby učinil zázrak pro ně. Jak velká je Maria v této úloze učitelky naší rozuměti Ježíši, když s ním vystupuje na Kalvarii, jež byla hlavním cílem života jejího Syna. Jak velká jest zde Maria ve své nezištnosti jako matka! Toť její velká zásluha, že dovede zcela na sebe zapomenout, že dovede poručiti milujícímu srdci ženskému a mateřskému, jež chce jen největší a nejsladší a nejtíšší dobro svým miláčkům, aby podalo drahého a milovaného Syna za celé lidstvo.

Jaké byly tvé myšlenky, svatá Matko, v době, kdy Syn tvůj hlásal evangelium, zatím co ty jsi v skrytu dlela? Zdaž i tobě nevyčítali přítelíčkové, že jsi matkou neužitečného člověka, jenž bouří lid, odvádí jej od úcty ke starším a kněžím, zdaž tě netrýznili zlými předpovědmi, jak to skončí špatně s tvým synem, jenž to nedělá jak ostatní všichni, který jde takovou novou, zvláštní cestou, zdaž i po tobě neházeli blátem špíny a pomluv, jimiž zahrnovali tvého Syna? Jak často tě asi vysílali příbuzní, abys šla a napomenula Syna a svedla ho s jeho nebezpečné cesty! Vždyť ani příbuzní Páně nevěřili v něho... Vybízeli tě, abys zachránila život svému Synu. A ty, přesvatá Matičko, tys mlčela a žehnala Synu za každý krok, za každé slovo. Věděla jsi, že každé to slovo jej přivádí blíže smrti, že každý dobrý čin jen více rozdmýchá nená-

vist proti němu a proti tobě, a tys byla tak silná, že jsi Syna obětovala, že jsi ho dala ne jednou, nýbrž tisíckrát za těch třiatřicet let. Dala jsi ho na smrt; připravovala jsi své srdce na krvavé ukřižování s ním a v něm! Stále ses znovu obětovala do rukou Otce nebeského; stále znovu ses obětovala za nás, stále znovu stávala ses dobrou, pečlivou matkou oněch miliard lidí, kteří vzdychali po Vykoupení a po Matce!

Jak velká je tvá výše, Maria, když srovnáváme tě s matkami lidskými! S matkami, jež chtějí mít syny své a dcery své jen pro sebe, jež se chvějí o ně, jež je neobětují, protože by musili obětovati sebe!

Maria, ty jsi matkou, a ty vydáváš svého Syna? Ano, právě proto, že jsi matkou, a to matkou dokonalou a Nejdokonalejšího, proto chápeš svou úlohu matky, jež má sebe obětovati, aby z tebe jako ze stvolu vyrostl nový strom, jenž by obživoval lidstvo. Maria, že jsi dovedla obětovati jediného Syna, dostalo se ti synů nesčetných! Jsme, Matičko Boží, syny tvých slz, tvých úzkostí, neb láska a víra tvá nezničily v tobě lidské přirozenosti. Proto, že jsi chtěla, co mělo přijíti, nestalo se to méně trpkým a hořkým, neb milost neničí lidské přirozenosti a matce bude vždy bolestné vydati dítě drahé na smrt a k mukám nejpotupnějším. Jsme, Maria, tvými dětmi, dětmi tvého mlčení, tvého souhlasu s vůlí Boží. Jako své vlastní děti vedeš nás za ruku ke kříži svého Syna, s nímž zároveň vystupuješ na Kalvarii, abys před celým světem zdůraznila, kde třeba hledati lásku a naději, a zde ukříže nás představuješ Otci nebeskému. Tvá oběť má zde býti dovršena. Syn tvůj má vydati krev svou a tím i krev tvou do poslední krůpěje.

SPOLUVYKUPITELSTVÍ

Duch sv. vedl Marii z Galileje do Jerusalema, neb přišla též její hodina takřka. Dovedeme si představit, že bylo jí již jistě sněsti mnoho potup. Ježíš byl již vyvržen, hrozilo vyvržení těm, kteří se prohlásili jeho přáteli, a Maria směle se hlásí ke svému Synu. Jde s ním a za ním, ne, aby ho chránila a odvracela

od jeho úkolu, nýbrž aby s ním pila kalich hořkosti, aby se na ní naplnila slova Simeonova, že její duši pronikne meč.

Maria se nebránila smrti Synově, jako se jí nebránil její Syn sám, vždyt prohlásil, že má být křtěn krví a že jest tísněn, dokud jím nebude pokřtěn. Maria a Poslední večere. Nebyla jí cizí a vzdálena Maria. To její tělo a její krev, třebaže podstatně, podával Ježíš v těle svém a v krvi své. Na všem, co Ježíš koná se svým tělem, leží pečeť lásky Marie Panny, pečeť totiž jejího souhlasu. Maria svým přijetím, svým rozhodnutím státi se matkou Spasitelovou, matkou toho, jenž bude mužem bolesti a trpké smrti, spolupůsobila na vykupitelském díle této smrti.

Toto spojení bylo ještě intimnější mezi jejich dušemi. Vše, čím bylo plno srdce Ježíšovo při Poslední večeri, nalézalo věrný ohlas v duši Marie Panny. Třebaže tudíž církev si nepřeje, aby se psalo a mluvilo o Marii jako kněžce, Maria měla ducha kněžského, neb její duše se rozšiřovala k objetí celého lidstva všech dob a všech míst. Maria dala život veleknězi, obětovala se v něm za nás a proto, třebaže není knězem v pravém slova smyslu, přece jest skutečnou Matkou, Královnou kněží. Proto k ní řídme své prosby za dobré kněze, za kněze podle srdce jejího Syna!

Protože Maria byla tak spojena duchovně se svým Synem, proto i s jejich rtů stoupala k nebi prosba: „Pane, ať jsou jedno!“ Maria děkovala vroucně za celé lidstvo, za dar těla a krve Ježíše Krista v pokrm duší lačných. Duše Marie Panny se zapálila ohněm vroucí vděčnosti.

Ale pomalu hasne tento božský oheň. Maria jde se svým Synem k bolesti a ke kříži. Temnota se snáší kolem ní, tak jako kolem jejího Syna. Nebyla by lidskou matkou, kdyby jí neschválila hrůza nad děsnou, potupnou smrtí; nad nevděkem, nad zradou. Maria viděla v duchu všechny ty zástupy, jež budou po všechny věky pustě štěkati proti té svaté, nekonečné lásce, Maria viděla všechny nešťastníky, pro něž jako by nadarmo měla téci krev jejího Syna. Protože

Maria byla tak spjata s Bohem, protože byla tak čistá, procítila strašnou příšernost hříchů, jež doléhaly na jejího Syna. Věděla, že její Syn má se státi v očích spravedlnosti Boží jako oběť za naše viny hříchem. Tma z vin našich, tma z muk a potup jejího syna přečistého a nevinného ji zaplavila. Jistě, že Maria věděla, že její Syn vstane a že smrtí svou vykoupí lid, ale to vše neodstraňuje skutečnost, že bolest a smrt jejího Syna ji hluboce drtí svou blízkostí, protože jest a zůstává MATKOU. A přece Maria stojí a celé její chování jasně praví odevzdaně: Staň se, Fiat!

Maria stojí pod křížem. Stojí tam s Janem. Jan se ujal Matky Ježíšovy a ji podpíral, když nemohl již ničeho učiniti pro Ježíše. Tak stojí Maria s Janem pod křížem. Má přinést poslední oběť, má viděti Syna svého, jemuž dala život, umírati za nás. Syn trpí v nevýslovných mukách. Je to pohled rozdírající srdce pro matku a pro matku tak jemnou, čistou a milující. Maria obětuje v Ježíši celý svůj život, celý smysl, abych tak řekl, života matky. Aby mohl Ježíš se dáti zcela Otci, musí se odtrhnouti i od své Matky. Oběť nejvyšší pro Marii. A láska Mariina byla velmi oprávněna, její Ježíš byl Bohem a proto lidsky řečeno, byla by mohla na něm lpěti správněji, než lpějí matky pozemské na dětech svých. A Maria přináší oběť poslední a nejvyšší.

Bůh si přál dokonalé oběti celé osobnosti Marie Panny a proto ji zahalila temnota strašná, strašnější než ty, jež se rozprostřely nad Golgotou. V duši Mariinu se děsně zařezávala slova: Bože můj, Bože můj, proč jsi mě opustil? Maria prožila teď chvíle, kdy neslyšíme vnitřního hlasu Božího. A přece kdo naň byl více zvyklý než Maria? Maria přinesla svou oběť zároveň s Ježíšem, přinesla ji již při ustanovení nejsvětější Svátosti a nyní ji vyvrcholila. Hle, Syn její visí zbrocený krví na kříži. Ona jest s ním co nejúžeji spojena a proto je to zároveň i její oběť.

Kdo však nám řekne, jak Bůh odpověděl na tuto oběť Mariinu? Zajisté, máme jednu odpověď, totiž odpuštění lidstvu zjednané. Ale, protože v Ježíši zvo-

lala lidská přirozenost, tedy tělo a krev Marie Panny, bylo vhodné, aby i Marii bylo zvláště odpověděno. Když Ježíš se cele vydal za lidstvo, nemohla Maria státi pozadu ve svém mateřství, jež dalo světu Vykupitele. Maria proto stála u kříže, aby odevzdala do kněžských rukou svého Syna svá práva mateřská. Výslovně se zmiňuje sv. Jan, že pod křížem stála Maria, matka Ježíšova! Maria pronesla svým jednáním pod křížem znovu své „Fiat-Budiž!“ proto mu Bůh zvláště odpověděl. Bůh Otec posvětil rukama svého umírajícího Syna v lidské přirozenosti Marii za matku všech nás, za matku celého lidstva. Maria stala se tím matkou božského života v našich duších.

Ježíš pohlédl pod kříž, a vida svou matku a u ní svého učedníka, volá: Ženo, hle, syn tvůj, a Janovi: Hle, matka tvá.

Velká láska Ježíše Krista a zároveň Otce v nebesích, jenž chtěl, abychom nepostrádali duchovní matky ve svém výstupu nadpřirozeném. Teď nám již nic nechybí k němu. Jsme vykoupeni, jsme přijati znovu do synovského poměru k Otci, božský život Ježíšův proudí naší duší, máme v něm pokrm pro ni, a máme něhu a péči matky předobré, Marie Panny.

Maria je tudíž účastna našeho vykoupení právě úlohou matky. Vykupitele, jemuž dává tělo své a krev svou, jež obětuje velkodušně za lidstvo. Tak se stává Maria matkou duchovního obrození celého lidstva a věru nechápeme, jak toho někdo nedovede chápati. Bázeň před myšlením není důvodem ani důkazem!

Jisto jest, že Oběť eucharistická jest podstatně totožná s obětí na kříži a liší se od něho jen nekrvavým způsobem, jímž dále MEZI NÁMI trvá a trvat bude až do skonání světa, aby pak v přijetí Otcově a v ovoci svém trvala na věky. A proto Oběť nejsvětější obsahuje zároveň tajemství oběti P. Marie a tajemství jejího duchovního a nadpřirozeného mateřství veškerého lidstva.

Proto když se zpívá u vás v Čechách mariánská píseň po požehnání, má to svůj hluboký význam a mně Francouzi se to velmi líbí, protože Maria Panna

má své velké poslání ohledně nejsvětější Svátosti, jak jsme v obou článcích viděli. Teď pochopíme hluboká slova hymnu, sv. Tomáše Aq. o nejsv. Svátosti:

Nám byl dán a nám se zrodil
z Panny neposkvrněné,
přebýváje mezi námi
sémě pravdy rozesel,
vezdejší své přebývání
velkým divem uzavřel.

P. AMIABLE, O. P., ŘÍM.

OTOKAR BŘEZINA VE SVÝCH HOVORECH

O. Březina soudil, že celibátu kněžského jest potřeba, a že církev římskokatolická dobře dělá, když je v té věci neústupná. Na konci roku 1924 řekl mi Březina: „Kdo má ploditi pravdu a býti duchovním otcem, musí býti mužem, t. j. musí býti schopen (vir, virtus) ploditi děti tělesně, ale tělesně i v duchu, v myšlenkách i v žádostech musí zůstatí panicem. Na tento způsob pud pohlavní tvoří dítky duchovní pravdu, vidění, vyšší život: tu jedinec je ve všech a všichni jsou v něm, on je pozdvihuje, on za ně vidí, on je vede, on jest jaksi jejich spasitelem, t. j. prostředníkem do sféry vyšší.“

A jindy na námitku, že celibát je povinnost příliš těžká, že by se tedy neměla ukládati všem prostředníkům mezi nebem a zemí, nýbrž zmírniti tak, jak je to zmírněno v církvi pravoslavné, Březina mi řekl slavnostně a přísně: „V každé bitvě jsou poražení a vítězové a ranění a mrtví!“ A potom zamysliv se, řekl mírněji: „V tom ohledu život kněze, zvláště dokud je mladší, jest provázen ustavičným vnitřním bojem, ale právě tento boj má velkou duchovní cenu jak pro něho, tak pro ostatní, to není energie nadarmo vyplývaná!“

*

O dnešním umění českém, ať slovesném, ať výtvarným, měl Březina docela jiný soud než na př. F. X. Šalda a redakce na př. takového Hosta by neměla rado, kdyby znala tento Březinův soud. Kdykoli jsem přišel k mistrovi na návštěvu, snesl mi rozmanité novinky a rozpovídal se o nich, ba některé ty stránky větu za větou rozebíral, aby ukázal jejich pravou jakost. Na tento způsob rozkrájel na př. pana Götza nebo Josefa Horu neb Wolkra. Jednou mi ukázal obrazy a sochy našich mladých a pravil: „Jak je to ohavné! Jaké zvířecí tváře! Jaká sprostota! Zde máte věrné zrcadlo této demokratické doby, zrcadlo i dnešní literatury, která nemá formy, nemá myšlenky, nemá páteře! Je to i zrcadlo doby poválečné: surovost, hrubost, nízkost, bezzásadnost, bezhlavost. Vláda luzy! Ve středověku byla Světica, ve století XVIII. kult šlechtičny a dnes je kult DĚVKY! Pohlédněte na toto zvíře!: nohy jako sloupy, ta lýtka, boky, vemená a ten nízký, tupý, bezmyšlenkovitý, duchaprázdný obličej!“

A 21. září 1924 v Tasově řekl mi Březina: „Kacířství české bylo a jest nevědomost. Naše příroda jest drsná a proto se jedí těžší jídla; a kdo se nacpe hrachem, kroupami a šunkou, ten nemá mnoho smyslu pro subtility tomismu, pro mystiku katedrály a podobné věci.“

*

A téhož dne mi řekl: „Husitský mytus „zbuďoval“ naši samostatnost. Mytus to je ten cit. Ale pravda, historická skutečnost byla docela jiná, proto také nynější husitství nemá s tím původním docela nic společného, protože tam to spočívalo na náboženství, kdežto ty naše poválečné církve sestávají z lidí, kteří s náboženstvím nemají vůbec co činit. Slovo: „Navazovat na reformaci“ jest nevědecká, nehistorická fráze!“

15. května řekl mi Ot. Březina to, co jsem otiskl k šedesátinám, tedy k loňskému jubileu O. Březiny, v měsíčníku Tvar ke konci svého článku „Básník víry“. Nikdy předtím se mnou tak nemluvil. Dle všeho

právě tehdy zjevila se mu smrt ve veliké blízkosti, neboť louče se, vzal mě za obě ruce a maje v očích slzy, pravil: „Má-li mé slovo na vás nějaký vliv, mám-li u vás nějakou váhu — říkám vám to dnes, protože vždycky se nenaskytne příležitost mluvit o takových věcech — možná, že se již nevidíme, jsmelidé smrtelní, proto přijměte má slova jako mou poslední vůli: Prosim vás, neopouštějte katolickou církev!“ Nemohl jsem v té chvíli pochopit, proč mi to říká, neboť já sám nikterak nemyslil v tu chvíli na smrt a mistr vypadal docela zdravě, a bylo 15. máje, kdy i sama příroda odvrací všechny myšlenky na smrt, a mistr byl vždycky neobyčejně vnímavý pro všechnu řeč přírody, ale on toto své loučení ukončil větou: „Velikou útěchou mi jest, že aspoň mé dílo je KATOLICKÉ! Není v něm nic, co by odporovalo dogmatům církve katolické!“

Teprve když jsem byl zase doma, v Tasově, rozpomněl jsem se na všechna mistrova slova a viděl jsem, že to jeho loučení, které se mi zdálo býti takovým překvapením, bylo dobře a s rozmyslem připraveno i tou ostatní řečí. Neboť hned, jak jsem k O. Březinovi přišel, po obvyklých otázkách, co je v Tasově nového a co dělá paní Pavla Kytlicová, začal mistr mluvit o katolické církvi a mezi jiným pravil: „Co se teď proti katolické církvi u nás podniká a děje, je tak ničemné a lživé a děje se s takovou vehemencí a v takovém rozsahu, že se musíme báti o svůj národ!“

V téže době O. Březina mi řekl: „Náš národ nevytvořil ani jednoho vynikajícího theologa. Ten poslední byl Tóma se Štítného. Hus neměl partnera a proto se všechno hrnulo za ním. Českobratrství a husitismus jako mesiášská idea LIDSTVA je historická lež. Vlachové a Francouzi o Husovi ani nevěděli ani nevědí a přece nezůstali pozadu za pokrokem lidstva, právě naopak . . .“

A téhož dne mi řekl: „My jsme dosud neměli náboženského básníka ve vlastním toho slova smyslu, poněvadž tradicí neměl na to připravenou řeč. Proto českému básníku „náboženskému“ daří se jediné invo-

kace, modlitby, přímá řeč k Bohu — ne však jako sv. Tomáši Aq. nebo sv. Bernardu a jiným, řeč t. zv. dogmatická, ve vlastním slova smyslu theologická, což je mnohem těžší. Čelakovský byl velký básník, ale toho z čítanek vyhodili a místo něho takový Wolker! Oč dál byl proti Wolkerovi takový Vrchlický! A jaké hanebné kritiky psal o Vrchlickém ten, který prohlašuje za spasitele našeho Parnasu Wolkra!"

Březina z paměti mi přednášel Čelakovského hymnus „Buď vůle tvá“ otištěný před 100 lety (r. 1828) v „Časopise kat. duchovenstva“ a když jednu z těch pěti slok Čelakovského přednesl, verš za veršem rozebíral a vykládal a řekl: „Od těch dob nebylo v české poesii nic lepšího napsáno!"

Poslechněte:

Buď vůle tvá! Ty, jenž přesahuješ s nadhvězdných stanů světa končiny a lásky okem po nich obživuješ nesmírnou šíř, i tajné hlubiny; ty, jenž přebýváš v moci neskonalé, opásav svých se sluncí jasností, ty, jenž tvorů všech řady dokonalé svatou, nestihlou řídiš moudrostí, buď věčně vůle tvá!

Buď vůle tvá! Ta vůle, již se koří nebeské tvorstvo světlem oděné, ta vůle, nebe, která nebem tvoří a blahem plní duchy zvýšené; jak anděly a silami tam všemi v žádoucí říši tvé jest slavena, tak, Otče, zde od dítek tvých na zemi jen poznána a vroucně plněna buď věčně vůle tvá!

Otokar Březina mi řekl jednou při podobné příležitosti: „Národ český církvi katolické musí něco dát a teprve potom může ji kritisovat!" A podle Březiny tím posledním, který církvi v českém národě něco dal, byl Tomáš ze Štítného.

Jednou mi řekl: „Čechové víru katolickou přijali, ale dříve ještě, než ji mohli poznati, začali ji reformovat!"

JAKUB DEML.

Bez svolení redakce není nikomu dovoleno ani nejmenší část zde otištěnou uveřejňovat dále.
Redakce.

MRAVNÍ ODPOVĚDNOST VŮLE UNESENÉ VÁŠNÍ

Vášeň jest konem dychtivosti smyslné, smyslná* snaha vždy spojená s fyziologickým pohnutím. Dosud jsme však VÁŠEŇ nestudovali V JEJÍCH VZTAZÍCH S VYŠŠÍMI SCHOPNOSTMI, totiž s rozumnou vůlí.

Jakmile však je vášeň V NĚJAKÉM POMĚRU K VŮLI, ihned nastává otázka O MRAVNÍ ODPOVĚDNOSTI. Je tato vášeň správná? Tu vůle, která ji schvaluje, z ní činí mravný čin. Jest nerozumná? Tu ji má vůle zavrhnutí, a jestli ji schvaluje, dopouští se nemravného činu.

MRAVNOST VÁŠNĚ JE TĚDY CELE OBSAŽENA V JEJÍCH VZTAZÍCH S VŮLÍ. Avšak tu může nastati mnoho případů a právě podle toho se mění mravnost vášně.

Vizme v první řadě dva všeobecné rámce, které obsahují různá postavení vášně k vůli.

Bud' 1. VÁŠEŇ PŘEDCHÁZÍ VŮLI (passio antecedens), to jest, vzniká sama pouhým vlivem vnímání nebo obraznosti a předbíhá jakoukoliv pozornost rozumu a vůle.

Bud' 2. JDE ZA VŮLÍ (passio consequens), to znamená, vzniká z popudu vůle, která přeje vjemům a citovým obrazům a tak budí vášeň, aby jí užívala tím, že ji ovládá.

Vášeň předchází — toť dějiny svedení vůle vášní. Vášeň následná — toť dějiny zvládnutí a řízení vášně vůlí.

Zastavme se u první otázky vášně předchází či vůle stržené vášní.

Vizme hlavní možnosti, a ty nám ukáží, že vášní stržená vůle není vždy a po každé stejně odpovědná: 1. Vášeň předchází jednou brání činnosti rozumové a zbavuje volní odpovědnosti; 2. jindy vášeň předchází omezuje činnost rozumu a zmenšuje volní odpovědnost; 3. jindy zase vášeň nechává rozumu do-

*Smyslná" je míněno v širším smyslu než v obyčejném hovoru zvyklo; zde smyslný se rozumí více v protikladu k „čirě duševní“.

konalou činností a nezmenšuje volní odpovědnost. 4. Nicméně je hřích z vášně menší než hřích ze zloby.

I. VÁŠEŇ BRÁNÍ ČINNOSTI ROZUMU A ZBAVUJE MRAVNÍ ODPOVĚDNOSTI

Procházím se o samotě pohřížen v rozjímavé četbě. Jednomu příteli napadne, aby mne postrašil: ukryje se a potom se na mne náhle odkudsi vyřítí s křikem, že až krev stydne. Odezva dlouho neodkládá: bráním se rozhořčenými a zlými slovy. Ta obrana může být ještě vážnější; ale ať je jakkoli, vždy přímo souvisí s hnutím strachu a s rozhořčením, které ve mně náhle vzniklo.

Přímo souvisí, ovšem, neboť můj rozum a má vůle neměly času zasáhnouti. Aniž bych toho byl pozoroval, způsobilo ve mně podráždění celý řetěz dějů: představu nebezpečí, fyziologické pohnutí, pudovou myšlenku obrany, kterou jsem ihned jako samočinně projevil rozhořčenými slovy. Později, když se rozčilení uklidnilo, lituji ostrých slov, poněvadž snadno naznám jejich urážlivý ráz, zatím co před chvílí, kdy jsem je pronesl, jsem si neuvědomil, že nebyla místná a slušná.

Tak tedy v nás může vzniknout vášně a vzbuditi svým nárazem čin dříve, než rozum to zpozoroval. Mezi touto vášní a tímto činem zůstávají naše vyšší mohutnosti v nečinnosti; vystupují pouze vjemy, obrazy a spojené odezvy. To je vášně předchozí, totiž předcházející rozhodování vůle a často i samu pozornost.

Je na místě důrazně poznamenati, že jak osobní povaha, tak fyziologické a duševní okolnosti okamžiku mohou velmi podporovati rychlost pohnutí i činů, které jsou následkem onoho pohnutí. Proto jest nemožno dáti přesné pravidlo o živosti a rozsahu oněch pohnutí, která se v každém z nás mohou odehrati. Každá povaha má svůj vlastní zákon a citlivost každého z nás se mění od okamžiku k okamžiku. Jeden je velmi živé povahy a propuká ve špatnou náladu při nejmenším podráždění. Jiný se ozve jen zvolna,

i je-li bodán ostrým hrotem. Týž člověk je dnes netečný a jako otupělý, a zítra se dá velmi snadno unést. Každý případ musí býti posuzován sám o sobě a podle osobních okolností, které jej přímo obklopují. Zde je třeba víc než kde jinde varovati se posuzovati mravní cenu činu podle vnějšího vzezření a rozhodovati o odpovědnosti podle nějakých seznamů předem stanovených.

Ve věci odpovědnosti za vadný čin, který je přímým následkem vášnivého stavu, nemůžeme poskytnouti leda velmi všeobecné zákony, a na moudrosti bude upravit je bystře pro jednotlivé případy.

Toto jest PRVNÍ PRAVIDLO: Je-li vašeň předchozí taková, že činí skutek, který vyvolala, úplně nevolním, tu onen skutek, ač věcně vadný, není nikterak hříchem, poněvadž není chtěný a proto ani přičetný.

Ale tu je ještě třeba, aby vašeň byla sama ÚPLNĚ NEPŘEDVÍDÁNA a tedy nechtěna. Rovněž třeba, aby svědomí nebylo varováno před příležitostí, která probudí vašeň, a aby nepředvíдалo její zhoubné následky. Je znám školský příklad, kdo ví z dřívější zkušenosti, jaká bláznovství tropí v opilosti a přece holduje nestřídmosti, jest zřejmě odpověden za ta bláznovství i ve chvílích, kdy se odehrávají a jeho zmatky a zatemnělý mozek nepozoruje jejich nezřízenosti. Takové činy jsou chtěny nepřímě ve své příčině, kterou člověk vědomě chtěl, a tudíž nemohou býti vyňaty z odpovědnosti.

Tož je dobře dvakrát měřit, máme-li mravně zhodnotiti vinný čin, spáchaný ve zmatku vášně. Naprosto by nestačilo říkati a opakovati na omluvu činů vykonaných za bouře smyslnosti nebo v žáru hněvu: „Byl jsem jako pomatený, nevěděl jsem, co dělám!“ Celá otázka se točí okolo toho, aby se zvědělo, nejsi-li nijak účasten, nebo je-li něco z tvého chtění na náhlém provalení vášně.

Jestli jsme již dříve ze zkušenosti poznali podobné příležitosti a dobrodružné hry a zase přijímáme — daleci jsouce útěku, dokud ještě čas — příležitost a můžeme lehce předvídati podráždění z ní vzniklé,

jak bychom tedy nebyli odpovědni za činy, k nimž vede zaslepení rozpoutané vášně!

Zmatky rozčilení mohou býti postupně přivedeny až na nejvyšší napětí delším působením, při němž pracuje svědomí a tak není vzdáleno vášně, nýbrž je s ní a odpovídá za ni. Touha pomstít urážku udržovaná a živená po dlouhé dni může u jistých povah vybuchnouti v návalu hněvu, jenž se ve svém rozbouření téměř rovná zuřivému šílenství. Stejně je tomu s dlouho živenou žádostivostí, která nezanedbá žádné příležitosti, aby se denně nerozněcovala. Zesílivší a dlouho živená může skončit tím, že člověk z ní pozbude hlavu. Ve víru prudkého nárazu vašeň strhuje všechnu činnost svědomí. A svědomí je odpovědné za stálá posilování vášně a tím i za její předvídaný následek, třebaže výbuch vášně zničil rozvahu, jako vlna zalévá toho, kdo se jí staví do cesty. Kdo se v prudkém hněvu dopustí zlých činů neb trestuhodných surovostí, není zcela omluvitelný; a vůbec nemůže býti omluven, když v sobě viděl růsti hněv a nechal jej se rozmocit na nejvyšší míru, a když ještě byl čas všechno rozvážit a uklidnit se. Tak je tomu u odpovědnosti za jakoukoli chybu vášně, jejíž původní příčinu jsme předem a snadno nějak mohli poznati.

Což není již hřích, vydati se v blízkou příležitost k hříchu i když vidíme, že jí podlehneme? V tomto případě vlastně nemáme více co činiti s vášní předchozí, nýbrž s následnou, t. j. přijatou, i s jejími následky prozíravosti svědomí.

Tedy případ neodpovědnosti nepotkáváme leč za duševního rozpoložení vášně přísně a pouze předchozí, totiž ve vášni, která předbíhá jakékoli pozornosti a volnému předvídaní.

Náhlost některých podráždění, zvláště když zapadají do osobních nálad poklesu duševní svěžesti, do přechodné nebo trvalé nemoci, do živých a jakoby nepoddajných povah, může přivoditi náraz tak mocného pohnutí, že veškerá činnost mravní pozornosti je okamžitě potlačena a samočinně dojde ke skutku,

k němuž pudí vášeň. To předpokládá až jedovaté podráždění a osobní podmínky zvláště příznivé oně rychlé odezvě v činnosti. Každý člověk může více nebo méně znáti přechodnou ochablost právě neřízené citlivosti. Tož tato ochablost není hříchem, byly-li zachovány podmínky: vůle je jí vzdálena; skutek není vinný leda věcně, vymyká se mravní odpovědnosti.

II. VÁŠEŇ PŘEDCHOZÍ OMEZUJE ČINNOST ROZUMU A ZMENŠUJE VOLNÍ ODPOVĚDNOST

Vášeň předchozí může přivoditi jakousi odpovědnost za čin, který vyvolala, když nezničila sice dozorčí činnosti rozumu, ale přece dosti pomýlí onen dozor, že zloba či závažnost spáchaného činu se nejeví v plném světle svědomí.

Předpokládáme tedy, že jde o předchozí vášeň vzbuzenou z popudu vnějších či vnitřních úkonů vnímání nebo obrazivosti, jedním či druhým z lakadel, na jejichž zavolání čekají naše rozličné choutky, způsobem netušeným a tajným. Předpokládáme dále, že podráždění je živé a stav vášně dosti prudký na pomatení rozumu, třebaže mu nebrání viděti ne-li zřetelně, aspoň v nějaké míře, že skutek vyvolávaný vášní (řeči, pohyby, činy, surovosti) je trestuhodný. Konečně ještě předpokládáme, že k onomu činu nedošlo při prvním nárazu, nýbrž po nějaké době, která dovoluje rozumu i přes trvajících zmatek zahlédnouti mravní vadnost činu požadovaného vášní. Ta již samotným podrážděním působí fyziologickou rozruchu, rozhybe obrazivost, zdůrazňuje přitažlivost svých pohnutek: kouzelná hra živých obrazů, které svým mocným výrazem zatemňují pohnutky svědomí. Svědomí napřed jenom zahlédá, brzy potom více nevidí; prudký záchvat citlivosti brání svědomí pevně stát na svém místě a souditi s celou žádoucí přesností.

Činnost, která plyne z takového volního rozhodnutí napůl jasného a napůl temného, by nemohla býti úplně omluvena, poněvadž zatemnění rozumu způsobené zmatkem vášně není úplné; neníť svobodnému rozhodnutí úplně nemožno zamítnouti zlý čin,

zvláště požaduje-li jiných přípravných činů neb chování, které nutí k tělesným pohybům a tak k přímé volní činnosti.

Nicméně v tomto předpokladu trvalého zmatku rozumu nemůže odpovědnost zůstat v celé neporušenosti. Skutek není zcela úmyslný, neboť úmyslný skutek předpokládá jasný rozum, který jej nařizuje, kdežto rozum v duševním zmatku udržovaném vášní je jen polojasný. A tato střídání prozíravosti a zatemnění vysvětlují přímo pád svobody. Skutek z toho pošlý není výsledek pouhé vůle jako ani pouhé vášně. Pochází z obou těchto pramenů nerozlučitelně spletených.

Takový čin-kříženec se nedá — pokud se úmyslu týče — přesně rozebrati. V podobných případech si vzpomeňme, že mravní odhady se nedějí podle matematických zákonů. Zdravý smysl převládá nad rozbořem, když tvrdí, že hřích je méně přičetný, přimělo-li k němu pachatele silné pokušení, předpokládaje ovšem, že sám pokušení nevyvolal nebo s ním dobrovolně nesouhlasil.

Při tomto hříchu bude velikost odpovědnosti poměrná jasnosti úsudku svědomí, a velikost nechtění bude přiměřená zmenšení bystrosti, jež způsobil záchvat vášně.

Neboť dobrovolný, plně přičetný čin je takový, který pochází z vnitřního svobodného pramene, jenž se k němu může hlásiti jako k projevu úplné a osobní svobody. Jestli však vnější příčiny anebo protivné duševní síly porušují moc svobody, právě o tolik jest zmenšena volní část skutku.

A prudká vášně předchozí je právě jednou z těch vnějších násilných příčin. Okamžitým zatemněním, které způsobila, podlamuje moc svobodné vůle; nechává jí plnou svobodu rozhodnutí ani nezávislost; zmenšuje tedy odpovědnost za čin, který je sice odvislý na vůli, ale na vůli oslabené v odporu vnější a opačnou silou.

H. D. NOBLE, O. P.

V oné omilostněné bytosti můžeme pozorovati jako v lidské přirozenosti, která ji v sobě nese, dvě role, a to roli samé milosti posvětné, která má úkol přirozenosti, a roli božských ctností, které vystupují jako schopnosti. A na těch dvou rolích čteme jako na Mojžíšových deskách čím dále přesnější přirozený zákon křesťanského života. První z rolí, a to jest role milosti posvětné, má jen jeden zákon, článek, ale základní. A tímto se budu výlučně obírat, abych snad příliš neprotáhl naše pojednání.

Náš nadpřirozený život, k tomu se vždy musíme vrátet, je tedy život milosti posvětné v nás. Mluvíti o životě nadpřirozeném bez milosti posvětné nemá smyslu. Což může býti lidský život bez lidské přirozenosti?

A pak, zásada, „jaká přirozenost, takový život“, nese výjimek. Tož si připomeňme, co svatý Tomáš praví po sv. Petrovi o milosti posvětné: Je to podíl na vlastní přirozenosti Boží. Z toho plyne nutně, že život milosti posvětné je účastí na samém Božím životě. Je tu táž Boží přirozenost a týž Boží život v Bohu i v nás. Ovšem v Bohu jsou ve stavu dokonalém, v nás jenom v nedokonalém stavu účasti.

Je-li život milosti posvětné účastí na samém Božím životě, tu jeho základním zákonem má býti, aby Boží život věčně představoval. Nejen všeobecně a mlhavě, nýbrž ve význačných rysech a v jeho vlastním rázu. Náš božský život chce býti přesné a vědomé napodobení Božího života. To jest v jistém smyslu sama jeho definice a tedy i jeho přirozený zákon.

Ale, a to je všechno? Skutečně, to je všechno, avšak prakticky nesmírně důležité. Život Boha jest maják, jehož zářivé světlo vyvádí ze tmy celou cestu, na niž nás volá milost.

Život Boha! Jistě je třeba, abychom si — podle lidského zvyku rozdělovat nerozdělitelné — uvědomili, že jsou to dva životy, život vnitřní a život vnější. Oba jsou vzory našeho života v milosti.

Vnitřní život Boha je jeho podstatným životem. Dvě hnutí, lze-li říci, jej tvoří: Činnost rozumová, již Bůh sebe sama dokonale poznává. Hnutí citové, jímž se Bůh sám miluje v celé dobrotě, již vidí. Tento vnitřní život Boha je tedy čistě rozjímavý, kontemplativní. Jeho bohatost je nepochybně nekonečná. Rozumová činnost Boha plodí osobu Slova, vůči níž stojí osoba Otcova. A Boží činnost citová plodí osobu Ducha svatého, jenž je vzájemnou Láskou Otce a Syna. Ale tato plodnost je vnitřní a zůstává v Boží přirozenosti, v níž vytváří život nejsvětější Trojice. To je dokonalý vzor rozjímavého života a jediný nutný přirozený způsob božského života.

Podle toho má býti upraven náš vlastní vnitřní život. I v nás je život milosti v první řadě rozjímavý a má v něm býti ona dvojí činnost spojená jedna s druhou, jež tvoří vnitřní život Boha. První hnutí, které pochází ze živé ctnosti Víry, to jest z Víry oživené Láskou, je hnutí rozumové a činí nás účastnými na poznání, jež má Bůh o sobě. Druhé hnutí, jehož pramenem je ctnost Lásky, je hnutí přátelství k Bohu a druží nás k Lásce, již se On miluje. A v tom jako v Bohu tkví i náš rozjímavý život.

V rozjímavé činnosti může ctnost živé Víry užití nadpřirozených ctností rozumových rozumnosti, vědomosti a moudrosti, v nichž se rozlilo její světlo a jež tvoří živou bohovědu. Anebo může těžiti z pomoci Ducha svatého, který v ní tokem sedmi svých darů rozlévá božská osvětlení. Ať již je tomu jakkoli, náš rozjímavý život se v základě, jenž je velmi prostý, vyjasňuje každému, kdo se druží k myšlence, že život rozjímavý opakuje vnitřní život Boha. A tato myšlenka je i zákonem rozjímavého života i jeho podivuhodným programem.

Avšak Bohu se zalíbilo míti činný život, jehož výsledná mez — totiž svět přírody a svět milosti — není více vnitřní, nýbrž vnější. A tato činnost Boha, Stvořitele bytostí a Posvětitel duchů má dvojí ráz, jenž má pro náš křesťanský život cenu vzoru.

Především pramení Boží činnost v Božím rozjímání.

Bůh poznáváje sebe sama, poznává výsadu své bytosti, že může býti „sdílena“ nesčetnými napodobeními, a touž Láskou, jíž miluje sebe, miluje i tu napodobitelnost i sama napodobení. Z tohoto poznání a z lásky, v nichž tkví jeho rozjímání, vychází k svému stvořitelskému a posvětitelskému dílu. Stejně jako jeho Slovo a jeho Duch svatý, tak i toto dílo je plodem jeho božského rozjímání, jeho vnitřního života, však ne více přirozeným, nýbrž svobodným, ne vnitřním, nýbrž vnějším.

A s druhé strany je činnost Boha, jež svědčí o jeho všemohoucnosti vnitřně řízena a mravně určena jeho dokonalostmi nebo vlastnostmi, jeho svrchovanou opatrností, spravedlností, štědrostí, trpělivostí a milosrdenstvím, božskou mírností a jinými.

Jako zákonem našeho rozjímání je vědomě napodobit Boží rozjímání, tak naše činnost má napodobovati dokonalost Boží činnosti. „Budte dokonalí, jako je dokonalý váš nebeský Otec!“ Naše rozjímavá láska má býti jeho oživovatelkou, a jediné rozjímavá Víra je schopna býti jeho nejvyšší ředitelkou. Naše nadpřirozené mravní ctnosti, které jsou účastny na Božích vlastnostech a živými nástroji božských ctností, mají za úkol řídit naše činy a dávat jim jejich mravní povahu. Náš činný život v milosti zachovává a má zachovávat způsob činného života Boha; jeho způsobu se zálibou poznávané nám mají být tak domácí, jako způsoby otcovy dětem.

Je zcela v duchu sv. Tomáše takto vysvětliti člověka Bohem a křesťanský život Božím životem. Jak vznešený to způsob a jak rozšiřující a povzbuzující! Jím se andělský doktor stal i na poli praktického duchovního života nejlhodnějším a velmi osvěceným z Mistrů. Činí nám pochopitelným náš křesťanský život a zjevuje nám jeho přirozený zákon, nás vede k tomu, abychom s živou chutí poslechli daných a vnějších zákonů, které mají potom řídit život křesťana.

A. LEMONNYER, O. P.

NAVŠTÍVENÍ PANNY MARIE

Duch svatý vedl si Marii od prvního rozblesknutí rozumu. Čekala dychtivě vykoupení Izraele. Protože byla nevinná a přečistá, úpěla pod hříchem, jenž ji obklopoval se všech stran. Nyní dostalo se jejím vzdechům vyslyšení. Přejde Vykupitel a ona má být jeho Matkou. Srdce její plakalo se všemi, kterým bylo úzko z hříchu, její mateřská láska umývala ve své vroucnosti všechny dítky Evy. Proto se nyní to její srdce rozechvělo slastí cherubů, proto v duchu na své srdce strhla všechny miliardy svých dětí a jása: Velebí duše má Hospodina. Celé nebe zpívá s ní. Maria chce však i s lidmi jásat. Ví, že její družky by jí všechny nerozuměly. Ale v horách žije příbuzná Alžběta. Patří jako ona k té nečetné skupině Izraelitů, kteří nečekali od Mesiáše krev a válku, nýbrž odpuštění hříchů. Spěchá s chvátáním na hory, jak výslovně praví Písmo. Ten chvat jest Marie, Matky Vykoupení. Srdce její přetéká. Nemůže více unést sama tolik štěstí. Jde rozdělit svou radost s tou, která také celý život dychtila po Mesiáši. Maria pje, jása, děkuje, modlí se . . . Raduje se z našeho vykoupení. Proto, že byla zcela Boží, svou vůlí i láskou, proto jása nad těmi, kteří mají být také Božími, a kteří jimi budou. Čím blíže jsme u Boha, tím větší naše radost, že se něco pro Boha koná, že jest Bůh veleben, že je aneb může být od bližních milován. Všechna žárlivost, všechno hledání vlastní osoby křičí o našem nejtajnějším a nejstrašnějším hříchu, totiž o naší sebelásce. Neboť sebeláska se stupňuje, až dochází k příšerné skutečnosti, kterou nikdo nevyslovil zřetelněji, než sv. Augustin slovy: Dva tábory rozdělují tento svět. Jeden Babelu, v němž vládne Sebeláska, až k nenávisti Boha . . . Až bude radost bližních naší radostí, až jejich spása bude hlavní naší starostí po spáse vlastní, tehdy teprve budeme mítí pravého ducha Božího. Panna Maria u sv. Alžběty! Nenechme přejít tento svátek bez připodobnění svaté Matce!

4by naše duše byla stále blíže a stále vroucněji a
 ipřimněji u bližních, aby měla jen jednu velkou vá-
 ieň a radost, aby totiž co možná nejvíce lidí naší po-
 nocí poznalo, že jenom v Bohu jest čisté štěstí, aby-
 chom je svým příkladem, modlitbou, pomocí, obětmi
 ičinně přiváděli k tomuto poznání, abychom se ra-
 lovali, kde jenom uzříme, že se něco dobrého děje.
 4by všechny vzlyky a jásoty básníků byly našimi
 rzlyky, aby úsměv čistých byl naším úsměvem, aby-
 chom rozuměli pravé lidské touze. Abychom při-
 skočili hned k pomoci, kde se děje něco dobrého,
 aby každý dobrý čin rozechvěl srdce naše sympa-
 ickou ozvěnou, abychom všechny síly, všechny da-
 y, všechny schopnosti nesli s chvátáním na hory
 c těm, které můžeme podepřítí, rozradostniti, očis-
 iti.

BRAITO.

○ LIDECH PŘÍSNÝCH A TVRDÝCH

Hříšník je především chudák. Nemocný. Proň přišel
 špatitel. Ale Ježíš to asi špatně dělal — dle soudu
 i jednání tak mnohého horlivce. Pro hříšníka není
 omluvy, pomoci, zvednutí, úsměvy, podání ruky. „Pra-
 iivý pes“, dalo by se vyjádřiti mínění mnohého z těch,
 kteří se rozpráhují proti hřešícím. Oni jsou přísní a
 pravedliví? Opravdu? Dle mé zkušenosti bývají tito
 nužové přísní a spravedliví tím „přísnější a spravedl-
 iější“, čím sami jsou špatnější! Hřích, jímž se duší,
 e pudík vlastnímu prokletí, jímž ale spalují záda svých
 sližních, kteří jsou tak nešťastni, že postrádají jejich
 lrzosti a skrývají svůj zrak před těmi „čistými a sva-
 ými“. Ať ani jeden z nás není přísný a tvrdý k bližním.
 A kdo jím jest, nejprve si vzpomeň, že Ježíš řekl: Ne-
 udte a nebudete souzeni, a pak zpytuj svědomí, jaká
 ipatnost asi tě pudí k tvé tvrdosti a přísnosti? Hříš-
 ník je především chudák. Je to ubohá zbloudilá
 ovce. A ten, kdo má ducha Ježíšova, s hojivým bal-
 zámem, s posilujícím pokrmem, olejem a vínem ob-
 ierstvujícím hledá ty, které trny hříchu, světa zra-
 uily. Přísnost ponechme Bohu, jako on si ji ponechává
 iž na ztrestání. POSLEDNÍHO zhrdnutí svým milo-

srdenstvím. Kdybychom měli více ducha Kristova, více bloudících bychom přivedli k němu. Běda těm, kteří jsou hrdí, kteří odpuzují a zatracují jménem Ježíšovým, které jest Milosrdenství nekonečné.

VINNÝ KMEN

„Beze mne nemůžete ničeho učiniti . . .“ Zdá se, že mnozí křesťané zapominají na tento základ všeho křesťanského života, veškerého apoštolátu a snahy o dokonalost. Jako by oni sami šli, jako by jim Bůh nedával vše dobré, co konají, neb co mohou konati. Praktický pelagianismus jest dosti častý u povrchních katolíků. Věčně se „činí“, stále se třesou, rozhánějí se ze široka, opatřují se dalekosáhlými plány, děsí se budoucnosti, jako by na nich vše záviselo, jako by oni byli pojistkou dobrých mravů, spásy bližních a osudů církve. Neříkám, abychom nepracovali. Je třeba vykonati vše, co jest v našich silách, ale třeba konati to s Ježíšem. Třeba si připomenouti slova: „Já jsem pravý vinný kmen. Kdo zůstává ve mně, přináší hojné ovoce . . .“ Všechna naše činnost a snaha musí vycházeti z Ježíše. Abychom v něm žili a v něm se hýbali. Vrství do Ježíše. Když uznáme, že on jest opravdovým středem naší bytosti, a když jej učiníme středem svého života, budeme hledati jej ve všem, v těch, které chceme k němu přivést, v jeho církvi, které budeme pokorně sloužiti bez pošilhávání po své osobě, která by ráda učinila církev, mystické tělo Kristovo, závislou na své práci, na svém přičinění, na svých podnicích. Když bude Ježíš životem duše naší, budeme se radovati z každého ohlasu jeho lásky, radostně přiskočíme, když s nějaké strany ozve se volání: Zde, šik Ježíše Krista!“ Na výzvu: „Kde jste, věrní Ježíšovi?“ odpoví mužně: „Zde!“ a to celým životem, každou žilkou, především podřízením sebe, své práce, svých soukromých cílů, protože vše mizí v cíli posledním, v Ježíši.

Jen ten, kdo je tak v Ježíši, že Ježíšův život stává se zvolna jeho životem, kdo vše své i bratří nese v náručí své lásky k Otci, kdo stále z Ježíše přijímá ži-

votodárnou Milost, kdo hoří jeho láskou, jen ten přináší užitek... Divíte se mnohdy, že jste silí mnoho a sklidili málo nebo nic. Víte, kde je chyba? Silí jste mimo Ježíše a proto celá vaše snaha a námaha vydala jen ovoce sobectví, sebelásky, ješitnosti, vlastního uspokojení, ovšem, protože sebeláska jest nenasytná, i tohoto ovoce bylo pro ni málo. Všechno símě, jež není svlaženo v Ježíši, v jeho krvi a v jeho lásce, jest mrtvé. Zádna ratolest odříznutá od Ježíše nevzejde v nesmrtelné duši k nadpřirozenému životu. Jest první podmínkou apoštolské činnosti, býti učedníkem Ježíšovým, opravdu JEHO v něm, s ním pracujícím, ne apoštolem sebe! Pracovat pro sebe a skrývat při tom své úmysly za prapor Kristův jest odpornou svato-krádeží!

BRAITO.

MAGNIFICAT

S nebe sestoupilo a nebi je vděčná země tisícerymi ústy vrací. Klas na poli v žáru slunečném volá: magnificat; skřivan nad úrodnými lány kroužící jása: magnificat; lípa v květu bzučí: magnificat; růžové poupě vydechuje vonné: magnificat; hrom rachotí: magnificat; slunko s kazatelny nebeské hlásá: magnificat; noc do tmavého plátna tká: magnificat; moře, i když s vlnkami laškujе i když burácí, velebí Pána.

Tak mrtvá příroda. A její král? Za příkladem Panny, jejíž duše první ve svaté extasi Pánu dobrořečila, dlouhé řady svatých a světic Božích modlilo se a modlí magnificat. Vyznavač i mučedník, anděl i kajník, dítě i štařec velebí Pána. — Veškeren ten jásoť pak jako v ručejích vtéká do širokého a hlubokého srdce knězova, jenž jako druhý Kristus stojí mezi nebem a zemí, a nese se odtut k trůnu Božímu, kdykoliv se kněz modlí svoje magnificat při denních hodinách. — —

Ale slova byla by i v ústech Mariiných zůstala kořem znějícím, kdyby její život nebyl býval stálým magnificat od Nazareta a Hebronu přes Betlem a Kalvarii až do Efesu, kdy ústa její v dokonalé odevzdanosti do nejsvětější vůle Boží naposledy propukla

v jásavé magnificat na zemi, aby je potom na věky pěla v oblastech nebeských.

Duše má, nejen tvoje modlitby ale i tvoje skutky mají být stálým magnificat. I když ti nebylo dáno tolik milostí jako Matce Boží, přece nezapadneslunko, aby ti Bůh nebyl toho dne udělil milostí bez počtu. Odslunečného paprsku, kterým tě Pán ráno probouzí a který staví do tvých služeb s veškerým teplem a světlem na celý den až k první hvězdičce, kterou na nebi rozžihá, aby tě těšila i v bezesné noci a ti připomínala, že tam nad hvězdami bdí nad tebou dobrý Otec, co-přirozených darů ti poskytuje. K nim přičti všechny dary nadpřirozené, o kterých ví tvoje nitro jedině, den co den. A rok má 365 dní. A kolik máš ty let? Sečti, můžeš-li, všechny ty milosti! Opravdu: „veliké věci učinil tobě Pán“. — Magnificat!

P. HÚDEČEK, C. SS. R., ŘÍM.

NEMAŤTE SVĚDOMÍ LIDU

V novinách jsme četli doslova: „... my katolíci považujeme za těžký hřích každé týrání a zlé nakládání se zvířaty. Páté přikázání Nezabiješ vztahuje se nejen na lidi, nýbrž i na zvířata.“ Obojí prostě není pravda. Mravouka praví, že týrati zvířata bezúčelně je hřichech všedním a že s pátým Božím přikázáním nemá týrání zvířat nic společného.

V knize autora katolíka čteme zase tuto věc, hraničící na rouhavé zneužívání svatého Písma: „Znáte všichni zázrak, který učinil Spasitel v Káně galilejské. Proměnil, pravda, vodu ve víno, při svatbě, na kterou byl pozván se svou matkou a s apoštoly. Všeci víte, že hosté na té svatbě si popřávali tolik, až vypili všechno víno, které si ženich nachystal,“ vykládal jakoby žákům prostě a ze široka pan nadučitel. Každý by si myslil, že toho pití už měli dost a naši abstinenti by řekli až moc. To potvrzují slova vrchního číšníka (správce) svatby, když mu přinesli okusiti vína, Spasitelem z vody proměněného. Jak to povídal... „Každý člověk dává nejprve dobré víno, a když se hosté podnapili, tehdy špatnější. Ale tys zachoval

stejně (dobré) až do konce. " Dletěchto slov byli hosté trochu podnapilí, a Spasitel je za to nepokáral a neřekl, že už mají dost, nýbrž proměnil vodu ve víno, když už ženich vína neměl. Podle toho myslím, že při svatbě a takových radostných příležitostech „drbka“ není hříchem." - „Ovšem, přijde na to, které jsou to příležitosti; budou to celkem jen řídké. Jistě ne na př. když se sejdou dva bratři „z mokré čtvrti“, aby se z radosti nad tím, že se sešli, namazali,“ odvětil domácí pan farář." - Vypravování nadučitelovo je čirý cynismus a autor neuměl na to říci jménem kněze nic jiného; než takovou poznámku? —ES—

KRÁLOVSTVÍ BOŽÍ.

Nemysleme, že, když pomodlili jsme se jednou neb i vícekrát v kostele, když snad i přijali jsme Ježíše do srdce svého, že již království Boží s klidem a mírem svým posvátným usídli se v srdci našem, že citelně ucítíme jeho přítomnost, že proměníme se ihned ve světce.

Když Ježíš přišel na svět, přišel viditelně — a přece nikdo toho nepozoroval. Sami andělé s nebe museli upozorniti na něho pastýře, již na blízku stáda svoje hlídali. Jak tiše, jak nenápadně počalo jeho království.

A jako Izraelité, dříve než vejíti směli do země zaslíbené, 40 let putovali a strádali a nepřáteli bojovati museli, tak i Ježíš neznám, strádaje a trpě po 30 let život svůj trávil, aby teprve nastoupil dobu utrpení největšího, aby život svůj položil. Pak teprve dospěl slávy a klidu svého.

Myslíš, že pro tebe Ježíš výjimek činiti bude? Království Jeho započalo v nás, uprostřed srdce našeho (doufejme alespoň), ale zasáhlo nejprve naše vnitřní síly a schopnosti, aby pak pomalu, nepozorovaně šířilo se dále — aby rozvinulo se úplně teprve po boji, po smrti.

Z DUCHOVNÍHO ŽIVOTA

ARMAND D'ÁGEL ET DR. D'ESPINEY: LE SCRUPULE, Comment le prévenir? Comment le guérir? Téqui 1929. Cena 15 fr. Kniha zasluhuje rozhodně co největší pozornosti zvláště u duchovních vůdců. Choulostivý problém skrupule je probrán velmi delikátně, podrobně a autor je přesvědčen, jak již řečeno v Hlubině, že skrupule vychází jak z příčin psychologických, tak i fyziologických. Proto radí k vyléčení skrupulanta spolupráci duch. vůdce a lékaře. Knihu nelze dosti doporučit.

DURYCH: TĚ NEJKRÁSNEJŠÍ. (Bohuslav Durych, Přerov, 1929.) Jednou zahlédl jsem pravou krásu ve svém kněžském životě. Byla mi útěchou. A jako by bleskem zasvítla mi znovu, živelně při přečtení Durychova hymnu na nejsv. Pannu. Durych touto básní přiblížil se těsně k mistrům posv. vědy. V této básni cítil jsem přesný tep nadpřirozeného života, jakému jsem zvyklý u sv. Tomáše Akv. A proto neváhám říci, že tato báseň je vrcholné dílo Durychovo. Dostal se nad Evu — našel Krásu, slyšel Marii. Jest k tomu třeba tragického hrdinství vyzpovídat se tak, jak se vyznal Durych. Asi musil. Ale právě proto s takovou vděčností dívám se mu do duše, která nám všem ukázala duši vlastní, její hledání v smrti, v krásě stvořené, aby nás ukonejšila silně a sladce, že čím blíže k Bohu, tím blíže ke krásě. Durychu, za tuhle knihu: Pán Bůh ti zaplat sám! Má totiž, co by dala.

Braitó.

FOGELKLOU: DIE HL. BIRGITTA VON SCHWEDEN. (Reinhardt, München, str. 340, 7.50 Mk.) Švédové zajímají se znovu o svou matku a světici. Je to již dobré, že ji znovu chtějí milovati. Autorka sice nedovede přiznati zázraky, přehazuje je na dlani jako horkou kaši, ale život sám líčí velmi pěkně. Krok za krokem sleduje sv. Birgittu v její lásce k Ježíši Kristu, Panně Marii, v jejím odříkání. Chápe její duchovní mateřství celého Švédska, pro nějž obětuje sebe celou. Život je věrný, na původních pramenech stavěný. Kniha jest dobrým obohacením literatury o této velké Vidouci.

Braitó.

GÁLY S. M.: L'AMI DES PÉCHEURS. (P. Tequi Paris-VI. rue Bonaparte 82. — Prix 12.50 fr., 1929.) Obsah knihy: úžasné milosrdenství Boží, jak se nám jeví už ve Starém zákoně a zvláště pak v Novém. Podobenství o marnotratném synu, zbloudilé ovci, Samaritánu, Maři Magdaléna, Pavel atd. vyvstávají při četbě před vaším zrakem jako překrásné důkazy Boží lásky, dobroty a milosrdenství. Kniha je plná světla a naděje pro všechny chybující.

KRLÍN DR. JOSEF: SVATÝ JOSEF. („Život“, Praha, 1929, stran 71, cena 10 Kč.) Přemýšlení stručných zápisů Písem o Muži spravedlivém, „zbožné úvahy“? Nikoliv, skvělý a živý obraz sv. Josefa o jeho životě vyvoleného Otce sv. Rodiny a potom otce rodiny církve. Mnoho meditoval autor o sv. Josefu, po

něm budou i čtenáři, kterých bude hojně; protože nebude těch, kdož by rádi neosvěžili křesťanskou duši chválami sv. Josefa. To je nejlepším doporučením. S. B.

MORICE: LA BONNE PROVIDENCE, Téqui, str. 210, cena 7 fr. 1929. Kdybychom byli nejen teoreticky, nýbrž i prakticky přesvědčeni o naprosté prozřetelnosti Boží, jak docela jinak by vypadal náš život, orientovaný podle vůle Boží! To je účelem knihy, ukázat naprostý vliv Boží na dění ve světě, povzbudit k životu podle vůle Boží, z čehož nastává pak zladění duše, radost a mír, jak ukazuje poslední kapitola. Vřele doporučuji.

PORTE: MARIE CLOTILDE DE SAVOIE (Téqui, Paris). Dobrý životopis nešťastné princezny Jer. Bonapartové. Bůh vedl si ji leskem světa k ústraní, k pravému klidu. Okusila číši marnosti světa a proto tím více se přimkla k jedinému Bohu, jemuž zasvětila svůj opravdu syatě prožitý skloněk života. H. N.

ODVALIL: PUTOVÁNÍ SV. MÍKULÁŠE. (B. Durych, Přerov, Smetanova ul. 1970 — 21 Kč.) Dávno jsem již nečetl nic tak roztomilého a dobrého. Legendy o sv. Mikuláši jsou zasazeny tak mistrně do života. Jsou jakoby stvořeny pro maminku a učitelku a kněze k vypravování. Verše Odvalilovy plynou jako čistý potůček a házejí jednu jiskru ze světceva roucha utkaného jeho láskou a životem za druhou do našeho smutného života. Ani nevím, jak dosti knihou doporučiti. Osvěží vás jako chvilku pod kvetoucí lipou v neděli. Braitó.

OVEČKA: PAMĚTI SV. IGNÁCE Z LOYOLY. (Kuncíř, Praha, 1929, str. 340, cena 35 Kč.) Kuncíř i svědomitý překladatel vystavěli si krásný pomník vydáním Paměti sv. Ignáce. Cesty milosti Boží podivuhodné a silné dávají rozuměti celému plodnému životu velkého vojína Kristova. Sv. Ignác jest jednou z největších postav katolické církve bojující. Nic ho nezastrašilo, nic neunavilo, když měl duše získati Kristu. Nic mu nebylo cizím, všechny potřeby církve a duší zachytil. Je mu byl Kristus opravdu celým životem. Nemožno čísti bez pohnutí. Překladatel pracoval svědomitě, až úzkostlivě svědomitě. Jsem mu povděčen, že jeho poctivost neuložila nám obětí probíjeti se poznámkami k textu a že zařadil poznámky nakonec. Přehled a poznámky jsou samostatným, cenným vědeckým dílem. Bohu díky, že naše literatura duchovní jest zase po letech obohacena perlou. Vřele doporučuji. Braitó.

JACINTO VERDAGUER: „KVĚTY MARIINY“. Přeložil Sigismund Bouška. Nákladem Československé akciové tiskárny, Praha II., Panská ul. 1. Stran 190. Cena Kč 18.—. V krásné, bibliofilské úpravě vyšel ve „Vybraných spisech Sigismunda Boušky“ druhý svazek, obsahující mistrovský překlad Verdaguérových „KVĚTŮ MARIINÝCH“, ozdobený podobiznou básníkovou a doprovobený úvodním slovem překladatelovým s poznámkami. Mezi spoustou mariánské poesie zaujímá kytičice, uvilá Verdaguérem, ojedinělé místo; psal ji skutečný básník, geniální duch pravého posvěcení a vroucí lásky k Panně

Marii. Azurný vzlet, křišťálová čistota, průzračnost obrazů a rytmická krása uchvacují čtenáře každého bez rozdílu, tím více pak toho, kdo v Panně Marii uctívá Matku Boží. Vřele doporučujeme.

DÉLERUE C. SS. R.: LE SYSTEME MORAL DE ST. ALPHONSE DE LIGUORI (St. Etienne, 1929, cena 12 frs.). Kniha P. Delerue stala se opravdu nezbytnou příručkou ku poznání ducha a směru morálky sv. Alfonsa. Autor znovu se podjal historického a doktrinálního zpracování otázky mravního probabilismu. Velmi pěkně sblížil D. nauku sv. Alfonsa s naukou sv. Tomáše Akv. Ponořil k tomu účelu morálku sv. Alfonsa do jejich kořenů. Málo je theologických knih psaných s takovou pietou a zároveň s takovou dokumentární přesností. Objektivita autorova vykonala svým dílem velkou službu dějinám theologie. Tichá shovívavost a srdečný klid, tak vlastní redemptoristům, činí četbu velmi příjemnou. Braitó.

— POSLEDNÍ VZPOMÍNKY NA VÍTA DE FONTGALLAND. (Birnbaum, Brtnice, 1929, stran 95, cena Kč 3'50.) Znají téměř všichni „Duši dítěte“, z překladu P. Rozmahela. „Vzpomínky“ jsou cenným doplňkem; přinášíjí drobné události, z nichž vidět sílu posvěcené duše dítěte. Knižka není jen pro mládež, i pro rodiče a pro vychovatele, jimž mnoho poví, které působit na náboženský vývin dětí. Čtete a vlastního ducha osvěžíte. ifp:

Z RŮZNÝCH POLÍ

PAVLA KYTLICOVÁ: RODIČE A DĚTI, III. díl. (Nákladem autorky, Tasov, cena 40 Kč.) S nedočkavostí jako mnoho jiných čekal jsem na tento třetí díl. Takových knih, jež jsou prožity a v nichž se chvěje krev, horká a čistá, nezkalené literární tendencí, jest opravdu málo. Na každé stránce cítíme bít velkou mateřskou duši, která dobře porozuměla své drahé mamince. Ty naše dobré, staré maminky! Její síla a statečnost mluví o vkořeněném, hlubokém smyslu křesťanském, který dříve osvěcoval a vedl a podchycoval naše ženy. Užasle sledujem věrné vyličení vzácné, čisté a cílevědomé výchovné metody spisovatelčiny matky. Sesterské srdce zoufale kolikrát se rozbuší v knize při obavách a starostech o sourozence. A musíme si říci, že by při jiném otci nevynikla tak ostře tato žena hrdinná a velkomyslná, která je typem starých, do krajností obětavých českých žen. Při tom je kniha protkána příhodami veselými i vážnými, jež vynikají svým bezprostředním podáním. Česká Vídeň tu našla vzácnou historikyni. Odporúčuji co nejvřeleji. — Braitó. —

CAM: LA CRISE D'UN CHEF (Cott, des Fleurs et des Fruits — Ed. Spes, Paris) 1929, stran 219, cena 11 frs. Skautský román; jeden z těch, o nichž jsme zde již referovali, a to nejlepší z nich. Znáte Chautardův výraz „hérésie des oeuvres“? Duchovní rádce kteréši skupiny katol. skautů zachytil v romá-

novém rouše bolestný rozlom v duši vůdce, jehož činnost ne-pramenila ze „Studnice vody živé“, a na konec oživnutí ducha vůdce v síle milosti. Dal bych jej čísti každému jinochu a dívce, kteří se spolčují, a jistě mnoho dobra přinese. J. F. P.

HYNEK DR. R. W.: OBROZENÍ ŘÍMEM (Čs. akc. tiskárna, Praha), 1929, I. díl, stran 160, cena ? Dojmy konvertitovy z Říma — plně vzpomínek katolíka na Věčné město. Vzpomínky konvertity, který po dlouhé době našel Cestu jedinou, uviděl Světlo a v jeho záři vidí za oponou dneška dávné svaté chvíle vítězí-cího křesťanství. Začnete-li čísti, neodložíte, dokud nedočtete, a potom si kleknete a pomodlíte se.

S. B.
KALENDÁŘE. Dostal jsem již prvý kalendáře na rok 1930. Jsou to kalendáře školských bratří z Kirnach-Villingen. Zvláště mám velkou radost z Theresien-Kalender. Kalendář ten odporu-čuji čtitelům sv. Terezie z Lisieux. Bohatý výběr nových obrázků, článků a studií. Dobrým jeho druhem je všeobecnější kalendář. Dobrou věcí je též kalendář pro děti: Kalender für die kleinen Leute. Zvláště obrázky jsou velmi zdařilé. Tak se má pro děti malovat a vypravovat.

H. M.
MAUSBACH: DASEIN UND WESEN GOTTES (2. Band, Der teleologische Gottesbeweis, 4'60 Mk, geb. 5'90 Mk, Mün-ster, Aschendorff 1929). V přítomném stavu duševního života proudícího v subjektivních světových názorech chce postavit M. ve svých svazcích, z nichž vyšel druhý, názor „věčné filo-sofie“. Buduje na moderních vědeckých výzkumech a nepřechází bez povšimnutí aktuální filosofické hodnoty a otázky. Jeho metafysika je přístupna všem ve výkladu důkazu existence Boží, který rozvíjí z účelnosti ve vesmíru. Je tam vysvětleno mnoho, co se obyčejně předhazuje jako slabost důkazu. Mo-derní kritik, než se pouští do úsudku o důkazu, potřebuje po-drobného prozkoumání a to mu dává přítomná kniha.

— cb —

SCHMIDT'S. V. D.: (Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, Münster i. W.: DER URSPRUNG DER GÖTTESIDEE. II. Band: Die Religionen der Urvölker Amerikas. Str. XLIV, 1066, cena M. 26.—. Světový odborník náboženských poměrů pra-věku v tomto díle své práce v jednotlivostech dokazuje, co na-značil v teoretických rozbořech prvního dílu spisu. Z vlastního badání a ze světové literatury odborníků sestavuje zprávy o více než 40 kmenech amerických Indiánů, aby ukázal náboženské názory těch kmenů a náboženský obsah a ráz kmenových zvyků a zařízení. Je navždy vědecky odbyta domněnka o beznábo-ženskosti pračlověka, vědecky bezvadně se ukazuje pravdivost odedávna hlášeného prazjevení u člověka od první zprávy, kte-rou o něm máme v dějinách a památkách. U všech kmenů se shledáváme aspoň se zbytky náboženské tradice a u většiny se svědectvími o monotheismu. Tato kniha by měla býti ve všech knihovnách vědeckých, aby se viděla neudržitelnost pohádek o pračlověku. Tím spíše, že je opravdu laciná za těch 26 marek.

— s —

VERLAG V. J. B. MOHR (PAUL SIEBECK) TUBINGEN:
DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART.
Lief. 53-54. Kinderkommunion - Kirchengeschichte. — Velmi
obsažně články o psychologii dětství, církvi, církevních stav-
bách atd. — es —

— Lief. 55-57. Kirchengeschichte - Konfessionsstatistik. —
Obširně zpracovaná hesla o církevním dějepisu, církev. zpěvu,
právu, církevní ústavě, kázni, o třídním boji, komunismu. — es —

MOMMENISSEN: „DIE KUNST REMBRANDTS“, Bilder-
buch zu „Rembrandt als Erzieher“. 15 obr. v textu a 82 celo-
stran. v měditisku. (Velk. 8°, Mk 2'40), J. Müller, München 23.
Vzácná publikace, kterou s radostí uvítá každý milovník umění.
S obdivuhodnou jemností jsou podány „rembrandtovské“ kon-
trasty světla a stínu. M. Nissen stručně, ale výstižně podává
úvod do R. světa; charakterizuje národopisné a biblické motivy
v R. díle, jež je mohutným voláním po duši a po Bohu. — Bylo
by žádoucí, abychom též my Češi si více vážili svých starých
umělců a vydali o nich podobná díla jako Němci v poslední
době právě o Rembrandtovi.

KIERKEGAARD SØREN: ÜBER DEN BEGRIFF DER IRO-
NIE. (Oldenbourg, München, str. 296, cena 9'50 Mk.) Mladí-
stvé práce 28letého Kierkegaarda hlásícího se o doktorát filo-
sofie. Autor silně polemizuje s Hegelem a jeho romantickým
pantheismem. Kierkegaard sleduje zvláštní thesi. Chce dokázat,
že Sokrates nebyl duch jemně šlechetný, nýbrž že byl kyselý
ironik a to podstatně. V druhé části práce účinně potírá roman-
tism. Proti romantické ironii staví ironii zvládnutou. Kniha je
cenným, nezbytným dokumentem pro poznání Kierkegaarda,
jenž začíná i u nás nabývat slávy. Braitto.

PRZYWARA ERICH S. J.: DAS GEHEIMNIS KIERKE-
GAARDS (Oldenbourg, München, 1929, str. 280, cena 8'50 Mk.).
K pochopení tohoto hlubokého myslitele poslouží dobře Przy-
warova studie. Můžeme říci, že Przywara věru mistrně odhalil
vnitřní strukturu osobnosti a tím i díla a stylu K. Vidíme vý-
znam K. pro filosofii, zvl. filosofii náboženství. Správně ocenil
Pr. velký význam Kierkegaardův jako bojovníka proti moderní
aprioristické filosofii přítomnosti. Przywara vidí v K. vyvrcho-
lení přítomného luteranismu. Zajímavé však je, že K. vrocně
se přikláněl k účtě mariánské. Strašně zachví duchem K. očeká-
vání velkého, blízkého konce pro bankrot Evropy. Braitto.

PRZYWARA: RINGEN DER GEGENWART. (Dr. Benno
Filsler-Verlag, G. m. b. H., Augsburg, 2 svazky, str. 985, cena
M. 25.—.) Sběrka článků, povětšinou rozborů knih, označujících
etapy náboženských, theologických a filosofických proudů v Ně-
mecku za leta 1922-27. 55 článků je sestaveno v oddílech: Ná-
boženské zápasy — Filosofické zápasy — Cesta filosofie — Cesta
k Bohu — Katolictví — Kant — Newmann — Tomáš Akvin-
ský. Již sestavení prozrazuje pozorovatele zcela ponořeného do
svého předmětu a vyzbrojeného vlastnostmi povoláního pozor-

rovatele a soudce. Zásada pozorování je naznačena větou: „Rozhodování je slovo označující tuto hodinu, rozhodování mezi náboženstvími. Ale rozhodnutí může nastati jenom tehdy, jestliže katolicismus a protestantismus, každý pro sebe, si uvědomí své nehlubší, a odtud začnou nutné vnitřní vypořádání.“ Všechny směry, jimiž je zmítán nynější zápas duchů, chtějí ukázati to poslední, nehlubší u katolického i u protestantského náboženství. Nejlepší legitimací pro autora jako vůdce spolehlivého je skutečnost, že několika nehlubšími zásadami z filosofie, respektive z theologie luští všechny záhady doby. Jsou to hlavně: Analogičnost bytí, nauka o příčinnosti druhotné, všepůsobnost Boha a vlastní působnost člověka, a nádherná myšlenka o „katolické pokoře“. Pravá duchovní četba pro vzdělaného a hledajícího člověka a pro stojícího v bojích duší v přítomnosti.

— es —
BLAŽEJ RÁČEK T. J. : ČESKOSLOVENSKÉ DĚJINY. (Vydal Ladislav Kuncíř v Praze 1929.) Toužebně bylo očekáváno toto dílo, jež jest prvním pokusem o plně a všestranné vypsání československé historie. Není v naší literatuře uceleného zpracování čl. dějin; Pekařova oktávanská učebnice je psána výhradně k účelům studijním, ohromná práce Novotného-Urbánka a slibná kronika Šimákova mají ještě hodně daleko k svému konci. Těžkého a odpovědného úkolu se podjal prof. Ráček. Rozvržení vnitřní mohlo by býti šťastnější. Proč tak důležité kapitoly: Mikuláš III. a Přemysl Otakar II. (str. 117), Maiestas Carolina (str. 162), otázka svatojanská (179), předchůdcové Husovi (str. 186—191), chiliastické blouznění (255) Komenský (469), současné pokroky hospodářské (684), jsou tištěny petitem? Tak významné a **DOBŘE VYŘEŠENÉ** otázky neměl autor klásti vedle svých úvah o sektách. K vyslovení svých názorů měl by si autor zvoliti rubriku poznámek, a nevyrušovati čtenáře ze souvislé četby vlastního textu. Právě ta spousta drobných kapitol ubližuje cenné a velmi záslužné práci Ráčkově. V jednotlivostech dalo by se leccos namítnouti. Chyby: Jan Páleč místo Štěpán Páleč (str. 194), Hus vydal se do Kostnice 11. dubna místo 11. října (228) nutno považovati za nemilé omyly tiskové. Plně však autor nevyčerpal daného tématu; o Slovensku má zmínky velmi skrovné, o Podkarpatské Rusi neví. Nespornou předností Ráčkových dějin je jadrná strízlivost, s jakou vypravuje o ubrečených kapitolách našich dějin (na př.: české povstání). Jinak je dílo psáno poutavě, pěkně se čte, třeba není místy dbáno čistoty jazykové. Jistě vykoná mnoho dobrého ve školách, spolcích i rodinách, podrží svou cenu dlouho, bude podnětem k dalšímu přemýšlení.

Prof. dr. Jan Drábek.

OTTO KARRER: „GERTRUDENBUCHLEIN.“ Gebete der hl. Gertrud und der beiden Mechtilden. (160, str. 360, 21 meditisků, v plátě Mk 4·20) „Ars sacra“ Müller, München 23. Touha moderního člověka vrací se do minulosti. Moderní člověk se snaží obnoviti aspoň z části rozkvět mystiky. A tato kníž-

ka, nádherně vypravená, chce moderní lidi naučit modliti se, jako se modlila velká abatyše z Helfty, a její duchovní přítelkyně. Vřele doporučuji milovníkům pravé modlitby.

OTTO KARRER: „VOLKSGETEBUCH AUS ALTEN GETEBEN UND LIEDERN.“ (16^o, str. 360, 21 měditisků, v plátně Mk 4 20.) Nakl. totéž. — Plamenná zbožnost středověku uchvátí každého. To dobře pochopil O. K., proto uspořádal z květů středověké zbožnosti krásnou modlitební knížku pro lid. Jsou v ní modlitby pro všechny okamžiky lidského života. Důkaz, že lidské srdce bylo vždy stejné. Nebylo by možno učiniti něco podobného též u nás, vždyť máme také středověké české mystiky!

DR. THADDAEUS SOIRON O. F. M.: „DAS EVANGELIUM UND DIE HEILIGEN STÄTTEN IN PALÄSTINA.“ (8^o, str. 212, 51 obr., v plátně Mk 6.) Schöningh, Paderborn, 1929. — Nová kniha o Palestině. Čte se lehce jako cestopis, ale je to víc než cestopis. Je to četba Evangelia na posvátných místech v Palestině. Nutná kniha pro každého, kdo chce přesně rozuměti Evangeliiu, nepostradatelná kniha pro kněze a kazatele. Jsem vděčný P. S. za sepsání této knihy, jen syn strážců sv. Hrobu mohl něco takového napsat.

ČASOPISY

ZEITSCHRIFT FÜR ASZESE UND MYSTIK 1929, 3. Barth, Zur Herz-Mariä-Verehrung des deutschen Mittelalters. Sintern, Zur Geschichte und zur Verehrung der hl. Theresia vom Jesukinde. Chastonay, H. Bremonds Auffassung der Ignatianischen Exerzitien. Baumann, Ascese und Mystik des sel. Claudius de la Colombière. Stiglmayr, Bad und Bäder in der altchristlichen Kirche. Kempf, Die Verhandlungen der Ritenkongregation über Selig- und Heiligsprechungen im Jahre 1928.

BONNER ZEITSCHRIFT FÜR THEOLOGIE UND SEELSORGE 1929, 3. Schneider, Der paulinische Begriff des Gewissens. Koeniger, Kirchliches und staatliches Eherecht. Braubach, Gewissenskämpfe eines geistlichen Fürsten der Barockzeit. Andres, Literatur zur Mystik.

HOCHLAND 1929, Juli. Wittich, Sieg und Niederlage. Haensel, Hermán Hefele. Schaumann, Der Petersiliengarten. Weingartner, Südtirol. Schiel, Der unbekannt Sailer. Winter, Neues über Baader. Babler, Otokar Březina.

SCHONERE ZUKUNFT 1929, 44. 45. 46. Sturm, Die kulturell-religiöse Krise der Großstadt. Brandenstein, Die neue Metaphysik und Peter Wusts Dialektik des Geistes. Debus, Die Religion als Jungbrunnen der Literatur und Kultur. Buchheit, Jugendkrise und Illusionspädagogik. Acken, Die heutige Mode im Lichte der Hygiene. Rothes, Hervorragende Vertreter der religiösen Malerei im heutigen Mitteleuropa. Froberger, Die Rückkehr eines spanischen Dichters zur Religion. Sierp, Die Paneuropabewegung des Grafen Coudenhove-Kalergi. Gei-

ger, Die hl. Hildegard von Bingen. Acken, Die heutige Mode im Lichte der Ästhetik. Pierre l'Ermite und Vincent McNabb, Zeitbilder.

LINZER THEOLOGISCH - PRAKTISCHE QUARTALSCHRIFT 1929, 3. Cohausz, Sendung und Geschichte des Propheten Elias. Kopler, Klerus und Politik. Danzer, Erziehungsziel in der Regel des hl. Benedikt. Knor, Rassenhygiene. Reinhold, Ruville über die Wiedervereinigung der christlichen Bekenntnisse. Kessler, Die Güte und Milde in der Seelsorge.

THEOLOGISCHEREVUE 1929, 7. Wilms, Zur Frauenmystik. Přehledy: Allgemeine Religionswissenschaft, Biblische Theologie, Historische Theologie, Systematische Theologie, Praktische Theologie, Christliche Kunst.

Vzácná novinka!

V nakladatelství Herder-Freiburg začíná právě vycházeti veliké dílo

LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE

za redakce řezenského biskupa, známého vědátora

DRA MICH. BUCHBERGERA.

10 svazků. Subskripční cena 24 M za 1 svazek lex. form. 32 archů. První sešit právě vyšel. Bude recensován v příštím čísle Hlubiny.



BERNINI: SV. TEREZIE

MODLITBA ZJEDNODUŠENÁ

S jakýmsi třesením píše tento a ještě psáti bude následující dva články. Jednají o vyšších družích vnitřní modlitby, těsného obcování s Bohem. Nerad bych někoho uvedl ke klamnému domnění, že jest na zvláštní, vyšší cestě a proto nechť moji čtenáři odvažují přesně každé slovo tak, jak je odvažují i já. Proto bude tento článek svou formou neobvykle suchý. Radil jsem se se svým učitelem, největším dnešním odborníkem v těchto otázkách, P. Garrigou-Lagrangem, mám-li psáti v našem časopise o těchto otázkách, a bylo mi odpověděno, že ano, že je třeba, když píše kurs vnitřní modlitby, napsati i o vrcholných stavech jejích, že je toho třeba k informaci jednáků duší, aby věděly, k jakým až vyšším možno dospěti: Milost posvěcující a povolání ke svatosti vložilo do naší duše nesmírné možnosti přiblížení se k Bohu a proto je dobře, když si duše uvědomí, že duchovní život je nesmírně bohat, že nekončí tím stupněm, na jakém právě stojí ony, neb k jakým obyčejně jejích okolí dochází. S druhé strany chceme podati stručné obrysy této modlitby pro ty duchovní vůdce, kteří potřebují rychlé informace.

Modlitba vznícená naplňuje vůli, srdce naše, dobrem nekonečným. Dává srdci okoušetí dobroty Boží. Srdce poznává, že Bůh je největším dobrem, jediným pravým dobrem jejím. Poznává ve své lásce, co jsou všechna stvoření a co je Bůh, a nyní celou bytostí se horoucně přimkne k tomuto svému dobru. Není zbytečná tato modlitba. Ovšem, musíme přesně rozlišiti city části smyslové a vroucnost, zaplnění vůle naší, naší dychtivosti inteligentní. Nesmíme přestati jen na rozumu. Rozum sám není úplným životem naší duše. Vedle poznávání rozumového jest ještě vůle, kteréžto právě má rozum dodávati poznané dobro. Rozum má za úkol dobro hledati, je ukázati, k němu podati, najíti cesty. A nyní přichází důležitý úkon, další úkon naší duše. Vůle uchopí toto dobro, jež nám rozum takto našel a osvětlil. Rozum má objati pravdu a vůle

má touto pravdou žítí, vůle má se celá touto pravdou jakožto dobrem zapáliti a jí pak hořeti.

Cím více pak je náš duch naplněn pravdou, tím více též má hořeti vůle naše. Proto zvýšenému rozjímání, vystupňovanému rozjímání o Bohu, má následovati též vroucnější, životnější, hlubší prožití velikosti, dobroty Boží. Vůle má ohnivěji, dychtivěji se přisáti k Bohu, má jej hladověji chtítí a všemu ostatnímu dáti výhost, vše ostatní postaviti stranou pro tento jediný poklad, jako onen kupec v Evangelii, jenž našel jednu perlu na poli a proto jde, prodá všechno, co má, a koupí ono pole, protože ví, že je to pole, které skrývá nejvzácnější poklad.

Tato vznícená modlitba, jak jsem ji nazval v předchozím článku, nezůstává na onom stupni, jež jsme popsali v předchozím článku.

Duše naše zahořela k Bohu živému, k Bohu dobremu. Od každé myšlenky vracela se zase k Bohu a každé příklonění k Pánu ji zalévalo novou silou a novým žářem.

Nyní ale, čím dále duše hovoří s tímto Bohem, čím více chutná jeho velikost a jeho sladkost, tím více ji unavuje vše, co jestvořené, tím více se noří jen a jen do Boha, zapomíná sama mluvití a jen patří na svého Boha, na své dobro, je k němu přisáta jak děcko k prsu mateřskému, nevidí nic jiného, nic jiného by nejrady nevnímala. Duše je zaplavena velikostí Boží, jeho láskou, neb jeho milosrdenstvím, neb jeho spravedlností, jest celá zaujata tajemstvím Vtělení, nejsvětější Svátostí a v tom všem se soustřeďuje, žije srdcem, vůlí, dychtivostí svou z tohoto dobra. Rozum jest jaksi zklidněn. Nehledá bolestně, nepátrá v Bohu po velikosti, protože jest jí sražen k mlčení. Správně jest vystižena tato modlitba slovem: Modlitba zjednodušená. Není v ní onoho neustálého přílivu a odlivu, jenž tvoří podstatu modlitby rozjímavé a usuzující, není v ní onoho stálého návratu k sobě, není v něm boje o uchopení Boží velikosti úsudkem. Proto někteří autoři nazývají tuto modlitbu též získaným nazíráním. Jsou spisovatelé, kteří nepřipouštějí tohoto

slova, protože před dvěma sty lety tento výraz nebyl znám učitelům duchovního života, ale jest dnes užíván a musíme s ním počítati. Chápu ale dobře, proč autoři, kteří připouštějí skutečnost získaného nazírání, tak houževnatě lpějí na tomto slově.

V této modlitbě není ještě dosaženo dostatečného zvládnutí duše Duchem svatým. Duše ještě příliš lidsky postupuje a to se rozhodně nemůže nazvati modlitbou mystickou. S druhé strany ale autoři, hlásající nemožnost získaného nazírání, namítají: Proč říkáte „nazírání“, když se jedná ještě o úkony reflexní, kterých nazírání jako nazírání po dobu svého trvání nepřipouští?

Shody bylo by možno docílit, kdybychom si, obě strany, uvědomili, co která svým pojmem jmenuje a rozumí. Jistě jest, že v této zjednodušené modlitbě jest ještě mnoho osobních, aktivních, zpětných úkonů. Nejedná se o čisté, klidné, bezstarostné nazírání. Řekl bych, že duše jen jakoby kradí okamžiky některými se povznáší ke svému Bohu, cele se naň upíná a zase se vrací k sobě. Duše v tomto stavu se ještě bojí, zda se nemýlí, zda nejde nesprávně, duše ještě si uvědomuje každé rozlétnutí k Bohu, kontroluje je a uplatňuje je pro mravní a asketický život. Proto, že celá modlitba není čirým zíráním, ponořením se, ztracením v Bohu, proto, že v něm nalézá ještě dosti sebe, proto se nemůže jednati o nazírání mystické a proto také upírají jedni učitelé duchovního života oprávnění slova nazírání pro tuto modlitbu, třebaže nemohou popřít, že se tu skutečně dějí stálé náběhy, rozlety k nazírání, že se duše stále vrací ke svému Bohu. Nejlépe bychom to znázornili pohybem odrazným, čili jak praví stará terminologie mystická, „*motus obliquus*“. Duše zalétá k Bohu a zase se aspoň jaksí, třeba slabě odrazem vrací k sobě. Teprve, až duše přichází k pohybu krouživému, kdy krouží klidně jako orel kolem svého slunce, Boha, pak teprve můžeme mluvit o dokonalé modlitbě nazíravé.

Podstatou tedy této modlitby jest uklidnění patření na Pravdu, na Boha. Duše zbavuje se co může

nejvíce přemítání, návratů k sobě a jest přerušována ve svém spojení s Bohem jen občasným přechodem k lítosti, k předsevzetí, výbuchem lásky. Obrazivost v tomto stavu jest již dosti zkázněná a neobtěžuje duši, která sice pracuje svými schopnostmi, ale klidně, jednoduše. Její schopnosti, to jest rozum a vůle, nehledají klopotně svou pravdu, jsou vnořeny do svého předmětu a i návrat jich po odrazu k sobě je tak tichý a klidný! Patří upjatě, jak jen je to možno v tomto stavu, na Boha, a tento pohled jest provázen hlavně palčivou, šířající láskou.

Duše se upokojuje jen jednou již myšlenkou, totiž Bohem, třebaže jest jí ještě dosti nejasný. Vzněty se též zjednodušují: Duše se zmůže již jen na krátké výbuchy lásky. Již si duše neodůvodňuje svou lásku, nýbrž prostě k němu volá: Bože, má lásko. Teprve až duše cítí, že srůstá s tímto voláním, že nezní falešně, že každá žilka hoří tímto výkřikem, pak může duše se oddati této modlitbě. Vzpomeňme na poslední slova, jež sv. Terezie Ježíškova tak ráda opakovala: *Mōn Dieu, je vous aime; Můj Bože, já tě miluji!*

Duch je tak prosvícen myšlenkou Boží, že celý jí září. Nemusí teprve křesati pracně oheň, aby v něm bylo světlo. Duše takto se modlíci přehlíží jakoby s vysoké hlásky celou svou myšlenku, podobně jako mistr posvátné vědy, jenž prožil pravdu, kterou studoval, jenž ji takřka pohltil, vidí celý komplex otázky a problému v jednom jediném slově, v jednom pohledu svého poznání. Kdy se odhodlati k této modlitbě? Jisto jest, že ti, kteří jsou k ní přímo a bezprostředně povoláni, že sami budou Bohem uvedeni na tuto cestu. Až nebudou moci více přemítati ve vnitřní modlitbě, až si je Duch svatý sám unese na perutích své lásky vznícené v jejich srdcích, pak Bohem nesení půjdou za ním, on sám si je vynese jako orlice mláďata, aby patřili do slunečního žárů a tak si zbystřili zrak, aby jej zapálili sluncem. Pravidlo přísné a ve svědomí závazné: Bez duchovního vůdce a to bez zkušeného duchovního vůdce nepouštějte se nikdy na moře vyššího duchovního života.

Jest jedna rozěznávací značka, zdali je duše v tomto období. Jen tehdy duše opravdu duchovně žije, jen tehdy jest ve vyšších stavech vnitřní modlitby, když vrací se na zem lepší, statečnější, pokornější, když zkrátka láska více ovládá tuto duši. Neb není možno přibližovati se tak těsně k ohni a nenačerpáti od něho ohně. Nehoří-li duše láskou více a žhavěji, daleko jest od těchto výšin a nikdo jí nemá věřiti a ona sama sobě nejméně, protože se jistě jedná o klam zlého ducha, jenž se začasto obléká v roucho anděla světla. Nebylo by správné zásadně nechtíti nikdy dostoupiti k tomuto stavu duchovního života, ale nebylo by též správné jen z jakési zvědavosti, duchovní ješitnosti, z pouhé přitažlivosti, jež tyto vrcholky mají pro duši, souditi již na bezprostřední povolání Boží k této modlitbě. Jen a jen vnitřní, skutečný užitek a pokora v duchovním životě jest zárukou povolání.

Bůh sám si povolá duše, sám si je obějme a přitáhne k sobě. Povolá si k sobě duši, která svědomitě pracovala na sobě, očištovala se a stále a stále ducha, rozum sytila svatou pravdou. Jednou i vůle, dychtivost vstane a půjde k Otci a zatouží ochutnati Boha dobrého, nekonečného, svatého, jemuž se zcela odevzdala. Zavolá nás Bůh k sobě, až naše vůle celým svým bytím zadychtí po něm.

P. SILV. M. BRAITO O. P.

SVATÉ SDRUŽENÍ

Sv. Tomáš Akvinský sdužil lásku k Bohu, přátelství, moudrost, pokoj. Co sdužil v poměru člověka k Bohu, to chce míti přeneseno též do vzájemného poměru lidí. Zevně se zdá, jako by to půjil jen páskou přívětivosti, ale pozorné domyšlení ukazuje, že to svaté sdužení chce míti celé přeneseno do lidského soužití.

Píše (II-II. 114, 2 ad 1.): Protože člověk syou povahou je bytostí společenskou, je z jakési čestnosti povinen s druhými jednati podle pravdy, bez čehož by

nemohla trvati lidská společnost. Jako by člověk nemohl žítí ve společnosti bez pravdy, taktéž ne bez radosti, neboť jak praví Filosof: Nikdo nevydrží den se smutným ani s mrzutým. A proto člověk má od přirozenosti povinnost cti, aby s druhými žil v radostné shodě.

Když to vše podle zásad sv. Tomášem projevených seřadíme, vidí se přirozená povinnost přátelství a přirozený sklon k němu. Spojení pak tohoto krásného sdružení s křesťany ukazuje na přetvoření ve svaté sdružení a ideál soužití křesťanů ve Svatém Sdružení — církvi.

Sdružování má člověk v krvi. Proto není nikoho, kdo by nehledal přítele. Kde zklamání nebo zrůdnost učinila zdánlivou výjimku, je jí zase potvrzeno pravidlo, protože taková bytost si najde „přítele“ ve zvířeti nebo věci. V tom zrůdném úpadku tone nejnovější doba svými hádrovými a nestvůrnými „miláčky“.

Věřící člověk se nevyhne této nutnosti přátelství. Jako víra dává nejhlubší smysl životu a duši nejhlubší pohled na život, do života, do jeho významu, tak věřící člověk se učí chápati přátelství v tomto smyslu nejhlubším. Aby totiž, podle sv. Tomáše, nezůstalo sdružení jen na povrchu ve zdvořilosti a vnější laskavosti, nýbrž, aby sdružení bylo nesené vnitřním a plným citem lásky. Na označení tohoto citu v křesťanském přátelství opakuje svatý Tomáš výrok svatého Jeronyma: „To jest právě sdružení a držené poutem Kristovým, jež bylo utvořeno nikoli pozemskými zájmy, nikoli přítomností těl, nikoli klamavým a lákavým lichocením, nýbrž bází Boží a přemyšlením o svatých Písmech.“

Právě křesťan musí vyhledávati přátelství a v tomto výroku má směrnice, aby žil ve svatém sdružení. Jako pro přirozený život má přátelství význam nutného činitele k dokonalému rozvoji společnosti a k nutnému dosažení jejích cílů, tak pro křesťanský život má přátelství ještě druhý, hlubší význam: aby se totiž dosáhlo křesťansky nejenom cílů společnosti, nýbrž, aby

jednotlivci sdružení snáze šli za ideály křesťanského života, za dokonalostí křesťanskou.

Výjimečné postavení se tu dává duším žijícím pod poslušností v řeholi. Že jim všechny výhody svatého sdružení v individuálním přátelství nejenom nahrazuje, nýbrž v míře mnohem větší dává poslušnost řehole, představených, všechny důsledky svatého sdružení na jednotné cestě za cíli řehole, ideál řeholního sdružení, aby všichni žili ve vzájemném svatém přátelství. Proto, hlavně v novějších řeholích, se drží odmítavé stanovisko k přátelství, jemuž se říká soukromé, z obavy, aby z přátel se nestali spiklenci. Staré řády v této věci neznaly úzkosti, jednak proto, že bylo méně obav před spiknutím, jednak proto, že v tehdejší lidstvu bylo více nadpřirozeného smýšlení. A tak anály starých řádů se neostýchají podávat zprávy třeba o zakladateli řádu, jak zvláště miloval toho neb onoho ze svých duchovních synů a měl jej za tak důvěrného přítele, jako sebe sama.

Pro duše ve světě žijící snahou po dokonalosti křesťanské však zůstává v platnosti zásada, ostatně Písmem potvrzená, o nedozírném užítku svatého sdružení na cestě za společným vysokým cílem.

Zásady, jimiž musí býti začato a vedeno takové svaté sdružení, jsou dokonale udány v sestavení myšlenek sv. Tomáše Akvinského. Stručně jest jeho soustava taková: Láska k Bohu plodí přátelskou lásku mezi lidmi. Obojí této lásce odpovídá v darech. Duchu svatého dar moudrosti a důsledkem je blahoslavenství: Blahoslavení pokojní, neboť oni syny Božími slouží budou.

Má-li nastati pravé křesťanské svaté sdružení, musí míti svůj křesťanský cíl uvědoměný jako každé sdružení, má-li míti vůbec smyslu. Musí tedy touha po něm se zroditi z touhy po větší lásce k Bohu, v sobě nebo TAKÉ ve druhém. Sv. Tomáš praví o daru moudrosti, že „božskými pravidly řídí lidské jednání“. Tak láska božská a moudrost stojí u kolébky svatého sdružení. Protože je Bůh milován a touží se, aby byl milován ještě více, hledá se cesta, hledá se pomocník,

druh jdoucí toutéž cestou. Jen to může býti důvodem a heslem svatého sdružení. Tato láska dá předpoklad nutný ke každému přátelství, protože nutný vůbec ku podstatě přátelství: podobnost, stejnou přirozenost, jak praví obrazně sv. Tomáš. Stejná přirozenost milujících a milovaných dítek Božích, podobnost v zásadách a ve snaze milovati důsledně, vždy dokonaleji. Dar moudrosti pak zůstává stálým průvodcem i vůdcem svatého sdružení. Pěstuje-li svaté sdružení božskou lásku, roste láska, roste i rozsah působnosti daru moudrosti a stane se, podle nauky sv. Tomáše, že se duše plní světlem v poznání Boha, soudíc podle stejné přirozenosti i s Bohem samým, jak jí dává božská ctnost lásky.

Zasahuje pak blahoslavenství o pokojných, kteří budou sloužit syny Božími. V tom vyvrcholí práce i blaho svatého sdružení. Stručně ze svatého Tomáše: Pokoj je klidný pořádek, pořádek působen je moudrostí. Tak blahoslavenství se týká mysli člověka čím ji spořádanou a klidně spořádanou u vědomí bezpečné cesty a řinoucího se Božího světla do duše. Odměnou pak je, že svaté sdružení pokojní mají jméno dítek Božích, protože se stali podobnými jednoroznému Synu Božímu, jenž je Moudrost nezrozená.

Konečně popisuje podrobněji práci svatého sdružení (II.-II. 45, 6. ad 3): „Daru moudrosti náleží netoliko nazírat na božské věci, nýbrž i řídit lidské jednání. V tomto řízení nejprve nastává odstranění zla, moudrosti protivného. Proto se praví, že BÁZEŇ jest počátkem moudrosti, působí odvrácení od zla; konec pak je jako cíl, jenž všechno uvádí do náležitého pořádku, což se vztahuje ku POKOJI. Proto vhodně dří Jakub (3, 17), že „moudrost shůry jest předem ČISTÁ“, varujíc se porušení hříchem; „POTOM POKOJNÁ“, což je konečný účinek moudrosti, a proto se to udává mezi blahoslavenstvími. Ostatní pak udává cestu, kterou moudrost přivádí ku pokoji, a to vhodným pořádkem. Neboť když člověk čistotností se varuje porušení, nastává mu nejdříve ze všech sil zachováváti ve všem míru, a proto se praví „MÍRNÁ“. Za dru-

hé, aby, kde sám sobě nepostačí, dal na napomenutí druhých, proto dodává „POVOLNÁ“. Toto dvojí se týká pokoje člověka v sobě samém. Aby však byl pokojným také s druhými, je předně třeba, aby neodporoval jejich dobru, pročez praví „K DOBRÝM VĚCEM PŘIVOLUJÍCÍ“. Za druhé, aby s nedostatky bližního měl v srdci soucit a skutkem mu pomáhal, a to se pravíslovy „PLNÁ MILOSRDENSTVÍ A DOBRÉHO OVOCE“. Za třetí je třeba, aby s láskou se snažil vymýtiti chyby druhých, což naznačuje slovy „SOUĐÍC BEZ PŘETVÁŘKY“, aby totiž předstíraje nápravu, nechtěl snad ukojiti svůj hněv“.

Svaté sdružení, svaté přátelství se tu jeví v tak nádherném a žádoucím světle, že chápeme slovo božského Spasitele: Kde jsou dva neb tři spojeni ve jménu mém, tam jsem já prostřed nich. Moudrost nestvořená dovrší svou přítomností dílo svatého sdružení, vedeného moudrostí Ducha svatého.

Máme mluvit také o úskalích přátelství v křesťanském, v duchovním životě? Není pochybnosti, že úskalí jsou. Ale ta neplynou z povahy přátelství jako svatého sdružení. Plynou z lidské abnormálnosti nebo ukvapenosti nebo nesvědomitosti. Mluvit o nich znamenalo by kaziti obraz svatého sdružení. Neboť kde přátelství křesťanů začalo a je vedeno jako SVATÉ SDRUŽENÍ, tam není jiného nebezpečí, leč povšechné nebezpečí z lidské nestálosti. To však je všude a provází člověka všude krok za krokem až do hrobu. Ale stejně věrného křesťana až do hrobu krok za krokem provází Boží milost, aby dala vzrůst a bohatou žejn tomu, co dobrá vůle započala a snaží se dodržeti ve svatém sdružení.

P. EM. SOUKUP O. P.

ČTYŘI METAFORY O DUCHOVNÍM VEDENÍ

Poznámka první: UŽITÍ METAFORY K VYJÁDRĚNÍ
PRAVD NÁDPŘIROZENÝCH.

O vnitřním životě neumíme mluvit slovy výstižnými. Jsouť slova pouhými kadluby, do kterých vléváme určitý obsah pojmový. Kadlub časem puká, větrá, ztrácí ostrost hran a vypuklin. Čím hlubší taj, tím méně jej dovedeme vysloviti. Tajemné jmenujeme též nevýslovným.

Pomáháme si obrazy, symboly, přirovnáními. V stavu nynějším rozum náš nic nechápe bez obrazu, praví sv. Tomáš. (*Cont. gentes*, lib. III. c. 41). Symbol ozařuje tajemství. Činí je přístupným, ač ne zcela jasným. Nesmí se zapomínati: obraz či metafora vyznačuje shodu dvou věcí. Ta shoda však nikdy není naprostá a dokonalá. Metafora naznačuje tedy jen částečnou a relativní shodu.

Chtíce nechtíce básníme o Bohu a o tajemných věcech života. Zjasňujeme tak a názornými činíme své myšlenky. Nevyjadřujeme jich ovšem zcela přesně. Duchové zkoumaví a rozbíraví se nespokojí s takovým způsobem a brzy zjistí, že naše příměry jsou nepřiléhavé, neúplné, přibližné.

Symbolum Athanasiovo na příklad přirovnává hypostatickou jednotu Boha a člověka v Ježíši Kristu k jednotě duše a těla: Jako rozumná duše a tělo je jeden člověk, tak Bůh a člověk jeden jest Kristus. Duše a tělo jsou sice podstaty velmi odlišné, přece však tvoří jednotu: tak pojí se i v Kristu člověčenství s božstvím. Tělo zůstává tělem, duše duší. Stejně i Kristus je pravý Bůh a pravý člověk. Pro tuto jednotu je možno užití o člověku přívlastků sobě odporujících: jest duchový a tělesný, smrtelný i nesmrtelný. Tak i Kristu jako Slovu přikládá Písmo vlastnosti lidské a jako člověku vlastnosti božské. Jsou však v příměru Athanasiově i neshody. Duše a tělo tvoří v člověku jedinou přirozenost, v Kristu však jsou

přirozenosti dvě. Člověk není ani duše ani tělo, nýbrž složenina duše a těla. Kristus však jest Bůh a člověk: má dvojí přirozenost, dvojí činnost, dvojí vůli rozdílnou a nesplývající, v jediné osobě však bytující.

Dogmaticky obsahují náboženské metafory téměř vždy něco nepřesného a nesprávného. Jsou relativní. Ostatně, účelem jejich není výstižné vyjádření, nýbrž pouhé zpřístupnění a zesmyslovení pravdy.

Poznámka druhá: CO SE ROZUMÍ DUCHOVNÍM VEDENÍM.

Je rozdíl mezi mravní psychologií a moralisující teorií. Teoretik má snadnou úlohu. Otevře mravovědnou knihu, podle abecedního seznamu najde výklad, jaký potřebuje k řešení či posouzení daného případu. Jít životem s takovou příručkou sestavenou pracně podle dvaceti jiných příruček a obsahující popis a výměr všech neřestí a ctností je asi velice pohodlné. A kdyby někdo dokazoval, že to není pohodlné, měl by asi na mysli, jak mnoho dá práce, než se člověk naučí takové příručce z paměti. Teoretik odříkává, co umí. Je člověk pilný a bystrý. Nemusí být odvážný. Co mravní psycholog vyslovil s odvahou, může teoretik opakovati s klidem, jen když se tomu správně naučil.

Od morálních teoretiků nemůžeme my hříšníci čekati téměř nic: Nám není tak třeba poučení jako pochopení. My se nevymlouváme, že nevíme, co činiti. Víme to, ale nedovedeme toho. Je nám třeba odpuštění, ne odborných výkladů. Pohlazení měkké ruky, ne traktátů o svobodné vůli člověka.

Morální teoretik může mluvit klidem nevědomým. Mravní psycholog však mluví k lidem nešťastným. Rozumí. Chápe. Utírá slzy. Těší. Léčí. Povznáší. Je jisto, že se při tom řídí určitými zásadami, ale trpící duše hříšníka o nich neví. Je možno, že zásady tyto převezme někdy mravní teoretik a bude se jim učiti nazpamět.

Teoretik nikdy není na rozpacích. Vždycky ví vše.

Mravní psycholog si často neví rady. Hledá cestu k duši. Tápe v tmách. Nerozeznává dobře. Mýlí se někdy. Avšak úkolem jeho není konečně, aby všechno dělal správně, ale aby prostě něco dělal, a aby to, co dělá, vycházelo z lásky. Může se státi, že někoho těší špatně. Ale i to jest tisíckrát lepší, než kdyby netěšil vůbec. A také se může státi, že si něco nesprávně vysvětluje. To však by mu zazlíval jen člověk zlomyslný. Tím způsobem by zajisté bylo možno viniti i slunko, že tvoří stíny.

Morální teoretik a morální psycholog se jednou procházeli za nedělního odpoledně po starých šancích. Vojáci se tam bavili s děvčaty, jak to bývá. Morální psycholog si chtěl dobrati morálního teoretika: No, co tomu říká morálka? Morální teoretik se nedal a klidně odpověděl: Že to má pastorálka napravit! (Anekdota není smyšlena. Tato dvojice byli Brynych a Brychta, jeden profesor bohosloví pastýřského, druhý profesor morálky.)

V těch dvou větách je více než pouhé zajiskření vtipu. Morální teorie je studená věda. Ba více. Mlčící věda, bezmocná a neživotná. Neumí se vnořiti do víru života. Je jaksi povýšena nad lidské mraveniště nemajíc dosti lásky, aby se snížila k lidem a zašeptala jim jen jediné slovo potěchy. Chladně určuje normy, podle nichž mají jednati a podle nichž budou souzeni. Neobrací se k nikomu zvláště, nevaruje, nenapomíná a nekáže. Mravní teorie ukazuje hříšníku, co jest. Mravní psychologie mu ukazuje, jak se stal, čím jest, a jak se může státi, čím býti má — tak vystihuje věc I. Klug. (Die Tiefen der Seele 246, Paderborn 1927.)

Mravní teorie jest vždy a všude stejná: pro všechny národy, pro všechna povolání, pro všechny povahy. Mravní psychologie se však přizpůsobuje jednotlivým duším a snaží se mluvit k nim jejich řečí. Vidí duše skeptické, svedené pseudomystikou, napojené polopravdami překotné a nezažité četby, domnívající se, že si utvořily vlastní přesvědčení o věcech víry, pochybující o vlastních pochybnostech, hynoucí ne-

dostatkem víry a toužící po víře, chápající jen esteti-
cký povrch náboženských projevů, koketující s po-
věrami theosofie, anthroposofie a spiritismu, hledající
čisté náboženství bez dogmatické přítěže a církevní-
ho formalismu, individualisticky vypjaté, myšlenkově
nejasné, výbojně chaotické, osudy života zmítané.
Duše patologické, zžírané rakovinou pohlavních
zvráceností, zatížené výstřednostmi a neřestmi otců,
choré duševními i tělesnými traumaty, štvané démoni-
ckými silami podvědomí, vysokou kulturou příliš
diferencované, autosugestivními klamy šálené špat-
nými hypnotiséry a psychoanalytiky zkažené. Duše
problematické, s rozpoltným vědomím a svědomím,
hloubající věčně o smyslu života, neschopné činu a
lásky, znásilňující sebe i jiné, skrupulosní k zoufání,
nemocné nedostatkem vůle, otrávené civilisačním
shonem, zničené alkoholem, kokainem, morfiem.

Kázati je snadné. Pomáhati těžké. V tom je rozdíl
mezi morálním teoretikem a morálním psychologem.
Mezi moralistou a duchovním pastýřem. Mezi učencem
a knězem. Mezi rozumem a srdcem.

Umře-li mravní teoretik, věda jeho neumírá. Je
uchována ve foliantech, které napsal za živa, a v lito-
grafovaných přednáškách, jimiž se trudili kdysi jeho
posluchači. Za rakví jeho však nikdo nekráčí v slzách
a na hrob jeho nikdo neklade bílých květů. On ne-
přišel, aby miloval svět. Všechnu slávu boje o duše
ponechal mravnímu psychologu. Ponechal mu, co je
těžké, vysilující a nevděčné. Ponechal mu lásku, která
by ho spalovala touhou po duších, vydal ho nezda-
rům i úspěchům, nadějším i zklamáním, dnům jasným
i nocím bezesným.

Poznámka třetí: O ČTYŘECH METAFORÁCH.

Čtyři jsou, myslím, metafory, jimiž se snažíme vy-
stihnouti povolání morálního psychologa. Nazýváme
ho lékařem, pastýřem, otcem a vůdcem. Ani jedna
z těchto metafor nejde zcela na kořen věci. Chceme
zkoumati pravý jejich smysl a změřiti co možná nej-

přesněji myšlenkový jejich obsah a rozsah. To bude úkolem výkladů, jež následují.

Výklad první: O DUCHOVNÍM LÉKAŘI.

Lidé milují lékaře, protože nemilují smrti. Důvěřují mu a odevzdávají mu své životy, aby ušli bolesti. Svěřují mu své rány, aby je řezal a páčil. Požívají léků trpkých, kyselých, hořkých, svírajících, omamujících i rozpalujících. To vše činí doufající v život.

Tak bychom měli důvěřovati i lékaři duchovnímu. Ukázati musvé rány. Vyjeviti nejtajnější neduhy duše. Svléci se před ním duchovně, jako se svlékáme před prohlídkou lékařskou. Bez odmluvy přijímati jeho rady, byť byly tělesnému smýšlení odporné. Důvěra naše k němu měla by býti úměrna strachu před duchovní smrtí.

Přijímající Tělo Páně opakujeme slova, kterými pohanský setník prosil za uzdravení služebníka. Což jiného tak projevujeme, nežli že nám záleží na zdraví duše aspoň tolik, kolik záleželo pohanu na životě otrocka koupeného za třicet denárů?

Vytyká se lékařům, že se příliš zabývají lidmi nemocnými. Lépe než zachraňovati trosečníky bylo by říkati zdravým, co mají činiti, aby nebyli nemocni. Profylaxe, ne terapie. Lépe jest hlídati než zloděje honiti. Lékaři naší doby se domnívají, že mají závazky jen k nemocným a to jen k takovým, kteří jim mohou zaplatiti.

Hledají se lékaři pro zdravé!

V duchovním smyslu je to poněkud jinak. Lékařství duše jest vždy jen následné. Tu nelze nemoc předejiti. Je možno ji pouze léčiti. Každý člověk jest duchovně nemocný. Jest spojištěm dvou rozdílných a sobě odporujících světů, hmotného a duchového, podivný kentaur, půl anděl, půl zvíře. Rozum jeho je oslaben. Vůle je nalomená. Podle smutně krásných slov J. de Maistre neví člověk, co chce. Chce, co nechce; nechce co chce. Není možno věřiti, že by člověk byl v takovém stavu vyšel z ruky svého Tvůrce.

Tato myšlenka je tak odpuzující, že i filosofie pohanská uhodla hřích prvotní. (Les soirées de Saint-Petersbourg, I/64-5, Paris éd. Garnier).

Lékař duší má před sebou jen raněné. Nezná profylaxe. Je symbolisován Samaritánem, který našel ubožáka na cestě z Jerusalema do Jericha. Nepřišel, aby zdravého hájil proti lupičům, nýbrž aby zraněnému pomohl.

Výklad druhý: O DUCHOVNÍM PASTÝŘI.

Metafora o duchovním pastýři je biblická. Pán se nazývá dobrým pastýřem. Vypočítává vlastnosti dobrého pastýře. Dobrý pastýř zná své ovce. Vodí je na dobrou pastvu. Miluje je, i když jsou neposlušné a zlé. Ztratí-li se mu některá, hledá ji, a když ji nalezně zbloudilou a vyhladovělou, nebije jí, ale s radostí ji bere na svá ramena a těší se z ní více než z ostatních, které se mu neztratily. Brání svých ovcí proti zlodějům a dravé zvěři. Tím se liší od nájemníka, jehož nejsou ovce vlastní. Ten vida vlka, an jde, dává se na útěk, neboť mu nezáleží na ovcích.

Tato metafora je absolutní, rozumíme-li dobrým pastýřem Krista samého. Zná své ovce vševědoucím vhledem do lidského nitra. Pase je dokonale. Živí je svou milostí. Jest mízou duší. Beze mne nic nemůžete činiti, praví. Já jsem vinný kmen, vy ratolesti. Sytí je chlebem své pravdy. Krmí je svým Tělem svátostným a napájí je svou Krví předrahou. Nezatvrzuje se nad dušemi, které zbloudily, ale s láskou je vine ke svému srdci, vracejí-li se k němu kajícně. Brání duši proti nepříteli. Jest i jako člověk z rodu hrdiných pastýřů betlemských, z rodu Davida krále, jenž v mládí pásal stáda otce svého: tu přicházel lev nebo medvěd a bral berana ze stáda. A on se honil za nimi, bil je a vydíral jim kořist z hrdla. A když povstávali proti němu, bral je za bradu, dával a zabíjel je. (I. Král. 17. 34.) Kristus je ten silák, jenž přemáhá obra, to jest ďábla, a rozděljuje kořist jeho. (Luk. 11. 20-21.) Jako rychlý rek vpadá na tento svět, jehož střeží ďábel.

Obří jsou jeho kroky: s nebes výšin v lůno Panny, z lůna Panny do jeslí, z jeslí na kříž, s kříže v hrob, z hrobu k slávě nesmrtelnosti. (S. Gregorii homilia 29 in Evang.) Život dává za ovce své. Dáti život jest vrchol lásky.

Relativní je tato metafora, rozumíme-li dobrým pastýřem morálního psychologa. Nezná svých ovcí tak, aby nemohly před ním mítí tajemství. Znátí ovcí a znátí duši člověka je rozdíl. Pastýři stačí, zná-li velikost, barvu, hlas a jiné vnější známky svých ovcí. Znátí duše toť neskonale více. I když někdo myslí, že je možno stanoviti hlavní typy duševní výstavby lidské, jaké to bludiště pojmů vzájemně se prolínajících! Mluví se třeba o intelektualistickém, voluntaristickém, sentimentním a resentmentním, estetickém a náboženském typu duševní struktury. (I. Klug, citované dílo.) Kolik dušezpytného studia, kolik bystrosti, kolik zkušeností bylo by třeba, abychom porozuměli duši Pavla Verlainea, kolísající mezi ohavností vášně a nejčistším plápoem lásky k Bohu, duši Antonia Fogazzara, jehož mužný věk byl jediným pokušením, duši Oscara Wildea, jenž realizoval pojem krásy nejprve v rozkoši, potom v hoři žaláře readingského, duši Chr. Fr. Hebbela demonismem rozeklané, duši Mikuláše Lenaua štvané neukojitelným zármutkem, duši H. Heineho vysvobozující se nesmírnou sebeironií z pekelných muk nevyléčitelné nemoci!

Pásti ovce — býti jejich životem a chlebem, poskytovat jim sebe — i to je možno mravnímu psychologu jen v nástinném a nedokonalém smyslu. Znamená to asi, že mravní psycholog veškerým svým věděním a vši silou svého srdce slouží duším a že se jim obětuje. Není pochyby, že je to jeho povinností. Ale není to idyla. Syringy a šalmaje neznějí a sladký větérek neovívá skrání. Není to arkadická blaženost. Pastýři se nikdy příliš nelopotili. Mívali vždy pokdy, aby skládali bukolické písně a pís-kali na flétnu. Avšak této potěchy nezná pastýř duchovní. Nemůže nikdy říci, že by dosti věděl nebo

že by dosti miloval. Žije pro duše bez výhrady, celý.

Větší radost nad jednou ovčí, která se ztratila, než nad devadesátidevítí, jež nezbloudily, je zřejmě nadsázka, kterou chce Kristus vyjádřiti nekonečnost božského milosrdenství. Psychologicky ovšem může ta radost býti větší, ne však ekonomicky. Předchozí bolest a úzkost vždycky zvyšuje pocit štěstí, jež následuje. Velikost lásky své prožíváme nejúplněji v rozloučení, vzdálenosti a ztrátě. Věcí přítomných nemilujeme. Nesníme o tom, co je na dosah ruky. Láska není láskou, dokud se nějakým způsobem nepromění v bolest. Teprve když něco ztratíme, cítíme, že to bylo částí naší duše, a milování každé počíná se slzami. Tak vzniká mocné napětí v duši. To se rázem mění a přelévá v radostné rozechvění, nalezneme-li, co jsme ztratili. A tak to, co neztraceno, není způsobilé, aby bylo zdrojem radosti. Veliká bloudění vzbuzují velikou lásku. Je patrné, že morální psycholog má především hledati duši bloudících a chorých. Nepotřebují zdraví lékaře, ale nemocní. To neznamená, že by mu nemělo záležeti na nezbloudilých, ale že jeho láska se dovrší péčí o zbloudilé.

Jde-li vlk a lapá ovce, nastává mravnímu psychologu boj proti silám démonickým. Dábel je přemožen, ale ne tak, že by už neměl pražádné moci nad dušemi. Podle krásného přirovnání svatého Augustina se podobá psu uvázanému na řetěze. Stěká a sápe se na každého: kousnouti však může jen toho, kdo sám se k němu přiblíží neprozřetelně. Morální psycholog se nesmí domnívati, že zlomí žezlo satanovo. Dábel jest podle výroku Spasitelova knížetem tohoto světa: není sice vítězem, ale nebude také poražen, dokud svět tento potrvá. I tu je význam metafory jen relativní. Vlk je síla fysická, kterou možno fysickou převahou zdolati. Dábel je síla morální, zákeřná a temná, tajemně prostupující duchový svět. Proto může přemožen býti jen svatostí života, postem a modlitbou.

Mravní psycholog bývá nazýván duchovním otcem. Skutečným otcem duchovním je kněz těch, které pokřtil. V tom smyslu praví svatý Pavel v listě ke Korintským: Neboť byť jste měli vychovatelů v Kristu na tisíce, přece nemnoho máte otců. Neboť v Kristu Ježšiši já jsem vás zplodil skrze evangelium. (I. Kor. 4. 15.) Ale duchovním otcem nazývají kněze i osoby, kterých nepokřtil, ve smyslu nevlastním. Tedy opět metafora. A opět by bylo třeba zkoumati, pokud vztah kněze k duši a duše ke knězi je zobrazen poměrem otce k dítěti a dítěti k otcovi.

Otec je dárce života tělesného, podílníkem na tvůrčí činnosti Boží. V tomto smyslu metafora kulhá: morální psycholog není dárce života duchovního, nýbrž pouhým nástrojem božské milosti. Původcem duše je Bůh. Tvoří duši neprostředně ve chvíli početí. Tak jest Bůh přirozeným otcem duše. Jest ale také jejím otcem nadpřirozeným, neboť svou milostí ji povyšuje do řádu nadpřirozeného. Posvěcuje ji. Duše posvěcená se podobá Bohu, nejvyššímu svatému. Podobá se mu jako dítěti otcovi. Tou podobností nabývá duše účasti na božské přirozenosti. Stává se dítětem Božím. Bůh adoptuje duši omilostněnou a uděluje jí práva dědičná. Dědictvím duše jest Bůh sám, poněvadž Bůh nic skvělejšího dáti nemůže než sebe.

Povinností otce jest živiti a vychovávat dítě. Těžkou povinnost splní, jen kdo miluje. Toť láska otcovská. Jest rozdíl mezi láskou otcovskou a mateřskou. Mateřská láska jest vrozená a téměř pudová, jeví se i u zvířat. Proto někteří filosofové tvrdí, že láska mateřská je mravně bezcenná. (Weininger). Jiná jest láska otcovská. Nepozorujeme žádné takřka její obdoby ve světě zvířat. Je čímsi výlučně lidským. Mateřská láska bývá slepá. Matka miluje své dítě, i když není hodno lásky, i když je ošklivé, hloupé a zlé. Matka obyčejně nedovede trestati. A proto nedovede vlastně milovati. Láska otcovská je spíše rozumová než citová. Otec někdy trestá, ač není ukrutný.

Nehledí na přítomné slzy dítěte: má na mysli blaho jeho v budoucnu. Proto nehoví jeho rozmarům a podrobuje je kázni.

Láska materská se nestala obrazem lásky Boží k lidem. Kdyby nás Bůh miloval láskou materskou, byl by asi život náš ne údolím slz, ale rájem rozkoší. Bůh miluje člověka láskou otcovskou. Nejen dobré, ale i zlé věci přijímáme z ruky jeho. Pláčeme sice a vzdorujeme někdy jako děti, když se jim nestalo po vůli. To jen z nerozumu. Zdává se nám, že nás Bůh opustil a že nás nemiluje. Pouhý to klam dítěte, které si nedovede vysvětliti, že by ruka milující mohla způsobiti bolest.

Dokončení příště.

NEPŘEDBÍHEJTE!

Nejlepší dnes odborník v asketice a mystice, můj drahý učitel P. Garrigou-Lagrange živě se zajímá o duchovní hnutí u nás, rozvířené Hlubinou. Považuje za svou povinnost říci všem našim čtenářům tato vážná slova upozornění a výstrahy, aby naše krásné hnutí snad neztroskotalo na mělčině.

P. Silv. M. Braitto, redaktor.

Dnešní horečka, JEŽ MŮŽE VŠAK VĚSTI KE SMRTI: předbíhati ve všech směrech a smyslech. Tato horečka bývá pak následována otupělostí a leností, když nebylo nalezeno, co bylo tak špatně hledáno.

Dnes chce dítě a mladík dřív než jindy, hrátí dospělého. Ztrácí tím půvab mládí. A vyšší věci, ponichž se hnal, jen ochutná, povrchně okusí. Protože je však nemůže zvládnouti, odhazuje je. Mladí čtou vše, předčasně, a to s neuvěřitelnou lehkomyšlností, nedovedouce ještě přesně chápati všech krvavých problémů a krisí v tom, co tak nervosně čtou. Je to nezdravý intelektualism, jenž předčasně přesycuje ducha a srdce si málo všimá. Tak nám pak dorůstají duchovní trpaslíci. Nemají srdce. Nedovedou obětovati, trpěti.

Tato nemoc naší doby zachvacuje nebezpečně i život duchovní. Mnoho lidí mluví o „mystice“, čtou „mystické“ knihy, ač sotva teprve umějí prostě křes-

ťanský žít. Předčasně se lačně vrhli na četbu mystiků. Neporozuměli jejich silné stravě, jejich děsné, propastné vážnosti. Hledali jakousi estetskou, novou krásu; otrhali květy z mystiků a zapomněli, že, když otrhají květy, že mystika jim pak nemůže přinést ovoce.

Odtud prýští nebezpečí falešné mystiky, jež jest hrobem a největším nepřítelem mystiky pravé, protože na ni vrhá svou dobře zaslouženou nedůvěru. Je tu nebezpečí, že budou takové dušičky své plané snění považovati za nebeské kontemplace, svou prostou vyprahlost za temné noci duše. Je tu veliké nebezpečí, že se budou považovati za pokročilé neb dokonalé ti, kteří mají ještě nesmírně daleko do prvých vůbec kroků v duchovním životě. Nesmíme vztahovati ruce po pokrmu dospělých, dokud jsme dobře neztrávili pokrmu dětí.

*

Mnoho praktických omylů v duchovním životě pochází z toho, že se zapomíná, že cíle dosahujem vlastně až nakonec. Sv. Tomáš to tak krásně vystihuje: Cíle nejprve chceme, ale až na posledním místě dosahujeme.

Toho mnozí zapomínají. Chtějí vystavěti klenbu katedrály svého duchovního života, zatím co ještě ani základy nemají vykopány, natož upevněny. Proto chci upozorniti vaše mladé hnutí na to, že nesmíme ani předbíhati Pána, ani se dobrovolně zpožďovati, nýbrž že musíme jít fortiter et suaviter, totiž statečně, ale přece umírněně.

*

Snaha dojíti cíle musí především tedy předcházeti v našem duchovním životě. Jaký má býti tento náš cíl? Přímý, čistý, vznešený a účinný. Přímý má býti cíl našeho duchovního snažení; to jest, jen Ježíš, jen jeho sláva má býti naší směrnicí. Cílem naším smí býti jen ten cíl, jež nám ukazuje Ježíš: Budte dokonalí, jako Otec váš v nebesích dokonalý jest. Bude-li tento zá-

kladní náš úmysl přímý, celý život bude pak ozářen jeho světlem.

Aby byl vznešený cíl našeho duchovního života: Hleďte nejprve království Božího a vše ostatní bude vám přidáno.

Dychtíme především po cíli nadpřirozeném, po životě věčném. Protože cíl dokonalost křesťanská jest nám předepsána jako cíl, nikdy dosti nemůžeme se snažiti o ni, nikdy nemůžeme říci, že jsme již dosti vykonali, že jsme dosti dokonalí. Všechna možná, dosažitelná dokonalost byla nám ukázána jako cíl, po němž se máme snažiti a proto můžeme a máme se snažiti dosáhnouti co možná největší dokonalosti.

Budiž náš cíl účinný! Budiž čím dál tím účinnější! Mnozí lidé se spokojují s obdivem dokonalosti, s obdivem svatých; zůstávají při jakémisi matném chtění. Ale proti těmto praví Kristus: „Ne každý, kdo mi říká Pane, Pane, vejde do království nebeského!“

Mýlili by se však také ti, kteří by chtěli býti jen venkoncem „praktičtí“, říkajíce, že jim stačí, když se očistí, že není jim třeba, aby se pozitivně o něco snažili. Očištění, utrpení jsou jen prostředkem. Nemůže nikdy býti cílem křesťanské dokonalosti.

*

Cíl náš jasně nám ozařuje cestu. Vyberme prostředky, jak kráčet po této cestě. Třeba uplatniti ony prostředky, čili nutno těmito prostředky usilovati o uskutečnění tohoto cíle. Cíl náš má řídit každý krok náš, všechny naše povinnosti i povinnosti tak zvaného denního všedního života. Nesmíme opomíjeti to, co svatý František Saleský nazývá drobnými ctnostmi, jež jsou jakýmisi květy Lásky a bez nichž by se stalo obcování s našimi bližními skoro nemožným.

Je to vlídnost, laskavost, mírnost, tichost, ochota, dobré smýšlení o úmyslech a činech svých bližních. Nestačí spokojovati se jen tak zvaným moralisováním a klamati se říkáním, že „chceme vše konati z lásky k Bohu“. ..Tahle láska se opravdu musí jeviti ve

svých výsledcích, naše činy musí opravdu nésti péčeť Božího Ducha. Nesmíme pod rouškou jednání „z lásky“ bližní pomlouvati, jejich činy ve zlém vykládati, je o dobrou pověst připravovati, je kárati tvrdě a trestati krutě jen pro nasycení své tvrdosti, kterou ještě drže zabalujeme pláštěm lásky k Bohu neb k bližnímu. Dlužno sestoupiti ve svém provádění cíle nadpřirozeného až do nejmenších detailů života, vše, ale vše zařídití podle Boha a podle jeho opravdové vůle. S tohoto hlediska není nic nepatrného a malého v křesťanském životě, vše má svůj smysl v Božích plánech a všemu se může dostati nadpřirozené, nekonečné ceny, spojíme-li to s opravdovou živou láskou k Bohu. Teď pochopíte, že snažiti se o křesťanskou dokonalost neznamená konati velkolepých, nápadných, vynikajících skutků lásky k bližnímu, nýbrž že dokonalost spočívá v tom, konati mimořádně dobře drobné denní úkony, z nichž se skládá běh celého našeho snad života.

*

Jestliže při provádění cíle hledáním a uplatňováním prostředků máme sestoupiti až do nejnižších podrobností, smysl těchto prostředků má býti pozdvižen až k jich nejvyššímu, poslednímu cíli, čili vykonávání našich činů, jež jsou prostředky k dosažení cíle, dokonalosti, má stále vystupovati, stále se odrážeti od země. Začíná nejpotřebnějšími, nejdůležitějšími prostředky, jež jsou nutné pro začátečníky. V tomto vystupování třeba dobře dáti pozor, abychom nepředbíhali, abychom se neocitli příliš brzo na strmé cestě, pro niž ještě nemáme průpravy a síly. Jedno bych vám též rád připomněl, že se v dnešní horečné době každý snaží dozrati předčasně, že se dnes lidé vrhají hltavě do života. Víte však, jaký je osud předčasně zralého ovoce? Jsou to PĀDAVKY:

*

Jaká slova praví nám Spasitel, aby nás vyléčil z této horečky, toužící předčasně dozrati? „Nebudete-li

jako maličtí, nevejdete do království nebeského!" Apoštolově se před těmito slovy hádali o prvá místa v budoucím království Božím. A tehdy jim Ježíš praví: „Kdo chce z vás býti první, buď posledním!" Ano, kdo chce dosáhnouti nejvyššího v duchovním životě, musí začítí především pokorou. Čím má býti vyšší budova našeho duchovního života, tím hlubší musejí býti její základy. Nestačí však jen jednou vyhloubiti základy. Čím výše se zdvihá stavba duchovní, tím více je též nutno dále prohlubovati a upevňovati základy.

Křesťan, jenž se rozběhl k Bohu, má býti jako ono malé dítě, jež Ježíš postavil doprostřed svých učedníků. Prostým má býti křesťan, beze lsti k sobě, k Bohu a k bližnímu. Bez pýchy, u vědomí vlastní slabosti. Křesťan opravdu pokorný, protože vše od Boha očekává, stále pokračuje v duchovním životě, protože stále se opírá o svého Boha, jenž jest síla sama a život sám. Jde klidně, zdánlivě zvolna, ale protože jest veden ve své pokoře Bohem, vystoupí s Bohem velmi vysoko. Netouží po velkých věcech PRO SEBE. Jemu jest jediným pravidlem a jediným cílem Bůh a proto nežízní viděti sebe vysoko. Neb často bývá v touze po vyšším duchovním životě tolik ješitnosti a sebelásky! To sebe chce člověk oslaviti, sebe chce viděti vysoko. Bůh aby mu byl jakýmsi žebřem k tomu. Chápete, že Bůh strašně trestá tuto opovážlivost a rouhavou svatokrádež, jež se halí do závoje zbožnosti a svatosti a snahy po vyšším duchovním životě.

V poslední době ukázal Pán novým způsobem na tohoto ducha dětství, jímž se má bráti naše snaha duchovní, ve sv. Terezii Ježíškově. Bůh užívá vždy prostředků každé době přizpůsobených a dnes bylo opravdu třeba příkladu a připomenutí staré pravdy sv. Terezií Ježíškovou, v době, jež šíleně důvěřuje v sebe, jež chce sama ze sebe vše věděti, vše znáti a jež pyšně chce sebe postaviti na trůn božství. Bylo třeba příkladu sv. Terezie v době, jež nechce mládit ani jinošství, jež chce hned zrátí a žítí plným životem. . . Zároveň jest pak sv. Terezie příkladem dětiné důvěry k Otci, jenž ty, kteří se mu oddají, sám

přítáhne k sobě a dá jim všechny milosti potřebné, aby přišli k němu.

Proto nestačí jen rozumem přijmouti pravdy. I vůle se musí skloniti a zatoužiti po nich a rozhodnouti se podle nich se zaříditi. (*Sapientia secundum quod est donum, non solum est speculativa sed etiam practica: Dar moudrosti nejen badá, nýbrž též provádí.*)

Třeba pokorně přijímati Boží pomoc prostředky a prostředníky, jež on k tomu ustanovil. Jest dutou pýchou chtíti se obejítí bez kněží a bez svátostí... Třeba přijímati pokorně, co se nám hlásá od těch, kteří jsou povoláni nás učiti, a hned prováděti, co se nám podává k provádění.

Chceme-li dosáhnouti vyššího duchovního života, nesmíme PRAVĚ jej CHTÍTÍ. Smíme jen jedno chtíti, aby Bůh byl oslaven, aby námi byla co nejdokonalěji naplněna Boží vůle. Neb jen pokorným, jen svým DĚTEM dává Bůh svou milost.

*

Uskutečňujeme cíl svůj. Jest vysoký, ale právě proto nezanedbávejme, neopovrhujme prostředky zdánlivě ubohými, prostými, nízkými! Velikost nesudme podle hmotného měřítka, nýbrž podle měřítka Božího, podle toho, jak se co přibližuje k Bohu neb jak nás co k němu přibližuje. Tak se vyhneme dvojímu úskalí. Tak zvaných nepraktických idealistů, kteří stále sní, ale nic nikdy neuskuteční, a tak zvaných praktiků, kteří se ztrácejí v podrobnostech, takže jim zcela očí zmizí cíl poslední.

Tak zvaní idealisté se spokojují s obdivováním svého cíle a nehledají cesty, jak by jej uskutečnili. S druhé strany může míti katastrofální následky, tak se zarýti do podrobností, že se stáváme duchovními puntičkáři, počítači. Náš duchovní život musí býti provanut velkodušností křesťanskou. Proto je tak užitečná četba Následování Krista, jež jest knihou asketickou, ale nezapomíná, že asketika jest průpravou a úvodem k mystice, k níž si přivede Pán ty, kteří věrně jdou jeho cestou.

Na vyšší cesty si přivede Bůh sám ty, které si vyvolil. S naší strany jest jen jednoho třeba: Chtít opravdu, chtít dokonale a účinně jen Boha. Tato dobrá snaha se jeví připodobňováním Bohu, očišťováním, poslušností k němu.

Jen takto duchovní život nesějde na scestí, nýbrž stane se plodným a obrodí národ váš, protože jen svatých je vám třeba a jen ti vás zachrání.

P. GARRIGOU-LAGRANGE, O. P., ŘÍM.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Svatým přijímáním stáváme se obětí, jsme jakoby onou kapkou vody, již kněz přimísil při obětování do kalicha s vínem. Jsme sjednoceni s Ježíšem jako ukřižovaní údové jeho těla. Kristova smrt měla cenu právě tím, že ji dobrovolně přijal. Jenom tak má cenu i naše oběť, jenom potud máme podíl na jeho oběti, pokud i my přijímáme odevzdaně a radostně oběť sebe sama. To je užitek svatého přijímání. Zvláště však svatému přijímání na smrtelném loži dává to jeho plný smysl. Svaté přijímání nemocných je ve skutečnosti velmi úzce spjato s mší svatou, nekrvavou obětí Spasitelovou. Spojuje nemocného s umírajícím Ježíšem a vlévá do jeho duše milosti, jež v proudech stékají s kříže.

Tak je tomu i se svátostí posledního pomazání. I tato svátost jest v úzké souvislosti se mší svatou. Její látka, olivový olej, se svěťí při mši svaté na Zelený čtvrtek. Síla pomazání tímto svatým olejem vysvítá ze slov, jimiž jej biskup svěťí: „Zažehnávám tě, duchu, nade všechno nečistý, jakož i jakýkoliv útoku dábelský a každý prelude, ve jménu Otce i Syna i Duha svatého; abys odstoupil od tohoto oleje, ať z něho může učiněna býti mašť duchovní k posile živého chrámu Božího, aby v něm sídliti mohl Duch svatý skrze jméno Boha Otce všemohoucího a skrze jméno nejmilejšího Syna jeho Pána našeho Ježíše Krista, jenž přijde, by soudil živé i mrtvé a svět ohněm. — Vyšli,

prosíme, Pane, svatého svého Ducha Utěšitele s nebes do tohoto tuku olivového, který jsi ze zeleného stromu vyvoditi ráčil, k občerstvení duše i těla; aby tvým svatým požehnáním byl každému, kdo touto mastí nebeského léku pomazán bude, zabezpečením myslí i těla, aby vyklizena byla všeliká nemoc, všeliká slabost, jakož i kterýkoliv neduch duševní a tělesný, jako jsi pomazal kněze, krále, proroky a mučedníky; tvá dokonalá mast, Pane, nám od tebe požehnaná, zůstávej v útrobach našich. Ve jménu Pána našeho Ježíše Krista.“

Zlý duch se chystá v posledním okamžiku napadnouti vojína Kristova před rozhodným bojem, k němuž je jeho duši třeba nadpřirozené síly. Tu mu dává pomazání olejem nemocných, obyčejně poslední v životě. Je-li v Božích úradcích stanoveno, že člověk ještě nezemře, působí poslední pomazání i zotavení tělesné, po případě uzdravení. To tím, že zahlašuje příčinu smrti, hřích, smývajíc hříchy lehké a s lítostí spojeno i hříchy těžké, a činíc neškodnými pro věčnou spásu časné tresty za hříchy a jiné následky hříchu. Smysly jsou branou do duše, jimi vniká do duše hřích. Proto kněz maže při udělování této svátosti jednotlivá ústrojí smyslová, aby i posila přišla do duše stejnou cestou, kterou tam vnikla slabost.

Samotnému úkonu svátostnému předcházejí modlitby, jež nejsou sice podstatné, ale přece významné pro nemocného i jeho okolí, poněvadž jimi církev vyprošuje domu nemocného i všem jeho obyvatelům nadpřirozenou ochranu a požehnání: „Nechť vejde, Pane Ježíši Kriste, do tohoto domu s naším pokorným příchodem věčné štěstí, Boží zdar, jasná radost, láska plodná, zdraví trvalé: ať nemají na toto místo přístupu zlí duchové: nechtě jsou tu přítomni andělé pokoje a nechtě opustí tento dům všechna zlobná nesvornost. Zveleb, Pane, nad námi své jméno svaté; a požehnej našemu obcování: posvět náš pokorný vstup, jenž jsi svatý a dobrotivý, a zůstáváš s Otcem a Duchem svatým na věky věkův. — Modleme se a prosíme Pána našeho Ježíše Krista, aby zeh-

naje poželhal tento příbytek, a všechny v něm přebývající, a dal jim dobrého anděla strážce a učinil, aby mu sloužili a patřili na podivuhodnosti jeho zákona: aby odvrátil od nich všechny protivné moci: aby je vytrhl ze vší bázně a ze všeho zmatku a ráčil ochrániti zdravé v tomto příbytku. — Vyslyš nás, Pane svatý, Otče všemohoucí, věčný Bože: a rač poslati svatého anděla svého s nebe, aby opatroval, podporoval, chránil, navštěvoval a hájil všechny, kdož bydlí v tomto příbytku."

Poslední pomazání odstraňuje hřích i pozůstatky hříchu. Proto užívá kněz při jeho udělování fialové štoly, rozhřešuje všeobecně nemocného (Confiteor, Misereatur, Indulgentiam); nežli začne vlastní úkon pomazání, skládá ruce na hlavu nemocného a prosí Boha, aby úplně zlomil moc ďábelskou nad chorým člověkem: „Ve jménu Otce i Syna i Ducha svatého nechť pohasne v tobě všechna moc ďáblůva skrze skládání našich rukou a vzývání všech svatých andělů, archandělů, patriarchů, proroků, apoštolů, mučedníků, vyznavačů, panen a spolu všech svatých. Amen." Nato maže kněz na způsob kříže jednotlivé smyslové orgány nemocného, víčka oční, uši, chřípí, rty, ruce, nohy, a pronáší při tom slova: „Skrze toto svaté pomazání a svoje nejdobrotivější milosrdenství nechť odpustí ti Pán, čím ses prohřešil zrakem atd." Při udělování této svátosti doporučuje rituál přítomným modlitbu kajících žalmů a litaní ke všem svatým nebo jiné modlitby.

Když dokončil posvátný úkon, modlí se kněz ještě tři modlitby, jimiž prosí o uzdravení duše i těla nemocného mocí Ducha svatého, jehož se právě dostalo nemocnému svatým pomazáním. V středověku přijímal nemocný nejsvětější Svátost jako viaticum teprve po posledním pomazání, jak se dosud děje v ritu řádu kazatelského. V ritu římském svaté přijímání předchází:

P. TOMÁŠ M. DITTL O. P.

Cesta duše k Bohu jest ozářena Boží krásou a jeho jasem. Všechny ty nejrozmanitější složky duchovního života soustředěné v životní celek jako souhrn vznešených paradoxů, jsou označeny znamením Božího míru a blaha: Duše pěstující svůj vnitřní život znenáhla byla ovlivněna a vypěstuje si rajskou harmonii pokoje a míru v Duchu sv. Rajská stálost nedovolí vyrušení ani bolestí ani steskem. Tam se obnovila část ráje, původní čistota mysli jako širé jezerní hladiny, aby pojímala ve své kontemplaci Boha. Stálost a nezměnitelnost Boží vtlačí do duše svou pečeť, duše kotví na pohyblivé hladině měnícího se života.

Nadpřirozené krásy duševního života bývají hanobeny, bývají zdržovány ve svém rajském rozvoji mnohonásobným plevellem, mnohou přítěží omezující působnost nebeského Hospodáře duší. Na záhonech nebeské květeny nadpřirozených darů pěstuje duše často v úkrytu kořeny svých neposvěcených náklonností, které dusí život pokoje a míru. Slyšíme rádi o vznešené nadpřirozené kráse, o nesmírném pokladu Božího milosrdenství, o jeho lásce, ale jak jinak nemile, nepříjemně se dotýká člověka zmínka o vlastní bídě, o vlastní hříšnosti, o nezřízených náklonnostech zjemněných často rouchem zdraví, lásky k bližnímu, nutnosti atd. Člověk se rád podivuje krásnu, ale těžce přikládá ruku k vytvoření krásy ve své duši, k celému provedení díla spásy nejdříve na sobě. Mnozí obdivují Krista při jeho slavném proměnění, při jeho slávě a radostech, praví kniha o následování Krista, ale málo ho následují ke kříži.

Člověk se bojí násilí, bojí se přemáhání a přeče je to jen orání, aby vzrostlo símě Božího života. Život se stal povrchním, poněvadž půda nebyla prohloubena sebeoráním. Dnešní doba je význačnou duševním zakrněním, není charakterů, není svatých, protože schoulostivěly dav nezná ceny sebezáporu a přemáhání, vidí vše ve světle své pohodlnosti, svých tělesných požitků.

Mezi husté stíny duchovního života zastírající průsvit paprsků Boží lásky a Božího vlivu na vývoj duše patří lakomství sahající na široko svými větvemi. Lakomství je matkou mnohých neřestí, je hlavním hříchem, poněvadž přivádí svým slibným leskem blaha a rozkoše k mnohým jiným výstřednostem.

Na bohatství tohoto světa zůstává paprsek jasu, může pomáhati chudým a trpícím nouzi. Bohatství správně užívané dovedlo by vyrovnati meze společenských poměrů mezi chudinou a boháči, takže bohatý člověk je jenom jakýmsi velkomyslným správcem jmění chudých. Běda, je-li tomu jinak!

Lakomství ruší tento harmonický poměr, neboť je nezřízeností k pozemským věcem, hledající sebe, své pohodlí. Bojí se lakomec svého nedostatku, ale hloupým způsobem schovává stále do budoucnosti, zatím co jeho život plyne ke konci. Přechází i budoucí čas, jehož se obával, a lakomec stále schovává na poslední hodiny svého života.

Dvojí zlo páchá lakomec svým nezřízeným shromažďováním nebo schováváním bohatství. Boží sociální řád, neboť jeden může oplývati bohatstvím proto, že druhý jest ochuzován, pronáší sv. Tomáš. (II-II, q. 118., a. 1.) Je nemožno, aby všichni byli bohatí. Bohatnouti nebo schovávati bohatství na úkor jiných je nespravedlnost vůči bratru zmírajícímu hladem. Kde je přikázání lásky Kristovy?

Jiná zloba lakomcova zůstává v něm, sám jí bývá postižen. Duše lakomcova hoří touhou, lpí na svých pokladech, raduje se z nich a to vše vyčerpává celou jeho duševní činnost, která jest utvořena pro vyšší, své zaměstnání — poznávati a milovati Boha. Lakomec převrací řád stanovený Bohem.

Vznešená duševní schopnost má množiti v sobě život poznání a lásky Boží a zatím se vybíjí na malichernostech. Odtud pochází nová zloba lakomství, převrácenost v duševních schopnostech, v citění, v touze, v myšlení. To vše musí býti upřeno na Boha, aby člověk dospěl blaha, a zatím lakomství je obracík hroudě.

Lakomství není překážkou v duševním životě, jen

když dospělo vrcholu svého rozpětí, kdy zaměstnává lakomce dnem i nocí, již i jeho nízký stupínek ulpění na věcech, lásky k nim, přílišné starosti o nich atd., působí v duši rozruch, neklid, ruší harmonii pokoje a míru v Duchu sv., stíní svou temnotou duševní prostory, takže světlo, jímž jest Kristus, nemůže proniknouti hluboko, až na dno. Tu tedy začíná práce jednohokaždého, chudého i bohatého, neboť citem, touhou, láskou, myšlenkami lpíme všichni na světě a jeho marnostech. Člověk vláčí s sebou svou psychickou činností celý svět, i když mu skutečně nepatří.

„Království Boží trpí násilí, a kdo si je činí, dosáhne ho.“

DR. M. HABÁŇ, O. P.

MRAVNÍ ODPOVĚDNOST VŮLE UNESENÉ VÁŠNÍ

III. VÁŠEŇ PŘEDCHOZÍ, KTERÁ NECHÁVÁ ROZUMU DOKONALOU ČINNOST A NEZMENŠUJE ODPOVĚDNOST VŮLE.

Případy, které jsme právě prostudovali — zvláště první — jsou spíše VÝJIMKY. Vášně předchozí jen zřídka způsobí duševní poruchu. Vášně vzbuzená vnímáním nebo obrazivostí nechává náš rozum ve stavu, aby se mohl dokonale rozhodnouti, uvědomiti si, který z činů buzených vášní je zavrhnouti nebo připustiti. Není pochyby, že celá věc není tak sama, může dojít k nátlaku vášně na vědomí, k rozporům a zápasům; ale v každém tom období NENÍ ROZUM A VŮLE KLAMÁNA, I KDYŽ SE DAJÍ SVÁDĚTI, A ZACHOVÁVAJÍ PLNOU SVOBODU. Probadejme zblízka takový obvyklý případ dosti častý v našem vnitřním životě; prohlédněme si jeden po druhém z těch stupňů onoho svedení vědomí vášní.

A) VÁŠEŇ HLEDÍ ÚPLNĚ POHLTITI SVĚDOMÍ.

Podle toho jak síla vášně roste a mohutní, hledí se zmocniti celého pole svědomí.

První a nejzřejmější pokusné zjištění, kterého můžeme dosáhnouti o postupném rozvoji vášně v nás, JE ČÍM DÁLE ROSTOUCÍ ZÁJEM, který nás poutá k předmětu vášně. Jakmile se v nás ukáže citový projev, vytvoří mocný stav a tím snahu hledící zvábiti našeho ducha. V celém toku ubíhajících hodin je tolik myšlenek a dojmů, které se rozplynou a my si jich nezapamatujeme, poněvadž nebudí žádných hnutí ani blaha ani smutku, které by utvrdily vzpomínku na ně. Avšak jakmile v klínu této jednotvárnosti se zrodí hnutí poněkud silnější, hned se na ně soustředí naše pozornost a znecitelnuje nás — abych tak řekl — vůči všemu, co by bylo s to nás od toho odvésti.

Jsme-li zarmouceni, zůstaneme ZAVALENI tím smutkem. Okolí, v němž žijeme, nám dá na chvíli zapomenout; ale mimoděk se ke smutku vrátíme, až osamíme. Čím déle takový stav trvá, tím silněji nás ovládá. Stáváme se neschopnými myslet na jiné věci a černá hořkost bolestně proniká vším, co konáme.

Kdo miluje, ten se ustavičně zabývá tím, co má rád. Nic jej na dlouho neodvede od myšlenky, která živou a stále křísenou vzpomínkou obnovuje přítomnost drahé bytosti. I zde je ono uchvácení přiměřené síle citového stavu; začíná se výjimečnou pozorností, ale může skončiti krutovládou utkvělé myšlenky.

Ne že by se vášně pouze zmocnila pozornosti, také ji řídí a užívá jí ke svým službám. Vášní posedlý vidí ukojení, po němž touží, a tak dbá všeho, čím ho podporuje. Jakmile v nitru zavládne vášnivý stav, všechno se činně skupí okolo předmětu žádosti: pozornost spoutána jedinou myšlenkou nepřipustí, co nesouvisí s pohnutím; nýbrž naopak všechny schopnosti dostanou příkaz, aby příčinlivě pracovaly ve smyslu touženého ukojení.

B) VÁŠEŇ SE OSPRAVEDLŇUJE ČINNOSTÍ DUCHA.

Vášně především mocně nutí do svých služeb činnost rozumu. Říká se obyčejně, že vášně je slepá; avšak to není pravdou v poměru k předmětu vášně.

Ba naopak, vašeň zvyšuje práci ducha, dává mu prozíravost, důmyslnost, mimořádnou jemnost, aby postřehl cíl touhy a našel nejvhodnější prostředky na uskutečnění touženého ukojení. Ctižádostivec, jenž se chce výšvihnouti do dávno žádaného postavení, se stane pozorným a vynalézavým v prostředcích; dovede si obratně najíti tu či onu protekci, dobrou příležitost nebo příznivou chvíli, „má v nose“ a dovede stejně obejítí překážky jako přemoci nesnáze.

Ale jako vašeň nutí myšlenku k pronikavé ostrosti u předmětu záliby, tak ji oslepuje ve všem, co není oním předmětem. Vášnivce v otupující výlučnosti svého stanoviska si čím dále méně všímá okolností, které obklopují jeho činy a které by jej přece měly upozorniti, aby se mírnil. Nepřemýšlí leda o své vášni a nemá nejmenší snahy přemýšletí o jejích následcích. Sám si schvaluje své rozbouření a ani netuší, že jeho chování zasluhuje odsouzení. Tak na příklad ten, koho hryze hněv, myslí na přímou pomstu a oddá se jí, aniž uvažuje o následcích svých násilností. Zchvácený vášní lásky nevidí, jak se stává směšným činy a pohyby, jimiž mrhá, aby upoutal pozornost milované osoby, zatím co rád si utáhne z podobného jednání bližního, nebo jej za to dokonce povýšeně soudí.

Myšlenka se touto horečnou činností bloudící v témž kruhu snadno stane zveličující a znetvořující; zveličuje předmět vášně, jímž je zajata, a nepřiměřeně přehání jeho přednosti; zmenšuje a znetvořuje všechny důvody a okolnosti, které by mohly krotiti výbojnost vášně.

Tu, i v obvyklých a mírných citových stavech, pramení OKOUZLENÍ našeho ducha, ona STRANICKOST našich úsudků ve prospěch vášně, která nás ovládá. A od stranickosti k omylu je jen krůček; což je větším učitelem omylu než vašeň!

Pomysleme trochu na ZNETVOŘENÍ NAŠICH ÚSUDKŮ výstřední SEBELÁSKOU našeho pyšného já. Obratně objevíme slámku v oku susedově, avšak těžko odkryjeme trám zapřený v našem oku.

V podivné prostotě přeměňujeme své chyby ve

ctnosti a napadáme u druhých jako chyby, co u sebe jmenujeme přednostmi.

Z nedostatečnosti nebo netečnosti propaseme úspěšnou nebo čestnou chvíli a neúspěch měníme v čin oprostění, jímž se holedbáme.

Pletichář pracuje k cíli málo doporučitelnými prostředky a v nitru se sám chváí, jak je obratný; ale kdyby právě tak jednal někdo jiný, bude jej přísně souditi a nikterak si nebude vytykati za chybu, prohlásí-li jeho mravnost pochybnou.

Koho pominuly přízně vrchnosti, ten ji bude zuřivě haněti; i když je připraven jí okamžitě pochlebovati, jakmile se bude míti dobře z její štědroty.

Bylo by třeba celé knihy na vylíčení celé stranicosti, kterou do našich soudů vpravují naše náklonnosti nebo naše zášť. Známe přehánění zamilovaných, kteří předmět své vášně odívají veškerou dokonalostí. V některých výstředních případech se toto nevědomé falšování stává poblouzením; na osobě milované máme rádi a obdivujeme všechno, co činí i co nečiní, jsme hotovi popřít nejzjevnější chyby a odpustiti nejjistější viny. Jak bude vykládati vaše chování člověk, který vámi opovrhne, a koliké proměně nepodrobí ty nejmenší události. Nejmenší provinění se v jeho očích stanou neodpustitelnými; a naopak vaše nejzřejmější přednosti jako vaše nejzáslužnější činy bude soustavně nechávat ve stínu. A to ještě budete blaženi, jestli váš nepřítel neobjeví ve vašich nejnezištnějších činech obratný způsob pohrdání a záštitvého pronásledování.

C) VÁŠEŇ NAKLOŇUJE VŮLI.

Vášeň, která se v nitru stala převládající snahou, schvacuje tedy rozum do svého okruhu. Zcela přirozeně se schvácení protáhne až na vůli.

Jistě ani zde NEJDE O POPŘENÍ SVOBODY, již můžeme odporovati vášni, když se přičí pravidlům povinnosti, již jí stejně můžeme užítí i k rozumnému účelu. Pro tuto chvíli sledujme jen tento psycho-

logický zjev: převládající vášnivý stav posiluje vůli ve směru vábivosti.

Toto tvrzení je nutný závěr toho, co jsme řekli výše o podrobení rozumu vášni.

Vášeň odvrací pozornost ducha od každé cizí myšlenky; pobízí jej, aby požadavky jejích tužeb ospravednil důvody schopnými je ještě více posílit; jak by se tedy vůle sama sebou nezklouzla do jámy vyhloubené vášní?

Konečně VŮLE NEJVYŠŠÍM ROZHODNUTÍM ukončí spor.

Co tvoří tento spor, který zmítá svědomím? Předpokládejme případ vášně hněvu, prudké mstivosti, která dychtí jen po pomstě. Mravní vědomí mi hlásá: nesluší se oddati se nespravedlivým pomstám. A přece, když mne uchvátí hněv, vystoupí jiný názor, který se vyjádří takto: „nic lepšího než se pomstíti nepříteli!“ Předpokládám, že konečně se poddám ponoukání vášně a začnu se nespravedlivě mstít. Jak dochází k tomuto rozhodnutí? Dojde to konečně tak daleko, že nechci více dbáti mravního zákazu; nedávám již na něj pozor; zakazuji si další rozhovor se svědomím. HÁZÍ NA ROZUM POUTO, abych mu zabránil uvažovati jinak než ve prospěch msty. ÚMYSLNĚ SE PŘÍČÍM každé jiné úvaze. Chci, aby soud příznivý vášni měl poslední slovo.

TOTO ÚMYSLNÉ SVÁZÁNÍ — ligatura — rozumu vůli — sv. Tomáš užívá výrazu ligatura, passio ligat = vášeň svazuje, poutá — je konečné vysvětlení vášnivého omámení. Tento rozkaz vůle nutící rozum, aby zmlkl se svými námitkami, je výsledkem veškeré přibližovací činnosti, kterou rozvinula vášeň. Ale, jak vidíme, SPOUTÁNÍ ROZUMU ZÁVISÍ NA VŮLI a tím spadá pod odpovědnost. I za útoku pokušení vášně zůstáváme svobodni, abychom zamezili tomuto spoutání mravního vědomí a rozumu, k čemuž nás ovšem pobízí vášeň; je nám volno poslechnouti vášně nebo svědomí. Jsme svobodni vyvolit to či ono, na nás je, čemu dáme přednost. Proto za to jsme a budeme odpovědni.

IV. HŘÍCH ZAVINĚNÝ VÁŠNÍ JE MĚNĚ TĚŽKÝ NEŽ HŘÍCH POCHÁZEJÍCÍ Z VŮLE ZVYKEM UTVRZENÉ VE ZLÉM.

Když přičítáme vinu spáchanou z vlastní vůle odpovědné sice, ale zavlečené vášní, chceme tím říci, že taková vina může být těžkou — bohoslovci ji nazývají smrtelným hříchem. Nespravedlnost (potupa, tělesné násilí), již jsme se dopustili vůči osobě nemilované a pod nátlakem nenávisi, může být těžkým hříchem. A stejně i vina ze smyslnosti, k níž nás svedla chvílková žádostivost. ODKUD TEDY POCHÁZÍ ZLEHČENÍ VINY ZA TAKOVÝCH OKOLNOSTÍ? Z její „lehké“ povahy, která by ji učinila i lehkým hříchem. Dejme tomu, že připouštíme plnou odpovědnost. Kdyby úkon vůle nebyl úplný, vraceli bychom se k případu rozrušení rozumu a to jsme prozkoumali již dříve.

Tedy může být TĚŽKÝM HŘÍCHEM PROVINĚNÍ, KTERÉ JE VÝSLEDKEM VAŠNIVÉHO VZNĚTU. Ovšem HŘÍCH ZPŮSOBENÝ VÁŠNÍ JE MĚNĚ TĚŽKÝ než hřích z vůle zvykem utvrzené ve zlu a osnující zlé činy i mimo vlek vášně. Tu máme příklad: někdo se v návalu přechodné špatné nálady dopustí na někom násilí, snad tím, že jej pohaněl. Nebyti vášně, vůbec by toho nebyl učinil, a když špatná nálada pomine, nazná, že byl v nepravu. Naproti tomu jiný člověk, který tupí bližního s klidnou myslí, ne podrážděn a rozhněván, ale z promyšlené a vypočítavé pomstychtivosti, která se ještě kromě toho neprojevuje po prvé. Svátý Tomáš praví, že v prvním případě je to hřích z vášně a v druhém ze zloby. A tento je zřejmě těžší než onen.

Není rozporu s tím, co jsme řekli dříve. Nebylo by správně myslet, že tím, že jeden hřích je méně těžký než druhý, se stane již hříchem lehkým. Jsou různé stupně závažnosti v těžkém, smrtelném hřichu, stejně jako jsou rozdíly ve vině v urážce Boha lehkým hříchem.

Hbitě chápete, proč hřích ze zloby je těžší hřichu z vášně. Hřích je tím těžší, čím více je mu vůle nakloněna. Při hřichu ze zloby je vůle výlučným pra-

menem hříchu; zvyk způsobí, že vůle se již předem unáší, zalibuje si a přitakává. Nezřízený neřestník je i mimo skutečný a přítomný nával chtivosti přesvědčen, že není nic lepšího než se „pobaviti“ a ve vědomé a chladné obratnosti hledá k tomu příležitost. Naproti tomu u člověka, který ztroskotal na náhle vybuchnuvší vášni, není oné trvale zvrácené vůle; hřích nemá prvního podnětu ve vůli přikloněné ke zlu a předem s ním souhlasící. Tento podnět vychází z vášně, která dovedla svěsti vůli. Vůle se totiž hříchu neodдалa, leda pokud trvá vašeň; když ta opadne, vůle zase povstane ctnostnými přáními a mravnými rozhodnutími.

Tož shrňme poznatky:

VÁŠEŇ JE „PŘEDCHOZÍ“, když je vzbuzena mimo jakéhokoliv i nepřímého úkonu vůle samočinným chodem citových stavů, které pocházejí z nepředvídaných a často i nepředvídatelných podráždění naší smyslnosti (v širším slova smyslu).

Když nával této vášně je tak silný, že dojde k vinnému činu před zpozorováním a před možností zabránit mu se strany svědomí, tento úkon je nechťený a vymyká se odpovědnosti. Právě tak je tomu, když v některých výjimečných případech, které se vysvětlí prudkostí vášně a jistými nevolnými osobními okolnostmi, je rozpoutaná vašeň fyziologicky (po tělesné stránce) tak bouřlivá, že rozum doslovně třeští a je na nějakou dobu zlomen ve své činnosti. A čin, který v ní vzniká, může nastati hned nebo po chvíli a trvati nestejně dlouho.

Zmenšení odpovědnosti nastává při předchozí vášni, která v tomto případě nenutí k oné samočinnosti úkonu, k němuž pobízí, a svou prudkostí úplně nebrání činnosti rozumu. Nicméně je tato vašeň natolik bouřlivá, že mate rozhodnutí svědomí, zmenšuje odolnost vůle, rozkolísává svobodu, takže v tomto zmatku, který trvá až po vykonání vadného skutku, nemůže mluvit o úplné odpovědnosti pro nedostatek dokonalého uplatnění vůle. Ostatně toto zmírnění odpovědnosti má nekonečný počet stupňů.

Je důležité si dobře připomenouti, že tohoto zmírnění není a nemůže býti leč současně se zmatkem rozumu a svědomí, vzniklým prudkostí vášně, poněvadž právě tento zmatek, který trvá a rozšiřuje se, brání úplné svobodě, již se má vyznačovati čin dokonale volný.

Avšak daleko od toho, aby vašeň vždy způsobila toto duševní rozrušení. Ba, někdy je způsobí a vidí, jak mizí, protože se jejím svůdným ponoukáním staví svědomí, které se probouzí zvykovými jistotami a chápe, co po něm chce vašeň. Nyní rozvažující rozum ví přesně o zapovězenosti navrhovaného činu, a jestli se přece poddá svodům hříchu uvědomiv si jeho větší či menší tíhu — tu přirozeně nemůže býti odpovědnost zmírněna.

Vím, že při hříchu skutečně spáchaném není vždy snadno rozebrati nebo změřiti odpovědnost, zvláště když hřích je plodem vášně nechtěné předchozí, jež se stala následnou chtěnou. Ale něco jiného jest úvazestanoviti podmínky odpovědnosti a zase něco jiného říci v jednotlivém případě o jejím plném rozsahu i o jejích stupních. Hodně obratným a hodně smělým by byl, kdo by si na to jen tak troufal. Odpovědnost za naše vlastní hříchy není bez nejistoty, ba bez tajemství. Bůh sám, který „zkoumá srdce i ledví“, může spravedlivě odvážiti nepráví na své lásce, když svými hříchy neposloucháme jeho zákonu.

H. D. NOBLE, O. P.

„MY JSME MYSTIKOVÉ“

Mělo to býti takto: Mladí hoši obklopí starého pána. Ten pán dlouhá léta pracoval na líše Páně. Dlouhá léta se snažil, do úmoru pracoval, zdraví si zkazil. Přišel mezi mladé. A ti ho takto přivítali: My dnes nejdeme za vámi, my jdeme jinou cestou. My jsme mystikové. My nesouhlasíme s vašimi metodami, s vašimi cestami. Jak jste mohli tak dlouho býti slepí? Přirozeně, že celá vaše práce musila takto dopadnouti . . . Je to pravda, je to pravda takhle doslova? Snad hořkost mnoho přebrousila, snad nebylo to takhle doslovně tvrdě řečeno, ale nutno na to přece jen upozorniti. Upozorniti v Hlubině, protože zde mluvíme tak soustavně a důsledně o duchovním životě, aby nebylo nedorozumění, aby se za nás neskrýval někdo, kdo by mohl kompromitovati všechny naše snahy. Jest nutno na to upozorniti, aby nikdo něco takového nevyčetl z našich slov, aby nikdo nevyčetl tichého schvalování bezohledné, tvrdé kritiky všeho, co bylo před námi.

Někteří staří by rádi mladým vůbec ústa zavřeli, někteří by je chtěli odsouditi k naprostému mlčení a k uctivému kopírování všeho, co se „osvědčovalo“ po tak dlouhá léta. Myslím ale, že s této strany nebezpečí není tak veliké. Mladí si nedají vzíti právo dívati se na život mladýma očima, protože všechen pokrok i v otázkách náboženských datuje se z dob mladistvých, ale něco jiného je mladistvý zápal, mladistvá samostatnost a něco jiného je mladické velikašství, mladická nafoukanost. Takoví „mystikové“ mají k mystice tuze daleko, vždyť mají daleko jen k prosté křesťanské základní pokoře a lásce k bližnímu. Mají-li ještě k něčemu dále, pak je to jistě jen už ke království nebeskému. Nechci žertovati, protože věc je příliš vážná. Drazí přátelé mezi naší mladou katolickou generací duchovní či laickou: úsudek, názor nesmí nikdy se zvrhnouti na krutost, mládí tak blízkou. Nemyslete, že námi teprve začí-

ná život církve, že před námi se všechno špatně dálo, že před námi nikdo ničemu nerozuměl a že teprve my spasíme svět, že teprve my mu ukážeme, jak třeba pracovat. Voláme k usilovné snaze o duchovní život, ale tato usilovná snaha nesmí zavíratí oči před všemi formami apoštolátu, před všemi možnými způsoby práce pro získávání duší. Co církev léta schvalovala, dovolovala, nemůže býti prostě tak špatným. Co v Hlubině potíráme občas, NENÍ PRÁCE, není snaha, MY POTÍRÁME JEN HOREČNÝ, BOHU NEDŮVĚŘUJÍCÍ ŠON, JEN KLADENÍ VŠEHO NA JEDNU KARTU SVĚTSKÉHO, ČASNÉHO ÚSPĚCHU, jen to potíráme, když se zanebává duchovní život, když naň patříme jako na něco přežitého, když dává se PŘEDNOST organisování, lidským prostředkům, před prostředky Božími. Ale s druhé strany máme v úctě všechny ty drahé bratry kněze a laiky, kteří věrní Pánu jdou za zbloudilými ovceři a prostředky opravdu katolickými, církví odporučovanými je hledají. Byl by odporný pohled na vojáčka z kanceláře, jenž v pěkné uniformě díval by se přes rameno na kamaráda zaprášeného, ošumělého, vracejícího se s cvičení. Takový vojín by ukázal, že není vojákem ani zamák, že jen a jen je písařem, jenž nedopatřením nosí vojenskou uniformu. Podobně katolík dívající se na přátele upracované, pachtící se za dušemi nesmrtelnými s pocitem povýšeného, čistého ducha, jenž by se k takové špinavé práci nesnížil, jest zjevem odporným.

Mystikem? Mystikové se nikdy mystiky nenazývali. O mystice co nejméně mluvili. Je tak strašné nebezpečí, že bude se mluvíti neustále o mystice, ale nebude se zachovávatí ani Desatero. Aspoň takoví hrdopýšci je jistě nezachovávají. Znovu voláme: „Dovnitř!“ znovu opakujeme, že všechna naše snaha bez hlubokého vnitřního základu jest marná, ale na druhé straně láska k bližnímu žádá si, abychom všude se vrhli, kde jsou duše ohrožené, abychom ničeho neopomenuli, čím bychom mohli duše zachrániti, abychom nezůstali za pecí, když se jedná o to, jak dobýti nepřátelských podkopů, jak vyrvatí duše, které lho-

stejností, nerozhodností, nedostatečnou: snad práci byly nám odcizeny. A čím budeme duchovnějsími, ale v pravém slova smyslu, to jest čím hlouběji se dostaneme k lásce Boží, tím více v nás bude hořeti také láska k bližnímu. Právě v tom jest umění celého duchovního života dnešního křesťana ve světě, ať kněze ať laika, tak se zdokonaliti, tak se naplniti Bohem, aby tento Bůh vyzařoval z celé naší bytosti, z celé naší činnosti, neboť jen tak bude naše činnost opravdu plodná a požehnaná, neboť jen tak získáme zpět svět Bohu. Nakonec: Kdo čteš, rozuměj!

BRAITO.

O TERCIAŘKY.

Dostala se mi nedávno do rukou Řehulkova kniha „Tetky a ježibaby“. Když jsem přečetl několik povídek, tak mi bylo z té četby smutno a vidím nutnost napsati, co snad nebude milé, ale co říci považují za svou povinnost jako redaktor revue, která pěstuje duchovní život.

Mne k tomu smutku naladila povídka o terciářkách. Případ a jeho rozvinutí bylo důkladně rozšlápano, třebaže základní myšlenka varování kněze před ženou byla dobrá, ukazujíc, jak jemně přede dábel ženskými svá tenata. Ale proč celá ta povídka nese ráz laciného vtípku a zábavy na účet terciářek? Vím, je to starý zdroj tak zvaných „kněžských“ vtípů. Mnozí duchovní měli již co činiti s terciářkami klepavými a jinými nectnostmi obohacenými.

Musím se však ohraditi proti jednomu, aby se pro nějaké nepřístojnosti odsuzovalo celé zřízení, by se na ně vrhlo tak odiosní světlo, jako na ně vrhl dr. Řehulka svou povídkou. Církev přijala ráda zřízení třetího řádu, Mariánských družin, jež jsou jakýmsi třetím řádem jezuitským, a proto není CÍRKEVNÍM toto zřízení jen tak všeobecně zlehčovati. Třetí řády daly církvi tisíce světců. Svým ustavením pak mají právě dnes eminentně praktický účel. Kdyby bylo využito jejich síly a jejich tradic, byly by třetí řády velkou armádou pro provádění katolické akce.

Poznal jsem sám mnoho a mnoho terciářek ušlech-

tilých. Ponejvíce jsou to chudá služebná děvčata, ponejvíce chudé, upracované, poctivé ženy a prostí mužové. Mnoho a mnoho kněží by potvrdilo má slova a mohli by vykládati o přímo hrdinských skutcích obětavosti jejich. Pamatuji se sám na začátky Hlubiny. Prvých čtyřicet korun na známky, abychom se mohli dovolati pomoci v zahraničí, bylo od chudé terciářky a jiná, aniž bych o tom věděl, dávala po řadu měsíců celé své služné, až jsme vyjeli z nejhorsích nesnází. Anevěděl jsem o ničem, vše šlo takovou nemožně tajnou cestou. A při tom jsem nebyl s nimi v žádném styku.

Tedy, v třetím řadě máme bohatý silný zdroj obětavosti a lásky účinné. Chtějí býti blíže Bohu, chtějí býti účastni milostí toho kterého řádu, ke kterému se připínají. Mají býti rezervou duchovní pro kněze pracující. Jejich hlavní úkol je připravovati našemu kněžskému apoštolátu půdu modlitbou, obětmi a pracemi v drobném vlastním okolí. Věříme v obcování svatých a proto věříme, že každý ten „Zdravas“ i té nejprostší terciářky má svůj význam, má hluboký smysl. Když budeme míti za sebou armádu modlících se za nás, snáze se nám bude bojovati. Věříme, že kde jsou dva neb tři shromážděni ve jménu Páně, že Pán je uprostřed nich a že proto jejich modlitba má větší účinnost. Jsou to dušičky skryté, neznámé. Svět je nezná, sám jim kolikráte jen rány zasazoval. Byly služebnými pánů dobrých i zlých, sloužily, jak dovedly, špatně či lépe, ale většinou vždy měly dobrou vůli. A celý ten svůj život, skrytý a neznámý, věnovaly Bohu. V něm našly svou jedinou útěchu a radost. Jejich modlení se může pak smáti jen člověk nevěřící hluboce a nechápající smysl vnitřní oběti, cenu skrytosti, šlechetně přijaté nemožnosti více pracovati. K tomu je právě třeba hrdinství dovésti zapadnouti, dovésti býti nepatrný, protože je k tomu třeba skutečně živé naděje, skutečně pevné víry v Boha, jeho odplatu a život věčný.

Nedivte se pak, že jsou neb bývají někdy příliš přísné ve svých požadavcích od kněží. Srostly s chrá-

mem. Jejich víra jim správně ukázala jedinou Pravdu Boží, proto chtějí její život především od kněží. Ta trocha kritiky a starostí o spásu kněží se jim musí když ne prominouti, tedy pochopiti.

Ale jedno je důležité, jedno je třeba zdůrazniti. Náramně bych doporučoval všem těm, kteří se rádi vozí po terciářkách, aby se nestyděli jíti mezi ně, aby svou dokonalostí zvýšili úroveň těchto náboženských skupin. Ale především je třeba naše náboženská sdružení vychovávat. Soustavně a trpělivě vychovávat. Kritikou jen se vše roztrpčí a rozvíří, málo napraví. Postarejme se o uvědomění a prohloubení našich zbožných návštěvníků a návštěvnic chrámů. Ujměme se jich, pracujme pro ně a brzo uvidíme výsledek. Třetí řady daly církvi šiky neohrožených obhájců, daly takovou Kateřinu Sienskou, Růženu Limskou a nesčetné řady jiných. Otírat se vtípem neb drsnou tvrdostí o terciářky je lehké a bezúčelné. Více užítku bychom měli, kdybychom ani touto složkou nepohrdali, porozuměli jí, vystihli její smysl a význam a zapřáhli ji též do práce o království Boží na zemi, o vítězství Ježíšovy myšlenky.

BRAITO.

PŘETVOŘME SVĚT

Až do omrzení musí se dnes člověk naposlouchati nářků na zkaženou dobu. Když pročítáme historii církve, víme, že nebylo vlastně vůbec doby, která by byla ideální dobou. Středověk se dovedl rouhati, že by se na to dnes žádný zyrhlík nezmoohl. Dovedli naši předkové množiti kacírstva, že inkvisitoři si prostě nevěděli rady. Sotva rozmáčkli jednu kacírskou štěnici, sto jiných se začalo s náramnou chutí rozlézati a právě po stěnách třeba i inkvisičních paláců.

Alé jedno měli ve středověku, že na každou bolest hned věděli rady, že dovedli čeliti nebezpečí, že proti takovým Lyonským chudým a katarům postavili chudé své, chudé opravdové, že proti takovým sektářským kazatelům, kteří kázali a sili sémě koukolé, když hospodáři, mající sýpky pravdy, klidně před těmi sýpkami si hověli, postavili kazatele své, chudé, vyzáblé

mnichy kazatele, že proti chudobě lstivé a satansky prázdné postavili chudobu Kristovu, plnou života, ve sv. Františku.

Ani netušíte, jak příjemnou hudbou peklu je to naše naříkání. Takové defaitisty by měla církev odstřelovat, jako odstřelovali za války ve Francii takové sýčky v armádě, kteří stále věstili porážku a demoralisovali vojsko. I naši sýčkové svým hýkáním oslabují, demoralisují naše šiky. Kdypak nebyl Bůh s námi, kdypak se nedalo pracovati? Každé nebezpečí a každá překážka a každý boj má právě vypjati naši chut, naši snahu, naši vynalézavost. Mělo by to býti vlastně radostí, že můžeme bojovati. Duševní rváči a opravdoví vojáci Kristovi měli by míti nebeskou radost, že nemusejí nečinně ležeti v kasárnách a že možno se bít. Vojna je zajímavá. Klid dělá z vojáků záškodníky a snad i darebáky.

Dnes je těch nemocí dost a těch půtek a šarvátek až do vůle. A tak možno všude se vrhnout, tak možno všude se uplatnit:

Připomínám si slova sv. Jana z Kříže, která se sem výborně hodí jako nejlepší rada, jaké metody dnes použití: Všude lásku a kde není, tam ji zasijte a zase láska vám vzkveté."

Zasijte lásku ve svých rodinách do duší svých dítek, myslím totiž lásku k Bohu a láska vám vzkveté. Zasijte lásku do svého okolí. Zasijte ji svým úsměvem, svými úsluhami na všechny strany, abyste ukázali, že katolík žije jenom láskou, a uvidíte, že láska vám vzkveté. Ne snad hned, ale jednou jistě. Možná, že teprve příští generace tu lásku budou žnout. Sejte lásku modlitbou do srdcí bez Boha, sijte lásku do všech žil národa. Pronásledujte láskou obětující se Bohu všechny vrstvy, všechny potřeby. Uštvěte láskou svou i největší nepřátele Kristovy. Nadávat jim, je proklínat, je tupit? Jak ubohá zbraň! Nepomůže pranic, protože je hříchem. Nepřátelé kolikrát nevědí, co činí, ale vy víte, že když spíláte protivníkům pravdy, že hřešíte. Do svých podniků a snah nikdy nevměšujte nenávisť, nikdy nechtějte někomu

„ukázati“ jemu „posvítiti“. Sijte i do obrany, i do boje lásku, aby i ten, jenž bude vámi v boji zraněn, poznal, že jej milujete, že jste jej zranili jen z lásky. Láskou přemáhejte všecky nemoci doby. Když píšete a mluvíte, sijte lásku, jen nejčistším úmyslem budete vedeni a potom zcela určitě bude mít vaše podnikání nadpřirozený smysl, jen pak ale také bude mít svůj účinek. Jak bychom byli daleko, dále, kdyby všichni ti, co pracují, byli si toho vědomi, kdyby jen Bůh a jeho duše byli jejich heslem a jak bychom byli daleko, kdyby všichni, kteří vidí černou budoucnost, přestali již jednou naříkat a začli se vroucně modlit, kdyby začli upřímně Boha milovat, jemu zadostčiniti za hříchy národa. kdyby se obětovali za ty, kteří Boha nenávidí, kdyby svým celým životem každým krokem byli čím dále tím lepší, kdyby každou myšlenkou a každým hnutím silí lásku. Věříme v obcování svatých, věříme že Bůh pro zásluhy svých svatých a spravedlivých nezapuhubí města, že zvedne národ. Ano, sijte lásku tam, kde není a budete lásku sklízeti. BRAITO.

ŽEŇ

CACCHIA VINC D. O. P.: DE NATURA TRANSSUBSTANTATIONIS IUXTA S. THOMAM ET SCOTUM, (Romae 1929). O vznešeném tajemství Těla Kristova podává autor výplod spekulace, jak jej přináší hluboká mysl sv. Tomáše, a přináší rozdíl, jak je podává subtilní doktor Skotus. Práce by jistě nabyla většího vědeckého lesku, kdyby autor rozdíl objasnil historickým vývojem obou názorů. Přes přesné podání učení sv. Tomáše, kniha má ráz polemiky se Skotem, který ve své historické mlčenlivosti neodpoví. —ab—

DURYCH: CESTA UMĚNÍ. (Nákladem B. Durycha, Přerov, Smetanova ul. č. 1970). Tentokrátě chápu a plně schvaluji počín Durychův, že vydal svou knihu jen v omezeném počtu exemplářů. Jen ještě jedno by mělo býti provedeno: Měli by býti vyloučeni z možnosti nabytí tuto knihu všichni potrhlí bibliofilové, nebo by se měli zavázati, že knihy nikdy neotevrou. Kniha opravdu není pro každého. Jako neukazujeme každému poklady křesťanské mystiky a o mystice nejraději píšeme a mluvíme latinsky, tak také Durych toto své dílo o umění, především o umění slovenském, psal jinou, věru básnickou mluvou, jakousi básnickou řečí esoterickou. Měli by ji čísti jen ti, kteří uznávají jednu Krásu a kteří jsou přesvědčeni o poslání umění,

jako o snaze tuto krásu zrcadlit, touto krásou se zpíti, až do umdlení celého nižšího člověka. Durych tu mluví jako učitel, jako bratr k mladším kumštýřům, a nenápadně odhaluje smysl a ducha své tvorby minulé a hlavně snad příští, protože je u Durycha znáti silný vývoj den ze dne, vývoj od vlastního slova k slovu odposlouchanému v tajemných návštěvách Slova. Mlčení, návrat k vnitřnímu výrazu, oddání se vyšší síle inspirace, nehledání sebe ani potlesku, tomu učí Durychova cesta umění. Nejraději bych o knize sám mlčel, ale Durychovi se mezi katolíky křivdí a jemu nerozumí a proto jako jeho přítel jsem povinen učit ty, kteří mi věří a jdou snad aspoň jaksí za mnou, též jemu rozumět, a hlavně jemu věřit. Tohleto je dílo pro noviciát umělců, který by se měl zavést a kde by se mladí učili mlčet, slyšet, vidět, modlit se a pak teprve se pokoušet, třebaže úporně a vášnivě, aby mohli všemu rozumět a vše chápati, jak jen je to možno lidem. Pak bychom se přiblížili k nalezení katolického umělce, pak by se přiblížil příchod katolického básníka, jenž by vyšel z katolicity lásky, pravdy, snažení a obsáhnutí věcí i lidí.

Braitto.

DURYCH: POUT DO ŠPANĚLSKA. (Kuncíř 1929. Cena 25 Kč). Obrázky, meditace, postřehy, dravé proniknutí života, přírody, duchovního bohatství španělského, jež se nadržávají o bohaté duši Durychově za jeho cesty se mnou po Španělsku. Krásné je; co napsal Durych o Španělsku, ač při zmínkách o mně mne svrbí kolikráte jazyk i pero, ale nutno umění čísti Durycha mezi řádky. Nutno rozumět Durychovi, jenž jenom napovídá. Kniha je horkou písní na katolicismus, jenž tu v poušti španělského žaru vytvořil takové hodnoty. Z knihy Durychovy jasné vidíme, že třeba takový národ nemusí nic jiného znamenat, než že opatruje jak starý kastelán katolické katedrály, Boží příblytky, aby měl právo na existenci.

Braitto.

FUMET: LE PROCES DE L'ART, (Paris, Plon 1929). Nová škola Maritainova přináší stkvělé ovoce. Na teorii Maritainově o umění podle scholastických principů pokračuje celá řada tvořivých umělců francoúzkých. Přítomná kniha vydává svědectví. Zabývá se prvkem krásna, přinášejícím radost a rozkoš. Umělec se podobá Stvořiteli, jehož krásná díla nás obklopují, a chce ho napodobiti. Umění se musí podrobiti krásnu, neboť krásno se shoduje s absolutnem (se jsoucnem a dobrem). Dokazuje dále, že krásno se shoduje bezprostředněji s dobrem než se jsoucnem. Shoduje se ovšem jenom s metafysickým pojmem dobra a proto se chová indiferentně k různým druhům dobra (na př. morálního dobra). Zdůrazňuje však možnost modloslužby krásna, oddělí-li umělec krásno od morálního dobra. Krásno je doplněk dobra je jeho vyzařováním (*καλοκαγαθία*). Krásno vysvítá zvláště v mládí a autor je krásně líčí a poukazuje na nebezpečí. Překrásné je rovněž srovnání umění se svatostí a tím autorovo dílo o umění dostává zvláštní ceny a absolutních hodnot. Estetika, všímající si všech těchto hodnot, je úplná a zadostčiní všem složkám.

Dr. Habáň O. P.

B. JANSEN, S. J., DIE RELIGIONSPHILOSOPHIE KANTS. (Ferd. Dümmlers Verlag, Berlin und Bonn). Geschichtlich dargestellt und kritisch-systematisch gewürdigt. Str. 156, cena 6'50 RM. — Velmi potřebná monografie, pojednávající v uceleném postupu o svém předmětu. Jsouc výsledkem práce mnoha let studia Kanta, podává spolehlivé výsledky o poměru Kanta k náboženství, způsobem i nefilosofu přístupným. Tak nám dosud Kant nebyl osvětlen, spravedlivě a jasně. —es—

JACQUES MARITAIN: BERGSONISME ET METAPHYSIQUE, (Paris, Plon 1929.) Osmé číslo sbírky Chroniques přináší zajímavé studie. Maritain zde podává nové vydání dřívějšího díla o Bergsonovi. Maritainova metafysika nezná kompromisu. Jeho postup je neocenitelný, neboť vyvíjí otázky moderní filosofie od prvního zárodku. Tak přítomná kniha o bergsonismu počíná špatně pochopeným scholastickým axiomem, že myšlení je immanentní činností, která má předmět poznání v sobě. Odtud pochází materiální formulování, že myšlení nemá jiného přímého předmětu než sebe samo, své pojmy a tak rostou pojmy apriori Kantovy atd. Kniha Maritainova staví metafysiku sv. Tomáše na svoji výši a s ní pohlíží na jiné systémy. Vedle Maritaina spolupracovali E. Borne, H. Gouhier, P. Sabon, Peter Wust, J. Erébe, W. Ghika, Reiner M. Rilke.

JEROME DE LA MÈRE DE DIEU: LA TRADITION MYSTIQUE DU CARMEL, (Desclée, Paris, 1929, str. 92). Věcný rozbor a zhodnocení nauky duchovního života v řádě karmelském. Spisek byl vyvolán polemikou karmelitánů španělských, kteří se postavili proti škole Saudreau- Garrigou- Arintero. Autor dovozuje v pevně stavěných studiích z nejstarších autorů karmelitských, že do doby, před 200, lety než začala nová terminologie a nová metoda v nauce duchovního života, karmelitští spisovatelé asketicko-mystičtí byli věrní staré metodě, kterou učily řády monastické a žebravé. Doporučuji odborníkům. Braitó.

K. LOUIS DE LA TRINITÉ: LE DOCTEUR MYSTIQUE, (Desclée, Paris, 1929). Stručný nástin života, významu a díla sv. Jana z Kříže. Jsou to přednášky slavnostního tridua u příležitosti prohlášení sv. Jana učitelem mystickým. Dílko charakterizuje prostý, nerečnický sloh, jenž vystihuje klidně velikost svatého obnovitele mystických věd. Krásný jest závěr, že světec má především ten význam, že katolíkům všech dob ukázal, že Bůh je volá k napodobení nekonečné dokonalosti své a že proto nikdy se nemají spokojiti jen s nejnужnějším, že stále se mají snažiti výše v duchovním životě. Braitó.

JOSEPH AUG. LUX, FRANZ LISZT: HIMMLISCHE UND IRDISCHE LIEBE. (Verlag von Richard Bong, Berlin-W. 57). Román. Str. 328, cena váz. 6'50 RM. Duševní boje velkých duchů jsou vždy zajímavou a poučnou četbou. Tento román slohem a obrazem podle dokumentů vypravuje o bojích duše slavného uherského hudebního skladatele Liszta. —es—

DIE RELIGION IN GESCHICHTE UND GEGENWART,

(J. C. B. Mohr (Paul Siebeck), Tübingen). Liefer. 58-61. Konfessionsstatistik-Kurzwegianer. Se 14 vybr. Obdivuhodně rychle pokračuje tato vážná a cenná encyklopedie. Pozoruhodná a zajímavá hesla tohoto dílu jsou zvláště: Konkordáty, konservativismus, konvertité, kříž a souvisící s tím hesla, válka, kultura a křesťanství, umění a náboženství. —es—

STRÍŽOVSKÝ F.: „SVATÝ GRÁL“. (Matice cyrilometodějská v Olomouci 1929). V půvabné básnické formě podána jest legenda o sv. Grálu, jehož posledním strážcem podle pověsti byl český kníže sv. Václav. Z věrného vylíčení života našeho světce má historik upřímnou radost. Obsáhlá skladba, která patří k nejdokonalejším dosud pracím skromného olomouckého poety a již dostalo se pietní úpravy zásluhou arch. B. Storma, jest věnována čl. mládeži. Opravdu nízká cena 15 Kč umožní i docela nemajetným rodičům obdarit své děti pěknou a velmi hodnotnou knihou. Dr. Drábek.

JOS. SICKENBERGER: LEBEN JESU NACH DEN VIER EVANGELIEN. ČÁST V., DER SCHLUSS DES WIRKENS AUSSERHALB JERUSALEMS. (Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, Münster i. W. Str. 120, cena 2:35 RM.) Jméno spisovatelovo ručí za odborně pracované dílo. Z něho se učíme viděti život božského Mistra v celku zpráv všech synoptiků, čímž se neobyčejně prohlubuje pohled duše. —es—

STERNBÜCHEREI FÜR KLEINE LEUTE. (Verlag d. Schulbrüder, Kirnach-Villingen.) Sv. 1. a 2. Str. 150. Skvostně vypravené knihy pohádek pro děti, pro ty nejmenší. Jsou to pohádky o neposedném zajíčkovi, jenž svou neposlušností ukazuje dětem se vzácnou pedagogikou, kam může vésti neposlušnost a zároveň učí lásce k přírodě. Další pohádky o bílé myšce, o psíku a kočičce, o kozičce atd. jsou vzácným kouskem pohádkářského umění. —es—

FRANZ MATHES, DER SEGEN VON KONNERSREUTH. (Týž nakladatel). Úchvatné líčení významu a skutečností K. od očitého svědka. —es—

STEFFES: RELIGION UND POLITIK, (Herder, Freiburg, 1929). Steffes řeší těžkou a stále, pokud svět bude spjat s křesťanství, akutní otázku, zda veřejný život smí aneb dokonce musí státi mimo každé náboženství, má-li neb nemá-li náboženství právo mluvit ve veřejném životě. Má i politik od náboženství přijímati impulsy, vedení směrnice? Prvý díl knihy jest historickým přehledem dějin této otázky. Dualismus odděluje náboženství a život veřejný, monismus je směsuje a jenom náboženství pravé je harmonisuje. Druhý díl staví z podstaty náboženství i politiky své principy a směrnice řešení. Zdůrazňuje i veřejnou a tedy politickou funkčnost náboženství. Třetí díl pak zkoumá zásadní stanoviska jednotlivých náboženství k politice. Kniha chce pomoci, jak sama doznává, odsvěceného ducha politického zase zvednouti Bohem a pravým cílem a smyslem veřejného života, majícího umožniti snazšího dosažení cíle posledního od jednotlivců, kteří tvoří společnost.

Visíruje pak dobu, kdy nikdo nebude museti se báti veřejně, tedy politicky pracovati. Myslím, že ta doba není tak blízka a že hlavně měl zdůrazniti autor ještě velký rozdíl mezi politikou a mezi politikářením. Pak by kniha byla ještě jasnější a užitečnější.

Ing. Eschman, Řoma.

SIGRID UNSET: JARO (Kuncův 30 Kč). S napětím a dychtivostí přijali jsme prvý překlad Unsetovy knihy. Byli, bohudíky, zklamáni všichni, kdož čekali nějakou pobožnostkářskou literaturu, jak se dalo čekati podle ustavičné reklamy s její konverzí. Ale, bohudíky, kniha jest něčím jiným. Někteří byli zklamáni i jinak. Doufali v nějaký duchovní, třebaže vysoce kvalitní román, takový román třeba i pro klášterní novicky. A zase ani tím není kniha Unsetové. „Jaro“ řeší, či chce řešiti bolestný problém spojení muže se ženou. Žena s mužem si lásku nesmějí nalhávati, nesmějí se do ní nutiti. Běda manželství, které povstalo vzplanutím, jež nebylo uvědoměno jako vzplanutí a jež niktěrak nebylo výslednicí splynutí dvou srdcí a dvou duší, jak samo Písmo ukazuje v manželství, že jsou jedno tělo a jeden duch. Teprve očistění, vzájemné pochopení dává usmívati se novému jaru života dvou srdcí. Facit: Manželství jest věc strašná a jen vážnost se k němu smí přibližovati. Unsetová jest naturalistka, sloh má prosycený tempem a světlem velkoměstského života. Mnoho myslila, víc než snad je ženě zdrávo, ale nakonec přece jen v ní vítězí žena nad sešněrovanou filosofkou ve vysokém nákrčníku.

Braitó.

HENRIETTE BREY: QUAND LA NUIT TOMBE SUR L'ÂME. UN LIVRE POUR CEUX QUI SOUFFRENT ET QUI PLEURENT. (Z německého přeložila Elsa Hartig, vyšlo u Desclée de Brouwer et Cie, Paris). Kristus Pán prožil všechny naše bolesti. Ve všech dovede nás potěšit. Autorka odpovídá slovy evangelia všem, komu nadešel okamžik, kdy se v duši stmívá. A přimlouvá smutné duši tise, soucitně a jemně jako žena. Kniha plná útěchy.

—ou—



K VÝŠINÁM

(Kurs vnitřní modlitby 9.)

Dosti dlouhò se duše snažila sama, sama šla prostředky, které Bůh sice také dal, ale jichž užívala způsobem spíše lidským, sobě vlastním. Nyní přichází přelom: Modlitby ode všech uznávané za mystické a proto je též prostě jako mystické označuji. Pochopíme dobře rozdíl mezi modlitbou affektivní a jednoduchou, jestliže si uvědomíme rozdíl mezi úkony ctností, třeba vlitých, a mezi úkony darů Ducha sv. Dary Ducha sv. mají uzpůsobiti duši, aby byla dobrým, povolným nástrojem Ducha sv., aby se dala jím lehce řídit. Právě těchto darů jest třeba k vyššímu rozletu duše, jimi se právě uskutečňuje vyšší povznesení duše. Dary Ducha sv. stáváme se dobrým nástrojem, na němž může sladce hráti Duch sv. V obyčejné modlitbě vnitřní a ve všech dosud ještě jmenovaných stupních člověk sám ještě hledá, sám ještě jde a zasahování pasivity jest jen přechodné nanejvýše, nyní přichází doba, kdy Bůh opáše duši a vede siji tam, kam chce sám. Duše nejde již, duše jest vedena. A přece k zabránění omylu kvietistického zdůrazňuji, že to člověk jde, třebaže veden, že člověk není osvobozen od svého bytí, není zbaven úkonů, ale ty úkony jsou jednoduché, ty úkony se ozývají Božím vedením, jest v nich každou žilkou cítiti Boží zasahování.

Do vyšších stupňů modlitby uvádí Bůh sám a není nikdo oprávněn svévolně se pokoušeti a namáhati o to, aby se povznesl nad lidské způsoby vnitřní modlitby. Bůh sám si uvádí duše do svého tabernakula, do intimního svého života. Každé vetření jest těžce ztrestáno.

Neb, aby mohla duše se státi takto tak dokonalým nástrojem Božím, musí býti dokonale očištěna, musí býti očištěn rozum, srdce i vůle. Sv. Jan z Kříže praví, že „jediná nezřízená touha, jediná nedokonalá touha lidská může zabrániti, aby člověk byl povýšen k tak těsnému spojení Božímu“ (Výstup na horu Karmel, Kniha I. hl. XI). Proto nesmí si každý, kdo se

nějaký čas vnitřně modlí aneb kdo těžce po nějaký čas nehřeší, hned si myslí, že žije již v mystických stavech. Nesmírná, velká čistota a dokonalost jest požadována k tomu, aby se duše mohla spojit s tím, jež jest čistotou samou. Stává se proto tak často, že mnoho duší jinak dokonalých a pokročilých nikdy neb až po nesmírně dlouhé době se dostane výše, protože nedovede opustiti své hračky, protože nedovede zvítěziti nad různými příliš přirozenými náklonnostmi. Neb při nejmenším musíme doznati, že vášně nevyrovnané a neusměrněné duši poskvňují a zdržují.

Proto jest velmi důležitý traktát o vášních a jsme nesmírně vděčni P. Noble-ovi, jež jako známý odborník v těchto otázkách pro naše čtenáře se uvolil tak jasný a krásný kurs uspořádati právě o této otázce.

Další přípravou na polibky lásky Boží jest nejen očistěné, nýbrž též uklidněné svědomí. Svědomí nesmí nás vyrušovati, trýzniti, stále štváti a stále nám klásti nové zkoušky a boje o ctnost naděje a důvěry v Boha. Aby svědomí nám nebránilo ve spojení s Bohem, abychom, mohli klidně v Bohu spočinouti!

Duši pak třeba vyprázdniti od věcí stvořených, aby mohla býti naplněna Bohem. Bůh nesnese se v duši naší s věcmi tohoto světa, nechce a nemůže míti v mysli a v bytosti naší místo podružné, místo vedle věcí, jež on stvořil.

Toť příprava negativní; ale duše, jež si Bůh vede k sobě, musejí projíti též přípravou pozitivní. Třeba připraviti důstojně chrám duše své k návštěvě tak vzácné. Třeba připraviti duši svou ctnostmi, jež jsou podobnostmi s Božími dokonalostmi. Bůh chce se s námi intimně spojit a proto třeba růsti v milosti, jež jest právě účastenstvím na jeho přirozenosti. Jak by mohl milovati Bůh duši, která není zrcadlem jeho, zrcadlem jeho svatosti?

Dalším krokem jest pro duše vyvolené pozitivní zřeknutí se všeho: Nechtějte, praví sv. Jan od Kříže, nechtějte ničeho od svých uší, od svých očí ani od srdce, aby vám řekly, jak se dostanete k jednotě, nýbrž ptejte se jedině své víry.

Připravte chrám srdce svého ctnostmi a přijměte Boha ve vonném dechu kadidla modlitby horoucí, modlitby živé, modlitby dokonalé.

Snažme se najít toto spojení s Bohem právě těmi prostředky, jež jsou nám poruce, právě svou povahou ovšem očištěnou a vychovanou, právě ve svém povolání a zaměstnání. Právě v nich máme najít klidu, ztišení.

A pak, až se ztiší duše, mluvmе se svým Bohem, mluvmе s ním vytrvale, prostě podle toho, jak duše sama se rozlétává.

Jak očišťuje si Bůh ty, které chce přivésti k výšinám modlitby, které chce naprosto a dokonale spojit s sebou? Učitelé duchovního života mluví tu o temné noci smyslů a ducha, o očišťování duchovního života od vlivu smyslů a nedostatků rozumu našeho. Nejjasnější jest popis sv. Jana z Kříže, jenž věru si zaslouží jedinečný titul doktora mystického. Bůh očišťuje své věrné v jejich smyslech, choval ji jakoby v náručí, duše cítila slast tohoto náručí Božího a nyní je třeba, aby duše se vykoupila ze sladkostí, jež se odrážejí ve smyslech při laskání Božím. Sladkosti, radosti Boží ve smyslech nejsou Bohem samým a proto ten, kdo má býti dokonale s Bohem spojen, musí se i toho vzdáti. Tak vzdaluje Bůh od takové duše věci stvořené. Duše již nemá v ničem jiném zálibení než v Bohu. Svět již ji unavuje, chce již jen Jeho, nic jiného než Jeho! Pomalu stává se distinguovaná, uvažující, modlitba nemožnou, aneb při nejmenším těžkou. Jen na Boha upírá své oči. Upírá svou celou bytost na něho, ale takovým jednoduchým klidným pohledem! A tak, třebaže jest vyprahlá, jen k Bohu jest celá duše orientována, jakýmsi tajemným instinktem jako magnetická strelka k pólu obrací se stále po větru Božího vanutí. Duše hoří nepochopitelnou nostalgií, hladem neukojitelným po Bohu. Bůh odnímá duši vše, co není On. Nepodporuje ji již jako dříve usnadňováním rozjímání artikulovaného. Přichází nemožnost rozjímání. Duše jest již připravena k vlastnímu mystickému Božimu zasažení, k pasi-

vitě mystické, jež jest vedením Božím. Co nyní duše bude konati, neb duše nikdy se neztotožní absolutně s Bohem, zůstávajíc vždy tvorem, bude konati sice, ale povede ji jako slepě oheň Boží.

Bůh teď začíná do duše vlívati své milostné, láskyplné poznání sebe. A tak není očišťování smyslů jen přípravou, nýbrž branou, jíž vede Bůh duše své k sobě. Všechno to, co o Bohu duše dostávala od smyslů, musí zmlknouti, vše to, co zakoušela o Bohu smysly, musí zmizeti pro onen svatý okamžik, kdy bude On sám mluvit.

Protože jsme byli zvyklí všechno poznání přijímati od smyslů, nastává strašná útrapa. Zdá se vyvoleným Páně, že je opouští víra. Vizte velké zkoušky v tomto ohledu u sv. Terezie Ježíškovy, jak sama to líčí ve svém svěřitopise. Ty zkoušky někdy zdají se nepřekonatelnými. Duše jest pokoušena k nedůvěře ve své síly a což jest bolestnější, v sílu Boží. I skrupulosa se občas dotírá k těm, kteří jdou takto za Bohem.

A přece to není opuštěnost od Boha, to se jen vzdaluje od duše vše, co není Pán.

Když zkouška tato jest vítězně překonána, zaplavuje Bůh obyčejně duše svým pokojem a klidem, mírem, jež svět dáti nemůže. Ale, to již není slast v smyslové části. To rozum, mysl jest uklidněna, zakotvena. Sv. Jan z Kříže učí, že Bůh obyčejně ponechává duši svou v tomto stavu delší dobu, aby si odpočinula, aby se připravila na další cestu.

Neb cesta ještě není ukončena, ještě nutno vstáti a jíti ještě dále.

Po zkoušce duše v jejím vztahu ke smyslům očišťuje Bůh mysl samu. Duši obestře temná noc duše. Ještě není duch zcela očištěn, ještě tkví hluboko na dně jejím některé spíše habituální nedokonalosti, jakýsi sklon k roztržitostem, Duše jest ještě občas příliš dětinská ve svém obcování s Bohem. I to má odložit. Bůh chce si očistiti pro sebe rozum i vůli lidskou. Proto působí tajemně na tyto schopnosti. Odnímá jí zálibu ve věcech duchovních, odnímá jí i onu případkovou útěchu, jež již nebyla ve smyslech,

ale jež byla! uspokojením, zadostiučiněním ducha v pravdách Božích.

Nyní vrhá Bůh na duši tak ostré světlo o sobě a o duši, že duše omdlévá. Vidí tak zřetelně Boží majestát, vidí tak strašně svou ubohost, že každá chyba, každá vina roste u ní do nebetyčné výše. Ví, co je i nejmenší urážka Boží.

Vidí všechno své váhání, svou liknavost, své zneužívání tak četných milostí. Ptá se, zda nežila a nežije v ustavičném sebeklamu. Jest jakoby přidušena svou ubohostí, jakoby drcena Božím majestátem. Naděje a láska, která vnitřně mluví, drží duši před zoufalstvím, před ztrátou důvěry v Boha.

Duši teď již nic jiného nezbyvá, když všechno, co jí dosud svítilo a co jí dosud drželo, ji opustilo a jí bylo vzato, než aby se vrhla zcela slepě do Božího náručí. Nastává doba naprostého oddání se Bohu.

Duše teď cítí, že Pán je jí blízko, ale jako by se ho nemohla dovolati. Síleně touží, aby již byla s ním, oškliví si to, co není On. Svíjí se v palčivých mukách a přece by stále jimi ráda hořela. Jsou to muka prodírající se lásky, lásky prodírající se k naprostému spojení s Bohem. Tento oheň spaluje všechno, co ještě v duši bylo lidským nánosem, sebeláska jest zažehnutá tímto ohněm. A teď začíná mluvit Pán zřetelně, jasně. Duše vystupuje k výšinám modlitby opravdu a ode všech uznávané za mystickou.

Nakonec otázka: Jsou časté tyto stavy, tyto vyšší dary Boží? Musíme poctivě odpovědět, že NE. Spíše jsou vzácné než časté. Ovšem jest dosti těžko u svatých určití, zdá se jim jich dostalo. Při jejich skromnosti, kdy o sobě, o své duši mluvili jen s Bohem a jedním zpovědníkem či duchovním vůdcem, nedovíme se toho mnoho o jejich vnitřním životě. I jejich zápisky bývají tak skoupé o tomto bodě. Protože světci se řídí správnou zásadou *Secretum meum mihi, secretum meum mihi*. Mé jest tajemství, mé!

A ještě jedno: Máme se snažiti o tyto dary, máme se snažiti o to, abychom došli k vyšším duchovním stupním, jež popíše letmo v příštím posledním článku

kursu? Varuji zřetelně a důtklivě každého, aby nechtěl nic jiného než Boha, aby si nepředpisoval, kam až chce dojít, ale s druhé strany též varuji, aby nikdo pozitivně si neuzavíral cestu k Božímu vedení. Opakuji již po tolikáté. — Chtějme jen jedno: Boha, jeho, zcela, dokonale, snažme se o očistění co možná nejdokonalejší a ostatní jest pak jeho dílem! On sám si vede duše své do tajemství svých. Jen nakonec teoreticky poznamenávám, že v sobě máme vzdálený základ Božího povýšení k tajemnému spojení, to jest Milost posvěcující.

Milostí posvěcující stali jsme se dítkami Božími, jsme účastni jeho přirozenosti. Milost posvěcující, spojení s Bohem jest základem celého duchovního života. S milostí posvěcující byly nám vlyty dary Ducha sv., jimiž právě zvedá Bůh své duše k sobě. A proto teoreticky není nemožné, aby co nejvíce duší dostalo se intimně k Bohu. Ale jen málo duší dochází k těmto výšinám, protože málo duší se dokonale dá očistiti od světa, od sebe, od všeho, co není Bůh.

Ale jeden užitek budou míti všichni z tohoto článku, totiž, že vidí, jak vysoko se tyčí křesťanská mravnost, jež vede k Bohu, k jeho objetí, jak vznešená jest láska k Bohu, jež jest mostem k spojení tak dokonalému s Pánem! P. SILV. M. BRAITO, ŘÍM.

ÚSTŘEDNÍ CTNOST SPOLEČENSKÁ

Čím více se společenský život odcizil náboženským zásadám, tím složitějšími se stávají jeho předpisy. Vystačí pomalu na knihovnu sbírka zákonů, rad a pokynů pro život s lidmi jedné rodiny, práce a vlasti. Složitost je vždy známkou rozpaků a slabosti. Náboženství má jedinou základní ctnost na řízení společenského života, ústřední ctnost, která dovede ovládnouti a upravití všechny stránky společenského soužití. Známkou bezpečného a svrchovaného ovládnutí.

Latinské jméno té ctnosti je pietas. Ve slovníku najdete: přirozený cit vrozené lásky, láska k rodičům,

láska k vlasti, vděčnost. Ty složky sv. Tomáš Akv. spojil v náboženskou soustavu, jejíž ráz je vybudován na pojmu úcty, přesněji řečeno: na uctívání. II. II. 101, 1. píše: „Povinné uctívání Boha obsahuje jako součástku uctívání rodičů. Jako ctnost nábožnosti uctívá Boha, tak druhotně náleží ctnosti pozemského ctění uctívati rodiče a vlast. V uctívání rodičů jest obsaženo uctívání všech pokrevních, protože pokrevními jsou také proto nazváni, že pocházejí z těchže rodičů. V uctívání vlasti se rozumí též uctívání všech spoluobčanů a přátel vlasti.“

Mohli bychom se diviti, proč mluví o uctívání, nikoli jen o úctě. Nemáme však práva zasypávati hloubku myšlenky Učitelovy. Mluví výslovně o KULTU. V tom právě tkví podstata ústřední společenské ctnosti, tím je společenské soužití povýšeno na pěstování křesťanské ctnosti. Ucta sama totiž nikterak nedostačuje ke snesitelnému lidskému soužití. Čím jasnější zrak, tím méně úctyhodného vidí. Proto mluví sv. Tomáš o kultu, aby ukázal, že úctyhodnost je zakotvena výše, v úctyhodnosti Boží.

Jeho myšlenka jest již v listě apoštola Jakuba (1, 17): „Všechno dání dobré a každý dar dokonalý je shůry, sestupuje od Otce světél, u něhož není proměny ani zastínění.“ Uctíváme Boha jako nejvyšší příčinu a nejvyššího pána svého bytí proto, že Boží vliv nás všechny provází svou tvůrčí mocí. Pak vše na zemi, co má stín, sdělení této tvůrčí moci příčiny a vlivu na naše bytí, vidíme ve spojení s nejvyšší příčinou, vidíme lidské nositele Bohem stanoveného pořádku. A toto sdělení božského v nich je pevným základem úcty mnohem hlubší nežli obvyklá úcta mezi lidmi. Proto napsal sv. Tomáš: Uctívání Boha obsahuje v sobě jako součástku uctívání rodičů.

Ovšem toto uctívání se nemůže projevovati způsobem, jaký patří samému Tvůrci. Musí býti odstupňováno podle odstupňovaného sdělení tvůrčího vlivu shůry. U sv. Tomáše je toto uctívání označeno dvěma slovy: úcta, služba.

Úcta je čest prokazovaná vyššímu. Přirozeně hle-

dícímu otevřenému zraku je to věc nesmírně těžká, viděti vyšší kolem sebe ve společném a společenském soužití. Zrak přirozeně bystrý naopak spíše vidí všude nižší a sebe výše. Z toho povstávají všechny roztržky, rozkoly a nelaskavosti. Křesťanská ctnost, jež má řídit společenský život, ať již ji nazveme láskou nebo úctou, jediná umožní vidění vyššího a tím umožní vzdávání cti druhu ve společnosti, vidouc Boha pořádajícího a sdělujícího moc a význam ve společnosti a rozdáujícího místa. Nám pak nezáleží na tom, zdali kdo své moci dobře užívá či zneužívá, zda má vlastnosti odpovídající svému významu atd., zda je skutečně vyšší. Nám záleží jen na nás samých. abychom SVOU povinnost vyplnili, bychom zachovali Bohem stanovený pořádek, bychom pochopili Boží myšlenku o závislosti jednoho na druhém. Od každého něco máme, i od toho nejhoršího, protože to prostě je zákon Bohem stanovený. Vyplnění toho zákona je pod stálým Božím dozorem, takže my se nemusíme o nic jiného starati, než zachovati své místo v Bohem stanoveném pořádku, vykonati a vytrvale konati, co na nás jest v tomto řádu. Ať pak řekneme rodiče, nebo pokrevní, nebo vlast, nebo reprezentanti vlasti, nebo spoluobčané vlasti, města, vesnice, ať je naše místo dole nebo nahoře, nebude nikdy ztěžko s úctou vnitřního křesťanského přesvědčení hleděti na KAŽDÉHO. Svátý Tomáš má pro všechna tato dělení jen jeden základ úcty, čest prokazovanou vyššímu: *est superior, quasi principium existens* — je vyšším, jsa jaksi příčinou.

Druhou složkou křesťanské společenské ctnosti je SLUŽBA. Přesně řečeno: srdečná ochota ke službě, pamatování, že ve vzájemném společenském vztahu jeden skutečně a vždy potřebuje druhého podle neměnitelného zákona Božího, do stvoření vloženého. Sv. Tomáš vypočítává tři složky této služby. Předně účast na tom, co se druhu ve společnosti přihodilo, a to s výslovným přáním, pomoci mu. Za druhé snahu pomoci podle své možnosti a podle významu osob; nejvíce nejbližším, tedy rodičům, ostatním pak

podle stupnice blízkosti krví nebo místem. Za třetí lásku, a to lásku, které říkáme božská ctnost. Učitel andělský praví latinsky: Pietas est protestatio charitatis, společenská láska je projevem lásky k Bohu. Tomu již není těžko rozuměti po dříve řečeném. Dostačí říci, že se to vše děje s pohledem na Boha, Tvůrce a strážce společenského řádu.

Nyní můžeme chápati, proč se řeklo „ústřední ctnost společenská“. Je skutečným ústředím, z něhož může vycházeti nejideálnější upravení společenských styků v nejmenší společnosti, v rodině, ve společnosti pokrevnosti, ve společnosti národa a státu. Všechny vztahy a styky lze upravití těmito dvěma slovy, pojatými křesťansky: úcta a služba. Ať se utváří okolnosti společenského života jakkoli, vždy a v každém jich rozčlenění může vyjít světlo a síla z tohoto ústředí. Kdo zná strasti života společenského, musí přisvědčiti, že všechny tyto strasti vycházejí z nedostatku úcty a služby.

Ovšem je úcta a služba prostě nemožná bez náboženského, nadpřirozeného pohledu a podkladu. Tu je pak význam pěstovaného duchovního života a pěstované ctnosti. Duše tuto ctnost pěstující jsou svatými buňkami ve společnosti na obnovení její tvárnosti. Tento paprsek božské ctnosti lásky obnovil tvárnost země již jednou. Ve světle těchto myšlenek se nám objeví důvod, proč v prvních dobách křesťanství byla tolik zdůrazňována láska, proč povstalo hned od počátku pro věřící jméno „svatých“ — úcta a služba jménem řádu Bohem stanoveného a z lásky k Bohu, strážci toho řádu.

Zabrání se tím přehmatům zdola, zabrání se i přehmatům shora, dává se jasné pravidlo, kam až smí jíti úcta a služba. Sv. Tomáš jen jedné věci se dotýká, v poměru rodičů k dětem. Že totiž rodiče nemají práva tak zdůrazňovati své vyšší místo vůči dětem, aby je prostě otročili, aby je bezohledně podrobvali svým přáním a zájmům, i když je to proti zájmům Božím, proti zájmům dítek: „Jestliže bez hříchu nelze jim vyhověti, nebo jestliže i bez naší služby mohou

býti živi, můžeme jim nevyhověti, bychom mohli se více věnovati životu pro Boha". A to platí na všechny strany a ve všech směrech.

Vlastně je to všechno velmi jednoduché. Ale snad právě pro tu jednoduchost se v dnešní společnosti, i mezi křesťany ztrácí vědomí a provádění těchto věcí. A přece jen z tohoto pramene vyjde obnovení společnosti a síla proti všem nespravedlivým a proto také vítězství nadě všemi nespravedlivými.

Tak je pěstování ctnosti jedinečným společenským činem.

P. EM. SOUKUP, O. P.

VŮLE MŮŽE ODPOROVATI VÁŠNI

V předešlém článku jsme se zabývali stržením vůle vášní a různými stupněmi mravní odpovědnosti, které vznikají tímto stržením. Byl to případ předchozí vášně. Ta vzniká pouhým chodem obrazů a vjemů před dozorem, vůle, ale pomalu dává vůli schváliti činy, po nichž touží.

Dnes si všimneme obráceného postavení, totiž ovládnání a řízení vášně mravní vůlí.

Tento případ není jednoduchý, má dvě rozdílné možnosti:

1. Může mravní vůle ovládnouti vašeň nebo jí aspoň odporovati a které hlavní překážky je v tomto případě přemoci?

2. Může mravní vůle na tolik řídit vašeň, že jí využije k ctnosti?

Rozřešení prvního problému postačí pro dnešek. Vyšetříme

I. moc vůle na fyziologické odezvy a projevy vášně;

II. moc vůle nad samou vášnivou snahou a nad činy, které vašeň vyvolává;

III. nesnáž, kterou mravní vůli působí vášnivá povaha.

Závěrem našeho rozkladu bude, že mravní vůle může — ne vždy sice snadno — odporovati vášni i konům, kterých se dožaduje.

I. VLIV VŮLE NA FYSIOLOGICKÉ REAKCE VÁŠNĚ

Někdo je na nejvyšší míru rozhněván a tu naráz pozná, že se mýlí. Odpadá příčina hněvu. Ale přejde hned křečovitý výraz, bušení srdce, napětí tělesné?

Jiný se domnívá, že zpráva právě došla je zlá; dovedete si jej představit. Domněnka jeho byla sice nesprávná, ale pomine hned bledost a slzy a zdrcení? Pravda, až za chvíli ať delší ať kratší.

Za světové války jsme na frontě byli stále v nebezpečí smrti, stále padaly granáty a šrapnely a bomby. Duševně jsme se již nebáli a přece se za silného bombardování rozechvělo leckteré tělo, nejedno oko vyronilo slzy. Tak byly ty návaly strachu silné a vůle stěžší zdolala toto fyziologické podráždění.

Je pravda, to jsou příklady mimořádně silných vášní. A přece se velmi nesnadno udrží pod vládou vůle tělesné rozechvění — více či méně zjevné — provázející vášně, která, jak předpokládáme, pracuje. Přísně vzato můžeme zastavit vnější pohyby a posunky, ale co můžeme učiniti s porušeným krevním oběhem, s napětím svalů a s nervovým rozechvěním? Téměř nic.

Dejme tomu, že vášně propukne před konem vůle a tak není vůli přičetná; že vášnivý stav trvá proti vůli, která se mu brání, nechce ho uznati, všemožně jej potlačuje a nijak si nezalibuje ve snaze, která doléhá na nitro. Proto fyziologické rozrušení, ať je jakékoliv, nespadá pod odpovědnost a je mimo mravní posuzování, poněvadž nepatří do panství vůle.

Tak tedy vůle nesnadno ovládá délku trvání fyziologických reakcí* vášně. Tyto reakce vznikají v oběhu krve, v pohybu, ve vyměšování. Jednou rozrušený tělesný „stroj“ uniká aspoň ve vnitřní síle řízení vůle.

* Fyziologickou reakcí rozumíme každou změnu, která vzniká v kterémkoliv tělesném ústrojí člověka z podnětu vášně.

II. VLIV VŮLE NA SAMU VÁŠNIVOU SNAHU A NA ČINY, KE KTERÝM TATO VEDE

Zmíněná nedostatečnost vůle přestává v poměru k samé citové snaze. Vášeň je kon dychtivosti spojené s tělesným hnutím. Tělesné hnutí se jen těžko poddává vůli, ale citová snaha (láska, nenávisť, hněv atd.) podléhá přímo vůli.

Vášnivá snaha se ozve, když se ukáže její předmět, a ten, jak víme, je dílem našeho poznávání smyslového, obrazivého nebo rozumového. Nával vášně v nás trvá a vydrží, poněvadž trvá a vydrží v našem nitru vábíci nebo odpuzující předmět vášně. A jest zřejmo, že vůle má odpovědnou moc za udržení pozornosti ducha, za živení obrazivosti, za podporování vjemů, které rozehřívají smyslnost a udržují ji v napětí. Je ze zkušenosti známo, že vášně se rozrůstají za této pomoci vůle, ať již ona upoutává pozornost na ukončení vášni, nebo rozněcuje obrazivost a jí zkrašluje vábení předmětů vášně. Touto zjevnou součinností vůle vášeň znásobuje svou sílu. A tak, co napřed bylo tajným nečekaným přáním z nevinné zdánlivě příležitosti, se stane nezkratitelnou silou. Tak se na příklad může špatná nálada státi zuřivým hněvem, když duch posílený vůlí stále přemílá důvody nedůvěry nebo pomsty.

Tak tedy vůle může rozdmýchávatí vášeň, poněvadž živí ji pozorností na vjemy a na motivy, které budí vášeň. A stejně může vůle zastavití vášnivou snahu, zlomití a zabrzdití její rozmach. Chcete snad věděti, lze-li se vzpříčiti touze, žádostivosti, zkrátit hněv, utišiti radost, zahnat tíživý smutek. Chcete věděti, může-li býti zdolána vášeň v plné činnosti a na vrcholu napětí.

Víte to, někdy v nás vznikne a rozroste vášeň a často ji přemůžeme. Někdo vás rozhněvá, žluč vám kypí, ale uvidíte, že byste se stali směšnými, a rázem pohasne hněv jako oheň slámy. Jste smutní a celé okolí i příroda jsou v šedi ošklivého dne; skrýváte se před lidmi, těmi sobci a záškodníky . . . Zasvitne

do vaší samoty slunko a již jste zase na nohou, ochotni do práce mezi lidmi. Srdce matou návaly ošklivých přání vzniklých při zlé příležitosti; ale jste rozhodnuti nezadati si, uchovati se čistými a již máte dosti síly odporovati pokušení z části přijatému. Můžeme se tedy brániti tomu nejsilnějšímu lakadlu a není svědomí jen trochu citlivého, které by k svému prospěchu nemělo takových vítězství.

Po skutečnosti uvažme o právu. Proč by vůle neměla tohoto práva zákazu? Jak jinak má vůle právo podněcovati a živiti vášně, ne-li tak, že má právo prodloužiti přitažlivost svádějícího předmětu tím, že naň upoutá pozornost ducha, nebo smyslů či obrazivosti. Ale když má dosti moci upoutati pozornost, proč by jí neměla míti více na odvrácení pozornosti?

Na předmět žádostivosti se díváte otevřenými očima; proč jich nezavřete nebo neodvrátíte? Ta osoba vás dráždí, proč se jí nevyhnete? Ta kniha či to divadlo je příčinou vášnivých představ; proč nezahodíte tu knihu nebo nezůstanete doma? Proč neprchnete před určitou příležitostí?

Odvrátiti se od pohnutek vášně, toť útočiště vůle a její přímý a účinný prostředek proti vášni. Toto odvrácení pozornosti by snad bylo nemožným — a je někdy nemožné, buďto jsme nuceni setrvati v přítomnosti dráždícího předmětu nebo okouzlená obrazivost se nepodrobí změně pozornosti a proti vůli se vrací k lakadlu; ani v tomto případě není vůle u zásadní svobodě nikdy nucena souhlasiti s vášní, ať je, jak chce, silná. Vůle může odporovati a zvítěziti.

Vůle není nikdy nucena k vášnivému konu, při nejmenším ke konu, k němuž pobízí vášně. I když připustíme, že nelze zastaviti hněv, přece nejsme nuceni k mstivému činu, ke kterému nás hněv má. Jsou vášně, které se snadno neutiší i když nedojde k činům, za nimiž ony cílí. Tato moc vůle je jistá, naprostá, nesporná, třebaže není vždy snadno ji prováděti; a to z více důvodů.

Jeden z těchto důvodů je všeobecný a pochází z již zmíněného psychologického zákona. Propuknuvší

vášeň totiž se zmocňuje volní síly ve svůj prospěch; zmenšuje protidůvody, zahaluje, vyvrací a znetvořuje a tak naklání vůli, aby souhlasila s tím, co se líbí smyslnosti. Tak je zmenšena moc vůle odporovati celé té převaze svodů, které dychtivě podržuje nitro, zajaté vášní. Vůle může odporovati, ale potřebuje zvláštní síly k rozhodnému úderu.

Jiný důvod činí odpor vůle námáhavým. Každý člověk je osobně jinak založen; tím vzniká nová nesnáz, která zaplétá úkol výchovy vášní. Je vášeň vzrostlá ze sklonů povahy v moci svobodné vůle? a jakým způsobem?

III. ODPOR, KTERÝ VŮLI KLADE VÁŠNIVÁ POVAHA

V každém z nás se mohou od okamžiku k okamžiku měnit způsoby naší citlivosti. Dnes je nám život příjemný, usmívavý; zítra nás tíží, protože jsme zavalení hořkostí a starostmi. Dnes jsme plni činnosti a chuti k hrdinským činům, a zítra neteční, znechucení, sobečtí. Jednou ve špatné náladě, nedůtkliví, útoční a kousaví; jindy klidní a mírní a úsměvem odpovídáme na nejostřejší narážky. Každý z nás zná tyto přechodné nálady, podle nichž se různě ozývá hlasu příležitostí a okolností.

Ovšem tyto rozdíly v citových stavech jsou menší nebo větší podle osoby. U jednoho za poklesem síly hned jde nové prudké oživení, u jiného se těžko rozbouření nitra tiší. V každém člověku trvá jistý ráz citlivosti a ten mu dává vlastní citovou podobu, fyziognomii duševní.

Tato převaha jistého druhu citové odezvy na vjemy jest vášnivý temperament, povaha. Citová různost je věcí tak veliké denní zkušenosti, že sama řeč ji stvrzuje. Snadno určujeme lidi podle hlavního rysu citlivosti a vznětlivosti. Ten je zamlklý a vážný; ten zase vznětlivý a kypící; ta má prchlé srdce, jiná zase jemnou a velkomyslnou duši.

Nehledáme, odkud ty rozdíly. To by znamenalo rozhybat otázku o původu povahy a tím o duševní

dědičnosti, o vlivu rodu, pohlaví a prostředí, o vrozených i získaných schopnostech a charakteru, což všechno vytváří a usměrňuje psychologicky i mravně nitro jedince. Na tak široké pole nechceme, zjistíme jen skutečnost, že jsou různé povahy. A ani tu různost neprobádáme v celé šíři, dalo by se mluvit o rozdílech rozumových, volních i citových. Zůstaňme jen u citové různosti povah.

S tohoto stanoviska se dá mluvit o těchto nejvýznačnějších povahách:

1. POVAHA APATICKÁ, netečná. Neschopná živého vnímání, chladná, netečná; o tu se odrážejí všechny šípy; ozve se jen velmi zvolna.

2. Povaha SENSITIVNÍ, citlivá, velmi živě vnímá, skáče jak elektrické jiskry, ale pomíjí bez hlubšího prožití, povrchní.

3. Povaha VNÍMAVÁ, emotivní; silně vnímavá a citlivá; citové stavy dlouho trvají a proto pronikají celou bytostí až do nejzazšího koutku. Ta má dvě podoby: A) POVAHA VNÍMAVÁ NYJÍCÍ, hluboce citlivá, která vše prožívá jemně, zadumaně, snivě, potřebuje hodně výlučného citu; B) POVAHA VNÍMAVÁ, KTERÁ JE JEN VNÍMAVÁ, prožívá bouřlivě pohnutí, dojem, cit, přechází od jednoho pohnutí k druhému, miluje hluk a shluk, hned má ráda, ale mění se, odporuje si, útočí, zapaadne do zmatku všech vášní; je jako ohňostroj, který se rozhoří na celém obzoru a hned ve tmě noci ztrácí své hvězdičky.

4. Povaha VÁŠNIVÁ: nadšení, horlivost, zuřivost, moc soustředěná v žádostivosti, je silná a útočná na své cestě a nepustí svou kořist. I tato povaha není stejná. Jsou VÁŠNIVCI NESTÁLÍ, ve kterých to věčně vře, kteří jsou hnáni na všechny strany; jsou nepozorní na vybočení a na směšné nebo nebezpečné okolnosti. VÁŠNIVCI UCELENÍ: jsou proniknuti v celé bytosti živou vášní, která se nikdy neznaví a neuhasne, ale je soustředěná, klidná ve své snaze a paní sama nad sebou.

Důtklivě však připomínáme, že žádný člověk nepatří celou povahou jen do jedné skupiny. Často se

několik druhů slučuje a z toho vzniká osobní typ, kterým je ten či onen jednatel a nikdo jiný. Také dlužno říci, že uvedené povahy jsou vzaty velmi výrazně, kdežto ve skutečnosti mají rozplhlé obrysy. U jednotlivce se povaha projevuje stále silněji s věkem, návyky, také podle toho, jak se člověk brání nevhodným projevům vášně; stejně působí na povahu výchova a ještě jiné vlivy.

Nyní takto zní otázka: je vášnivá povaha pod panstvím vůle?

Povaha je silná náklonnost k těm a k těm činům. Než, čin v nejpřísnějším slova smyslu znamená pouhé užití síly, rozvinutí schopnosti bez mravního určení. Avšak jakmile se lidský čin děje závisle na vůli, je nutně dobrý nebo špatný, poněvadž má příčinu a je přičetný. A není méně pravdivo, že čin psychologicky týž může mítí za různých okolností — ne současně — ráz mravní dobroty nebo ráz mravní špatnosti. Milujeme věci hodné lásky i nehodné; a v obojím případě milujeme stejně srdečně a vroucně a něžně.

Jestli však čin sám o sobě a nezávisle na cíli, který mu určuje vůle, je, abychom řekli, bez mravní jakosti — amorální, t. j. může se státi dobrým či zlým, podle toho jaký směr mu bude dán, tím spíše je bez mravního určení náklonnost k činu, síla to dosud skrčená v očekávání.

Nic nenutí člověka, který má od přirozenosti milující srdce, aby rozmrhal poklady svého citu v nedůstojných a opovržených láskách; může srdce povznést, upevnit je v Bohu, dáti se bliženské lásce, rozdati se v soucítí a milosrdenství. Člověk plný plánů a odvahy a tužeb se nemusí střemhlav vrhnouti do víru zla; může ukázniti tuto sílu a rozvinouti ji v trvalé blahodárné činnosti.

Stejně je tomu s ostatními sklony povahy. Nežádají nutně ani zlo ani dobro. Jsou beztvare síly, které mají býti vedeny a uzpůsobeny. Stanou-li se dobrými či zlými, tak je to na zakročení někoho jiného a tím jiným je mravná nebo nemravná vůle, která jich užívá ke svým cílům.

Z toho plyne, že zlý čin odpovídající povaze — třeba hněv u dráždivého člověka — není nikdy úplně omluvitelný, poněvadž odpovědná vůle svoluje k činu, který uráží mravnost, místo aby sílu ve vhodnou dobu užila ve prospěch mravnosti.

7) Řekne někdo: Připouštíme toto panství vůle nad vášnivou povahou, když tato je skutečně v začátcích bez mravního zabarvení. Ale je tomu tak vždy? Což nemají některé náklonnosti vypálené znamení nemravnosti jako náklonnost k nestřídmosti, ke smyslné rozkoši, ke krádeži a t. d.? A to ještě zde nejde o výslovně dědičné kazy, které jsou zjevem čirě chorobným, kde tedy pro vliv tělesného zmatku je volní odpovědnost tak zmenšena, že je možno s ní vůbec nepočítati. Jde o případy poměrně obvyklé, kde náklonnost budící neřestnou touhu ještě nechává dosti volného pole pozornosti rozumu a nezávislosti svobody, takže úplně neodnímá odpovědnost.

V této námitce je trvalá mylná představa, která věří, že dědičnost předává povahu se všemi psychologickými složkami až do nejmenších podrobností a tak že potomstvo bez vlastního činného účastenství dostává od rodičů celé věno ctností a neřestí. Kdežto vpravdě se dědí jen fyziologické vlohy po rodičích, vlohy, které podmiňují, ale neurčují duševní činnost.

Co dítě ve skutečnosti dostává, je spíše rodinná výchova, dobrý či zlý příklad, povzbuzení nebo zkáza mravu a tím trvalá příležitost zvláště příznivá pro získání osobních dobrých nebo zlých návyků. Děti neřestníků mají málo naděje, že by je ke ctnosti vychovali jejich rodiče. Ostatně zkušenost dokazuje, že, jsou-li takové děti včas odvedeny z ovzduší neřesti a uchráněny nákazy, výchova ctnostní u nich pokračuje obyčejným způsobem a lze dojíti tak stkvělých výsledků jako u ostatních dětí.

Vrozená povaha nemá sama sebou mravního rázu; je to možnost činu, síla dotud neužitá, a v činnost ji uvádí podnět vůle, která užívá povahy ke svým cílům a tak za to na sebe bere odpovědnost.

Vášnivá povaha, vzatá ve smyslu vrozených ná-

klonností, není nepoddajná mravnosti. Je to látka, kterou má vůle podrobiti mravnému cíli a nikoliv si z ní učiniti jho.

Bohužel u člověka vycházejícího z dětství tato vrozená povaha již není v tomto stavu prvotní, nerozvíté síly. Dlouhodobá činnost pohnula již všemi pružinami. Jsou zde již četné návyky a ty se zakořenily a vznikly mimoděčným výběrem, v němž rozhodovaly náklonnosti usnadňující ten či onen čin. Často to tak vzroste, že, když vůle pozná zavlečení s přímé cesty a chce se vrátiti, stojí daleko více proti povaze nabyté nežli vrozené. Či jinak: stojí před svazky zvyků, které zapletly, zvětšily a hlavně probudily prvotní náklonnosti. Nemáme již co činiti s pramenem činnosti, která dosud nemá směru, nýbrž s bystřinou posílenou všemi dřívějšími přítoky, která se jen chce vrhnouti srázným korytem dávno poněnáhu vyhloubeným.

Ale tu již nastává nová otázka: může vůle odporovati vášnivému návyku? Může zrodití vášnivý návyk, který ani zdaleka není neřestí, nýbrž ctností? Tot otázka o ctnostném užití vášní a o té příště.

H.-D. NOBLE, O. P.

ODDANOST DÍTĚTE K OTCI

Kristova církev byla vždy označena velikými úkazy, označujícími její božský původ. První počátky církve mluví o mimořádných jevech, které působil Duch sv., naplňující takovým podivným způsobem duše věřících. Nemohlo býti pochyby, že plnost Ducha Božího je v ní. Uskutečnil Boží Syn svůj slib, že pošle jiného Utěšitele, Ducha pravdy, který zůstane v církvi na věky a bude ji poučovati o pravdě. Velkolepé uskutečnění Božího slibu, vykoupené duše dostávají nejvznešenější Boží dar Ducha pravdy, Lásku.

Svou účinností utvrdil Kristovu společnost, upevnil věřící v jednom mystickém těle Kristově, tak jako

vytvořil tělo Kristovo v lůně sv. Panny. Sjednotil nás nerozlučně nadpřirozeným poutem lásky s Kristem a tímto upevněním vzniká nadpřirozená jednota a společnost církve. Naše spojení je úkonem Boží moci, je tvůrčím dílem Ducha sv.

Duch sv. je Umělcem nadpřirozených krás, jeho veledílem je tělo Kristovo v lůně sv. Panny a mystické tělo Kristovo, církev sv. Věřící poutá svazkem své lásky jako údy v nadpřirozenou jednotu, kterou Kristus své církvi vyprosil.

Nadpřirozené krásy Ducha sv. se objevují i v jednotlivých věřících. V témže Duchu, v němž první církve oplývala karismaty, který tvoří nadpřirozené spojení věřících s Kristem, se dějí tajemné tvorby svatosti v jednotlivých duších. Účinky jeho umělecké moci jsou vnitřní, o nichž ví jediná duše, ovlivněná Duchem sv. a vyzařující navenek z hlubin duše jasem očí, pokojem a mírem v Duchu sv. V těchto základních rysech tvůrčího díla Ducha sv. v duši jsou obsaženy všechny jemnosti nadpřirozené konstrukce chrámu, neboť Duch sv. buduje v duši nejdříve svůj chrám: „Kdo mne miluje,“ praví Kristus, „toho i Otec můj bude milovati, k němu přijdeme a učiníme si u něho příbytek.“ (Jan, XIV. 23.) Příbytek Boží v duši není podoben kamenným zdím katedrál, které zůstávají ve své kráse studenými, duševní příbytek se stává teplým, ohnivým, láskyplným obcováním Boha s duší. Tam v hlubinách a nedozírných skryších duše vytryská pramen lásky. Duch sv. je jeho původcem. Ta láska je schopná proniknouti do oceánu Božího a připoutati duši k Bohu, učiniti, že duše splývá s Bohem. Proto přítomnost Boží v duši uskutečněná Duchem sv. je přítomnost, kterou zprostředkuje láska a vroucí milostné poznání, je to přítomnost milovaného předmětu v duši rozohněná láskou. Duše je živoucí katedrálou lásky!

Duch sv. působící divy v církvi, působí je v duši, neboť svým působením vstúpil duše podle vod Božích řek, milosrdenství a lásky. Při stálém rozvodnění veltoků lásky a milosrdenství Božího duše se rozvíjí jako

mohutný strom zasazený vedle vody, roste a přináší ovoce ve svém čase.

Ovocem Ducha sv. je svatost. To jest veledílo Umělce Božího, rozdávajícího své nadpřirozené dary podle míry lásky Kristovy, který duši omilostnil svou krví. Otcova podoba se vytváří znenáhla na synově tváři. Duševní tvář se stává podobnější nebeskému Otci působením Ducha sv., až se vyvine dokonalá podobnost, ale zároveň synovský poměr lidského srdce k Bohu — k Otci.

To je největší láska Boží, kterou nám ukázal, že jsme se stali syny Božími, účastni působením Ducha sv. na Boží přirozenosti a tedy Kristovými bratry. Bůh — Láska přebývající v nás, není nečinný, rozvíjí své Boží, všemocné působení v naší nepatrné a ubohé bytosti. Omilostnění Boží znamená pro nás nesmírnost, znamená naše synovství Boží. Jsme dětmi Božími. Bůh je naším Otcem.

Mezi těmi nesmírnými a chaotickými projevy citů a afektů našeho nitra zavádí Duch sv. své vyšší projevy, disponuje naší duší a činí ji povlnnou ke svému vedení. Dary Ducha sv. přebývajícího v nás přetvořují i náš vnitřní svět afektů a citů a obrací celou tuto lidskou mocnost k Bohu, k Otci. Mezi různými tóny, vyluzovanými Duchem sv. v duši, zní nejzřetelněji afekt dětinné oddanosti k Bohu, duše cítí, ačkoliv nemůže toho zřetelně vyjádřit, že je dítětem Božím.

„Duch sv. učí volati naši duši k Bohu: Otče náš“ — praví sv. Pavel a to volání vychází z hlubin nitra, utvořeného pro Boha, v němž se ukrývá nekonečná touha po něžnosti k Bohu. Duch sv. obrací celou tu propast volání na Boha a vstěpuje do nitra dětskou, něžnou oddanost k Bohu, Otci. DR. M. HABÁŇ.

I VZTÁHL JEŽÍŠ RUKU,

dotekl se ho řka: Chci, buď čist! a hned očištěno jest malomocenství jeho.

Všude, kam se podíváš, zahlédneš malomocentstvím postižené. Dnes je na zemi mnohem více lidí soužených touto chorobou nežli kdy v minulosti. Malomocný těsná se na malomocném – a kdyby se stavidla trpělivosti Boží spustila, že by zemi nezavlažovala jeho milost, byla by země hřbitovem bez hrobů, polem povalujících se mrtvol.

Láska Boží . . . Kdo zná lásku Boží? Ach, je tak oslnivá, že oči, hledící zpod víček rozbolavených šerem zlých myšlenek, nemohou snést jejího nejslabšího paprsku, kdežto oči zdravé a otevřené žádostivě hltají její zářivou něhu a jejich žádostí není konce, neboť žádají si nekonečnosti. – Díky veliké Lásce Boží země není hřbitovem bez hrobů, protože není smrti. Země jest obrovskou nemocnicí, v níž jediný lékař a zároveň služebník a ošetřovatel Ježíš Kristus uzdravuje milostí své nesmírné lásky.

Ale žel, nemnoho duší opouští tuto budovu bolesti, tíhy a strachu zdravých, protože nemnoho přichází jich s přáním, aby byly zdravý. Jest mnoho malomocných, kteří se neděsí svého malomocenství — dokonce nezakrývají tvář, veřejně ukazující svůj neduh. Duši zdravou nebo se uzdravující zabolí srdce, vidí-li, že tito nakažení bez ostychu procházejí se po rynku, navštěvují chrámy a školy a zakládají rodiny. Ó běda, běda, malomocenství! V rodině jsi domovem! Plačme nad nepoznáním nemocných, kteří se neostýchají rozšiřovati nákazu šlépějími, podáváním rukou a dýcháním.

To všechno jest dnes trpěno Boží láskou. Jakého hřichu se lidé dopustili, že tak hluboce klesli? Kdo jest vinen touto duchovní bídou, otec náš či matka, děd či praděd? Jisto jest: vina leží na nás. Ale kdo jest bezúhonný, poznal pravdu: To vše Bůh dopouští, aby oslaven byl Syn Člověka, aby zjeveny byly skutky a působení jeho lásky. — Ostatní jsou hluší a slepí, nevědouce, že se cos špatného a dobrého děje. Kolik jest dnes žádajících zdraví anebo jen věřících, že jim zdraví bude vráceno? Málo — více jest těch, kdož si své hnusné nemoci neuvědomují. Spása těchto tkví

v poznání se a ve víře z tohoto poznání se, že totiž nemoc může býti zničena a zdraví navraceno. Uzdravení a spásy dovolávají se slovy: Pane, kdybys jen chtěl, můžeš mne očistiti! — A snad nikde se neprojeví a neprojeví láska Kristova v takové moci, jako v momentu, jenž následuje za touto prosebnou věrou nebo věřící prosbou: Což jest určitějšího a mocnějšího nad slova: Chci, buď čist! — Srdce plesá, duše a tělo se očišťuje. Lékař se svým zázračným slovem objevuje se v celé své síle a mysl, dříve sklíčená v utrpení ohybné nemoci hříčů, se vyjasňuje. A nemocnice s malomocným mizí, jen Lékař se svou mocí a láskou zůstává — zůstává na věky.

K malomocným, k těm, kdož úpí pod tíhou hříčů, volám:

Lékař jest nablízku, avšak vy, ležící na svých nečistých lůžkách, nevidíte, že k vám přichází a že čeká, až ho požádáte. Vy hledíte v tu stranu k nohám, ale on přichází k vám s opačné strany. Jen se obrátiti a vzdechnouti, a již vám podá pohár svého léku; jen vztáhnouti ruku, a již vám poskytne opory, že nikdy více neklesnete. A kdo by mohl vykřiknouti z celého srdce svého a v tom výkřiku ztajiti veškeru svoji touhu pozdraví, tomu dostane se odpovědi zázračné: Chci, buď čist!

Ježíš Kristus jest jediný, kdož miluje. Vždyť jen Bůh jest láska; láska našich srdcí jest již z Boha. Otažte se upřímně, s touhou: Mohl bys mne milovati? Auslyšíte hlasité, jasné a pravdivé: Chci, buď milován — miluji tě!

Věřme, Bůh nás miluje a všechno, všechno to nejlepší chce nám dáti. Jest na nás, abychom žádali, abychom chtěli, jako on chce. My malomocní chťme, abychom byli čisti, a slovo jeho lásky nás zažehne, že zbělíme jak padlý sníh. Jeho slovo jest život a moc, jež láme všechny překážky. K němu volati, k němu se modliti, ho prositi a jemu nastavovati srdce jest rozkoší, jež převyšuje svou nepomíjejícíností všechnu rozkoš světa. Až se naučíme k němu volati, pak i sami uslyšíme jeho hlas a pak i v nás samých vy-

křikne Slovo moci, jež nás očistí ode vši zloby a nepravosti, takže budeme šťastni jako andělé v nebi, kteří jsou bez poskvrny.

JAN RUBIN.

LITURGIE SVÁTOSTÍ

Svatým je v očích církve manželské spojení muže a ženy. Kristus povýšil manželství na svátost a svatý Pavel neváhá právě frivolním Efesanům vykládati hluboký smysl křesťanského manželství, líče jim věčný sňatek, jež uzavřel Kristus se svou církví, svou milovanou snoubenkou, svou plností, svým tělem skutečným, živým a tajemným, v němž žije a jež posvěcuje — jako posvátný vzor jejich manželského spojení a jako cíl, k němuž má toto spojení směřovati.

Proto jsou i obřady svatební plny hlubokého smyslu a krásy. Svátost sama, mše svatá za snoubence, póní následující, a požehnání svatební, při této mši svaté udělované tvoří krásnou syntesu katolických obřadů. Víme, že církev přerušuje mši svatou jenom při nejvznešenějších svých úkonech, při udělování vyšších a nižších svěcení, při zasvěcování panen, při svěcení na biskupa, při korunovaci králů. Jestliže tedy přerušuje mši svatou také proto, aby udělila novomanželům svoje požehnání, naznačuje tím, jakou úctu má k této svátosti.

Ve starých dobách se uzavíral sňatek na prahu chrámovém před portálem: *in facie ecclesiae, ad fores ecclesiae*. U mnoha katedrál vidíme proto krásné svatební brány, zdobené skulpturami, jež znázorňují podobenství o pěti moudrých a pěti nemoudrých pannách, čekajících na příchod ženichův. Dnes se uzavírá manželství před oltářem, kde mají snoubenci pokleknouti na nejvyšším stupni, nikoli dole. Proč to? Snoubenci jsou sami sobě navzájem přísluhovateli této svátosti, výměnou vzájemného souhlasu sami váží svoje manželské pouto a svolávají na sebe svátostnou milost. Proto jim právem náleží místo u samého oltáře: udělují svátost! V jejich duši zůstávají

tento okamžik tím hlubší dojem, poněvadž je to jediný příklad v jejich životě, kdy se jim dovoluje tak blízký přístup k oltáři.

Oboustranný vzájemný souhlas tvoří podstatu svátosti manželství. Jakmile byl souhlas také druhé strany vysloven, jsou muž i žena svátostně spojeni v manželství. Ovšem způsob, jakým se kněz táže a jakým snoubenci vyjadřují svůj souhlas, je podle diecése různý a církevní sněm tridentský si výslovně přeje, aby tato různost byla zachována.

K tomuto vyjádření souhlasu se pojí obřad spojení rukou obou snoubenců. Je to znamení, že plně svolují k novému životu, jenž sloučí životy obou v jeden dokonalý soulad. A podle mnoha rituálů kněz ještě ovine spojené ruce štolou, vždyť to pouto, jež vytváří manželství, je věru posvátné. Často vidíme tento výrazný obřad na středověkých obrazech zasnoubení Panny Marie se svatým Josefem.

Kněz je při všech těchto obřadech pouze kvalifikovaným svědkem, nikoli přísluhovatelem této svátosti. Proto pouze úředně prohlašuje: „Ego conjungo vos in matrimonium. In nomine Patris et Filii + et Spiritus Sancti. Amen.“ — „Spojuji vás ve svazek manželský.“ Tím nevytváří onoho spojení, nýbrž pouze potvrzuje jakožto dozorcí orgán církve, že svátost byla udělena. Ostatně je toto prohlášení teprve pozdějšího původu.

Nejkrásnějším symbolickým obřadem při uzavírání sňatku je žehnání a podávání prstenu. Římský rituál se zmiňuje pouze o jednom prstenu, o prstenu snoubenky, ale u nás i v mnoha jiných diecésích nosí svatební prsteny oba snoubenci. Prsten je symbolem manželského spojení, slučujícího dvě srdce v jednu lásku a věrnost. Vyjadřuje to modlitba, jíž kněz prstenu žehná: „Požehnej Pane, tento prsten, jež žehnáme tvým jménem, aby ta, jež jej bude nositi, zachovávejíc svému manželu plnou věrnost, zůstávala v pokoji a vůli tvé a žila vždycky s manželem ve vzájemné lásce. Skrže Krista Pána našeho. Amen.“ Původně to byl prsten zásnubní, jenž později přešel v prsten sva-

tební, takže počínaje dvanáctým stoletím stalo se nošení prstenu znamením vdané ženy. Křesťanská tradice zůstala věrna prostému zlatému prstenu bez ozdob a drahých kamenů. Jas lásky, nejcennější ctnosti, právě tak jako svit zlata, nemá se nikdy změnit a má manželům dostačiti.

Slovní doprovod při navlékání prstenu zase se různí podle diecézí. V pražské církevní provincii potvrzují manželé posvěcenými prsteny, že „jako prstny ty jsou nerozdílné, bez začátku a bez konce, tak také jejich manželská láska a věnost nikdy se nerozdělí, ale že jsouc započata ve jménu Božím a ke cti Bohu, jenž nemá začátku ani konce, má se zachovati mezi nimi až do skonání jejich života vždycky pevná a nezměněná“. Zajímavé je vysvětlení, proč se tento svatební prsten nosí na čtvrtém prstu levé ruky. Levou ruku vybrali pro svatební prsten na rozdíl od pastýřského prstenu biskupů a opatů, jež tito nosí na pravé ruce. A poněvadž středověká anatomie věřila, že čtvrtý prst levé ruky je zvláštní žilou spojen se srdcem (vena amoris), určili tehdejší liturgisté pro svatební prsten právě tento prst, který — jak věřili — byl tak úzce spjat se sídlem lásky.

Závěrem prosí kněz Boha, aby novomanželé, kteří podle Božího zařízení jsou nyní spojeni, byli také Boží pomocí zachováni. Za starých dob vstupovali novomanželé po podání prstenu se svícemi v ruku a v průvodu svých rodičů do chrámu, kde byli přítomni mši svaté a přijali svatební požehnání.

Mše sv. za ženicha a nevěstu patří mezi votivní mše sv. a její místo v misálu je věru významné. Je totiž vsunuta mezi mši sv. o svěcení podjáhňů, jáhňů a kněží a mezi mši svatou za rozšíření víry. Jako by chtěl misál vyjádřit vznešenost svátosti kněžského svěcení vzhledem k manželství. Manželství rozmnožuje údy církve, kněžství rozmnožuje posvátné přísluhovatele svatých tajemství. Stav panenství, v němž žijí kněží, je vznešenější než stav manželský. A rozmnožování věřícího pokolení je zase přednější než přivádění pohanských národů do lůna církve.

V introitu slyšíme přání Raguelovo, když mladý Tobiáš uzavíral sňatek s jeho dcerou Sarou: „Bůh Israelův kéž vás spojí: a sám je s vámi, jenž se smiloval nad dvěma jednorozenci: a nyní, Hospodine, dej, ať ještě dokonaleji dobrořečí tobě.“ Boží pomoci a ochrany je tolik třeba k založení rodinného krbu. Také graduál a offertorium prosí za tu pomoc a nabádají k důvěře. Nejdůležitější a nejkrásnější v této mši je snad epištola, jež ukazuje novomanželům nesmírnou velikost jejich poslání: rozmnožovatí údy tajemného těla, v němž Kristus žije a dochází slávy. „Tajemství toto jest veliké; já však to pravím s ohledem na Krista a na církve.“ Evangelium hájí nerozlučitelnost manželství (Mat. 19, 3—6). Orace, secreta a postcommunio jsou doslova převzaty z t. zv. sakramentáře Leonianského. Stejnými slovy jako za starých dob se modlí církve ještě dnes za novomanžely, stejnými slovy jim připomíná jejich velké povinnosti a svolává na ně Boží požehnání. Krásný důkaz, jak oddaně lpí církve na svých tradicích a s jakou láskou si uchovává nepřeberné poklady své zbožnosti, posvěcené tisíciletími a nashromážděné v jejich liturgických knihách!

Po Pater noster přerušuje kněz mši svatou a obrací se k novomanželům, kteří přiklekli k oltáři, aby se nad nimi modlil dvě orace „Propitiare“ a „Deus, qui potestate“. Také tyto modlitby pocházejí z velké části ze sakramentáře Leonianského. První kratší vyprošuje Boží pomoc novomanželům, aby věrně zachovávali svoje svátostné spojení. Druhá je plná lyrického vzletu. Pozdvihuje se k Bohu a děkuje mu za stvoření prvního muže a první ženy, nerozlučně spolu spojených; za ustanovení svátostného manželství a konečně za požehnání manželského spojení, jež přežvalo pád prarodičů i potopu. A nato se mění tato oslava Boží v modlitbu za nevěstu. Aby její břímě bylo jhěm lásky a míru, aby v čistotě a věrnosti žila, následujíc příkladů svatých žen Starého zákona, jsouc oporou svého muže, aby znala dobře své náboženské povinnosti a čistým životem bez výtky aby jednou

došla odpočinku svatých v království nebeském. A k oběma novomanželům se obrací s přáním: „Kéž oba vidí syny svých synů až do třetího a čtvrtého pokolení, a dojdou šťastného stáří.“

Jak krásným by bylo, kdyby novomanželé přistupovali k svatému přijímání při této mši svaté, za ně obětované a zpečetili takto svoje časné spojení v krvi Kristově, v krvi smlouvy věčné! I pontifikál i nový misál si to přejí.

Naposled ještě před závěrečným požehnáním obrací se kněz k novomanželům, aby jim přál dlouhého věku a věčného života po smrti. Je to druhá část svatebního požehnání, mající svůj původ v sakramentáři Gelasiově. A nato vybízí kněz novomanžely, aby zachovávali vzájemně věnost a lásku, zůstávající v bázni Boží, a aby v době modlitby a zvláště postů a slavných svátků zůstávali zdržlivými.

Tak propouští Matka svoje dítky do života.

P. TOMÁŠ M. DITTL, O. P.

TRPĚLIVOST

Ať je svět žalářem či slzavým údolím, ať život pozemský jest považován za cestu sebe obtížnější a smutnější, nesmíme zapomínati na to, že svět je naším bojištěm a život naším bojem, který nemáme bojovati jen pro svou vlastní záchranu, nýbrž z lásky k Bohu. Konáme-li něco z lásky k Bohu, nabývá to sladkosti, které nedosáhneme nikdy, konáme-li to pouze pro sebe či z holé nutnosti. Bojíme se zatracení a ze strachu před věčnou zkárou snažíme se, abychom jakž takž obstáli v plnění povinností, které nám dal zákon. Ale plníme-li jenom povinnosti a jenom z tohoto strachu, je to jistě velmi neutěšené a trapné, život se nám stává tím, čeho bychom se raději už zbavili, a smrt se stává naší nadějí, poněvadž při naší smrti bude již rozhodnuto, ať tak či onak, a pak budeme míti jistotu. Z toho je vidět, není-li v srdci lásky k Bohu, že v něm nemůže býti hrdinství, že v něm

nemůže býti lásky ani k sobě samému, ani k bližnímu, zkrátka že v něm nemůže býti místo pro lásku vůbec. Bázeň před Bohem arci jest počátkem moudrosti, ale ničím více než počátkem, a počátek tento byl by dosti pochmurný, kdyby ve středu a na vrcholu i na konci této moudrosti nebyla láska. Co by nás pak mělo táhnouti k Bohu, kdybychom se Ho pouze báli? Vždyť ďábla se také bojíme! Nevede-li nás k Bohu láska, proč k Němu vlastně jdeme?

Milujeme-li Boha, pak milujeme také život a svět a to proto, že život jest jedinou chvilkou v celé věčnosti a svět jediným místěčkem v celé nekonečnosti, kde jsme se mohli rozhodnout pro lásku k Bohu a kde pro tuto lásku můžeme žít, bojovati a trpět. Nechtějme přijíti do nebe jen jako zločinci, kterým byla dána milost až v posledním okamžiku před smrtí. Snažme se, abychom i v blaženosti nebeské mohli s radostí vzpomínati na tuto zemi, která byla místem našeho toužení po Bohu a naší lásky.

Jako milenec s radostí vzpomíná na dobu všech nesnází, jako vítěz vzpomíná s radostí na dobu minulých nebezpečí, jako radost matčina je tím větší, čím větší byly její bolesti, tak to bude i s naší vzpomínkou na tento život. Miluje-li kdo člověka opravdovou láskou, nebojí se pro něho čekání, utrpení a nebezpečí, poněvadž láska mu dává sílu proti všem těm věcem; a když nad jedním utrpením, jedním nebezpečím zvítězí, chtěl by svou lásku takto dokázat ještě několikrát. Přejeme-li si, aby tento život náš se svými nesnázemi byl skončen, nemluví to láska naše, nýbrž slabost a bázeň naše. Láska naopak je vděčna za tento život, poněvadž vidí, jak krásná a úžasná je to věc, že Bůh naši duši oděl tělem a postavil ji do prostřed světa, aby se tady rozhodla pro lásku k Němu a tuto lásku věrně opatrovala jako věc nesmírné ceny. Neboť láska k Bohu jest věc tak nesmírné ceny, že pro ni Bůh postavil v nebi příbytky naše. Smrt nás může ovšem dříve přivést k Bohu, ale láska je taková, že nepotřebuje smrti a netouží po smrti, neboť pro ni není překážek; láska může doletět k Bohu i v tomto

životě časném; láska by spěchala k Bohu, i kdyby tento život pozemský se všemi svými bédami měl býti naším údělem věčným. Pro duši milující je smrt zásahem Božím, který ji z příbytku pozemského volá do příbytku nebeského; je to odměna zvláštní a je to zajiště příčina radosti a naděje. Ale touto smrtí se končí doba naší lásky pozemské, doba našeho čekání a našeho boje. Jsme církev bojující a smrt nám odnímá z ruky zbraň, kterou jsme bojovali pro svou lásku. Je to krásný a božský úkol býti bojovníkem za lásku a máme se z něho radovati. I když klesneme, doufáme, že vstaneme k novému boji a že zvítězíme. To činíme z lásky. Až přijde smrt, pak už nebudeme moci tímto způsobem ukazovati svou lásku. Proto si vážíme tohoto života pozemského jako zvláštního privilegia lidí, jako úkolu velmi čestného a velmi radostného. Vždyť milujeme-li Boha, jsme s Ním stále i zde na zemi a nemusíme čekat, až smrt nás k Němu přivede. Láska je silnější než smrt.

Pozemský život je pln nesnází, béd a zkoušek. Svět je rozdělen od pádu andělů. Bůh sám nepokouší naši lásku, neboť láska lásce věří, jest důvěřivá. Jsme-li pokoušeni, je to věcí naší lásky, aby se bránila, aby zvítězila. Bůh nám pomáhá, my však rozhodujeme. Bůh nám dává i lásku k Sobě a poznání její sladkosti, nemůže však nutiti naši vůli; my musíme učinit, co je povinností naší lásky, a nač síly naše nestačí, to učiní Bůh sám. Záleží jen na našem rozhodnutí.

Milujeme tedy i bědy i protivenství, ne proto, že to jsou bědy a protivenství, ale že se jimi brousí a upevňuje naše vůle milovati Boha a že svým zápasem sloužíme Bohu jako bytosti milované. Láska není jen sladký odpočinek v náručí bytosti milované, ale je to i tížádost líbiti se jí a bojovati pro ni. Pravost lásky poznáme právě v protivenstvích a nesnázích. Milujeme-li opravdu, pak musíme pozorovat sami na sobě, jak se mění naše povaha a naše konání.

Zkoušky, kterým jsme podrobeni, nejsou vždy okázalé a veliké, není to vždy mučednictví, těžké a dlouhé utrpení nebo mocné pokušení. Znejvětší části

jsou to zkoušky malé a mnohdy i malicherné, proti kterým máme bojovati trpělivostí. Jsou to obtíže našeho denního zaměstnání, nutné styky s obtížnými lidmi, všelijaké služebnosti, které na nás složil svět a kterých se buď nemůžeme či neumíme zbavit, jsou to obtížné a mnohdy i nepříjemné úkoly, které nás odvádějí od toho, co by se nám více líbilo, jsou to naše neúspěchy, naše omezenosti, naše slabosti. Nepochápeme vždy, proč jsme tomu poddáni a proč si nemůžeme pomoci, jsme naplněni smutkem, rozmrzelostí, nespokojeností, vzdorem. Ale právě oči lásky poznávají, zda tyto věci jsou zbytečné a sluší-li se od nich utéci, či zda právě z lásky k Bohu je třeba snášeti je trpělivě a nalézati radost v tom, že právě tady se takovým způsobem dává příležitost naší lásce, aby ukázala svou vytrvalost. Milujeme-li Boha, pak se ukáže, že každým týdnem či aspoň měsícem zmenší se o něco naše netrpělivost, naše lhostejnost k práci, naše popudlivost, naše zahořklost. Pro lásku k Bohu zvítězíme nejdříve nad sebou, nad svou pohodlností, rozmazleností, ješitností a pak věci i lidé budou se nám zdáti méně obtížnými a méně nepříjemnými. Černé se sice nestane růžovým nebo zlatým, ač možná také poznáme, že leckomu ve své netrpělivosti jsme ukřivdili, proti čemu je třeba bojovati, proti tomu budeme bojovati i dále, a to s houževnatostí ještě větší, ale i náš hněv proti nepřátelům Božím bude především vycházeti ze stále uvědomované lásky k Bohu a nikoliv z pouhé ješitnosti osobní. I takovou věc budeme dříve zkoušet v srdci svém. Vidíme-li, že k boji za čest Boží nás vede pouhá osobní ctižádost, raději toho nechme, i když vidíme úspěch jistý. Neboť, co se nepođníká z pouhé lásky k Bohu, to naší lásce užitku nepřinese.

Láska stojí za to, abychom pro ni prožili život sebe delší a obtížnější a třeba i několikrát za sebou. Lásce naší odpovídá Bůh láskou svojí a v tom právě jest nebe, kterého se nám dostává již v tomto životě.

JAROSLAV DURYCH.

MILOSTĚ

MilostĚ, podľa vlastného pochopu a podstaty, je darom zdarma daným, nezasľúženým. —

Bohuľiaľ, sú ľudia, ktorí milosti neprijímajú ani od Boha, ani od ľudí. Takíto si žiadajú len svoje „právo“ — a viac nič. —

Avšak my nemáme na to práva, aby nás Boh povolal k najvyšším veciam, nemáme práva, aby nás Boh k tomu mimoriadnými cestami viedol, nemáme práva, aby sme druhý alebo tretikrát boli napomenutí, keď prvé volanie alebo napomenutie neosožilo. —

Pri tomto ale je dobré, že Boh si od ľudí dovolenie nemusí pýtať, či má byť voči nim dobrým. On je dobrý aj vtedy, keď si to ľudia nežiadajú alebo nezasľúžia. —

A takýto prechádza popri nás, dbá o naše všetky kroky, hľadí na všetky naše myšlienky, a niet hodiny, žeby nám do myšlienok a túžôb na cestách našich svoju milostĚ nezasiaval. —

Všetky jeho milosti sú však pozvánky a cesty nahor. —

Tie hodiny, v ktorých je duši všetko jasné, všetko sa jej pevne neomylným javí, tak pevne, že verí v tom, že toto svoje presvedčenie nikdy neztratí, to je milostou. —

Hodiny, v ktorých jedna vnútorná sila a rozhodnosť panuje, taká, ktorá žiadnu malichernosť neuzná, je odhodlaná všetko prekonať a ktorej žiadna obeta nie je veľkou, to je milostĚ. —

Všetok bôľ, ktorý nás k trpezlivosti vychováva, všetky nesnádze, ktoré nás priučajú k nevypočítateľným okolnostiam života, im sa pokorne oddať a pokojne ich prijímať, — všetky prekážky, ktoré nás bedlivými učinia a vnucujú nám svätú, božskú, stálu nepoddajnosť, ale aj súverennú hrdinskosť konať, — všetko to je milostou. —

Milostou je každý človek, ktorým ma Boh spľvedie. — Možno, že ten človek svojou pevnou neprosnou tvrdosťou je tou žulou, na ktorej sa moja

spupnosť zlomí a vôľa na svojej neusporiadanosti utratí. — Možno, že jeho dobrota je ten jedon-jediný kúsok nezachmúreného nebeského blankytu, ktorý mi zabudnúť pomôže, že všetky trpkosti ľudskej sú ničím iným, ako rozchádzajúcou sa chmárou, za ktorou slnko nebeskej lásky v neochvejnej sile žiari. —

Jeho nespravodlivosť, proti ktorej sa všetko vo mne vzbúri, je plamenným signálom v búrlivej noci, ktorý duch spravodlivosti vo mne vzbudí a jasne, ostro mi privolá, že so smyslami nikdy sa nesmiem zahrávať, ktoré by podobné, vo mne teraz vyvolané dôjmy nespravodlivosti, vedely vzbudiť. —

Každá muza, umenie a samota je milosť, veľká milosť; všetko toto je chvíľou, v ktorej sa myšlienky rodia a dozrievajú, sväté rozhodnutia sa upevnia a hlasy Božie slyšateľnými sa stanú. —

A milosťou sú tie dni, v ktorých ani jedna hodina nám neostáva na myšlienkovania a na sny, ale zelezná povinnosť nám už za rána prichytí ruku a neopustí ju ani večer, ale len vtedy, keď nám už oči zapadly v spánok, keď už kalich roboty a starosti do poslednej kvapky bol vyprázdnený a úplná duševná vyčerpanosť nastala.

Blahoslavený, kto vie, že všetko to je milosťou! — Že je to Boh, áno; on, a to celkom osobne on, vždy a vždycky on. — Nikto druhý. — On so svojou celkom osobnou, nás vyhl'adáajúcou láskou, pre ktorú, vo svojej nekonečnej múdrosti a добрote, nenájde si ani iného výrazu, ako striedavého — radostne alebo trpko sa nás dotýkajúceho okamihu. —

SV. AUGUSTINA:

KNIHA SAMOMLUV DUŠE K BOHU.

Hlava I. O NEVYPRAVITELNÉ LÁSCĚ BOŽÍ.

Kéž tě poznám, Pane, znateli můj, kéž tě poznám sílo mé duše. Ukaž se mi, můj potěšiteli, kéž tě mohu spatřiti, světlo mých očí. Přijdi, radosti mého ducha,

kéž tě uzřím, potěcho mého srdce. Ukaž se mi, rozkoši má největší, má sladká útěcho, Pane, můj Bože, můj živote a veškerá slávo mé duše. Kéž tě naleznu, touho mého srdce, kéž se tě držím, láska mé duše. Kéž tě obejmú, nebeský ženichu, jenž působíš, že já sám a plesám uvnitř i na venek. Kéž jsi v mé moci, blaženosti věčná, kéž tě držím uprostřed svého srdce, blažený živote, nejvyšší sladkosti mé duše. Nechtě tě miluji, Pane, má sílo, Pane, mé pevné útočiště a zachránci můj. Kéž tě miluji, můj Bože, můj pomocníku, jenž jsi pro mne věž statečnosti a sladká naděje ve všem protivěnství. Kéž objímám tebe, dobro, bez něhož není žádného dobra, kéž mohu prožívat tebe nejlepšího, bez něhož nic není nejlepší. Otevři nitro mých uší slovem, ostřejším než dvojsečný meč, abych slyšel hlas tvůj. Zahřímej, Pane, shora hlasem hromným a silným. Nechtě hučí moře a jeho plnost, kéž se hýbe země a vše, co na ní jest.

Osvět oči mé, světlo nepochopitelné, zasáhni je třpytným bleskem, aby nepohlížely na marnosti. Rozmnož blesky a poděs je; nechtě se objeví prameny vod a odhalí základy okrsku zemského. Uděl zrak, Světlo neviditelné, jenž by tě postřehl. Stvoř nový čich, vůni života, jenž by běžel za tebou po vůni tvých mastí. Vyleč chut, aby chutnala a poznávala dobře, jak velké je množství tvé sladkosti, Paní, kterou ukryl pro ty, již jsou plni lásky k tobě. Dej srdce, jež by na tebe myslelo, duši, která by tě milovala, mysl, jež by se tebou obírala, rozum, jenž by tě poznával, a vůli, abych vždy pevně lnul k tobě, nejvyšší rozkoši. Kéž by tě vždy milovala rozumná láska! Ó živote, pro něhož vše žije, živote, jenž mně dává žití, živote, jenž je můj život, skrze nějž žiji, bez něhož umírám, živote, skrze nějž oživuji, bez něhož hynu, živote, skrze nějž se raduji, bez něhož se rmoutím! Živote pravý, sladký a lásky hodný, jenž si zaslouhuješ ustavičné vzpomínky, kde, prosím, jsi? Kde tě naleznu, abych sebe opustila a v tobě spočinul? Buď blízko v duši, blízko v srdci, blízko na ústech, blízko v uších, blízko v pomoci, nebo láskou hynu, kdežto vzpomínaje na tebe se vzpru-

žuji. Vůně tvá mne těší, vzpomínka na tebe mě léčí, avšak nasytím se, až se zjeví tvá sláva, živote duše mé. Touží a umdlévá má duše při vzpomínce na tebe; kdy přijdu a ukáží se ti, má radosti?

Proč odvracíš svou tvář, má radosti, skrze niž se raduji? Kde se schoval krásný můj, po němž toužím? Vůni tvou dýchám, žiji a raduji se, tebe však nevidím. Hlas tvůj slyším a nabývám sil. Avšak proč skrýváš svou tvář? Snad řekneš: „Neuvidí mne člověk a bude žít.“ Hle, Pane, umírám, abych tě viděl, kéž bych tě spatřil, abych zde umřel. Nechci žít, chci umřít, toužím po rozloučení a bytí s Kristem. Toužím po smrti, abych spatřil Krista, pohrdám životem, abych žil s Kristem. Ó Pane Ježíši, přijmi mého ducha, živote můj, přijmi mou duši. Má radosti, přitáhni k sobě mé srdce, sladký můj pokrme, kéž tě požívám; hlavo má, řiď mne, světlo mých očí, osvět mne, zpěve můj, uklidni mne, vůně moje, dodej mi života, Slovo Boží, občerstvi mne, má chválo, rozradostni duši svého služebníka. Vstup do ní, má radosti, aby se v tobě radovala, vstup do ní, nejvyšší Sladkosti, aby sladkost chutnala. Věčné světlo, osvět ji, aby si tě představila, chápala a milovala. Neboť proto tě, Pane, nemiluje, jestliže tě nemiluje, že tě nepoznává; a proto tě nepoznává, že si tě nedovede představit, a proto si tě nedovede představit, že nemůže pochopit tvé světlo, a světlo v temnotách svítí a tmy ho neobsáhly.

Ó světlo mé mysli, ó zářící pravdo, ó pravá jasnosti, jež osvěcuješ každého člověka přicházejícího na tento svět! Přicházejícího sice, ale nemilujícího, neboť kdo miluje svět, stává se nepřítelem Božím. Zažeh hluboké tmy z mé mysli, aby tě spatřila, představujíc si tě, poznávala tě, chápajíc tě a tebe milovala poznávajíc tě. Neboť kdo tě pozná, miluje tě; na sebe zapomíná, miluje tebe více než sebe, opouští sebe a jde k tobě, aby se radoval z tebe. Odtud je tedy, Pane, že tě nemiluji tak, jak bych měl; poněvadž tě nepoznávám plně, nýbrž poznávám málo, málo miluji a poněvadž málo miluji, málo se v tobě raduji. Ale od tebe, pravé radosti vnitřní, jda za vnějšími věcmi, pohře-

šuji tebe jediného v těchto vnějších věcech, vyhledávám falešná přátelství. A tak já ubohý, co jsem byl tobě jedinému povinen z celého srdce a z celé duše dáti, dal jsem prázdnotě a proto jsem se stal prázdným, že jsem miloval prázdnotu. Odtud také je, Pane, že se neraduji v tobě a že nejsem připoután k tobě, poněvadž já (si libuji) ve vnějších věcech, ty ve vnitřních, já ve světských, ty v duchovních, já celou duší se oddávám věcem časným, na ně myslím, o nich rád mluvím; a ty, Pane, ve věčných bydlíš, neboť jsi věčnost. Ty v nebi, já na zemi, Ty miluješ výšiny, já věci nejnížší, Ty nebeské, já pozemské. A kdy se budou moci shodnout tyto protivy?

HLAVA II. O UBOHOSTI A SLABOSTI LIDSKÉ.

Já ubohý, kdy se bude moci vyrovnat má křivost tvé přímosti? Ty, Pane, miluješ samotu, já dav, ty mlčení, já křik, ty pravdu, já lichost; ty čistotu, já v nečistotě si libuji. Co více, Pane? Tys vpravdě dobrý, já špatný, ty zbožný, já bezbožný; ty svatý, já ubohý, ty spravedlivý, já nespravedlivý, tys světlo, já slepý, tys život, já mrtev, tys lék, já nemocen, tys radost, já žal. Tys nejvyšší dobro, já naprostá prázdnota jako každý člověk na světě. Hle, co tedy mám říci, Stvořiteli? Slyš, ó Stvořiteli! Tvé stvoření jsem, již jsem zhynul, tvůj tvor jsem, již umírám. Dílo tvé jsem, již se měním v nic. Tvůj tvor jsem, ruce tvé, Pane, pečlivě mě vytvořily, ruce, pravím, ony, jež byly pro mne proklány hřeby, pro mě. Dílem rukou svých, Pane, nepohrdej, pohleď, prosím, na rány svých rukou. Hle, Pane Bože, na svých rukou jsi mě zapsal. Čti tento zápis a spas mě. Hle, k tobě vzdychám, tvé stvoření; jsi Stvořitel, obnov mě. Hle, k tobě volám, tvůj tvor, jsi Život, obživ mě. Hle, k tobě zhlížím, dílo tvé, jeho Původce jsi, přepracuj mě. Setř mě, Pane, neboť nic nejsou mé dny.

Co jest člověk, že může oslovovat Boha, svého Tvůrce? Setř mě, jenž s tebou rozmlouvám. Odpusť svému služebníku, jenž si předseyzal mluvit s tak

velkým Pánem. Nutnost nemá zákona. Bolest mě dohání k mluvení, pohroma, již snáším, nutí mne, abych volal. Jsem nemocen, k lékaři volám, jsem slepý, k světlu spěchám, jsem mrtev, k životu vzdychám. Ty jsi lékař, tys světlo, tys život; Ježíši Nazaretský, smiluj se nade mnou, Synu Davidův, smiluj se nade mnou. Prameni milosrdenství, slyš, jak k tobě volá slabý. Světlo, jež jdeš vedle, počkej na slepého, podej mu ruku, aby k tobě přišel a ve světle tvém viděl Světlo. Živote žijící, povolej k životu mrtvého. Co jsem já, jenž s tebou mluvím? Běda mně, Pane, smiluj se, Pane! Já mrtvola zahnívající, pokrm červů, nádoba nečistá, pokrm ohně! Co jsem já, jenž mluvím s tebou? Běda mně, Pane, ušetř mě, Pane. Já ubohý člověk! Člověk pravím, narozený z ženy, krátký čas žijící, naplněn mnoha bédami; člověk (pravím) podobný marnosti, přirovnávající se nerozumnému dobytku, ba již jemu podobný — — —

Přel. REG. DACÍK, O. P.

ČTYŘI METAFORY O DUCHOVNÍM VEDENÍ

(Dokončení.)

Láska otcovská je nejčistším zákonem otcovské lásky. Každé jiné lásce pomáhá příroda. Této nikoli. Je vznešeným květem mravním. Je důsledno, že se z ní rodí autorita.

Autorita je právo vázati ve svědomí. Právo to se nezakládá na pouhé přesile ať hmotné či duševní. Je lidsky neodůvodnitelná. Je-li mocí, je třeba připomenouti, že jakákoliv moc je oprávněna, jen je-li službou. Službou však býti nemůže, není-li láskou.

Autorita je láska nejryzejší, zproštěná citové rozjhllosti, lahodného sobectví, přirozených sklonů. Taková láska se stává nejvyšší mocí, svatým zákonem. Avšak zákon svádí k tvrdosti. Tvrdost budí odpor. Nespravedlnost plodí neposlušnost. Proto i autorita musí býti podrobena zákonu. Katechismus praví, že dítky jsou povinny prokazovati svým rodičům úctu,

lásku a poslušnost, poněvadž rodiče zastupují u dětí místo Boží. Snad by mohlo lépe býti řečeno: představují dětem Boha. Nazýváme-li totiž Boha Otcem, znamená to, že nechybujeme, když si Boha představíme podle obrazu otce svého pozemského. Otec představuje dítěti Boha. V tom smyslu má se otec k dítěti chovati tak, aby si mohlo říci: Jak dobrý jest můj otec, tak dobrý jest i Bůh.

V oblasti duchovní má kněz autoritu otcovskou. A to ho zavazuje, aby nejen ukazoval duším cestu k Bohu, ale aby jim Boha přímo představoval.

Výklad čtvrtý: O DUCHOVNÍM VŮDCI.

Vůdce jde první. To je vždy těžké. Následovatí druhých jest už snadnější. Úkolem vůdce jest především, aby dobře znal cestu a aby dobře viděl. Je-li slepý vůdcem slepého, oba do jámy padnou. Lze vésti slovy, lze vésti skutky. Skutky jsou více nežli slova. Krásně mluvíti dovedli i farizeové. Proto přikazoval Pán svým věrným, aby činili, cožkoliv by jim řekli farizeové, ale podle skutků jejich aby se neřídili.

Vůdce bojuje v první řadě. Tak nadchne vojíny. Nesmí se skrývati vzadu. Živý příklad odvahy a statečnosti znamená často více než všechny praktiky odborné strategie. Máme ovšem na mysli starý způsob poctivého boje, v němž nebylo nervosity a v němž se ukázala osobní hrdinnost. Boj moderní jest již boj strojů a vojáci jsou již jen potravou děl.

Netřeba tu však opakovati věcí známých. Tato metafora nesmí býti domyšlena do podrobností, nemá-li ztratiti smysl vůbec. K vítězství v boji je zajisté třeba ještě jiných podmínek kromě příkladu chabrosti. Pomlčíme o přísné kázni vojenské, která není mravně hodnotná, poněvadž je vynucena přísnými tresty. Pomlčíme o poslušnosti vojenské, která je slepá a vyžaduje doslovného vyplnění daného rozkazu ať dobrého či špatného. Zkušeni taktikové tvrdí, že v bitevním poli je lepší špatný rozkaz než žádný. Jiní válečníci vypravují o zdánlivé statečnosti důstojníků

a vojáků, kteří se vrhali slepě v jistou záhubu jediné proto, že nedovedli vydržeti při palbě na tomtéž místě. Později se jim přičítalo jako hrdinství, co učinili prostě z neklidu.

Živý příklad duchovního vůdce vzbuzuje v duších touhu po následování a naději na vítězství. Život duchovní jest boj. V boji za statky pozemské se velikost vítězství měří podle počtu zabitých nepřátel nebo dokonce podle počtu uřezaných předkožek, jak ve Starém zákoně čteme, avšak v boji duchovním hyne vpravdě, jen co jest nižší a co jest určeno, aby sloužilo vyššímu. Každý život je boj. Nižší tvary života hynou, aby povstaly tvary vyšší. Jedle na skále rostoucí rozleptává kámen a vniká kořeny do trhlin. Rozrušuje nerostné látky a přetvořuje je v ústrojnínů. Zvíře se živí rostlinami. Člověk pak podle těla žije hubením ústrojné přírody. Tak slouží nižší vyššímu. Bez zabíjení není života. I život nadpřirozený v duši je podmíněn zánikem, to jest zvládnutím a omezením toho, co je v člověku zvířecího a pudového. To je smysl slov: Zapři sebe sám!

V ý k l a d z á v ě r n ý :

Morální psycholog jest lékařem duší. Úkolem jeho jest POROZUMĚTI duším. Jest pastýřem. Jeho povinností jest MILOVATI duše a OBĚTOVATI SE za ně. Je otcem. Má autoritu otcovskou a jeho právem jest PŘIKAZOVATI. Jest vůdcem. Jeho ctí jest zazářiti PŘÍKLADEM.

A duše ?

DŮVĚŘUJ mu jako lékaři, MILUJ ho jako pastýře, POSLOUCHEJ ho jako otce, NÁSLEDUJ ho jako vůdce!

DOMINIK PECKA.

Z A P Ř Í K L A D Y S V Ā T Ý C H

Přijdou v životě lidském okamžiky, pro které název krásné nestačí; ba i superlativ nevystihne plně jejich

posvátné vznešenosti. Jsou to k nám slétlé odrazy slunce, znějí harmonií nebes, rezonují v nejhlubším patru duše rozpalené ohněm lásky, naděje, modlitby na kolénou klečící před majestátem Božím. Takovými okamžiky jsou chvílky vznětů vyvolaných obrazy nebeské krásy sálající ze svatých postav přátel Božích.

Může co vznešenějšího zaujmout naši fantasií, rozum, naplnit srdce, než střešné vzpomínky na stupeň krásy, jakou kvetly v nadpřirozené obrazy Boží v záři milosti sv. Ducha duše svatých, na příklad: sv. Aloisie, sv. Stanislava, sv. Terezie, sv. Václava, blah. Anežky?

Kolik světců, tolik cest duší k Bohu!

Proč máme jejich obrazy v bytech, v kostele atd? Aby nám připomínaly nejen možnost, ale povinnost jít za jejich vzory cestou úzkou za Kristem. Otevřme oči, zaplníme fantasií, kterou dnes tolik ošklivého chce znetvořit, svatými představami krásna. Poznané dobro a krásno vede k činům, jen chťejme. Milost Boží ostatní doplní. Dejme se svatým vést!

FR. KUBÍČEK.

PRACOVNA

TO JEST JIŽ MÁ POVAHA

Zijete s lidmi dlouhá léta. Stále a stále vás urážejí, stále vám překážejí a podlamují síly, a to vždy stejným způsobem. Stále stejným způsobem chybují a vymlouvají se s určitou dávkou dobrosrdečnosti, jež jest vlastně svatokrádežným vtipkováním o hříchu a o urážce Boží. To jest již jednou má povaha. Myslíte si, že je to nějaká výmluva, hlavně pak, že Bůh tuhle tu výmluvu skutečně přijme? Tvá povaha? Ale vždyť ti byla právě proto dána, abys jí užil jako cesty k Bohu, abys ji přetvořil, abys ji převychoval! Byla ti dána jako hřivna, se kterou máš kupčiti, se kterou máš pracovat. Povaha tvá jest Bohem dopuštěna, abys hledal u Boha sílu a statečnost ji přemoci. Ale vím, jednou či dvakráte jsi si v návalu horlivosti umínil, že se polepšíš. Snažil jsi se snad také skutečně nějakou chvíli svou povahu zlomit, ale pak jsi toho brzo zanechal. Proč,

protože jsi spoléhal při tom jen na sebe, protože jsi zapomněl vzývati při tom pomoc a činitele hlavního, totiž milost Boží a jeho svatou pomoc.

Víš o své povaze a znáš její kazy. To ti pak musí býti napomenutím, abys stále volal k Bohu, abys stále se chytal jeho otcovské ruky. Učiňte si přesný plán, jak překonat svou povahu. Tento boj dejte především pod Boží ochranu a vedení a nyní pracujte! Snažte se spíše o pozitivní dobré skutky ctnosti, která jest opakem té nectnosti, která vás strhuje. Jestliže se budete snažiti o úkony ctností, vyroste ve vaší duši ctnost k takové síle, že přemůže i sklony vaší povahy.

Vězte, že vaše povaha, to jest kazy vaší povahy, jsou obnaženým místem ve hradbě vaší duše, a že proto musíte se míti zvláštním způsobem na pozoru, nechcete-li, aby ďábel touto skulinou, tímto nechráněným místem se dostal do vaší duše, ji zcela neopanoval. Právě pro toto nebezpečí máte postaviti k tomuto choulostivému místu dobrou stráž Boží důvěry a silné, neúporné snahy, tu mezeru vyplniti, ten otvor ucpatí a opevniti, tak, aby již nikdy nepřítel se neodvážil na ono místo útočiti.

Je tak naivní vymlouvati se na svou povahu. To jest naopak přitěžující okolnost, že víš o slabosti své povahy a přece ničeho nepodnikáš, přece se nesnažíš svou povahu odzbrojiti od zlého a přiodíti ji dobrem. Jsme povoláni, abychom připodobnili se Bohu. Má naše povaha státi mezi Bohem a námi jako nepřeklenutelný tok, jako příkop, který jest naplněn kalem, blátem a bahnem a z něhož pak se šíří otravné výpary, dusící naši duši a otravující její vzlet? To jest již má povaha! To znamená: Nic se nedá dělat, nechci nic již dělat, raději již se vzdám, raději již nebudu se snažiti. To jest již má povaha. To znamená: Vím, že to není dobré, vím, že jedním špatně, ale nechci se z tohoto bludného kruhu dostat ven, nechci se vzdáti zla, protože, protože . . . vlastně Boha opravdu nemiluji a nikdy jsem jej upřímně vlastně nemiloval, protože jsem si jen hrál na katolíka a na člověka duchovního.

BRAITO.

TRNÍ

S některými lidmi opravdu je těžko vyjítí. Musejí za každou cenu, stále a všude proti všemu protestovat. S nikým se nesnesou. Stále musejí sítí bouřit. Lidé svárliví: Jsou jako trní, které popíchá každého, kdo se k nim jen přiblíží.

Chválíš je, nemyslíš to s nimi upřímně. Jsi povinen je na něco upozornit. Okamžitě se měníš v jejich největšího nepřítele. Jdeš k nim, obtěžuješ je, nejdeš k nim, tak se jim odcizuješ, pak se jim vyhýbáš, pak je podceňuješ, pak se jich štítíš.

Číhají na každé slůvko, jen aby mohli zápasit a se rvátí. Nemohou žítí bez boje. Žijí ustavičným hádáním, protestováním.

Až bych někdy řekl, že vlastně si přejí hříchu a zla, a že by byli nesmírně smutní a nešťastní, kdyby se nemohli nad ničím již pohoršovat, kdyby bylo vše v pořádku a oni se již nemohli žlučítí. Takoví lidé by byli strašně nešťastní v nebi, kdyby někdo v nebi nešťastným býti mohl, a proto takoví lidé naprosto nemohou přijítí do nebe, protože tam nepatří, protože tam je mír a oni žilí jen svárem a rozbrojem. To byl jejich živel, v tom žilí jako ryby v kalné vodě. Kalné vody. Ach, když mohou někoho mlítí ve svých mlýnech, když mohou se nad něčím rozčilovat, když mohou někoho odsoudítí.

V každém slovu, v každém činu hledají zadní, nečisté úmysly, všude tuší zlobu a špatnost, protože jí žijí a proto nutně jí potřebují ke svému životu. Víte, proč to je? Protože ti lidé jsou zlí ve svých srdcích. Přišel jsem k závěru, že to ďábel, duch rozbroje a nepokoje mluví z takových věčných intrikánů, kteří nemohou nikoho nechat s pokojem, protože jsou zlobou proniknutí a protože by jejich život neměl pro ně smyslu, kdyby všude jen zlo nehledali, kdyby všude jen zlo nerozsévali. Lidé svárliví jsou nešťastím sobě i svému okolí. Svárlivost jest ve svých základech pýchou, dutou pýchou, jež nechce nikoho vedle sebe strpětí, jež nechce nikomu klidu, míru, štěstí, lásky, ctností, práce ani pro Boha popřátí, pro-

tože uznává jen sebe, svou zlobu a svou špatnost a v ní chce všechny ostatní utopiti a udusiti.

POSTRACH OKOLÍ

Můžete dělati, co chcete, můžete snést lidem některým modré s nebe, jak se říká, ale nikdy jim neučiníte dosti. Jsou lidé, kteří jsou štěkaví jako psi. Nejde nikdo, štěkají, že mají dlouhou chvíli, a když někdo jde, štěkají znovu. Štěkají a hafají zlověstně na všechno. Nikdo před nimi neobstojí. Není nikdo tak svatý a čistý, aby na něm nenašli stínu. A čím méně jsou sami čisti, tím více špíny, nepravosti u jiných hledají.

To jsou tito věční kritikové, kteří otravují druhým radost z práce, podobají se pozemním krtkům, kterým se daří jen ve tmě, jen v pozadí všeho dění, práce a námahy. Odnímají chuť k práci, berou odvážným a podnikavým smělost, jejich nadšení. Sami by se na nic nezmohli, ale závistí, blednou, jakmile vidí, že se někde něco děje. Nesnesou, když vidí, jak se něco děje z jiné skupiny neb z jiné společnosti. P. Garrigou o tom vtipně mluvívá, nazývá je to nosismem, jenž jest jakýmsi kolektivním egoismem. Takový kritik se ztotožní se skupinou neb se směrem, kterému patří a odsuzuje šmahem všechno, co se děje mimo. Je to jakýsi druh fanoušství. Protože dnes existují i fanoušci duchovní a ti jsou náramně nebezpeční, protože diskreditují věci nejsvětější, protože diskreditují věci božské u lidí neuvědomělých, u lidí slabých a kolísajících. Kritikaření jest silně vrstlé do české povahy a způsobilo již tolik hořkostí, otrávil život a podlomilo chuť tolika vynikajícím českým pracovníkům. A hrozí i mezi námi katolíky tato hlíza se zakořeniti a hrozí i u nás otravovatí všechny ty, kteří měli a mají odvahu s něčím jednou začít. Ti kritikové sami ničeho nedokázali, nanejvýše že hausírovali s jednou věcí, a když nyní něco se děje, a když vidí dít se to novým nezvyklým způsobem, hlavně když pak to vidí od mladší generace, nemají jiného než kritiku, než kritiku tvrdou, nespravedlivou a nelaskavou.

Nic jim není správné, s ničím nemohou souhlasit. Kdyby místo kritiky sami přiložili ruku k dílu, kdyby místo jedovatého pomlouvání a poštuchování po straně podali ruku a spolupracovali všude, kde se jen něco dobrého pro duše děje, kdyby nám pomohli morálně neb hmotně, mnoho bychom vykonali, ale takto nechají několik nadšenců se lopotit a pak dívají se na ně se založenými rukama a vesele kritisují každý chybný krok, jež jistě každý z nás udělá, s radostí kvitují a jásají: Vidíte, já to vždycky povídal, že . . .

Jsou to hrdinové bodající špendlíkem. Nikdo jich nevidí, nevidí se ani jejich jehly, ale cítíme to jejich bodání až příliš citlivě, zvláště, když to bodání, takto záluďné a takto maskované, děje se dlouho, soustavně, když se nemůžete hájiti, protože ti kritisující jsou náhodou osoby vlivné a mocné, vážené a vy proti nim v očích lidí opatrných a ctihodných mladí, nezkušení.

Kritikové, kritikové, pamatujte, že i vám jednou nastane jedna kritika, kritika strašná a podrobná, ale kritika spravedlivá a že tam vám bude naměřeno vrchovatě, plně a dokonale, tak, jak vy jste vrchovatě a natřeseně měřili svým bližním, protože jen ten dojde milosrdenství, kdo milosrdenství sám znal.

„Kritikové“ jsou nepřátelé duší, nepřátelé náboženství, měli by se jich všichni varovati, jako morové rány, měli by všichni se jich stříci, kteří si chtějí uchovati svěžest, statečnost a chuť k práci. Měli by býti v církvi společensky izolováni, aby nerozsévali nedůvěru, aby nezalévali mladá aneb i stará poctivá srdce žlučí a jedem.

BRAITO.

LOUČENÍ S MLÁDÍM

Jednou svítilo slunce do tichého jitra ve vaší duši. Měli jste zrovna čas a tak jste se zadívali do duše. Cítili jste její tlukot, jak objímá všechno, jak dovede tiše milovat a pekelně nenávidět. A když jste procítili, s hrůzou jste zpozorovali, že ptáci nešvitoří, louka že se nesměje, slunce že nelíbá kraj, nýbrž, že slunce svítí a pálí holou hlavu, že louka je mokrá a doma že čeká práce a že ti ptáci vlastně člověka vyrušují,

že jsme chtěli domysletí větu, o kterou již dlouho usilujeme, protože ji potřebujeme jako cihlu do zdiva budovy některého svého díla. Pojednou se nám zasteskne po svobodě, po snech, po bezstarostnosti.

Cosí jako černá hráz se tlačí k našemu životu. Dokud jsme byli mladí, rádi jsme rozdávali, co jsme ještě neměli, a nyní, kdy se všech stran otvírají k nám ruce, kdy nás vyšší ruka chce připrahnouti k těžkému vozu životního nákladu: pojednou se vzpěčujeme. Nechceme zrátí, nechceme léku, pojednou nechceme život. Je nám líto mládí. Aby nás Bůh naučil dověsti přestat být mladým, aby nás on sám naučil vžití na sebe jeho jho a jeho břímě. Zrání a živení je přece krásné! Krásnější než vlastní živení, než vlastní vývoj. Vůně duše těžké poklady, životní silou, zkušeností, možností práce, omamný dech krve rozvířené v díle našem a bližních.

Zrání, které nedovede nenáviděti květy! Nepřistihli jste se již sami, i vy, nejmladší z těch, kteří dozrávate a dáváte život při slabém třeba pocitu žárlivosti vůči ještě mladším? Jestli vás třeba jen slabě dráždí pohled na jejich mladé pokusy, ještě jste se nesmířili se svým zráním, ještě jste nepřinesli obět mládí: žárlíte, závidíte, nevíte, co si vlastně správně se zralostí počítí! Zrání může býti věčným mládím; v tom vrcholné umění: obětovati to, co je v mládí nedokonalé; nerozhodnost, poletavost, vášnivou žízeň svobody či nevázanosti, bezstarostnost a ponechatí si podstatnou známku mládí: přisávání ke kořeni života, dověsti stále přijímati. V Bohu zůstává věčné naše jaro. I zralá mužnost nalézá ve vzrůstu v Bohu své mládí. A čím více zrajeme a mužníme v Bohu, v jeho práci, v jeho díle, tím stáváme se mladšími, protože více přijímáme, více rosteme, a to v životě nejsvěžejším. Růstí v životě — mládí. Růstí v životě věčném — v Bohu — věčné mládí.

BRAITO.

KE KATOLICKÉ AKCI

Co má katolická akce činiti, aby něčím vůbec byla a aby existovala? Má býti především katolickým ži-

votem. Nuže, tomuto životu, tomuto katolickému hnutí jest podstatná jednota a podřízení hierarchii. Je to již v povaze věci, protože je to spolupráce laického živlu v díle apoštolském, v apoštolátě ve vlastním slova smyslu . . . Nejslavnější, nejbožstější a nejkrásnější v dnešní katolické akci jest rozhodně obnovení a pokračování toho, co bylo za prvních dob křesťanských.

SV. OTEC PIUS XI.

k delegátům franc. Národní federace katolíků.

PROZŘETELNOST

Dobro jest silnější ve svém dobru než zlé ve zlém. Dobro má více hodnot, než by jich dovedlo zlé promrhati, znetvořiti. Sv. Tomáš praví: Což nepřináší většího užitku, postavíme-li dům pevný a vysoký, než stojí námahy vykopati pro to dostatečné základy? Mnoho věcí jest ukryto v díle Božím, ale toto dílo samo stoupá vzhůru. Zlo zůstává zlem, ale to, že zlo může býti, to jest též dobrem! Všechno totiž záleží od toho, jak věc končí, a kdo může říci, že cíl věcí jest nedostatečný, že jest špatný? Kdo by se odvážil říci: Pane, ten svět nestojí za to! Ten svět byl příčinou příliš mnohých katastrof, tvé lidstvo bylo příliš bičováno hrůzou, nemůžeme ti připsati takové dílo? Anebo raději řekneme jako bezbožník v žalmu: Není Boha? Není-liž pravda, jediné správné jest říci s Jobem: Mluvil jsem nerozuměje tajemstvími, která mne přesahují a jež neznám. Proto se odsuzují a kají se v prachu a popeli. A. D. SERTILLANGES.

VÝZNAM DAT

Všechna data jako by říkala: Na shledanou, a jako by mluvila o věčném návratu. Zdá se, že všechna volají, že náš Pán Ježíš nebude věčně skryt svým ubohým dětem. Datum pak narození mluví ještě důrazněji o nebi než ostatní. Když je člověk tak strašně chladný, vlažný a roztržitý před svatostánkem, jako to jest dobře si říci, že konečně přijde den, kdy tento Pán, jehož bychom rádi tolik milovali, zjeví se nám ve své kráse a že jej budeme konečně milovati . . . Je to tak

dobře cítiti, jak dny prchají. Kdo ví, jak dlouho ještě nám zbývá života? Necht' toho je ale mnoho či málo, kéž působí v nás Pán náš sám, aby to, co nám ještě zbývá z života, patřilo zcela jemu, bylo jen pro něho, pro potěšení Jeho Srdce!

CHARLES DE FOUCAULD: *Ecrits*. p. 2.

ŽEŇ

Z RŮZNÝCH POLÍ

CASA EDITRICE MARIETTI, TORINO, VIA LEGNANA 23:
A. M. MICHELETTI, EPITOME THEOLOGIAE PASTORALIS. II. De sacris concionibus et cura juventutis, actione catholica et sociali. Str. 352, cena 15 lir. — Třetí svazek pastorální theologie bývalého profesora lublinské university ve své vzorné obsažené stručnosti je dílem vynikajícím: Kněz tu nalezne pokyny veliké ceny a hlavně zásady přesně podané, pro svou práci na kazatelně, ve spolcích, v katolické akci a správě beneficí

A. M. SCHEMBRI, O. S. A., DE SACRAMENTIS. I. De sacram. in genere, de baptismo et confirmatione. Str. 170, cena 7 lir. — Dogmatická učebnice, v duchu theologické školy augustiniánské, hlavně v nauce o působnosti svátostí a ožití jich. Při veliké stručnosti obsahuje přece vše potřebné pro začátečníka a je zajímavým dokumentem své školy

G. M. PARIS, O. P., AD MENTEM S. THOMAE AQ. TRACTATUS DE ECCLESIA CHRISTI. Str. 250, cena 12 lir. — Nové vydání De Grootovy knihy o církvi, upravené podle nových apologetických hledisek. Protože jsou to školské přednášky a učebnice, není v knize vědeckého aparátu. Ale zachována: cena knihy De Grootovy; přesná nauka a přesná formulace nauky činí tuto knihu velmi pozoruhodnou učebnicí

ARS SACRA, MUNCHEN: DIETRICH V. HILDEBRAND, DIE EHE. Str. 48 dvoubarevného tisku se 13 hloubkovými meditisky, cena 1'60 RM. — Vzácné dílko, ukazující nesmírně jemnou řeč povahu manželství, jeho prohloubení svátostností až ku prostředku sjednocení duší v Ježíši Kristu. Jaké to slovo pro dnešní dobu, že manželství je nejkrásnější forma lidské lásky, vedoucí obě strany mravně výše

J. C. B. MOHR, (FAUL SIEBECK) TUBINGEN: Religion in Geschichte und Gegenwart. Lief. 62/63. Kurzwegianer-Lichtbildergottesdienste. — Z bohatého obsahu hesel: Legenda, Liberalismus, tělo a duše, utrpení. Není snad druhé encyklopedie tak všestranně důkladné

MAISON AUBANEL FRERES, AVIGNON, 7, PLACE SAINT-PIERRE: R. de Saint-Laurent; Comment acquérir la

Maîtrisse de soi-même. Str. 84, cena 5 fr. — Nakladatel zahajuje sbírku podle vzoru sbírek amerických a německých o praktickém užití psychologie. Obsah: Klíč k úspěchu — Mlčení — Zbytečná svěřování — Přemýšlení — Vnější klid — Nadpřirozené síly. — Poslední rady. Velmi praktická knížka spolehlivé nauky. — es —

LIBUT: LOUIS BEJOT, AU SAHARA L'ASSASSINAT DU PÈRE DE FOUCAULD. Str. 60, cena 4 fr. — Pietní a nadšená knížka o oběti francouzského hrdiny za Afriku a o významu jeho osobnosti i díla. — es —

ALMANACH DES PAILLETES D'OR POUR 1930. Str. 240, cena 7.50 fr. — Kalendář s myšlenkami náboženskými podle církevního rázu každého měsíce. Texty jsou velmi vhodně vybrány. — es —

LIBRAIRE PLON, PARIS, VI, 8, RUE GARANCIÈRE: GUARDINI-R. D'HARCOURT, L'ESPRIT DE LA LITURGIE. Str. 280, cena 20 fr. — Franc. překlad slavného díla německého s úvodním výkladem o obnově liturgického ducha v Německu a o R. Guardi im. Kniha hlubokých myšlenek pro pochopení významu liturgického dění a modliteb. Obsah sám mluví o ceně knihy, psané duchem vroucího pochopení a mistrovství myšlení: Liturgická modlitba — Liturgická obec — Liturgický sloh — Liturgický symbolismus — Liturgie jako produkce — Vážné hlubiny liturgie — Převaha Logos nad Ethos. — es —

JOSEF KOSEL & FRIEDRICH PUSTET, MÜNCHEN: MARGER, O. S. B. — E. HEINE, BRIEF DER HL. JOANNA FRANZISKA FREMYOT VON CHANTAL AN DEN HL. FRANZ V. SALES. Str. 220, cena váz 6 — RM. — Listy po r. 1611, dávající pohled do rostoucí duše hrdinky, formulující jasně život duše světice. Doplněny jsou jinými výroky světice o sv. Františku Saleském: Tak do doby zápasů o skutečný pojem mystiky padá světlo z míst povolání. — es —

EDITION SPES, PARIS, V, RUE SOUFFLOT 17: CLAIRVOYANCE DE ROME. Str. 290, cena 12 fr. — Odpověď autorů knihy Pourquoi Rome a parlé na vývody Action Française proti ní. Ve hluboce vědecky založených kapitolách se pojednává okřesťanské poslušnosti a zákonech církevních, o bludech Maurasových, o Morálce a politice, o přirozeném a milosti. Právě pro toto zásadní stanovisko má kniha cenu pro celý svět. — es —

GILOTEAUX ABBÉ PAULIN: L'ABBÉ LEOPOLD GILOTEAUX (L'abbé P. Giloteaux, Douai [Nord] 1929, stran 25, cena 12 fr. — Mohl bych říci: kniha o mimořádných událostech v životě oběti utrpení P. Giloteauxe: Lépe jest však upozorniti, že je to životopis katolíka a kněze, který z milosti Boží pochopil pravou ctnost a bohatství plynoucí ze spojení duše s Bohem. Pero bratra asketického spisovatele vystihlo podstatné a mile zve na cestu svatých Božích. — ca —

KUČERA VLADIMÍR: BALADA O SVATÉ KRVÍ. (Vlastní náklad). 1929, stran 15, ? — Drobná básníková obě-

tina památce sv. knížete Václava. Bratrovražedný meč se ztratil a hárá v nitru národa. Verš účelně pomáhá baladickému spádu. — jp. —

LACOMBE LOUIS: RAO-SAHIB MAHADEVA AIYER. (Desclée De Brouwer, Bruges). 1929, stran 166, cena ? — Konverse bramína Mahadevy a jeho druhů; strhující obraz síly víry v duších neofytů a při tom pokus o vzkríšení dávné metody obrácení Indie v kastách. Kniha náboženská a přece předčí řady nejlepších románů. Velmi vhodná zvláště pro laiky. — J. F. P. —

HUGO LANG: THOMAS VON AQUIN GLAUBENSGEWISSHEIT, DR. BENNO FILSER. (Verlag G. M. B. H. Augsburg-KOLN.) Theologický a filosofický svět se zabýval a dosud zabývá největší otázkou světa. Četná literatura poslední doby to dokazuje, že problém jistoty víry má dodnes svou platnost. Jako neochvějný základ veškeré možné spekulace o vznešeném tématě víry a její jistoty všichni větší myslitelé poukazují na Tomáše Aquinského. Lang shrnuje ve své studii o témže tématě to, co Tomáš na různých místech napsal a mluví hlavně o třech bodech celé otázky: Předně o vědeckém důkazu to, co předchází víru (de praeambulis fidei,) pak o pohnutkách věrohodnosti a konečně o absolutní jistotě pocházející z vlité a nadpřirozené ctnosti víry. Poukazuje na organické zpracování Tomášovy nauky. Dr. Habáň.

MSGR. ANT. PAGANI: CTIH. SLUŽEBNICE BOŽÍ ALŽBĚTA CANORI MORA, PŘEL. P. J. ČERNÝ T. J. Mezi vynikajícími světicemi počátkem minulého století, které se obětovaly za církev, za papeže a duchovenstvo jako smírné oběti, je postavena i Alžběta Canori. Přítomná knížka podává na světlo její život; nebyl ukrytý v klášteře, nýbrž prožívala jej v četné rodině a stala se vzorem matkám a manželkám. — a —

DURYCH JAR.: SV. VÁCLAV. (Kuncír, Praha, 1929, 15 Kč.) Nejlepší dárek umění k letošnímu mileniu. Velmi je smutné, že národ nepochopil tohoto daru a že místo čistého, třebaže silného vína, raději si dal předkládati sladké vodičky. Durych se hrál na Moravě, protože Morava jest přece jen čistší ve své úctě svatováclavské a protože tam sv. Václav nebyl tak poyšénarodněn, jako v Praze. Hra krásná, strhující. Sv. Václav tu vystupuje jak hrdina, třebaže zbožný. Jeho svatost není svatostí zimomřivou, jest svatostí věru katolickou. Durych použil ke hře posledních historických výzkumů a proto jest jeho dílo i po této stránce velmi cenné. Druhé vydání jest přepracováno. Scénicky je přístupnější, s rušnější spádem, jak se žádalo, ale co naplat: Jako prvé vydání tak i druhé bude mít stále tu vadu, že jest pravdivé, že jest katolické, a tak i po těch škrtech i po škrtu toho, co některé pohoršovalo, zůstává Durychovo dílo dílem, které není pro buržousty, nýbrž pro ty, kteří myslí, kteří hledají pokrm v umění a tak nebude mít hned úspěchu, protože umělecké dílo musí si svou dobu teprve vyčkatí a vychovati. Braito.

VELEKNĚZI!

Denně pozvedáš k nebesům přesvatý Kalich Krve Páně, denně pozvedáš k nebi jeho svaté Tělo. Dnes, jak před padesáti lety.

✓ Všechny naše kalichy kol tvého jsou soustředěny a všechny ruce naše, držící svaté Tělo Kristovo, tvých posvátných rukou vroucně se drží.

Ty nás vedeš; u tebe máme jistotu, že Bůh s námi, že jsme praví synové Boží, že jsme skuteční kněží Páně. Stále obětuješ, stále bdíš nad Obětováním.

Chceš nás mít co nejlíže u Boha. O to se stále modlíš, o to stále prosíš. K tomu vychováváš a vedeš. Učíš, kážeš hlásat království Boží v srdcích. Radostně sníš o jeho vítězství. Jásavě jsi vykřikl: Kristus Král!

Aby se všechny síly věřících slily, aby se spojily ruce na Srdci Božím, vroucně si žádáš. K akci, od slovů k činům voláš! Aby naše víra nebyla zálibou vnější krásy, aby nebyla svátečním rouchem, aby byla pravidlem životním, aby byla silou ze srdcí, z životů našich tryskající a zapalující všechno kolkolem.

Dítky tvé, šťastné, že takový Otec je vede, kupí se kolem Tebe. Tvé ruce chceme podpírat, jak ruce Mojžíšovy v boji proti Amalekitům, tvé srdce zahřátí svou láskou, oddaností. Myslíš stále na nás. Neptáš již sobě, všechno v Tobě je jenom nám, nám dáno. Naše duše, boje, nástrahy jsou břemenem tvých šedin. Za to Tě milujem. Milujeme v Tobě Krista, hlavu neviditelnou.

Děkujeme Ti za padesát let tvého kněžského života. Za všechnu oběť kněžství, za ústrky, práce, námahy, za všechny vzácné mše svaté, za tolik modliteb, za všechny starosti, za tvoji neohroženost, za tvoji prozíravost Bůh sám Ti odplatí!

A slibujem. Až zavoláš: Všik, křesťané, do jednoho se k tobě postavíme, své srdce třeba i střelám nastavíme, své všechny síly dáme, svou krev Ti všechnu obětuje. Tys vůdcem naším pravým, Tys vůdcem naším nejvyšším, požehnej nám!

P. SILV. M. BRAITO O. P.

NA VÝŠINÁCH

-Církev je říše Kristova na zemi apoštolskou autoritou řízená. Autorita apoštolská pochází od Krista. Kristus pochází od Boha.

Autorita Kristem ustanovená jest pravdivá a pravá, jen byl-li Kristus tím, zač se vydával, Synem Božím. Učení jeho není učení lidské. Není volno člověku přijmouti je nebo zamítnouti. Kristus poroučí věřiti, a to pod ztrátou věčné spásy: Jdouce do veškerého světa, hlásejte evangelium všemu stvoření. Kdo uvěří a pokřtěn bude, spasen bude: kdo však neuvěří, bude zavržen. (Mar. 16. 15/16.) Nic tu není ponecháno libosti. Věřiti je povinnost.

Komu věřiti? Církvi. Církev je před evangeliem. Jsou křesťané, ač ještě nic není napsáno. Pavel píše jen těm, k nimž nemůže přijíti. Nový zákon je sbírka spisů příležitostných. Psaná část tradice. Písmo samo není pravidlem víry. Kdyby bylo, musilo by to v něm být napsáno.

Pravidlem víry je autorita církve. Náboženství Kristovo není pouhá filosofická soustava. Od nejstarších dob se jeví jako organisace. I protestantský theolog Troeltsch doznává, že Kristus nezaložil křesťanství, nýbrž církev. Křesťanství jest podle něho jen výmysl těch, kteří později od církve odpadli. Kristus tedy nedává světu křesťanství, nýbrž křesťany. Nedává učení, nýbrž učitele. Ne Písmo, nýbrž Petra. Vše je živé, konkrétní.

Petr má prvenství. Na něm spočívá budova církve. Kde Petr, tam církev.

Církev je ústrojenství: mění se a zůstává táž. Mění se ne tak, že by se připodobňovala světu, ale tak, že se snaží svět připodobniti sobě. Mění se ne tím, že dává světu, co svět chce, ale tím, že mu dává, co potřebuje. A zůstává táž — její učení se nemění. Kdyby se měnilo, za nic by nestálo. Mění se a zůstává táž. Jak to možno? Jak jsem vyrostl a přece zůstal týž? Tím, že jsem žil. Tak i církev. Vyvíjí se. Žije. Není mrtvolou. Je živým organismem.

Organism jest účelná jednota. Jejím výsledkem jest život. Jednota v církvi je trojí: jednota nauky, jednota kultu, jednota kázně. Trojí tato organická jednota se soustřeďuje ve viditelné hlavě církve, a tou jest nástupce Petřův.

Popření té trojí jednoty se nazývá protestantism. Počalo porušením poslušnosti a skončilo porušením víry. Luther prohlásil Písmo za jediné pravidlo víry. Ale to jest již konec jednoty, neboť Písmu rozumí každý jinak. Nepřekvapuje, že již není jediného dogmatu, v němž by se shodovaly sekty protestantské. Vidouce to moderní theologové protestantští, vynalezli tuto formuli: Spása věrou bez ohledu na přesvědčení náboženské. (A. Eymieu, *Deux arguments pour le catholicisme*, Paris, Spes 1922, p. 210.) Věřou rozumějí kon vůle. Na něj kladou důraz. Přesvědčením rozumějí kon rozumu a na něm prý nezáleží. Stačí míti jakousi důvěru; dogma jest soukromé mínění každého jednotlivce.

To jest ovšem již zřejmé pohrdání pravdou. Jen jedno vědí všichni protestanté: že nejsou katolíky. Jen jedno všichni hlásají: Nebudiž papeže! V těžké nemoci r. 1537 napsal Luther: Po mé smrti zachovejte toto jediné: nenávisť proti papeži! *Impleat vos Dominus odio papae!* Splnili to. Zachovali opravdu jen to jediné. Nic nezbylo jen negace a nenávisť.

Ale to sotva stačí k životu. Dějiny samy svědčí, že protestantism jest mrtev. Nejlépe jest vyslechnouti o tom svědka jistě nezaujatého: Za velmi významnou pokládáme skutečnost — tak píše lord Macaulay v závěru svého essaye o Rankeových Dějinách papežů — že křesťanský národ, který nepřijal zásad reformace před koncem šestnáctého století, nepřijal jich nikdy potom. Od té doby staly se národy katolické nevěřícími a staly se opět katolickými, ale žádný již se nestal protestantským. (*Critical and historical essays*, vol. 4. p. 143, Tauchnitz ed. 1850.)

A přece, jakkoliv je to protimyslné, i v protestantismu je papežství. Luther učinil papežem Písmo. Písmu rozumí každý po svém. Důsledek jest, že každý věří,

co chce, čili že sám sobě je papežem. Kolik důsledných protestantů, tolik papežů. Není pak divu, že poslušnost k nástupci Petrovu se jim zdá otroctvím a vlastní nejednota se jim jeví jako svoboda. Zapomněli, že ne svoboda je posvátná sama sebou, nýbrž pravda.

Kdykoliv se dívají na papeže jako na hlavu římské církve, vidí vždy jen zpitvořeninu vlastní tváře. A to se stalo od dob Lutherových zjevem obecným. Našli bychom lidi, kteří vidí v papeži zotročovatele duchů, svatokupce, kapitalistu, antikrista, politika, šaška, ubohého starce a tak všelijak. Mohlo by se říkati: Pověz mi, jak vidíš papeže, a já ti povím, kdo jsi.

Pius XI. bude slaviti 20. prosince 1929 padesáté výročí svého kněžství. Bude to nejvhodnější chvíle, abychom se za něho modlili jako za svého otce, náměstka Kristova na zemi a nástupce Petrova. Snad bude dobré, abychom si ho představili v té chvíli i bez ozáření, jímž ho zdobí jeho vznešený úřad.

A takto-li si ho představíme, vidíme kněze, hrdinu, učence.

Vidíme kněze, který již půl století nese jeho Kristovo. Padesát let života — to se obyčejně oslavuje, ač to znamená jen, že člověk zestárl. Padesát let kněžství jest padesát let niterné účasti na kněžském životě Kristově, padesát let důstojnosti převyšující slávu andělů.

Vidíme hrdinu, který byl v mládí veden posvátným instinktem, by překonal hrůzy, jež vnuká člověku neživá příroda, který s vrcholu Monte Rosy, Matterhornu a Mont Blancu viděl krásy, z nichž by malíř musil zešílet; kdyby je měl namalovati, hrdinu, kterého to táhlo k výšinám, s nichž by jediným pohledem objal svět a mocným úkonem vůle zpečetil své příbuzenství s Nekonečnem.

A vidíme učence, jehož přáteli byly knihy uchovávací vědění zaslého světa. Lidé hynou, myšlenky trvají. Pergameny tlí, idea je nezničitelná. V tichu sálů naplněných duchovými poklady osnoval knihovník Achille Ratti heslo svého života: Pokoj Kristův v říši Kristově.

DOMINIK PEČKA.

ABY ON ŽIL VE MNĚ...

(Kurs vnitřní modlitby 10.)

Jaký význam má toto pojednání o vyšších stupních vnitřní modlitby? Chce býti jakýmsi stručným opakováním pro ty, kteří tyto věci mají znáti, mají býti pobídkou těm, kteří se snaží o dokonalost, až kam Bůh vede své duše, které se jemu šlechetně oddají. Všem pak mají ukázati nesmírné bohatství katolického duchovního života. Chceme ukázati celé ono skoro nekonečné pole možností v duchovním životě tak, jak je otvírá katolická nauka o duchovním životě, abychom poznali, že katolická morálka, jejímž vyvrcholením jest právě vyšší duchovní život, není něčím malicherným, něčím k zemi přikrčeným, nýbrž že sahá svými vrcholky až k nebesům, že se dotýká takřka samého Boha, protože v něm a z něho pak dokonale žije, jest s ním spojena co nejdokonalejším způsobem zde na zemi vůbec možným.

Chceme tím postaviti vysokou úroveň katolické mystiky a srovnati ji tím s ubohými výsledky, s nízkou úrovní veškerého ostatního mysticismu, jenž není vůbec hoděn dítek Božích, že katolická mystika není automatickým, mechanickým spojováním s nějakou ideou, nýbrž že jest pronikání do hlubokého života Božího.

Modlitba jednoduchá ztišila hledání naše. A nyní přistupme k dalšímu kroku v duchovním vyšším životě. Učitelé mystičtí na prvním místě uvádějí modlitbu klidu. Bůh ovládne zcela vůli člověkovu, třebaže mu ponechává ještě volné ostatní schopnosti. Paměť a obrazivost proto mohou ještě překážeti duši ve vnitřní modlitbě a ji vyrušovati. Rozum byl totiž unaven již duchovně ustavičným hledáním, sebesvědčováním a tak nyní již spočívá v náručí Božím, k němuž jej připoutala vůle, odpočívající již ve svém dobru nejvyšším. Vůle spočívá v tichém, milostném spojení Božím, okouší jeho jaksi, cítí jej takřka přítomného. Svatá Terezie jen na tento druh modlitby uplatňuje název modlitby klidu, modlitby totiž, v níž

jest pouze vůle uchváčena působením Božím, zatím co ostatní schopnosti jsou ještě volny.

Tak jest modlitba klidu rozhodně již modlitbou pasivní. Předchází jí skoro vždy nadpřirozené ztišení, uklidnění, též působením Božím. Dříve se duše hleděla sama aktivně uklidniti. Teď si ji Bůh sám rázem ztišil pro sebe. Sám si ji přitáhl jako magnet přitahuje ocel. Toto usebrání jest podle svaté Terezie branou k vlastní modlitbě klidu. Tato ztišení jsou ze začátku dosti řídká. Pomalu jim pak Bůh duši zvyká.

Nyní duše s menší námahou jest hojněji zavlažována Bohem. Tato modlitba jest jakýmsi chutnáním, okoušením Boha. Proto není tu naprosté nečinnosti, proto klid katolické mystiky, klid modlitby této není kvietismem, protože duše stále, třebaže vedena Bohem, aspoň zabývá se tímto Bohem.

Duše zabývá se takto svým Bohem, třebaže je někdy tato modlitba mlčenlivá. Bůh tak uchvátí duši, tak ji zaplní sebou, tak ji strhne svou velikostí, že duše jen na něho patří a není schopna jiného než obdivu, než pohroužení v něho, než nazírání na něho. Velká láska Pána, jenž tak se sklání k duši, ji takřka řeči zbavila, ji jednoduše strhla, ji okouznila. Duše ale přece není nečinná, neb požívá Boha třeba v mlčení, požívá ho v sladkém, tichém spojení.

Někdy zase duše nemůže vydržeti velikosti Boží, jeho přítomnosti, jeho sladkosti a hlasitě volá k němu, duše se rozplývá v hovoru vděčnosti, úcty, lásky k Pánu, jenž navštívil její příbytek. A čím více duše se zdokonaluje, tím více je toto obcování s Pánem hlubší, tišší, nitrnější, duchovnější. Duše hoří takto a tu se jí stává, jak praví sv. Jan od Kříže (Cant. CIII), že jest jakoby proniknuta žhavou, bleskovou jiskrou, čili jak on praví, „jiskrou lásky“. Duše jest stržena prudkým zaplanutím lásky, jež ale musí okamžitě poleviti ve své prudkosti, protože by toho duše dlouho nevydržela.

Někdy se opět duše v modlitbě klidu modlí, opravdu rozlétá k němu prostými, jednoduchými impulsy. Duše je totiž příliš plná a proto musí její city propuknouti. Proto jásá vstříc svému Bohu.

Toto vnitřní usebrání jest někdy tak silné, že trvá až den i dva dny. Duše ničeho si nevyšímá a přece při tom koná své práce. Ale svět přece při tom pro ni neexistuje. Jest stále se svým Bohem. Stále s ním dlí, stále s ním obcuje. Jiné schopnosti totiž nejsou tak uchváčeny Bohem a proto mohou konati své dílo, vůle však je tak sevřena Bohem, že stále dlí s ním po dobu této šťastné modlitby. Sv. Terezie ptala se sv. Františka Borgia S. J., zda není tento stavilusí. A světec odpověděl, že jistě ne, a že on sám často do podobného stavu upadá. Světice kladla nejprve tento stav v prvých svých dílech do údobí dokonalého spojení, později však jej opravila a správně postavila do stavu modlitby klidu.

Kdy volá Bůh k této modlitbě? Jistě teprve tehdy, až jest duše dokonale na tento stav připravena, až je dokonale očištěna od sebe, až nemusí již hledati a blouditi. Po dlouhých letech pečlivého, soustavného, neúnavného sebezapírání, umrtvování přichází tato modlitba, když Pánu se zalíbí.

Bůh převádí si duši k tomuto stupni, až jest duše hodně vycvičena v modlitbě jednoduché. (Tímto opravuji název této modlitby, kterou jsem přeložil v posledním čísle jako modlitbu zjednodušenou.)

Až sem dojde podle sv. Terezie dosti duší. Ale, jak tato světice praví, dále se již dostane duší méně. A serafínská učitelka táže se na příčinu toho zjevu a dokládá, že nemůžeme z toho viniti Boha, nýbrž jediné duši. Bůh sám naplňuje stále duše své, které si vede, svými milostmi a chce je přivésti co nejtěsněji k sobě, ale nevede duši dále, když se stále a stále ještě dopouští drobných nevěrností, když ještě hledí zpět, ač již přiložila ruku k pluhu, stále ještě pošilhává za egyptskými hrci sladkého duchovního pohodlíčka.

Přicházíme k pojednání o modlitbě jednotící, o modlitbě, která pasivně spojuje duši s Bohem. Scaramelli nazývá toto spojení „unio simplex“, což se mi rozhodně více zamlouvá, než Poulainova „L'union pleine“.

Bůh uchvacuje nyní nejen vůli jako v modlitbě kli-

du, nýbrž všechny schopnosti jsou zachyceny působením Božím. Nepřestávají ovšem tyto schopnosti vůbec pracovat, nýbrž pracují jen jakoby napolo. Tato vnitřní modlitba, která absorbuje celého člověka, která proniká jej celého, která jej celého takřka mobilisuje pro poznávání a milování Boha, má pravděpodobně též své stupně.

Teď již přestávají roztržitosti, protože schopnosti, které by mohly roztržitosti způsobiti, jsou upoutány jaksi Bohem, jsou jím uchopeny a vedeny k němu, jsou jím tak proniknuty, že ostatní nemá přístupu. Bůh žádá v tomto stavu, aby duše nedala na sebe působiti. V tomto působení Božím, nabývá duše jakési jistoty, že Bůh jest v nás. Ovšem k absolutní jistotě zde bez zjevení zvláštního nedojdeme.

A Bůh se ještě úžeji pojí s duší, ještě více ji připoutává k sobě. Spojením extatickým tak strhuje duši, že i smysly absorbuje svým působením, že bývá na chvíli i přetrženo spojení duše se zevním světem. Ovšem rozlišují zde modlitbu extatickou a extase samé. Dva prvky tvoří tuto extatickou modlitbu. Nejprve totiž uchvácení celé bytosti Bohem a pak odloučení smyslů. Působí Pán přímo na smysly, aby nevytrhovaly duši v její modlitbě, nebo oslepuje přemíra jeho světla smysly naše? (Saudreau: *L'état mystique*, a Poulain: *Les grâces d'oraison* XXXI, par. 5.) Naše smysly jistě nejsou dosti silné a čisté, aby snesly tak intenzivní spojení s duchem, jenž je tak těsně spojen s Bohem. Čím jest duše lépe a dokonaleji připravena, tím jistěji mizejí extase. Extase nejsou projevem nejvyšší dokonalosti.

I v tomto stavu jako v předcházející modlitbě jsou všechny schopnosti uchváceny Bohem, ale do zapálení Boží lásky dosahují nebývalého stupně síly. Duše jakoby za záclonou již tuší, co ji čeká v odměně na onom světě, jak sladký jest Pán ve slávě. Pán zachází s duší svou jako se svou chotí. Člověk v tomto stavu nevidí, neslyší, tělo jest jakoby mrtvé, tělesná teplota ochabuje, a dlouho ještě po takové modlitbě jest člověk znaven. Ale přece, podle výslovné nauky sv. To-

máše a sv. Terezie extase nečiní z našich činů skutky nenaše, neruší extase naší osobní svobody. Ovšem i v tomto stavu jsou různé stupně a tak bychom měli pojednat i o prosté extasi, o níž mluvíme nyní, pak ale o jejím vystupňování v uchvácení ducha a o letu duše.

Modlitba extatická trvá vždy jen velmi krátce. Jestliže se setkáváme s touto modlitbou u mnohých svatých, totiž u jejího průvodního zjevu, podle něhož je pojmenována, u mnohých zase se s ní nesetkáváme vůbec. Extase sama nepatří k podstatě katolické mystiky, nepatří k podstatě dokonalosti. A dobře míti se na pozor před různými napodobeninami extase, jako jest ztrnulost a podobné zjevy, hysterické oblasti.

Vrcholem duchovního života, vrcholem modlitby jednotící jest spojení dokonalé, jež zovou mystikové spojením přetvořujícím. Mystičtí theologové užívají odborného termínu deificatio, jež jest přijat církevní terminologií dogmatickou a má své oprávnění. Bůh uchvacuje totiž zde duši celou, i její nejtajnější hlubiny. Bůh ukazuje se duši, ne sice jasně, jen jako za slídovou deskou, ale přece jen duše tuší tajemství Boží, dotýká se takřka obrysů jejích. Nyní přichází v duši to, co sv. Pavel o sobě sám prohlásil: Žiji, ale nežiji více já, nýbrž žije ve mně Kristus. Duše jest přetvořena Bohem, jak jen je to možné v lidské naší přirozenosti. Bůh činí ji účastnou svého života tak, jak je to zde vůbec možné. Již posvěcující milostí byla duši dána účast na Boží přirozenosti a nyní toto účastenství, jež dříve bylo jaksi utajené, propuká, stává se zřejmým. Dává jednati duši tak, jak Bůh chce, aby duše dokonale jednala. Dechnutími lásky poznává duše ve své lásce Lásku nekonečnou, zdroj její cítí, že on jest pouze jejím životem, že ji zraňuje svou láskou horoucí, že v ní rozlévá své světlo, že ji pudí k činu.

Duše teď zapomíná na své zájmy a myslí jen na Boha. Probouzí se v ní tajemná touha po utrpení. Chce nějakým velkým, slavným způsobem dokázat Bohu svou lásku, touží horoucně, aby vina Boha urážející byla na celém světě ve všech lidech smazána. Chce

naprosto sebezničením, kdyby to bylo možné, dokázati mu svou nešmírnou lásku. Duše již zmírá svatou netrpělivostí, aby již přišlo království Boží lásky, království jeho slávy, aby již nebyl urážen na zemi, aby země již řekla své poslední Amen, velebné a dokončující dějiny. Ráda by třeba tisíc životů ještě měla, aby je mohla obětovati, aby on kraloval, a zase zmírá touhou a přála by si již býti rozdělena, odloučena od těla porušenosti a býti již s Bohem. Zde mizí extase, vyprahlost jest proměněna v jaro vlahou Božího objetí. Teď existují jen Bůh a duše, jen oni dva spolu žijí ve středu duše, rozumějí si v klidu, tichu a samotě. Duše hoří, zmírá a zase žije jen jeho obětí.

P. SILV. M. BRAITO O. P., ŘÍM.

Konec kursu vnitřní modlitby.

CÍL I CESTA

Sv. Františku Saleskému kdosi řekl, že pěstováním ctností pokory chce dosáhnouti lásky k Bohu. Světec odvětil: Já zase chci pěstováním lásky nabýti ctností pokory. — Světec chápal postavení lásky k Bohu v životě křesťanském. Postavení cíle a královny, ovládající všechno snažení, ale i postavení pramene ostatních ctností. Tuto myšlenku je třeba postavit na konec úvah o ctnostech, aby usilování o ctnosti se nestalo bezživotným a planým.

Sv. Tomáš svou nauku o ctnostech zakončuje rovněž touto myšlenkou, třeba jinak vyjádřenou. Na konec totiž mluví o dokonalosti a jeho nauku můžeme shrnouti do šesti myšlenek (II-II. 184).

1. „Dokonalost křesťanského života záleží v lásce k Bohu, protože tato láska nás sjednocuje s Bohem, jenž je posledním cílem lidské mysli.“ — Vidíme cíl i cestu křesťanského života. Cílem všeho našeho duchovního snažení musí býti, bychom milovali Boha. Bůh je to nejvyšší, co může zaměstnávat lidského ducha, Bůh je to nejkrásnější, k čemu se může přikloniti lidská vůle. Bůh tedy je nejdokonalejší štěstí,

jehož může dosáhnouti lidské srdce. Kdo je s Bohem nejúžejí spojen, jest nejdokonalejším člověkem, protože přivedl na nejvyšší stupeň rozvoje nejkrásnější a nejvzácnější součástky své bytosti. Nejdokonalejší spojení vytvoří hluboká láska. Proto tato láska je cílem lidského žití. A láska zároveň k tomu cíli vede. Láska sjednocuje s Bohem, proto je vyvrcholením všeho úsilí o ctnosti. Ale zároveň jest nejbezpečnější cestou ke všem ctnostem.

Je znám výrok francouzského kněze, jenž o sv. Terezii Ježíškové řekl: „Mám rád tuto světici proto, že s Pánem Bohem nedělala početních úkolů.“ Nepočítala jaksi s tužkou v ruce, co Bohu svému dala a co mu nedala. Dala mu vše tím, že za svůj životní úkol považovala milovati z celého srdce Boha. A láska ji vyučovala a vedla od ctnosti ke ctnosti, lépe nežli všechno nejpodrobnější počítání. Kdo musí počítati, ukazuje nedokonalosti lásky. Proto jest svatá ctnost lásky k Bohu nejenom cílem, jest i cestou.

2. Chápeme hned druhou větu sv. Tomáše, že „dokonalost lásky jest na prvním místě, když se mluví o dokonalosti ctností“ To musí míti na zřeteli, kdokoli chce ve své duši pěstovati dokonalost. Na prvním místě musí úsilí duše směřovati ku pěstování a zdokonalování lásky k Bohu. Mohlo by se říci, že je to pro začátek příliš těžký úkol a že jest praktičnější napřed pěstovati jiné ctnosti po řadě, aby jimi rostla láska. Dělá to ovšem tak nejedna duše, ale, není-li tato snaha vedena láskou a nesměřuje-li při tom hlavní pozornost výslovně k lásce, musí nastati zastávka na jistém mrtvém bodu a nastane vždycky. Z duchovního života se pak stane jakési hraní formulkami a pořádkem — duše nejen neví, co dále, ani necítí potřeby jíti dále. Přirozeně. Neboť vynalézavost a pokrok je výsadou lásky ve všech oborech a především v oboru zdokonalování duše. Božský Spasitel řekl: Kdo mne miluje, k tomu přijdeme a u něho si učiníme příbytek. Jen lásce to slíbil tak slavnostně.

3. „Láska (božská ctnost) působí v člověku soulad a proto dokonalost smyslového života má svůj kořen

v lásce." Kolik zkušeností a znalostí duševního života obsahuje tato věta svatého Tomáše! První, nejhrubší a často i zdánlivě nejtěžší překážky duchovního života jsou v tomto oboru smyslového života, jenž se nechce podříditi jednotě požadavků duše ani jejímu jednotnému vedení. Rozbíhají se smysly, rozptylují člověka podle jednotlivostí svých nesouvislých choutek. Reklí bychom, že pořádek zjednájí napřed rozmanité ctnosti. Ale sv. Tomáš praví, že pořádek zjednati náleží božské ctnosti lásky. Nepořádek pochází z nesouvislých různých předmětů tužeb a choutek. Láska božská ctnost však staví na první místo jediný nejvyšší předmět všech snah a tužeb, předmět, jenž všechny ostatní zastíní svou dokonalostí, krásou a svým nepřeborným bohatstvím. Jako samy pak se smysly řadí do tohoto pořádku, život jejich se zdokonaluje, nečiní překážky životu duše. Svatá láska se stane i lékem tímto způsobem.

Jsou lidé žijící v náboženském snažení, ale nesouladný život smyslové stránky, jim vytvořil určité utkvělé myšlenky a v důsledku jich určité zvláštnosti, nemožnosti, nepřekonatelnosti a podobné úchylnosti, jež bývají křížem vůdců a pramenem výtek, že mezi lidmi žijícími vysloveně nábožensky je mnoho lidí duševně úchylných. Z bohatství sv. Tomáše je touto třetí větou naznačen jediný lék: učte lidi milovati Boha opravdově, a tato láska vytvoří soulad. Že je to lék správný, ukazuje zkušenost, že u takových lidí se pravidelně projevuje nedostatek zachovávání přikázání lásky k bližnímu; láska k bližnímu životně souvisí láskou k Bohu, takže nedostatek lásky k bližnímu ukazuje na nedostatek lásky k Bohu a tím i cestu k vyléčení.

4. „Dokonalost lásky znamená jakousi universalnost (všestrannost), protože dokonalé je to, čemu nic nechybí. Pro pozemský život znamená to podle lidské možnosti vědomě ukazovati stále lásku Bohu. To se děje dvojnásobem: když člověk nepřilne k ničemu, co je protivou této lásky, jako je smrtelný

hřích. Bez této dokonalosti nedosáhne nikdo spásy věčné; za druhé když člověk svou náklonnost od-pírá všemu, co by bránilo naprostému a úplnému při-lnutí k Bohu." Učitel tu naznačuje další práci lásky → cesty. Ctnost božské lásky jest universální, zasa-huje a má svou účinnost všude, kde se pracuje na zdokonalení duše. Ať má duše jakoukoli chybu, vždy v základu je to následek odchylky srdce. Člověk při-lnul k něčemu, co není pravým dobrem; jako každý hřích jest omylem ve své podstatě, tak i každá chyba. Láska napravuje omyly, láska brání omylům. Čím je větší láska, tím je větší světlo v duši. Světlo pak uka-zuje všestranně, kde je třeba pracovati a co je třeba vykonati, aby se napravil omyl, aby se lnulo jen k tomu, co je hodno přichylnosti lidského srdce. Čím více člověk miluje Boha svého, tím jest moudřejší. Moud-rost však je matkou dokonalosti.

5. „Dokonalost křesťanského života podstatně zá-leží v lásce k Bohu, podružně v lásce k bližnímu. Při-kázání lásky k Bohu a bližnímu není omezeno a proto dokonalost záleží v dokonalém zachovávání příká-zání, podružně pak v zachovávání rad, které jsou nástrojem dokonalosti; neboť rady jsou určeny k od-stranění překážek lásky, jež samy o sobě nevylučují lásky k Bohu, na př. stav manželský, zabývání se světskými záležitostmi a podobné. Proto řekl opat Mojžíš: Posty, bdění, rozjímání Písem, odřeknutí se všeho, nejsou dokonalost, nýbrž nástroje dokona-losti.“ Tedy i největších obětí a činů pro Boha (sliby chudoby, čistoty a poslušnosti a vše, co s nimi souvisí) základem a duší, cílem i cestou k dokonalému jich darování Bohu jest božská ctnost lásky. Více netřeba říci, aby se zřejmě vidělo, jaký význam má tato ctnost mezi všemi ostatními.

6. „Dokonalost znamená vzrůst duše; duše pak roste, když se člověk odříká i dovolených věcí, aby byl volnější ku prokazování služeb Bohu.“ To by byl praktický návod ku pěstování lásky. Mohla totiž při všech dosud naznačovaných myšlenkách znít v duši otázka: Jak se pěstuje láska, jak se naučím lásce? Je

až pravděpodobně jednoduchá odpověď sv. Tomáše: Odříkej si dovolené. Zkušenost vždy tak mluví v úsečnosti jako přísloví. Ale vlastně je tím řečeno toto: Nemysli na sebe, mysl na Boha. Nebo aspoň pro začátek tak: Mysli více na Boha než na sebe. Když totiž člověk myslí velmi dobře a podrobně na sebe, nenechá si ujít nic dovoleného, protože velmi dobře ví, co mu dělá dobře a co by potřeboval. Myslet na Boha, myslit na Boha více než na sebe znamená, vědět dobře, co jest Bůh, jaký jest, a smíme-li tak říci, co jemu dělá dobře. A to již je začátek nebo první projev lásky. Vytrvalosti pomůže Bůh, ukáže další cestu i dá sílu.

Nade všechno mějte lásku, která je poutem (vedoucím a přidržujícím člověka k) dokonalosti. Bůh jest láska a kdo v lásce zůstává, v Bohu zůstává. — To jsou Boží slova, která jsou nad všechny důkazy o důležitosti a nezbytnosti lásky na prvním místě v duchovním životě, jenž je snahou po dosažení dokonalosti duše.

P. EM. SOUKUP, O. P.

JEDINÝ ZE VŠECH . . .

(K jubileu Jeho Svátosti Pia XI.)

Jediný ze všech, co jich v světě širém
národům vládne, svatý Otče Pie,
pravdy třímáš klíče, kormidlo řídíš
Kristovy loďky!

Jsi jako vrchol sněžné velehory,
kolem něhož mračna rozdílají blesky
zemím a městům, které nejvíc touží
po daru světla!

Jsi jako zlatý zasnubní prsten,
mystický kroužek, poslední a první
pouto, které víže naši zeměkouli
s vesmíru centrem!

Královna včelstev není milována,
jako ty, Pie, svatý veleknězi,
milován jsi lidem, ovceři svými,
pastýři dobrý!

Plemena všech barev, duše mužův, dětí,
žen a dívek množství nepřehledné tobě
hold svůj v jubileu k nohám skládá vroucně,
náměstků Kristův!

Dovol, aby také národ na severu,
jemuž svatý Václav, Metoděj a Cyril
uprostřed temnot jako hvězdy září,
kořil se tobě!

Nedívej se přísně na náš vnějšek chmurný,
na naše tváře, oči vyjevené,
na řeč dětí nehleď, kterým na smrt stůně
Slavia matka!

Však až vypudíme jako Odysseios
záletníky zpupné z domu otcovského,
s pláčem obejmeme kolena tvá, svatý
nástupce Petrův! JAKUB DEML.

ŽIVOT V BOHU

Lidé žijí tak mnohonásobným způsobem, že by se zdálo velmi nesnadným stanovit ty rozmanité druhy života. Rozmanitost a pestrost životní je téměř nekonečná, každý člověk si zařizuje život sobě odpovídajícím způsobem. Jednomu odpovídá život v rozkoších, jinému ve studiu pravdy, jinému v činnosti atd.

Svou lidskou povahou má žítí člověk životem člověku vlastním, který ho dělí ode všech ostatních živočichů. To VLASTNÍ lidské je podkladem určení života, pro něž se může ubírat život dvěma směry. Tehdy jediné jedná člověk podle vlastního života, když jedná rozumně, s rozvahou a pak jsou možné jen dva druhy

životě, buď kontemplativní nebo aktivní. Kontemplativní život se oddává úvahám o pravdě, libuje si v nazírání na pravdu, zvláště na První Pravdu a První Příčinu všech věcí, která zůstává nejvznešenějším předmětem úvah a přemýšlení. V přemýšlení o První Příčině mění se rozumová úvaha v meditaci neb i kontemplaci, v níž se Bůh sám duši zvláštním vnitřním způsobem ukazuje.

Druhá možnost jednati lidsky je aktivní život, t. j. takový způsob žití, kde rozum svá poznání a své úvahy provádí ve skutečích. Tento způsob života je velmi rozšířený, jen nepatrný počet lidí se oddává kontemplativnímu životu.

Život, který nemá tyto známky, není lidský. Tak na př. člověk oddávající se jediné rozkošem nežije jako člověk, nýbrž jako živočich. (II—II., q. 79., a. 2. ad 1.)

Vlastním zaměstnáním kontemplativního života je úvaha o Božích pravdách, o Bohu v jeho vnitřním životě, o lásce a dobrotě Boží tvořící dobro a krásu v duších. Tím dospívá kontemplativní život nejvyššího stupně důležitosti a zaměstnání, poněvadž Bůh je původcem a posledním cílem všeho. Kontemplace Boha je slíbená jako nejvyšší odměna v nebesích, kde kontemplace bude patřením tváří v tvář. V pozemském životě nazíráme na Boha jen jakoby v zrcadle jeho účinků, v nichž zanechal stopy své krásy. Kontemplace i v takovém stupni, jako je možná na zemi, přináší nejvznešenější blaho a radost, poněvadž je lidské duši nejvlastnějším zaměstnáním. Člověk je veden kontemplací účinků Božích k Bohu samému, proto i rozjímání o účincích Božích přivádí duši k blahu a radosti z poznání.

Aktivní život, jemuž je oddána většina, není zbaven veškeré radosti a vznešenosti, jíž oplývá kontemplace. Zabývá se zevnějšími skutky. Je třeba starati se o svůj chléb, o výchovu dětí, o nemocné a chudé atd. Celá tato činnost se dá vyjádřiti **AKTIVNÍ ŽIVOT**. Musí býti ale uspořádán rozumovým vedením, neboť i v zevnějším zaměstnání člověk musí jednati po lidsky. To se stává ctnostmi. Ctnosti ukáz-

ňují celou lidskou činnost podle rozumové rozvahy. Tak na př. láska k bližnímu řídí člověka, aby radostně, ochotně se soucitě, ale zároveň s opatrností sloužil bližnímu, spravedlnost vede vůli k prokazování každému, co mu patří atd. Je-li člověk uspořádán a uveden do souladu ctnostmi, pak jeho aktivní život je řízen, přináší radost a blaho, slouží rovněž Bohu, poněvadž každá harmonie nitra je disposicí ke vnímání Boha, každá posvěcená činnost lidská sbližuje s Bohem. Bůh ve všem a nadevše, vše prospívá k dobru těm, kteří milují Boha.

Proto, ačkoliv kontemplativní život svou povahou je vznešenější pro intimní spojení s Bohem, které s sebou přináší, poněvadž kontemplativní duše přebývá v domě Božím, má křídla, jimiž se vznáší v Božím ovzduší, dlí u nohou Kristových v klidu kontempace, zatím co aktivní člověk se vyrušuje mnohými starostmi, přece i aktivní život je cestou k Bohu a přivádí člověka ke svatosti. Všechny duše jsou volány ke svatosti po těchto dvou cestách, buď po jedné v kontemplaci, nebo po druhé v práci a činnosti. Obě cesty ústí v Bohu, v němž plesá každý tvor. Jedna i druhá cesta vede k Bohu, proto Bůh musí být hlavním předmětem v kontemplativním životě a zároveň hlavní pohnutkou veškeré činnosti. Pro Boha a v Bohu je třeba řídit skutky, jen tehdy budou posvěcené, jen tehdy jsou vlastně lidskými skutky. Převládne-li Bůh ve všech pohnutkách jakéhokoli jednání, nastává v duši harmonie ctností, život i mimo klášter je v klášterním ovzduší, je svatý. DR. M. HABÁŇ, O. P.

K JUBILEU SVATÉHO OTCE

Padesátého výročí svého kněžského posvěcení dožívá se 20. prosince náš svatý Otec Pius XI. Tisíce katolických duší spojí se s ním v modlitbě, s ním budou děkovati Bohu za padesát let plodné kněžské práce a vyprošovali vznešenému Veleknězi nadpřirozenou i přirozenou sílu k další činnosti. Celý ka-

tolický svět se bude předstihovati v projevech oddanosti vůči viditelnému zástupci Kristovu. Právem. Pro svoji jedinečnou důstojnost zaslouží si papež jedinečné úcty. Oddaností jsme nejprve a hlavně povinni Bohu, je to úkon vůle, jímž se ochotně odevzdáváme tomu, co se vztahuje k službě Boží. A po Bohu může platiti naše oddanost světcům, Božím služebníkům, právě proto, že se s nimi Bůh sdílí jako se svými služebníky o svou moc. Tato naše zbožná oddanost vůči světcům, ať živým nebo mrtvým — jak zdůrazňuje sv. Tomáš — se nezastavuje tedy u nich, nýbrž jejich prostřednictvím platí Bohu.

To je základ naší zbožné oddanosti vůči papeži. Jeho poslání je svaté a vznešené, směřující k tomu, aby všichni lidé v jednotě víry sloužili Bohu. A právě tomuto svatému poslání platí naše oddanost, odezírajíc úplně od osobní svatosti papežovy. Je třeba, abychom viděli v papeži jeho posvátné kněžství a nadpřirozenou důstojnost jeho moci a abychom ctili Krista v náměstku Kristově.

První papež sv. Petr zůstal po odchodu Kristově s tohoto světa nadále pod jeho mocí, stal se toliko jeho zástupcem. A tak po něm i ostatní papežové. Hlavní moc zůstává v rukou Spasitelových, Kristus dává rozkazy a papež jako jeho představitel je provádí. Církev, nesmírné tělo Kristovo, není řízena papežem jinak než Kristem.

V tom máme neocenitelnou záruku papežské neomylnosti. Právě úzkým spojením s mocí Spasitelovou má zástupná moc papežova podíl na její nepomíjivosti. Peklo by přemohlo církev, kdyby papež nesprávně vedl duše a nařizoval jimhřích. Není možno, aby se papež mylil ve vážných věcech týkajících se křesťanských mravů, aby doporučoval neřest a odsuzoval ctnost, zkrátka aby dával zákony, jež odporují Evangelium nebo zákonu přirozenému.

Na této božské záruce stojí jako na spolehlivém základu naše poslušnost a zbožná oddanost vůči papeži. Bůh má zalíbení v pořádanosti a jednotě církve, ve kterýchžto vlastnostech záleží právě její krása. Cír-

kevní řád ale vychází z rozkazů viditelné hlavy církve, jež zase je ovládána mocí a tajemným skutečným řízením své hlavy neviditelné. Chceme-li tedy býti oddanými služebníky Božími, je třeba, abychom se zcela oddali jeho církvi, a chceme-li se oddati církvi, nezbyvá nám, než abychom se oddali tomu, jenž ji v zastoupení Božím spravuje.

Poněvadž nejsme v církvi osamoceni, nýbrž tvoříme veliké tajemné tělo Kristovo, jsme také povinni pracovati v tomto těle a pro toto tělo, a to tak, aby tato naše činnost se shodovala s každým pokynem, jež nám dává ten, jehož starostí jest pásti ovce Kristovy. Naše zbožnost bude pravá, naše oddanost vůči Kristu a jeho církvi dokonalá, budeme-li opravdu oddanými dítkami svatého Otce.

Podstatně tedy oddanost vůči papeži je vůle, ochotná ke všem službám, ke všem podnikům, jež vyžaduje prospěch církve a jež nám ukládá náměstek Kristův — vedoucí nás ve jménu Kristovu.

Svatý Otec Pius XI. si zaslouží naší zbožné oddanosti. Padesát let jeho kněžského života je nepřetržitou řadou apoštolských prací pro blaho církve, a tyto práce dosahují plného rozkvětu povýšením Achilla Ratti na trůn papežský. Jaká oddaná láska k církvi jeví se v jeho okružních listech! Jak svědčí o ní ustanovení svátku Krista Krále a povýšení svátku Srdce Páně, četná svatořečení a blažorečení za jeho pontifikátu! Jak pečuje svatý Otec o získání východních křesťanů, o zámořské misie, o církevní vědu, jak si přeje, aby mír Kristův vládl v království Kristově! Přátelům liturgie a její obnovy promluvil ze srdce apoštolskou konstitucí „*Divini cultus*“, vydanou právě před rokem. Vůbec jsa mužem činu volá důrazně celý katolický svět ke katolické akci, k činnosti, ale ne malingerné, nýbrž opravdu hodnotné.

Proto s radostnou oddaností posíláme i my svoje přání do Vatikánského Města a spojujeme svoje hlasy s modlitbou celého křesťanského světa: „Pán kéž ho chrání, život mu zachová, na zemi jej oblažuje a nevydá ho z vůli jeho nepřátel!“ P. TOMÁŠ M. DITTL O. P.

VÍC DŮVĚRY

Bylo to v Galileji na travnaté rovině poblíž hory Blahoslavenství. Stál mezi nimi, viděli Jeho božsky vlídnou tvář, slyšeli Jeho slova, jakých ještě nikdo nemluvil. V bídách duše a těla šli za Ním. Toužili po zdraví, důvěřovali plností prostých srdcí a On je uzdravoval. Sv. Lukáš vyjadřuje to obdivuhodnou, prostou větou: „A veškeren zástup hledal se Ho dotknouti, neboť moc vycházela od Něho a uzdravoval všechny.“ (Luk. 6, 19).

Přesně podle Jeho slov: „Žádejte a bude vám dáno.“ Mt. 7, 7. To je zákon modlitby, za nějž nejsme dosti Bohu vděčni. Dotek jeho roucha to byla modlitba činu, očitý projev víry, naděje. Jindy žádal víru, důvěru. A vždy, než dozněla slova: „Věřím, Pane, chci, abys mne očistil,“ zaskvěla se duše v nové čistotě, kvetlo tělo svěží silou. Dvakrát dokonce – a bylo to u pohanů: setníka v Kafarnau a ženy Kananejské — Kristus Pán s obdivem poukazuje apoštolům a Židům na vzory víry a důvěry. „Amen, amen pravím vám, nenalezl jsem takové víry v Israeli.“

Důvěra je květ víry a naděje. Věřím Bohu všemocnému a dobrotivému, doufám v jeho milosrdnost a věrnost. Věřím tomu, který řekl o sobě: „Já jsem cesta, pravda a život,“ a on slíbil: „Začkoliv ve jménu mém budete prosit, dám vám.“ „Vpravdě zajisté pravím vám: budete-li mít víru jako zrnko hořčičné, řeknete této hoře: Přejdi odtud tamto a nic nebude vám nemožné.“ Mt 17, 19.

Proč to, že naše modlitby a bolesti tak chabě zdolávají pokušení těla, světa, ďábla. Co by Kristus Pán řekl nám o naší víře, důvěře? Nebyla by to slova, jež řekl apoštolům, když se ho tážali, proč nemohli vymítnout zlého ducha z posedlého? „Pro malou víru svou.“ Na velké, živé víře staví síla naděje, na nich závisí stupeň odevzdanosti, dětinné důvěry Bohu.

Hle, často to byl pouhý dotek a následovalo uzdravení. My máme víc. Týž Kristus Pán přebývá ve svatostánku. Vidíme Ho očima víry, opakujeme si jeho

slova dodnes působivá: „Kdo jí mé tělo a pije mou krev, ve mně přebývá a já v něm.“ Denně jíme nebeský pokrm, denně se milostí jeho zarůstáme ve vinný kmen Krista. A přece sami cítíme tu slabost víry, zmařené účinky jeho přítomnosti. Tam dotek, zde Ho máme u sebe, v sobě. Museli bychom kypěti zdravím, a zatím? To pro malou důvěru. Jsme ještě příliš svoji, nedáváme se mu velkomyslně, prostě, zcela, a On nepřebývá v duši malé s radostí a účinností, jakou slíbil jen naprosté důvěře.

Pro naši malou důvěru přerůstají pak překážky na cestě za svatostí naše síly, jehly všedního života ubodávají někdy až k malomyslnosti, neb aspoň způsobují neklid, nepokoj, a kde je neklid, tam se svatosti nedaří, to se raduje ďábel.

Když duše skutečně pozná své nic, vrhá ji to v Nekonečno Boží. Síla Boží je pak její silou. A kdy je příhodnější okamžik odevzdat se s důvěrou dítěte než při sv. přijímání. Ponořme se s důvěrou do moře Jeho lásky, chtějme se v ní utopit, beze slov, jen aby duše celou silou kladla mu k nohám jediný úkon: „Pane, Ty víš, že Tě miluji, čiň se mnou, co chceš.“

On žije v nás. Naše práce a boje jsou pak prací a bojem Jeho. Ať se děje cokoli, On je s námi. Oheň Jeho přítomnosti spaluje veškeré pochybnosti, obavy a slabosti. Zaplane jasněji, zažhne prudčeji, když úkony naprosté důvěry přitahují proudy milostí. Síla vycházela z Něho a síla z Něho proudí a uzdravuje; tož chtějme být zdraví s důvěrou slepce u Jericha, ženy kananejské, setníka v Kafarnau:

Pane, nejsem hoden, ale toliko rci slovem a uzdravena bude duše má.

V Tebe jsem doufal, Pane, nebudu zahanben na věky.

KUBÍČEK FR.

Ó Kriste — světlo, osvěcující každého člověka přicházejícího na svět, dobro, rozdávající všem bez rozdílu s jedinečnou něhou a laskavostí radosti života vezdejšího i dary duchovní nebes, láska, s touhou snižující se s výšin Trůnu Božího k nám, lidem země, vyhledávající nás v chaosu na rycích i v komůrkách intimních, v samotě, těžké starostmi a obavami, a poskytnující nám útěchy, posily, štěstí — jediného štěstí, jež nepomíjí, jež trvá, věčně věkův trvá, vždy plné, bohaté, nerozdílné — Ty, Kriste, dárce života, vysvoboditeli z pout otrockých, Ty, námi zbožňovaný, ach, visíš dnes uprostřed nás na spěšně otesaných a sbitých kulech obnažen, zkrvaven ranami, přibit silnými hřeby jako vrah, jako nenáviděný nepřítel, věky nám ubližující, nás přepadávající a týrající! Ach!!...

Ó Kriste, my, kteří jsme Tebe toužebně očekávali, jsouce hotovi býti tvými služebníky, my, jsme Tě zákeřně vyhledali, když všichni spali, ne jako Ty jsi k nám přišel, když spánek duchovní nevědomosti a zatvřelosti klížil naše víčka, abys nás probudil, dal nám zrak a ukázal nám cestu, na níž nemožno zblouditi, ne, my nepřišli jsme k Tobě s prosbami ani díky ani vděkem, a dobu noční nevolili jsme proto, aby náš skutek byl z pokory zatajen, nýbrž proto, aby náš podlý čin neměl svědků spravedlivých — my přišli jsme jako chátka lupičská a odvedli Tě s ironickým klidem, jako se odvádí nemá tvář k zabití — ach! — odvedli jsme Tě k soudu našemu, nástroji lživé spravedlnosti světské, jež osvobozuje hřích, a stíhá ctnost, jež uděluje milost výmluvnému vinníku, ale odsuzuje nevinného mlčelivce — a ztýravše Tě způsobem převyšujícím nejhrubší barbarství, pověsili jsme Tě na pranýř kříže!... Nestačilo nám vystaviti Tě posměchu davu, nestačilo nám Tě poplívati slinou svých hrdel, vyřvaných rouháními, nebylo ani dosti na tom, že jsme Tě zbili důtkami jako psa, jehož přílišná věrnost nás omrzela, ach, to všechno neuspokojilo naši hrubost, my museli Tě vystvati ještě až na horu naší slávy, vy-

sokou jako věž babylonská, abys viděl celé město, celý kraj a celý svět, jak Tebou pohrdá, jak si nepřeje, abys byl jeho panovníkem, a aby on viděl Tebe, oběť svou, již měla býti zachována jeho moc, sláva a trvání — a na této hoře přibíti Tě na dvě dřeva, jež sbili tešaři pro posměch tvému pěstounu a vychovateli, a vztyčiti je s Tebou jako vlajku naší moci!...

Ó Kriste, náš dobrý bratře, příteli — náš Pane a Bože, k Tobě dnes úpíme, prosíme Tě, abys nepřestával smýšleti o nás a o našich dětech, jako jsi smýšlel, když jsi v krvi visel na Golgatě! Pros za nás Otce o smilování; důvodem buď Ti naše nevědomost. Ach, opravdu, jsme nevědomí, nevíme ani v nejstřízlivějším bdění, co činíme! Jako tenkrát jsme nevěděli, tak nevíme ještě ani dnes po dvou tisících letech vyznávání Tebe. Ó té ubohosti! Jako jsme Tě tenkrát odsoudili, vyhnali z města jako malomocného a ukřižovali, tak jsme Tě dodnes, chápeme, přiznáváme, odsuzovali svými klamnými názory, svou sobeckou vůlí, jež zevně jevila se sice jako Pravdě odevzdaná, vpravdě však úporně vzpírala se Vůli Otce tvého a tak dvakrát hřešila, jednou lstí, po druhé vzpourou — vyháněli jsme Tě vlačností a neupřímností a mučili zradou. Nikdy nebylo v našem srdci onoho tepla lásky, oné milé opravdovosti, v jejímž ovzduší byl bys rád prodlel jako u přátel Lazara, Marie a Marty — ne, místo přízně byla plna závisti, hněvu a sobecké starosti o zveličenímoci Jerusalema, města, jemuž jsi prorokoval zkázu. Tvá idea královská byla nám protivná, nenašla v nás stoupenců, ale jinak byli jsme známi jako tvoji, poněvadž republikánské zřízení naší mysli podporovalo naše hříšné vášně a žádosti, i pracovali jsme k jeho zachování. A tak svými myšlenkami jsme Tě zbičovali, slovy poplivali, odporem a vzdorováním spoutali, rouháním vyvedli na náměstí mezi dav na posměch a sobeckostí, úsilím zachovati jen sebe dali Tě smečce katanů, již Tě znovu přibíli na kříž pohany a vyvýšili na hoře marnosti.

Ale Ty, Kriste, láska naše, Ty jsi byl tehdy dávno i nyní tich jako beránek, jenž neví, že za ním stojí muž.

s nožem, připraveným k bodnutí. Ó té tichosti! Ó té pokory! Tak velikou měl jsi lásku, že jsi svého mocného královského ducha nejen dal spoutati smrtelným tělem, Ty jsi pokorně strpěl i spoutání onoho již Tebe spoutávajícího těla, a ani na této oběti nebylo ještě dosti, Ty ses podvolil trpěti jí nesčetněkrát. Tak veliká je tvoje láska, ach, tak veliká, tak veliká! ... Světě nevěrný, což se nepodivuješ? Lidé křesťané, ani vy nechápete její bezmeznou něhu?

*

Jsme slábi; hřešíme, slibujeme, zříkáme se, ale vždy znovu a znovu zapomínáme, poličkujeme Krista, poličkujeme ho nevěrností; líbáme ho políbeními Jidášskými a to jsou ony poličky. A nevědouce čteme nad ním ortel a vykonáváme popravu, vykonáváme ji uplatňováním svých vlastních hříšných úmyslů. — Avšak dnes, byť jsme ještě včera dleli na Golgátě naší zatemněné duše, holdující smrti Toho, jenž byl a zůstal naším věčným Králem, dnes se již kajeme, dnes pláceme upřímnou lítostí a prosíme milostivého Boha, aby nám dal prozřít k Pravdě a aby nám dal síly k dodržení předsevzetí. Jsme sice hříšníky, nicméně chceme býti dobrými a dokonalými jakož i Otec náš, který jest v nebesích, dokonalý jest; chceme býti tichými jako Beránek Oběti spasení, pokornými jako publikán, milosrdnými jako opovržený Samaritán a chceme míti srdce svá plná nejrůznější lásky jako Maria z Bethanie.

*

Hle, Kriste, chceme se obdivovati tvé neskonale krásce jako bojovník Pravdy tvé Pavel a chceme býti Tobě věrni do posledního dechu, ó Kriste, Králi králů, jako Maticka tvoje a miláček tvůj Jan! Chceme nejen nehřešiti a nebýti příčinou tvé hanby a ponížení, ale býti tvými důvěrnými a oddanými učedníky a jako takoví s Tebou obcovati, s Tebou trpěti i viděti Tě oslaveného. Věčně, věky věkův chceme býti tvými! Pod křížem tvým dnes toto slibujeme, podepisujeme

v knize života našeho pakt věrnosti a lásky. Kapky tvé svaté krve-milosti, kanoucí s kříže na naše obnažené hrudi, nechať jsou pečetěmi, stvrzujícími pravost a nezrušitelnost této smlouvy Nového zákona.

JAN RUBIN.

BUĎ. VŮLE TVÁ...

Mnohé nezdravé myšlenky vyplývají z malomyslnosti. Srdce jimi plné, tělo je odrazem jejich a ústa propouštějí kusá slova plná hořkosti, stísněnosti, beznadějnosti. Co prochází ústy, je již formulováno, článkováno a zní, byť dutě, přece jenom zvukem a sluch reaguje. Z chaosu temnot se vydralo na světlo jako nitka z klubka několik vláken hrobového chladu a mrtvolného zápachu.

Nezdravouje duše a proudem uniká její život. Slábne. I tělo je mdlé. Podléhá vlivu tuhého sevření a úzkosti duše. A nejistota vzrůstá, pot se chví v ledových kapkách na čele a nabývá určitosti. V duši je pusto a tma rozložila své pařáty, aby vzrostl zmatek a úskalí, o něž se tříští souvislá myšlenka.

A myšlenky v temnosti duše jsou hroznými stvůrami, jež neviditelně zraňují a hlubokými rýhami zůstávají pamět na sebe. Žhavý vzduch pouště naplnil skrytá místa a dusno ovládlo šedou plochu, výplň ďáblova panství.

Adam poznal po sladké předmluvě ‚hadově‘, vzta-hující se ke stromu ‚vědění dobrého a zlého‘, ze kterého zakázal Bůh jísti, co je poušť v duši. Bloudil v hříchu; v novém hledání obživy provázel jej nejasný úsudek. Pro neuposlechnutí příkazu Božího neopouštěly jej v šedých dnech starosti a těžký boj o uhájení života. Sám před sebou se skrýval, než tenat ďáblových se již nezbavil.

Hříchem poskvrněná duše prochází světem. Novými a novými svody obetkávaná, tenaty obklíčená, po úzké a drsné cestičce se prodírá k Pravdě. Unaví se a utmácí. Cíl je daleko a cesty pohodlnější kynou jí. Dosažitelné lehounce. Ale cesty s cílem časným.

Kristus šel dějinami, ukazuje nám přímou cestu k Pravdě. A jako poutník se mnoho modlil; zvláště ve svém utrpení. Krvavým potem oblita byla jeho skrář. A když z hrudi se drala slova: „Smutná je duše má až k smrti...“ nešílel opuštěností?! Modlil se dlouho a bděl: „Ne má, ale tvá vůle se staň, Otče!“

Paprsky milosti Boží jsou pro člověka. A tehdy zvláště Bůh duši sytí, když k němu s důvěrou se utíká a prosí. Vyprahlá duše, spáleniště se objeví před Bohem v pokorné modlitbě, jak ztýrané smysly ještě dovolí a dlí před ním vědoma si své nicotnosti. Tys, Bože, Tvůrce a absolutní můj Pán, já hříšníkem, křehkou nádobou... Otče... buď vůle tvá...

Akt důvěry vyplnil prostoru a Bůh odpověděl. Milost, ta drahá milost, dech Ducha svatého, které nejvíce požívá, čistota padla v pustá místa a vyplnila je. Jejím dechem je zkyprěna půda v silnou a zdravou pro símě pšenice. A zrnko zaseté vydá užitek stonásobný.

Po vyprahlosti duševní Bůh zasel nový život na bojiště. Výpary krve již nechpí; půda jí prosáknutá jest zúrodněna a pevná. Co slabé bylo, zaniklo dechem pouště a mrazem temnot a símě milostí Ducha svatého klíčí v nový květ vytrvalosti a věrnosti v práci pro čest a slávu Boží.

J. DOHNAL.

ÚBOHÝ ŠÍPEK

Chudičkový rostl v kamení
u paty starého kříže,
a v prachu cesty blažený,
že k Ježíši měl blíže.

Mu jednou za rok mohl dát
poupátka načervenalá,
tak smutná, jak ta Matička,
když jednou též tam stála.

A jindy — vždy jen trnů houšť,
jak trní onoho pátku

Ty, dobrý Pane, ty to víš,
to jenom na památku!

A když na prutě vyrost mu
rezavý chumáček malý,
v něm slzou rosy vzhůru děl:
Toť houba, kterou Ti dali.

Ó Pane, hle, zde všecko máš,
cos na kříži chtěl míti.
Děkuji ti, že bohat tak
vším mohu posloužiti.

Snad dochovám i šípků žeň,
zelená jablíčka malá —
jak srdce lidí. — Kéž by tvou
láskou do ruda zrála!

F. ODVALIL.

CTNOSTNÉ VYUŽITÍ VÁŠNĚ

V minulém pojednání jsme poznali, že vášně nevládnou naší vůli i přes ten silný náraz, jímž na nás útočí, zvláště, když nás pro vášně ještě připravuje naše povaha. Vůle může vášně ovládnouti. Mravnost vášní tkví právě v tomto zvládnutí smyslnosti rozumnou vůlí.

Toto zvládnutí se projevuje těmito stupni:

1. Vzpíráme se nezřízenému činu, k němuž nás popouzí vášně; v tomto případě je dán rozhodný důkaz o panství vůle, když se toto vzepření týká činů, k nimž podněcuje vášně změněná v neřestný návyk dávno hluboko zakořeněný.

2. Navykáme si tomuto odporu, takže se stává ctností — dobrým návykem.

3. Tato ctnost se zmocňuje smyslnosti a užívá jí k mravnímu dobru.

4. Umravněná vášně přidává záslužnosti našich ctnostných činů.

Toto je psychologický náčrt přerodu vášnivého špatného návyku v návyk dobrý. Popis tohoto přerodu bude zde co nejstručnější a mluví přesně jen o věcech souvisejících s vášní; neboť — jak snadno rozumíme — tu je obsažena celá záhada mravního obrácení.

1. ZAMÍTNUTÍ NEZŘÍZENÝCH ČINŮ, KE KTERÝM NAVADÍ NEŘESTNÝ VÁŠNIVÝ NÁVYK.

Je možno odporovati vášnivé náklonnosti, která se stala zvykem, na příklad neřestnému zvyku?

Odpověď závisí na stupni síly návyku. Neboť není nic tak odstupňovaného jako síla vášnivé náklonnosti: může býti sotva přichycená a vratká; může se trvaleji usaditi a v některých případech se může státi chorobnou posedlostí téměř nepřemožitelnou a hraničí se šílenstvím.

Takový poslední případ zde vylučujeme, neboť je to zjev chorobný, a dříve jej musí léčiti lékař nežli naň přiložíme měřítko zákonů mravní výchovy. Zabýváme se jen obvyklými případy vášnivého návyku, při němž náklonnost k jistému činu ponechává rozum schopnost úsudku a vůli její svobodu. A tu dáváme tuto odpověď: jest možno, třebaže velmi nesnadno, zbrzditi kon neřestné vášně.

Především jest vůli možno zakázati čin vášnivého návyku. První důkaz vedeme z toho, že při posuzování všichni lidé uznávají odpovědnost za vášnivý návyk.

Člověk navyklý zlé vášni — *consuetudinarius* — je především odpovědný za to, že si navykl; soudíme, že první činy z vášně, kterými ona začala a které jí potom utvrzovaly, byly vykonány svobodně a vědomě. V druhé řadě odpovídá takový člověk za vášnivé činy, jimž se stále oddává. Zlý návyk může nejvýš využití polehčujících okolností, ale nemůže býti důvodem omluvy a úplného prominutí. Soudíme tedy, že návyk nevynucuje čin a že tento je zase svobodný.

A konečně ten, kdo se poddává vášni ze zvyku, je si vědom odpovědnosti za pád. Ví, že by se mohl

brániti. Jinak by byly výčitky svědomí nepochopitelné bez tohoto přesvědčení o odpovědnosti vůle při litovaném činu. Odkud pochází toto vnitřní přesvědčení? Ze samého vědomí naší svobody. Prohlédněme si zblízka ty vnitřní boje v duši zvykového vášnivce, jenž podléhá po pokusu o odpor a zápas.

V minulých činech, které dlouho posilovaly jeho vášně, byl onen člověk svobodný; každý takový čin byl svobodný a jestli jimi síla vášně opakovaním zmožutněla, protože podporovaly jen její převahu, pak je to věc vůle, která je dovolila nebo vzbudila. I naposledy byl onen člověk svobodný, neboť lituje. Proč by tedy nebyl zase svobodný vůči skutku, který se „má“ teprv státi? Může učiniti, proč by nemohl neučiniti?

Při posledním činu bylo důvodem poddání se vášni dobro, kterého chtěl dosíci: rozkoš spojená s vyvoleným činem. Nyní chce vůle zase dobro, neboť ať mravni ať nemravni můžeme chtít jen dobro (i když to ve skutečnosti dobrem není.) A tak boj pro a proti je vlastně boj důvodů proč vykonat nebo nevykonat. První důvod působí přitažlivostí, která nás dodneška zmáhala a ještě doléhá pokušením. Proč však je méně působivá, ne-li proto, že je rozbita rovnováha v odůvodnění činu. Na vážkách vůle miska důvodu proti těžkne; svědomí se probouzí pod pobídkami mravnosti a dobro dokonalosti, cti, ctnosti, které nařizuje zákon rozumu a zákon Boha-Soudce, se jeví nyní přednějším.

Zde nemůžeme rozhodnouti, který z motivů proti vášni má největší naději na vítězství, ani je-li lépe, aby pracovaly všechny současně. Postačí prozatím připustiti, že lidské svědomí je s to dodati si důvod neúčinnější proti vášni jako pro vášně. Ať již je návyk sebesilnější nebo vření žádostivosti sebezouřlivější, přece jen slibované potěšení je v podstatě chabé, protože je úzké, že slíbené ukojení je jen nepatrným zlomkem dobra ve světě, jenž je říší naší vůle. Když je mým přirozeným zákonem, abych stále přes přechodné choutky mířil za nejvyšším štěstím, když za

konečnem, které mi zmírání mezi prsty, stále vidím své štěstí, proč tedy bych svým časem, zahlédnuv skutečné své dobro, nemohl odhoditi hříčku a dáti přednost skutečné dokonalosti před ponížením, rozumnému před nerozumným, mravnímu zákonu před vlastní rozkoší, dobru před zlem?

Tím, že se vůle obrací po pohnutce přednějšího dobra a je si vědoma své svobody, je tedy i schopna zvládnouti kon vášnivého návyku. Nepochybujeme ovšem, že tato možnost odporu ač jistá, je přece nesnadná. A to ze dvou důvodů.

První důvod vězí v tom, že vůle je takřka na spádu kolejnic nezřízeného návyku, který sama vybudovala a tak jakoby svou silou se řítí k pádu. Paměť a obrazivost jsou zaplněny vášnivými obrazy, celé nitro je připraveno opakovati vášnivý čin, rozum nasbíral celou zbrojnicí důvodů pro vášně. A nyní se vůle má postavit čelem proti a zlomiti celý směr nitra. Vůle je toho jistě schopna, ale přiznejme si, že je také hotova před takovým úkolem ustoupiti.

A konečně druhým pramenem volní slabosti je to, že opakovaný vášnivý čin přešel ve zvyk a navykl i tělo na opěťování, tím, že v organismu vytvořil náklonnost k vášni. Ta síla tělesné navyklé náklonnosti by byla bez viny, nebýt vůle jako její příčiny. Nyní se již staví proti vůli, která se dává jinou cestou, a tím také ji vysiluje.

Nebylo by dobře podceňovati nesnáze při potlačování zažraného vášnivého návyku; ale právě by ani nebylo správně popírati možnost tohoto potlačení. Na štěstí Boží milost pomáhá naší slabosti. Můžeme si sice představit potlačení vášně pouhým úsilím svobodné vůle pohnuté důvody přirozenými. Znali-li pohané ctnost, uměli i odporovati pokušení; a najdou se ctnostní nevěrci jako neřestní „věřící“. Ale to jsou výjimky, a srovnáme-li důvody katolické morálky s přirozenými, snadno pochopíme, že ony jsou síle vůle daleko pevnější oporou než tyto.

Které jsou tedy tyto přirozené pohnutky proti vášni? Odvolání na rozum, na hrdost, na lidskou

důstojnost. Bossuet říkával: „Potěšení býti pánem sebe a svých vášní musí vyrovnati uspokojení z ukončení vášní, a zvítězí, pochopíme-li, co je svoboda. Moci říci „jsem svobodný, osvobozuje se ze jha, vítězím nad svými pudy“ je velmi dobré a nedej Bůh, abychom zapomněli na vliv takových motivů na některé jemné a citlivé povahy.“

Nebude však lépe pro některé povahy, méně citlivé na tento závan ideálu, posíliti tyto přirozené motivy nadpřirozenými, které se stávají účinnějšími přítomností ctností víry, naděje a lásky! Naplniti svůj životní úkol, zajistiti svou spásu, nekonečná láska a dobrotivost Boha, který přišel mezi nás a obětoval se za nás, možnost věčného trestu, blaženost na věky ztracená a ještě řada jiných náboženských pohnutek výborně posílí vůli v zápasu s vášnivým zvykem. A ještě více: katolická mravouka nepodává jen přesvědčení pohnutek, ale jde až ke kořenu zla, aby je vyhubila.

Oč jde? V člověku je zlý návyk silný a zarputilý a vůle schopná sice odporu, ale rozkolísaná a dychavičná vlastní slabostí. Její pohnutky k dobrému jsou sice posíleny, ale ona ještě potřebuje více síly; je třeba zmírniti odpor, který vůle potkává ve vášních, které jsou velmi požadovačné nabytými zvyky.

Tož Boží milost získaná svátostmi a modlitbou dává na víc tyto nové síly, které jsou jako skutečné návyky naštěpené na našich činných schopnostech a dávají jim poslušnost a záslužnost přiměřenou nadpřirozeným pohnutkám.

Není pochyby, že vašeň neničí přirozenosti. Byl by to veliký přelud chtítí zdolati nezřízené návyky tím, že bychom se zcela odevzdali Boží pomoci a sami ničeho nečinili. Ctnosti vlité si máme také přivlastniti. Milost nemůže zatlačití naši dobrou vůli a její účinnost bude ve skutečnosti tím jistější, čím více se s její pomocí přičiníme vyhubiti pomalu překážky, které se jí staví v cestu.

Zde není naším úkolem pojednati o vzájemném vlivu ctností vlitých a nabytých; to je látka dosta-

tečná na zvláštní pojednání. Ale bylo nutno ozřejmiti prameny katolické mravnosti se stanoviska odporu vůle vůči návalu vášnivého návyku. To pak, co jsme připomněli, postačí k tomuto praktickému závěru; šťastný výsledek boje proti nezřízenému návyku závisí na úsilí svobodné vůle; toto úsilí musí však býti zajištěno častým přijímáním svátostí, vytrvalou pokornou modlitbou k Bohu, který cítí s našimi slabostmi a ve velkomyslnosti neuvěřitelné lásky rád předchází naši dobrou vůli.

2. TENTO ODPOR PROTI NEZŘÍZENÉMU ČINU SE MUSÍ STÁT ZVYKEM, CTNOSTÍ.

Prvním výsledkem mravního obrácení musí býti to, že více se nedopustíme činů špatného návyku. Výsledek to velmi důležitý. Zvyk se živí činy, které poroučí: chce-li jej tedy kdo vytlačit, je první a nejpotřebnější práci odnít mu potravu. Ovšem to je jenom začátek, neboť vlastním cílem získati opačný návyk, to jest ctnost.

I když předpokládáme, že trvalým odporováním umrtvíme zvykovou vášnivou snahu, zase ještě nejsme zajištěni proti budoucím útokům vášně. Úspěch je již dosti veliký, když se chyby více neopakují. Když je sebevláda více zajištěna i pokušení ztrácí na důraznosti. Ctnosti tu však ještě není.

Ctnost neznamená potlačiti ve vášnivých schopnostech každé hnutí smyslnosti (v širším slova smyslu), nýbrž přiměti tyto schopnosti, aby ničeho nekonaly leda pod dozorem rozumu. Je to jisté upravení, poddajnost a trvalá připravenost jednati podle mravního zákona. Ctnost jest vzpruhou činnosti, činnou silou. Proto jsme jí ještě nedosáhli, dokud se nám podařilo jen zabrániti zlým činům.

A pak, v řádu vášní nemůžeme nejednati. Vzpomeňme, že vašeň neznamená vždy nezřízený kon, ale jenom kon hnutí a smyslnosti. Je tedy zřejmo, že nemůžeme uniknouti těmto citovým odezvám, které stále přináší náš život a styky s lidmi a věcmi našeho okolí.

Zapovíme všechnu lásku pod záminkou, že mají

býti vyhubeny všechny nezřízené kony smyslné lásky? Pro nerozumnou žádostivost hmotných požitků odmítneme radost, která provází zdravý chod našich tělesných schopností a již Bůh dává odměnou? Zoufalý smutek, ztřeštěná radost, skleslost, žárlivost, nenávisť a zuřivý hněv nemohou býti připuštěny mravním svědomím, ale proto přece nemusíme neznati zákonitých ukojení ve styku slidmi. Budeme suši a studeni před utrpením, budeme necitelní na nespravedlivý útok? Není třeba míti moudrých obav, nerozvineme odvážnou sílu? Posvátné střežení našich práv a naší cti, chvalitebná řevnivost po dokonalosti, dovolené pohrdání — i v lásce — vůči zlu? Nemůžeme se od těchto hnutí odloučiti, aby potom svědomí nebylo stále poráženo.

Zásadou tedy je: ne výhubiti vášně, ale ukázniti je a dobře jich užívatí ve prospěch mravní dokonalosti; ctnost je poslechnouti lehce a poddajně mravných příkazů.

Ctnost však je pozvolným výsledkem nahromaděni opětovaných činů. Jako neřestný vášnivý zvyk byl ovocem zlých činů, které vytvořily onu snadnost, v níž jsme se oddali novým zlým činům, tak ctnostný návyk bude výsledkem opačných činů a jeho pevnost bude přiměřená počtu konů a síle vůle.

3. CTNOST SE MŮŽE ZMOCNITI SMYSLNOSTI PRO MRAVNOU ČINNOST.

Sv. Tomáši může býti vašeň dobrou nebo zlou: užití jí dává mravní ráz. Kterak?

Mluvíme-li o činu, je jím rozuměti lidský čin, totiž takový, který pochází ze soudu, z rozumové rozvahy, z rozumné vůle. Jaký blahodárný vliv na něj může míti vašeň?

Nemůže při nejmenším přímo sloužiti soudu rozumu, který musí předcházeti činu. Na tomto místě nemá co dělat, ba hůře, leda podlamuje a kalí jasnost úsudku; řídití se v soudu vášní znamená, vydati se nebezpečí omylu. Nezapomínejme, že rozumová stránka činu mu dává mravní cenu a také zásluhu; ta cena i zásluha se zmenšují, jednáme-li více z vášně než

z rozumu. To pak je podstatnou vlastností ctnostného, že přemýšlí o svých činech a nařizuje je prost veškeré vášnivé stranickosti. Vášeň, toť náraz, nepořádek, zaslepení, stranickost: mravní rozum má být umírněnost, řád, jasnost, nestrannost.

Vášeň může sice předcházeti rozumovou činností, aniž by jí rušila; ale to když je již poddána ctnostnému řízení. Mírný strach posiluje rozum hledati prostředky, ovládaná silná láska nebo zármutek řízený ctností mohou být východiskem účelné činnosti a vésti k úspěchu. Vášeň je silou duševní; je to žár, tužba. Je-li v plné síle, obohacuje obrazivost a všechno si svolá na pomoc a tím nepřímou oživuje sobě příznivé představy a upozorňuje na svůj předmět. A pod tímto nutkáním vášně mravní vůle vyvíjí svou sílu. Avšak tu jsme stále v předpokladu umoudřené vášně, jejíž cena právě spočívá v tom, že svou sílu dává ctnostné vůli, která dbá nestrannosti úsudku. Pak vášně nezasahuje přímo do konusoudu, poněvadž se sama z toho vylučuje, je-li ctnostná.

Kde je tedy místo vášně v mravném jednání? Její patřičné a nutné místo je v samotném uskutečnění konů: svou činnou sílu spojuje se silou vůle v působení na schopnosti, které kon, čin provádějí. Když již došlo k moudrému rozhodnutí, nezbyvá na nové úvahy a je jen třeba síly na provedení. A toto jest jediná a výhradná síla vášně; ta činí jedno s vůlí, poroučející výkonným schopnostem. Zasahuje v okamžiku uskutečnění rozhodnutí, neboť je v čele podnětu chodu tělesných hnutí. Je pramenem hybnosti. „Transmutatio corporalis“, která u sv. Tomáše tvoří s kornem dychtivosti samou vášně, není nic jiného než celek vnitřních pochodů a vnějších pohybů, které provázejí vášně a přizpůsobují se její snaze. Některé vášně — zvláště hněv — na chvíli vystupňují sílu nervovou i svalovou. Všimněte si jen rozhněvaného člověka.

Zkušenost plně souhlasí s touto tomášovskou naukou o mravném užití vášně v nesnadných činech i o vyloučení vášně z období rozhodování o takovém činu. Neboť naše ctnostné jednání má být řízeno roz-

umem a nikoliv zálibami, koničky nebo citovým zaujetím. City nemají oslepotvat našeho posuzování. Vízte vášnivce a citlivé lidi, jak lehce se dopustí nespravedlivosti. Jak zkušenost tomu dosvědčuje, srovnajte svou zaujatost v soudu i v jednání. Jako zázrakem unikáme všem rušivým vlivům odporu, špatné nálady, omrzelosti atd. A naproti tomu rozeberte stav duše, v níž radost a nadšení posílily uslechtilou vůli proti překážkám, a tu pochopíme, jak vašeň utvrzuje volní sílu a dává jí nezdolnou průbojnost. Vášněvé nadšení dává vůli uskutečňující rozmach. A někdy jest velmi prospěšno, aby se celá bytost rozechvěla a tak abychom z té duše šli na výboj za dobrem.

4. ZVYŠUJE UMRAVNĚNÁ VÁŠĚŇ ZÁSLUŽNOST NAŠICH CTNOSTNÝCH ČINŮ?

Vzijme se do předpokladu, že vašeň je již ctnostně zvládnuta a řízena tak, aby nerušila správnosti našich mravních rozhodnutí, ba naopak, je stále připravena pomoci vůli uskutečnití mravný život. Dejme tomu, že konáme milosrdnou lásku se srdcem soucitným a nadšeným. Zvětšuje toto citové pohnutí, které usnadňuje naši ctnostnou činnost, nebo zmenšuje záslužnost takových skutků?

Jistě nezmenšuje, není-li důvodem naší činnosti, jestli činnost je poddána rozumu, svědomí a ne citovým pohnutkám. Činíme-li něco s dobrou náladou, ochotně a horlivě, to přece neubírá na jakosti skutků.

Když vašeň neubírá na zásluze, přidává jí snad při činu, který provází? Záleží na tom:

a) Případ, že vašeň, která provází skutek, je sama od sebe, nezávislá na vůli. — Zmáhá-li se v nás silný vyšší cit, má-li nás mocná vůle k činu, tu se přirozeně pohne i náš cit. Pozorujte představeného, který má kárati svého podřízeného. Všimněte si kazatele, jak mluví o Bohu — nejvyšš spravedlivém Soudci a jak mluví o dobrém Pastýři! Po každé rozleje v srdcích posluchačů jiné citové hnutí.

Toto citové hnutí smyslnosti je samostatné, jakoby samočinné, a jeho síla závisí na povaze jedince. Ale hned chápeme, že tato vašeň ničeho nemění na ceně

našeho skutku, který provází. Projevuje jen sílu vůle a vnitřního citu, ale není chtěna pro sebe samu. Je mimo mravního vědomí, abych tak řekl.

Toto jest nesmírně důležité. Naše vyšší a mocné city, naše chtění řádu duchovního, náboženského, mravního a rozumového mohou se více méně odrážeti v naší smyslné citlivosti, snad jí pohnou až v hlubině, snad se jí dotknou jen povrchně. To zase záleží na osobních okolnostech. Vášnivci jsou vždy plni ohně a pohnutí; jiní chladnější nemají takových hnutí. Jsou zbožní lidé, kteří jsou naplněni útěchami a citovým ukojením při radosti nad láskou k Bohu, a u jiných zase — ač jsou právě tak zbožní, ne-li snad i více — je jenom citový suchopár. Tato citovost zcela mimovolná je vnější a nepatří nijak k mravnímu ocenění ani k zásluze citů a rozhodnutí, která provází.

b) Příklad, že vášně provázející ctnostný čin není cosi mimoděčného ani přetékání síly vůle, nýbrž je připuštěna vědomím, které se jí přímo týká, poroučí ji, ovládá a zužitkuje jako příčinu při uskutečnění ctnostného činu. Jinak řečeno: mravní prozíravost rozvážila o vášni, ocenila její blahodárný význam a potom ji chtěla a připustila. Taková vášně přirozeně zvětšuje záslužnost ctnosti činu, kterému slouží a sama se stává ctnostným činem v souvislosti se samým ctnostným skutkem.

A ještě více. Tato smyslná citlivost ve službách mravné činnosti může býti nejen samovolná, ale přímo a schválně buzena. Pro některé velmi nesnadné skutky potřebujeme svou odvahu nabíti stavem trvalé radosti, která by nás přiměla jednati rozhodně. Někdy zase právem zdůrazňujeme strach před zlými následky, abychom neklesli v pokušení. Jindy musíme býti nesmířitelní a přísní, abychom uplatnili spravedlivou svrchovanost.

Tak tedy naše smyslná citlivost ovládaná rozumem může zaujmouti své postavení v životě ctností. Přispívá k dokonalosti lidských činů. Není ani úpadkem ani překážkou, nýbrž mocí ve službě dobra a zvětšením zásluhy.

H.-D. NOBLE, O. P.

SV. FRANTIŠEK XAVERSKÝ

Nevystihlé jsou cesty Boží. Jak jinak splnil Bůh žhavou touhu mladého, sebevědomého dona Františka, syna pyrenejských hor. Dychtil po učenosti a vědě a přál si slávy. Jeho duše milovala velikost. Nebyla to láska čistá bez ctižádosti a samolibé povrchnosti, byl to spíše přirozený sklon povahy. A bylo třeba v záři milosti Boží jen mu ukázat jasné výšiny, aby k nim šel svou odvážnou, silnou vůlí.

Osmnáctiletý don František jde 1524 do Paříže studovat. Doby smutné. Humanism zpohanštuje inteligenci a protestantism zasazuje citelnou ránu mystickému tělu Kristovu. V Paříži pohltila Františka studentská prostřednost, ale jeho sebevědomí a milostí Boží duši otřásající vjem neřesti ze tváří spolustudentů uchoval jej od zkázy.

Bůh začíná pomalu klepat na jeho srdce. Umírá mu matka. A než dojmy vyprchaly, přivádí Prozřetelnost do jednoho bytu Františka, Petra Fabra a Ignáce z Loyoly. Ignác byl jejich žákem, ale stal se jim duchovním vůdcem a otcem. Jeho prozíravost, trpělivost a pokora dala plánům Františkovým přes jeho dlouhý odpor jiný směr. „Co prospěje člověku, kdyby celý svět získal a ztratil život věčný.“ Modlitby přátel, sestry jeho Magdaleny řeholnice a milost Boží dokončují dílo. Magister František přednáší ještě Aristotela, je obdivován, ale 15. srpna 1534 je mezi těmi, kteří na Montmartru slibují chudobu, čistotu a pout do Sv. země. Prvotiny Tovaryšstva Ježíšova. Ze čtyřicetidenních exercicií vychází již někdo jiný než někdejší don František. Chtěl učenost, má víru. Chtěl slávu, má touhu po svatosti. Chtěl prospět bližním a Bůh v něm zapaluje jiskru být poslem evangelia. Našel velikost.

Vrací se 1535 domů na hrad Xavier v království navarském uspořádat rodinné záležitosti a odchází sloužit Bohu a lidem. Pěšky putují první jesuité, mezi nimi Ignác, Petr Faber a František, z Paříže do Benátek. Městské ulice a nemocnice jsou jim vítanými zasta-

veními na úzké cestě za Kristem. František si vybírá nezhojitelně nemocné, jen aby otužil lásku k bližnímu; bojuje boj s přirozeným odporem na poli, kde se nejtěžší vítězí. Papež Pavel III. schvaluje jejich plány práce pro království Boží; svoluje, aby se dali vysvětit na kněze. Vracejí se do Benátek a 24. června stávají se služebníky oltáře. V Bologni obětuje František po dlouhé přípravě první mši sv.

A zas přirozenou cestou odděluje si Bůh Františka ke svému dílu. Do Palestiny pro politické poměry nemohou. Nabídnou své služby bez omezení papeži. Zatím žádá portugalský král Jan III. papeže o misiónáře pro Východní Indii. Je vybrán Rodriguez a Bobadilla. Bobadilla onemocní a touha Františkova je splněna. Na otázku Ignácovu odpovídá: „Jsem připraven.“ Jde do Lisabonu. Konečně 7. dubna 1541 vstupuje na loď, která veze nového místokrále do Goy, apoštol žité víry a plamenné horlivosti. Aby se shrnula jeho obrovské práce pro Krista, je třeba několik slov sv. Pavla z 2. listu ke Korintským. Životy obousvětců se kryjí od té doby, co k nim promluvílo vnitřní osvětlení Ducha sv.: „... byl jsem ... na cestách často, v nebezpečnostech na řekách, v nebezpečnostech od lotrů, od lidí svého národa, od pohanů, v nebezpečnostech v městě, na poušti, na moři . . . v práci a námaze, ve bděních, hladě, žízni, postech, zimě a nahotě . . .“ Toť ještě neúplná statistika života Františkova od chvíle, co opustil Evropu. Láska ho vedla nést světlo víry do temnot pohanství a žár přivést Kristu co nejvíce lidí roste na všech cestách kol Afriky, Madagaskaru, Sokotry, po Přední Indii, Ceyloně přes Zadní Indii, po všech okolních ostrovech až do říše mikadovy při pohledu na miliony, které Ho neznají. Obětuje se celé ideí: Být všechněm vším. Dal se do služeb kříže. Kříž a vůle Boží jsou mu nejkrásnější vědou. Píše 15. ledna 1544: „Často mne chytne touha jít na všechny university evropské a křičet z plna hrdla jako smyslů zbavený a zvláště na universitu pařížskou a před celou Sorbonnou prohlásit k těm, kteří mají víc vědy než touhy dobře z ní

těžít: Kolik duší schází s cesty slávy a jde do pekla vaší bezstarostností . . . Kdyby ti vědci studovali též hlubiny své duše a svěřené hřívny a vůli Boží, pak by se jí oddali slovy: Pane, tu jsem; co chceš, abych učinil? Pošli mne, kam chceš, třebaš i k Indům.“

Vůle Boží je pro člověka v jeho povolání životním, svatým dílem. František pochopil tíži odpovědnosti za dokonalé splnění vůle Boží a oddal se jí velkomyslně. Jeho vnější činnost hárá z hojnosti duchovního života, z pevné vůle ukázněné sebezáporem. V tom je jeho velikost. Bůh se velkomyslností překonat nedá.

František apoštol seje slovo Boží, Bůh svlažuje, pomáhá mu darem řečí, zatvrzelé překonává zázraky a dává růst stádu Františkovu na statisíce duší. Po 11 let žije takovým hrdinským životem. Touha se nese dál. Čína; pod trestem smrti zakázaný vstup. Odhodlá se, Bůh pomůže. Na Zelený čtvrtek 1552 vyjíždí Goy do Číny. Přes osobní intriky portugalských správců po hrozných útrapách přistane loď v Kantónském zálivu u ostrůvku San - čan, na posledním dovoleném styčném místě Portugalců s Číňany. Odtud chce do Kantonu. Nedaří se mu. Doufá, že bude lépe se vrátit a jít po pevnině. Při svém nepevném zdraví onemocní. Dokončil svůj běh. Na pustém břehu v chatrči z proutí umírá 2. prosince 1552 velký světec a apoštol. Vyplnil vůli Boží. „In Te, Domine, speravi, non confundar in aeternum.“ Poslední pohled na kříž. Závoj padá. Duše osvobozená je již doma u Boha. Fr. KUBÍČEK.

PRACOVNA

MODLEME SE ZA VELEKNĚZE NAŠEHO PIA

Jeho ruce jsou zatěžkány našimi bolestmi, on nese všechny nás, on nese slabosti naše, všechny naše potřeby, všechny naše slzy stékají se kolem jeho trůnu, všechny vzdechy celého světa letí k jeho srdci. Jsou děsně těžké jeho ruce našimi bídami.

On, Otec náš. On, vůdce náš, on jde v čele vel-

ého voje proti zlobě a úkladům ďábelským. Jak bychom ho nemilovali, jak bychom nemohli s ním mít elkou soustrást a lítost. Tak jako kdysi psal svatý Pavel, že potřeby a soužení všech církví jsou i jeho tarostmi, že nikdo nemůže být trýzněn, aby i on se echvél hrůzou, podobně náš společný Otec. Ó, velké isky si zaslouží ta hlava stříbrovlasá v Římě, která usí tak strašné břímě spásy všech nás nésti. On musí tále a stále uvažovati, jaké prostředky právě jsou potřebny pro náš život, co právě má předepsati nemocémú světu, co mu právě dáti k léčení. Musí stále táti na přední stráži proti bludům, které vtírají se o stádce Kristova. Musí být stále na stráži proti ludům, které přicházejí v rouše ovčím. Musí hřmíti e sluch těch, kteří jej nechtějí poslouchati, musí mlu- iti vhod či nevhod. Jakými úskalími musí proplouti ři vedení církve, jak opatrně musí postupovati, aby ikoho neporanil, aby nedolomil, aby nedohasil kou- ícího knotu.

Stojí jako stráž na Sioně a cítí jako na nejvyšším odě nejhůře strašné útoky pekla.

Co mu dáme za všechnu jeho péči, za všechnu jeho isku? Lásku za lásku a věrnost za věrnost. Věrnost a prostou, věrnost dokonalou. Nikdy ani slovem, ani yšlenkami nedovolíme si kritisovati jeho počin. Ví- ie, že bychom kritisovali Ducha sv., jenž stojí při ěm svým zvláštním přispěním. Jeho rady budou nám ozkazy, stačí mu jen pokynouti a my vrhneme se elou silou a celou rozhodností a opravdovostí tam za tím, co on nám přikáže, kam on nám povelí, kam n nám přikáže.

On nese břímě naše, břímě všech, břímě celé církve. proto chceme mu to břímě ulehčovati, proto chceme u je nadnášeti. Chceme držeti jeho ruce, aby nemdlévaly, chceme je držeti Boží silou, která je v mod- tbě, která je především v modlitbě společné. V tyto ny slavné pro celou církev spojíme se všichni po elém světě a budeme vroucně vzývati nebe, aby ám dlouhá léta zachoval v požehnání a v síle své ia papeže jedenáctého, otce, vůdce našeho.

Když přijímáte Tělo Páně, jedna z prvých myšle- nek budiž za něho, na něho prvního pamatujte v mod- litbách za své dobrodince, protože on je otec dů- chovní všech nás, to on nám dává své biskupy, kteří nám dávají své kněze, to jím přejímáme všechny mi- losti, protože on je hlavou, on je ústředním zdrojem moci a jurisdikce v církvi a v poslední řadě, konečně všichni kněží jen s jeho svolením a jen jeho mocí a jeho dobrotou podávají nám svátosti a milosti. Proto se sluší, aby on, od něhož máme jaksi všechno, aby on byl účasten našich milostí, jichž se nám dostává v církvi jeho prostřednictvím, jeho vrchním řízením.

BRAITO.

A JEŠTĚ O ŽÁRLIVOSTI

Stále a stále mne zajímá problém žárlivosti. A teď mne napadlo, že vlastně žárlivost je slepota duchovní i tělesná. Co totiž vidí žárlivý člověk? Vidí jen světlé stránky a na ně jen žálí, vidí úspěchy, vidí slávu, vidí čest a uznání. Ale málokdy nebo nikdy nevidí, čím se ty úspěchy nebo křesťansky řečeno výsledky platí. Nevidí tito zaslepenci, že ti, jimž se práce zdařila a kteří jsou uznáváni a kterým se věří a za nimiž se jede, že draho, předraho platí toto všechno. Jak na příklad draho platí své úspěchy básník. Jak má nitro své rozedrané myšlenkami, jimiž ho Bůh a krása pro- následují, jak je drcen vším tím, co se děje v jeho duši, že kolikrát jako zedničinu odhodí po ukončeném díle své pero a je rád, že nešmí vidět a nemusí mlu- viti. Podobně i u jiných, kteří jsou velebeni, jimž se v cesty sypě uznání. Co práce, co upoutání k jed- nomu předmětu, jež zabraňuje přelétávání, jež dává takové uspokojení, ale jež je samo neplodné. Když ně- kdo žálí na úspěchy, to znamená, že jich sám nemá, protože jich neuměl si získati. A tu by bylo moud- řejší změnit své pracovní metody, anebo nechceme- li je změnit, nežárlit na výsledky, jež jsou pevně spo- jeny s příčinami, jež právě žárliví nechtějí, jichž se právě bojí. Na práci, na pot a námahu, na únavné hledání a na zaplavování pracemi a problémy všeho druhu těch, kteří mají otevřené oči a proto úspěch,

protože úspěch jest výslednicí jen a jen otevřených očí, na to žárliví nežárlí. A proto je to jasné, že žárlivost jest skutečnou chorobou duchovní, jež nedává jasně usuzovati, jasně soudy pronášeti. BRAITO.

EJHLE, HOSPODIN PŘIJDE!

Celý život křesťana má býti přípravou na příchod Páně. Máme stále a stále očekávati jeho příští, protože nevíme dne ani hodiny a protože jeho den přijde jako zloděj. Proto jest jasné, že již i první křesťané očekávali příchod Kristův, že podle toho pak také žili. Jim skutečně nebyla ničím muka tělesná, jim skutečně bylo ziskem zemřítí, protože věděli, že mukami svými, životem svým vykupují příchod jeho, že připravují jemu cestu, aby co nejdříve mohl nastoliti svou vládu v srdcích lidských. On čeká, aby přišel v srdce naše. Máme celý život tak chápati jako přípravu na to, aby on přišel, aby on přišel s dary svými, aby on přišel s poznáním svým, s životem svým krásným a vznešeným, životem dítek Božích. Milostí posvěcující byla nám otevřena brána života dítek Božích. Jsme povoláni k tomu, abychom poznávali Boha obdobně a podobně, jako on sebe poznává, a máme se připodobniti lásce, jíž on sám sebe miluje. A tu praví Kristus: Miluje-li mne kdo, já a Otec přijdeme k němu a příbytek si u něho učiníme.

Bůh chce přebývati v nás. Chce dlíti s námi jako vzácný host. Jako host, jehož můžeme dokonale poznati, jehož si můžeme dokonale zamilovati, s nímž můžeme intimně žíti, jako přítel s přítelem. Chce v nás si učiniti království.

Vítězství jeho v nás, přípravou na jeho vítězství ve světě: On přijde a zvítězí. On nás nepotřebuje k vítězství, ale my potřebujeme jeho, my potřebujem jeho, aby jeho vítězství bylo i v nás uskutečněno. On nás nepotřebuje, ale ve své dobrotě chce, aby jeho vítězství bylo právě námi uskutečněno. Námi má přijíti království jeho na světě. A jisto je, že, jestli se najdou duše opravdu horlivé, řada duší jen jemu horících, jen jemu se zcela a bez výhrady dávajících,

šlících svatou a neukojitelnou touhou, aby již přišlo království jeho, aby konečně zavzněly pozouny jeho příchodu vítězného, že přivábí Pána, že již ukončí vyhnání naše, že již vezme si slávu svou ze světa. Vítězství jeho nechť je láskou naší, nechť je věrou naší, potom naším, nechť srdce naše jsou prvními květy jeho.

BRAITO.

TRNY

Trpěti nedává každému Bůh. Nabízí své trny jen duším Ho milujícím. A jak nerádi přijímáme trny z jeho ruky. Jsme jak malé děti: odražíme jeho ruku, nabízející nám tuto milost, úpěnlivě prosíme za odvrácení, odvolávající se na jeho slova: Začkoli budete prositi Otce... dá vám!, ale zapomínající na prosbu Otce: Buď vůle tvá...! A Ježíš je nucen stáhnouti zpět svoji dlaň, plnou milostí, plnou požehnaní! Ó, jak mu při tom asi je — teď, kdy je nám tak blízko, blizoučko...

Netrpíme vždy za sebe, trpíme za jiné. Platíme výkupné za duše, které nemohou, neb nechtějí platiti — a přece jsou vyvoleny. Pomocí naší se někdy obrátí. Trpíme za duše v očištění, za ty, kteří jsou nám drazí, zkrátka za duše, které Bůh miluje. APOŠTOLÁT UTRPENÍ — tajemné Obcování svatých!

S počátku nám Bůh dává jen málo trpěti. Teprve později, až naši lásku chce rozohnit, blíž nás k sobě přivínout, zarývají se jeho trny hloub, činí s námi jednotu tajemnou, raduje se z bydlení s námi, dělá ze dvou srdcí jedno — On, jenž se zasnoubil s Bolestí! A dobře praví Léon Bloy, že „člověk, který netrpí, nebo nechce trpěti, je vyděděným Dítěm Syna Božího“. Chtěli bychom ještě odmítnouti milost Ježíšovu, nám často v takové míře nabízenou? Chtěli bychom pro Trny odmítnout Růže? V. RONET.

MODLITBA O DĚLNÍKY NA VINICI PÁNĚ

Aspoň poněkud tedy chápou naši věřící a aspoň někteří, že musejí se modliti za své kněze. Ale, ještě třeba přidati a ještě třeba zdůrazniti, aby se modlili o své kněze.

Řada diecézí jest jako po pronásledování křesťanů.

Nemá kněží. Byla by to smutná kapitola, kolik kněží hybí v té které diecési. Musíme najít ještě jeden šik luší, které se modlí o naše kněze, kteří pamatují na naši budoucnost, na kněžský dorost. Jsou semináře, které jsou radostně zaplněny kandidáty stavu duhovního, ale jsou také semináře, které jsou na tom alostně a bledě, jako seminář v Českých Budějovicích a v Litoměřicích. Drazí, kdo zachytí kalich povátný z chladnoucích rukou umírajících kněží, kdo ůjde na jejich místo, až nebudou již moci dále? Kdo ůde lámati slova Pravdy Kristovy, až oněmi ůsta ta, ež s napětím kolikráte posledních sil dále stojí na inici Páně, ač by měli podle zásluhy jít na odpočinek. Ám znám kolik šlechetných kněží, kteří učí, působí ů deset let a více přes povinnou hranici. Ale i ti nalšenci a horlivci jednou zemrou. Kdo na jejich řady? Járod jest před velkým nebezpečím, že nebude mít poštolů, že nebude mít těch, kteří by mu byli vůdci otci. Drazí, sepněte ruce ve vroucí modlitbě, aby ás Pán netrestal trestem nejstrašnějším, jaký může ýti, to jest, aby nám odňal kněze. Proste, ať rozmnoží lucha statečnosti a obětavosti v mladých studentech, by dovedli vzítí na sebe jho Kristovo. Drazí mladí ůřatelé. Nestačí jen kritisovati český klerus. Lepší ůde, když vy tak dokonali půjdete mezi nás a ponůžete nám, když nám podáte ruku. Budete moci skutečniti všechnu kněžskou svatost, o které u nás níte. A dále modlete se vroucně za ty, kteří již polechli hlasu Páně a kteří již jdou za ním. Modlete e za ně neustále, aby nemalomyslněli nad prvými ůžkostmi a neúspěchy, aby nedali se odstrašiti těžostmi a obětmi, které bude a musí od nich žádati ředběžná kněžská a vědecká výchova. Modlete se, by jejich představení byli skutečně osvíceni Duchem vatým a vedli nám naše budoucí kněze cestou opravlu dokonalou, cestou, která by nám dovedla dáti něze takové, jakých potřebujeme v našich poměrech. Modlitba za kněžský dorost, kleru světského i řeholního, necht' je heslem aspoň několika horlivých duší.

BRAITO.

DVĚ DOBRÁ ZNAMENÍ

Často a často upozorňujeme v Hlubině na potřeby myšlenky smíru, aby se vrhly duše Bohu věrné celou svou bytostí, svou celou láskou, svým celým životem ctností a odříkání mezi naše hříchy a mezi spravedlivého Boha, aby odčinily naše urážky, urážky našeho národa proti dobrému Bohu, aby jemu svou láskou, zmnoženou v krvi Jezu Krista na nekonečnou, dali zadostučinění. A nyní vyšla u Sester Neposkvřněného Početí v Přerově na Šířavě taková dobrá kniha P. Pluse právě o tomto důležitém předmětu. Děkujeme sestřím, že takto chápou apoštolát knihy. Odporučuji vřele tuto knihu, kterou jsem česky sice neviděl, ale kterou si velmi cením v originále. A nemenší radost jsem měl z druhé knížky překladu dra Grossingera o apoštolátě modlitby a obětování za kněze. Jak to přišlo opravdu jako na zavalanou. Psal jsem o tom v červnové Hlubině, psal jsem o tom též ve třetím čísle Deště růží, jež vydávají sestry Františkanky na Vinohradech v Korunní třídě. Tehdy se na mé řádky ozval nadšený souhlas. Sestry pořádají pravidelné pobožnosti za kněze. A jako na zavalanou, jak jsem již řekl, přichází tato kniha. Sestry dobře vystihují, čeho jest právě časově třeba věřícím, a tak vydaly dobrou knihu modliteb a pobožností a poučení o modlitbě a obětování za kněze. Znovu opakuji, potřebujeme vás za sebou, armádu modlících se duší za nás. Uvidíte, jaké svaté kněze, kněze dobré, nadšené a třeba i zdravé a tělesně schopné si vyprosíte. Touto knihou udělaly nám ctihodné sestry přerovské takovou radost, že považují za svou povinnost na obě knihy upozorniti. Nakonec zdůrazňuji, že to není reklama, protože jsem sám knih nedostal a jenom z originálu je znám. Obě knihy by měl věru mít každý Hlubinář.

BRAITO.

KNORR & HIRTH, MÜNCHEN, SENDLINGERSTR. 80: FARRER JOSEPH WEIGERT, UNTERGANG DER DORFKULTUR? Str. 124, cena 2'70 RM. — Jako v Německu tak i u nás esmírně aktuální kniha. Autor ukazuje, že život na vsi má tolik vérázu, že stojí za to, aby byl udržen a dále pěstován ve své ázovitosti, srovnává dřívější kulturu vesnice s dnešní nekulturou a ukazuje, že dřívější vesnická kultura i pro dnešního venovana má cenu a ukazuje cesty k obnovení. Pozoruhodná kniha. /ždyť víme, že se starou venkovskou kulturou mizí i kultura áboženská. —és—

THOMAS MOLINA: DAS LEIDEN IN WELTPLAN. TY-OLIA, INNSBRUCK. (Str. 568, Mk 18) — Německý učenec lokonale řeší nehlubší otázku lidstva jako výtečný filosof a heolog. Není snad díla, jež by tak poutavě přivádělo k proiknutí vědeckých problémů o svobodě, hříchu, pochopení Kri-aa, jeho života, svatosti a oběti atd. Dílo zvláštní ceny, neboť ator zcela moderním způsobem řeší tyto palčivé problémy ná-ožensko-filosofické a nalezne proto pochopení ve všech kruzích teligence.

DR. ANDREAS EBERHARTER, DER DEKALOG. (Biblische Zeitfragen, herausg. von P. Heinisch und Fr. W. Meier, Folge 3, Heft 3/4.) Aschendorffsche Verlagsbuchhandlung, Münster a Westfalen. (Str. 67, Mk 1'80.) Zajímavé pojednání, které vě-lecky informuje nejširší katolické vrstvy o původu dekalogu, jeho stáří, znění a jeho významu atd. Vřele doporučujeme.

KARRER OTTO: HEILIGER STARKER GOTT. (Ars Sacra, Müller, München 1929, stran 210 a 13 obr., cena 3'20 RM.) — knížka starokřesťanských modliteb, které vybral známý znalec rarrer. Modlitby prvních křestanů, círk. Otců, staré liturgie vy-adrňují náboženské nitro i dnešního věřícího člověka, neboť rvotní církve je církví staletí, je církví dneška. Celý poklad živé božnosti našich svatých, kteří zapalují i v našich duších žár ásky k Bohu. Sličná úprava obvyklá ve vydáních Müllerových. ákové knížky se nikdy nepřesytíte. —jfp

DR. IGNAZ ROHR: DIE SOZIALE FRAGE UND DAS NEUE TESTAMENT RM 1'35, Aschendorffsche Verlagsbuch-ándlung, Münster i. W. Kristus rozřešil problém sociálních oměrů své země tím, že zaváděl království Boží do duší, před-vest království v nebesích. Jeho království sociální spravedlnosť a ctnostmi a láskou k bližnímu sahá do nitra sociálních poněrů, a vyniká a převyšuje svou Boží silou nad humánní snahy lnešních hlasatelů. Sociální reforma nebyla Kristu posledním ílem, nýbrž následkem zavedení království Božího a jeho účínost pronikla do všech sociálních složek života, do rodiny, do tátu, mezi chudé, mezi dělníky atd. —ab—

HANDBUCH DER PHILOSOPHIE, 24. u. 25. Lieferung: Me-aphysik der Neuzeit von Prof. Dr. Heinz Heimsseth (Abtg. I, leitrag F): Charakterologie von Prof. dr. Friedrich Seifert. (Ab-

III, Beitrag F). První svazek je dějinným pokračováním, kde odborník probírá metafysické proudy Hegla, Schellinga, Fichteho, Schopenhauera, přechází na evolucionistické směry nejnovější doby na př. Bergsona atd. V druhém sešitě podává prof. Seifert v první části dějinný předpoklad ke charakterologii, v druhé části se obírá vlastní povahou charakteru. Množství teorií vzniká z úzkého obzoru, s jakého kdo pohlíží na charakter. Jedni ho pozorují jen s biologického stanoviska, jiní s psychoanalytického a proto vládne anarchický chaos ve vzájemném poměru. Proto udává autor podmínky správného postupu charakterologie, aby obsahovala všechny vztahy lidské ke světu i k sobě samému. Studium charakterologie postavené na množství moderních roztržtění v psychologii stává se obtížným a těžkopádným, jak je patrné i v přítomné knize. —ab—

ALBERT SCHWEITZER: SELBSTDARSTELLUNG, Felix Mei, Verlag in Leipzig. Sbírka vlastních životopisů vycházející u Meinaera přináší tuto zajímavou autobiografii Schweitzerovu.

B. HERDER & CO., FREIBURG: LEXIKON FÜR THEOLOGIE UND KIRCHE. Tímto druhým opraveným vydáním proslulého Kirchliches Handlexikon je splněno přání mnohých, jimž nejsou přístupna podobná díla jako francouzské Dictionnaire de théologie. Nové vydání bude obsahovati deset svazků po 32 tiskových arších, celkem asi 5000 stránek s mnoha tabulkami a obrazy. Přes 30.000 hesel je tu zpracováno více než 300 odborníků. Subskripční cena, platná do 30. září 1930, jest za každý svazek nevázaný 24 RM, váz. v plátně 28 RM, kožený hřbet 32 RM. Vyšly již sešity 1-5, asi 1000 stránek. Na první pohled zaujme již typografická úprava, protože byla volena latinka antiqua, což pro neněmecké čtenáře je značnou výhodou proti dílům tištěným frakturou. Obsah sám značí monumentální kus práce Herderova nakladatelství. Máme tím dílo pro katolické knihovny, v němž se lze orientovati podle nejnovějšího stavu theologického badání a věd s theologií hraničících. Nevyhýbá se ani filosofii, pokud se stýká s theologickými otázkami. Orientace, které toto dílo poskytuje, není psána slohem suchým, napolo nesrozumitelným, jak tomu leckdy u podobných děl bývá, že čtenář neoborník nepochopí příliš odborně úsečného zpracování hesel. Svrchovaně stručně sice, ale při tom živě, jasně, s přesně katolickým stanoviskem jsou vypracovány jednotlivé články, se snahou naprosté objektivnosti při otázkách sporných. I nejaktuálnější problémy, jako chudinská, nebo dělnická otázka, jsou prakticky vyličený, takže si lze snadno učiniti obraz přítomného stavu těch záležitostí. Pro další podrobné studium pak jest udána nejhlavnější literatura. Tím se všem duševním pracovníkům, kteří potřebují orientace v katolických i vůbec náboženských záležitostech, dostává knihy naprosto spolehlivé. Toto dílo prostě musí býti v každé knihovně vědeckého pracovníka katolického. Ušetří se tím mnoho práce a trapných rozpaků na všechny strany. I pro naše české pomě-

ry tam najdeme stručná sice, ale dostatečně jasně odpovídající hesla na otázky dějin a věcí. Slovem, je to dílo, které se může měřiti s vynikajícími díly i nejvíce chválenými, jako na příklad s podobnou protestantskou encyklopedií Religion in Geschichte und Gegenwart. A rozhodně je předčí spolehlivostí pro katolíka, jakož i vnější úpravou. Jsme vděčni Herderovu nakladatelství, že se neleklo takového podniku, jemuž jistě přineslo veliké oběti. Nechtě kněží a vzdělaní laikové si uvědomí cenu tohoto díla a opatří si je do svých knihoven, zvláště když nakladatel povoluje výhodné splátky.

—es—

LINZER-QUARTAL SCHRIFT, 1929/IV. Lopler, Klerus und Politik. Vermeersch, S. J., Soziale Krisis und Reformtheorien. Fischer, Achtung auf die Freidenker, Brühl, Unterbrechung der Schwangerschaft und Tötung des Kindes bei der Geburt. Harig, die kanonische Stellung geistlicher Wirtschaftsorganisationen: Pastoral-Fälle.

THEOLOGISCHE REVUE, 1929 No. 8/9, 10. Eschweiler, Zur Geschichte der Barockscholastik, Baumgarten, Zur Geschichte der lateinischen Bibel. Přehledy: Allgemeine Religionswissenschaft, Biblische Theologie, Historische Theologie, Systematische Theologie, Praktische Theologie, Christliche Kunst.

BONNER ZEITSCHRIFT FÜR THEOLOGIE UND SEELSORGE, 1929/4. Bamberg, Neues zur Kontroverse über die Definierbarkeit der Himmelfahrt Maria. Schwer, Frauenemanzipation und Ehekrise. Stockums, Das Breviär im religiös-asketischen Leben des Priesters. Übersichten.

SCHÖNERE ZUKUNFT, 17. November 1929. Funder, Der österreichische Mensch. Steffes, Entwicklung der Jugendbewegung. Gierens, Kirche und Staat in ihren Verhaltnissen zu Duel und Mensur. Soltykoff, Die religiösen Aussichten der russischen Zukunft. Hoeben, Die kath. Presse Hollands. Horváth, Verwaltung des Eigentums und Staat.

HOCHLAND, November 1929. Funk, Die geistige Gestalt Johann Adam Möhlers. Guenther, Frühlingfahrt durch Palästina, Syrien und Mesopotamien. Laros, Eigentum und arbeitsloses Einkommen. Thun-Hohenstein, Abschied vom Altar. Soltykoff, Die Agrarkrise Russlands. Hans Delbrück, Molinski.

DĚJINY DUŠE SV. TEREZIE JEŽÍŠKOVY, KARMELITKY (1873—1897). Přeložily Školské sestry O. S. F. v Praze-Vinohradech, 1929. — Pečlivý překlad svěživotopisu svěřice s textem oproti prvnímu vydání nepozměněným, jenom rozdělený pro přehlednost na kapitoly, jistě nadchne všechny ctitele sv. karmelitky, aby se bez rozpaků svěřili zcela vedení tohoto „divu divů a ctností“.

ZIVOT A UMŮČENÍ SV. VÁCLAVA. Legenda. „Oportet nos fratres“. Řeč o jeho přenesení. 1929. Přeložil Ant. Stríž ve sbírce „Boží bojovníci“ — Dvě velmi cenné staré památky z 10. a 11. století, vydané latinsky prof. Josefem Pekařem, jež k rozmnožení úcty svatováclavské po prvé překládá spirituál pražského semi

FERD. WILLIAM FABER, BETLEM. Přeložil Jakub Pavelka ve sbírce „Vinice Páně“. Dva díly, 1929, u Kuncíře. — Vynikající asketický spisovatel anglický minulého století podává tu jeden způsob, jak možno rozjímati o životě Páně. Rozděluje život Ježíšův na pět souhvězdí: Betlem, Nazaret, Galilea, Kalvarie a Genezaret. První z nich, Betlem, je předmětem tohoto spisu a pojednává o Kristovu dětství s hlubokým theologickým pojetím a velikou znalostí lidského srdce.

LOUIS BERTRAND, SV. AUGUSTIN. 1929. Ladislav Kuncír, Praha. Ve sbírce „Vinice Páně“ přel. dr. Frant. Odvalil. — Poutavé dílo, psané, jak autor doznává, „v duchu úcty a lásky ke světcí, k velikému srdci a veliké inteligenci, jakou byl Augustin“. Africká církev, starověda, literatura, jak se s nimi potkáváme ve spise, prozrazují odborníka.

EVERMOD VLADIMÍR BALCÁREK, DOKSANY NAD OHŘÍ, BÝVALÝ KLÁŠTER PREMONSTRÁTEK. — Strahovský kapitulár a archivár nás stručně provádí dějinami a památkami slavného kdysi sídla sester řádu sv. Norberta.

APOŠTOLÁT, NA KTERÝ SE ZAPOMÍNÁ. Napsal dr. J. E. Mossong, O. S. B. Vydaly Sestry Nep. Početí Panny Marie v Přerově. Cena 6'80 Kč. — Věřící modlívali se mnoho za budoucí kněžstvo. Ale mnoho z nich zapomíná se modliti za kněze, pracující již na vinici Páně. Modlitba a oběti za kněze již vysvěcené jest velmi důležitý apoštolát, který umožňuje věřícím míti tak jistým způsobem účast na pracích kněží, za něž se modlí. K tomuto vznešenému apoštolátu snaží se autor čtenáře rozvíti hlavně příkladem sv. Terezie Ježíškovy, té zápalné oběti za kněze. Kéž aspoň ti, kdož knížku budou čísti, následují sv. Terezii Ježíškovu a pomáhají kněžím, a tak pracují apoštolsky.

B. HERDER & Co., FREIBURG: R. LINHART, DAS LEBEN RUFT. Str. 230, cena 3 RM. — Týž: **VON MENSCHEN UND DINGEN DER ZEIT.** Stran 200, cena 3 RM. — **NUR EINE KNABENSEELE.** Str. 120, cena 2 RM. — Proslulý mnichovský náboženský pozorovatel moderního života a jeho poměru či nepoměru ke křesťanství a katolickým zásadám podává ve dvou prvních knihách ciselované myšlenky o úkolech života ve světle náboženství. Ve způsobu moderního myšlení jsou tu jasně na křesťanské staňovisko postaveny všechny praktické proudy a práce, radosti i boly života. Vzácná četba. — Třetí kniha, líčící osudy třináctiletého hochy v boji o ušlechtilost duše, je na výsost dramatickým výkřikem pro vychovatele, aby jemně pozorovali ráz a boje a potřeby mladých duší. Kniha je prý psána podle rodinných zápisků. —es—

DESCLÉE DE BROUWER ET CIE, PARIS: S. NAVANTÉS, L'IMITATION DE SAINTE THERÈSE DE L'ENFANT JESUS. Str. 300. — 14 rozjímaní o ctnostech sv. Terezie Ježíškovy, které životně potřebuje každý křesťan. K rozjímaním je volena velmi šťastně metoda, jež se neztrácí v dlouhých úvahách, nýbrž nechává mluvit samu světici v krátkých a logicky

seřaděných episodách jejího života. Ve spoustě literatury o svě-
tici z Lisieux je to kniha vynikajících kvalit —es—

BITNAR VILÉM, PRŮVODCE PRAHOU SVATOVÁCLAV-
SKOU. K mileniu státu československého. Praha 1929. 2 díly.
— Nadšené dílo upřímného Čecha a vroucího katolíka, jehož
jediným přáním jest, aby poznání „vzácné pokladnice všech
možných zázraků oslavení i ponížení, vroucího milování a vě-
rnosti nezměřitelné“ probudilo v českých srdcích lásku k svato-
václavské Praze.

J. C. B. MOHR (PAUL SIEBECK), TUBINGEN, DIE RELI-
GION IN GESCHICHTE UND GEGENWART. Lief. 64/67,
Lichtbildergottesdienste-Malerei und Plastik. — Hlavní hesla:
Láska, činnost bliženské lásky, literatura, liturgie, Luther, magie,
malířství a plastika I. s 15 obrazy. —es—

SCHULBRÜDERVERLAG, KIRNACH-VILLINGEN: DR.
FRANZ MATHES, VON KARMELS WEISSER BLUME Str.
32, cena 0'30 RM. — Zlatá knížečka pro hromadné rozšíření,
psaná s láskou a vroucností, jak jen se hodí pro životopis sv.
Terezie Ježíškovy. —es—

P. M. A. JANVIER O. P., DIE GLUCKSELIGKEIT (Grund-
fragen der kathol. Moral. Bd. I.) Str. 166, cena váz. 4 RM. —
Zdařilý překlad Notredamských konferencí slavného francouz-
ského dominikána. S přesnou logikou a přísnou dogmatickou
je v těchto řečích podána nauka církve o cíli lidského života,
o jeho poměru k mravnosti, o předmětu lidské blaženosti,
o možnosti dosáti blaženosti, o cestě k ní, o tom, co blaženost
poskytne. Kniha rozjímání a duchovní četby pro každého inte-
ligenta. —es—

EDITIONS SPES, PARIS 17. RUE SOUFFLOT: CHAR-
LES DICKENS, LES AVENTURES DE M. PICKWICK. Str.
250, cena 10 fr. — Marion Gilbert překládá Francouzům tuto
knihu romanciera dobroty a humoru, protože „Dickens přináší
světu poselství důvěry a lásky“ a jeho spisy jsou jednoduchým
výrazem křesťanské a západní civilizace. —es—

